

C. B.

~~17. 7. 1896~~ 1596

<36616824040014

<36616824040014

Bayer. Staatsbibliothek

S

V-874 -

~~Jan 544~~
Hist. univ. ~~Intro.~~
663

Wagnerus.

~~Handwritten text and signature~~

HISTORIA

PIETAS

ERUDITIO

R

TOBIAE WAGNERI
S. S. Theol. Doct:
INSTITUTIONUM
HISTORIARUM
Libri Septem:
EDITIO SECUNDA;
*Accuratè recognita, multisq' in
locis rebus scitu dignissimis
locupletatâ,*

ULMAE SUEVORUM
Impensis BALTHASARI Kùhnen
Anno
MDC LIII

*Serenissimorum ac Celsissimorum
Principum,*

D. AUGUSTI,

Brunsw. & Luneb. Ducis Incl. &c.
Florentissimo Filio,

D. RUDOLPHO AUGUSTO ;

Nec non

D. EBERHARDI,

Württembergiæ Ducis Incl. &c.
Spei plenissimo Filio,

D. JOHANNI FRIDERICO ;

*Principibus Ducalis Juventutis,
Dominis suis Clemen-
tissimis.*

*Lorentissimi Principes, Li-
bellus quem Vobis offe-
ro, compage parvus est,*

(o) 2

sed

DEDICATIO.

sed argumento magnus, totius ævi decursus, quo Mundus stetit, peragrans, Ariadnes filo per millenaria & secula deducto. Causas habeo oblationis, & Exemplum. Quotusquisq; enim est publici afflictissimæ Germaniæ status æstimator, qui, dum quibus, post Deum, fulcris Evangelica Ecclesia adpræsens nititur, considerat, oculos ulterius nō emittat, contemplaturus, quosnam Posteritas *ποσποτέρω* habitura sit *Salomones, Iosaphatos, Constantinos, Theodosios, &c.* dicere deberem, *Ernestos, Henricos, Augustos, &c. Eberhardos, Christophoros, Ludovicos, Fridericos, Iohann-Fridericos, &c.* sub quibus, si modò novissima fax mundi iis digna est, cuilibet licebit esse pio & quieto? Sic periti

DEICATIO.

coelestium Solem, & reliqua sidera observant, non tantum quando verticalia sunt, sed etiam dum oriuntur, progrediuntur, & occidunt, statisque, & ad centra sua exactis legibus sibi invicem succedunt; Et vos, Principum Germaniæ illustrissima lumina, in ortu & progressu Vestri non perstringatis eminens & cominus oculos eorum, quibus excubie in speculâ Domini publicè sunt commissæ! Hac enim observatione excitati, quid non agimus, quid nō tentamus Oratione, Spe, & Ambitu? *Oratione*, ut radiorum in orbem spargendorum plenissima sidera sint, auspiciatissima progressu, tardissima occasu: *Spe*, fore, ut hæc tanta Herorum pignora Patribus, Avis & Atavis sint similima,

DEDICATIO.

quia de lumine non nisi lumen egreditur, & in Dynastis quædam congenita Patrum virtus est, quâ avitę gaudent esse Religio, Pietas, Justitia: *Ambitu*; ad obtinendum lucellum gratię, quo, si non ipsi clientes, qui forte suâ quali quali contenti sunt, saltem clientum liberi, dum publico bono maturefcunt, in promotione studiorum suorum fruentur. Sat puto causarum, de quibus libellum offero. Nam quod ad argumentum ejus attinet, omni dubio procul habendum est, id studii genus propriè ad eos pertinere, qui regendis populis præficientur, in quo cùm Tua Cel-situdo, RUDOLPHE AUGUSTE, jam penè adoleverit, & Ducalem JOHANN-FRIDERICI pueritiam adē-
mula

DE DICATIO.

mulationem accenderit, non est ut
Phœbo lumen, Minervæ Palladi-
um commendem. Fuerunt ergo
causæ, sequitur Exemplum: Eo an-
teivit me ante nonaginta annos Io-
hannes Sleidanus, qui suum de qua-
tuor Summis Imperiis libellum iti-
dem dedicavit EBERHARDO, Illu-
strissimo Duci Württembergico,
non obstante, quòd Juventus ejus
Ducalis ornatissimorum virorum
Johannis Sigismundi, & Sebastia-
ni Cocci informationi tum com-
missa fuerit, quorum informatio-
nis dexteritati ne libelli Dedic-
tio præjudicare videretur, his cavit
verbis: *Quanquam, inquit, in te
formando & erudiendo nihil ad sum-
mam diligentiam reliqui faciunt Orna-
tissimi Viri, Doctores tui, Iohannes Si-
gismundus*

DEDICATIO.

gismundus, & Sebastianus Coccius, tamen ut in hortuli cultura, quem exquisitum, variisque flosculis depictum esse volumus, non solemus aspernari plantulas, & herbas aliunde nobis allatas: ita quoque non ingratus futurum spero, quod ad ingenii tui fundum excolendum a me defertur munusculum, & tantisper quidem defertur solummodo, dum assumpto robore ipse per apertos campos, & loca virentia volitare possis, & expatiari. Quæ verba ad institutum meum pressissimè quadrant, dummodo expunctis Iohannis Sigismundi & Sebastiani Coccii nominibus, substitutam Nobilissimum Fridericum à Cram, & Clarissimum Abrahamum Marconettum, quorum generosa efformatione, & eruditâ institutione, Florentissime Princeps, Ru-

DOL-

DEDICATIO.

DOLPHE AUGUSTE, jam tum pre-
mere satagis Paternæ pietatis, justitiæ & scientiæ vestigia: Sic etiam
Nobilissimum *Ludovicum Berchtoldum*, & Doctissimum *Iohannem Betzium*, in quos post Serenissimi
Patris EBERHARDI curam maxima spes Patriæ posita est, Ducalem
Tuam Pueritiam & imminentem
Juventutem, Optime Spei Princeps JOHANN-FRIDRICH, illorum
dexteritate ita effectum iri, ut habituri simus Principem Genitori, Av-
vis, Atavisque similem; Justitiâ *Severum*, Clementiâ *Bonum*, & quod
rerum caput est, Religione *sincerâ constantē*. Sic toto pectore veneror.

V V. CC.

Dabantur prid. Calend. Sept:

An. Salvatoris 1646.

humilimus Client

Tobias Wagner, D. Ess-
lingensis Ecclesiæ Pastor.

Epistola ad Lectorem.

Rer sanctè testor, *Amice Lector*,
me præter mentem incidisse
in has Institutiones ante
bienniū scriptas. Animus qui-
dē erat, historiarū semina ad *τρόπον παι-
δείας* brevissimè exigere, & paucis pa-
gellis, tanquam tædulis sulphuratis,
accendere amorem erga historias in
schola nostra, quia multum differunt
Historia, & Historica Institutio; quarum
illa, ut ingens classis, lectorem rapit in
altum, & velis datis vastissimo mari
committit; hæc verò remos addit, cur-
sum moderatur, cynosuram monstrat,
& viam ineundam dirigit: Sed ecce!
vix contigit calamus papyrum, vela
dabantur in altum, & spumas salis ære
ruebam, ut Turno Virgiliano, Junonis
artibus aciei subducto, marisque flu-
ctibus in rate exposito, similis mihi vi-
sus, dixerim; *Quo feror? unde abii? la-
borque*

EPISTOLA

horque contrahendi vela tantus fue-
 rit, quantus dandi in altum; præsertim
 cum in Danielis oracula inciderem,
 qui jam integrum octennium in sacris
 homiliis habendis mihi hebdomada-
 rius est, cujus expositionis incudem se-
 nectuti seposui, si vita suppeditat, & ea
 temporum felicitas fuerit, ubi sentire
 licebit, quæ velimus, & quæ sentimus,
 apertè dicere. Hinc factum, ut urceo
 pagellarum instituto, amphora Insti-
 tutionum, quas vides, exiverit, ut ut
 infesta rectè factis tempora incursave-
 rimus, dum virtutibus, ac si vitia es-
 sent, metuenda est infectatio. Erunt,
 qui objicient, *in alienam messem falcem*
nostram mitti. Politica præcepta non esse
biblica: Ista dedecere, ut hæc deceant, Theo-
logum, qui non quid Monarchia, quid Mo-
narcha, quid Imperator, quid Imperium,
quid Regnum de hoc Mundo, sed quis Deus,
quis Pater in cælis, quis Christus sit, & quid
Regnum cælorum, explicet, relictâ profes-
sione Mundi, Professoribus Soli, Poli pro-
fessione

AD LECTOREM.

fessione sequestratâ sibi. Ita quidem est. Sed quid? sicubi quæstiones Soli à Poli momentis, & hæc vicissim ab istis, dependent? Ut v. g. videre est in vaticiniis de regnorum & temporum catastrophis. Eò ne ruditatis adigamus Theologum, ut prophetica oracula legat, lecta non intelligat? quæ quidem tantisper non intelliget, quantisper statuum rationes, quas Jus publicum disquirat, ignorabit. Quin igitur laudabile dicamus conjugium, ubi scientia politica, quantum par est, nubit Theologo, & vice versâ scientia Theologica Politico, immotis utrinque vocationum limitibus, & actionum cancellis. Qui enim animum suum eò applicuit, ut discat Legem Dei, necesse est, ut sapientiam antiquorum scriptorum exquirat, & in lectione Prophetarum versetur. Quin dicta & facta hominum celebrium literis consignata diligenter observare, & quid sibi velint, expendere debet, Syr. 39. V. 1. 2. 3. Non deerunt, quos si non offendet,

EPISTOLA AD LECTOREM.

fendet, saltem impediet primi libelli
de Chronologiæ comatis disquisitio;
In his agnum peditare, natare elephantem.
Atqui lectio lectioni manū præbebit,
imprimis ubi disciplinarū fundamen-
ta sunt jacta. *Lucullus* scribit l. 2. de Ora-
tore, *Cicero*, dicere solebat, quæ scriberet,
neque ab indoctissimis, neque à doctissimis
legi velle, quòd alteri nihil intelligerent,
alteri plus fortasse, quàm ipse de se. Tan-
dem, ut alia transeant, erunt, qui nega-
būt, omnia à nobis acu esse tacta. *Mul-
ta posse ad incudem revocari, multa corrigi.*
Atqui nec nobis in præcordia venit
hæc tam arrogans præsumptio: inpri-
mis quod Chronologiæ commata cō-
cernit. *Infinita enim res, inquit Scaliger,*
epochæ, & intervalla temporum, sed in qua
materia nulla justior venia: Siquidem nul-
lius est, ut omnia nosse, sic omnia complecti.
Tuum erit, Optime Lector, eâ æqua-
nimitate, quæ displicent, mutare, quæ
non quadrant, dispungere, quâ mode-
stia nos nobis lapsi non fuisse tu-
mus visi.

*APOLOGIA, CONCERNENS
Chronologica, ut & sententiam de ho-
diernâ formâ Status & administra-
tionis Imperii Romani.*

 Rgò, Lector humanissime, quod jus dispungendi, quæ displicent, in has Institutiones primæ editionis tibi concessi, id ipsum in hac editione secunda ipse usurpavi, hinc inde dispunctis, quæ ex lectione succisivâ hætenus meliora docto, displicuerunt, & substitutis, quæ solidiora videbantur; & hoc quidem solo amore veritatis, absque desultoriâ facilitate sententiam mutandi.

Chronologica quod concernit, deprehendi tutissimum esse, premere *Sethi Calvisii* vestigia, quæ etiam si utrobique inoffensa non sint, ut ipse quosdam lapides offensionis, quos libro 3. remonstro, equidem movi, sed solidè, ut volebam, semovere non potui, propiùs tamen reliquorum calculis ad terminum veritatis accedere observavi. Exinde factum, ut pleraque ad eorum filum exacta reduxerim.

Ad

APOLOGIA.

Ad Monarchiæ, statusq; Imperii hodierni formam quod attinet, diserte protestor, mea, quæ lib. 2. c. 2. pag. 133. de Imperatoris Majestate protuli, tantum opposuisse Bodino, qui Imperio Romano Monarchicum axioma abjudicat, & per consequens coronam Monarchicam sancto capiti Imperatoris Romani, ut nunc Imperii status est, profanis suis argumentis detrahare conatur: Nullatenus autem statuere absolutam, nullisque legibus alligatam administrationem; quod ex meismet verbis, loco citato positum planum est, ubi sic de Imperatore nostro scribo: *Sic hodie Imperatori vindicatur & confertur omnium Iurium administratio, quæ quidem ἐν κυρίῳ πάντων, καὶ ἀρχῇ πολιτικῇ* consistunt; ita, ut Imperator Romanus legibus, respectu quarum summus Princeps dici potest, civilibus puta, non divinis, fundamentalibusve, super quibus ipsa Principis Majestas est ædificata, solutus, possit regalia & non regalia concedere, &c. Ex quibus verbis clarum est, Majestatem nostrorum Imperatorum Legibus fundamentalibus, quæ Cæsareæ Capitulationis basis sunt, statui circumscriptam, & consequenter administrationem cum Aristocraticâ potestate permixtam, à qua Status ipse denominationem realem accipit, ut ex Monarchiâ & Aristocratiâ MIXTUS dici mereatur, quia Republicæ

Sta-

APOLOGIA.

*Status Civilis administrationis forma est, qua stat
& esse suum habet, ut Ioh. Limnaeus in Apologia
contra VVizendorfium sect. 1. n. 10. demonstrat;
Quod essentiae Axiomatis Monarchici nihilo
derogat, etsi Majestas ipsa hoc modo inter plu-
res distributa asseratur; sicuti post Alexandrum
M. inter quatuor Duces distributa quasi dissilu-
it; Et in ipso Imperio Romano haud rarò in-
ter duos pluresque divisa, Monarchica man-
sit; exempli gratia tempore Diocletiani, qui
Maximianum Collegam ascivit, pari potestate
Augustum appellando; quorum uterque sibi ite-
rum alios Collegas ascivit; Diocletianus Gale-
rium Maximinum; Maximianus verò Constanti-
um Chlorum, Constantini M. Patrem, quos Cæ-
sares nominarunt, & nominando re ipsa juxta
se constituerunt; ut infra lib. VII. pag. 471.
472. referemus. Ut ob id non immerito mi-
rari subeat, quæ Vilhelmus VVizendorfius, S. S.
Theol. Licentiatus &c. Juris Publici, ut videtur,
non imperitus, in suo discursu de status & ad-
ministrationis Imperii hodierni formâ Iohanni
Limnaeo opposito, Conclus. II. asserere fuerit
ausus; Majestatem non tantum esse indivisam, sed
etiam indivisibilem, eamque, si penes plures sit divi-
sam, jam non amplius in Monarchiâ summam, utpo-
te quæ ad alios respectum divisim haberet: quan-
quam Iura Majestatis, quæ ejus effecta, non partes
consti-*

APOLOGIA.

constituentes sint, dividi & communicari possint,
&c. Quam sententiam Wizendorffius asse-
rationi Limnæi, lib. 1. Iur. Publ. c. 10. §. 45 di-
visibilitatem Majestatis in plures respectu sub-
jecti, solidè demonstrantis, opponit, inferen-
do, ac si Limnæus jura Majestatis cum ipsa Maje-
state confunderet: quæ censura facilimè repelli-
tur, si missâ terminorum subtilitate VVizen-
dorffium obsecramus, ut edisserat; An defun-
cto Alexandro M. & post ipsum Aridæo fra-
tre interfecto, Imperii Græcorum Majestas ip-
sa, an verò tantum jura Majestatis in diversos
Duces distributa, imò invasione occupata dis-
siluerint? Si prius sumit, habemus, quem vo-
lumus, nempe divisibilitatem Majestatis in di-
visa Majestate agnoscentem: Sin posterius;
tū necesse est, ut inter hos Duces aliquem
nominet, in quo Majestas & indivisa & indivi-
sibilis manserit, juribus à reliquis apprehen-
sis & occupatis; quem VVizendorffius nun-
quam nominabit; quia jurium paritas inva-
dendi regna (si modo invasiones regnorum ju-
ra dici merentur) citra prærogativam præten-
sionum inter eas videtur fuisse communis:
Quod adhuc clariùs conspicitur in communi-
catâ Majestate inter Diocletianum & Maximia-
num; iterum inter Diocletianum & Galerium
Maximinum: ut & inter Maximianum & Con-
(o) (o) Stanti-

APOLOGIA.

stantium Chlorum: ubi divisam ipso facto Ma-
jestatem habemus, quam V Vizendorffius indi-
visibilem magno conatu statuere laborat: &
quidem eo ipso divisâ, quia inter plures re ip-
sâ communicatam, quando *Augustus* existens &
permanens, pari potestate *Augustum*, & diversi
Cæsares sine contradictione existentes, alios
juxta se *Cæsares*, appellarunt, nominarunt, quæ
appellatio & nominatio ipsissima Cæsarum est
constitutio, ex solennitate phrasidis, quæ in Cæ-
sarum historia usu Imperii est stabilita: Et qui-
bus liquidò constat, Majestatem Imperii divi-
sione sui etiam inter Imperatorem & proce-
res non minui, sed optimè sibi constare, modò
intra Imperii limites ex consensu Cæsaris &
procerum, juxta leges asserta, contineatur:
Quod ipsum *Lampadius* in suo Tractatu de Re-
publica Romano-Germanica pag. 46. haud ob-
scurè innuere videtur. Ubi indivisibilitatem
Majestatis ratione potestatis occupatæ in re-
bus administrandis, quatenus essentialiter to-
ti Reipublicæ, ut subjecto adæquato inhæret,
extra respectum unius aut plurium, quidem
asserit, in subjecto tamen communi existentia,
prout res in republica gerendæ divisionem
vel specie recipiunt, adeoque in disparatis sub-
jectis Majestatem consistere posse disertè af-
firmat, imò *Divisam* pag. 87. expresse profi-
tetur

APOLOGIA.

retur, quando scribit: *Principes DIVISAM MAJESTATEM* adeptos. Ex quibus porro Bodinia-
næ distinctionis inconcinnitas emergit, quæ in-
ter *statum ipsum, & status administrationem* di-
stinguitur, cui VVizendorffius multum fudit.
Quamquam enim suo sensu, & certo respectu
ea admitti possit, videre tamen non possumus,
quâ ratione consequentiæ ad probandam in-
divisibilitatem Majestatis inter plures quadret,
quæ ita divisa, licet respectu Principis summa
non sit, summa tamen est respectu Imperii tan-
quam subjecti sui adæquati, cujus caput Impe-
rator est, quod Deus præ cæteris Regnis hu-
jus mundi singulari suâ providentiâ, vi vatici-
niorum SUMMUM esse voluit, uti lib. 2. ha-
rum Institutionum *hanc summitatem* contra Bo-
dinum stabilimus, quia capitulatio, (puta, quæ
multum de Majestate Cæsaris cum proceribus
Imperii communicatū & divisū esse observa-
tur) de data potestate nihil imminuit, sed quas Ma-
jestatis partes non impertiant Electores, declarat,
ut Lampadii verba habent in allegato Tractatu
pag. 87. &c. Quod in limine libri præfari vo-
lui, ne nostra de Monarchiis assertio veriori
sententiæ opposita esse videretur: Alienam
alioquin litem, præsertim in materia nostræ
professioni directè non subjectâ, meam non
faciens; quia *Limnæus* jus publicum discuti-
endi

APOLOGIA.

endi verus, patrono causæ non indiget, suâque apologiâ jam tum ita sibi cavit, ut facilè appareat, quid distent æra lupinis: Imprimis etiam *Lampadio* faculam allucente in suo Tractatu, de *REPUBLICA Romano-Germanica*, quem tamen rectiùs de *IMPERIO Romano-Germanico*, inscripsisse videretur; propter vaticinia Danielis, quatuor *REGNA* καὶ ἑξοχὴν, hoc est, *Summa in Mundo Imperia*, quorum Romanum Imperium *Quartum* est, inferentia; ut nesciam, an stylo prophetico inscriptio de *Republica* congruat. Quanquam enim ob commune statuum cum Cæsare Imperium Romani Imperii hodierna administratio multum ex Aristocratiâ commixtum habeat, quò *Lampadius* fortassis hac sua inscriptione respexit, qui ob id regale Imperii genus in Imperio non agnoscit, uti pag. 47. in hoc suo Tractatu scribit, *Vbi solius Cæsaris potestas est, ibi Regnate Imperii genus, Vbi commune statuum cum Cæsare Imperium, Aristocratiam ibi licet agnoscere*; negari tamen non potest, statum ex Monarchiâ & Aristocratiâ in Imperio esse mixtum, eique deberi summitatis axioma præ regnis reliquis, ut ob id constanter servato *IMPERII* titulo denominatio à potiori fieri, ut videtur, debuisset, missâ inscriptione de
REPUBLICA.

Censu-

CENSURÆ HONORARIÆ

A Fautoribus & Amicis

In Institutiones Historicas TOBIÆ

WAGNERI, SS. Theol. Doctoris,
Eßlingensium Antistitis, scriptæ.

I.

Jambicum ὁμοιοτέλευτον.

O Vile qui pascit Dei, magna fide,
Eique cautus præt exemplo integrè,
Loliúmque pascuis revellit anxie,
Lupósque de stabulis ab arcet strenuè,
Agnos fovens juvenculos tenerrimè,
Ac deviantes qui reducit optimè,
Hinc ulcus Antichristianis unicè,
Idémque decurrentis ævi nuperè
Amussicat à lance pendit providè,
WAGNERE, Tu meus es is unus intimè,
Cui si neget Mundus brabeium perfidè,
Cælo rependet Christus olim uberrimè,
Et adsonabunt posteri liberrimè!

Amicâ manu apposuit

Joh. Valent. Andreae,
Theol. D.

II.

Inclyta Sleidani celebratur fama libelli:
 Quo Mundi Imperiis reddita vita sua est
 At dum Sleidanum, WAGNERE, tot auctibus
 ornas,

Et Libitinæ obices ponis ab arte novos;
 Dum simul Imperiis accendis nobile lumen:
 O quantos plausus secula cuncta dabunt?

Ita peramanter acclamat

Thomas Lanfius.

III.

LAude Columbus ovat, monstrans imitabile
 Cœlum,

dum rotat immensum, parva carina, mare:
 Laus WAGNERE tua est compar, circumvelis
 Orbem;

est calamus velum, limpida charta ratis.
 Gesta doces, monstrâsque viam, quâ gnava
 Juventus

decurrat recto tramite in Historiæ.
 Antipodum pelagus pretiosa pericula pandit:
 Ast animi tutas, hæc via, divitias!

*Georg-Philippus Harsdörfferus,
 Patr. Noric. & Patriæ Dicast.*

IV.

VIta quidem brevis est, sed famam extendere
 factis,

Est virtus; sed & hæc vivit in Historiis;

Qui

Qui per mortales vix urbi notus, is orbi est :
Ignarum Lethes os sonat Historia.

Historiæ debes, quod Constantine, parenti ;
Hic dedit esse ; isthæc Te superesse facit.

Te, domitorem orbis, domuit mors effera, fa-
mam

Non simul, Historiâ vindice, sæva domat.
Annales taceant, brevium Prudentia quî sit
Annorum? annosa est, condita in Historia.

Qui mento canus, vix sanus mente sine illâ ;
Qui mento puer, hæc fit duce mente senex,

Vis mare, vis terras alio sub sole jacentes
Cernere ; in Historiis ala parata ; vola.

Vis, extra teli jactum, horrida bella tueri ;
Historias lustra, nil ibi vulnificum.

Si lubet abstrusos latebroso in pectore mores
Discere ; in Historiâ lata fenestra patet.

Cui regere officium suadet, Regina ministra
Ut fax justitiæ, Dux ita militiæ. (est ;

Aliud.

Historiarum Arcem paucis contingit adire ;
Sunt Labyrinthæis omnia septa dolis.

Hinc, nisi cæca regas tenui vestigia filo,
Error inoffenso non sinit ire pede.

Porrigit, en ! certum WAGNERI industria filum,
Quo Duce si duci, te sinis, ire potes.

Hinc Æras, Annos, Epochas, & Tempora nôsti,
Et quæ Temporibus gesta subinde suis.

*Hic mundum Imperio lustras quadruplice rectum,
Reſtoresque ipſos, hem capita alta! vides.
Hoc mihi ſi filum vernanti flore fuiſſet
Ætatis, planus textus ubique foret.*

Dn. ſuo Fratri γυναικας amiciffimo
appoſuit

Melchior Sylveſter Eckhardus.

V.

L Aus tua, *Vesputi*, magna eſt, Tua fama, Co-
lumbe,

Atque *Magellani*, *Navita*, magna, freti:
Sic & *Olivari*, nec non *Draco*, nomine magni,
Queis via per ſpumas invia nulla ſalis.

Æmulus en! veſtri *WAGNERUS* ſolvere geſtit
Remigio calami per freta quanta ratem!

Hiſtoriæ Oceanum dum ſulcat, nonne mere-
Nunc ipſâ dignus dicier Hiſtoriâ? (cur
Quem Virtus cynoſura regit; qui non facit
hujus!

Quos forſan ſcopulos lurida lingua parat,
Contemptâ Invidiâ, pergit contingere portum
Ingenium rectum, non niſi recta ſequens.

Fraterni amoris ergo appoſuit

M. Jeremias Weſtock / Paſtor
Strimpffelbacenſis.

VI.

Parad. Horat. ex lib. 2. Ode 20.

WAGNERE DOCTOR: non tenuis tua
Laus eſt, biſformis per ſophicum chorum

Ferris,

Ferris, sacratos & politos,
Altius: invidiâque major
Scandis. Fidelis ductor es omnium
Lux & sophorum: nomine te vocant
Dilecte vir: famæ nitor resulget;
Nec tenebræ reprimunt nitorem.
Iamjam resignas Temporis abdita:
Prisci notasti quæ memorant dies,
Ac ordinem rerum, articulosque quosvis
Per digitos numeras paratos.
Ad cœlicam arcem transvolat ocylus
Laus hæc perennis, littora Bosphori,
Syrtesque Getulas adibit
Splendor, hyperboreosque campos
Te sanctus, & qui dissimulat fidem
Vanæ cohortis rector, & optimi
Noscent Patroni: Te periti
Laudibus egregiis fovebunt.
Adsint proborum vota precantia:
Adsint canentum carmina dulcia:
Adsint honores post sepulchrum:
Perpetuò vigeant honores.

Observantiæ & honoris E. F.

M. Jacobus Honoldus, Log.
& Metaph. in Gymnasio Ulm.
Profess. & Supremæ Cl. Præc.

(o) (o) §

Histo-

Historia est plaustrum, (liceat componere
magna

Parvis) & vehitur quattuor illa rotis.

Quattuor ingreditur niveis ex culta caballis:

Arte FACULTATEM quisque caballus agit.

Hic AURIGA suum securo tramite plaustrum

Rexit, & edocuit, quomodo quisq; regat.

Sancta fides! hæc qui vestigia certa sequetur,

Infelix nunquam cum Phaëtonte cadet.

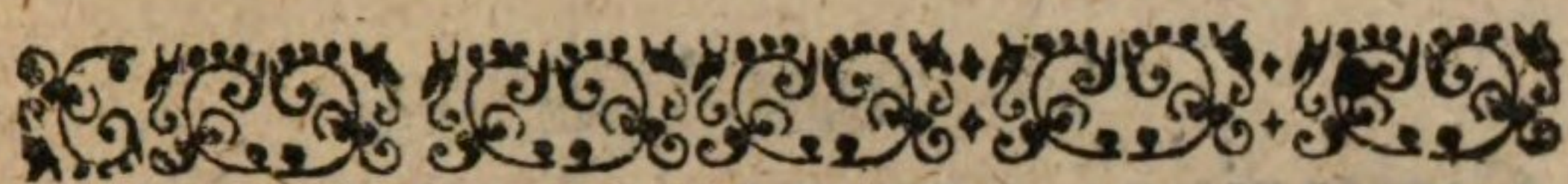
Ex piâ observantiâ accinit

M. Johannes Deckingerus,

Scholæ Esling. Rector.

CATA.

CATALOGUS AUTO- RUM.

*Qui in his Institutionibus allegantur,
cum connotatione editionis eorum for-
ma, loci & temporis.*

A Braham Bucholzeri *Isagoge Chronologica*, in
8. Francof. ad Oderam 1574.

Amandi Polani *Analysis Prophet. Hoseæ*, cum
Oratione de quatuor Monarchiis apud Danielelem
in 8. Basil. 1601.

Andreas Riveti *Exercitationes in Genesin*, in 4.
Lugduni Batav. 1633.

Andreas Osiandri *Biblia Glossata* in fol. Franco-
furt. 1611.

Aeneas Sylvii *Opera*, in fol. Basil. 1571.

Athenæus in fol. Basil. 1535.

Augustini *opera* in fol. Basil. 1569.

Baptista Mantuanus, in fol. Bononiæ 1502.

Bartholomæi Scheræi *Itinerarium in Psalter. Da-
vidis*, in 4. VVitteb. 1624.

Benedicti Pererii *Comment. in Daniel.* in 8. Ant-
verp. 1594.

Berosus in 4. Basileæ 1530.

C. Vellejus Paterculus *cum animadv.* Lipsii, in
fol. Antuerp. 1607.

C. Suetonius Tranq. *cum animadv.* Isaaci Ca-
saub. in 4. apud Steph. Gamonetum 1605.

Catalogus Auctorum

Ciceronis opera, in 4. Lugduni 1588.

C. Plinius, in fol. Francof. 1599.

Cæsaris Baronii Annales Ecclesiastici, Colon. Agripp. 1609.

Christiani Matthiæ Theatrum Monarchiar. Amsterdami in 4. anno 1648.

Christoph. Besoldi Synopsis rerum, ab orbis condito gestarum, in 12. Ingolstadii 1639.

Christophori Helvici Chronica Universalis, Teutsch per Cunrad Bachmann/ Gießen 1618.
Ejusdem Theatrum Historicum, in fol. Marburgi 1629.

Constantini Manassis Annales, in 4. Basil. 1573.

Cornelius Tacitus, in fol. cum notis Lips. Antwerp. 1607.

Corpus juris Civilis in 4. Lugduni 1589.

Danielis Paræi Medulla historiæ Universalis, in 12. Francof. 1631.

R. Davidis Ganz Chronologia sacra profana, sive German David: ex Hebræo in latinum conversa per Guilelm. Henric. Vorstium in 4. Lugduni Batav. anno 1644.

Davidis Paræi in Gen. Comm. in 4. Franc. 1615.

Diodorus Siculus Henrici Steph. in fol. 1559.

Dionysius Halicarnassæus in 10l. Franc. 1586.

Dominici Arumæi Discursus Academici, de Iure Publico, in 4. Ien. 1621.

R. Elieseri Capitula, ex Hebr. in Latinum conversa

Catalogus Auctorum.

sa per Guil. Henr. Vorstium in 4. Lugd. Batav.
1644.

Eutropius in 8. Basileæ 1546.

Flav. Vegetius in 12. Francof. 1602.

Fr. Spanhemii *Dubia Evangel.* in 4. Genv. 1639.

Gabrielis Buzelini *Nucleus historiarum* in 12. Vl-
mæ anno 1650.

Gerhardi Ioh. Vossii *dissertatio genuina de Iesu*
Christi Chronologia in 4. Ambsterdami, anno 1643.

Henrici Stephani *Thesaur. Græcæ linguae* 1572.

Herodianus in 8. Francof. 1627.

Herodotus in fol. Francof. 1608.

Hesiodus in 8. Basil. 1559.

Hieronymi *Opera*, in fol. Basil. 1516.

Horatii Tursellini S. I. *Epit. Hist* in 12. Col. 1621.

Hugonis Grotii *de jure belli & Pacis libri 3.* in 4.
Ambsterdami anno 1646,

Iacob. Augusti Thuani *Historia*, in 8. Franc. 1614.

Iacobi Lampadii *Tractatus de Republica Roma-*
næ-Germanicæ in 12. Helmstadii anno 1640.

Ioach. Clutenii *Sylloge, &c.* in 4. Franc. 1615.

Ioh. Aventini *Annales Bojor.* in fol. Ing. 1554

Ioh. Bodini *de Republ. lib. 6* in 8. Francof. 1594.

Ejusdem Method. Histor. in 12. Argent. 1599.

Ioh. Cuspiniani *de Cæsarib. & Imp. Romanis*
opus in fol. Francof. 1601.

Ioh. Heinrichi Alstedii *Thesaurus Chronologicus*,
in 4. Herbornæ 1628.

Ioh

Catalogus Autorum.

- Ioh Henrici Bisterfeldii *explication der Görlischen Vision Dan. 7. Von des Menschen Sohn/ex refut. Crellii de uno Deo Patre, .l. 1. sect. 1. c. 8. vnd unparcheisch ferner nachrichtlich Bedencken darüber in 4. sine loco impressionis, 1644.*
- Iohann Læti *Compendium Historicae Universalis in 8. Amsterdam anno 1642.*
- Iohannis Micrelii *Syntagma Historicum in 8. Ste-tini Anno 1644.*
- Iohannis Limnæi *comi Iuris Publici Imperii Romano-Germanici, in 4. Argentorati anno 1630.*
- Ioh. Sacrobust. *de Sphæra, & Computo Ecclesiastico, in 8. VVitteberg. 1578.*
- Ioh. Georg. Hervart ab Hohenburg *Ludovicus IV. Imp. defensio, &c. in 4. Monach. 1618.*
- Ioh. Pappi *Epit. Hist. Eccles. in 8. Argent. 1596.*
- Ioh. Iacobi Hainlini *Clavis Sacrorum temporum in 4. Tubingæ 1642.*
- Joh. Löwentlaw *Neue Chronica Türckischer Nation/2c. in fol. Francof. 1590.*
- Ioh. Sleidani *Comment. in 8. Francof. 1566.*
- Ioh. Tiliæ *Comm. de reb. Gall. in fol. Franc. 1579.*
- Iosephus Scaliger *de emendatione Temporum, in fol. Francof. 1593.*
- Iustinus *in fol. Venetiis 1507.*
- Leonhard Krenshelms *Chronologia in fol. Görlitz 1576.*

Catalogus Autorum.

Leonhard Rauwolffs Reisbuch in 4. Lauging.
1581;

L. Florus in 8. Argent. 1528.

Lud. Cælius Rhodiginus in Fol. Basil. 1572.

L. Annæi Senecæ Opera cum Iani Gruter. anim.
advers. ex Topographico Hieron. Commel. 1593.

Manethon in 4. Basil. 1530,

Martini Crusii Turcogræcia in fol. Basil. 1584.

Martini Rummelini ad Auream Bullam Carolè
IV. Dissertatio in 4. Tubing. 1619.

Martini Zeilleri Historici, Chronologi & Geogra-
phi celebres, in 8. Vlma an. 1652.

Michaelis Mæstlini Examen Calendarii Gregor.
in 8. Tubing. 1586.

Ejusdem Chronol. theses in 4. Tubingæ. 1642.

Nicolai Mülleri Dissertatio inauguralis, de stati-
bus Imperii, in 4. Tubing. 1640.

Philippi Melanchthonis Chronic. Carionis in 8.
Francof. 1594.

Plutarchus cum Præfat Grynæi : item alia editio
cum præf. Gemusæi, in fol. Basil. 1553.

Polybius Megapolit. in fol. in Basil. 1549.

Ptolomæi Almagest. in fol. Venetiis 1515.

Q. Curtius in fol. Tubing. 1513.

Reinerus Reineccius ejus Historia Iulia, in fol.
Helmstadii 1594.

Salmasii Exercitationes in Caji Iulii So'ini Poly-
histora, in fol. Venetiis anno 1630.

Sebae

Catalogus Auctorum.

Sebastiani Münsteri Biblia Hebræo-Latina in fol. Basl.
1535.

Seder Olam, in Bibliis Münsteri jam dictis.

Serhi Calvinii Opus Chronol. in 4. Franc. 1629.

Strabo in fol. excusus ab Eustachio Vignone Atrebat. 1587.

Theodori Reinking Tractatus de Regimine seculari & Ecclesiastico in 4. Marpurgi 1633.

Thomæ Demsteri a Muresk Antiquitatum Romanarum corpus absolutissimum, Lutet. apud Petr. & Jac. Chouet in 4. an. 1640.

Titus Livius in fol. Francof. 1568.

Le tiers liure des illustrations de Gaulle & singularitez de Troje, in 8. à Paris 1540.

Vilhelmi Schikardi Deus Orbis Saracenorum, in 4. Tubing. 1622.

Ejusdem Tarich, de Regibus Persicis in 4. Tubing. 1625.

Volfeg. Franzii Schola Sacrificiorum Patriarchalium in 4. Viteb. 1625.

[Porro plurimum adhuc scriptorum in his Institutionibus fit mentio, uti sunt, Africanus apud Eusebium, Annius Viterbiensis, Arrianus, Appianus, Bonaventura Cornelii, Brugdonius, Budæus, Calvinus, Cedrenus, Claudianus, Clemens Alexandrinus, Cusanus Cardinalis, Dantes Florentinus, Dio, Eusebius in Chronico, Eustathius, Franciscus Junius, Fridericus Husmann, Laurentius Valla, Lucanus, Ludovicus Vives, Macrobius, Marcellinus, Marsilius Patavinus, Orfius, Palingenius, Pausanias, Paurmeister, Petrus de Vineis, Sextus Rufus, Solinus, Zonaras, Tatianus, Vatablus, &c.

Sed horum allegatio ut plurimum ex superioribus recensitis auctoribus desumpta est: Ergo ad eos referenda.]

INDEX

Librorum & capitum harum Institutionum.

LIBER PRIMUS

De Historia in genere.

- Cap. 1. De Definitione & natura Historiæ, — — — — — pag. 1.
C. 2. De Historiæ divisione, & ipsis Historicis, qui Historias scripserunt p. 5.
C. 3. De Methodo Historias legendi p. 9.
C. 4. De Historiæ adjunctis in genere; & in specie de Chronologiæ definitione & divisione — — — — — p. 21.
C. 5. De Æræ definitione, ejusque speciebus — — — — — p. 24.
C. 6. De Annis, & eorum characteribus — — — — — p. 35.
C. 7. De Anni vulgaris seu vertentis partibus — — — — — p. 56.
C. 8. De Epochis — — — — — p. 62.
C. 9. De Epocharum in S. Scriptura exstantium demonstratione p. 65.
C. 10. De

INDEX.

- C. 10.** De Alligatione Epocharum extra
scripturam ad annos Mundi, & earum
demonstratione p. 77.
- C. 11.** De Consensu & dissensu Chronolo-
gorum — — — p. 89.
- C. 12.** De Geographiâ, Astronomiâ & A-
rithmeticâ, fundamentis Historico &
Chronologo necessariis p. 104.
- C. 13.** De Utilitate & Usufructu Historia-
rum — — — p. 110.
- C. 14.** Canones de Historiarum lectione,
usu, & ferendo de iis iudicio p. 121.

LIBER SECUNDUS.

De Monarchiâ in genere.

- C. 1.** De definitione Monarchiæ p. 128.
- C. 2.** De divisione & numero Monarchia-
rum — — — p. 138.
- C. 3.** De Controversia, contra communẽ de
Monarchiis sententiam mota p. 142.
- C. 4.** De elevatione vaticiniorum Danielis,
quâ Bodinus probationem quatuor Mo-
narchiarum declinare conatur: de cona-
tu primo — — — p. 145.
- C. 5.** De Secundo conatu Bodini p. 148.
- C. 6.** De Monarchiæ Babylonicæ magni-
tudine respectu aliorum Imperiorum.
p. 153.

c. 7. De

INDEX.

- C. 7. De Persicæ Monarchiæ magnitudine
respectu aliorum Imperiorum p. 155.
- C. 8. De Græcâ Monarchiâ, ejusque sum-
mitate ——— p. 158.
- C. 9. De Romanæ Monarchiæ summitate
respectu aliorum Imperiorum : Item
de Germanici Imperii summitate, quam
Bodinus impugnat ——— p. 160.
- C. 10. De tertio Bodini conatu, concernens
aureum seculum ——— p. 172.
- C. 11. Canones generales de Monarchiis
p. 179.

LIBER TERTIUS.

De Monarchia prima, quæ fuit Babylonica.

- C. 1. De definitione Monarchiæ primæ, i-
tem de Origine Chaldæorum, ipsisque
Monarchiæ initio ——— p. 183.
- C. 2. De statu hominum ante Monarchi-
am primam ——— p. 187.
- C. 3. De Mutationibus Monarchiæ primæ
p. 199.
- C. 4. De singulis Regibus & Monarchis
Monarchiæ primæ p. 195.
- C. 5. De Regibus Medorum post eversum
Sardanapalum usque ad Cyrum p. 229.
-)o(c. 6. De

INDEX.

C. 6. De Synchronismo rerum Ecclesiæ à diluvio usque ad primum excidium Hierosolymitanum sub Monarchia primâ ——— p. 233.

C. ult. De Reliquis Regnis, Monarchiæ, primæ Synchronis ——— p. 247.

LIBER QUARTUS.

De Monarchia secunda, quæ fuit Persarum.

C. 1. De definitione Monarchiæ secundæ p. 255.

C. 2. De translatione axiomatis Monarchici à Babyloniis ad Persas, item de Chronologia hujus Monarchiæ p. 278.

C. 3. De Persicorum Regum successione cum historia eorundem p. 281.

C. 4. De Synchronismis aliorum Regnorum sub hac Monarchia; imprimis de autonomiâ Iudæorum Ecclesiastica & politica ——— p. 295.

C. 5. De Synchronismis aliorum regnorum sub hac Monarchia ——— p. 302.

LIBER QUINTUS.

De Monarchia tertia, quæ fuit Græcorum.

C. 1. De

INDEX.

- C. 1. De definitione Monarchiæ Græcorum ——— p. 306.
- C. 2. Exegetis locorum Danielis de ventre statuæ, c. 2. & de Pardo c. 7. ut & de Hirco c. 8. ——— p. 309.
- C. 3. De serie & successione Regum sub hac Monarchia ——— p. 322.
- C. 4. Regum singulorum sub hac Monarchia recensio ——— p. 326.
- C. 5. De Synchronismo Regni Judaici sub hac Monarchia ——— p. 360.
- C. 6. De Synchronismis aliorum Regnorum ——— p. 365.

LIBER SEXTUS.

De Monarchia quarta, quæ est Romanorum.

- C. 1. De definitione Romanæ Monarchiæ p. 369.
- C. 2. De visionibus Danielis c. 2. & 7. sub statuæ & bestiarum imagine p. 376.
- C. 3. De Argumentis Polani, quibus Romanorum Monarchiam impugnat. p. 378.
- C. 4. De Monarchiæ Romanorum robore & ferocia ——— p. 388.
- C. 5. De divisione & dismembratione Romani Imperii ——— p. 391.

INDEX.

- C. 6. De frustraneo conatu redintegrandi
Romanum Imperium p. 410.
- C. 7. De Majestate Romani Imperii præ
Majestate trium priorum Monarchia-
rum ————— p. 414.
- C. 8. De duratione Imperii Romani usque
ad finem Mundi p. 416.

LIBER SEPTIMUS.

De Imperatoribus Romanis us- que ad Imperatorem nostrum Ferdi- nandum III. Cum Synchro- nismis.

- C. 1. De Imperatoribus à Julio Cæsare us-
que ad Constantinum M. p. 433.
- C. 2. De Imperatoribus à Constantino M.
usque ad Carolum M. p. 474.
- C. 3. De Imperatoribus Græcorum post
Constantinum VI. cum Occidentali-
bus Impp. usque ad captam Constanti-
nopolim decurrentibus. p. 519.
- C. 4. De Imperatoribus à Carolo M. de-
scendentibus ————— p. 536.
- C. 5. De Imperatoribus qui fuerunt Saxo-
nes, ab Henrico Aucupe ad Cunradum
Salicum ————— p. 545.
- C. 6. De Imperatoribus à Cunrado usque
ad

INDEX.

ad Cunradum III. sub dynastia Fran-
corum — — — p. 555.

C. 7. De Imperatoribus sub Dynastia Sue-
vorum à Cunrado III. ad Rudolphum
Habsburgensem — — — p. 563.

C. 8. De Imperatoribus à Septemviris ele-
ctis, à Rudolpho Habsburgensi, usque
ad Imperatorem nostrum Ferdinan-
dum III. — — — p. 576.

C. 9. De Synchronismo Ecclesiæ Christia-
næ sub decursu Monarchiæ quartæ p. 616.

C. 10. De Synchronismis reliquorum Re-
gnorum & Politiarum sub Monarchiæ
quarta — — — p. 634.

Errata quedam Typographica
in hac præcedente Dedicatione, apologia
&c. commissa ita corrigantur.

In Dedicatione corrige.

- P. (o) 2. versâ facie; lin penult. pro *fax*, lege, *fax*.
P. (o) 3. facie 1. l. penult. pro *Herorum* lege *Herorum*.
P. 4. l. 7. à fine Dedicationis pro *Fridferice*, lege, *Friderice*.

In Apologia corrige.

- Pag. secunda, facie prima hujus Apologiæ, l. 15. pro
ἀρχῇ lege, *ἀρχῇ*.
P. (o)(o) facie prima l. 23. pro *asserationi*, lege,
assertioni.
P. ead. facie versa l. 11. pro *Et quibus*, lege *Ex quibus*.
P. ead. l. antep. pro *Specle*, lege *Specie*.
P. (o)(o) 2. facie versa lin. 19. pro *regnate*, lege
Regale.

In Epigrammatibus corrige.

- P. (o)(o) 3. facie Versa, lin. 14. 15. pro *circumſelis*
Orbem, lege. *circumſehis Orbem*.

In Cathalogo librorum corrige.

- Pro *Gab. Buſelini* lege *Gabr. Bucelini*.
Pro *Gerhardi Ioh. Voſſii diſſertatio genuina*, lege,
Gerh. Ioh. Voſſii gemina.
Pro *Iohan. Lati Historici Vniſverſalis*, lege, *Ioh. Lati*
Historia Vniſverſalis.
P. ult. facie versa l. 19. pro *plurimum*, lege, *pluri-*
um.

INSTITUT.

INSTITUTIONVM
HISTORICARVM

LIBER PRIMUS.

De Historia in genere.

CAP. I.

De Historiæ definitione & naturâ.

Quid est Historia?

HISTORIA est rerum gestarum Exposi-
tio, à viris prudentibus & fide dignis
conscripta, ad comparandam in re-
bus agendis & omittendis prudenti-
am, propter humanos casus, qui sui similes, ve-
lut in orbem aliquando recurrunt.

[I. Definitum est Historia, ab *ιστορίω* dicta, quod est;
historiam narro, specto, video, inquirō, interrogo, scio, quero,
disco, & alia, : imo quicquid verè & graviter explicatur;
historia dici potest; Budæus in comment. græcis. Item,
Historia ab *ιστορίῳ* deducitur, hoc Galet, ut historia sit & iſta
res, atq; spectata, quasi quis dicat, gesta; Vives de causis
corrupt. art. Quia *ιστορίῳ* est spectare, inquirere, & explo-
rare aliquid coram, ut apud Plutarchum in Theseo, *ιστορίῳ*
ἐν τῇ χώρῃ, inſistere regionem: & in Pompeio; Cato aſcen-
dit Antiochiam. *βυλόμενος ιστορίῳ*, inſistere τὴν πόλιν
Vide Pezelium in Epist. dedicat. Mellificii. cuius Etymol-
ogicus

sensus non est, ac si Historicus nihil deberet scribere quod suis vel oculis gestum non exploravit; qua ratione definitio allata longè latior esset suo definito, sed hoc est, quoad hac notatione innuitur, ut in historiam nihil inferatur, quoad aliquando factum, adeoq; *hominibus spectatum, inquisitum & exploratum non est* iuxta differentiam definitionis, qua historia dicitur *rerum gestarum expositio*: de qua è vestigio dicatur. *Definitio* constat genere & differentiâ specificâ. 1. *Definitionis genus est Expositio*: Ita Cicero l. de invent. Rhetorica; Quam nihil aliud olim fuisse, nisi *annalium confectio*, idem 2. de Orat. lib. scribit. Herodotus lib. I. in limine operis historici appellat ἀπόδειξιν, hoc est, *demonstrationem, sive explicationem*; utpote quæ facta, & res gestas secundum seriem circumstantiarum refert, demonstrat & explicat. 2. *Differentia specifica* sumitur ab obiectis, causis efficientibus, & finali. *Obiecta* historię sunt res gestę; Rerum enim gestarum dicitur expositio; Τά ᾠνομενα, item ἔργα μεγάλα τε καὶ θαυμάσια: hoc est, *gesta opera ingentia & admiranda*, iuxta Herodot. l. c. ad excludendas non solum rerum fictarum fabulas, quarum δελέαι pueros ab initio inescandos esse, Strabo l. I. putat, donec προέξῃς τῆς ἡλικίας ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων μάθησιν, hoc est, *progrediente etate ad rerum ipsarum cognitionem ducuntur*; Historia enim finis est Veritas, ut idem lib. cit. inquit: & in Historiis Veritatem ac prudentiam, sapientięque principia recondita, omnes credimus; Dionys. Halicarnass. l. I. circa initium; sed etiam ad omitendas levium, nihilque momenti habentium narrationes, quia in futilibus actionibus Historia constare non debet: Bodinus in Method. hist. pag. 14. cap. I. Vt pote quæ ideò conscribitur, ut sit thesaurus ad omnem posteritatem potius, quàm ludicrum quiddam, quo ad presentem tantum

tantum tempus aures demulceant; ut Thucydides l. 1. de bello Pelop. statim ab initio scribit. Non obstante, quod historia interdum fabulosa esse convincitur, ut *Adrianus Scribecius* Advers. l. 4. c. 3. circa Origines rerum Celticarum, Romanarum &c. latè per sequitur; & *Lucianus*, duobus libris verarum historiarum quorundam Historicorum stylum satis falsè pro more obstrigilat, absurdissima quæque proponendo, quomodo ipse ad orbem habitabilem Lunæ navibus transfreta verit, quos *Vultures* & *πικράλυσ* ibi viderit, quorum alæ malis onerariæ navis maiores fuerint; ut & pulices, quarum magnitudo quasi 12. Elephantum fuerit &c. Quæ omnia magis de vitiis Historicorum, quàm de ipsa Historia sunt accipienda, neq; per Fallaciam Accidentis imputanda ipsi Historiæ. Cause Efficientes sunt vini, ab adiuncta rerum prudentiâ & dignitate fidei descripti. *Historicus* enim *Interpres* est gestarum rerum, cuius iudicium si vitio laborat, perinde sit, ut cum Vinum, ex sese generosum & nobile, graveolentiam vel è vase contrahit, vel aliqui lenocinio depravatur, quares vel impostura, vel insectia maxima est, & intoleranda, scribit *Grynæus* in Præfat. ad *Plutarchum* de Viris illustr. Quemadmodum v. g. *Hier. Gemusæus* in idem *Plutarchi* opus, de ipso *Plutarcho* scribit; Eum aule sectatorem olim, & magnâ apud Imperatorem *Trajanum* autoritate pollentem, sic in Republicâ versatum fuisse, ut *Philosophiæ* studium nunquam deponeret, ac prudentiam cum sapientia conjunctam semper haberet. *Causa finalis* Historiæ definitur esse prudentia, in rebus tûm agendis, tûm omittendis, dum res præsentibus cum præteritis contendimus, & de similibus idem iudicium facimus, quia res & casus humani in orbem tui similes recurrere videntur, & Semper, ut ait *Thucydides*, eadem fabula in mundo agitur. Quid enim est, quod fuit? ipsum quod futurum est, Quid est quod factum est? ipsum quod faciendum est. Nihil sub sole no-

nam: nec valet quisquam dicere; Ecce, hoc recens est. Jam enim precessit in seculis, quæ fuerunt ante nos, inquit Ecclesiast. c. 1. v. 9. 10. 11. Summatim, ut in figura faciem prævisam facilius agnoscimus: sic in historiæ notis moris exempla; Lipsius in præfatione in Annales Taciti, Adeo enim, inquit idem in allocutione Taciti iterata & novissima, & debeo asserere, hunc hominem putari Tacitum) Videri in altâ quadam specula rerum humanarum fuisse; & illinc gnarum, scientemque proclamare. Hoc cave, hoc facito: Invenit, aut laedet, ille & ille effectus erit, &c. Hinc Bodinus in proœm. Method. p. 1. scribit, ex omnibus, qui historiam veris ac propriis laudibus exornarunt, neminem verius ac melius, quam qui Vita magistram eam appellavit. Id, quod Ciceronem fecisse ex lib. 2. de oratore constat, quando scribit, Historia est testis temporum, Lux Veritatis, Vita memorie, Magistra vite, nuncia vetustatis. Pulchrum enim est, sunt verba Diodori Siculi in proœmio, ex aliorum Erratis (τῶν ἄλλων ἀγνοήμασι) in melius instituere & tam nostram, & non quid alii egerint, querere, sed quid optimè actum sit nobis ad imitandum proponere. Seniorum consilia, quos longa ætas prudentiores effecit à junioribus laudantur: ac hoc antecellit historia, quanto plura Exemplum rerum complectitur diuturnitas temporis, quam hominis ætas. Itaque ad Vita institutionem utilissima historia censenda est, &c. De his pluribus suo loco, ubi ex professo de historiæ utilitate agemus. Interim cum ista quæ modò dicta sunt, confer Luciani supra citatos libros, Fr. Patritii decem decalogos de Historia, Bodini Historiarum Methodum, Friderici Tilemanni l. c. ut & Davidis Chytræi discursum de Historiarum delectu, Sebastiani Fortunati singularem librum de scribenda Historia, Fr. Robertelli de eodem argumento brevem libellum, Vberti Folickæ de hoc argumento, ut & de similitudine normæ Polybianæ libellos duos, Andreæ Franckenbergeri

institutiones Antiquitatis et Historiarum, *Pauli Benj de Historia* libros quatuor, *Keckermanni* de natura Historiarum Commentarium, *Gerhardi Iohannis Vossij* *Artem Historicam*. &c.]

CAP. II.

De Historiæ divisione, & ipsis Historicis qui Historias scripserunt.

Quotuplex est Historia?

Generalissimè loquendo, duplex; Universalis & Particularis.

[Operosa & præceptis Sapientiæ munitissima est à Bodino allata Historiæ divisio, quâ eam cap. 1. Method. Hist. in tria genera veræ narrationis distribuit; *humanum naturale*, *divinum*. Primum ad hominem, alterum ad naturam, tertium ad naturæ parentem referens: Quorum unum actiones hominis in societate vitam agentis explicet; aliterum causas in natura positas, earumque progressus ab ultimo principio deducat; Postremum præpotentis Dei, animorumque immortalium in se collectam vim, ac potestatem intueatur. Ex quibus triplex assensio oriatur, *probabilis*, *necessaria*, *religiosa*; totidemque virtutes: *prudencia* *scientia*, *religio*, &c. His tamen omnibus sagacissimè & optimè in rationis solertissimæ lance appensis, tandem ad humanum narrationis veræ genus Bodinus se confert, & relicto divino narrationis genere Theologis, naturali Philosophis, ad humanam historiam progreditur, eamque in *communem*, aut *propriam* dividendo, hanc ipsam nostram distributionem historiæ, in Universalem & Particularem, reipsâ, ut maximè vocabulis, & syllabis, non tamen sensu, dif-

ferentibus, confirmat. Vide & perlege totum caput allegatum, lectione dignum. Confer Pezel. in Epist. de dicio Mellificii &c.]

Qua est historia universalis?

Est Expositio generalior & summaria quae totius Mundi historia, ab orbe condito, usque ad nostra tempora, vel ea tempora, quibus scripta est, contextitur,

[Scriptores historiae Universalis vide in Method. Histor. Bodini, c. 10. p. 529, 530. 531. 532. 533. cujusmodi sunt: *Liber Geneseos Mosis*; *Berosi Chaldaei fragmenta Universae Historiae*, in Sardanapalo desinens; *Herodotus Halicarnassensis*; *Polybius Megapolitanus*; *Trogus Pompejus* in Epitome à Iustino libris 44. comprehensâ; *Diodorus Siculus*, *Philo Hebraeus*, *Eusebii Chronicon*, ab Hieronymo, Prospero Aquitano, Palmerio Florentino, Palmerio Prusano continuatum imprimis à Iosepho Scaligero commentariis insigniter illustratum; *Phreculphi Epitome*; *Bede Chronica*; *Adonis Viennensis de sex mundi aetatibus*; *Mariani Scoti Chronicon*; *Zonarae fusae Historia*; *Honorii Augustodunensis Chronicon*; *Sigeberti Chronicon*; *Abbatis Urspergensis Chronicon*; *Vincentii Belluacensis Chronicon*; *Antonini fusae historia*; *Fasciculus temporum*, M. Antonii Coccii Sabellici *Aeneades*; *Donati Bosii historia*, Ioh. Nauclerus; *Philippus Bergomensis*; *Mart. Lutheri series temporum*; *Achillis Gassari epitome Chronicorum Mundi*; *Pauli Constantini Phrygionis Chronicon*; *Iohan. Carionis libri Chronicorum tres*, à Philippo Melanthe, & Cass. Peucero aucti & locupletati; *Pauli Iovii historia omnium ferre populorum*; *Henrici Bullingeri Chronicon*; *Iohan. Funckii Chronologia*; *Mercatoris Chronologia*; Quibus Bodinus etiam Geographicos Universales annumerat; *Strabonem*, *Pomponium Melam*, *Pausaniam Caesariensem*, *Raph. Volat*

Volaterranum, Munsterum; quibus ipsis ab eodem Bodino accensentur Historici rerum variarum, quales sunt *Athenaeus, Aelianus, Tzetzes, Leonicius, Solinus, Valerius Maximus, Plinius, Suidas*. Hos Bodinus. His novissimè accesserunt *Bucholzerus, Cranzhemius, Ioseph. Scaliger, Ioh. Franciscus, Gerh. Mercator, Matth. Beroaldus, Panthaleon Candidus, Gualtherus, Bellarminus, Sethus Calvisius, Helvicus, And. Helvigius, Ioh. Bohemus, Vbbo Emmius, Alstedius*, qui libros Chronologicos: *Ioh. Sleidanus*, qui de quatuor summis Imperiis, *Matth. Dresserus*, qui Isagogen historicam per sex mundi millenarios; *Christ. Pezelius*, qui mellificium historicum in Sleidani de summis Imperiis libros, *Philippus Glaserus*, qui Synopsin Historicam de totius Mundi rebus: *Laur. Lude- nius*, qui historicam seriem ad nostra tempora; *Daniel Pareus*, qui Medullam historiae Universalis; *Ioh. Cluverius*, qui Epitomen historiarum totius Mundi; *Ioh. Gualtherius*, qui Chronicon Chronicorum: *Horat. Tursellinus* qui Epitomen historiarum, *Lud. Goteфриd*, qui historicam omnium temporum descriptionem, *Christoph. Besoldus*, qui Historiae Universalis synopsis, *Ioannes Læ- tus*, qui Compendium Historiae Universalis, *Gabr. Bucelinus*, qui accuratum Historiarum Nucleum &c. scripsit, ita, ut lecturientibus electio difficilis fiat, quèmnam horum præreliquis eligant, cùm ferè nullus eorum sit, cuius scriptionem aliqua Charitum historiarum non imbuat.]

Quenam est Historia particularis?

Est rerum, apud certum aliquem populum, certo tempore & loco gestarum, specialis expositio.

[Hinc varia Historicorum particularium genera sive species, cuiusmodi sunt *Diaria* seu *Ephemerides*, res gestæ cu-

stæ cujuslibet diei, *Annales*, acta sive gesta cujuslibet anni, referentes: cum quibus coincidunt *Fasti*: Historiæ ite certarum nationum, populorum, rerum in choro, for aut thoro gestarū, quas Bodinus in *Method. Histor.* c. 10 pag. 533 usque ad finem libri, sequentem in modum cum annotatione Historicorum, qui de iis rebus scripserunt, distribuit: Vt *primo loco* post historiam Vniuersalis ponat Res Ecclesiasticas cum suis Historicis, qui Religione, religionis item Sectis, antiquitate, & Iudeorum rebus gestis scripserunt: cujusmodi sunt Historiæ paganæ superstitionis: Historici Christianæ Religionis Historici Sectæ Arabicæ *Secundo loco* Historicos Chaldaeorum, Assyriorum, Medorum, Aegyptiorum, Persarum Phœnicum, Hebræorum, Parthorum, quorum gesta aliis iisdem fere Scriptoribus fuerunt comprehensa. *Tertio loco* Historicos Græcorum, quo nomine veniunt Iones, Aeoles, Dores, qui Asiam minorem, & Europam à Danubio, Acrocerauniis, & Hæmo monte, usque ad mare Ionicum, in Insulis & continente, sedes fixerunt. *Quarto loco* Historicos Romanorum & Pænorum, rerumque Italicarum, quorum itidem benè multi sunt. *Quinto loco* Historicos Celtarum, sive Gallorum & Francorum, qua appellatione omnes veniunt populi, qui Rheno, Pyrenæis, Alpibus, & utroque Mari cinguntur. *Sexto loco* Historicos Germanorum, & populorum omnium, qui ab Alpibus usque ad mare Balticum, & à Rheno usque ad Vistulam sedes habent, quibus conjuncta est Historia Gallorum, Vandalorum, Hunnorum, Herulorum, Helveticorum, Longobardorum, Polonorum, Moscovitarum, Danorum, Suecorum: Hinc Historici Austriæ, Hungariæ, Poloniæ, Sclavoniæ, Dantiæ, Sueciæ, Gotticiæ, Longobardiæ, Saxoniæ, Lubeci, Borussia, Bataviæ, Bohemiæ, Helvetiæ. *Septimo loco* Historicos Britannorum, qui post Anglo-Saxones etiam Scoti sunt appellati. *Octavo loco* Historicos Hispanorum. *Nono loco* Historicos Arabum, qui

qui olim Africæ, Syriæ, Persiæ, Hispaniæ Imperia tenuerunt, vulgò Saraceni appellati. *Decimo loco* Historicos Turcarum. *Vndecimo loco* Historicos Tartarorum. *Duodecimo loco* Historicos Aethiopum, Indorum, Americorum, & omnium Africæ populorum. *Decimotertio loco* Historicos de illustribus Viris. Vide, & lege ipsum Bodinum loco citato, per integrum caput, tum invenies Historicos ferè omnes, qui extiterant, cum dictus Bodini de Methodo Historiarum libellus, anno 1566. scriberetur, præter eos, quos sequior, suorum minimè incuriosa ætas usque ad nostra tempora parturivit, inter quos historia *Meterani*, *Thuanus* sui temporis, *Reineccii* historia Iulia, si-
ve Syntagma Heroicum facile excellunt, Item, Histori-
cum quoddam opus in quatuor tomos divisum, maxi-
mam partem scriptores & Historicos de Germaniæ rebus
bellis & expeditionibus sub Imperatoribus *Carolo V.* *Fer-*
dinando I. *Maximiliano II.* gestis in se continens, ut alia
clarissimorum ingeniorum monumenta & *Διξόδω* præ-
termittamus, quæ *M. Ioh. Micrelus* in præfatione ad
Lectorem sui syntagmatis refert; ubi vide.]

CAP. III.

De Methodo Historicos legendi.

*Quo ordine & Methodo legendi
sunt Historici?*

ORdine & Methodo analyticâ, incipiendo
à generalioribus, & progrediendo ad par-
ticularia.

[Est enim historia è censu disciplinarum practicarum,
quarum methodus, ut ex Logicis constat, est analytica,
hoc est, resolutiva. Hinc Bodinus in suâ Histor. methodo

c. 2. p. 19. *Ab universis parlatim ad singula delabemur, eo tamen ordine, quo in tabulis Chronicorum sunt comprehensa. Item cap. eod pag 25. 16. Quemadmodum falluntur, qui regionum tabulas prius intuentur, quam totius universi orbis, partiumque singularum inter se, & cum toto rationem accurate didicerint: ita non minus errant, qui singulas historias prius intelligere se posse putant, quam universae historiae, omniumque temporum ordinem ac seriem, veluti tabulam propositam, judicant. Eadem utemur analysi singulari gentis cujusque historia: Ut si quis Romanorum historias planè intelligere, ac memoria mandare vellet, prius Sextum Rufum legat, qui quatuor paginis totam historiam complexus est; hinc ad Flori Epitomen, deinde ad Eutropeum, post ad Livium & Polybium accedat, &c. Quod Bodinus ex Polybio habet, qui libro I. non adeò procul a principio scribit: Μιμνήσκω μὲν οὖν ὅτι, οἱ πολλοὶ τῶν κατὰ μέρεθ' ἰστορίας, per particulares historias, scire posse universa existimant, non minus à vero deflectere, quam si quis animati atque formosi corporis separatim in vicem partes consideret, putet se propterea omnem ejus animalis operationem atque ornatum intellexisse. Et paulo post Διὸ πάντεως βεβηχὺτι νομισέον, συμβάλλειν τὴν κατὰ μέρεθ' ἰστορίαν πρὸς τὴν τῶν ὅλων ἐμπειρίαν καὶ πίσιν: hoc est, quia propter prorsus paululum conferre posse particularem historiam, putandum est, ad universi notitiam ac fidem. Haecenus Polybius. Ex quibus omnibus videre est, Historiam universalem esse introitum ad historias particulares; nec aliā, quam resolutivā methodo ad sufficientem historiarum cognitionem feliciter perveniri posse.]*

Ergone opus est futuro Historico, omnes omnium Historicorum, quos Bodinus recenset

set, & qui deinceps ad hæc nostra tempora
perdierunt, libros versare &
perlegere?

Quanquam non satis est, magnum Historicorum
cumulum domi habere, nisi cuiusque usus, & quo
quisque ordine ac modo legi debeat, intelligatur, ut
rectè monet Bodinus circa initium cap. 2. Me-
thodi; Plerisque tamen omnes legere, multas
ob causas impossibile est. Ergò librorum histo-
ricorum delectu habito, ratio hujus Studii in-
stituenda est, ut consideretur 1. Scopus profes-
sionis, quem Facultatum diversitas discriminat,
cum *Theologus* futurus ad vaticiniorum comple-
menta conquirit Historicos, nec non ad statum
Ecclesiæ è fundamento dijudicandum in Eccle-
siasticos Annales se immittit, & ad virtutum fo-
menta scelerum; insectationem, juxta sacros
Scriptores, in manu habet etiam profanorum
Exempla: *Politicus* ad remonem Regiminis pu-
blici rectè dirigendum, maturè sibi prospicit de
Regiminum formis, mutationibus, Ortu & In-
teritu Regnorum, præmiis virtutum, supplicio
scelerum, &c. quæ omnia historia in configna-
tis exemplis & Eventibus liquidissimè ob oculos
ponit, &c. Et ita deinceps, de singulorum sin-
gulis scopis & intentionibus. 2. Ut consideretur,
quid cuiusvis humeri ferre valeant, aut recusent:
Quod Cicero de dicendi generibus prudenter

onem Abrahamæ ex Haran : ab hac migratione ad exitum ex Ægypto: ab hoc exitu ad Salomonis Templum conditum, &c cognitio resultat. Hinc Bodinus. c. 1. Method. Hist. p. 18 *Primum igitur communem, & ut omnium temporum tabulam, nudam illam, ac simplicem, nobis ad intendendum proponamus, in qua Mundi origines, Elusiones, rerumque publicarum, ac religionum, quæ magis claruerunt initia duntaxat, & Exitus habuerunt, contineantur. Et paulò post; ejusmodi Chronica brevia auspiciantibus et facilia: Ac tametsi non exactam contineant temporum rationem, proximè tamen accedere ad rei Veritatem]*

III. Post hos Eusebii Chronicon, Zonare fusam historiam, Vrspergensem, Coccium, Sabellicum, Justinum, Diod. Siculum, Herodotum, Reusnerum de Summis Regibus, Pezeli Mellificium, Chronicon Carionis, Philip. Glaferum, Iacobum Capellum, Christ. Besoldum, qui Synopses Universalis historiæ scripserunt, legendos suader.

[His addi possunt omnes illi, quos M. Joh. Micrallum in Præf. ad Lectorem, Syntagmati Historiarum præfixum. II. recenset, quorum præter hos, impræsentiarum à Pareo nominatos, benè multi sunt.]

IV. De Monarchia prima, Berosum, Marethonem. Diod. Siculum, Justinum, Herodotum; de Secunda, præter Justin, Herodot. Diodor. Siculum etiam Megasthenem, Ctesiam, Thucydidem, Xenophontem; de Tertia iterum præter Justinum, Diod. Siculum, etiam Arianum, Plutarchum, Q. Curtium, Polybium, Appianum; de Quarta Suetonium, Corn. Tacitum, Vellejum Paterculum, legere jubet. Quibus in hac quartâ Monarchiâ addendos esse

It. *Lampridium*, *Iulium Capitolinum*, *Flavium*
Opiscum, *Trebellium*, *Pollionem*, *Sext*, *Aurelium*
Victorem, *Pomponium Latum*, *Eutropium*, *Ammi-*
num Marcellinum, *Procopium*, *Agathiam*, *Ior-*
andem, *Paulum Diaconum*, qui omnes in unum
 corpus, duobus tomis distinctum, redacti sunt.
 tem, *Dionem Cassium*, *Herodianum*, *Zosimum*,
Zonaram, *Nicetam*, *Zedrenum*, *Gregoram*; qui
 Græcè de Monarchiâ Romanâ scripserunt: cum
 recentibus, qui latinè scribunt; ut pote sunt *Luit-*
randus, *Hermannus Contractus*, *Matthæus Pal-*
merius, *Otho Frisingensis*, *Witekindus Saxo*, *Ab-*
bas Urspergensis, *Iohannes Cuspinianus*, *Volatera-*
us, *Blondus*, *Sabellicus*, *Paulus Iovius*, *Iac. Augu-*
stus Thuanus, à Garolo V. ad *Matthiam*, *Iacobus*
Strada, *Nicolaus Reusnerus*, & *Georgius Sabinus*,
 qui Imperatores Romanos descripserunt.

V. Sequuntur Scriptores de singulis Regnis,
 singulis Monarchiis: Sub primâ Monarchiâ,
 de Regno Ægyptiorum, item Medorum, Lydo-
 rum, Trojanorum, legi iubetur *Diod. Siculus*.
Herodotus, *Pausanias*, &c. Sub Monarchiâ secun-
 dâ, præter jam allegata Regna, de Regno Hera-
 clidarum, Epirotico, & Æacidarum, iterum *He-*
rodotus, *Diod. Siculus*, *Xenophon*, *Pausanias*, *Plu-*
tarchus & *Iustinus*. Sub Monarchiâ tertiâ, de Re-
 gno Syriaco, *Iosephus*, de Pontico *Diodorus Sicu-*
lus, de Armeniaco *Polybius*, de Parthico *Appia-*
nus,

nus, de Pergamensi præter allegatos jam, *Livius Florus, Caesar*. Sub quartâ Monarchiâ, de Persico Regno, rursus post ad Parthos translato, *Petrus Bizarus, Reinerus Reineccius*; de Hierosolymitano *Wilhelmus Tyrius, & Reineri Reineccii Chronicon Hierosolymitanum*; *Michael Ritius* de Regibus Hierosolymitanis: de Tartarico *Hay Armenius, & Matthias Mechovius*; de Turcico *Paulus Iovius, Cælius Augustinus Curio, Martinus Barletius, Iohann Leunclavius, Petrus Bizarus, Laonicus Calcondylas, Nicephorus Gregoras*.

VI. Sequuntur Historici, qui de Rebus publicis scripserunt: De Atticâ *Herodotus, Thucydides, Xenophon, Diodorus Siculus, Iustinus, Bartholomæus Keckermannus, Carolus Sigonius*; de Spartanâ *Plutarchus* in Laconicis, *Gemistus, Keckermannus*; alii, modò nominat; de Carthaginensi & Romanâ simul *Livius Florus, Polybius, Diodorus Siculus, Dionys. Halicarnassensis, Plutarchus, Appianus, Caesar, Salustius*. Quos secuti sunt recentiores de Rebus publicis recentibus, ut, *Marquardus Freherus* de Imperio Romano recenti, *Münsterus* in Cosmographiâ, *Christoph. Lehmann* in Chronico Spirensi, *Sleidanus, Thuanus*, alii.

VII. Sequuntur Historici de novissimis sub hac ultima Monarchia Regnis in Mundo, cuiusmodi sunt. *Hugo Falcatus, Facius, Guicciardinus, Michael Ritius, Pandolphus, Collenutius*, qui scripserunt

erunt de Regno Siculo & Neapolitano, item Carolus Sigonius, cujus historia extat de Regno Italiae. 2. *Damianus à Goes, Iohan. Vassæus, Michael Ritiſius, Franciscus Tarapha, Iohan. Toropius, Becanus*, qui scripserunt de Regno Hispanico. 3. *Paulus Æmilius Robertus Ganſinus, Petrus Pitheus, Philippus Comineus, Ioh. Serranus, Ioh. Tilius, Vincentius Luparus, Petrus Matthæus, Iac. August. Thuanus, Gothardus, Michael Ritiſius*, qui scripserunt de Regno Gallico. 4. *Ioh. Marius, Polydorus Virgilius, Paulus Iovius, Matthæus Paris, Guilhelmus Cambdenus, Ponticus Virungius, Iohan. Pitsæus, Galfridus Arturius, Gildas, Cambricus, Nicolaus Trivetus*, de Regno Anglico. 5. *Hector Boëthius, Georgius Buchananus, Ioh. Ionsdonus, Ioh. Lessæus*, de Regno Scotico. 6. *Antonius Bonfinius, Michael Ritiſius, Gothardus Arthusius, Casparus Ens, Nicolaus Reusnerus, Iacobus Sadoletus*, de Regno Hungarico. *Alexander Gaguinus, Ioh. Herburtus, Martinus Cramerus, Salomon Neugebauerus à Cardano*, de Regno Polonico. 7. *Aeneas Sylvius, Ioh. Dubravius, Pantaleon Candidus*, alii, uno volumine contenti; Item *Melchior Haiminsfeldius Goldastus*, de Regno Bohemico. 8. *Albertus Crantzius, Olaus Magnus, David Chytraeus in sua Saxonia* de Regno Suecico. 9. *Albertus Crantzius, Iohan. Bocerus, Casp. Ens, Sa-*

10 *Grammaticus*, *Erpoldus Lindenbruch*/de Regno Danico. 10. *Ioh. Lericus* de America; *Jeronymus Fforius*, *Gothardus Arthufius*, *Caens*, *Ioh. Petrus Maffæus*, *Petrus Martyr*. de Regno Indico.

VIII. Sequuntur Historici, qui scripserunt de Electoratibus, Ducatibus, Principatibus atque Rebuspublicis maioribus. 1. *Marquardus Freherus*, *Ioh. Aventinus*, *Hubertus*, *Thomas Leodius*, alii, de Electorali Palatinatu. *Albertus Cranzius*, *David Chytræus*, *Georgius Fabricius*, *Augustinus Brunnus*, *Melanchton* in orationib. de Saxonie Electoratu. 3. *Augustinus Brunnus*. de Brandenburgicorum Electorum vita. 4. *Nicolaus Serarius*, *Iesuita*, *Cunradus Episcopus*, *Caspar Bruschius*, de rebus Moguntinis. 5. iterum. *Casp. Bruschius*, de Trevirensium & Coloniensium Archiepiscoporum vita; *Vilhelmus Kyriander*, de civitate Augusta Treverorum; *Petrus Mersæus* in Catalogo omnium Electorum Ecclesiasticorum.

Summatim IX. de Bavaria scripsit *Avenarius*; de Austrie Archiducibus, *Cuspinianus*; de Moscovie magno Ducatu *Sigismundus Herberstein*; de Burgundia *Comineus*; de Silesia *Ioachimius Cureus*; de Suevia *Martinus Crusius*; de Venetorum Republica *Sabellicus*, *Bembus*, *Natalis Comes*. P. *Iustinianus*; de Gen-

enuenſi Republica *Sabellicus*, *P. Bizarus*; de
 elgio *Cominaus*, *Guicciardinus*, *Meteranus*,
 antaleon *Candidus*, *Iac. Auguſt. Thuanus*; de
 elvetia *Stumpfius*, *Iofias Simlerus*, *Lamber-*
s Schafnaburgensis, *Franciſcus Guilmarus*; de
 oruſſia *Stella Grunovius*, *Schurzius*, *Henne-*
rgerus: Omisſis Civitatum ſingularum hi-

Tandem ſe offerunt Scriptores Eccleſiaſti-
 ci, cujuſmodi præter ſacram Scripturam, quæ
 nnum excellentiſſima eſt, quippe in Ca-
 nonicis libri: *Θεόπνευſτος* ſunt. de Eccleſia Juda-
 a V. T. *Iosephus* & *Hegesippus*; de Republica
 ebræorum *Carolus Sigonius*; de Politiâ Ju-
 dicâ *Cornelius Bertramus*; de Republica Judæ-
 um, *Petrus Cunaus*; de Eccleſia Chriſtiana
uſebius, *Socrates*, *Theodoretus*, *Sozomenus*, *Eva-*
rius, *Nicephorus*, *Zonaras*, *Antonius Monachus*,
bronicon Bergomatis: *Centuria Magdeburgen-*
s, *Catalogus Teſtium Veritatis*, *Tomi Concili-*
um, *Mysterium Iniquitatis Pleſſæi*; *Historia Ru-*
olphi Hoſpiniani de origine Templorum, *Mo-*
nachatus, *Festorum*; Nam de re Sacramenta-
 riâ mendax, indignus Hiſtorici titulo eſt. Hiſ
 adiungenda eſt hiſtoria de Eccleſia per Evan-
 gelium reformata, de qua ſcripſerunt, *Sleida-*
mus, *Thuanus*, *Martyrologium Gallicum*, *David*
Chytræus in Saxonia, &c. *Vitas*, & hiſtoriam
 pontificum Romanorum deſcripſerunt *Plati-*

na, Onuphrius, Antonius Cicarella, Luitbradus Ticinensis, Georgius Lilius, Steph. Szegedini, Daniel Angelocrator, Robertus Barns, Anglus &c. partim cum iudicio singulari legendi.

(Huc referenda & conferenda est M. *Micra* Prefatio, syntagmati historiarum Mundi omnium prefixa, quam paulò suprà tetigimus, in qua idem consilium, quod hactenus ex Pareo prolixè recitavimus, historicorū scriptis ordine recitatis, operosè pertexit.)

Cur dicis sub finem huius consilii de his historicis, quod *partim cum iudicio singulari sint legendi?*

Hoc ideò dico, quod multi eorum in scribenda historia affectibus suis, studio partium abrepti, multum indulserint, suæq; scriptio immiscuerint, quæ eleganter omitti potuissent, ut pòte à rerum veritate haud rarò nimium quantum dissona, quæ prudentiores scriptores magis magisq; notare, & ut constet quantum distent æra lupinis, refutare incipiunt; ut proinde legenti historias geminis oculis lectioni attendendum sit, uno diligentius quid legat, altero prudentiæ ad iudicandum qualem nam sit, quod legit.

(Hic confer, quæ *Melchior Canus* de Mirabilibus scriptoribus, *Georgius Herwartus* de Bzovio, Baron Continuatore, *Isaacus Casaubonus* de ipso Barone scribunt. Vbi notandum, imprimis post Evangelicam Reformationem hoc cacoëthes affectuum apud multos invaluisse, ut in scribendis historiis magis suæ cau-

æ, quàm rei gestæ attenderint, omisissis, quæ obessent, & quæ prodesse, mirum in modum, si non fictis, altem amplificatis; sicut e. gr. videre est in *Surio*, *Hobiniano*, aliis. Ut proinde magno in pretio habenda sint monumenta & judicia, quæ *Vossius* de Historicis latinis & Græcis suis in libris ex professo tulit; Ut & superrimus tractatus *Zeilleri*, in quo Historicos, Chronologos, & Geographos celebres, ex variis, qui de eorum tempore, quo vixerunt, & operibus, quæ reliquerunt, scripserunt, ac de plerisq; judicium suum tulerunt, studiosè & accuratè collegit; liber, qui historiis quacunq; in materia allegare volenti, perpetuò in manu versetur, ad protinus videndum, fide dignus ne sit, qui in rei fidem adductus allegari possit. Confer tiam, quæ *Calvisius* in *Isagoge Chronolog.* c. 8. de *Metasthene*, *Beroso*, *Manethone*, *Philone Iudæo*, *Xenophonte*, & aliis quibusdam figmentis *Anni Verbiensis*, affert.)

CAP. IV.

De Historiæ Adjunctis in genere; & in specie de Chronologiæ definitione, & divisione.

Quot accidunt Historia?

TRia potissimùm 1. ratione Temporis adjuncti ei accidit, ut sciatur & observetur, quid quolibet tempore sit factum aut gestum; Hinc *Chronologia*. 2. Ratione subjecti loci, ut sciatur & observetur, ubinam & quo quolibet loco sit factum, aut gestum; hinc *Geogra-*

phia. 3. Ratione fundamentorum, cognoscendi gestorum tempus & locum, scientia computandi tempora, & distinguendi loca; hinc *Astronomia*, cujus adminiculum *Arithmetica* est.

(De his agemus dehinc ordine, quantum præsentis instituto sufficit. Ad sua enim singulæ hæ disciplinæ pomœria pertinent: hîc tantum de iis agemus, ut prologomenis præcognoscendis ad Historiam, non tanquam de subjectis ex professo tractandis.)

Quid igitur est Chronologia?

Chronologia est disciplina, demonstrans quo tempore res quæque, in Historiis narratae evenêre.

(I. *Definitum* est Chronologia, à χρόνος & λόγος ut dicas, *sermo de tempore*, puta, non absolute considerato, vel quod naturam temporis concernit, quæ consideratio Physica est, vel quod ad ejus numerum & ἀριθμώσεως, & abstractè ad motum cœli examinatum attinet, quæ consideratio purè Astronomica est. Sed relatè, ἐκ προσωδέσεως rerum gestarum, ut Chronologiam *notationem temporis, rerum gestarum memoriam illustrat* Seth. Calvis. in Isag. c. 1. p. 3. rectè dixerit, & proinde Chronologiam partim ad prædicamentum *Quando*, ob connotationem temporis, partim ad prædicamentum *Actionis*, ob connotatas res gestas, referas, sive juxta Ramæos modulos, partim ad argumentum *adjuncti*, partim *ad effecti*. Neque enim ex solâ Historiâ sufficienter, sine calculo astronomico, Chronologia deducenda est, ut suo loco ex Calvisio, harum rerum peritissimo, monebimus. II. *Definitio* constat suo

io genere & differentiâ. 1. Genus est, disciplina, quod inde probatur, quia ejus fundamentum solidissimum, ex quo demonstrari eam oportet, Mathematicum est, ejus disciplinarum generis, quod in disciplinis nobilissimum est: ex potiori igitur Parte non immerito fiat demonstratio. Bodinus c. 8. p. 434. in Method. Hist. vocat *temporum doctrinam*. 2. Differentia specifica sumitur à fine hujus disciplinæ, quæ est demonstratio temporis, relati ad res gestas, & in historiis narratas: Qui finis proximus est, ad ulteriorem, nempe veritatem rerum gestarum demonstrandam, tendens. *Temporis enim annotatio lux veritatis est, & anima quæ historia, & diuturnitatem ejus, memoriamque rerum gestarum sola conservat & tuetur.* Contrà verò apud illos ratio temporis non coheret, apud illos neque veritas, neque fidei historicæ ratio ulla constare potest, juxta Lactantium, allegante eum Calvinio in proëm. Isag. Chronol. Summatim: *Chronologia, velut Ariadne, relictis cæcis vestigia filo*, Bodin. in Method. hist. c. 8 p. 434. *temporum doctrina omnium Dux historiæ*; id. ibi. cm.

Quot sunt partes Chronologia?

Generaliter loquendo, duæ. 1. Chronographia, quæ intervalla temporum examinat & demonstrat.

2. Canonica, quæ intervalla temporum demonstrata & collecta sigillatim, & per annos expansos, ac series suas digerit, Archontes cum consulibus annotat, Reges cum Cæsaribus, externa cum vernaculis confert, &c.

(Sic Iosephus Scaliger Chronologiam dividit in animadversionibus in Eusebium pag. 4. Quanquam Chronologiæ appellatione unicâ tam Canonica, quàm Chronographia vulgò indigitari consueverit.)

Quid intelligis per intervalla Temporum?

Epochas intelligo, in quibus considerantur tria; 1. Terminus à quo, qui in Aëris inquirendus est. 2. Medium per quod, quod annis, & 3. terminus ad quem, qui in Eventibus consistit.

(Vt enim se habet Tempus, ita etiam se habent Epochæ, quæ sunt temporum intervalla. Atqui temporis natura est, ut motum, his Terminis, à quo, ad quem & medio per quod, constantem numeret. Ergo idem de Epochis est concludendum. Vbi simul notandum temporis rationem hic haberi tantum in abstracto, quatenus adjunctum est sui subjecti, & juxta motum celestem mensurabile durationis spacium; non in concreto, cum influxu divinæ virtutis in res à se conditas &c. vide solem Temporum *Dn. Hainlini*, magistri Theologicæ quàm Philosophicæ de temporis cognitione differentem fol. 16.)

CAP. V.

De Aëræ definitione, ejusque speciebus.

Quid est Aera?

AEræ est initium temporis, à quo supputationes annorum incipiunt.

(Bodinus in Method. Histor. c. 8. p. 474. vocat *Rationem temporum*. Usurpatur tamen vocabulum *Aera* etiam pro numero integro ab Ecclesiasticis scriptoribus, adeoque

deoque non raro in Synecdochica significatione pro ip-
 s *Epochis*: ipsum vero vocabulum *Aera* ab Hispanis
 rimum inventum & usurpatum est, qui temporum
 omputationes ab anno 16. Augusti Cæsaris, ad quem
 Dominium Hispaniarum tum delatum fuit, ob saluta-
 tem suam sub Augusto statum, ordiri solebant: Itaque
 rerum suarum gestarum annos in hunc modum an-
 notabant: *Hæc sunt acta Cordubæ, pridie Calend. Apri-*
lis; Annus erat Augusti septuagesimus. Deinde brevi-
 tatis causâ principia duntaxat illorum verborum scri-
 bebant, sed punctis hoc modo distinctis: A. ER. A.
 XX. idest; *Annus erat Augusti septuagesimus*: ad ex-
 remum progressu temporis tabellionum inscitia &
 concordia literæ illæ, omisis punctis, in unam hanc
 fictionem *Aera* coaluerunt: Sic quidem Epitome præ-
 cognitorum Histor. incerti Autoris de etymo vocabuli
Aeræ refert. Contra *Calvisius* in Isagog. in Chronol. o-
 peris chronolog. c. 43. sic de hoc vocabulo scribit: Vo-
 cabulum autem *era* numerum significat, quemadmo-
 dum apud Ecclesiasticos scriptores usurpatur. Sed apud
 antiquiores, qui pure locuti sunt, tantum pluraliter in
 genere neutro usurpatur, ut Cicero in Hortensio: Quod
 tu, inquam, soles, cum rationem à dispensatore accipis, si
 singula *era* probasti, summam, quæ ex his confecta sit,
 non probare? Lucilius. Hæc ratio perversa est: *era* sum-
 ma subducta improbo. His recensitis *Calvisius* subjun-
 git: Posterius tamen seculum mutavit neutrum in fæ-
 mininum, ut *Æalia*. Nos contra Etymologiam pri-
 orem ab Hispanis inventam approbamus, nec quic-
 quam hanc commune habere dicimus cum clasico
 vocabulo *Aera*, quod à singulari numero *Aes* declina-
 tur, & pro ipsa pecuniæ summa in allegatis verbis Ci-
 ceronis accipitur; quod frequens est apud poetas; e-
 g. apud Horat. l. 4. od.

Donarem pateras, grataque commodis,
 Censorine, meis æra sodalibus.

Item *ovid.* in Fastis:

Æra dabant olim, melius nunc nomen in auro est,
Victaq; concessit prisca moneta novæ.

Adeò ut Chronologicum nostrum vocabulum *Æra* nihil, ut putat *Calvisius*, commercii habeat cum classico vocabulo *Æra*, neq; quoad Etymologiam, neq; quoad significationem.)

*Quot sunt & inveniuntur Æræ, ad quas
Scriptores suas narrationes
exigunt?*

Tot sunt, quot annorum species (respiciendo, ad tempus tum Politicum, tum Astronomicum) apud Autores inveniuntur, juxta quos res gestæ evenisse memorantur.

Quid est Tempus Astronomicum?

Tempus Astronomicum est mensura cœli: hoc est, motus cujusdam sideris, à dato puncto cœli, ad idem punctum. Sic annus est *Solis* à dato puncto ad idem punctum conversio: Sic est mensis & *Lunæ* conversio, &c.

Quid est Tempus Politicum?

Tempus Politicum est moderatio temporis Astronomici, ad usum Politicum directæ, ut
etiam

etiam à rudi plebeculâ numerari possit, Astro-
nomico quidem omnibus suis partibus non
consentiens, ita tamê dispositum, ut adhibitâ
intercalatione, aut dierum aliquot omisione,
cum Astronomico in certis periodis paria fa-
ciat.

(Hinc, puta ob annorum diversitatem, Aerarum di-
versitas, uti est Aera mundi conditi, Periodus Iuliana,
Periodus Iudaica, Aera ab exitu ex Ægypto, Aera lu-
bilæorum & Sabbathicorum, Aera Nabonassaris, O-
lympiadum, Ipsili, Romæ conditæ, septuaginta heb-
domadum Danielis, Periodj Calippicæ, Annorum Phi-
lippeorum, Chaldæorum seu Babyloniorum, Seleuci-
darum, Maccabæorum, Tyrriorum, Dionysii Aegypti-
aca, Antiochena, Hispanica, Aera à cæde Iulii Cæsaris,
annorum à consulatu, Aera Actiacæ victoriæ, Anni
Iuliani, Annorum Augusti, Annorum Laodicensium,
Edeffenorum, Ascalonitarum, Aera Christiana, Aera
agonum Capitolinorum, Diocletiani, ab Encoeniis
Constantinopolitanæ urbis, indictionum, Hegiræ, si-
ve Arabum, quæ etiam Turcica, lez degird, quæ etiam
Persica, quarum descriptiones *Seth. Calvisius* in
Isag. Chronologicâ, & *D. Helvicus* in prolegom. Thea-
tri Historici, maximè omnium *Iosephus Scaliger* de e-
mend. temp. l. 5. de Epochis temporum, per librum
totum, ordine tradunt.)

*Quenam ex his recensitis Aeris præ reliquis
sunt nobiles & frequentes?*

Aera Mundi conditi, Aera Nabonassaris &
Olympiadum, Aera Romæ conditæ, Aera sep-
tuaginta hebdomadum, Aera Hispanica, Aera
Christiana, Aera Indictionum, Aera moder-
norum

norum Imperatorum Romani Imperii.

Quenam est Aera Mundi conditi?

Est initium annorum, qui ab Orbe conditi numerari solent, de quo, quoad anni partes sententiæ discrepant.

(*Plerique, inquit Seth. Calvisius in Isag. Chrono cap. 34. p. 185. initium omnium rerum, vel ad æquinoctium Vernalis alligant, vel etiam ad æquinoctium autumnale: utraque sententia multos habet Sectatores, & mox: Quando sacra Scriptura sententiam in hac Epochâ adstruendâ sequimur, necesse est, ut Mundum in Autumno conditum esse pronuntiemus. Sic Scaliger annum Mundi ab autumno incipit, hoc est, à mense Octobri ita videlicet, ut annus Mundi, Iuliano anno oppositus, intelligatur inire à præcedentis anni Iuliani Octobri, & in præsentis anni Octobri finire. Vide Helvic. in Theatr. Histor. prolegomenis; quin ipsum Scaligerum lib. 5. de Emend. Temp. cap. de Mund. cond. fol. 198. 199. 200. 201. *Mundus & Adam, inquit Mæstlinus in Tab. Chronolog. p. 1. creantur tempore autumnali, die 4 creationis (qui erat dies 23. Octobr. juxta annum nostrum Iulianum) Sol & Luna (in æquinoctio Autumnali, & in Novilunio) creantur.*)*

Quod est fundamentum Aerae Mundi conditi?

Sola Scriptura sacra, quæ in numerandis annis sacris est *Deo tempus*, & infallibilis. Usque ad annum mundi ter millesimum, trecentiesimum, sexagesimum, ut præstantissimi Chronologorum supputant; quo anno Hierosoly-

osolymâ à Nebucadnezare devastatâ, Chronologia Scripturæ exspirat, & supplementum æquiorum seculorum in numerandis annis ex profanorum Scriptorum monumentis fundendum est, ut suo loco planum fiet:

Quæ est Æra Nabonassaris?

Est annorum initium, quod à Regis Nabonassaris Regno, anno à Mundo condito, ter millesimo, ducentesimo tertio, sumitur, & per totum annum vagatur, donec spatio annorum 1641. ad primum terminum redeat, ita ut Anni Nabonassarei 1641. faciant annos 1640. Iulianos; vocantur etiam *anni Aegyptiaci*.

[De hujus Ære Epochâ, inquit Seth. Calvis. in Isag. Chronol. c. 11. pag. 100. decurrit singulari quadam anni formâ hæc Epochâ, quæ dicitur æquabilis, habetque dies tantum 365. absque appendice horarum sex, quæ quario quoque anno exacte diem in anno Iuliano efficiunt intercalandum, seu perpetuo tenore suos dies 365. retinet, unde necessario fit, ut singulis quadrienniis ab annis Iulianis uno die differat, & caput ejus per omnes menses anni Iuliani vagetur, non pessumendo, sed ascendendo, siue retrogradiendo, &c. Propter hanc æquabilitatem hæc forma anni Astronomis aptissima est, qui tabulas suas de motibus cælestibus hætenus inde confecerunt, &c. Hæc Calvisius. Vbi notandum, quod hæc Æra exspirantem Æram Mundi succenturiatur, sicut videre est apud Ptolomæum, qui Canonem Mathematicum habuit, in quo ab initio hujus Epochæ Reges Assyriorum, Babyloniorum & Medorum, inde Persarum, post Ægyptiorum, & tandem Romanos Imperatores ordine, usque ad sua tempora, nominatim recen-

recenset, & quot quisque annis præfuerit annotat. Hinc Calvisius L. c. ab initio capitis ait. *Nobilis est hæc Epochæ, & magno usui Chronologis. Etsi enim tantum apud Ptolomæum Astronomum invenitur, & apud Censorinum, tamen beneficio hujus Epochæ omnes aliæ, quæcunque sunt, quasi catenâ quâdam connectuntur.* De hujus Æræ annis quàm exactissimum erexit Iosephus Scaliger abacum Astronomicum, qui habetur l. 3. de Emend. Temp. cap. *de annis Nabonassari Aegyptiacis.* Item l. 5. *de primo Thot Nabonassari;* Isthic fol. 136. & seqq. hic fol. 214. Porro de ipso Nabonassare, quoniam ille fuerit, sententiæ discrepant. Plerique ex eo Salmanassarem, Assyriorum Regem faciunt. Scaliger l. 5. de Emend. Temp. fol. 214. 215. id infitiatur, perhibens, Babyloniam Regem, Patrem Markedempadi, ab Esaia Merodach dicti, Nabonassarem fuisse. Prior & communior sententia posteriori verior esse præsumitur.)

Quæ est Aera Olympiadum?

Est initium annorum, incidens in annum Mundi ter millesimum, centesimum, septuagesimum quartum, juxta quos Græci longo tempore seriem rerum gestarum in monumentis publicis perscribere consueverunt.

Ipsæ autem *Olympiades* fuerunt Epochæ quatuor annorum, dictæ ab ordinario Conventu Græcorum ad Elidem in Arcadia, super monte Olympo, qui semper celebrabatur post quartum annum in plenilunio, quod Solstitio æstivo proximum est, quo Græci annum suum incipiebant.

(Olympiadum numeratio in Chronologicis magnam

num lumen est. Ex annis enim Nabonassaris dependent, quarum prima Nabonassarem annis 29. antecessit. *Et usque ad Olympiades*, inquit Africanus apud Eusebium, *nihil exploratum in historia Græcorum invenitur, sed omnia confusis conscripta sunt temporibus.* (calig. l. 5. de Emend. Temp. fol. 208. cap. de initio Olympiadum inquit: *Caput Olympiadis primæ Iphiteæ est initium ejus inter Valli, quod Varro isopixōv appellavit* unde omnis ratio temporum in Scriptis Græcorum. Exinde de insigni earum usu in supputando historiarum tempore, argumentum est sumendum.)

Quenam est Ara Romæ condita?

Est initium annorum Lunarium cum Epactis, qui à primordio Urbis conditæ à Romanis numerari solebant, incidens in annum Munditer millesimum, centesimum, nonagesimum octavum.

(Ad hanc Æram etiam referri possunt *anni Consulatum Romanorum*, dum multi olim Historici Romanam historiam scribere aggressi, cum rebus gestis simul Magistratum nomina, qui rebus gerendis præfuerant, digesserunt, ut videre est apud *Polybium, Dionys. Halicarnassem, T. Livium, Corn. Tacitum, Cassium Dionem, Ammianum Marcellinum, &c.* Ergo hæc Æra in lectione Historiarum veterum nequaquam susque deque est habenda.)

Quæ est Aera septuaginta Hebdomadam?

Est initium quadraginta nonaginta annorum, per septuaginta apud Danielelem Hebdomadas

madas intellectorum, incidens in secundum annum Darii Nothi, Regis Persarum, in annum verò Mundi ter millesimum, quingentesimum, vigesimum septimum.

(*Ab omnibus Sexatam quæstionem appellat Ios. Sc. quæstionem de Hebdomadibus Danielis, l. 6. de commend. Temp. cap. de Hebdom. Danielis, fol. 281. Scriptura hujus Æræ Dan. 9. v. 25. expressè meminit, hæc habentur verba: Scito ergo, & animadvertente exitu sermonis, ut iterum edificetur Ierusalem, usque ad Christum Ducem, hebdomades sexaginta duæ erunt, & rursus edificabitur platea, &c. Vbi notandum, libris Esræ & Nehemiæ quatuor Edicta publicata, reædificandis Hierosolymis, recenseri. Primus Cyrus Esræ cap. 1. & 2. Chron. 36. v. 22. Quod tamen vivente adhuc Cyro, & postea sub Ahasvero & Artaxerxe Longimano, Esræ 4. impeditum fuit. Secundum fuit Darii Nothi, qui Cyri Edictum renovavit, & magnæ severitate impedimentum restitutionis Hierosolymitarum prohibuit, ipsis Prophetis, Haggæo & Zachariæ sententiâ dei de instaurando Templo promulgantibus. Vide hoc Edictum Esræ 6. Tertium Edictum, fuit Artaxerxis Mnemonis, qui Edictum Darii renovavit, repetiit, Esr. 7. ubi Esra cum Iudæis & Sacerdotibus in Iudæam rediit. Quartum Edictum fuit, quando idem Rex Artaxerxes anno vigesimo Regni sui, Nehemiæ cum potestate muniendæ Urbis, Hierosolymam mittit, Nehem. 2. Ad horum quatuor Edictorum unam referenda est prophetia de exitu sermonis, ad ædificandam Hierosolymam: Quod verò illud erit, non Darii, non Histaspis, sed Nothi, medii inter duos Artaxerxes, unum patrem Longimanum, alterum filium Mnemonem, quippe potissimum à Spiritu S. profectum, à Rege magnâ autoritatis Majestate confirmatum, à nemine unquam impeditum, & cum exitu 70. heb.*

tomadum, hoc est, 490. annorum, exactissime respondens.)

Quæ est Aera Hispanica?

Aera Hispanica est, cujus primus annus sub Cæsare Augusto, 1. Ianuarii incipiens, fuit octavus annus ordinationis, five Emendationis Iulianæ Cyclis Lunaribus, hoc est, 38. annis antiquior Ærâ Christianâ.

[Dicitur etiam *Aera Cæsaris*, & κατ' ἐξοχήν *Aerâ Aera*. De hac inquit Ioseph. Scaliger lib. 5. de emend. temp. cap. de *Aera Hispanicâ*, fol. 234. *Aeram Hispanicam non solum 38. annis præcessisse Natalem Christi, sed etiam attributam esse Iulio Cæsari ab Hispanis, sciunt, qui illorum libros, & Alphonsinos Indices legerunt. Vsiatissima est in Tomis Conciliorum, quia frequentissima Concilia habita fuerunt Toleti, & alibi in Hispania, imò etiam Carthagine, & in aliis Africæ locis, cum Vandali Africam occupassent, qui ex Hispania traducti, Æram Hispanicam retinuerunt, quâ omnia ad hosce annorum numeros sunt consignata. Vide Seth. Calvis. in Hag. Chronol. c. 44. p. 216. Item quæ supra de Etymologiâ vocabuli *Aera* diximus.]*

Quæ est Aera Christiana?

Est initium annorum, quos Christianus orbis à nato Christo numerat; exordio à Calendis Ianuarii sumpto.

[Dicitur etiam *Aera Dionysiana*, à Dionysio exiguus, Abbate Romano, qui illam anno 532. tempore Iustiniani, introduxit. Quanquam autem hæc Æra sit antiquissima, ultra mille annos in Ecclesiâ usurpata, & diurnâ temporis præscriptione confirmata, ut plerique

que Chronologi eâ nixi, quod in aliis historiis pugnare videtur, confidenter ad ejus basin exegerint, integro tamen biennio eam minorem esse, quàm debere esse, Sethus Calvifius in Ifag. Chronolog. cap. 46. pag. 228. ad fin. cap. firmisimis argumentis demonstrat. natus enim, juxta hanc Dionysii Æram fuisse Salvator anno 4. Olympiad. 194. Nabonassaris 746. Urbis conditæ 752. Mundi 3949. cùm tamen verus consideratissimæ Nativitatis annus integro biennio major sit; incidens in annum 2. Olymp. 194. Nabonassaris 746. Urbis conditæ 750. Mundi 3947. ita, ut præsens annus Christi, quem numeramus 1645. debere esse annus verus 1647. omnium autem in hac de Christianâ disputatione operosissimus est *Gerhardus Ioh. Vossius*, in singulari Tractatu de Vero anno Nativitatis Christi, in quo omnia accuratissimè examinavit & computat; ut & *Fr. Spanhemius*, in dubiorum Evangelicorum parte secunda, à p. 1. usque ad pag. 59. quæ profectioribus in his rebus scripti, lectu dignissima medium afferunt.]

Quæ est Aera indictionum?

Est initium annorum, quos Romani numerabant in Privilegiis & conventionibus scriptis, ne tributorum solvendorum memoria laberetur.

Ipsa autem Indictio est spatium 15. annorum, ad recipienda ab extraneis Tributa constitutum, à 24. Septemb. incipiens.

(Cum enim Romani dominarentur ferè universis nationibus, terras fecerunt sibi tributarias, precipientesque remotiores, propter difficultatem transitus, in fine primi quinquennii persolverent aurum, ad dominationis Ty-

er, in fine secundi argentum, ad stipendia militum; in
e tertius as, & ferrum, ad armorum reparationem.
de instituerunt Romani, quod nullum Privilegium,
illa etiam conventio scripta commendata, esset stabilis
& firma: nisi haberet annum Indictionis annotatum, &
, ne tributorum solvendorum memoria laberetur;
(h. de Sacrobusto in lib. de computo Ecclesiastico.)

*Restat Aera modernorum Imperatorum;
Quanam illa?*

Est initium annorum, quos moderni Im-
peratores ab imperii sui initio numerant, con-
iunctis reliquorum Regnorum annis, quibus
hereditaria successione præfunt.

(Sic Imperator noster Romanus *Ferdin. III.* hoc an-
no corrente, diplomata sua & Rescripta, post Æram
Christianam, etiam Ærâ Imperii & reliquorum, quæ
hereditariè possidet, Regnorum insignit, concludendo,
*leben/ 2c. Unserer Reiche / des Römischen
in Neundten/ des Hungarischen im Zwan-
gsten/ vnd Böhemischen im Achtzehenden
Jahre.* Id quod ad Majestatem Imperii facere vi-
detur.)

CAP. VI.

De Annis, & eorum Cha- racteribus.

*Quæruunt Aera sequuntur Anni; Quæro i-
gitur, quid sit Annus?*

Annus est spacium Temporis, fideris cu
jusdam motu, vel simpliciter, vel civi
ordinatione. determinatum.

(Scaliger l. 1. de emend. temp. fol. 7. annum m
ximum *ὀύσμη* dierum esse ait. Fundamentum h
jus definitionis est in differentia temporis, quorum
liud *Astronomicum*, aliud *Politicum* est, ut supra c
5. fuit definitum.)

Porro vocabulum *Anni* Servius ab annulo
Etum putat; Græcis ἐνιαυτός, q. ἰὼν ἐἰς ἐαυτὸν
seipsum rediens appellatur, quod Virgilius signi
ficante expressit hoc versu:

Atq; in se, sua per vestigia volvitur Annus.
Epit. præcogn. Histor. l. 2. pag 466.

(Differunt autem *Tempus*, *Aeternitas* & *Aeum*
quia *tempus* spacium significat, quo res mutabiles in
cipiunt & desinunt: *Aeternitas* autem soli Deo tribu
tur, qui nec principium nec finem habet: *Aeum* v
rò de iis dicitur, qui quidem Principium habuerunt,
nem autem non habitura sunt, ut Angeli, et Animæ
humanæ.)

Quotuplex est Anni divisio?

Multiplex, pro diversitate considerationis
Nam annorum alius est *communis*, alius *Sac
cer*, sive *Mysticus*.

Communis vel est *Cœlestis*, vel *Politicus*.
Cœlestis iterum vel *Solaris*, vel *Lunaris*,

(Vide Scalig. l. 1. de emend. temp. ubi in genere
Anno ait; Tot constitui possunt; quot sunt siderum
rantium

entium Periodi: Est enim annus circuitus ejus periodi, ejus cognominis ipse est. Nos verò ad Luminaria magna in hac Diſtinctione respicimus; Quia, benè notante Scagero, vulgò obtinuit, ut duorum Siderum, Solis & Lune, labentem cælo qui ducunt annum, ratio in temporibus civilibus haberetur.)

Politicus itidem varius est, uti erat *annus Atheniensium, annus Metonis magnus, Perio-
us Calippica, annus Romanus, Nabonassareus, Julianus*, aliis annis multis prætermisfis.

Sacer five Mysticus, alius *Sabbathicus*, alius *Jubilæus*.

In genere, annorum alii sunt *collecti*, alii *expansi* five *dispersi*, alii *currentes*, alii *completi*, alii *exacti*.

[De horum annorum descriptionibus dehinc brevissimè agemus.]

Quis est Annus communis?

Annus communis est, qui communiter apud hunc vel illum populum fuit in usu, quavis cunque vel tandem is, excepto Mystico, fuerit, five Solaris, five Lunaris, five Metonis, five Calippi. &c.

(Sic apud nos *Annus Julianus* pro anno communi habetur, quia is in universo Imperio Romano, & apud externos, in usu est. Apud Turcas *annus Hegira*, cujus forma Lunaris est, apud Persas *annus Aera Iezdegird*, annus communis est, & sic deinceps.)

Quis est annus cælestis?

Annus Cœlestis est mensura motûs cuiusdam Sideris, à dato puncto cœli, ad idem punctum.

(Hinc *annus Solaris*, cuius circuitus definitur dierum 365. & paulo minùs, quàm quadrantis: eadem quantitas attribuitur Veneri & Mercurio. Saturni annus est dierum 10955. horarum 12. Iovis annus dierum 4331. horarum 18. Martis dierum 687. Lune dierum cum semisse, & paulo plus quàm duarum trientum, re, quem *Mensem* vocant; Scalig de Emend. Temp. fol. 7. Hic igitur annus, cognito motu Sideris, quem exigitur, non dependet ab hominum ordinatione, sed in solidum ex motu cœlesti supputandus est, ut maximè sumptio initii ejus penes hominum arbitrium sit, quia revolutione immutabili à puncto ad idem punctum definitur.)

Quis est annus Solaris?

Est spatium temporis, quo Sol à quocunque quatuor punctorum Zodiaci æqualitatis, vel conversionis movetur, circumiens totum Zodiacum motu proprio, rediens iterum ad idem punctum, ita, ut revolutio ejus 365. diebus, & quarta diei naturalis parte, hoc est, sex horis, præter rem modicam, secundum sensum, perficiatur.

(Secundum *Tychonem Brahe*, si is annus ab initio Mundi deducatur, diebus 365. horis 5. minutis 49. absolvitur. Porro si hæc Anni Quantitas per 12. dividatur, Mensis Solaris 30. dierum erit, 10. horarum, & 19. minutorum, & 36. secundarum, juxta *Sacroboſtum*.)

Quis

Quis est annus Lunaris?

Est spatium 12. Lunationum; in anno Solaris vicissim transeuntium, ita ut revolutio eius diebus 354. minutis omisiss, perficiatur, indecimque diebus brevior sit anno Solari.

(*Annus Solaris & Lunaris dicitur etiam Annus Germanicus & Vulgaris ad differentiam Anni Magni, seu Platonici, quem spatium esse ajunt, quo sidera omnia ad eundem locum redeunt, eundemq; quadraginta novem vertentium annorum millibus constare addunt; asseverantes, ut Vulgarium, ita hujus quoq; anni magni certas quasdam partes, sive mutationes esse; Brumam hiemum, ac Aestatem; Et hanc quidem, cum incendio vel igne structura Mundi conflabit; Illam Verò, quando Cataclysmus seu Diluvium orbem terrarum infestat; Epit. Præcognit. historic. Autoris incerti l. 2. pag. 46. quod figmentum Platonium Platoni nos Christiani benè relinquimus, confer etiam, quæ Salmasius in Linianis exercitationibus fol. 550. 551. de hoc anno ex variis Autoribus affert.)*

Antequam ad annos Politicos progredimur, prius duo Dubia enodanda veniunt.

Primum Dubium est, quomodo in Chronologiis certitudo haberi possit, cum tamen anni Solares & Lunares, multis diebus non coeant, hi undecim diebus breviores sint istis, præter horas & minutias, ex quibus, progrediente tempore, etiam dies, septimanae, Menses, &c. fiunt.

Quanquam hic responderi posset, nervum Chronologiæ consistere in translatione unius Epochæ anni ad diversam Epocham, uti. e. annus Iulianus Solaris communis temporis mensura est, quæ reliquos reliquarum Epocharum annos metitur, attamen quia huic dubio hæc responsione non satisfaceret, si quæstio adhuc esset, sintne anni computandi Solares ac Lunares, ut verbi gratiâ, qui in Scripturis sacra ab orbe condito numerantur, ideo factum est, ut variæ intercalationes fuerint inventæ quibus effectum fuit, ut tempora æqualiter decurrerent, & Chronologica supputatio constaret.

Quas dicis temporum intercalationes, & spectu anni Solaris & Lunaris, ut hi in decursu æqualiter se habeant?

Quanquam defectus minutiarum quantitatem, propter diversitatis parvitatem, inveniri impossibile sit, ut *Sacrobus* ex *Almagesto* *Ptolomæi* rectè monet, tamen quod ad residuas anni Solaris horas, & deficientes dies anni Lunaris attinet, ne ex eorum neglectu insigni vitium temporis in computando consequeretur, duo potissimum remedia inventa sunt nempe, *Bisextum* in anno Solari absolvendo & *Epactæ*. in anno Lunari cū Solari ex æquâdo

Quia

Quid est Bisextum?

Est unius diei in Februarium quarto anno cycli Solaris interpositio, ut tempus cursui solis adæquetur. Illud ipse hic annus *Bisexti-* nomen habet.

(Sex enim horæ per 4. multiplicatæ 24, adeoque diem naturalem integrum constituunt. Finis autem *Bisexti* hujus est, ut initium certi anni constitui possit, quia difficile esset, has sex horas peculiariter quolibet anno continuare. Hoc enim modo, si annus inciperet manè, secundus à meridiè, tertius à vespere, quartus media nocte inciperet, cui incommode *Bisextum*, quatuor annorum horis 24. in diem redactis, pharmacum adhibet. In Februario autem hic dies interponitur, quia hic mensis est brevissimus.)

Quid sunt Epactæ?

Sunt undecim dies, qui annis Lunaribus, ut Solaribus adæquarentur, addebantur, quam additionem Romani, qui ante annum Iulianum Lunari utebantur, & intra octo annos per tres intercalares menses eam ritè perficiebant, *Octoeterida* nominabant, ita, ut tres postremi anni singuli haberent tredecim menses.

[Hæc de anno Lunari communi intelligenda sunt: de anno Embolismali vide *Sacroboſtum* in libello de computo Astronomico accuratè docentem. Epactas autem dies quod concernit, ante Romanos Solon eas ordinavit, initio anni constituto in conjunctione Solis & Lune, est vero Solstitio proximâ. Melanchth. in Chronico. Canon l. 2. pag. 209.]

*Secundò dubitatur; num in Chronographi
Scripturæ sacræ intelligantur anni So-
lares, an Lunares?*

Répondetur: Invieta argumenta in medi-
sunt, annos in Scriptura numeratos, nostros
fuisse pares, nisi omnia confundere velimus.
Quod adeò certum est, ut ipsos annos vitæ Pa-
triarcharum, quorum unus ad annos usque
969. pervenit, quantitate nostris Julianis me-
nores fuisse, neutiquam credendum sit, quo-
modocunque ipsos appellemus, *Solares*, et
cum Epactis *Lunares*.

[Bodinus in Method. Histor. c. 8. p. 472. scribit
*Hebraei quidem Lunaribus (annis) utebantur. sed tamen
quoque anno mensem intercalarem inferebant, qui ab He-
braeis Vaadar dicebatur, id est, geminatus Adar: Quia
Garcus in eo labitur, quod Hebraeos atque Aegyptios an-
nis solaribus usus scribit. Hanc Bodini sententiam gra-
visimè refutat Ioseph. Scalig. lib. 3. de Emend. Temp.
cap. de anno priscor. Hebraeor. Abrahamæo, fortissime
concludendo, Annum priscorum Hebraeorum duodecim
æquatibus mensibus, cum quinque appendicibus diebus
tributum, adeoque Chaldaicum, aut, si malis, Aegy-
ptiacum annum fuisse. Confer. Calvis. in Isag. Chrono-
log. c. 35. pag. 190. ubi miratur, quid quibusdam veniat
in mentem, ut menses Lunares in anno diluvii nu-
merent. Melanchton ait lib. 2. Chron. Car. pag. 33. Num-
merus mensium & dierum in hac (de Noah) narratio-
ne, ostendit, annum Solarem complexum esse duodecim
menses Lunares, & dies decem: Ideò dicitur Noah egres-
sus esse ex arca, anno ætatis suæ sexcentesimo primo, vide-
licet anno à condito Mundo, millesimo, quinquagesimo
septimo.]*

primo. Porro quod annos vitæ Patriarcharum conce-
 rit, fuerunt quidem, qui illos paulò plus, quàm men-
 ruos esse putarunt, & tantùm dies sex & triginta effe-
 ſſe, ut eſſet numerus quadratus, qui efficitur ex nu-
 mero ſenario, ſexies ducto: quorum itaque annorum
 x noſtris unus decem contineret, & talibus annis in
 uodecim menſes diviſis, unusquiſque menſis tres
 dies contineret. Quid Auguſtinus de hac perverſione
 probabiliter judicet, Videre eſt in ejus lib. 15. de Civi-
 tate Dei, cap 13. Quicquid ſit de hujusmodi vitarum
 atrum diminutione, *Andreas Rivetus* eam Exercita-
 tionibus in Genefin, Exercitat. 48. p. 239. ſolidiſſimè
 refutat. Nam ſi, inquit ille, ita eſſet, Ebraicà Veritate
 manente, quæ præferri debet, cùm Henoc & Cainan fili-
 i genuerint, anno ætatis ſuæ 65. ſequeretur, ſi decem ex
 illis unum noſtrum efficiant, paulò minus quàm ſepten-
 tes pueros fuiſſe patres filiorum. Quòd ſi addantur etiam
 centum anni, qui in Edit LXX, reperiuntur, cùm omnes
 à Hebrais, quàm Græci Codices in ſumma vitæ unius-
 cujuſq; conveniant, nullus autem diutius vixerit, quàm
 Mathuſala, cujus anni fuerunt 969. ſequeretur nullum
 Patriarcharum perveſſiſſe ad 97. annum, cùm tamen
 hoc etiam tempore reperiantur, qui illum ſunt ſupergreſſi.
 Præterea aut mutata eſſet ratio numerandi poſt dilu-
 vium, cujus rei veſtigium nullum apparet, aut ſi annorum
 calculus ſic eſſet reducendus, riſculum eſſet; quod de A-
 brahamo Scriptura dicit, plenum, ſel ſaturum dierum,
 in bonâ ſenectute, diem obiſſe, qui cùm 175. annos vixe-
 rit, mortuus eſſet anno ætatis ſuæ 18 nondum completo.
 Sed commentum illud planè refellit, quod infra c. 7 illo
 anno, quo diluvium duravit, numerantur menſes uſque
 ad decimum, & menſis ſecundi diei 27 ſit mentio, Ha-
 tenus verba Riveti.]

Fuit annus Cœleſtis, Solaris & Lunaris;
 ſequitur Politicus: Queritur, quis-
 nam ille ſit? An-

Annus Politicus est spatium temporis certum & determinatum, quod quidem cum anno Cœlesti non semper exactè consentit, aliquando tamen ad eum redit, & paria cum eo facit, quantum ob ignorantiam Solis & Lunæ cursus apud veteres possibile fuit.

[Non est, ut hîc loci multum laboremus de *annis Politici* speciebus inquirendis, definiendis, quisnam fuerit *annus Atheniensium*, *annus Metonis*, *Persæ*, *Calippi*, *Annus Romanus*, &c. Quia tractatio hæc professione Chronologica est, & intricatior, quam ut in hoc loci ὡς ἐν δὲ ξήδω tractari possit: tractavit eam sane enucleatè *Sethus Calvisius* in *Isag. Chronol.* parte secundâ, à pag 76. per multa capita; omnium verò accuratissimè *Ioseph. Scalig.* de *Emend. Temp.* l. 1. 2. 3. 4. *Nabonassar*is annus quis sit, ex definitione *Æræ Nabonassaræ* cap. antecedente traditâ, constat. De sole anno Iuliano, ejusq; præstantiâ, pauca monebimus si quæ *Bodinus* de his Annis in *Method.* c. 8. p. 471. scripsit, prius recitavimus: *Errandi causa*, inquit (perita in Chronologico calculo) *nulla major fuit, quam ex ignoto Solis ac Lunæ cursu; in quo, tametsi omnis antiquitas se valde torfit, efficere non potuit, ut certam annorum ac mensium rationem haberemus.* Nam *Leostrati* ὀκτοετήριδες mendose repertæ sunt, nec usum ullum præbuerunt: Et aurea, quæ dicitur, *Regula Metonis* novemdecim annorum, fallax, adeo, ut anno post 318. dies unus, ac ferè 18. horæ superarent, quo Solis cursum Luna antecibat: Fallax etiam *Calippi annus*: Mendose *Hipparchi* *Regule* trecentesimo quarto post anno unius horæ errorem indicarunt: nec multò certior *Philolai* ac *Democriti* Εὐβολισμὸς: Postremò *Cæsaris annus* hoc habet incom-

modi, quod Lunares sustulit, & nunc plenus est erroris. Nam paulatim æstiva feriæ ad hybernos menses regrediuntur. Haftenus Bodinus.)

Quisnam est annus Iulianus?

Est annus Solaris, à Calendis Ianuarii incipiens, cuius rationem Iulius Cæsar de consilio Sosigenis Mathematici instituit, quem ex Alexandria Romam duxerat.

(De Hujus anni præstantiâ in Chronologico studio vide apud Sethum Calvis. in Isag. Chronolog. cap. 15. Summa eorum, quæ de hoc anno scribit, est: 1. Quod hujus anni formæ in annis æræ Christianæ omnes assueverimus, solam hanc esse certissimum temporis Vehiculum, cum omnibus sit notissima, & c. 2. hujus anni formam quam proximè accedere ad annum Astronomicum Tropicum, & æquabilem, & Aequinoctia ac Solstitia propemodum statis diebus quotannis retinere, 3. hunc annum certos quosdam Characteres aptissime & apertissime recipere, quibus quilibet eorum facillimè absque omni errore deprehendatur, &c. Hinc omnes omnium seculorum Epochas, ad hanc anni formam, à conditio Mundo, ad nos usque reduci, eidemque alligari. Confer, quæ Scaliger c. de primis Kalendis anni Iuliani putat lib. 5. de Emend. Temp. fol. 231. Item, quæ Salmasius in Plinianis, exercitationibus contra Solinum, mihi de intercalatione hujus anni hallucinantem, accuratissimâ crisi fol. 20. 21. 22. prolixè disputat.)

Ergone annus Iulianus est omni numero absolutus & perfectus?

Hoc non sequitur, sed hoc tantum, commodiorem anno Iuliano non esse, ad quem exigam-

exigatur Calculus Chronologicus; modò enim ex Bodino recitavimus, habere hunc annum hoc incommodi, quòd æstivæ ferriæ paulatim ad hybernos menses regrediantur.

[Hinc ille conatus Gregorii Papæ, in corrigendo Calendario Iuliano; sed num rectior, an ineptior, jam dudum pronuntiatum fuit. Videatur Alterum M. Michaelis Mæstlini Examen, quo ex ipsis fontibus demonstratur, Novum hoc Gregorii Calendarium omnibus suis partibus, quibus reformatum esse putatur, multis modis mendosum, & in ipsis fundamentis vitiosum esse. Ergò modestissimè de hoc anno illustris & profundissimus Scaliger lib. 8. de Emend. Temp. c. de Anno Iuliano, fol. 417. postquam computum hujus anni deduxit: *Hæc est, inquit, Vera, & ad naturæ leges descripta anni forma, quam ideò proposuimus, ut nobiliora Ingenia, aut ad hanc amplectendam, aut ad meliorem comminiscendam, excitarentur.*)

Sequitur annus sacer, sive Mysticus:

Quisnam is est?

Annus Sacer, sive Mysticus, est Vetetis Testamenti temporibus peculiaris, qui à mense Tisri, vel Ethanim, nostro Septembri respondente, incipiebat, quo Hebræi in supputationibus suis usi sunt, ubi de rebus sacris & Ecclesiasticis, ac Ceremoniis agebatur.

[Huic Hebræorum anno sacro, sive mystico, contradiſtinguebatur annus communis, quo utebantur Hebræi in contractibus civilibus, qui incipiebat à Men-

Nisan, nostro Martio respondente. Hanc enim distinctionem, inquit Rivetus in cap. 7. Genes. Exercit. pag. 273 tempore Mosis in usu fuisse, omnes agnoscunt, &c. quod nos sacrum hunc annum, respectu communis, *Mythicam* appellamus, causæ in promptu est, quæ in Archetypo Christo, temporumque Novi Testamenti complementis ad oculum demonstrantur; ut *ἡ ἀρχὴ τῆς αἰωνίου* vitæ æternæ, qui sunt finis lei nostræ, taceamus. Porro quadriennium nunc est, cum Clariss. Dn. Ioh. Iacobus Hainlinus, Superintendens Generalis, jam temporis Tübingæ Mathematica proficiens, ederet *clavem sacrorum temporum*, seu *propositionum Heptadas* tres, quibus per novam, & à multis seculis ignotam Mythicam formam annorum Sabbathicorum, Iubilæorum & LXX Hebdomadum Danielis aditus ad temporum Biblicorum adyta tentatur, quibus Mythicorum annorum formam ab his notis Mythicis & sacris annis planè diversam & singularem proponit. Annum enim Mythicum definit, si rectemus; *Spatium septem Mensium mythicorum*, quomodo quisque septem hebdomadibus, hoc est, diebus 49 absolvetur, ita, ut revolutio ejus diebus 343. absolvetur. hebdomadibusque 22. & horis 6. brevior sit anno nostro communis Juliano, qui Solaris est. Ex quibus Mythicis annis etiam Sabbathicos & Iubilæos annos deducit, ita, ut *Mythicorum annorum septimus quisque Sabbathicus*, & *Sabbathicorum quisque septimus Iubilæus* sit, supputatis mystica primordio à primo Genes. 2. Mundi Sabbathico rectè sumpto, Sabbathicis que & Iubilæis annis ex radice septenarii numeri ritè decurrentibus. Quæ licet nova, & à multis seculis incognita Annorum mystica forma, ut ipse Autor eam appellat, à communi omnium Chronologorum calculo *ἡ δὲ ἀπὸ τῶν* distet, nihilominus, quia reducta ad Julianos annos, cum primis

mis in Mysticis S. Scripturæ numeris, mirabili concor-
 tu rerum eventus ad tempora applicat, quod in diffi-
 limo apud Daniele LXX. Hebdomadam supputa-
 one, annorumque ad literam vaticinii digestionem
 oculum demonstratum extat, omnino concludimus
 has profundi ingenii meditationes susque deque
 tiquam ferendas, sed ad accuratam demonstrationem
 astronomicarum incudem revocandas, & si
 subfit, grato erga autorem animo agnoscendum
 Quamquam argumenta, quæ huic novæ formæ an-
 norum mysticorum opponi possunt, contemnenda
 sint; inter quæ palmarium est, quod initium annorum
 Iubilæorum, ex lege Mosaica in decimum diem sep-
 timi mensis incidens; juxta hanc novam mysticorum
 annorum formam vagatur etiam per alios menses
 ni, quàm Tisri, puta, septimus Mensis erat, respo-
 dens nostro Septembri; id quod Legi divinæ non
 præjudiciosum esse deprehenditur: Cui quidem non
 cuneus quæsitus esse videtur, si dicatur; Locum Levitic. 25. v. 9. 10. in quo hæc Septimi Mensis decimi diei
 terminatio habetur, *Nec de principio, nec de fine Sabbathi
 tici vel Iubilæi quicquam agere, sed hoc tantum jubere
 die decimo Mensis septimi, festo sc. Expiationis in
 ximâ populi Iudaici frequentia Annus Sabbathicus
 Iubilæus sanctificaretur; hoc est, promulgaretur, &
 die incipiendus sit, publicè denunciaretur; quia vox
 braea שנה sanctificare, etiam promulgare, & denun-
 ciare significet; quâ demum denunciatione factâ Annus
 Sabbathicus aliquot septimanis vel Mensibus post in-
 tum sumere potuerit. Sed quid, si ipsius paschatis cele-
 bratio etiam per alios menses & dies, quàm consti-
 tutio divina fert, vaga evadit? & præterea cum ratio
 dicatur, Vix verisimile esse, tanti & tam celebris festi
 initium per diversos anni menses & dies esse vagum
 pro*

omulgationis autem diem ad tam decretorium, pudicum septimi mensis diem, astrictum. Quæ ad tiorum indaginem suscipiendam movere fuit vim.]

dixisti, duas sacri seu mystici anni esse species, Sabbathicum, & Iubilæum: Quaero, quisnam sit annus Sabbathicus?

Annus Sabbathicus est, qui ex præcepto ivino, septimo Iudæorum mense, circa Septembrem nostrum, ritè inchoabatur, & toto anno spatio observabatur, ita, ut servi ingenæ manu mitterentur, & agri inculti relinquenterentur; quia nec sementem faciebant, nec metebant, nec vineas putabant, nec uvas colligebant; quicquid sponte nascebatur, id omnibus commune erat, & indifferenter à quibusvis colligebatur. Ex quo sex anni sequentes agricolationi destinati erant, quorum in sexto præcipuè anno tantum colligebant, ut trium annorum spatio, à sexto videlicet anno, usque ad nonum, de repositis vitam tolerare possent,

[Descriptio hæc desumpta est ex Exod. 23. v. 10. 11. Levit. 25. v. 3. 4. 10. 21. Causæ instituti tres potissimum dari possunt. 1. *Theologica*; hæc erat, ob quietem terræ, figura quietis æternæ, *ubi requiescemus à laboribus nostris*, Apoc. 14. v. 3. *celebrantes Sabbathum ex Sabbatho*, Esa. 66. v. 23. *ubi tempus erit refrigerii*, Act. 3. v. 20.

in quo requiescemus, Syr. 22. v. 11. liberi ab inferno, Ob. 13. v. 4. a maledictione legis, Gal. 3. v. 13. a peccato, Io. 8. v. 36. a morte aeterna, quam liberator Christus abscipit, Esa. 25. v. 8. . Ethica, dum hæc externa pædagogia Iudæis ὁρμητήριον ad fidem, & obedientiam erga Deum sedulo exercendam esse debuit, qui promiserat se sexti anni frugibus benedicturum, ut agri & vineæ eo anno trium annorum fruges ferrent, ad charitatem etiam proximo præstandam. 3. Oeconomica, dum quæ ex aliqua terræ concedenda erat, ut etiam consequentium annorum seges fertilior esset. Ad Chronologicum usum quod attinet, hi anni multum faciunt ad annos mundi rectè ordinandos, & inter se conferendos, quia statotempore in sacra historia recurrunt. Necesse est enim, ut statia rerum gestarum in annis Sabbathicis inclusa, septenario numero semper numerari possint: Ideò tanquam statua Mercuriales (sunt verba Calvisii) ferè habentur à Chronologis; ad quas respiciantur, & quibus in viam, si aberraverint, revocentur: nulli alius notis dignoscuntur, nisi quod semper incipiunt à Septembri, eo Cyclo Solis ferè finiente, qui ex septenario numero excelsit. Vide Seth. Calvis. in Ilagog. Chronol. cap. 26. Hinc Ioseph. Scaliger. l. 8. de Emendatione Temp. cap. de anno Sabbathico inquit. Adjectis septenariis de annis Mundi, relinquitur annus Hebdomadae currentis. Et sanè mirum est, occulto quodam DEI Op. Max. consilio in annis Mundi eam observationem anni Sabbathici lucere.]

Quisnam est annus Iubilæus?

Annus Iubilæus est, qui à principio Mundi deductus, annusque ab eo numeratis, per septenarium divisis, & ordine Sabbathario nunquam turbatis, quinquagesimo anno (exclusivè

vè sumpto) mandato divino celebrabatur, decimâ die mensis septimi tubâ clangente, quomnia debita dimittebantur, & quilibet hæreditatis paternæ restitutionem, servusque manumissionem, accipiebat.

(Hujus anni descriptio habetur Levit. 25. Deut. 15. iâs etiam *annus Libertatis* dictus. Germanicè, *ein Salljahr*. Cujus prototypus fuit Iubilæus, quem dulcissimus Salvator noster IESUS CHRISTUS adventu suo maxime salutare instituit; utpote à Patre in hunc mundum missus, *ut predicaret captivis libertatem, & unctis reversionem carceris*, Esa. 61. v. 1. 2. Ille enim *debita nostris dimisit*. Matth 6. v. 11. hæreditatem paternam restituit, *dando potestatem filios Dei fieri his, qui credunt in nomen ejus*, Ioh. 1. v. 12. *& liberando nos ab inimicis nostris, & de manu omnium, qui oderunt nos*, Luc. 1. v. 1. Quod ad Tempus, sive terminum, à quo sit numerandus hic annus, attinet, sunt, qui eum à quolibet anno quinquagesimo completo numerant, quia putant, quovis anno quinquagesimo solido ex mandato divino Iubilæum esse peractum. Hanc opinionem fortissimis argumentis Calvinus refutat: inter quæ valde militat, quòd hâc ratione duo anni Sabbathici continuarentur; scilicet Iubilæus anno quinquagesimo, qui imper etiam Sabbathicus erat, ut Levit. 25. videre est, & annus quadragesimus nonus, in quem ex radice septenarii, Sabbathicus ritè cadebat. Quod absurdum esse, per se manifestum est. Ad Argumentum ex phrasibus, quâ Iubilæus anno quinquagesimo celebrari mandato divino jubetur, sumptum, Calvinus respondet; *Ambiguitatem esse in eâ, quia annum quinquagesimum exclusivè annumeret, quem illi inclusivè intelligunt.* Phrases enim de temporum terminis in omnibus linguis ita usurpari, ut antecedens terminus cum sequen-

ce termino simul comprehendatur. Sic enim hebdomadem usitatè vocari octiduum, Olympiadem, quæ tantum quatuor annos solidos comprehendat, quinquennium, &c. Hinc Ioseph Scaliger Iubilæos annos non aliter, nisi abjectis abjiciendis ab annis mundi, quod reliquum est, per VII. dividendo, inquirere debet, addito: *Reliqua Iubilæa aliorum, tam Veterum quam retentiorum, commentitia sunt, ut videre est lib. 7. de Emend. Temp. fol. 377. cap. de Iubilæis.* Quomodo ergò Iubilæus annus quinquagesimus solidus est?)

Fere oblitus sum *Annorum Climactericorum*, qui etiam *scanfiles* dicuntur; quaeritur ergò etiam de his, qui nam illi sint?

Sunt anni ex septenariis & novenariis numeris collecti, ut sunt 7. 14. 21. 28. 35. 42. 49. 56. 63. 70. & 9. 18. 27. 36. 45. 54. 63. 72. 81. 90.

(His annis à multis peculiare mutationum periodum imprimis quod ad vitam hominum, eorumque sortem attinet, adscribuntur; de quo cuilibet integrum abundare suo ingenio. Certò tamen ponderosissima sunt argumenta *Salmasii*, quibus horum annorum scanfiones præter reliquorum annorum decursus non magni æstimat; *sortes meæ* (puta sine astricto annorum numero) inquit divinus *Psalmes*, hoc est, iuxta Hebræum textum, *tempora meæ sunt in manibus tuis domine* Psalm. 31. v. 16. Ut prudentissimum, juxta sapientissimum esse oportuerit Imperatorem Maximilianum II. qui cuidam de anno 49. ætatis, ut climacterico superato gratulanti respondit, *Annos omnes esse meos mæstericos.*)

Restat

*restant anni Collecti & Dispersi, curren-
tes & completi, sive exacti: Qui-
nam sunt illi?*

Anni Collecti sunt anni integræ alicujus E-
pochæ, in unam summam conjecti. *Anni Di-*
persi sunt anni resoluti majoris alicujus Epo-
chæ in suas partes, tanquam Epochas minores,
z. g. quando anni 480. ab exitu ex Ægypto,
isque ad templum Solomonis, resolvuntur in
Epochas minores, cujusmodi sunt 40. anni in
deserto; Iosux Regiminis ad divisionem terræ,
anni 6. gubernationis Iudicum ad Samuel
exclusivè anni 350. Regiminis Samuelis &
Saulis anni 40. Regni Davidis anni 40. Salo-
monis anni 4. ad initium Templi. Hi anni di-
cuntur *Dispersi*; in unam summam, nempe 480
conjecti, dicuntur *Collecti*. *Anni currentes* sunt,
qui nondum ad finem pervenere; cujusmodi
ferè omnes sunt, qui in calculo sunt ultimi.
Anni completi sunt, qui ad finem suum per-
venerunt, & decursu sunt perfecti.

*Suprà in inscriptione hujus capitis chara-
cterum annorum mentio facta est;*

*Quid sunt characteres
anni?*

Sunt notæ Astronomicæ, qui in aliquo an-
no Juliano, ad quem reliqui anni reducuntur,
aliquid peculiariter definiunt.

Qui sunt illi Characteres?

Potissimum *Cyclus Solis*, *Cyclus Luna*,
Eclipses.

(De Indictione, annis item Sabbathicis & Iubiliis paulò suprà egimus, ex quibus etiam ceteri anni alius definitio sumi potest.)

Quid est Cyclus Solis?

Cyclus Solis est revolutio viginti octo annorum, quibus elapsis, feriæ, sive festa statuta, in orbem redeunt.

(Dicitur autem *Cyclus Solis*, non quòd ex eo motum Solis discamus, sed quòd ejus beneficio literarum diei Solis, Vel diei Dominici scire possumus. Inventus est propter annum Bisextilem. Si enim singuli anni Juliani tantum haberent dies 365. tum quotannis feriæ sibi ordine succederent, & qui dies mensis hoc anno feriam primam habuisset, sequenti anno incurreret in feriam secundam, dies enim 365. divisi per septennarium, relinquunt unitatem, quæ significat unius feriæ successionem, quemadmodum id in annis ægyptiis, Nabonassaræis perpetuò accidit.)

Quid est Cyclus Luna?

Est revolutio periodica novendecim annorum, quibus elapsis, Novilunia & Plenilunia ferè ad idem tempus redeunt.

(Dicitur aliàs *Cyclus decemnovennalis*, vel etiam *ἐννεαδεκαέτης*; item *numerus aureus*, propter insignem ejus usum, in designandis festis mobilibus re-

ius anni, & deinde in motibus Lunaribus deprehen-
lendis; quanquam hic usus hodie ferè obsolevit, prop-
ter anticipationem Lunæ in annis Iulianis: restat tan-
tū hic usus, ut sciamus terminum Paschalem, nempe,
quā Dominica hoc festum celebrare debeamus.)

Quid sunt Eclipses?

Eclipses sunt oppositiones Luminarium
magnorum cœli, ex quarum observationibus
invariabilis annorum series colligi potest.

(Magis Chronologica, quàm Astronomica est hæc
definitio. Genus enim, dum oppositiones Luminari-
um *Eclipses* esse dicuntur, est Astronomicum, diffe-
rentia ab adiuucta proprietate connotandi seriem tem-
porum, est Chronologica. Hinc Alstedius in Thesauro
Chronologiæ pag. 52. scribit: *Eclipses & observationes
Astronomicae sunt incomparabilis Thesaurus Astrono-
miæ & Chronologiæ, utpote bases & characteres tempo-
ris naturalis, eoque infallibiles. Itaque si hoc Volumen
cœli conjungatur cum Volumine Bibliorum, inde ab an-
no M 3180. quo prima Eclipsis ab Autoribus est memoriæ
prodita, irreprehensibilis haud dubiè annorum series con-
texetur, scriptæque Ethnicorum hac ratione cum histo-
riâ sacrâ connecti possunt. Ratio est, quia abacus Astro-
nomicus mathematicè exactus est, & ob id indubita-
ta Chronologiæ mensura, si ad eum res gestæ referun-
tur, id quod in Almagesto Ptolomæi ad oculum de-
monstratur: ut alia specimina horum Characterum
anni hîc loci prætere-
amus.)*

CAP. VII.

De Anni vulgaris, seu ver-
tentis partibus.

Definitis Annorum speciebus, restat dicere
de eorum partibus; quænam
sunt illæ?

Anni vulgaris partes sunt quatuor;
Ver, Æstas, Autumnus, & Hyems:

Quæ ulterius resolvuntur in *Menses*, Menses
in *Septimanas*, Septimanæ in *Dies*, dies in
diem verum & noctem, ambo in *horas*, *Horas*
minuta: de quibus de hinc ordine.

*Quæ est descriptio quatuor anni
partium?*

Singulæ partes anni sunt spatium trium
Mensium, ita, ut Ver *Martium*, *Aprilem*,
Majum; Æstas *Iunium*, *Iulium*, *Augustum*,
Autumnus *Septembrem*, *Octobrem*, *Novembrem*;
Hyems *Decembrem*, *Ianuarium*, *Febru-*
arium præterpropter absolvat.

(Notandum; his quatuor Anni partibus ex motu
Solis accidere *Æquinoctia*, quæ sunt summa diei no-
ctisq; æqualitas; Vt & *Solstitia*, que sunt summa diei
noctisq; inæqualitas: Et quidem *Æquinoctia* ducuntur
Vernum, quando Sol Arietem ingreditur; incidens in
10. aut 11. Martii diem; Et *Autumnale*, quando Sol
Libram

nam ingreditur, incidens in 13. Septembris diem;
ita verſum:

Lampert, Gregor I nox eſt equata diei.

Et etiam Solſtitia duo; *Aeſtiſum*, quando Sol ingre-
ſſus Cancrum, incidens in 12. Iunij diem; Et *Hyber-*
m, quando Sol ingreditur Capricornum, incidens
in 12. Decembris diem; hinc verſus:

Vitus, Lucia ſunt duo Solſtitia.)

Quid ſunt Menſes?

Menſes ſunt ſpaciū, quo Luna à Sole
greſſa, curſu ſuo confecto ad eundem redit;
quod ſingulis Menſibus fit 30. diebus; &
horis 10. cum dimidia.

(Horum nomina ſunt 1. *Ianuarius*. 2. *Februarius*.
3. *Martius*. 4. *Aprilis*. 5. *Maius*. 6. *Iunius*. 7. *Iulius*, in
honorem *Iulij Caſaris* ſic appellatus, prius dictus *Quin-*
tilis, quòd quintus eſſet à Martio, quem *Romulus* pri-
mum Menſem eſſe voluit: 8. *Auguſtus*; in honorem
Auguſti Octavi. ſic appellatus; prius dictus *Sextilis*, quia
ſextus à Martio fuit. 9. *September*. 10. *October*. 11. *No-*
ember. 12. *December*: ſic appellati, quod quilibet hoc
numero à Martio tanto intervallo diſtaret.)

Nihil ne præterea Menſibus accidit?

Accidunt eis *Calendæ*, *Nonæ*, *Idus*: quæ ſunt
æcularis numerandi Menſium dies ratio.

Quid ſunt Calendæ?

Calendæ ſunt cuiuslibet menſis dies primus:
ut *Calendæ Maij* ſunt primus dies *Maij*.

(A *Calando*, id eſt, *ſocando* ſic dictæ; quòd hoc die
Ds ſena-

senatus convocaretur. Vbi notandum; post *Calendas* sequi *Nonas*, & post *Nonas Idus* & quot dies post supersunt, eos insequentis Mensis nomen accipere; g. *pridie Calendas Iunii*, idem esse, ac si scriberetur, *ultimo Maij*: Item *Tertius Calendas Iunii*, idem esse, ac si scriberetur, *penultimo die Maij*: *Quarto Calendas Iunii*, ac si scriberetur; *quarto die à fine Maij* Et sic incept.)

Quid sunt Nonæ?

Nonæ sunt dies quintus Ianuarii, Februarii, Aprilis, Iunii, Augusti, Septembris, Novembris, Decembris; & *Septimus* dies Martij, Maij, Iulij & Octobris.

(Hic notandum, diem, qui *Nonas* præcedit, præcedere *Nonas*, siue *Nonarum* dici: Vt; *Pridie Nonas Maij*, id est, *die Nonas proximè præcedente*: *Quarto Nonas Maij*, id est; *Quarto die ante Nonas Maij*: *Sexto Nonas Maij*, id est, *Sexto die ante Nonas Maij* &c. qua numeratio ipse etiam *Nonarum* dies includitur. Porro ex definitione *Nonarum* allata videre est, *Martium*, *Maium*, *Iulium*, *Octobrem* habere *Sex Nonas*, reliquos autem Menses tantum quatuor, secundum verbum:

Sex Nonas Maius, October, Iulius, & Mars;
Quatuor at reliqui dabit Idus quilibet octo.)

Quid sunt Idus?

Idus sunt in Martio, Maio, Iunio & Octobri *decimus quintus dies*, in reliquis mensibus *decimus tertius*.

(Notandum, unum quemque mensem habere octo *Idus*, & ab iisdem denominationem sumere septem dies)

es, Nonas immediatè sequentes, non quod ipsæ I-
 is sint, sed quod eas antecedant: Vnde *Octavo Idus*
 em est, quod *Octavo ante Idus*; *Septimo Idus*, quod
ptimo ante Idus; & ita deinceps, qua ratione etiam
 se Iduum dies inclusus intelligitur).

Quid sunt septimana seu hebdomades?

Septimana seu *hebdomades* sunt spatium sep-
 tem dierum civilium, quorum nomina & si-
 gna hæc sunt:

1. <i>Dies Solis.</i>	☉	}	Appellantur eti- am <i>feriæ</i> : Ut <i>feria</i> <i>prima</i> , <i>feria Se-</i> <i>cunda</i> , <i>feria</i> <i>tertia</i> &c.
2. <i>Dies Lunæ.</i>	☾		
3. <i>Dies Martis.</i>	♂		
4. <i>Dies Mercurij</i>	☿		
5. <i>Dies Iovis.</i>	♃		
6. <i>Dies Veneris.</i>	♀		
7. <i>Dies Saturni</i> <i>vel Sabbathi.</i>	♄		

Quid sunt dies?

Dies sunt spatium temporis, vel à solis, su-
 per horizonte versantis lumine, vel à lucis &
 tenebratum vicissitudine, determinatum:

Hincque vel *Naturalis*, vel *Civilis*.

Quid est dies Naturalis?

Dies Naturalis est tempus, quo Sol ab Ori-
 ente ad Occidentem revolutus supra terram
 lucet,

Inep-

(Ineptè à recentioribus dies *Artificialis* appellatur.)

Quid est dies Civilis ?

Civilis dies est tempus horarum viginti quatuor æqualium, & lucem & tenebras comprehens.

(Appellatur autem sic, quia in Civilibus negotiis imprimis observatur; Ut, cum quis aliquot dierum inducias cum aliquo paciscitur, simul etiam noctem & tenebras comprehendit; dicitur etiam à Latinis *dies pænitus*, cujus initium Astronomi sumunt à Meridie, non à media nocte. à nonnullis dicitur *Dies Naturalis*.)

Quæ sunt partes Diei Civilis ?

*Lux & tenebræ: seu dies verus
& Nox.*

Lux seu *Dies verus* est ipse dies Naturalis quem modò definivimus, constans quinque partibus; quarum. 1. *Manè*, quod est diei principium. 2. *Ortus*, tempus pro meridiano. 3. *Meridies*; medium diei. 4. *Pomeridianum* tempus, cum Sol ad occasum fertur. 5. *Suprema tempestas*, novissimum Diei tempus.

Quid est Nox, seu tenebra ?

Est tempus, quo Sol ab occasu ad Orientem revolutus, infra horizontem versatur; constans sex partibus, quales sunt: 1. *Vesper & Crepusculum*, cum Sol occidit, & Hesperus oritur. 2. *Prima fax*, tenebris jam ingruentibus. 3. *Nox*

Nox concubia & intempesta, cùm homines qui-
 se tradunt. 4. *Medianox*, cùm altâ qui-
 te omnia tenentur. 5. *Conticinium*, ubi omnia
 acere solent. 6. *Gallicinium*, noctis ad diem
 inclinatio. 7. *Diluculum*, *Lucifer*, *Aurora*, die
 iam paulatim illucescente.

(Veteres Noctem in quatuor *Vigilias*, & harum fin-
 ulas, in *horas ternas* diviserunt.)

*Quæ sunt partes seu Elementa, in quæ Dies
 et Nox resolvitur?*

Horæ, quæ sunt vicesima quarta diei civi-
 lis pars,

(Dicuntur etiam *horæ æquales*, quia semper sunt e-
 usdem quantitatis, ad differentiam *horarum in æqua-*
lem, quæ sunt duodecima pars diei aut noctis natu-
 ralis, quæ pro incremento & decremento diei & no-
 ctis modò longiores, modò breviores sunt, & ob id
inæquales dicuntur.)

Horarum principia, in quæ resolvun-
 tur, quænam sunt?

Minuta, quæ sunt Sexagesima pars horæ.

(Coufer cum his omnibus *triplex Calendarium*,
 nempe *Romana Ecclesiæ Græco oppositum*; Item *Rituale*
seu Ceremoniale, & *Historicum Gabrielis Bacelini* in
Nucleo, quæ eorum, quæ jam scripsimus, yberri-
 mus commentarius esse
 possunt.)

CAP. VIII.

Fuerunt Æræ, & Anni: sequuntur Epochæ
quæ ex Æris & Annis consequuntur.

Quid sunt Epochæ?

Epochæ sunt certa & determinata temporum intervalla, ab æris incipientia, & aliquo usque, ad certam aliquam, aut insignem mutationem rerum gestarum, per continuationem annorum perducta: quales v. g. sunt *Mundo condito ad Diluvium, à Diluvio ad natiuitatem Abrahæ; ab hac natiuitate ad Exitum Israelitarum ex Ægypto, & sic deinceps.*

[Epocha sumitur bifariam; 1. Pro ipsa radice temporum, quâ ratione synonymon est vocabuli *Æra* iuxta Cœlium Rhodig. l. i. c. 15. ubi inquit. *Illud sermone nec relatu indignum, ἐποχὰς dici gradus, in quibus deprehendantur Planete in Zodiaco, cujus unaquaque pars in XXX. distribuitur gradus, μοίρας vocant Greci. Mox ἑκάστη Mæra in LX. dirimitur portiones, quæ πρῶτα dicunt λεπτὰ, id est, prima Minuta, deinde ἑξῆς Minutum primum in LX δεύτερά λεπτὰ, id est, secunda minuta. Confer Henrici Steph. Thesaur. in voce ἐποχή. 2. Sumitur pro certo continuato intervallo temporis, qua ratione ab Æra differt, ut principiatum à principio, totum à parte; quia hoc significatu Æra est initium temporis numerandi; Epochæ verò integer tractus temporis numerati. Et hoc posteriori modo nostra definitio accipienda est.]*

Quæ sunt igitur illæ Epochæ, in quas Chronologi res gestas ad annos Mundi distribuunt?

Utile, & necessarium est hoc scire, & has Epochas tenacissimè memoriæ infigere, quia quasi Mercuriales statuae sunt, ad quas distributio Chronologica attentissimè respicit.

Prima Epochæ est ab anno Mundi conditi, quæ ad Diluvium, continens in se annos 56. completos.

Secunda Epochæ est à Diluvio, usque ad nativitatem Abrahamæ, continens in se annos 292. incidens in annum Mundi 1948.

Tertia Epochæ est à Nativitate Abrahamæ, usque ad ejus vocationem, continens in se annos 75. post diluvium annos 367. incidens in annum Mundi 2023.

Quarta Epochæ est à vocatione Abrahamæ, usque ad Exitum Israelitarum ex Ægypto, continens in se annos peregrinationis 430. & incidens in annum Mundi 2453.

Quinta Epochæ est ab Exitu Israelitarum ex Ægypto, usque ad initium Templi Salomonis, continens in se annos 480. & incidens in annum Mundi 2933.

Sexta Epochæ est à fundato Templo, usque ad obitum Salomonis, & distractionem Regni, continens in se annos 37. & incidens in annum Mundi 2969.

Septima Epochæ est ab obitu Salomonis, distractione Regni, usque ad captivitatem Babilonicam, in Iechonia Regis Iuda captivitate incipientem, continens in se annos 379. incidens in annum Mundi 3349. ad desolationem verò Templi, continens in se annos 39 incidens in annum Mundi 3360.

Octava Epochæ est, à Captivitate Babylonica, in Iechonia incipiente, ad captivitatis Babilonicæ finem, annos in se continens 70. incidens in annum Mundi 3419.

Nona Epochæ est à solutâ per Cyrum captivitate Babilonicâ, usque ad initium 70. Hebdomadum Danielis, continens in se annos 490. incidens in annum secundum Darii Nothi, Regis Persarum, cujus Edictum de reedificando Templo ratum mansit, qui fuit annus Mundi 3529.

Decima Epochæ est ab initio 70. Hebdomadum Danielis, usque ad earundem finem, continens in se annos communes 490. incidens in secundum Excidium Hierosolymæ, à Tito, Vespasiani filio, anno Mundi 4019. post natum Christum septuagesimo, susceptum, ita volente ad rastriâ divinâ, perfectum.

(Huic ultimæ V. Testamenti, in N. Testam. expressanti Epochæ inclusa est Æra Nativitatis & Passionis Salvatoris nostri Iesu Christi, quâ Salvator juxta annum Dionysii communem anno Mundi, 3949 natus, 3969 verò passus est. Biennio tamen minorem esse æram

ivitatis vulgarem, quàm debebat esse, probat Sethus
 Ivifius in Hag. Chronol. cap. 46. pag. 212. & seqq.
 ut etiam annum Passionis juxta æram vulgatam
 nis 33. ætatis Christi biennio minorem esse, demon-
 strat, scilicet, non 33. sed 35. ætatis anno Salvatorem
 strum passum fuisse, anno Mundi 3982. Vide ejus
 gog. c. 49. pag. 238. & seqq: item quæ suprâ c. 5. de
 c ærâ dicta sunt: Ubi etiam Gerh. Ioh. vossis, & Fr.
 anheimii allegata habentur.)

*Quod est fundamentum Chronologicum
 harum Epocharum?*

Septem priores Epochæ, usque ad annum
 mundi 3360. fundatæ sunt in Canonicis Scri-
 pturis Veteris Testamenti; reliquæ ex profano-
 rum Autorum scriptis ἀναγνίσκοντες de-
 monstrari possunt.

CAP. IX.

Demonstratio Epocharum
 annorum Mundi, usque ad annum
 3360. ex S. Scripturâ.

*Quomodo demonstrantur septem pri-
 ores Epochæ ex S. Scripturâ?*

Prima Epochæ fundamentum habet Gen.
 5. in descriptione ætatum Patrum antidi-
 luvianorum, ubi uniuscujusque anni, prius-
 quam liberos gigneret, recensentur. Comple-
 verat

verat enim Adam, cum Sethū gigneret. 130. annos; Seth 105. annos; Enos 90. annos; Kenan 70. annos. Mahaleel 65. annos; Jared 162. annos; Henoch 65. annos; Methusalah 187. annos; Lamech 182. annos; Noah 600. annos. Summa est 1656. annorum; expleverat enim Noah sexcentefimum ætatis annum, cum Diluvium 13. Octobris inciperet, à quo liberatus fuit, cum die 12. Decemb. anni 1657. currentis sese terræ cum universis animantibus, Dei mandante, iterum committeret.

[Quòd in hac Chronologiâ anni communes intelligantur, capite superiore probatum fuit. Porro observandum hic est, ideò hic tantum annos priores, quibus Patres generâsse dicuntur, in computum veniunt quia annos reliquos cum filiis & nepotibus transegerunt communes,]

Nihilne contradictionis patitur huius præsentis Epochæ demonstratio?

Equidem peculiarem annorum Mundi computationem habet Eusebius, & reliqui Scriptores Græci, sed petiit ex depravatis numeris Versionis LXX. Interpretum cap. 5. & Genesæos, ex quibus à creatione rerum usque ad Diluvium colligunt annos 2242. ubi Hebræis tantum prodeunt, ut Epochæ præsentis habet, anni 1656. completi, quæ discrepant est 586. annorum. Sed responsio facilis est, dicam

camus, corrigendos esse Græcæ Versionis
numeros ad Textûs hebraicæ veritatem: *Quia*
centente Augustino, *rerum gestarum fides ab eâ*
linguâ repetenda est, ex qua interpretatum est,
quod habemus.

(Aliud porro dubium affertur; nempe Noachum
fuisse natû annos 500. cum inciperet generare, Gen. 5.
31. & c. 6. v. 10. mandatum acciperet de extruendâ ar-
ca Gen. 6. v. 14. Cùm verò diluvium ingrueret, 600.
annos habuisse, Gen. 7. v. 13. Quomodo hæc stare
possint cum Gen. 6. v. 3. Ubi dicitur: Erunt dies ad
diluvium 120. anni. Resp. Id Hieron. Chrysoft. & Hu-
ber super hoc loco ita conciliant: 120. annos primò
fuisse datos, sed propter malitiam hominum decurta-
tos. Augustinus a. quæst. 47. in Exod. statuit; Noa-
chum non fuisse completè 500. annorum, cùm jube-
ret ipsum Deus extruere arcam, sed maiorem partem
quinti centenarii fuisse transactam. Esse enim scriptu-
rum familiare, tempora ita numerare, ut, quod de sum-
ma perfectioris numeri paululum excrescit, aut infra
est, non computet. Sic Lutherus putat, quòd Noah ad-
ic coelebs 480. annos habens, mandatum de confi-
uendâ arcâ, & de concionibus pœnitentiæ divinitus
repperit & 20. demum post annis uxorem duxerit
c. Vide Salve Chronologicum Dn. Adami VVeinher-
eri Amici mei singularis pag. 6.)

Quæ est secunda Epochæ demonstratio?

Hæc Epochæ à Diluvio ad natum Abraha-
um 292. annos complectens, fundamentum
habet Gen, 11. à v. 10. ad finem; in de-
scriptione annorum ætatis Patrum post Dilu-
vium

vium, ubi similiter, sicuti cap. 5. uniuscujusque
 anni, priusquam liberos gigneret, numeri
 debent. Genuit enim Sem Arphaxat post Dilu-
 vium anno secundo. Arphaxat, genuit Sa-
 lah, anno ætatis 35. Salah genuit Eberum
 anno ætatis 30. Eberus genuit Peleg anno æta-
 tis 34. Peleg genuit Regu anno ætatis 30. Regu
 genuit Serug anno ætatis 32. Serug genuit Na-
 hor anno ætatis 30. Nahor genuit Thara
 anno ætatis 29. Thara genuit Abraham anno
 ætatis 70. Summa est, quæ fuit demonstrandi
 annorum 292.

Quid contradicatur huic Epochæ?

I. Idem, quod primæ; nempe ab eodem
 Eusebio, à depravatis numeris Versionis Græ-
 cæ LXX. Interpretum decepto, ubi à Diluvio
 ad natalem Abrahamæ annos 942. numerat, quæ
 distantia à demonstratâ nostrâ Epochâ est an-
 norum 650. Sed Græcæ Versionis ad hebrææ
 fontes correctio est solidissima ad hoc ob-
 jectum responsio, ut in defensâ primâ Epochæ
 fuit responsum.

II. Imprimis hîc notandum, versionem
 LXX. Interpretum inter Arphaxad & Salah
 posuisse generationem *Cainan*, cui annos 130
 tribuerunt. Sic enim legit ista versio Gen. 11.
*Arphaxad genuit Cainan anno ætatis 135. Cainan
 genuit Salah anno ætatis 130.* Quam versionem
 sequi

quitur Luc. c. 3. *Qui fuit Sale, qui fuit Cainan.* si sciendum, LXX. Interpretes hæc addide de suo, & locum apud Evangelistam Lucam scribarum incuriâ ex LXX. Interpretatione irrepsisse; uti D. VValtherus multis argumentis probat Harm. 5. script. Gen. 11. 12.

III. De anno nativitatis Abrahamæ intricata offert disputatio. Nos enim primas nativitatis Abrahamo inter fratres vindicantes, eundem in hac primâ Epochâ natum dicimus, anno parentis LXX. ex literâ Mosaicâ Genes. c. 11. v. 26. ubi hæc verba habentur: *Vixit autem Tharah septuaginta annos, & genuit Abram, Nahor, & Haran,* Item v. 29. *Istæ sunt generationes Tharah, Tharah genuit Abram, Nahor, & Haran.* Quâ repetitione Moses omninò ostendere videtur, Abrahamum fuisse primogenitum, septuagesimo anno ætatis Tharah natum. Et hanc sententiam confirmant viri doctissimi, Alphonsus Tostatus Abulensis, Benedictus Pererius, Iosephus Scaliger, Sethus Calvisius, qui ex eo sua desumpsit, contra sententiam Theod. Lyrani. Cajetani, Gasparis Sanctii, Leonardi Marii, Tornielli, Beroaldi, Francisci Junii, Davidis Paréi. Ioh. Deodati, Ioh. Temporarii, & Iacobi Capelli, qui, referente Riveto in hunc Genes. locum, statuunt, nativitatis Abrahamæ annum necessa-

riò incidisse in annum centesimum, trigessimum vitæ Therahi, Nahorémque fuisse natum majorem; Haran, secundum; Abrahamum minimum, primum tamen dignitate, ex prerogativa fœderis divini: Et hoc quidem ex hoc argumento, quia dies Therah fuerunt quinquaginta & ducenti anni, cum Abraham anno ætatis, Therah in Haran mortuo, ex Haran egrederetur, ut Scriptura expressè testatur Gen. 11. v. 32. *Fuerunt autem dies Therah quinquaginta & ducenti anni, mortuusque est Therah in Haran.* Act. 7. v. 4. Stephanus inquit: *Postquam Therah mortuus esset, transtulit Deus Abrahamum in terram hanc.* Ex quo aperte concludi videtur, Si Abraham anno 75. ætatis post mortem patris Therah. 205. annos completis, egressus est ex Haran, quòd non 70. sed 130. ejusdem anno natus, adeòque non maximus sed minimus inter fratres natus fuerit. Subtractum enim 75. à 205. remanent 130. hinc 60. annorum scrupulus in universa Chronologia à natiuitate Abrahami usque ad tempora nostra.

Quanquam autem nostrum non sit, inter doctissimos viros hanc tantam componere libellam, tamen de modestiâ nostrâ protestantibus vitio non dabitur, si in hanc posteriorem, contra communem in hac Epochâ à nobis ipsi, docendi gratiâ, ne universam Chronologiam turbare videremur, assertam sententi-

inclinemus, moti argumenti gravitate,
 à Mosen ipsum hunc centesimum trigesi-
 um nativitatis Abrahæ annum apodicticè
 confirmare videmus, dum patris defuncti du-
 cesimum quintum annum, cum filii ætatis
 non septuagesimo quinto, coincidere in tex-
 tus parallelis, præter Stephani allegationem,
 certè observavimus. Quemlibet tamen suo
 sensu abundare permittimus, modò etiam
 vobis par sit abundare nostro; liberumque re-
 liquere studiosis Chronologis, aut inhærere
 non nativitatis Abrahæ septuagesimo quin-
 to, quem vulgò statuunt, donec exercitatori
 his rebus iudicio sibimetipsis suffecerint;
 ut ob necessitatem calculi Mosaici, his 75. an-
 nis addere annos 60. reliquos, & ab hac nati-
 vitatis Abrahæ ærâ universam Chronologiã,
 usque nostra tempora, sexaginta annis pro-
 ductiori habere, ipsumque Abrahamum inter
 fratres non ut primogenitum, sed ut præroga-
 vâ fœderis clientem, primo loco positum, a-
 noscere; quemadmodum ipsum Semum,
 minorem natu, primo inter fratres loco posi-
 tum, idem Moses recenset.

*Quanam est demonstratio Epochæ
 tertiæ?*

Epocha tertia. 75. Abrahæ annos ad ejus voca-
 tionem, in se continens, κατὰ τὸ πρῶτον extat
 E 4 Gen.

Gen. 12. v. 4. ubi hæc habentur verba: *Septuaginta quinque annorum erat Abram, cum egrederetur de Haran.*

(Nihil hic occurrit, quod obijci possit ad disturbandum Studiosi historiarum ingenium. Et sane (in) verba Bucholzeri in Hagoges (spatio primo) cum (in) sacra Scriptura verba hanc annorum seriem (hanc epocham) gignant, quid opus est, nodum in scirpo quærere?)

Quæ est demonstratio Epochæ quartæ?

Epocha quarta, continens 430. annos peregrinationis Israël, itidem, ac precedens epocha quintæ in Scriptura, nempe Exodi 12. v. 40. extat, ubi Moses ait: *Habitatio filiorum Israël quâ manserunt in Ægypto, fuit quadringentorum annorum, quibus expletis, eâdem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Ægypti.*

(Hic notandum, loqui Moysen συνανταστικῶς complectendo sub habitatione Israelitarum in Ægypto, quæ à descensu Iacobi, usque ad egressum illorum non diutius, quàm 215. annis duravit, reliquas quoque Patrum eorum peregrinationes retrò usque ad vocationem Abrahamæ numerando: Quam annorum summationem Apostolus ad Galat. 3. v. 17. confirmat, enumerans à promissione factâ Abrahamæ, usque ad promulgationem legis, quæ paulò post exitum secuta est, 430. annos. Vide glossam marginalem in Bibliis cum Glossa D. Andreae Osiandri in loc. Exod. 12. v. 40.)

Quod

*Quod est fundamentum Epochæ**Quintæ?*

Quinta Epochæ ab Exitu Israel ad initium Templi Salomonis 480. annos in se continens, eorum ἀγὰ τὸ πῖντον extat 1. Reg. 6. v. 1. ubi ec verba leguntur: *Factum est ergo quadringentesimo & octogesimo anno Egressionis filiorum Israel, de terra Egypti in anno quarto (mense iph, ipse est mensis secundus) regni Salomonis per Israel, edificare cœpit domum Domino.*

(Notanter scribit Abraham Bucholzerus in suæ *Iogoges* spatio primo, sub initium: *Esset manca, inutilis & inutilis temporum notatio in sacris Bibliis, si duobus illis numeris 430. & 480. carendum nobis esset. Ac priore quidem numero 430. addito ad annum Abraham. [mundi 2024.] deducitur series annorum à Creatione rerum, ad exitum ex Aegypto. Rursus, cum ab exitu ex Aegypto, tempore Iudicum, variis mutationum vicibus res Israeliticæ solverentur, hic quoque Dei bonitas in futurum prospiciens, cavet, ne quid damni perpetua illa Ecclesiæ Chronologia caperet. Annotati sunt igitur in libris Regum anni 480. quibus à rerum Creatione, ad Templum Salomonis, annorum 2933. Systema absolvitur. Confer etiam cum his objectum, quod ex Act. 13. v. 20. offertur, ubi Apostolus annos 450. numerat. Post hæc, inquit, annis circiter 450. dedit Indices usque ad Samuelem Prophetam. Quibus in verbis adhuc desiderantur anni 30. Ad quæ varia respondentur, quæ vide in *Salve Chronologico* Adami VVeinheimeri pag 10. 11.)*

De demonstrationem Epochæ sextæ?

Sexta hæc Epochæ ab initio Templi Salomonis

monis, ad finem ejus, in se continens annos
demonstratur ex collatione cap. 6. v. 37. & cap.
11. v. 42. libri Regum, Nam cap. hoc 11. v. 42.
exprimuntur anni Regni Salomonis his ver-
bis : *Dies autem, quos regnavit Salomon in Ierusalem
super omnem Israel, quadraginta anni sunt.*
Dormivitque Salomon cum Patribus suis: Cap.
autem 6. v. 37. hæc habentur verba : *Anno
quarto fundata est domus Domini in mense Zaphan
&c.* Ex qua collatione utriusque loci 37. anni
Salomonis inclusivè à fundato Templo ma-
nifestè colliguntur, Nam 3. à 40. subtractis
37. remanent.

Quomodo demonstratur Epochæ septima?

Septima hæc Epochæ ab obitu Salomonis
& distracto Israelis Regno, ad captivitatem
sub Iechonia capto, Babylonicam 379. annos
in se continens, fundamentum suum habet
tum in consignatis Regiminis Regum Iuda &
Israel annis, tum in Prophetæ Ezechielis c. 4.
v. 4. 5. 6. ubi hæc leguntur verba : *Et tu dormies
super latus tuum sinistrum, & pones iniquitates
domus Israel super eo numero dierum, quibus dor-
mies super illud, & assumes iniquitates eorum.*
*Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum nu-
mero dierum trecentos, & nonaginta dies: & por-
tabis iniquitatem domus Israel.* Quibus in verbis nu-

merus dierum 390. expresse ponitur; quod
 em per dies tot anni intelligendi sint, iterum
 textu expresse subiungitur, his verbis: *Diem*
anno, diem, inquam, pro anno dedi tibi: Qui-
 s si subtrahantur 11. anni regis Zedekia, re-
 anent anni 379. usque ad Iechoniam captum
 m cuius captivitate ipsa captivitas Babylo-
 ca incepta fuit. Tantum inquirendum est, u-
 nam locorum in Scriptura hi apud Ezechi-
 em 390. anni incipiant.

[Notabilia sunt verba Sethi Calvisii de hoc apud E-
 chielem expresse 390. annorum numero, in Mag.
 ironol. c. 40. pag 202. quando inquit, *a distractione*
gni usque ad captivitatem Babyloniam, iterum de
mero annorum controversia orirentur, nisi Deus per
Echielem cap. 4. annos peccatorum Israelis in una sum-
a collegisset. Et si enim illo seculo anni Regum Iuda & Is-
rael ita annotantur, ut scripsi possit, quando quisque Re-
um caeperit, & quot annos imperaverit, manifestum ta-
en est, quod quidam Reges caeperint Patribus suis vi-
entibus, & Regni administrationem simul gerentibus,
uemadmodum id collatio Regum Iuda & Israel videtur
ostendit, unde historiae simul cum Chronologia huius
mporis turbarentur, si absque hoc numero Ezechielis
set. Hos autem eosdem 390. annos quomodo Sethus
Calvisius dispergat, & ad sacram Scripturam, Regum
Iuda & Israel historiam recensentem exigat, ne conje-
turas lectori obtrudere videatur, id in capite citato
rolixè videndum est. Nunc de initio horum 390 an-
porum, ubi nam locorum in Scriptura id sumendum
it, inquiramus.]

Vbinam in Scriptura hi 390. anni peccatorum Israel, apud Ezechielem 4, 6. indicati, exordiendi sunt?

Bucholzerus in Isag. Chronol. p. 11. Crenzhemio statuit, hos peccatorum Israel annos, non à morte Salomonis, & primo Rehabeami anno, quo decem Tribus ab hoc Rege defecerunt, & à Regno Iuda abscissæ sunt, sed triennio post numerando incipiendos esse, anno nempe quarto Rehabeami, quo defectio Israelis à Deo demum facta sit, ut liber 2. Paralipomenon 11. v. 18. testetur, *Israelitas adierunt Ierusalem, ut immolarent victimas suas coram Domino Deo Patrum suorum, & ambulavissent in viis David Salomonis.* His autem non reputatis, non eodem peccatorum Israelis annos statim à morte Salomonis, & distractione Regni inchoandos esse statuimus, ex hoc fundamento, quod iniquitates domus Israel statim primo defectio- nis anno plenis, quod agunt, velis eruperunt, cum non mediocria erant, quæ peccaverunt ordinarium suum Magistratum per Rebellionem abdicando, Quæstorem ejusdem Aduersitatis, ad se missum lapidando, & recedendo à domo David usque ad captivitatem, in quam à Salomone

Almanassare abducti sunt, ut videre est 2. Paralip. c. 10. v. 18. 19. Quin statim primo defectionis anno verum Dei cultum à Ierobeamo rogatum, Sacerdotes & Levitas abjectos, è intra Sacerdotes excelsorū, Dæmoniorū, vi-
 orumque, quos fecerat, constitutos fuisse, testatur 2. Paralip. 11. v. 15. 16, expressè testatur, maximè de cunctis tribubus Israel fuerint, si cor suum aliquandiu dederant, ut quærent Dominum Deum Israel. Quales adhuc-
 im sub Achabo fuisse, Historia Eliæ testatur. Quod utique iniquitatis satis fuit, donec defe-
 ctio à Deo Patrum suorum universalis subse-
 queretur. Ergò manente ipsius Bucholzeri &
 rentzhemii hypothese, hos annos 390. à de-
 ctione Israelis inchoandos esse, iidem à pri-
 mo distracti Regni anno inchoandi sunt, quia
 defectio à Rege & à Deo, uno & eodem an-
 no fuit commissa.

CAP. X.

Alligatio Epocharum, quæ ex-
 tra Scripturam positæ sunt, ad annos Mun-
 di, & earundem demon-
 stratio.

Hactenus usque ad ter miliesimum, trecen-
 tesimum

tesimum, sexagesimum annum, annos M
di ex scriptura demonstravimus. Iam aut
calculo in Scriptura definente, quæritur,

*Vnde petenda sit reliquorum annorum
Mundi demonstratio?*

Hæc quæstio apud Chronologos est va
salebrofa & intricata. Quamvis enim neg
dum non sit, profanos Historicos, qui rer
historias à se descriptas ad certas Æras & Ep
chas. v. g. Nabonassaris, Olympiadum, &
nos Urbis conditæ, &c. exegerunt, ut fecer
Ptolomæus in Almagesto, Censorinus, al
magnum lumen adferre rebus Chronolog
cis; imò in numerandis annis pergere, ubi Sc
ptura definit; quod singulari Dei providenti
factum, rerum harum intelligens nemo no
agnoscit; attamen si ad alligandos numerat
apud hos autores annos cum annis à condit
mundo justâ serie continuandis, devenitur, c
ci vix potest, quantis difficultatibus histori
rum Chronologiæ Studiosus impediatur, a
statuendum, quod apodicticè concludend
est; ob diversitatem sententiarum, quibus ex
cellentissimi Astronomi, quorum calculi
Chronologiæ anima est, inter se dissentiunt.

(Hic loci notandum est, nos non loqui de Chrono
logia in abstracto, quæ ex Scriptura usque ad Baptis
mum Christi sine profanorum Autorum adiminc
loop

primè de monstrari potest; quippe quæ etiam captivitas Babylonicæ annos 70. ut & 70. Hebdomades captivitatem usque ad Christum expressè definit: respectu Dn. VVeinheimerus, Amicus meus chamus, in *Salve Chronologico* p. 4. rectè scribit, ad has ochas demonstrandas gentium historias non requir-
 nquiens; *Numquid à tam illustribus & perspicuis talis confusa gentium historia me revocabunt? Scri-
 as scrutari jubemur (præsertim in hoc negotio) non
 ium lacunas &c.* Sed in concreto nobis sermo-
 n esse de hoc studio, quatenus sacros numeros ap-
 amus ad res gestas, & ex Chronologia facimus Ca-
 nem. Hic quia Scriptura in rebus gestis ad sacros nū-
 ros exigendis definit, haudquaquam incon-
 ò faciunt Chronologi, si Canonem ex profanis
 ptoribus erigunt, & quantum possibile est, hos
 pturæ numeros ad res gestas, ab his autoribus de-
 ptas, imò res gestas ad hos numeros sacris exigunt.)

*Quenam est ista sententiarum di-
 versitas?*

Non producemus *Funccium*, *Bucholzerum*,
entzhemium, qui in hoc tricarū genere val-
 sudant. Novissima inter Mathematicos lu-
 ina, Illustris *Scaliger*, *Clarissimus Mæstlinus*,
 ceptor noster honoratissimus, *Calvisius*
 lertissimus, prodeāt, qui in medio termino,
 uo hanc alligationem demonstrare labo-
 unt, *οὐκ ἴσμεν* distant, dum *Mæstlinus* in
 Quæstionibus Chronol. pag. 6. & seqq. Nabo-
 ollassarem Ptolomæi Nebucadnezarem
 Magnum scripturæ esse ait; *Scaliger* verò lib.
 5. de

5. de emend. temp. pag. 217. 218. Nabopol-
 sare[m] Ptolomæi, Patrem Nebucadne-
 zari Magni fuisse contendit: quam eandem
Scaligero sententiam *Sethus Calvisius* in
 Chronolog. c. 30. 31. 32. magnâ severitate
 firmat. Magna est utriusque, *Mæstlini* &
Calvisii, asseverationis & refutationis concerta-
 dum uterque suis demonstrationibus nititur
 affirmando, quod alter refutat, & refutando
 quod alter affirmat. Quî igitur per Nebucad-
 nezarem Magnum transitus ad annos Mundi
 post Scripturam ex Ptolomæo continendus
 certissimus & planissimus esse potest, si ad
 sub iudice lis sit, per Nabopolassarem Pto-
 lomæus intelligatne in Almagesto Nebucad-
 zaris patrem, an Nebucadnezare[m] Magnum
 ipsum, patris filium?

(Non opis est nostræ, tantas componere lites,
 pote quibus religio est, esse Censoribus, nedum re-
 tatoribus virorum tantorum, ut maximè amica non
 sit veritas. *Sethus Calvisius* in Isag. Chronol. c. 30. an-
 tiquè invehitur in *Iohannem Funccium*, affirmantem
 quod Nebucadnezar Magnus sit idem cum Nabop-
 ollasare Ptolomæi. *Iohannes Funccius*, inquit, ante
 nos ferè sexaginta Chronologiam edidit, in qua mon-
 stratus *Andreas Osiandro*, novam, & Veteribus
 tam formulam excogitavit alligationis annorum Mundi
 ad annos Aera Christianæ per annos Nabonassaræos.
 Et paulò post: Hoc (id est, *Osiandro*) Duce usus *Fun-*
ccius statuit, Nabopollasarem, & Nebucadnezare[m]
 se unum & eundem, & cum in sacris literis quartus

Iojakim concurrat cum primo Nebucadnezaris; &
 unus annus Nabopollassaris apud Ptolemaeum idem sit
 in centesimo & vicesimo tertio Nabonassaris, conclu-
 ditur, quartum annum Iojakim etiam eundem esse cum
 centesimo & vicesimo tertio Nabonassaris, atque ita ex-
 ilium populo Iudaico illatum anno decimo nono Nebu-
 cadnezaris incidere in annum 141. Nabonassaris, ante-
 sisseque primum annum Aera Christianae annis 607.
 Inc autem rationem alligandi annos Mundi cum
 a Christiana, Clariss. Mœstlino non displicuisse,
 patet ex ejus Quaestione Chronol. I. ubi pag. 5.
 scribit: *Ad sequentia autem tempora* (scilicet post Ne-
 bucadnezarem) *progressus datur à Ptolomaeo, qui lib. 5.*
14. Almagesti scribit, Eclipsin Lunarem anno 5. hujus
abuchodonosaris, quem ipse Nabopollassarem vocat;
servatam. Is autem annus, sicut calculus Astronomi-
cus evincit, est annus 127. Nabonassari, siue Nabuchodo-
ssori Magni annus est 123. annus Nabonassari, ejusque
initium, secundum annos Aegyptiacos, quibus Ptoloma-
us in suo Almagesto utitur, incidit in diem 27. Januarii 3
ante Christum natum 625. Viden, Lector, sententias
diametro oppositas? praesertim Calvinium severissi-
mè in Funccium, tum temporis optimam intentione
maicem, quod ajunt, primam non fingendi, sed veri-
tem indagandi studio, in hac sententia frangentem?
ostendit, qui de Chronologicis hic loci non ex pro-
fesso, sed tantum ως περί των προλεγομένων Histo-
 riarum agimus, hanc controversiam committere inge-
 niis ex professo talia tractantibus, in quibus Clariss.
 Dr. Hainlinum numeramus, qui inter alia multa com-
 parata Chronologica, etiam hanc intricatam quaesti-
 onem de connexionione temporum Sacrorum cum Exo-
 ticis, Olympiadum, Annorum Nabonassaris &c. in sua
 Clave sacrorum temporum. pag. 19. expediendi pro-
 positionem fecit.)

F

Ergo

Ergone nihil certi de hac annorum Epocharum ad annos Mundi alligatione definiri potest?

Tutissimus ibit Chronologiae Studiosus, donec majorum capax erit, præsupponat, quod supra in definitione Ærarum Nabonassaris Olympiadum, & annorum Romæ condita dicta sunt, ceu *προαποδεστυμένα*; Nempe, incidere Nabonassaris Æram in annum Mundi 3203. Olympiadum in annum Mundi 3174. Urbis conditæ in annum 3198. ex quibus facile colliget, calculum Scripturæ aliquando decurrere cum his Æris, donec is anno Mundi 3360. expirat; verum Nabonassaris Æram decurrere cum hoc Scripturæ calculo annos 15. Olympiadum 186. Urbis conditæ 162. annos, qui anni sponte ad annum Mundi 3360. aliosque annos Mundi hoc pacto se alligant, quæ alligatio veterum vestigia exprimit, puta Clementis Alexandrini, qui strömacte primo ait; *Hierosolymam everfam esse Olympiade quadragessimâ septimâ*, & Eusebii, qui *ejusdem Olympiadis annum definitum nempe secundum*, exprimit; quam Sethus Calvinus tam argumentis, asseveranter adstrictis, quam autoritate præstantissimorum Chronologorum, quos Clemens & Eusebius secuti sunt in Isag. Chronol. 33. confirmat.

(Alligationem ergo harum Epocharum, Nabonassaris, Olympiadum, & Urbis conditæ, quæ post Spiritum

in continuandæ Chronologiæ fundamentum
t, definimus; modum autem alligationis, & viam,
quam altioris indaginis, in medio relinquimus,
ex Chronologis, rationem temporum ex professo
stantibus, accuratè petendus est.)

*Quomodo demonstratur Epochæ numero
æva, incipiens à captivitate Babylonica,
ad eiusdem finem, continens in se 70.
annos, & desinens in annum*

Mundi 3419. ?

Scriptura quidem hanc Epocham definit
nto tempore duraturam, ut videre est Ier.
.v. 12. Daniele. 5. v. 2. sed exactam in
anone, puta ad res gestas applicato, non de-
onstrat. Constituto autem initio 70. anno-
m captivitatis sub Iechonia capto, anno
mundi 3349. & præsuppositis alligationibus
abonassaris, Olympiadum, & Urbis conditæ
ærarum cum annis Mundi, in quos incidunt,
cilis erit 70. horum annorum supputatio,
empe incidere eorum initium in annū Mun-
i 3349. Quo primus captivitatis Babylonice,
Iechonia capto, lapis positus est, & desinere
anno Mundi 3419. quo Iudæi, concessâ sibi à
Cyro potestate, in Patriam redeundi, iter in-
gressi sunt, homines numero 42360. servis ex-
eptis, cui anno respondet annus 217. Nabo-
assarum; 246. Olympiadicus; 223. urbis con-
ditæ.

(Confer cum his Clariss. Mæstlini Quæstionem
Fa Chro:

Chronologicam secundam, expressè de hac Epochâ agentem, nempe sub quibus Regibus Babyloniorum, Assyriorum, populus Iudaicus 70 annos captivus fuerit detentus, & quamdiu quisque eorum regnâverit, usque ad Cyrum, qui Monarchiam Assyriorum ad Persas transtulit, à pag. 15. ad pag. 30. Vbi quidem Mœstlinus & Calvisio discrepat, incipiendo captivitatis annos 70 à destructione Templi, quos Calvisius à Iechonia capta incipit; argumenta, quæ uterque producit, momentosa sunt, altiori indagini relinquenda. Confer etiam D. VVeinheimerum paulò ab hac sententia discrepantem, facilè tamen, diverso respectu habito conciliandum, pag. 16. 17. Salv. Chronol.)

*Quomodo demonstratur Epochâ nona, seu
Cyro incipiens, & 110. annos usque in an-
num Darii Nothi secundum
continuans?*

Hæc Epochâ demonstratur ex Regum Persarum successione, & Regiminum annis. Cyrus enim, primus Persarum Rex, regnavit annos 30. Cambyfes, ejus filius, annos 7. Inter regnum falsi Smerdis 7. Mensium, vulgò à Cambyfis septem annos refertur, ut Cambyfis anni octo numerentur. Darius Hytaspæ 36. annos; Xerxes, qui in sacris literis Abasverus est, 21. annos, Artaxerxes Longimanus 41. annos Darius Nothus 19. annos. Hinc Artaxerxes Mnemon 43. annos. Ochus 23. annos, Arses 3. annos. Darius Codomanus 6. annos. Ex Cyri igitur Regiminis aliquo annorum justo initio sumpto, facilis est hujus Epochæ demonstratio.

*binam in Regiminis Cyri annis initium
huius nonæ Epochæ, post Captivitatem Ba-
bylonicam, ad initium 70. Hebdoma-
dæ, sumendum est?*

In vicesimo nono ejusdem Imperii anno
incipiente; quod ita demonstramus, 1. Quia
eiusdem Imperii anno vigesimo octavo 70.
anni Captivitatis Babylonice desierunt, id
quod ex demonstratâ Epochâ præcedenti spõ-
sequitur.

(Præsupposito enim, lechonice transmigrationis an-
num, qui in annum Mundi 3350. currentem incidit,
annum primum captivitatis Babylonice & esse, & in
scriptura vocari, dispersio annorum hujus Epochæ per
devastationem Templi, in annum 19. Imperii Nebu-
adnezaris, & initium Regiminis Cyri, omnium Histo-
ricorum & Chronologorum consensu, in annum 1.
Olympiadis 55. Mundi verò 3391. incidentis, usque ad
annum 2. Darii Nothi, facilima est,)

2. Quia ab hoc eodem anno secundo Darii
Nothi 70. Hebdomades Danielis incipiunt,
uti mox ad oculum demonstrabimus. Ergò
constituto alicujus Epochæ principio & fine
certo, de annorum ejusdem decursu dubium
nullum esse potest.

(Confer, quæ Calvisius in Isag. Chronol. c. 42. cir-
cumspectè disputat in dubio decidendo, quod ex di-
stantia annorum 112. ab anno 19. Imperii Cyri, usque
ad annum 2. Darii Nothi moveri potest. Ex hac enim
disputatione multa, quæ ad elucidandam hanc Epo-
cham

cham faciunt, colligi possunt, præsertim quod ad
 tium Cyri attinet, de quo Calvinus l. c. pag. 110
 scribit: Nequaquam primus annus Cyri, quem ad
 dum in sacra Scriptura appellatur, intelligi potest pri-
 mus annus Monarchiæ Cyri, cuius terminus certus ex
 historiâ dari potest; sed fuit Consensus populi Iudaici
 gratam memoriam liberationis huius ex captivitate
 bylonicâ, & restitutionis in antiquam Patriam ad po-
 ros propagare solebant, hanc institutâ Epochâ, quam
 sterum in temporibus numerandis uterentur, &c.
 paulò post: Putabant, hoc edictum Cyri illud esse, de
 Verba Danielis intelligi deberent, & à quo numerari
 essent anni 490. septuaginta Danielis Hebdomadum. Per-
 rum postea cum hoc edictum irritum fieret, Epocham
 hanc etiam repudiarunt, &c. Et paulò post: Omnia
 peractis, & provinciis Regni ordinatis & constitutis, Cy-
 rus Babylonem reversus jure potuit dicere: Domine
 Deus cæli dedit mihi omnia Regna terræ, id quod non
 circa finem sui Imperii accidere potuit, &c. Hinc à vic-
 simo nono anno ejus Imperii initium præsentis Epo-
 chæ.)

*Quomodo demonstratur decima Epocham
 nempe 70. Danielis Hebdoma-
 dum?*

Hanc Epocham demonstrant verba Vaticini
 Danielis c. 9. v. 24. quorum 1. propositio
 hæc est: Septuaginta Hebdomades determinatae
 sive decise sunt super populum tuum, & super ur-
 bem sanctam tuam. Ex his verbis invictè con-
 cluditur, Excidio populi Iudaici, & urbis san-
 ctæ, has hebdomades 70. finitum iri. Quo-
 modo

modo enim alioquin *decisa*, hoc est, mensura
hujus temporis determinati esse potuissent?
hui sensui 2. non repugnat, quasi in morte &
passione Christi hæ hebdomades exspirave-
nt, quia subjungitur, *ut consummetur prava-*
catio, & finem accipiat peccatum, & deleatur
iniquitas, & adducatur Iustitia sempiterna, &
impleatur visio & prophetia, & ungatur Sanctus
sanctorum, &c. hisdem enim verbis conclu-
di posset, quod etiam hinc, cum Christus un-
ctus fuit, hæ 70. hebdomades exspiraverint;
et qui statim in conceptione unctus fuit: Ergo
statim in conceptione finitas fuisse has hebdo-
nadas, consequens esset, quod itidem absur-
dum est. Ex quo sensus emergit, durantibus
adhuc septem annis illis, consummatum iri
prævaricationem, finemque accepturum esse
peccatum, deletumque iri iniquitatem, addu-
ctumque iustitiam sempiternam, &c. ac pro-
inde Sanctum Sanctorum, hoc est, promif-
sum Messiam, post illius temporis decursum
non amplius expectandum esse. Subjungit v.
26. *& civitatem & sanctuarium dissipabit popu-*
lus cum Duce venturo: Et finis ejus vastitas, &
post finem belli statuta desolatio; Quid apertius
hoc sensu, quem attendimus? nempe Excidio
Urbis Hierosolymæ, & interitu populi Iudai-
ci, has 70. hebdomadas, numerando ab egres-
su sermonis, hoc est, Edicti Darii, ut suprà c. 5.

hoc ipso libello monstravimus, finitum
 Quæ omnia Christus expressè confirmat, cum
 in vaticinio de interitu Urbis Matth. 24. v. 15.
 daniellem de abominatione desolationis, statu-
 tem in Sancto loco, allegat, & Luc. 21. v. 20.
 addit, *dies ultionis hos esse, ut impleantur omnia
 quæ scripta sunt.* Hinc resolutis 70. Hebdoma-
 dibus in annos 490. communes, exactissimè
 annorum Mundi cum hoc calculo convenien-
 tia. Vespasianus enim, fatalis hujus Belli Du-
 à Nerone in Iudæam missus, atrocissimo bello
 Iudæos afflixit, anno Christi 68. qui fuit Mun-
 di 4017. & post biennium Hierosolymâ ex-
 pugnatâ, & solo æquatâ, Iudæos ferè omnes
 per Titum trucidavit. Subductis igitur annis
 490. (tot enim 70. hebdomades Danielis sta-
 ciunt) ab annis Mundi 4017. remanent anni
 3527. Qui annus est ipse annus Darii Nothi
 Regis Persarum secundus, medii inter Artaxerxes
 duos, Longimanum Patrem, & Mnesimachum
 monem filium.

(Hoc calculo diversissimas de initio & fine 70. hebdomadum Danielis sententias tolli putamus; dum
 quidam earum initium in primo Edicto Cyri; quidam
 in anno secundo Darii Histaspis; quidam in anno septimo
 Artaxerxis Longimani, quidam in vicesimo equo-
 dem quærunt; Finem verò earundem statuunt qui-
 dam in profanatione Templi Antiochianâ, quidam in
 captâ Hierosolymâ à Pompeio, quidam in eâdem ab
 Herode occupatâ, quidam in Passione & morte Christi
 qu.

idam in Morte Agrippæ Regis. Sed, uti probatum
 noster Calculus nervum Danielis, in determinati-
 e harum hebdomadum quàm proximè tangit & in-
 dit. Pulchrè etiam Dn. *VVeinheimerus* de hoc nodo
 sputat in *Salve Chronologico* pag. 20. 21. Confer ta-
 en Dn. *Hainlini* Calculum Mysticum, in *Clavis sa-*
orum temporum Heptade 3. pag. 14. 15. 16. juxta cu-
 s supputationem 62. hebdomas mirandâ harmoniâ
 cidit in ipsum annum passionis & mortis Christi,
 lanè ex vaticinio Angeli Dan. 9. v. 16. quam 62. heb-
 omadem ad annum mortis Christi aptare, hætenus
 mnibus Chronologis impossibile fuit.)

CAP. XI.

De Consensu & Dissensu
Chronologorum.

*Consentiuntne Chronologi in assignandis
 annis Mundi ad res gestas in
 Historiis?*

PAUCISSIMI sunt, inquit *Calvisius*, in *Isag.*
Chronol. c. 27. pag. 160. qui inter se consen-
 tiunt. Plerique suas opiniones sequuntur, & diver-
 sos à condito Mundo annos statuunt, quibus Chri-
 stum Θεάν Υἱον τον natum esse contendunt. *Frideri-*
cus Husmannus (inquit porro) in *Epistola ad*
Electorem Palatinum quadraginta Chronologo-
 rum opiniones, de primo anno *Æræ Christianæ*,
 ad annos *Mundi* applicando, recenset. & *Hainli-*
nus in *Sole Temp.* fol. 83. *D. Mæstlinus*, qui
 Fs omne

omne ferè tempus, ut in reliquo Mathematico etiam in Chronologico Studio felicissimè consuevit, de Temporis à Mundi Creatione ad Nativitatem Christi elapsi summa 132. discrepantes Chronologorum sententias, vel opiniones potius recensitas, quas partim ipse apud illos legerit, partim ab alijs allegatas viderit.

Vnde orta sunt tot sententiarum in Chronologicis divortia?

Causæ plures sunt, quarum aliquot, ad iudicium dirigendum, afferemus.

Prima Causa est diversitas interpretationum quorundam locorum Scripturæ, dum alii eam aliter intelligunt, & numeros annorum in diversimodè computant, ex quo non potest non sequi calculi, in supputandis annis Mundi, diversitas.

[Hoc certitudini scripturæ propterea non præiudicat, ut dicere fas sit, ob hanc diversitatem interpretationis sacram Scripturam plus certitudinis non habere quam habeat corpus Iuris Civilis; quæ petulans Scripturæ diminutio non sine sacrilegâ profanitate, hæc rarò in medium afferri solet. Neque enim Luci imperandum est, sed vitio oculorum, si Myopes illam non rectè intuentur, aut in obscuris cœcutiunt.]

Secunda Causa est diversitas appellationum, quibus Assyriorum, Persarum, & Ægyptiorum Principes apud autores appellantur, verbi gratiâ, dum disputatur, an Salmanassar sit Nabonassar.

lar? Nebucadnezar Nabopollassar? Xer-
 Ahasverus? & quæ sunt sexcenta in hunc
 dum alia. Quæ igitur Chronologi sibi invi-
 dent consent, si errore ob diversa nomina in
 priorum, & Persarum Regum personis
 immisso, ad eosdem rationem temporum
 sacris & profanis literis exigunt?

(Frequens est hæc apud Græcos & Latinos Autores
 nominibus propriis hallucinatio aut inversio, v. g.
 ubi alibi *Flaccus*, alibi *Potitus*, referente Livio, voca-
 tur. Qui in columnis triumphalibus *Numerius Fabius*,
 Cassiodoro *Marcus Fabius* dicitur: Quæ Suetonio
Villa, Tacito in stemmate Augusti *Julia* est: Impera-
 tor, qui in Britannia purpuram induit, Historicis est *Cle-
 mens Maximus*; atqui in nummis ejus *Magnus Maxi-
 mus* inscriptus. Uxor Stephani, Regis Angliæ, in Anna-
 libus Anglicis *Matildis* dicta, in Historia Francia, teste
 illo, *Coalda* & *Graholdis* appellatur; Vide dissertat. de
 successione &c. Georg. Ludov. Lindenspûr in Epist.
 medic. Quid igitur mirum, si antiquissima, & à nostris
 culis remotissima nomina apud Autores variant, &
 inde hallucinatio in computandis temporibus ori-
 tur?)

Tertia Causa est, quòd Græci & Latini Scrip-
 tores Hebræorum atque Ægyptiorum linguas
 non intelligebant, & Antiquitates eorum nesci-
 ebant. Hinc ille Eusebianus error, qui, ut pau-
 lo supra dictum est, Septuaginta Interpretes
 secutus, ducentos ac mille amplius annos,
 quàm Hebræi, complexus est ab orbe condito,
 usque Christum natum.

Quarta

Quarta Causa est Ærarum diversitas. Græci annos incipiebant ab æstivo Solstitio, Latini ab Hyberno, alii à Sectione vernæ, Arabes ab ingressu Solis in Leonem; Chaldei, Persæ, Indi, Ægypti, Hebræi, ab autumno, qua diversitate non exigua perplexitas introducta est.

Quinta Causa est, quod Ægyptii, Persæ, Hebræi certam Epocham, seu radicem temporum non haberent, sed Regum ætatibus tempora definirent, dissolutius, quàm Græci Olympiadibus, & Latini, qui ab Urbe condita tempora numerabant: Christiani quocumque ferò, nempe, Anno Christi sexcentesimo tandem à Christo nato, Arabes verò, sive Turci ab Hegira, hoc est, expeditione Mahumedis, anno circiter 592. incipiente, ordiebantur.

Sexta Causa, & ea quidem insignis error, quod Solis ac Lunæ cursus satis diu à multis Scriptoribus ignorabatur, in quo licet antiquitas se valde torserit, efficere tamen non potuit, ut certam annorum ac mensium rationem haberemus: sicut nec ipse annus nostris Julianus ad unguem, ut suprà dictum, exactus est, ut quo currente æstivæ feriæ paulatim in hybernos menses regrediuntur.

(Certè valde plausibile est argumentum, quod Dn. Hainlinus pro annis suis mysticis in Sole Temporum ex hac Causa necit; vitiosissimum esse, Annos vitiosam formam Anno à DEO instituto tribuere; sicut

Annorum Civilium forma, quatenus motum Cæli sequatur, verum perfecte nunquam assequuntur, vitiose; Quod Argumentum eò plausibilis est, quò len. M. Dorncrelius ejus nervum incidere videtur.)

Septima Causa est indefinita passim annorum numeratio, non expressio, intelligantur neque currentes, an completi & exacti: quæ determinationis omissio in collectione annorum culum non rarò notabiliter discriminat.

ergone nulla inter has Chronologorum ἀντιλογίας conciliatio institui potest?

Vbi adest vitilitigandi pruritus, ibi multa ad eundem revocari, & ubinam differentia & assensionis causa lateant, quasi digito monstrari possunt, quo demonstrato, conciliatio ciliores est.

Quæso, exhibe mihi specimen huiusmodi diversitatum Demonstrationis & Conciliationis inter Chronologos?

Quinque conferemus Chronologos in præcipuis Epochis, Funccium, Bucholzerum & Crehemium, qui duo posteriores ob consensum ferè ubique pro uno stant. Mæstlinum item & Calvinium, ad oculum monstraturi, undenam diversitatis eorum calculi causa extiterint.

Præ-

Præcipuarum Epo-
charū ex Funccio,
Bucholzero, Cren-
zhemio, Mæstli-
no, & Calvisio
collatio &
ratio.

Ab initio Mundi
 ad Diluvium sunt
 anni,

Ratio diversita-
 tis est : *Funccius*,
Bucholzer^o & *Crenz-*
hemius, numerant
 annum Diluvii cur-
 rentem, *Mæstlinus*
 & *Calvisius* annos
 ante Diluvium cō-
 pletos.

A Diluvio ad
 Nativitatem Abra-
 hæ concordant.

Et tamen si quæ
 suprà de Abrahamo
 130. anno Tharæ
 nato, attulimus, fir-
 ma sunt, adhuc 60.
 anni huic Epochæ

Func-
cus.

Buch-
olze-
rus
Cren-
zhe-
mius.

Mæst-
linus.

Ca-
visius.

1657.

1657.

1656.

1655.

292.

293.

291.

290.

endi sunt, &
Epocha hoc
do containeret
os 352.

Ab initio Mundi
cusque

Ratio diversita-
est, quia Gen. ii.
ii. habetur, *Sem*
uisse Arphachsad
nnio post diluviū;
nccius bienniū
ud numerare in-
pit A. M. 1658.
nquam à fine Di-
vii, reliqui ab ini-
o Diluvii.

A nativitate A-
rahæ ad usq; Exi-
um ex Ægypto.

Unde à Mundo
ondito hucusque.

Hinc addūt *Func-*
ius & Bucholzerus
d A. M. 1950. sal-
em annos 504. cō-
pletos; unde cum
reliquis coincidūt.

Ab Exitu ex Æ-

Func-
cius.

Buch.
Crēz.

Mæst-
linus.

Calvi-
sus.

1950.

1949.

1984.

1948.

505.

505.

505.

505.

2454.

2454.

2453 $\frac{1}{2}$

2453.

gypto

gypto ad Templū
Salomonis inceptū
sunt anni 480. 1.
Reg. 6. v. 1. expres-
si ab omnib⁹ Chro-
nologis hactenus
observati. *Mæstli-*
nus autem ponit
592. Unde ab initio
M. hucusq; Anni

Func.
cus.

Buch.
Crēz.

Mæst-
linus.

2934₃

2934₄

3045₁

Hic *Mæstlinus* à
reliquis ferè 112. an-
nis differt, & annos
istos 480. numeran-
dos esse dicit ab eo
tempore, quo Tri-
bus Dan tandem si-
bi assignatâ terrâ
potita est, quod fa-
ctum est A. M. 2565.
quo anno demum
Exitus ex Ægypto
verè finitus sit. Vide
Tabul. ejus Chro-
nol. pag. 12.

Dispersio anno-
rum 480.

Commorati sunt

Ira

elitæ in deserto
annis.

*Func-
tus.*

*Buch.
Crēz.*

*Mæst-
linus.*

*Calv-
sinus.*

Iosuaë regimen
divisam terram
continet 6. annos.
ætate Caleb. Ios.
collectos.

Gubernatio Iu-
cum ad Samue-
n exclus. ut ex A-
is 13. v. 10 patet,
continet annos 350
Hic, ut anni sibi
nstant, simul an-
Tyrannorum in
o. Iudicum, qui
opulum afflixer-
nt, includendi
nt annis subsecu-
rum Iudicum,
quod in *Mæstlino*
on fuit observa-
m, qui annos ser-
itutis, annis cuius
is Iudicis connu-
neravit. Unde à di-
visione terræ usque
ad Samuel 4 61, an-
nos cōgessit, quod

C

est

est contra textum
Act. 13. v. 20. Regi-
men Samuelis, cui
inclusum est regnū
Saulis, Act. 13. v. 21.
in se continet an-
nos 40.

Regnum Davi-
dis, 1. Reg. 2. v. 11.
annos 40. conti-
nens.

Salomon cœpit
ædificare Templū
anno quarto Regni

Hinc summa
480. annorum, qui
fuerunt demon-
strandi.

A fundamento
Templi Salomo-
nis, ad regnum His-
kia.

A Regno His-
kia, usque ad de-
solationem Tem-
pli.

Stetit ergo Tem-
plum.

Horum annorū

Func-
tus.

Buch-
Cren.

Mæst-
linus.

283.

293.

292 $\frac{1}{2}$

139.

138.

135.

422.

431.

427 $\frac{1}{2}$

veritas, præter-
iam quòd *Funci-*
ii. annos Inter-
gni inter Ama-
am, & ejus filium
siam planè omisit
nde ipse à reliquis
ultum discrepat,
& nulla alia, quàm
uod anni Regum
ida & Israel nunc
ro completis, nūc
ro currentibus ha-
entur. In specie in-
nnis ab Hiskia ad
efolationem Tem-
pli, *Mæstlinus* ideò
reliquis discordat
quia aliquoties u-
nius Regis ultimū,
& subsequēntis pri-
mum annum pro
uno posuit, in sup-
putatione reliquis
accuratior.

Hinc à M. con-
dito ad desolatio-
nem Templi. . . .

Calvisij calculus

Func.
cus.

Buch.
Créz.

Mæst-
linus.

Calvi-
sus.

3356.

3356.

3472½

3360.

procedit à fundato
Templo ad distra-
tionem Regni Isra-
ël sub Rehabaame,
numerando annos
37. à distracto Re-
gno ex Ezech. 4. ad
desolationem tem-
pli 390. annos. Sū-
ma 427. anni, quæ
etiam præter semis-
se est *Mæstlini*.

Captivitas Ba-
bylonica, omnium
assensu duravit an-
nos.

A captivitatis fi-
ne ad exitum Man-
dati, de reedifican-
dâ Urbe, hoc est,
ad initium 70. a-
pud Danielelem He-
bdomadum, nu-
merantur anni. . .

Ratio diversita-
tis; *Funccius* & *Bu-
cholzernus* cum *Crēz-
bennio* & *Mæstli-
no*, ponunt initium

Funccius.

*Buch.
Cren.*

*Mæst-
linus.*

*Cal-
sin.*

70.

70.

70.

70.

80.

79.

116 $\frac{1}{2}$.

116.

capit.

captiviratis in de-
 olatione Templi;
 tunc præter *Mæst-*
linum; numerant à
 Cyro per subsequē
 es Reges Persicos
 usque ad septimū
 annum Artaxerxis
 Longimani, quo
 anno (ex Esdr. 7. v.
 . & seqq.) Esdras
 magno comitatu
 sacerdotum & Ple
 bis, plenōque Regis
 mandato, Politiā
 restaurandi instru-
 tus, ex Babel Hie-
 rosolymam rediit.
 Tunc illi ordiuntur
 co. Danielis Heb-
 lomades, in hoc u-
 o differētes, quòd
Funccius Cyro 8. an-
 nos tribuit in Mo-
 archiā, reliqui sal-
 tem annos septem.
Mæstlinus verò pro-
 greditur usque ad
 annum Darii no-

Func-
cuis.Buch.
Créz.Mæst-
linus.Calvi-
sius.

thi, quo anno Templum perfectum, & celeberrimū istud Pascha Esdr. 6. v. 15 celebratū fuit. Hinc 70. hebdomadam initium, quod operosè probat in Quæst. Chronol. 8. p. 82. *Calvisius* orditur captivitatem sub Iechonia: hinc ejus calculus 11. annis in hac Epochâ ditior.

Ergò:

Ab initio Mundi ad initium 70. Hebdomadam Danielis numeratur aſſi

Quemadmodū autem de initio 70. hebdomadam inter Chronologos diverſitas eſt, ita etiam de earundem fine conveniri non poteſt.

Funccius, Buchol-

Func-
cius.

Buch.
Crēz.

Mæſt-
linus.

Cal-
visius.

3506.

3514.

3652.

3514.

<i>erus, Crenzhemius</i>	<i>Func. cius.</i>	<i>Buch. Crēz</i>	<i>Mæst- linus.</i>	<i>Calvi- sius.</i>
onunt finem in an- um passionis & mortis Christi, qui t Annus Mundi. .	3226.	4004.	4112 $\frac{1}{2}$	
Deinde subtra- it <i>Funccius</i> annos tatis Christi 33. ompletos, <i>Buchol-</i> <i>erus</i> autem & <i>Cren-</i> <i>hemius</i> demunt nnos 34. currentes inc annus N. Chri- ti à Mundo condi- o.	3263.	3970.		
<i>Mæstlinus</i> & <i>Cal-</i> <i>visius</i> finem 70. he- domadam collo- cant in ultimum Excidium Hiero- solymæ, quod inci- dit in annum Mun- di, juxta <i>Mæstlinū</i>	...	...	4149.	
Juxta <i>Calvisium</i> verò in A. M.	...	...	...	4012.
Diversitatis ra- tio inter hos am- bos, ex superiori- bus colligi potest.				

[Hoc, de diversitate Chronologorum argumentum, pluribus exemplis demonstrari posset, præsertim quod ad deductionem annorum 70. captivitatis per Reges Babylonios, annorum 490. 70. hebdomadibus Dan 9. designatorum, per Monarchias Pericarum, Græcorum, & initia Monarchiæ Romanæ, attinet, sed hanc materiâ præter mentem sub calamo crescente, his, quæ de Chronologia per modum Prolegomenorum historicarum Institutionum dicta sunt, contenti acquiescemus.]

CAP. XII.

De Geographiâ, Astronomiâ, & Arithmeticâ, insignibus adjumentis Historico, & fundamentis, Chronologonecessariis.

Suprà cap. 4. dictum est, ad Adiuncta Historiarum pertinere etiam considerationem locorum Geographicam, & fundamentum temporum Astronomicum, cum supputationis arte Arithmeticâ: Queritur ergò, cur Geographia referatur ad historiam?

Geographia est quasi memoria localis actionis historicæ, si attendatur, quid quolibet in loco sit factum, aut gestum, v. g. in Europa, Africa, Asia, America, terrarumque; in harum partium Mundi subdivi-

regionibus, provinciis, principatibus, dubiis, v. g. in Europæ nationibus, regnis, Germania, Italia, Gallia, Hispania, Anglia, Scotia, Dania, Suecia, Bohemia, Hungaria, &c, et ita deinceps. Harum orbis partium, nationum, regnorum, &c. situs ignorare, est causa confusionis historicæ, quæ ingenium ob-
 undit, memoriam confundit.

[Hinc mapparum Geographicarum delineatio, in quibus si quis historiarum Lector domi est, ubique errarum est, peragrans animo universum Orbem, quæ peregrinatio uti jucundissima est, ita etiam tutissima, extra omnem teli jactum posita, ubi vis in portu navigans, nusquam, etiam inter Scyllam & Charybden, naufragium passura. Et quidem multò jucundior at-
 que utilior, si lectionem historicæ comitetur Geographorum Lectio, inter quos *Atlas Major* quasi Macrocosmus est, quem compendiographi in Microcosmum contraxere, ut e. g. *philippus Cluverius* VI. libris Introductionis in universam Geographiam tam veterem, quam novam, egregium specimē abbreviationis præstitit, Et *Bucelinus* suo Nucleo non inconcinnes pagellas Geographicas, rudiori licet lineâ expressas, superappendit.]

2. Geographia est quasi index & manualuctio lectionis historiarum rectè instituendæ. Sicut enim in hujus cognitione primò universalis Tabula animo comprehendenda est, ab universali deinceps ad particulares procedendo: sic etiam historiarum lectione prius universalis rerum gestarum tractus percurrent.

us est, tum demum particularis historiarum dispositio instituenda.

[Bodinus de hoc puncto copiosè differit in Method. Histor. cap. 24. 25. monstrans, quomodo primum omnium Cosmographia concipienda, & mundi totius imago brevi tabulâ comprehensa, sub aspectum oculi locanda sit. *Orbem terræ*, inquit, *pingui Minervâ* primum *in quatuor, aut quinque partes*, in *Europam* licet, *Asiam, Africam, Americam, & Australem* terram *partiri*, earumque *situs inter se, & cum cæli* conferre: *tum eam terræ partem*, quæ *temperata est, & populorum nobilitate clarior*, puta, *Europam Hispaniam, Galliam, Italiam, &c.* necesse est. A Cosmographia Progreditur Bodinus ad Chronographiam. Chronographia, ad Topographiam, &c.

3. Quid multis? Annon plerèqueres gesta à subjectis locis, in quibus gesta sunt, descripta, apud Autores inveniuntur? Quid sumpta Epitheta præliorum *Cannensis, Pharsalis, Actiaci*, &c. aliud, quàm intenti digiti ad Cosmographiam, ut oculos aperiamus, ubinam locorum ejusmodi res magnæ in orbe gestæ sint? Ex quo cōsequens est, quòd loca prius obscurissima, magnitudine gestorum clarissima fiant, et ipsa Bethlehem, ob natalem Salvatoris, nequaquam minima, sed præclarissima in millibus Iuda, hoc est, toto orbe terrarum ubi nomen Iesu in corde credentium est, habetur. Quod pluribus, quàm mille exemplis demonstrari posset.

[Huius, scil. Geographiæ, inquit Bodinus, tanta cū Historia cognatio & affinitas, ut altera alteri tri-
pars esse videatur. Et Scytharum, Indorum, Aethi-
opum, Americorum, historias à Geographis duntaxat
haustimus & expressimus. Præter hæc Historici Ge-
ographicis descriptionibus utuntur, & Historici terra-
rum regiones semper describunt, ut si ars ulla Historico
necessaria sit, profectò Geographia summè necessaria vi-
deatur. Bodinus in Meth. Histor. c. 2. p. 23. 24.]

*res plana est de Geographiâ: de Astrono-
miâ etiam per velim scire, cur illa futu-
ro Historico necessa-
ria sit?*

1. Necessaria est Astronomia Historico pro-
pter Geographiam, dum habitudinem cœle-
stium corporum ad hæc elementaria demon-
strat, climata mundi ostendit, longitudinem
& latitudinem terræ per circulos maximos,
eorundemque gradus metitur, & Poli altitu-
dinem, depressionemve exactè docet: Quæ o-
mnia iudicium, in æstimandis rerum gesta-
rum locis, mirum in modum dirigunt.

2. Necessaria etiam est propter cognitionē
temporum, de qua hætenus in Chronologi-
cis quæstionibus egimus. Neque quid sit dies,
nec quid mensis, nec quid annus, nec quid cy-
clus Solis, nec quid Lunæ, nec quid hoc, vel il-
lud punctum Zodiaci, v. gr. æquinoctium ver-
num, aut autumnale, Solstitium æstivum,
aut

aut brumale, nec quid Eclipsis, & quæ
sexcenta alia, ex fundamento intelligi possunt
Astronomiæ fundamentis non intellectis.
Quin temporis Politici mensuram esse tem-
pus Astronomicum, ex superioribus satis
manifestum. Quomodo autem de tempore
Astronomico judicabit, qui quid Astronomi-
sit, non intelligit?

[Hinc Bodinus Iudæos, tempora Danielis de-
vantes, etiam orbium cœlestium motu refutandos
se, dicit, quippe cujus certa radix est, ut inquit, a
Ptolomæum in libris magnæ constructionis à Nabona-
ris dominatu. Unde Astrologi, cum nihil habeant in
is Observationibus antiquius, incipere consueverunt.
Hoc igitur animadversione dignum est, quod ex illa
tuum radice universi temporis ordo ac ratio pulcherrime
congruit Hebræis, Chaldeis, Græcis ac Latinis, ut
in Meth. Hist. c. 8. p. 477. Adhuc pressius Sethus Cal-
vis. in Isag. Chron. præmio pag. 2. Hisce difficultatibus
(puta τῆς ἀντιλογίας in Chronologicis) semper
cârunt plerique, quod Chronologiam ex historia tantum
deducendam arbitrarentur, cum potius Chronologia
Astronomiam pertineat, quæ per se temporum rationem
dimensionem & articulos tractat, suisque partibus
gerit, & deinde, ut earundem meminisse possimus, ean-
dem rerum gestarum exemplis illustrat, &c. Et c. 1. p. 4.
Cum itaque manifestum sit, Chronologia fundamen-
ta ex solâ Astronomia peti, consecutarium est, Chronologia
ab aliquo rectè tractari non posse, qui sit Astronomiæ im-
peritus, &c. Ex quo Astronomiæ doctrinæ dignitas
necessitas, & utilitas est concludenda.]

Ergo nemo potest esse Historicus, qui non
est exactus Astronomus?

Distin.

Distinguehdum est inter *Esse, benè esse, & absolute, sive perfecte esse*. 1. *Esse* quidem potest historicus, quàmvis non sit Astronomus, in-
 tu momentorum, quæ tractantur ab Hi-
 storicis, sepositâ disputatione temporum: Qua
 Historici inveniuntur etiam apud illitera-
 tos. Ut his sua relinquenda est laus & existi-
 tio; sic etiam sua laude non defraudandi
 sunt, qui 2. *Benè sunt Historici*, ut qui res in
 historia extantes, non tantùm ad tempora ap-
 plicant, sed ipsa tempora inter se discernunt, E-
 ras, Aeras, & annorum rationes intelli-
 gunt, & quali quali solertiâ in tempore Poli-
 o ad tempus Astronomicum examinando,
 sunt versati. 3. Omnium verò maximi sunt
 sciendi, qui *sunt absolute Historici*, & à sole
 historiæ ac Temporum perfecte candent;
 tales sunt, qui in Astronomico calculo sunt
 exquisiti, in tabulis, ad tempus Astronomicū
 cognoscendum necessariis, exercitati, in re-
 busque historicis per multitudinem lectionis
 profundi; tales erant *Ioseph Scaliger, Mastli-
 us, Keplerus, Calvisius, &c.* Nostro a. tempore
Mainlinus, Franckenbergerus, alii.

*estat, ut aliquid dicatur de Arithmeti-
 ca; Quidnam illi commercii est
 cum Historia?*

Propter supputationem temporum per-
 mut-

multum. *Arithmetica enim*, inquit Philoso-
 lib. 1. *Phyficorum, omnes Mathematicas sci-*
tias precedit; & cum primis Astronomiæ, cu-
 nisque calculi baculus est indissociabilis,
 minutissima usque, tantum non ad atom-
 aut dividenda, aut multiplicanda, aut sub-
 henda, aut consummanda, processum facit
 ut animal citius sine pedibus currere, quam
 Chronologum tempora sine Arithmetica
 putare, aut Astronomum siderum motus,
 exquisita numerorum scientia examinare
 ceres: quod v. gr. in sexagesimis multiplican-
 dis, aut dividendis, in extractione Radicis
 quadratæ, in numeris Logisticis, & in sum-
 nuspiam non ad oculum demonstrari possit.

[Igitur non intempestivè mirari subit, *Arithme-*
cæ ferè nuspiam in Scholarum palæstris rationem
 beri, Iuventutemque in hac disciplinâ negligi,
 Disciplinarum Mathematicarum exactissima men-
 ra, regula, & maximè necessarium adminiculum.

CAP. XIII.

De Utilitate, hoc est, de Effectu,
 usufructu Historiarum.

Quisnam est usufructus Hi-
storiarum?

Historiarum usus est inæstimabilis, Pro-

et enim lectio earundem OMNIBUS, IN
OMNIBUS, AD OMNIA.

Huius Canonis nemo oculatior commentator est
Odoro Siculo, statim in primordio operis; cuius ver-
dignissima sunt, ut fere integra huc transcribantur.
agnas, inquit, gratias τοῖς τὰς κοινὰς ἰστορίας πρᾶγ-
ματευσαμένοις, hoc est, publicas historias molientibus
omnes homines debere, iustum est, qui suis laboribus com-
muni vitæ plurimum prodesse studuerunt. Legentibus e-
m doctrinam tutissimam ejus, quod prodest, explican-
s, hac suâ operâ pulcherrimam experientiam præbent.
am quia multarum rerum experimenta, variis cum
laboribus, periculisque, procul ab omni discrimine, gesta-
rimus, maxime nos admonent, quid conferat ad degen-
tam vitam. Ideoque τῶν ἡρώων πολυπειρότατος,
hoc est, Heroum experientiâ multorum infortuniorum
imitatissimus habitus est is, qui multorum Urbes vi-
sit, ἔθνη mores cognovit. Ἡ δὲ διὰ τῆς ἰστορίας περιγι-
μνὴν σύνεσις, hoc est, cognitio autem ex historia alio-
rum tum secundis, tum adversis rebus percepta, doctri-
nam habet omnium periculorum expertem, ἔστι καλὸν
ἀλλὰ τὸ δύνασθαι τοῖς ἄλλων ἀγνοήμασι πρὸς διορθώ-
σιν χρῆσθαι παραδείγμασι, hoc est, Pulchrum est igitur
posse ex aliorum ignorantis uti exemplis ad correctionē:
Et juxta variè in vita contingentia, ἔχειν μὴ ζήτησιν
τῶν πρασσωμένων, ἀλλὰ μίμησιν τῶν ἐπιτετευγ-
μένων, hoc est, non habere quæstionem factorum, sed
imitationem rectè actorum. Seniorum consilia, quos lon-
ga ætas prudentiores effecit, laudantur à junioribus. At
hos antecellit historia, quāto plura exempla rerum
complectitur diuturnitas temporis, quàm ætas. Itaque ad
vita

Vita institutionem utilissima censenda est historia, et
 junioribus, quos lectio diversarum rerum antiquiorum
 aequat prudentiam, tum etate maturis, quibus diutius
 Vita rerum experimenta subministrat. Καὶ τὰς
 ἰδιώτας ἀξίους ἡγεμονίας καλὰ σκευάζει, hoc est,
 privatos quidem Principatu dignos facit: Imperatores
 ad praeclara facinora impellit, milites propter laudem
 quae mortuos sequitur, promptiores efficit ad subeunda
 pericula pro patria: Improbos timore infamiae a male-
 cinoribus deterret Denique literarum monumenta
 testimonium virtuti praebent, moti quidam condiderunt
 Civitates leges utiles vitae mortalium edidit: Non
 novarum artium, doctrinarumque inventores ad
 gentium extiterunt: sed omnium rerum, quibus felicitas
 hominis paratur, laudem praecipuam, causamque
 gloriae tribui decet. Est enim custos τῆς τῶν ἀξίων
 ἀρετῆς, hoc est, eorum, quae digna memoratu cum
 virtute acta sunt, praebens se testem malitiae malefactorum,
 neficam erga omne genus hominum. Etenim si ea, quae
 inferis fabulosè feruntur, multum conferunt hominibus
 ad pietatem et iusticiam servandam, quanto magis
 laudandum est, τὴν προφήτιν τῆς ἀληθείας ἱστορίαν,
 hoc est, historiam, veritatis assertricem, totius Philo-
 sophiae Metropolis, mores nostros effingere πρὸς καλοκαγα-
 θίαν ad rectè agendum? Omnes enim homines natura
 imitatur ἀκαριαίον τι μέρος τῆς παντὸς ἀνθρώπου,
 maiorem vitae partem segnem degunt, τετελευτη-
 σαντες δὲ πάντα τὸν ἰσέρον χρόνον, mortui autem sunt
 tempore sequiori, quia nihil sermone dignum in vita
 fecerunt. Virtutis vero facinora immortalia sunt, ad
 τὴν δειοτάτω τῆς ἱστορίας εἶδος, hoc est, dis-
 tincto historia ore. Et pulchrum esse opinor, rependi

um labores mortales, per τὸν ἀθάνατον εὐφημίαν,
 per immortale praconium. Hercules quidem ma-
 , multosque, dum vixit, labores ac pericula sponte a-
 , ut suis erga omnes gentes beneficiis immortalitate
 aretur; ceteros egregios virtute viros, alios quidem
 um, alios verò deorum honores affectos videmus,
 es certè magna laude dignos, τὰς ἀρετὰς αὐτῶν
 ἱστορίας ἀπαθανατίζουσ, h. e. historia eorum vir-
 s immortales reddente. Etenim τὰ μὲν ἄλλα μνη-
 a, hoc est, alia monumenta parvo tempore perdurant
 iis disturbata casibus, historia vis per universum or-
 a diffusa, ipsum, quod cetera consumit, tempus custo-
 a sui habet. Adfert præterea multum adjumenti E-
 uentiae, qua nihil ferè præclarior reperitur: hæc Gra-
 barbaris, docti indoctis præferuntur, cum hac una sit,
 i homines inter se ceteris antecellunt. Videtur quoque
 esse tanta, quanta dicentis virtus, & eloquentia. Et
 dem viros bonos laude dignos arbitramur, ut qui
 πρωτεῖον τῆς ἀρετῆς, h. e. principatum, si ve pri-
 is virtutis nobis ostenderunt. Verùm cum alii aliud i-
 sibi delegerint, Poesis quidem magis oblectare animos,
 am prodesse videtur, & gentium leges ac instituta ma-
 punire, quàm docere: Ita & reliquæ artes, quarum
 edam nihil faciunt ad felicitatem, quædam verò
 mno permixtam habent utilitatem, quædam verò à
 ritate aberrant, sola historia pares verbis res gestas
 ræsentans, omnem complectitur utilitatem. Nam ad
 nestatem & iustitiam impellit, vitia detestatur, pro-
 extollit, improbos deprimat. Τὸ σύνολον ἐμπειρίαν
 εἰποιῶσα τοῖς ἐντυχάνουσι, hoc est, summam,
 perientiam maximam confert iis, qui eam rectè au-
 scantur.]

En! Studiose φιλόισορ, gravissimam D
dori Historiæ commendationem, qua
usus inæstimabiles vivo colore exprimit
prolixissimis ponderibus argumentorum
ciatim probat, quod nos generatim posuim
asserendo; Historiarū lectionem prodesse
NIBUS, IN OMNIBUS, AD OMNIBUS

[Superfedebimus aliorum, tam recentiorum, quā
veterum Encomiis, quibus Historiam, ab effectu
& fructibus, quos legentibus se confert, extollit
ne potius declamationes instituere, quā prae
tradere videamur. In specie tamen quædam sub
gamus, quæ ad singulos hominum status attinen

I. Historia est religionis Christianæ
mum fundamentum & myrothecium.
istoria, puta, *Sacra*, cum qua in multis pro
na consentit. Unde enim rerum omnium
atio, hominis formatio, per peccatum det
matio, prima ad Ecclesiam vocatio, gratia
erga genus humanum misratio, & quæ sunt
alia plura religionis nostræ fundamenta, sunt
ex θειοτάτῳ τῆς ἰσοείας πρώτης σῶματι, ut D
dori stylum æmulemur, h. e. ex divinis
historiæ primæ, puta, Genesios, Exodi, Le
tici, Numerorum, Deuteronomii, Iosuz, Ju
dicum, &c. ore? *Nec est alia diligentia Chri
ano homine dignior, quā colligere exempla
& misericordiae, Iustitiae & Clementiae Dei, &
stimoniæ roborantia doctrinam, quam amplecti*

& profiteris, ut consensus assensionem confir-
 , & augeat conceptam in mente lucem, ut
 lanchthonis verba, quæ de hoc argumen-
 habet, usurpemus. Exemplis enim mollis-
 è suadetur.

II. Historia est Magistratuum qualium-
 que εἰσοπτερον, h. e. speculum, in quod in-
 tiffimis oculis intueantur, positis ob ocu-
 Regibus, Davide, Iosaphato, Ezechiæ,
 nstantino, Theodosio utroque, si Pieta-
 n & Iustitiam sectari; Salomone, si sapien-
 ; Alexandro Magno, si fortiter; Iohanne
 derico, Saxoniz Electore, si constanter a-
 revelint, juxta Ciceronis exemplum, ita in-
 at. pro Archia scribentis: *Quàm multas no-*
imagines, non solùm ad intueendum, verùm e-
m imitandum fortissimorum virorum ex-
ffas scriptores & Græci & latini reliquerunt,
as ego semper in administranda Republ. mihi
oponens, animũ & mentem meã ipsã cognitione
minum excellentium conformabam: quo fine
 nper, Augustus Livium, Tacitus Cæsar Corn.
 icitum, Scipio Xenophontem, Carolus V. Co-
 inæum, & præter hunc, Thucydidem, Herodo-
 m, Livium, sibi lectione familiares reddi-
 erunt: Econtra Nerone, Caligulâ, Domiti-
 o, Heliogabalo, aliisque monstribus innume-
 s non fusquẽ deq; latis, si horrenda scelera

libidines vagas, cædes injustas, rapinas, matim, Tyrannidem fugere, æternumque exitium, cum temporali Catastropherum nimus eorum fert effugere; juxta illud Tyranni: *Εἰς ἐμὲ εἰσορῶν τις εὐσεβὴς ἔστω. Qui me metuetur, pius esto.*

III. Historia Principum & Rerumpub-
 carum Consiliariorum Cynosura & Prom-
 tuarium est, unde Consilia sua depromant,
 quod salutaria futura sint, exemplis eventuum
 tanquam experimentis probatis, demonstratis
 adeoq; *in decidendis negotiis gravioribus unum
 culo, unâq; aure alios superent*; Ein Ohr
 ein Aug mehr haben / als ander Leute / ut sapien-
 ter ait M. Georg. Aelurius in prooem. Glor-
 ographiæ fol. 1. ad concludendum, quod con-
 erit, quod proderit, ut illud vitetur, hoc con-
 servetur; quod quidem magnam circumsp-
 ctionem, prudentiam & dexteritatem, in ex-
 plorum delectu, & imitatione requirit,
παροζηλία quadam seducti, mala consilia,
 Consultoribus & Principibus, qui ea sequi-
 tur, pessima sint, & Patriæ commune exitium
 attrahatur, quod tum demum amat fieri
 quando æmulatio, ambitio, vindictæ cupi-
 tas, Iracundia vehemens, præcipitantia, odium
 avaritia, fiducia potentia, pedissequa Magni-
 tum superbia, animos perturbant, & consilia

n tàm ad præsumendos rerum eventus,
 tàm ad placitum Potentiorum diriguntur,
 quibus principiis excidia populorum &
 incipatuum non aliter consequuntur, quàm
 consequens est Incendii flagratio, cui oleum
 funditur, quod aut cinere ante primam flam-
 mam supprimi potuisset, aut erumpens extin-
 gui debuisset aqua copiosè superfusa. Sic ex-
 his historiarum rectè intellectis & applicatis.
 Roma in multis feliciter imitata fuit Athenas,
 cum Cæsare interfecto ἀμυνσίαν sanxit, ex-
 eo Thraſybuli; seditionibus ob usurarum
 magnitudinem motis, consilium imitata fuit
 Solonis, reductis usuris ad centesimas; præci-
 puaque XII. Tabularum leges ab iisdem qua-
 mutavit. Malè autem historiarum exem-
 plis applicatis, quid motuum & mutationis in
 imperiis & Regnis non fuit consequens? Sic
 Marius Syllæ, Pompejum Cæsaris uſſit glo-
 ria: Sic Alcibiades impulsus ambitione absque
 magna causâ bellum transtulit in Siciliam,
 non reputato, quòd Patriam intestino bello
 indigentem exarmaret: Sic causa belli Pelopon-
 nesiaci proxima fuit Periclis pertinacia, nolen-
 s retractare injustum decretum de Megaris:
 c Demosthenes persuadendo sibi, suum con-
 silium, de defendendâ patriâ contra Macedo-
 nes, esse Themistocleum, infelici bello Phi-
 lippum provocavit: Sic Cicero sui ipsius fuit

κακοζηλότης, sibi persuadendo, se eodem
gressu oppressurum esse Antonium, quo
us oppresserat Catilinam, &c.

IV Historia est Theologorum manu
nistra, quæ dexteram multis modis adjuv
non tantum quatenus maxima pars Bib
rum historica est, sed etiam quod histori
profanam & ecclesiasticam, ad sacram
dam, concernit. Neque enim Ecclesia en
respectu mundi ἐξ ἀφαιρέσεως, sed est collect
fidelium, in Mundo, & sub mundo, instar
fæ, quæ sub spinis est, enascens, ut vix po
esse bonus Biblicus, qui non est bonus Hi
ricus. Quæ enim Theologus Prophetarum
ticiniis explicandis sufficiat, si historias, co
plementa vaticiniorum, nescit? Interpre
Danielis visiones, si vires, cognitione pro
norum Historicorum fusque deque hab
Explica, si Theologus es, Ecclesiæ per sing
summa Imperia mirabilem conservatione
varium, nec rarò miserabilem statum, doc
næ in eâ formam, iudicia, gubernatione
disciplinam & censuram ecclesiasticam, m
um & exercitiorum consuetudinem; Qu
errorum & hæresium variarum ortum, p
gressum, manifestationem, & refutationem
annalibus temporum sepositis, & histori
seculis ad secula neglectâ aut ignoratâ. Si Ec
curus sacram paginam ridet, annon os ejus os
stru

et pagina profana, quæ sacræ, quam iste
 significat, multis in rebus ὁμοῖον ἐστίν, &
 concordans? Hinc Syracidis sapientissima
 hortatio cap. 39. v. 1. 2. *Qui animum suum
 applicuit, ut discat legem Dei, necesse est, ut sa-
 pientiam antiquorum scriptorum exquirat, & in
 editione Prophetarum versetur. Quin etiam sa-
 cræ & dicta hominum celebrium literis consigna-
 diligenter observare, & quid sibi velint, ex-
 tendere debet. &c.*

V. Historia Iurisconsultis & politicis est
 lagistra prudentiæ politicæ, & Manuductrix
 ad justitiam, sine quâ justitiæ Sacerdos & as-
 sertor sæpius hallucinabitur & impinget,
 coniecturis potius, aut αὐθαδία, quàm rati-
 onibus nixus, nisi initia, fontes, causas, occa-
 siones, autores legum, formam & consuetu-
 dinem Iudiciorum, & Rerum publicarum, or-
 dinem & discrimina Magistratuum ex εὐρωπαϊκῇ
 Historicâ didicerit, casuumque infinitam va-
 rietatem legibus, ex veterum historiis adjun-
 xerit, quod vel ex solius Bodini de Republica
 libris, ex Arumæi laboribus de jure publico,
 ut alios innumeros taceamus, satis superque
 demonstratum dari posset; ut infinita ferè e-
 xempla brevitatis studio ad præsens omitta-
 mus.

Summatim, *Nescire, quid antequam uatus-*
H 4 sis,

*sis, acciderit, id est semper esse puerum: Quid
 nim est etas hominum, nisi cum memoria ve
 rum cum superiorum atate contextitur. Inquit
 cero ad Brutum. Hinc Syracides c. 2. v. 11.
 spicite nationes hominum, & scitote; vertet
 Luthero, Sehet an die Exempel der Alten/
 mercket sie. Quotusquisque enim est, qui
 tantum consequi possit ex historiarum exem
 plis, quantum ex præceptorum præscriptis
 usum suum in totâ vitâ, quicunque objici
 tur casus, prosperi, vel aduersi? Quod si ma
 gnifaciamus naturam propter remedia cor
 porum, ad tuendam valetudinem; quanti
 ciamus Historiam, quæ nobiliorem nos
 partem, animum puta, format, fingit, erudit
 instruit, emendat, atque ad omnes vitæ casus
 cum pietate, invocatione Dei, spe auxilij ce
 lestis, moderatione & constantiâ, homin
 Christiano dignâ, excipiendos ac præfere
 dos præparat, & præmunit! Ex quibus omni
 bus denuò concludimus, quòd Historiarum
 usus sit inæstimabilis, & quòd earum lectio
 profit omnibus, in omnibus, ad omnia, in
 omni ætate.*

C A P. XIII.

Canones de Historiarum lectione, U
 su, & ferendo de iis iudicio.

IN Historiarum lectione progrediendum est methodicè : Confusio enim omnium undit ingenium, mentem non perficit.

I. Methodus lectionis Historicæ sit anacathetica, à generalibus ad particularia sensim procedendo.

Ut igitur plena sit, & facilis Historiarum scientia, incipio adhibeatur præstans illa docendarum artium gistra, quæ dicitur Analysis, quæ universum in partes dividere, & partis cujusque particulas rursus dividere totiusque ad partium coherentiam, quasi concentum. per ipsa, mirâ facilitate docet. Bodinus in Meth. Hist. 2. pag. 17.]

III. In Historiæ universalis lectione generaliora sufficiunt, quæ consistunt in aliqua cognitione quatuor Monarchiarum & rerum, quæ tum ante illas, tum sub illis excellenter sunt gestæ.

IV. Ergo consultum est, maximas Epochen Mundi fixissimè memoriæ infigere, ut sint quasi Cynosuræ, ad quas in supputandis temporibus oculus dirigi possit.

V. Historias legere volenti valdè prodest Geographiæ, Uranographiæ & Chronologiæ cognitio.

VI. In Historiarum lectione disparitas circumstantiarum unius & ejusdem historiæ, diversis descriptæ, lectorem non terreat, ut historiam talem protinus fabulam esse suspicetur.

[Ratio Canonis est, quia facilis est memoriae in referendis & describendis rerum aut personarum circumstantiis, quæ substantiam facti non tollit. Verbi gratiâ; *Tacitus* lib. 4. histor. fol. 421. & *Suetonius* lib. 8 in vita Vespasiani. cap. 7. pag. 137. referunt geminum miraculum à Vespasiano factum, dum Imperator resperfo excremento oris luminibus circumto oculos restituerit, contactu verò calcis manus agere sanavit, quem *Suetonius* debilem crure fuisse scribit. Nemo tamen historiam miraculi, cujuscunque operis, pro fabula ob hanc diversitatem hætenus habuit. Sic ipse *Livius* à se disfidet de mensura aureorum annulorum, detractorum in Cannensi pugna à duobus occisorum Romanorum, quos modò dimidium fides tres modios explevisse, modò mensuram modicam excessisse, scribit, vide lib. 23. ab urbe cond. &c. Revertamur ergò Causidicis hanc instantiam, quæ ex nimia circumstantiâ omnimodam variationem, & præpè inficiationem facti extorquere conantur; quæ modeste τῶν ἐναντιοφαινῶν conciliatio quærenda est, ut Scriptoribus sua existimatio constet.]

VII. Ipsa relatio eorum, quæ fabulosa videntur, gravitati historiographorum non præjudicat, si illi, se ea aut legisse, aut vidisse protestantur.

(Quanquam enim in futilibus actionibus, ut *Boetius* suprâ citatus ait, historia constare non debet, tamen futilis non est, si Historicus, quod fabulosum videtur, alibi pro non fabuloso habitum narrat, quia non narrator, sed excogitator fabularum fabulosus est, ut præmeritum Herodotum hoc nomine vapulare oporteat ob ea, quæ minùs ἀξιόμιστα in ejus historiâ extant, quia in plerisque suo candori cavet, certis protestandis fore

mulis, v. g. Ἐγὼ δὲ πρὶ μὲν τῶν ἐκ ἔρχομαι
ων, ὡς ὅπως, ἢ ἄλλῃ κῶς ταῦτα ἐγένετο, lib. 1.
. 3. Sic quod τὸ θῶμα, hoc est, miraculum, quod
cat, Arionis eod. fol. 9. 10. concernit, ait de illo,
m id recitasset, ταῦτα μὲν νῦν Κορίνθιοί τε καὶ λέσ-
ι λέγουσι, Et sic in aliis multis)

VIII. In Historiis tamen multa esse vel *fi-*
a, vel *incerta*, vel vulgari cerebro *incredi-*
lia, negari non potest.

(Quæritur ergo, talia si lectori se offerant, quid
gendum? Ad *fiçta* quod attinet, suâ absurditate Le-
ori judicioso ea se facile produnt; verbi gratiâ; si
thenæus l. 2. Dipnosophist. c. 17. Selenetidas muli-
res ova parere, indeq; nascentes homines quinquen-
es nobis decies esse ampliores scribit; quis tam ve-
ors est, qui primo intuitu fabulam, non historiam id
sse non observet? *Incerta* plerunque à seculorum
barbarie, vel diversitate scriptorum, & mutatione no-
minum introducta sunt, & ob id respectu ad substan-
tiam facti habito protinus non repudianda, quia facile
est in nominibus errare, qui error rei veritatem non
tollit, quod multis exemplis demonstrari posset. De
vulgò *incredibilibus* illud Livii Decad. 1. l. 5. obser-
vandum est; *In rebus Antiquis si quæ Verisimilia sunt,*
pro Veris accipi, & cum Philostrato pro lacro reputari de-
bere, neque omnibus fidem adhibere, neq; omnia, tanq;
impossibilia, aspernari.)

IX. Historicus procul habeat causas eo-
rum, de quibus narrationem instituit.

(Sic Tacitus lib. 1. Annalium, fol. 2. pauca de Au-
gusto, mox Tiberii principatum, & cætera traditurus,
pro-

protestatur, se id facturum sine ira & studio, quæ causas procul habeat, quanquam, dicente Bodino 4. in Meth. Hist. pag. 49. difficile est, de sceleratissimorum bonum scribentem abstinere maledictio.)

X. Quò defæcator est Historicus affectu eò dignior habendus est fide.

(Hinc fit, ut Historicis, qui aliorum hominum historias referunt, tutius sit credendum, quam quæ mesticorū fimbrias extendunt. Quis autem risu temerarius possit, inquit Bodinus in Method. Histor. c. 4. pag. 59. qui Sabellici scripa legat, ubi Venetorum Bella Romanorum gestis comparat? At ne Donatus quidam Gianotus, civis Venetus, istam comparisonem ferret, tuit. Eodem morbo (si morbus est. suorum popularium ignitatem honesto mendacio tueri) omnes ferè Historici laborant. Itaque libenter Cæsari de Gallorum moribus scribenti, aut Tacito de Germanis, aut Polybio de Romanis, aut Ammiano de Francis, assentior, cum peregrinos essent, & eorum, de quibus scripserunt, antiquitates non cognitas haberent.)

XI. Moderni Historici classicis Historicorum scriptoribus, ut gentilibus, quoad scriptoris candorem, non sunt præferendi.

(Absit invidia Verbo; Quamvis enim & in his nati appareant, tamen quàm sollicitus fuit Herodotus, dum fabulosa refert, sibi cavendo, ne excogitasse ea viderentur. Quàm providus Thucydides, ut gravitati rerum, gravitas scriptoris responderet! Quàm accuratus Polybius, ut falsis, quantum possibile, è fundamentis everfis, quæ merè vera sunt, referret! Quàm simplex Suetonius! quàm argutus Tacitus! quàm planus Cæsar! Et ita de reliquis, ad quorum pedes moderni libenter meritoque suis scriptis sedent; Præsertim quod ad

scriptores Vitarum sanctorum, & eorundem Miraculorum attinet, de quibus *Melchior Canus*, scriptor officii locorum l. ii. v. 6. inter alia hæc habet; *dam eorum* (puta Autorum Clasicorum) adeo à *dacio abhorruerunt*, ut jam pudendum fortasse sit, *ricos gentium quosdam veraciores fuisse, quam notis*. Dolenter hoc dico potius, quam contumeliosè, multo *ertio se verius Vitas Philosophorum scriptas, quam à Christianis Vitas Sanctorum, longeque incorruptius & in- uis Suetonium res Caesarum exposuisse, quam expo- unt Catholici, non res dico imperatorum, sed Mar- um, Virginum & Confessorum.)*

XII. Etiam Modus scribendi, quem Clas- scriptores in Historiis referendis tenent, *mplicior est, quam quem tenere solent ali- ot moderni.*

(Pulcherrimè & scitissimè de hoc commate differit *masius* in prolegomenis suis, exercitationibus in *ij Iulij, Solini Polyhistora* præmissis, ubi inter alia quit: *Veteres etiam libri hoc magis ostendunt, in qui- is totum opus pari tenore perscriptum, nec ulla in parte pitum distinctionibus disvulsum habetur*: Addito, sic lum Plinium, cujus abbreviator Solinus est, conca- nato textu primitus exaratum, ejusque libros in anti- uisimis, ac melioris notæ codicibus singulos conti- enter scriptos, nec ullâ capitum aut titulorum inter- ptione dissociatos ac dissectos fuisse; Quo eodem ontiguitatis tenore etiam Herodoti, Thucydidis, Li- ti, Salustii, & aliorum Græciæ juxta ac Latij Auctorum bros nullis capitibus aut sectionibus interfectos se rectè ait; & præterea in hunc sensum plura, lectu on indigna, memorat; in hunc, ut videtur, finem, ut ansultoriam quorundam per capitum titulos, & li- orum indices eruditionem perstringat, qui inspectis non.

non lectis libris docti videntur, sed docti non sunt. dum inter alia de indicibus & distinctionibus histori-
brorū doctissimus hic vir inquit: *Non solum omnia sunt
ut labor studiis minuatur, sed etiam ut nihil laboris
Hinc plerique nihil sciunt, nihil sapiunt, nisi per Indices*

XIII. Purissima est Historia, quæ rerū
gestarum recensione acquiescit, iudicium
gentibus linquit.

Quæstionem, Vtrum Historicus laudare, vituperare
ac de re proposita sententiam ferre, an verò legendi
iudicium integrum relinquere debeat? Vide in utraque
que partem disputatam apud Bodinum, in Methodo
Hist. c. 4. pag. 59.)

XIV. In Chronologicis, si in Ærâ, tempo-
rum radice, erratur, infiniti Errores Chrono-
logici consequuntur.

(Ibi valet illud Philosophi Phys. I. I. c. I. *Ἐνὸς ἀν-
ταρξὸς θέντῳ, τὰλλα συμβαίνει*: Vno absurdo dante
reliqua accidunt.)

XV. Chronica tamen incipientium, quam-
vis temporum rationem exactissimam non
habeant, proximè tamen ad rei veritatem ple-
raque accedunt.

Ideò novitius Historiarum Studiosus primo conari
non nimium in hoc tricarum genere, scrupulis indul-
geat, nec statim omnia ad vivum refecare conetur.
(Lectio lectioni multa addet.)

XVI. Historiarum non sufficit lectio, sed
requiritur lectionis repetitio, repetitionis ru-
minatio, meditatio. (Legenda)

egere enim, & non repetere, est serere, & non metere
a Hebræorum proverbium. Lectio lecta placet, de-
repetita placebit.]

XVII. Habendus tamen est Historicorum
 ectus, modusque tenendus, ut non quàm
 rimi, sed quàm optimi, & cujusvis profes-
 ni accomodatissimi Scriptores legantur.

Nuspiam enim est, qui ubique est, brevisque est
 a nostra, quæ universis legendis non sufficit. *Tanta*
m Historiarum multitudo, inquit Tursellinus in
Epitomes, atque Varietas, cujusvis ut hominis
sit, aut perlegere omnes, aut in ordinem redigere, aut
memoria custodire. Pulcerrimè & judiciosissimè Bodi-
s Method. Histor. c. 2. pag. 16. 17. Quod in artium
videndarum ratione ac modo fieri solet, idem nobis est,
nor, in historiarum disciplina faciendum. Neque e-
m satis est magnum Historicorum cumulum domi ha-
re, nisi cujusque usus, & quo quisque ordine ac mo-
legi debeat, intelligatur: Et quemadmodum in epulis,
me! si magna condimentorum suavitates est, nihil tamè
sua vius, si misceantur: Ita quoque providendum erit,
historiarum ordo confundatur, id est, ne postrema
iore loco, vel media postremo ad legendum proponan-
r; quod quæ faciunt, non solum res gestas capere nullo
modo possunt, sed etiam memoria vim penitus labefa-
ant.]

Hactenus de Historia in genere, sequi-
 tur Institutio de Monar-
 chiis.

FINIS LIBRI PRIMI.

IN-

INSTITUTIONVM
HISTORICARVM.

LIBER SECVN-
DUS.

De Monarchiâ in genere.

CAP. I.

De definitione Monarchiæ.

Quid est Monarchia?

MONARCHIA est summum, à Deo
in Mundo constitutum Imperi-
um, ad homines certis legibus
iudiciis & disciplina regendos,
compescendos Reges cæteros.

[I Definitum est *Monarchia*, non Etymologiâ
minis, quasi præter Monarchiam aliud Regnum
Mundo consistere non posset, definienda, quo sensu
Aristoteles in politicis Monarchiam philosophicè de-
finit, quòd sit Imperii forma, ubi unus imperat omni-
bus; sed determinanda sensu politico, imò Theologico
quo, vi vaticiniorum apud Danielelem extantium, As-
syria, in relatione ad alia Regna, summum denotatur.
Quo de Reinerus Reineccius in prolegomenis Histo-
riæ Juliæ, fol. 19. ex Danielis, inquit, cap. 2. & 7. istud
simul de nomine teneatur; Videri illum è communi

o sermone, usitataque tum Imperiorum & formulâ
 appellatione indiguisse, nondum Vocibus repertis, qua
 significantius exprimerent, &c. Et paulò post: *As*
Nicolaus Lyra Dantelem enarrans; & Eo paulò recen-
Nicolaus Trivet in cap. 12. lib. 1. August de C. D. e-
em Regna nuncupasse græca voce: Monarchias, haud
annon uterque Eusebii & Evagrii imitatione. Nam
ad illum pari modo usurpata reperitur lib 1 de Vita
Constantini, apud hunc lib. 3. cap. 41. placuisse eadem
Poliastra Homeri in Iliad B. Ἡ περσῶν ἀρχή, inquit,
ἡ τῆς μοναρχίας μεγάλη ἐστὶ. Placuit patrum me-
ria Aeneæ Sylvio. Placuit nostrâ, Ioanni Adventino &
Clippo Melanchtoni: Volunt idem, qui καθολικὰ οἶκον
ἡ ἀρχὴ & summa Imperia appellârunt, proximè tamen
monarchia nomine res representatur. Haftenus Rei-
neccius. Iusto igitur pressius Bodinus de Republ. lib.
pag. 1149. Monarchiam coarctat, dum eam adeò in-
viduam esse oportere scribit, ut, si dividatur, Mo-
narchia non sit, &c. Ut etenim, inquit, coronam, sic Re-
um, si pluribus dividatur, vim penitus ac nomen a-
mittere. Verum, Imperiorum genera, non tam è Philoso-
orum, & id genus aliorum scriptorum opinionibus,
tam ex ipsis sacrarum literarum fontibus hausta; ite-
m Reineccius l. c. scitisimè monet. Confer Christi-
um Matthiam in Theatro Historico, pag. 1. ubi Mo-
narchiam ἀ μόνος & ἀρχὴ κατ' ἐξοχὴν sic dictam hic
telligi innuit, ut sensus sit: Monarchiam esse sum-
um in Mundo Imperium, siue tale Regnum, quod Ma-
state sua omnia reliqua Regna superet, seu vincat &c.
. Genus definitionis est Imperium, quod verbum
Bodinus in Method. histor. cap. 7. p. 415. in Melanch-
none, alicubi Monarchiam summam unius Reip. po-
entiam appellante, desiderat. Estque hinc, scribit Rei-
 I
 nec

neccius l. cit. quod Georgius Fabricius etiam Affricanos Reges Imperatores; Lutherus & Aventinus gentim Imperia illa reddidere germanicè *Reysertthumb*.
 III. Differentia specifica sumitur à relatè oppositæ Causâ efficiente principali; subjecto & fine. 1. *Res oppositum* est, quo Monarchia, respectu ad minima habito, dicitur *Imperium summum*, quo loquitur Sleidanus suum de universali historia libellum de 4. *summis Imperiis* inscripsit: & ut Reuchius l. cit. meminit, dum summam *Reipublicam* minuat, è Cicerone voce traductâ, ut appareat, Romanum intelligere, ad indicandum Axioma monarchicum, quo Monarchiæ *ἐξοχοὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν* Mundo excellunt, tamen itatu earum inclinantes res & amplitudo Imperii huic axiomati respondent finant, quia constat, *parem in rebus humanis atque omnium rerum naturâ esse conversionem*, ut Bodinus ait l. c. cap. 7. p. 424. Et quod Lamormaini de mostisimo Imperatore Ferdinando II. in ejus virtutibus c. 6. p. 29. refert: respondisse eum, *Res mortales suam habere periodum, nasci, crescere, deficere: fieri se, ut Austriacorum Imperium, in ipso concludatur, si Deo ita visum fuerit, se non refragari, sed nec trahi*.
 &c. Quo sensu Chaldaica, Persica, & Græca Monarchiæ summa fuerunt Imperia, dum in flore erant. Spir. S. Ipse Nabuchodonosoris Imperium prædixit Dan. 2. v. 37. *Tu Rex Regum es, & Deus Cæli regnum & fortitudinem, & Imperium, & gloriam dedit tibi omnia, in quibus habitant filii hominum, & Bestiæ & Volucres quoque Cæli dedit in manus tua, & sub ditione tua universa constituit*: ut maximè, rebus vergentibus summa quoad vires non fuerint, manente tamen axiomate usque ad earum interitum. 2. *Causa efficiens* est Deus, dum dicitur Monarchia, à DEO constituta.

verum, quod S. Scriptura frequentissimè testatur,
 videre est Prov. 8. v. 15. Dan. 2. v. 21. cap. 4. v. 22.
 In Ipsi Monarchæ, dum verbo Dei illuminantur, id
 confitentur, quando *Gratiâ Dei se constitutos esse ag-*
scunt, ut Lamormainus l. 2. de Ferdinando II. re-
t, quod suprà citatis verbis etiam sequentia subjun-
xit: Deum suo arbitrio his illisve dare Imperia &
na, humanis ad hoc aut opibus aut potentia non egere,
as dare & auferre potest, cum lubet: 3. Subjectus
onarchiarum & Imperiorum locus est Mundus, sy-
nedochicè pro orbe terrarum, valle lachrymarum,
emptus, sicuti Scriptura Romanum Imperium πα-
σαν τὴν οἰκουμένην universum orbem, Luc. 2. v. 1. ap-
pellat, ut Monarchiæ meminerint, se esse Vasallos
ei, & reddituros ei rationem administrationis. Audi-
ergò Reges, inquit Sap. Salom. c. 6. v. 2. 3. 4. & intel-
gite, discite Iudices finium terræ: præbete aures vos, qui
continetis multitudines, & placetis vobis in turbis Na-
tionum. Quoniam data est à Domino potestas vobis, &
virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, &
 cogitationes scrutabitur. Ergò discite Iustitiam moniti,
& non temnere Deum, Æneid. l. 6. 4. Finis Monarchiæ
duplex assignatur, quorum prior est Legum, iudicio-
um & disciplinæ inter homines administratio, quia,
Deus non ἀγαλασσίης, sed pacis Deus est, 1. Cor. 14
7. 13. Posterior, cæterorum Regum aut subactio, aut
exactio, juxta illud: TERRET MAIESTAS; ut in-
elligas (sunt verba Melanchthonis in Chron. lib. 1.
præfat pag. 121.) Monarchiam non quidem complexam
Regiones & gentes, sed tantum, quæ magnam partem
Orbis terrarum tenuit, & tantam habuit potentiam, ut
cæteros Reges compescere possit: quo sensu in suprà al-
legatis Evangelistæ verbis, Imperium Romanum
πάσαν τὴν οἰκουμένην, universum Orbem, Synecho-
chicè

chicè appellari audivimus, ut non videamus, quod Bodinus nobis in Method. histor. c. 7. p. 417. objicit *Monarchiam nobis esse Imperii ac Regionis quibuslibet finibus constituendam, vel Principis ac populi originem claram, ut intelligatur, quid sit illud, quod Monarchiam vocant.* Confer cum his definitionem Christiani Matthiae, quam in Theatro suo, dum hæc nostra Institutiones secundâ impressione publicantur, in hæc modum, quoad rem, nobis optimè convenienter pag. 1. proposuit: *Monarchia Theologicè, vel specialiter accepta, est summum in orbe Imperium, à Deo ipsius figuratum, & à Daniele Propheta ex Spiritus S. inspiratione explicatum, quod Deus præceteris Mundi Regibus magna potestate armavit, atq; Majestate ornavit, præ illis emineat.*]

Quæ sunt Adiuncta propria, quæ Monarchia competunt?

Ea, quæ ex analysi definitionis allata & demonstrata sponte sequuntur, cujusmodi sunt

I. Vt Monarcha non tantum sit Rex, sed Rex Regum, sicut sub Nabuchodonosore erat Rex Edem; Rex Moab; Rex filiorum Ammon; Rex Tyri & Rex Sidon, Ier. 27. v. 7.

[Ratio est; Quia Majestatem seu αἰσῶμα Imperatoris, & Imperii Romani, ut plurimum jura terrarum Principibus concessa protelarè testantur; quandoquidem tantò quis est major & potentior, quò Majoribus illustrioribus præest; Eoque nobilior existimatur, quò nobilius habet subjectum; Quia ex ipsa dignitate Imperatorum noscitur dignitatis præeminentia; Vt proinde Imperatoris non tantum augeantur honor & Majestas, sed etiam dignitate subditorum, verum etiam ejus status potentia

gis honorabilis, magisq; timendus efficiatur; Kin-
 de subl. & Reg. Territ. Iure c. 1. n. 1. 2. 3. 4. Sic
 lie sub Imperatore Romano sunt omnes Status
 perii in 10. circulos distributi, sub quibus non tan-
 n omnes Principes Imperii, sed etiam ipse Rex Hi-
 niæ, ratione Burgundiæ, item Rex Daniæ, & Regina
 eciæ respectu provinciarum ad Imperium pertinentium,
 n tinentur, ut alios taceamus, qui Imperium, ejus-
 e summum Administratorem, *Casaream* nimium
 ajestatem, comiter observant, tametsi quoad omni-
 odam sujectionem ab Imperii corpore avulsi sint, ut
 dere est apud Reink. tract. de Regim. sec. & Eccles.
 . cl. 2. cap. 8. n. 51. quod utique Monarchici Axio-
 atis invictum argumentum est.)

II. *Vt Monarcha sit potens, omnimodam ju-
 sdictionem, Maiestatem summam & curiam
 sfidendo, atque leges exercendo. Quæ omnia
 pir. S. Nabuchodonosori sub vocabulis Re-
 ti potentis vindicat.*

(Sic hodie Imperatori vindicatur & confertur omni-
 m Iurium administratio, quæ quidem ἐν κρείττα πάντων
 µ ἀρχῇ πολιτικῇ consistunt, ita, ut Imperator Rom.
 egibus, respectu quarum Summus Princeps dici potest,
 ivilibus puta, non divinis, fundamentalibusve, su-
 er quibus ipsa Principis Majestas est aedificata, solutus
 osit Regalia & non Regalia concedere; Regalia puta,
 nibus accedit & inest regia dignatio, cum Iuribus om-
 igenis regisq; ob id in tesseram & Symbolum, imò pig-
 us summi honoris, potentia & ditionis concedentis ita
 nsignita; quali cum primis Romani Imperii Principes
 ab Imperatore sunt decorati; ut probat Kinchen l. c. c.
 . n. 326. 327. ipse vero Imperator dominum Iurisdic-
 tionis

tionis omnigenæ, & superioris in universum per totum orbem, idest, iurisdictionem summam, ut & solus ritorum per prius habeat, idem. cap. n. 187. 188. Ad ut etiam contra Ius commune dispensare, in omni causis, Ecclesiasticis & spiritualibus exceptis, pronunciare, & summam Iurisdictionem exercere possit, & solo facto exercent: quod sanè Monarchiæ Majestatis argumentum est. Vide Arumæum Volum. I. de publ. disc. I. à pag. 6. usque ad p. II.)

III. Ut Monarcha sit fortis, quem ferre nequeatur, ne, si vis vi repellenda sit, vana sit viribus ira: qui sciat.

Parcere subjectis & debellare superbos.

(Sic suis viribus Imperator sat diu se & Imperium Romanum, sibi commissum, masculè defendit. Germaniæ peccatis, in cælum clamantibus, & lemnico to Seculorum fini dandum est, plus luti quam pedibus Colossi, Nabuchodonosori in somnis monstratum hoc nostro tempore relictum videri. Imperatoria tantæ Majestatis & Monarchica dignitas Germanorum Imperio nondum, ut probabitur, sunt abjudicanda.)

IV. Ut Monarcha sit gloriosus, cujus Majestas universorum oculos perstringat: Hoc enim vult Spir. S. dum Nabuchodonosori Regem magnum gloriosum vindicat.

(Sic Imperator Romæ, tanquam Stella matutina in medio nebula meridionalis inter omnes ceteros Reges minere dicitur, ut qui merito, quia est caput, non solum Imperii Romani, sed & totius Orbis Christiani, principis Princeps secularis est, Sanctissimus, Nobilissimus Christianissimus, & Divinus audit: Cui non solum

Christiani Reges palmam Majestatis libenter porrigunt
 e Alphonso Neapolis Rege constat, qui Friderico
 triaco Imperatori lubens loco cedit, & omnes Re-
 mperatori, tanquam summo Regi reverentiam de-
 fassus est: Sed & ipse Turcarum Tyrannus stylo
 ato ei scribere solet: Auß den Potentaten Je-
 der fürnembste / vnnnd zwischen den Ge-
 lechtern Jesu erwehlter / fürnembster Herr
 er Christlichen Völcker / ein Versorger vnd
 ministrator der Gerechtigkeit. Reink. de
 gim. Sec. & Eccl. l. 1. cl. 2. c. 6. n. 17 & 41. Sicut e-
 n Legato Imperatoris Romani apud Turcam præ-
 nium cæterorum Regum Legatis locus concedi-
 primus, contra, quàm Bodinus sine fide lib. 1. de
 p. c. 9. scribere ausus est. Vide Arumæum Vol. 1. de
 e publ. l. c.)

*V. Vt Monarcha sit Dominus territorii am-
 bimi, quod in manu sua habeat, sub ditione sua
 nstitutum, ne Monarchia sit titulus sine re,
 tanquam jura Maiestatis, præcisè loquendo, lo-
 rum spatii, aut Regionum amplitudine non sint
 finienda.*

(Tale erat etiam Imperium Romanum, cum ad-
 uctum in flore suo steterat, cum primis temporibus
 rajani, ut Appianus & Sext. Rufus testantur, illud
 anubio quidem & Orcadibus à Septentrione, Gadibus
 b Occasu, Euphrate ab Ortu, Oenopoli Verò à Meridie
 rminatum tum temporis fuisse, conjuncta in super Me-
 potamia & magna Arabia felicitis parte; Bodinus in
 Meth. hist. c. 7. pag. 417. Quòd verò Germanorum
 odiernum Imperium vix centesimam partem Orbis
 errarum comprehendat, ut Bod. l. c. fuggillat. id mi-
 um esse non debet: hæc enim diminutio & dismem-

bratio à Prophetâ fuit apertè prædicta, Regique Babylonio in somno monstrata, quod ergò in fatis evenimus, immeritâ vitiligatione in præjudiciū Imperii à Deo constituti allegatur)

VI. Vt Monarcha sit terribilis omnibus, & ei immorigeri sunt, & rebellant. Hoc enim sunt verba, quibus Babylonius Rex שֶׁהָיָה כְּרֹאשׁ caput aureum dicitur.

(Sic Romanum Imperium terribile fuit, ejusque plures Imperatores terribiles fuere omnibus suis subditis; ut maximè hoc tempore in summas redactis videatur angustias, tamen quanto Regibus externis sanguine suæ victoriæ constant, experientia abest: restatur: adeò ut ne quidem Victores contra Imperium Victores, sed ejus conservatores, statuumque inclinationum Restauratores, omnes uno ore, & unâ pronunciatione haberi desiderent: quod argumento est, necesse terribilem, & consequenter Monarchiam esse deesse Romanum Imperium.

CAP. II.

De divisione & numero Monarchiarum, seu summorum Imperiorum in Mundo.

Quotnam sunt numero Monarchia?

QUatuor: *Babylonica, Persica, Græca, & Romana.*

(Notandum)

Notandum hîc triplicem esse Monarchiæ primæ
 ellationem, dum etiam *Chaldaea & Assyriaca* voca-
Babylonica, quia *Nimrod*, *Chami* Nepos Regiam se-
 n Babylone, Chaldaæ Metropoli posuit, de quo
 n. 10. v. 10. *Initium Regni ejus fuit Babel*; quam
 n procul à confluente Tigridis Euphrat flumen me-
 m fecat; unde *Babylonia Terra Nimrod*, qui pri-
 is Rex Babylonis fuit, Mich. 5. v. 6. vocatur; & Re-
 s huius Monarchiæ *Reges Babylonis*, uti videre est 1.
 g. 24. v. 1. Ier. 21. v. v. 2. &c. *Chaldaea* vel *Chaldaica*,
 Regione Chaldaea Orientali, in qua Babylon Sedes
 gia erat sita, & Reges Babylonici regnabant; hinc
 abuchodonosor *Rex Chaldaeorum*, 2. paral. 36. v. 6.
 draë 5. v. 12. Ipsa verò Babylon *Decus Regnorum*, &
 loria *Majestatis Chaldaeorum*, Esa. 13. v. 19. *Assyria*
 a autem, vel *Assyriorum* ab *Assur*, filio *Semi*, qui Re-
 num Assyriæ primus fundavit, & Monarchiam à
 haldæis ad Assyrios, adeoq; à familia Chami ad stir-
 em Semi transtulit, quia *Assyrii* ab *Assur*, filio *Semi*
 escendunt; quam ob causam Assyria Mich. 5. v. 6.
 rra *Assur*, Reges verò primæ Monarchiæ, ut *Phut*,
 iglatphalassar, *Salmanassar*, *Senacherib*, qui & *Sargon*
 em *Nabucdonosor* *Reges Assyriorum* vocantur; ut vi-
 ere est 2. Reg. 15. v. 19. c. 16. v. 7. c. 17. v. 3. c. 18. v. 13.
 Ef. 20. v. 1. Iudith. 1. v. 5.)

*Quomodo probatur hic quaternarius Mo-
 narchiarum numerus?*

Primò ex Propheta Daniele, qui tam ma-
 nifesta vaticinia de hoc quaternario Monar-
 chiarum numero habet, ut politicum divina
 inspiratione sagacissimum eum diceret.

Primum vaticinium extat cap. 2. v. 31. &
 15 seqq.

seqq. Ubi propheta Regi Babylonio sequens
somnia in mentem revocat: Tu Rex vi-
bas, & ecce, quasi statua una grandis, statua
magna, & statua sublimis stabat contra TE,
intuitus ejus erat terribilis. Hujus statuæ Caput
ex auro optimo erat, pectus autem & brachia
argento, porro venter & femora ex ære; Torsus
autem ferreæ, pedum quædam pars erat ferrea
quædam fictilis, videbas ita, donec abscissus
lapis de monte sine manibus, & percussit statuam
in pedibus ejus ferreis & fictilibus, & comminuit
eos. Tunc autem contrita sunt pariter ferrum,
stas, æs, argentum & aurum, & redacta quasi
favillam æstivæ aræ, quæ rapta sunt vento, nul-
lusque locus inventus est eis. Lapis autem qui per-
cusserat statuam factus est mons magnus, & im-
plevit universam terram. Haftenus somnium
cujus interpretationem Propheta è vestigiis
subjungit v. 37. Tu Rex Regum es, &c. Tu
ergo CAPUT AVREUM. v. 39. Et post Te
surget REGNUM ALIUD minus te, argenteum
um: Et REGNUM TERTIUM aliud æreum
quod imperabit universæ terræ. v. 40 & REG-
NUM QUARTUM erit velut ferrum: quod
modo ferrum comminuit, & domat omnia, &
comminuet & conteret omnia hæc, &c. Ecce quæ
si digitis numerata 4. summa Imperia Mundi.

Alterum in hunc eundem sensum clarissi-
mum vaticinium cap. 7. v. 2. & seqq. hinc
ver-

is ab ipso Daniele descriptum: Vide-
in visione mea nocte, & ecce, quatuor venti
pugnabant in mari magno, & **QUATUOR**
BESTIAE GRANDES ascendebant de ma-
iiverse inter se. v. 4. **PRIMA**, quasi Leona,
habebat Aquila, aspiciebam donec evulsa
Ala ejus, & sublata est de terra, & super pe-
quasi homo stetit, & cor hominis datum est ei.
Et ecce, **BESTIA ALIA** similis Urso in
te stetit, & tres ordines erant in ore ejus, & sic
ebant ei, surge, comedere carnes plurimas. v. 6.
Posthac adspiciebam, & ecce **ALIA**, quasi Par-
, & alas habebat quasi avis, quatuor super se,
quatuor capita erant in bestia, & potestas da-
ta est ei. v. 7. Posthac adspiciebam in visione noctis,
ecce, **BESTIA QUARTA** terribilis atque
irabilis, & fortis nimis. Dentes ferreos habe-
bat magnos, comedens atque comminuens, & re-
liqua pedibus suis conculcans. Dissimilis autem
erat ceteris bestiis, quas videram ante eam, &
habebat cornua decem. v. 8. Considerabam cor-
na, & ecce! cornu aliud parvulum ortum est de
medio eorum, & tria de cornibus primis evulsa
erant à facie ejus, & ecce! oculi, quasi oculi homi-
nis, erant in cornu isto, & os loquens ingentia.
Quisne interpretationem horum sermonum?
Audiebam ex uno de assistentibus filio homi-
nis, qui v. 17. rotundè ait, Hæ **QUATUOR BES-**
TIÆ MAGNÆ QUATUOR SUNT REGNA,
quæ consurgent de terra. (Præ-

(Præcisè ergò his duobus Prophetæ locis quatuor
 rius Monarchiarum numerus est demonstratus:
 modo autem singula horum vaticiniorum membra
 singulas Monarchias quadrent, id sequentibus
 planum faciemus. Confer *Dresseri* orationem de
 narchiis, millenario Quarto annexam: Item, O-
 rationem de Imperio Romano, Millenario Quinto
 nexam; Item Theatrum *Christ. Matthie* lib 1. in
 citatione Generali pag. 5. 6. 7. 8.)

Secundum pro quaternio Monarchiarum
 numero argumentum sumitur ab ipsa ex-
 perientia, quæ vaticiniorum Danielis com-
 plementum est. Nulla enim alia, præter jam
 minata, in mundo fuisse regna summa, quæ
 rum ultimum jam tùm vergens & præruptum
 est, infra in speciali de Monarchiis tractatu
 probatum dabimus.

(Sumitur hæc ratio ab effectis, quæ vaticiniorum
 prophetarum Illustrissimus commentarius sumit.)

Tertium Argumentum pro quaternio
 Monarchiarum numero sumitur ex multi-
 ci, tam profanorum, quàm Ecclesiasticorum
 Scriptorum testimonio, quorum Catalogus
 rexere, longum esset.

(Constat, Patres non dubitasse, quòd allatis Da-
 nielis vaticiniis suprà nomenclatæ Monarchiæ indige-
 re sint. Testis est *Hierosymus* Tom. 5. Comment.
 Dan. cap. 2. fol. 700. b. & c. 7. fol. 715. 716. qui in in-
 pretandis istis vaticiniis nostram sententiam exami-
 nim confirmat: quod idem fecisse *Nicolaum Lyra*
 Danielem enarrantem, item *Nicolaum Trivet* suprà

1. 1. August. de C. D. qui eadem Regna Monar-
 vocaverunt, paulò suprà ex Proleg. Hist. Iul. Res-
 allegavimus, & utrumq; quidem Eusebii & Eva-
 nitatione. Quin ipse Bodinus, qui hanc de 4. Mo-
 nis sententiam in *veteratum errorem* appellat, fa-
 , *habere eam prope infinitos Bibliorum Interpre-*
abere è Junioribus Martinum, Melanchtonem, Slei-
um, Funccium, Onuphrium rerum divinarum &
quitate homines valde peritos, in Meth. Hist. cap.
 416. Idem confirmant scriptores profani. Allegat
 ricus in Synopsi Histor. Univerf. p. 11. Suidam in
 Ρωμαίων scribentem : Ρωμαίων ἀρχὴ αὐτῇ τῆς
 υρίων, καὶ Περσῶν, καὶ Μακεδόνων τῶν πρὶν μακροῦ
 ὄρεν, Hoc est, *Romanorum Imperium Assyriorum,*
arum & Macedonum, quæ prius extiterunt, longè
rat. Quam ipsam sententiam Dionys. Halicarnass.
 ptor gravissimus lib. 1. Antiquit. Rom. fol. 2. 3. con-
 nat, Imperia Mundi tanquam summa enumerans.
 ale erat 1. Ἡ μὲν γὰρ Ἀσσυρίων ἀρχὴ παλαιά-
 ῆσα, *Antiquum Assyriorum Imperium, &c. 2.*
 sarum, qui μὴδ' ἔς καὶ λαγωνισάμενοι Ἀσίαν ἐνὲ τοῦ
 ti sunt. 3. Ἡ Μακεδονικὴ δυναστεία, Macedonū
 tentia, quæ καθελεῖσα τὴν Περσῶν ἰσχύα, ὁρ-
 mens *Persarum potentiam* Imperii magnitudine o-
 nes, quotquot ante fuerint, superavit. Quibus 4.
 onjungit Ρωμαίων ἡγεμονίαν, Romanorum Im-
 ium, quod longo intervallo post se reli-
 isse scribit imperia cætera, quorum tum tem-
 ris memoria extiterit. Et quàm rotundè Velleius
 1. 1. Hist. fol. 14. *Assyrii Principes omnium gentium*
rum potiti sunt: Deinde Medi, postea Persæ; Deinde
macedones: Exinde duobus Regibus Philippo & Antio-
 cho

cho; qui à Macedonibus oriundi erant, haud multo
 Carthaginem devictam, subactis, summa Imperii
 populum Romanum per venit. Vbi notandum, Mo
 partim ad Assyrios, partim ad Persas referendos
 Summatim, τὰς μεγάλας τέσσαρας βασιλίας
 quatuor magna Regna, Cedrenum dixit Rem. lib.
 lib. cit. in Prol. fol. 19. scribit.)

CAP. III.

De Controversia, quæ contra commu-
 nem de Monarchiis senti-
 entiam est mota.

*Estne hæc de quatuor Monarchiis omni-
 um sententia eadem?*

QUanquam de speciebus Monarchiarum
 Scriptores varient, præsertim quod
 quartam Monarchiam attinet, ut suo loco
 debimus: attamen quatuor ejusmodi sumus
 Imperia, quæ sensu non tam philosophico
 grammatico, quàm Politico, imò Theolo-
 co Monarchias vocamus, vi vaticiniorum,
 Daniele modò allatorum, sibi mutuo succ-
 dere debuisse, plerique tam Politicorum, quàm
 Theologorum constanter statuunt: Et sic
 sunt, qui ab hac nostra communi sententia
 divortium faciunt, horum Antesignanus Jo-
 hannes Bodinus, Politicorum alioquin sagacis-
 simus

mus, esse, jure censendus est, qui in suo li-
o, quem de methodo historiarum scripsit,
c nostram de 4. Monarchiis sententiam
o cap. 7. à pag. 416. usque ad p. 433. riden-
magis, & exhibendo, quàm solidè con-
dendo, oppugnat. Sic enim inscriptio ca-
is istius habet: *Confutatio eorum, qui 4. Mo-
rchias aureaque secula statuunt.*

(Nunc ipsum Bodinum à Reimero Reineccio in Prole-
m. Hist. lul. p. 19. perstringi, dubium non est, quan-
scribit. Porro autem quibuscunque appellationibus
adhibuerit, id toto pectore agamus, ne rem ullis So-
stica offuciis eripi nobis patiamur. Quid enim hoc no-
o seculo quidam sibi sumserit, in medio est. Sed nihil
rum. Nam quid unquam extra vitilitigationis aleam
situm est? Interim damnum potissimum in Autho-
m recidere, quando videlicet huc idem propemodum,
ad canem Aesopico, pro carne umbram captanti, accide-
cernimus, seu quemadmodum Galenus loquitur, ut
mum altercando veritatem amittamus. Expressè
men Bodinum refutat Matthæus Dresserus in duabus
rationibus, quarum primam subjunxit Isagoges suæ
istoriae Millenario Quarto, alteram Millenario Quinto,
quarum prima Bodini rationes præclaras specie esse
t; In secunda iisdem acumen aliquod tribuit, judicio
rto & accurato ponderandis. Prima habet *καλασκειν*-
nostræ, altera *ἀνασκειν* Bodini sententiæ; am-
æ cum his nostris fundamentis, quæ Bodino oppo-
imus, optimè in plerisque convenientes.)

Quibus ergo, & qualibus argumentorum conati-
bus, nititur Bodinus in oppugnandâ hac nostrâ
receptissimâ de 4. Monar-
chiis sententiâ?

Plausibilibus quidem, & ad imponendum imperitis incautisve efficacibus, solutamen facilibus, si ad fundamentorum billicem ea appendantur.

Primus conatus Bodini consistit in declinatione vaticiniorum Danielis, quæ elevat, *ἢ ἐν τῷ μέσῳ* in medium latâ, tanquam in nea ad 4. summa Imperia concludenda, nuntiat.

Secundus ejus conatus consistit in comparisonem Monarchiarum cum aliis in MunRegnis, quasi majoribus, quàm sunt, & erunt hæc quatuor Imperia summa.

Tertius conatus consistit in negatione lorum aureorum, ut iis negatis, etiam aure primæ Monarchiæ caput consequenter ne proclive sit.

(Notandum hîc, *Bodinum* Rhetoricâ dicacitate as rationes masculè colorare, ut necessarium sit, & formales terminos revocare, ne *ἑτεροζήτησις* Rhetorica videatur esse soliditas Dialectica.)

C A P. IV,

De elevatione vaticiniorum Danielis qua Bodinus probationem 4. Monarchiarum declinare conatur, in specie de primo ejus conatu.

est Primus conatus Bodini, quo vaticinia Danielis elevat?

Ovebar, scribit Bodinus, (scilicet esse quatuor summa Imperia) etiam oraculo Danielis, cujus fidem elevare, scelus, authoritas infringere, nefas est, postea tamen verba Danielis obscura & ambigua in varios sensus torquasse intellexi, & in oraculis interpretandis malediciorum illam formulam, **NON LIQVET**, parere, quam temere, ex aliorum opinione non collecta cuique assentiri. Ac valde mihi proba- Calvinus non minus urbana, quam prudens opinio, qui de libro Apocal. sententiam rogatus, enue respondit: se penitus ignorare, quid velit & obscurus scriptor, qui qualisque fuerit, non constat inter eruditos: Ita non video, quem modum beluas & statuam Danielis ad ea, quae nunc ubique florent, quaeque tot seculis floruerunt, Imperia traducamus; Meth. Hist. c. 7. p. 416. Et ait: Mihi diutius cogitanti, quid propheta innere vellet, nihil commodius occurrit, quam interpretari de Babylone, quae in potestatem Medorum, Persarum, Graecorum & Parthorum per- venit, quaeque saepius vastata est, ac tandem aliquando deleta, &c. loc. c. p. 23. & paulò post. pag. 424. Iosippus Hebraeus, optimus Danielis interpres, scribit: Medos, Persas & Graecos à Daniele ad imperium Babylonis vocari. De Ro-
manis

manis, à quibus ipse nomen Flavia gentis, civitatem, & statuam adeptus erat, nihil à Danielis scriptum reliquit, &c. Hactenus verba Bodini quæ in sequentem Syllogismi formam sunt redigi:

Quaecunque sententia nititur propheta aliusque verbis obscuris & ambiguis, quæ in varios sensus torqueri possunt, ea sententia veteratus error est.

Atqui sententia de 4. monarchiis nititur Danielis verbis obscuris & ambiguis, quæ in varios sensus torqueri possunt,

Ergò. Sententia de 4. monarchiis inveteratus error est.

Minor & Conclusio est in verbis Bodini; Major in Enthymemate omissa est; quæ ad argumenti vanitatem demonstrandam, expressè poni debuisset.

Respondetur I. Major non est necessaria. Posito enim, non dato, Danielis verba esse obscura & ambigua, nulla tamen consequens est, statum inveteratum esse errorem, quod ex eis concluditur. Ratio negatæ consequentiæ in verbis Angeli, Dan. 12. v. 4. aperta est. Tu autem Daniel, claudere sermones, & signorum usque ad tempus statutum. Plurimi pertransibunt, & multiplex erit scientia, q: d. Tu autem omnia diligenter consigna in libro, & tamen

minus obscura manebunt, donec in temporibus ultimis re ipsa eveniant, tunc multa intelligē-
 Ut habet glossa marginalis Bibliorum D.
 dr. Osiandri.

I. Nec absolute vera est Minor: Quamvis
 non negari non possit, Danielis vaticinia ob-
 sta esse, quæ adhuc complenda sunt; com-
 ta tamen, qualia, quæ de 4. monarchiis fa-
 sunt, eadem obscuritatis nebulâ involuta
 ut non liqueant, quomodo Bodinus di-
 ? Et quidem, qui de eodem Prophetâ at-
 tē legendo Christus monere potuisset,
μαρτυρώσκειν νοεῖτω, qui legit intelligat, si illa
ἐπεχόντων formula, non liquet, tam crudē
 um haberet?

II. Vaticinia hæc de Babyloniiis & Medis
 Babylonios pertinentibus; Persis item &
 æcis loqui, in Christumque quasi scopum
 idere, & ob id Babylonis conversionem &
 tum prædicere, Bodinus rectē affert, sed
 tum imperia summa non fuisse, nullo con-
 quentiæ nexu infert. Parthorum potentiam,
 monarchicam, his vaticiniis comprehen-
 ad absurdum est. Quamvis enim eorum po-
 tas post defectionem à Callinico & Hiera-
 Regibus Syriæ, sub tertiâ monarchiâ, Ro-
 manis multum negotii facesserit; tamen sub
 monarchiâ quartâ tempore Alexandri Severi
 fuit, ut videre est apud Iustinum lib. 41. & 42

nec unquam eò dignitatis progressa est, ut *ma*, hoc est, *monarchica* dici mereretur.

IV. Josephi authoritas quanti hîc manda sit, ex ipso Bodino colligere est, quod c. refert: *Errore non caruisse Iosephum, quod hanc disputationem ex Daniele attinet, quia Danielis sacras sortes ad suam quisque opinionem non ad historię fidem retulerit. Hinc putasse quinque duntaxat Persarum reges esse oportere, quòd Daniel quinque duntaxat futuros esse diceret, cum omnium scriptorum consentiens autoritas octo posuerit: nonnullos propter seditiones, bella civilia, posuisse decem.*

C A P. V.

Proponitur secundus conatus Bodini in quo sententiam de 4. monarchiis conferendo eas cum aliis regnis, impugnare laborat.

Propone secundum Bodini conatum, quod sententiam de quatuor monarchiis eludere nititur?

FVsè hoc argumentum dicto c. 7. Methodi hist. à pag. 417. usque ad pag. 424. Bodinus tractat, quæ omnia sequenti syllogismo complecti possunt.

Quaecunque mundi imperia juxta se, & supra se, habent majora imperia; illa summa mundi imperia, & consequenter monarchica dici non possunt.

Atqui hæc 4. mundi imperia, Babylonium, Persicum, Græcum & Romanum, habuerunt juxta se, & supra se majora imperia.

Ergo Nominata hæc 4 imperia summa mundi imperia, & consequenter monarchica, dici non possunt.

In hujus argumenti Minoris probatione verosissimus est Bodinus; Majoris, oratorio modo occultatæ, probationem ne quidem igitur attingens, in qua tamen πρῶτον λέγεται & tet.

Quî enim I. Bodinus probabit, quòd, absolute loquendo, è terminorum latitudine argumentum de regnorum majestate sumendum sit? Opponimus Bodinum de Republ. l. c. 9. pag. 224. ipsi Bodino, ubi de Moscho-vitarum duce expressè scribit: *Ipsum potentia finitimos reges, excepto rege Turcarum, ut superasse, aut exaquare, non quod jura majestatis locorum spatiis, aut regionum amplitudine definiantur. Nam Eumenem fractis opibus, nihil præter arcem, in qua obsidebatur, suum dicere potuisse, cum tamen de pace ageretur cum Antigono Asiæ rege, qui ut potentia, sic etiam dignitate*

Superior videri vellet; Ipsum legatis Antiquior respondisse: Superiorem se neminem accepturum, quamdiu gladium exertum manu tenet.
 Hinc inter ipsos principes dignitatis quanda prerogativam ipse Bodinus agnoscit debere antiquioribus principibus ac rebus publicis, tametsi opibus ac potentiâ inferiores sint. Quid ergò ex latitudine terminorum aliorum regnorum majori, antiquitatis dignitatem & dignitatis maiestatem Imperii Romaniani solus utè oppugnare allaborat?

Ergò II. ut res planior evadat, ita limitemus hanc Majorem in enthymemate Bodini omissam:

*Quaecunque imperia juxta se, & supra
 SEMPER habuerunt majora imperia
 tam in ortu aut progressu, quam in decinatione; ea summa, & consequenter monarchica, dici nequeunt.*

Hoc modo limitata Major transeat; Minor autem ex historiis demonstratu impossibilis, ut audiemus, negatur.

Necessariam autem, & imperiorum mutationibus fundatissimam esse hanc limitationem, iterum ex ipso Bodino probatur, quidum cap. cit. de imperiis disputat, bis conversionem omnium rerum, consequenter etiam Imperiorum, statuit. *Siquis, inquit pag. 424. historiarum, non roetarum excutiat intelligenti-*

profecto judicabit, parem esse in rebus huma-
 , atque in omnium rerum naturâ, conversione,
 c aliquid sub Sole, ut ait ille Sapientia Magi-
 r, novum esse. Iterum cap. cit. pag. 431. hac
 illarum omnium tam certa conversio, ut
 bitare nemo debeat, quin idem in hominum
 geniis, quod in agris eveniat, qui majore u-
 rtate gratiam quietis referre solent. Quin toto
 pite sexto suæ Methodi, quid aliud intendit,
 nam mutationes status, conversionesque re-
 impubl. imperiorumque demonstrare? Si
 oc; utique nullius in mundo imperii status
 abitur, qui sine vicissitudine, incremento &
 decremento sibi perpetuò fuerit similis, aut
 quabili majestatis tenore constanter decur-
 erit, cum, juxta prudentissimum Imperatoris
 Ferdinandandi II. effatum suprâ allegatum, res
 mortales omnes suam habeant periodum, nascen-
 do, crescendo & deficiendo.

—— Sic omnia verti

Cernimus, atque alias assumere pondera gentes,
 Concidere has. Ovid. Metam. l. 14.

—— Summisque negatum est

Stare diu. Luc. lib. 1.

Concludimus ergo, ad asserendam Monar-
 chicū axioma imperiorū sufficere, si ea aut in
 ortu, aut progressu aliquò usque continuato,
 summa fuerint, ut maximè vel tandem ver-
 gendo prærupta sint deprehensa, quibus axio-

matis summitas ante defectionem sui,
 providentiæ divinæ ordinatione abjudicari
 non est. Sicut enim homo senio confectus
 aut manibus pedibusque truncatus, tam
 imbecillus est, quam fuit, cum adhuc viribus, vi-
 re & membris esset integer: Sic imperia su-
 prema tam Monarchica sunt ob majestatis au-
 ctoritatem, quod quasi monarchiarum anima
 cum deficiunt, donec delentur, quam fuerunt
 cum adhuc in flore monarchicæ dignitatis
 versarentur; quod in monarchia Græca vi-
 de est, quæ tantisper pro Monarchiâ haberi
 fuit, quantisper adhuc unica Ægyptus, tam
 quam lacinia monarchica, sui sceptri juris
 regii erat, cujus in Romanorum manus re-
 cecidit, vel tandem totalis erat monarchiæ
 cedonum deletio.

(Hactenus limitata fuit Major argumenti Bodini
 propositio: Sequitur Minor, in cujus probatione
 magna opum vi Bodinus laborat; dehinc igitur aliarum
 probationes ordine expediemus.)

C A P. VI.

De Monarchiæ Babylonicae magni-
 tudine, respectu aliorum im-
 periorum.

quomodo probat Bodinus, Monarchiam
Babylonicam habuisse iuxta se, & su-
pra se, maiora imperia?

Vnt adhuc, inquit, & fuerunt non quatuor
modo, sed propè infinita imperia Babylonicò
jora. Omittunt enim imperium Chaldaeorum,
i primi Babylonis fundamenta jecerunt. Omit-
nt imperium Medorum, qui Assyrios depule-
nt: Et certè Nabuchodonosor Medus fuit, non
Assyrius, l, c. p. 420. Et paulò pòst: Prætermittunt
Arabes, qui Babylonicum Imperium occu-
runt, & magnam Asiæ, Africæ & Europæ par-
m armis domuerunt.

(Notandum hîc, Bodinum hanc disputationem
onfusè prosequi, non observando monarchiarum
ordinem, sed sequendo ductum ingenii & venæ, quâ
ollebat, propriæ, modò hanc, modò aliam monarchi-
n elevans. Nos contrà libertate analyticâ nixi, se-
uemur ordinem naturæ rerum.)

Argumentum autem in forma
tale est:

Chaldaeorum, Medorum, Arabûmque impe-
rium Babylonicò imperio fuit majus.

E. Babylonicum imperium iuxta se & supra
se habuit majus imperium: consequentér-
que non fuit in mundo summum.

Respondetur I. apertè contradicit Bodinus
Spiritu Sancto, qui in visionibus apud Dani-

elem planè contrarium statuit, nempe, m
imperium Babylonico in mundo non fuit
ut videre est apud dictum Prophetam cap
v. 37. 38. & cap. 4. v. 17. 18. 19. 20.

II. Committit elenchum divisionis
rum, quæ conjungere debuisset, dum ex Ch
dæorum Medorumque imperiis diversa ab
bylonico facit, cum tamen constet, ea sub
axiomatis monarchici complexu comp
hensa esse, & propter mutationes, quæ acc
sione & scissione regnorum etiam in hac m
narchia evenerunt, nomina tantum, non
sum imperium mutari, dum *Assyriacum*, *Chal
dæum*, *Babylonicum*, aut etiam ob scissione
partis de hac monarchia per Arbacen & Bel
sin factam, *Medicum* appellatur, ut libro
quenti ex historia planum faciemus.

III. De Nabuchodonosore quî Bodin
probabit, Medum ipsum fuisse, non Assyrium.
Certum est, Nabuchodonosorem M. cum
Scriptura meminit, filium fuisse Nabopolas
saris Regis Babylonici, quem eundem à Pro
lomæo in Almagesto Nabopallasarem vo
cari, Cl. Mastr. in quæst. Chronol. quæst. 1.
p. 6. 7. 8. magnâ contentione probare allabo
rat. Quî ergo filius regis Babylonici Meduse
rit, procul dubio Babylone oriundus?

IV. Arabes h. e. Saraceni sub quartâ tan
dem monarchia grassari inceperunt, tempo

Heraclii Imperatoris, circa annum Christi
 . cum Babylonicum regnum à subsequē-
 Persico dudum fuisset deletum. Ut quidi-
 ur Saraceni nondum in rerum naturâ exi-
 tes Babylonico Regno quasi minori, aut
 in summo opponuntur?

CAP. VII.

De Persicæ Monarchiæ magnitudi-
 ne, respectu aliorum Impe-
 riorum.

*Quomodo probat Bodinus, Monarchiam
 Persicam habuisse iuxta se, & supra
 se, maiora imperia?*

*Quod si, inquit porro Bodinus, Chaldaeos,
 Medos, Assyrios, Parthos eâdem imperii
 appellatione complectuntur, cur non Persas quo-
 e illis finitimos adjungunt? presertim cum
 Medi longè fuerint remotiores; Parthi verò
 remotissimi à Babylone, quam tamen occupârunt.
 Nam si mutatio Principum à Medis ad Persas,
 imperii varietatem affert, id est, unius Cyri do-
 minatus, genere & moribus cum Medis conjun-
 tissimi cur non idem de Chaldeis, Parthis, Me-
 is, Arabibus judicandum erit? Quâ igitur ra-
 tione Cyrus Persa novam Monarchiam consti-
 tuit,*

tuit, eâdem illi quoque monarchias efficit.
*Et Trajanus Hispanus Monarchiam Hispanicam; Caracalla Carus, Carinus, Antoninus Pius Monarchiam Gallie Gallicam. Idem
 cium erit de Alexandro & Heliogabalo Syria
 Philippo Arabe, &c. Bod. l. c. pag. 420.*

Hæc probatio in forma sic se
 habet.

*Quodcunque imperium sub alio majori
 perio continetur, illud supra se habet
 jus imperium.*

*Atqui imperium Persicum, cum Baby
 lonicum imperio armis associaretur, & eâdem
 appellatione imperii cum Chaldeis, Medi
 Assyriis, Parthis, comprehendendum
 set, sub alio majori imperio continebatur.
 Ergo. Imperium Persicum supra se habet
 majus imperium, & consequenter non
 est summum.*

Minor probatur ex Bodini verbis, 1. *Ab
 effectu rationis, si dicatur, Persas solos post C
 victoriam non pertinere ad Babylonem; re
 quos autem populos, Chaldaeos, Medos, Assy
 rios, Parthos pertinuisse ad eam, cum tam
 Persæ & Medis & Parthis Babylo ni propi
 res fuerint. 2. Ab absurdo, si ob unius Cyn
 novi Babylonis Principis dominatum, qui
 Persa erat, Imperium Babylonicum defuisse.*

Perficum vertisse statuatur; etiam sequum esse, Imperium Romanum dudum fuisse, factumque fuisse Hispanicum, Gallicum, Syriacum, ob Imperatores, ex istis nationibus oriundos; Consequens autem, intendit Bodinus crypticè inferre, absurdum. Ergò Antecedens.

Respondetur I. Minor propositio argumenti est falsissima, absurditate magnâ laborans. Reales orbis testantur, Cyrum Persam vixisse, Babylonem armis, in suamque potestatem redigisse Monarchiam universam. Quis ergò Persarum regnum, quod Cyrus, teste Herod. lib. 1. ante devictam Babylonem ex manibus avi sui materni Astyagis eripuit, in suamque potestatem redégit, sub Babylónico, non autem Babylonicum sub Persico erit? An victores sub victis esse Bodinus statuet? Quàm efficax est præconceptæ opinionis seductio!

II. Quod ad probationes Minoris attinet, primus illæ sunt. 1. Cur enim ratio dari non possit, solos Persas, licet Babyloni propiores, sub Babylone non comprehendere; Chaldaeos autem, Medos, Assyrios & Parthos sub eâ comprehendere? annon sat rationis est, Persas esse victores Babylonis, reliquos verò esse ejus regni aut subditos, aut membra? Quantum intervallum est inter victorem, & inter membrum imperii! 2. Secunda probatio commit-

tit

titelenchum parium. Neque enim sola
quia Persa erat, mutatio ex Babylonico
perio facit Persicum, sed Cyri, ante occupa-
onem Babylonis Persiâ potiti, victoria,
ut Rex Persiarum, Babylonem subegit, et
narchiæ mutationem attulit, ut Babylon
desierit, & Persica inceperit esse, id quod
de allegatis Imperatoribus, sive Hispanis,
ve Gallis, sive Syris, dici nequit, quorum
lus harum nationum Rex fuit, ut in suum
gnum imperii maiestatem traduceret, mi-
minus armorum invasione, occupato Im-
rio, aliam, quàm habebat, maiestatem affe-
ret.

CAP. VIII.

De Græca Monarchia, ejusque
summitate.

*Quomodo probat Bodinus, nec Græca
Monarchiam fuisse summum in mun-
do imperium?*

Alexander Magnus, inquit, qui Persi-
arum opes fregit, vix annos 12. imperavit
sed quasi fulgur coruscans in varias partes dissi-
ita suum imperium ad principes quatuor dele-
tum, paulo post evanuit. Bod, l. c. pag. 421.

*Respondetur I. Arena sine calce. Quæstio est
imperatorum summitate; Eodinus opponit
imperii brevitatem: etiam quod brevi dura-
tissimum esse potuit.*

*II. Falsum est, imperium Alexandri ad
incipes 4. delatum paulò post evanuisse,
in longo satis tempore durasse dicendum.
Quatuor capita erant in Bestia, inquit visio
prophetica. Dan. 7. v. 7. & potestas data est ei.
ergo ex prævisione providentiæ divinæ de-
terminanda est hæc quæstio, ut suo loco audie-
ris, non ex sinistro rationis iudicio.*

Quamquam nec Rationi adeò repugnet, esse sum-
mum imperium, & esse divisum, ut *Hugo Grotius de
Belliac Pacis l. I. c. 3. n. VIII. p. 62. 63. Demon-
strat, inquit: Quartò notandum, Quando Summum
imperium unum quiddam sit, ac per se in divisum, con-
sistens ex illis partibus, quas supra enumeravimus, addi-
summitate, id est, τὸ ἀνυπερβύνῳ, fieri tamen in-
divisum, ut dividatur, si ve per partes, quas vocant, po-
tiales, si ve per partes subjectivas. Sic cum unum esset
Romanum Imperium, factum tamen sæpe est, ut alius
Orientem, alius Occidentem teneret, aut ut tres etiam
reipartito orbem regerent &c. Ex quo consequitur,
si divisio Romani Imperii summitati non ob-
stitit, eam etiam non obstitisse imperio
Græcorum, quò minus sum-
mum fuerit.)*

CAP. IX.

De Romanæ monarchiæ summitate
respectu aliorum juxta se Imperi-
um: Item de Germanici Imperii
quam Bodinus ait esse, te-
nuitate.

*Quomodo probat Bodinus, Monarchiam
Romanam habuisse, & habere iuxta
se, & suprâ se maiora im-
peria?*

Quartam Monarchiam Bodinus odit
quàm graviùs impugnat, nimirum
agitando Germanorum Imperium: hoc ex
elevato, etiam Romanam Monarchiam
statu dejici autumat. *Germani, inquit, vix
tesimam partem Orbis terrarum sua ditione
nunt. Hispaniarum princeps imperium
Germanico majus, tùm populorum multitudinem
tùm amplitudine regionum, ut omitam re-
nes Americas (quibus ex magna parte domi-
tur) Europa triplo majores. At ne regi quicquam
Lusitaniæ pares sunt, si Regionum longitudine
perium definiamus: nam is universam penè
Africa armis occupavit, &c. Et paulò post
Non video, quomodo Germania Hispaniarum
Italarum Legionibus, Duce Carolo V. resistere*

it, qui nisi Gallorum virtute revocatus esset, erium illud in provincia formam redegerat, Germani clarissimis ac sempiternis monumentum reliquerunt, &c. Sed ad externos veni- us. Quid habet Germania, quod Principi Tur- um opponat? Occupat enim opulentissimas A- , Africa & Europa partes, totòque mari medi- aneo, & insulis omnibus, exceptis admodum cis, latissimè regnat: Armis autem ac viribus tus est, ut unus omnibus ferè principibus par possit, &c. Qui Bizantium, Imperii caput, ristianis; Babylonem Persis ademit, suumque minatum ultra Danubium usque ad Borysthe- ostia produxit. Omitto Æthiopiæ principem, us imperium paulo minus universa Europâ. id Tartarorum Imperator? qui gentes imma- ate barbaras, multitudine innumerabiles, vi- us indomitas habet, quibus cum si Germaniam nparas, muscam elephanto, &c. Ridiculum, 10, Germanos Monarchiam & Imperium Ro- anum tenere, qui nullam Imperii Romani par- m, præter Noricam & Vindelicam occupent. In- ius visum esse, qui Carolum Magnum (qui, am Monarchiam vocant, primus, occupaverit) tione Gallum, in Gallianatum, linguâ quoque oribus & institutis Gallorū unâ cum suis Majo- bus educatum, modo Germanum, modo Alemâ- um vocant. Tametsi enim à Francis, veterum Gallorum colonis originem traxisse plerique pu-

tent, non tamen negant, quin Gallorum armis
legionibus Germaniam, Italiam, & magnam
Hispaniæ partem cum Imperio Gallorum con-
xerit, ac primogenitis Galliam, veluti Imperii
sedem, aliis alias Regiones, ab hoc Imperio dis-
sas dederit, quousque Henricus Auceps natus
Germanus, Regem sese ferens, Germaniam
Imperii partem occupaverit. Multo verius
tur & iustius Gallica Monarchia dici debet,
prius virtute Gallorum parta est, quam Germani
Monarchiæ verbum audissent. Quis enim negare
potest, quin Britanni suam quoque Monarchiam
multo verius, quam Germani, sub Constantino
Magno stabilierint? Cum enim fuerit natus
Britannus, tametsi Romano Patre satus, ge-
nitibus, contraque Senatus, & populi Romani
voluntatem ab ultimis oris in Germaniam
Romanos Imperatores armis fregit, religionem
instituta majorum abolevit, Christi nomen con-
dum proposuit, Imperii sedem Bizantium tran-
stulit, Romanis omnem dignitatem ademittit,
que urbem ipsam de suo nomine appellavit. Quod
si Persarum Monarchiam facit Origo Cyreni-
guini patriæque Assyriis finitimi, cur Monarchiam
non efficit hoc tam novum, tamque insolitum
Constantini Imperium quod generis, locorum
ac Religionum tantam conversionem acci-
pit? Hactenus non tam Argumentorum, quam
verborum strues Bodiniana, uti in Meth. hist.

7. pag. 418. 419. 420. 421. 422. totidem
bis est expressa.

Vide plura in hanc sententiam apud Arumæum,
I. de jure publ. disc. 3. super quæstionem; *Num-
erum hoc nostrum Romanum rectè etiamnum dici-
t?* Confer etiam, quæ *Hugo Grotius* de Jure Belli
acis l. 2. n. XIII. pag. 387. ferè in hunc Bodini sen-
tentiam Romano Imperio, imò Imperatori Romano non
pridem objecit. *Vix adderem, inquiens, stultum
titulum, quem quidam tribuunt Imperatori Roma-
quasi ipse etiam in remotissimos & incognitos hæte-
populos jus imperandi habeat, nisi Iuris-Consulto-
n diu præceptus habitus Bartolus hereticum ausus
pronunciare qui id negat; nimirum quia & Impe-
or interdum se mundi dominum vocet &c.* Quibus
obis *Grotius* Imperatoris Romani titulum, dum
marcha audit, obstrigillare videtur, quasi is jus im-
perandi in remotissimos & incognitos hætenus po-
los inferret, quæ apertissima æquivocationis falla-
cia est, ex suprà dictis, ubi vocabulum *Monarchiæ* ex-
cuius, facile detegenda. Sed transeat *Grotius*, no-
s nunc cum Bodino negotium est.)

*t nervum, quem Bodinus in his allegatis
verbis habere videtur, rectè assequar, quæ-
resolve mihi integrum locum formali-
ter in distincta argumenta, cum
suis responsionibus?*

Primum argumentum in forma tale est :
*Germanorum Imperio majus est Hispanicum,
Lusitanum, Turcicum, Ethiopicum, Tar-
taricum.*

Ergò: *Romana Monarchia supra se, & juxta se habet majora imperia, & consequenter monarchia non est.*

Ratio consequentiæ est, quia Germanorum imperium pro Romana Monarchia à Germanis venditatur.

Quid respondetur ad hoc Argumentum?

1. Non probatur, quod probari debet, scilicet, Monarchiam Romanam SEMPER juxta se, aut supra se, tam in progressu immediate sub Romanis, quam in defectu sub Germanis, habuisse majora se imperia. Constat enim ipso Bodino pag. 419. attestante, Romanorum Imperium sub Trajano fuisse florentissimum, videre sit ex Appiano & Sexto Rufo, qui Trajanicis temporibus scripserint: Danubio quidem & Euphrate ab Occasu; Gadibus ab Occasu; Euphrate ab Ortus; Oenopoli verò à Meridie terminatum fuisse, cum Trajanus, ponte lapideo super Danubium extructo, Daciam Imperio adjiceret, ac de Rege Decebalo triumpharet, deinde, per Parthorum legionibus, Euphratem transmittens, ac Mesopotamiam, magnamque Arabia felix partem, cum Imperio majorum conjungeret, &c. Ex quibus verbis colligitur, Romanam Monarchiam circa hæc tempora majora imperia supra se, aut juxta se neutiquam habuisse, quod

od ad asserendum monarchicum Axioma,
m hodierni sub Germanis residui imperii,
ex suprà dictis constat, tàm sufficit, quàm
demonstrandum sufficit; decrepitum, se-
que confectum hominem esse hominem,
animam rationalem, quæ in ipso est.

Ergò II. Extra quæstionis lineam est, quod
odinus affert, *hoc Imperium neque antea ma-
extitisse, & postea semper fuisse imminutum:*
immodò nondum deletum est, ut maximè
ispanicum, Lusitanum, Turcicum, Æthio-
cum & Tartaricum duplo, triplo, aut qua-
uplo majus sit dimensione, non tamen ex-
ellentius dignatione. *Nec enim sequitur, in-
uit Arumæus Vol. 1. de jure publ. disc. 3. pag.
b. quicquid (Imperium) in Asia & Africa
nuit, amissum est: Ergò totum Imperium amis-
um est.*

Secundum ex Bodini verbis collectum
Argumentum in forma tale est:

*Carolus M. quem fundatorem Germanici
Imperii esse dicunt, natione Gallus, Germa-
niam Gallorum Imperio conjunxit.*

Ergò: *Monarchia, quam Germanorum esse
dicunt, veriùs Gallica est.*

Respondetur. Hoc Argumentum ex intenti-
one Bodini ad absurditatem deducere laborat
Germanorum Imperium hoc modo: Si Ca-
rolus M. est fundator Germanici Imperii, & con-

sequenter Germanorum Imperium est monarchicum, tùm Imperium hoc Monarchia Gallica erit, quia Carolus M. natione Gallus fuit, nec Germaniam Germaniam, sed Germaniam Galliae adiunxit. Consequens autem, quod Bodinus intendit subsumere, est absurdum. Et. & antecedit. Sed contrà.

I. Si ob Carolum M. Monarchia Gallica dici debet; quæritur, quî fiat, quòd Galli Imperii coronam Regis sui capiti adaptarent tantâ contentione Germani videri voluerint ob Francones Germanos vetetes, Suevis finitimos, qui factâ quâdam irruptione in eâ Galliarum parte confederunt, quæ nomen ad hoc quodque tempus ab illis retinet, & Francia dicitur, cujus Regionis caput est Lutetia Parisiorum totius Regni Metropolis? *E Francorum stirpe, scribit Sleidanus lib. 8. pag. 126. prolatum sese dicit Franciscus, eodem usus adminiculo superioribus annis, cùm à Maximiliani Caesaris morte affectaret dignitatem Imperii. Cùm nimis exteris populis ad hunc gradum sciret esse se, gejam inveteratâ præclusum aditum, voluit demonstrare, se quoque Germanum esse.*

II. Carolum M. natione Gallum fuisse, falsum est. *Natus est Carolus M. Ingelhemii ad Moguntiacum; scribit Joh. Tilius Comment. lib. 1. de rebus Gallicis, fol. 25. altero à Moguntia lapide, quem locum palatii postea, monumen-*

ne decoravit. Confer Arumæum Vol. 1. de
publ. discurs. 3. p. 17. ubi scribit: *Cum in
roversia ea, quâ quis civis hujus vel istius ci-
tatis perhibetur, ante omnia respiciendum sit
locum nativitatis, l. 1. ff. ad municip. & in-
relinquitur si demonstraverimus, Carolum
magnum in Germania natum esse, Germanum
te perhiberi. De eo ergo sic ait Cuspinianus in
a ejus: Carolus filius Regis Francorum Pipini,
tus in Ingelheim villa, quæ duobus distat mil-
us passuum à Moguntiaco, adeo ut frustra sibi
nc Galli vindicent, cum Germanus fuerit, &
tria, & linguâ, & moribus, h. e. integritate &
xteritate, &c. Nec obstat, hunc Caroli M.
tivitatis locum fuisse de Gallia Orientali, ut
allicus quidam Scriptor in libro: des illustra-
ons de Gaule & singularitez de Troye, pag.
7. 6, in hunc modum scribit: Or fut L' Em-
ereur Charles le grand natif de France Oriental-
, c' est à dire, du territoire de Mayence, sur le
euve du Rhin ou debueroit plus tost dire, estre si-
uée en Gaule Belgicque, jacçit ce, qu'ils parlent
llemant, &c. Nationes enim non ditioni-
ous, sed populorum linguis moribusque de-
iniuntur, ut res ipsa loquitur: Sicut de Carolo
V. Imperatore constat, ipsum ab Electoribus
origine pro Germano fuisse habitum, quia
Gandavi in Flandria ex matre Johanna, Fer-
dinandi Hispaniæ Regis filiâ fuit natus, quâ-*

vis cætera linguâ, moribus, & institutis
 norum, unâ cum suis maioribus fuerit
 catus.

III. Quo argumento probabit Bodin
 Carolum M. Gallia junxisse Germaniam
Italica nobilitas, scribit Melanchthon in Ch
 lib. 4, p. 650. *axioma ei* (Carolo M.) *Impe*
toris tribuit, quo tamen Carolus non usus est,
factâ transactione cum iis, qui imperium C
stantinopoli tenebant. Ex quibus verbis
 quidem imperii Occidentalis adeptio,
 autem imperii cum Gallia conjunctio co
 gi potest. *Postquam enim Rex fuit totius Gal*
Regni, testatur suprâ allegatus Tilius lib
 loc. cit. p. 24. *Primus Imperator Occidentis*
ronatus est per Leonem Papam. Quæ coronat
 adeò non potest dici imperii Romani cum
 Galliarum regno conjunctio, ut sit potius
 stinctionis utriusque imperii & coronæ
 monstratio.

[Vide Hug. Grotium de Jure Belli & Pacis l. 2. c.
 n. XI. p. 208. 209. super quæst. *de his, quæ Romani*
perii fuerunt, cujus nunc sint: Vbi quidem satis p
 diciose contra Romanum imperium disputat, inqu
 ens, se nescire, quam surrogationem Germanici
 Regni, sive imperii in locum Romani imperii
 sibi confingant; cum tamen Germania tota transie
 nana maximâ temporis parte extra complexum impe
 rii Romani fuerit, & imperium Romanum penes po
 pulum Romanum, tanquâ penes corpus, in quo esset,

eretur, manserit; nec præsumenda videatur mutatio translationis, nisi certis documentis probetur, & c. omnia altioris sunt indaginis; quanquam documenta translationis sunt in promptu: In quem sententia parum à Bodini sensu discrepantia Grotius d. l. differit; Planè tamen in eo Bodino contrariatur, si ob junctam Galliæ Germaniam imperium Romanum Germanorum potius *Gallicum* dici debeat, quam *Germanum*. Libet adscribere ipsa verba Grotii: Cum illi, inquit (puta Constantinopolitani) contra statum ac morem populi Romani scemina Irenes sub imperium, ut alias causas omitamus, merito populus Romanus illam concessionem, si ve expressam, si tacitam revocavit, & per se Imperatorem legit, voce primi Civis, idest, Episcopi sui, quomodo in Iudaica republica rege non existente, prius erat summi Pontificis persona) pronuntiavit. Futurum autem hæc electio Personalis in Carolum Magnum, & quosdam ejus successores: qui ipsi jus imperii quod habebant in Francos, ut & in Longobardos, à jure imperii in Romanos, ut novè ex causa quaesito, sollicitè stinxerunt. Postea verò diviso Francorum populo in occidentalem, qui Galliam nunc obtinet, & Orientalem, qui Germaniam, si ve Alemaniam tenet (duo Francorum regna vocat Frisingensis) cum populus Francorum orientalis eligendo sibi reges facere cœpisset (nam & ad illud tempus Francorum Regum successio quasi agnatica, non tam à jure certo, quam à populi suffragiis pependit) placuit populo Romano, quo certius præsidium haberet, regem non proprium sibi sumere, sed eum, quem GERMANI fecissent. En Bodino è diametro contrarium Grotium, ut maximè ambos axiomati monarchico ad Germanos translato parum æquos.]

Tertium ex Bodini verbis collectum
Argumentum in forma tale est.

LS.

Si

Si monarchia Romana propter Carolum natione Germanum est Germanica, tum propter Constantinum M. natione Anglum, qui natus erat, & insigniter imperium mutavit, etiam cenda erit Britannica; Sicut ob unius Cypri Persa erat, nationem, Assyriaca monarchia ab his dicatur Persica.

Sed posterius, quod intendit Bodinus sumere, etiam nostro sensu est absurdum, E. Absurdum erit etiam prius.

Respondetur I. Falsa nobis affingitur hypothesis, quasi statueremus, solâ Principum origine monarchias aut mutari, aut denominari, quæ sententia nostra non est, qui scimus, monarchiarum mutationes armis fieri, ubi ab antiquo statu priori, axioma majestatis à populo profusione multi sanguinis transiuntur; ut de translatione Assyriorum majestatis in Persas, Persarum in Macedones, Macedonum in Romanos, ex historiis constat: Scilicet eorum regnorum mutationum exemplis præsertim ab Hug. Grotio lib. iii. de jure Belli & Pacis, c. 8. de imperio in victos, probatur, quam describit: Imperia armis quæri, victoriis propagari, dixit Tertulianus. Quintilianus jure belli & pacis, gentes, populos, fines gentium atque urbium conquiri. Alexander apud Curtium leges à victoribus dici, accipi à victis. Minio in oratione ad Romanos: Cur Syracusas, atque alias Sicilia Græcas

etorem quotannis cum imperio & virgis, & ipsis mittitis? Nihil aliud profecto dicatis, nisi in armis superatis, vos iis has leges imposuisse, ut vultus apud Cæsarem jus esse belli ait, ut qui essent, iis, quos vicissent, quemadmodum vellet, imperarent &c. Quod verò ad denominationes summorum Regnorum attinet, tum nomen, puta, axioma à natione in nationem, nomen in populum translato, eas mutari soluisse, fundamento tamen eorum manentis de prima monarchia constat, quæ hanc causam modò *Assyriaca*, modò *Chaldaica*, modò *Babylonica*, aut etiam *Medica*, vocari solet, & res ipsa de Romano Imperio loquitur, quod ob hujusmodi translationem, fundamento ejusdem usque ad lutum pedum manente, modò *Orientale*, modò *Occidentale*, modò *Germanicum* vocatur. Ex quo Bodini argumenti nullitas, umbram pro corpore habentis, apparet.

II. Constantinum M. nothum fuisse, quòd minus probabit? certè eum ex Constantio Cloro, & Helena Britannica, primâ Constantii conjuge, natum esse, historiæ testantur.

III. Et quanquam insignis sub Constantio M. facta sit in utroque, tam seculari, quàm ecclesiastico statu, mutatio; non tamen axiomatis imperii à Romanis ad Britannos, ut
im-

Imperium Britannicum dici posset, sed in
entem, fuit translatio, ut monarchia ob
non *Britannica*, sed *Orientalis*, apud histo
cos appelleretur.

(Fuit haecenus secundus Bodini conatus: sequi
tertius, qui verè *συναμαχία* est, dum aurea
refutando aggredi praelumit.)

CAP. X.

Tertius Bodini conatus de aureo
seculo.

*Quisnam est tertius conatus Bodini,
sententiam de 4. Monarchiis in-
fringere allaborat?*

IS ipse, de quo supra cap. 3. monuimus;
eum negationem aureorum seculorum
ut iis negatis, protinus etiam aureum primi
monarchiae caput negari sit necessum. Haec
sententiam, ex statua Danielis, *cujus caput
reum; thorax argentea, crura aerea, tibiae ferreae
& pedes fictiles, malè cum ferro coagmentati
isse feruntur*, quatuor aut plura secula, aureum
argenteum, æreum, ferreum, tandemque
teum statuit, minuendam esse Bodinus ait, de
sputando contra eam cap. 7. Meth. Hist. à pag.
424. usque 433. paginam, adeoque usque ad
finem

in capitis, cuius summa est. 1. *Ætatem*,
in auream dicant, veriùs ferream fuisse. Nā.
fluvium divinitus propter hominum scelera
rigisse, ut Deum pœnituerit hominis creati. 3.
nesis, Saturni, Nimrodi, Iovis Beli, condito-
re aurei seculi scelera, contumeliam adversus
entem, latrocinia, parricidia, stupra, tyranni-
n, extructis turribus & aggeribus, immortalis
o illata bella, esse decantata, quæ monstraneu-
nam arguant aurea secula: quod idem de Her-
e, piratarum maximo, Theseo item, & Piritho-
judicandum sit. 4. Ante Thucydidem mera in-
ecia latrocinia adhuc dum Cæsaris temporibus
dem nullam habuisse apud Germanos infami-
a. 5. Lacedæmonios non in furto eduliorum,
d in furti sola deprehensione scelus inesse putavisse.
6. Olim furta civili tantum iudicio punita, nūc
ique gentium capite puniri. 7. Si ergo res hu-
anæ in deterius prolaberentur, jam pridem in
extremo vitiorum ac improbitatis gradu eas con-
itisse. 8. In funeribus & sacris innocentissi-
mos, servitutis specie, crudelissimè mactatos, in
spectaculis publicis à belluis laceratos, mutuisque
vulneribus ad populi voluptatem trucidatos fuis-
e. 9. Et hoc quidem etiam apud Romanos, qui in
summa justitiæ opinione floruerunt, &c. 10. Hoc
nostro tempore autem ea esse sublata, utile de o-
mnibus disputandi genus stabilitum. 11. Et tamen
nostra monumenta habere suos Catones, Fabritios
Camil-

Camillos, Alexandros, neque illis, quàm nobis
 meliore luto finxisse præcordia Titanem. 11.
 majorem gloriam militarem fuisse in Alexan-
 M. quàm in Carolo M. Illum enim molles Afri-
 cos, hunc ferocissimas Europæ nationes per-
 isse: Ex omni vetustate D. Ludovico nulli
 Principem opponi posse, quàm Religionem ad-
 Deum, quæ fidem in patriam, amorem erga
 ditos & justitiam in omnes. 12. Sed & discipuli
 in nostris hominibus atque in veteribus pare-
 isse: Literis enim esse etiam suam vicissitudinem
 & hoc quidem multas ob causas, &c. 14. No-
 temporibus multò post, quàm literæ toto peni-
 rarum orbe conquierint, tantum subito splen-
 effulsisse, tantam fertilitatem ingeniorum ex-
 tisse, ut nullis unquam ætatibus major. 15. Quæ
 veteribus, ut inventoribus, gloriam deberi, præ-
 que tamen ex iis imperfecta relictæ, quæ à nos-
 consummata posteris tradantur. 16. Et ipsa in-
 ta nostrorum cum Majorum inventis esse con-
 renda, ut ex usu Magnetis in navigationibus, &
 Geographia, ex motu inerrantium syderum, &
 magnioris trepidatione, ex formarum à materi-
 à præcursu, ex modo investiganda longitudinis co-
 lestis, ex horis equalibus, ex veterum catapul-
 & antiquis belli tormentis collatis cum nostris,
 ex Typographia, ex infinitis artibus aliis, tum fa-
 brilibus, tum lanificiis manifestum sit. 7. Cum
 eternâ quadam lege naturæ conversionem rerum

um, velut in orbem redire videri, ut aequè virtutibus ignoratio scientiæ, turpe honesto quens sit, atque tenebra luci. 8. Falli ergo, senus hominum semper deterius seipso evadent: in eo errore esse senes, quem eis incredibile sit, quod florem ætatis, quæ per se ip-
latitiam, ac jucunditatem spiret, amissum, ninerint, cùmque se ab omni voluptatum ge-
deseri videant, ac pro delitiis acerbissimos res, pro sensibus integerrimis membrorum o-
um imbecillitatem sentiant, fieri, ut tristissi-
obruantur cogitationibus, & falsa rerum agine decepti, fidem ac amicitiam hominum, per homines desuisse putent, ac velut ex longin-
navigatione profecti, aurea secula, auream æ-
em adolescentibus narrent, similes iis, qui cum ortu evehuntur in altum, domos urbesquè à se
cedere e istimant: sic illos oblectationem, hu-
anitatem, justitiam in cælum evolare ac ter-
deserere opinari. Hactenus Bodini verba, xta paginas suprà notatas in compendium
ducta, quorum nervus in sequenti forma manifestò conspicitur:

Quæ ætas scatebat horrendis sceleribus atque nefandis crudelitatibus, & ipsis disciplinis inferior fuit nostra ætate, illa non tam aurea, quam ferrea dici meretur.

Atqui ætas sub prima monarchia, cui nos au-
reum

*reum caput ex Daniele adaptamus, scilicet
bat horrendis sceleribus, & nefandis
delitibus, & ipsis disciplinis fuit inferius
nostra ætate.*

[Nota in probanda hac propositione minor ha-
niverfa dicacitas Bodini totaliter est occupata]

Ergo ætas sub monarchia prima, cui no-
reum caput ex Daniele adaptamus,
tam aurea, quàm ferrea dici meretur,
consequenter verba illa: TV ESCAM
AVREVM, nostro sensu ad auream
liquam monarchiam referri nequeunt.

Quid respondetur ad hoc argumen-
tum Bodini?

Bodinus ἀμαρτάνει τὸ σκοπεῖν vaticinii pro-
phetici, in quo nihil de auro Chiliastico, quod
fanatica devotio non ad primordium regni
mundi, sed ad calcem eorum refert. 2. Ni-
hil de auro pietatis Theologico, quod non tam
ad constituenda imperia hujus seculi, quàm
ad fundandam sub imperiis veram Dei Eccle-
siam pertinet, & à Christo ipso circa primo-
dia imperiorum mundi negatur, ut ex colla-
tione locorum Gen. 6. v. 7. & Matth. 24. v. 37.
38. 39. apertè colligitur, ubi ratione impietatis
hominum ultimorum temporum circum-
ventum Christi adventum, cum istis sub primo-
mundo temporibus manifesta est collatio.

Nihil

il etiam de auro justitiæ & æquitatis politico,
 disciplinarum scholastico, quarum respectu,
 floresunt, secula haud absurde à compa-
 s aurea dicimus, cum constet, virtutes iis
 poribus, quibus facile gignuntur, optimè
 mari; alioquin laudari quidem; sed algere.
 omnia ad directum vaticinii Danielis co-
 n neutiquam pertinent, ut maximè Bodi-
 proluxa suâ rhetoricatione iis tenacissimè
 ærere videatur. Sed aurum 4. quod in sco-
 visionis hujus continetur, est *merè politicū*,
 cellentiam, maiestatem, durationem & di-
 itatem monarchiæ primæ, respectu sequi-
 um denotans, dum Persarum imperium Ar-
 nteū; Græcorum æreum, Romanorum fer-
 um, & tandem luteum fore, aperte indigi-
 tur: ut ex abundante hunc sensum Prophe-
 a explicatio confirmat, dum capiti aureo
 bjungit v. 39. *Et post te consurget regnum*
ind MINVS TE argenteum. Quis enim nes-
 cit primæ monarchiæ amplitudinem, ob quā
 ebucadnezar, *κγ.τ' ἐξοχὴν Rex Regum* dici
 eruit? quis nescit ejusdem Majestatem, quæ
 totum Orbem terruit, *omnia in quibus habitāt*
lii hominum? quis nescit ejus fortitudinem,
 c imperium, & gloriam, cui resistere nemo
 otuit? quis nescit ejus durationem à Nimro-
 lo usque ad interitum annos 1676. continua-
 am? quæ, ut & alia plura, tanto majestatis gra-
 M du,

du, & tam cumulado concursu, in reliquis monarchiis non deprehenduntur, tametsi etiam his sua Axiomata minimè abjudicanda sint, donec vel tandem à metallo in luto novissimi seculi hæres mortalium definierint. Hinc Bodini paralogismus ex titico dicacitatis in hunc modum extractus.

Quaecunque monarchia est potentissima; maiestate splendidissima, seculorum tractu longissima, illa ex visione statuæ Propheticae aureum caput intelligitur, & aurea dici meretur.

Atqui monarchia prima fuit potentissima maiestate splendidissima, seculorum tractu longissima.

Ergò: *Monarchia prima ex visione statuæ Propheticae per aureum caput intelligitur, & aurea dici meretur.*

Quid in hac opinione minuendum est, Bodini? quid pro delirio senili aut melancholico habendum? si maximè nostra tempora respectu priorum aut *ferrea*, aut *lutea* dicamus. Quanquam Danielis scopo ex oculis dimissum neutiquam absurdum sit, hæc nostra tempora, ob horrendam securitatem & impietatem hominum, appellare aut *ferrea* aut *lutea*, & dicere, non tantum nos discedere à pristino felicitatis Statu, sed etiam hunc iusto Dei judi-

cio discedere à nobis; & ipsa tempora mala esse, quia homines mali sunt, quàm homines malos, quia tempora mala sunt: ut multa, quæ Bodinus, cum primis de fata-
geniorum conversione, & vitiorum post
tes successionem, ex scholâ citiùs Stoicâ
m Christianâ, attulit, ad præsens silentio
mittamus.

CAP. XI.

Canones generales de monarchiis.

*Canon, quæ hætenus dicta sunt, quod
fundamenta concernit, συλλήβδην certis
canonibus inclusa proponi pos-
sunt?*

Ioc commodè fieri potest, attende Ergò
ad sequentes Canones.

1. Monarchia non ex vocabuli Etymo, sed
sensu Theologico-politico, definienda est.

(Sensus autem Theologico-Politicus hîc intelligitur,
i prædictionibus de monarchiis divinis, non dis-
tationibus profanis, nititur: juxta verba Reineccii
orà allegata: Imperiorum genera non tam è Philoso-
phorum, & id genus aliorum scriptorum opinionibus,
quàm ex ipsis sacrarum literarum fontibus hausta, hic
intelligi.)

2. Monarchia non *solum*, aut *unicum*, *summum* in Mundo est *imperium*.

3. Monarchia non ex defectu, sed profecto Axiomatis æstimanda est, & tantisper Monarchia dicenda, quantisper adhuc spiritum axiomatis monarchici haurire videtur; sicuti homo dicendus est, quamdiu vitæ manifestus est.

4. Monarchiæ sunt insigne documentum providentiæ divinæ, res mortales Deo effectæ juxta illud Hesiodi : Ἐκ θεοῦ βασιλεῖς
Ex Deo verò sunt Reges.

5. Ἀναρχίας οὐκ ἐστὶ μείζον κακόν. Sophocles
Hinc illud Politicorum : *Præstat habere principem, quàm nullum; Tacit Hist. l. 1.*

6. Si desunt, qui imperant, nulla in re quæquam præclari geri potest. Xenoph. lib. 1.
ἀναρχία.

7. Monarchiæ singulæ fatales habent comites :

[*Primam enim ad mare mediterraneum promissa Nabuchodonosor II. Persica in Asiam ad Bosphorum Thracicum & Hellespontum substitit. Tertiam India Hypoxanthus conclusit. Quartam terminarunt Tygris & Euphrates & versus Occidentem Danubius & Rhenus. Nam Persarum & Germanorum arma frustra à Romanis tentata, & ambæ gentes victæ quidem aliquando, debellare nūquā fuere. Reinec. Rein. in Hist. Jul. Proleg. fol. 10.*

8. Nec tamen Arithmetica, sed Geometrica est monarchiarum dimensio.

5. Ante Diluvium imperia intra paternæ
authoritatis metam consistebant, diutissimè
in Patribus viventibus, suamque in descen-
dentes potestatem retinentibus.

10. In Caino tamen imperiorum initium
modum cernimus, qui, condito oppido He-
noch, novam faciem generi humano indu-
xit.

11. In Hebræorum populo familiarum ca-
ta authoritatem paternam à Diluvio usque
ad Moysen retinuerunt: Dehinc Iudicum &
Regum, post hos, Regum potestas introdu-
citur.

12. *Nemo regere potest, nisi qui & regi.* Sen.
de ira.

13. *Fallitur egregio quisquis sub Principe
credit.*

*Servitium; nunquam libertas gratior ex-
tat.*

Quàm sub Rege pio. —

Claudian. in laud. Stilic. Paneg. 3.

14. Monarchiarum mutationes violentæ
sunt & cruentæ, multo sanguine constantes.

15. Nec tamen Numine caret, quod in re-
bus humanis violentum & cruentum est.

16. In monarchiis familiarum diversitate
non parùm fuit variatum, & tamen Axioma
monarchicum, usque ad terminum fato desti-
natum, conservatum.

[Nam post Nimrodum & Belum in Prima monarchia Tres floruerunt; In secunda post Cyaxarem duo; tertiâ unus Alexander, post quem simul & eodem tempore à diversis regnatum; In quarta Caesarum domus quæ Philoni Augusta est, initium fecit, sed ut deinde finit & propemodum successerint, donec Occidentis terminum ad ἀπὸνδὲς Romani nominis hostes, Germanicum devolutum. Reineccius Reiner. in Hist. Jul. Vol. fol. 20.]

17. Summatim Rebus cunctis in est quæ veluti orbis: Tacit. lib. 3.

(Vnde non immeritò in reprehensionem Vocatur manorum, tam de urbe, quàm de imperio suo, nuncus stolidus atque impia persuasio. Nam, præterquam illam æternam crediderint, quæ de re sæpè Marcellinus 15. & 19. & Ausonii est:

Ignota æternæ ne sint tibi tempora Roma.

etiam Deam fecere, & templo honorarunt, &

Reinecc. Rein. l. c. fol. 22.

FINIS LIBRI SECVNDI.

INSTITUTIONVM
HISTORICARVM.

LIBER TER-
TIUS.

*De Monarchiâ prima, quæ fuit
Chaldæorum & Assyriorum, dicta
Babylonica.*

CAP. I.

*De Definitione monarchiæ primæ; O-
rigine item Chaldæorum, ipsiusque
monarchiæ initio.*

Quanam fuit hæc monarchia prima?

Fuit summum, à Deo in Mundo con-
stitutum imperium, quod penes Chal-
dæos & Assyrios, à Nino usque ad Na-
bonnedum, Darium puta Medum Da-
nielis, quem Cyrus Persa vicit, circiter annos
507. stetit: Dan. 2. v. 38. per *aureum caput sta-
tuæ*, & cap. 7. v. 4. per *primam bestiam* simi-
lem Leoni præfiguratum.

(1. *Definitum est Monarchia prima*, respectu secun-
dæ, tertiæ & quartæ, sic dicta: à subjectis etiam nati-
oni-

onibus *Chaldaica & Assyriaca* appellata, non quæ gentes, Chaldæorum & Assyriorum, distincta alia peculiaria regna habuerint, sed quòd alternatim potentiam possederint, Appellatur etiam *Babylonica* ipsi ejus monarchæ in sacris literis vocantur *Reges Babylonicæ* ob Babylonem civitatem, quæ totius Regni perii Metropolis fuit quo de supra l. 2. c. 1. quæ non semper ab his regibus habitata, quò Merodach, tertia hujus monarchiæ Regum series, transtulit, ut ceu postliminiò ad gentem & urbem diisse imperium videretur: non secus ac quæ in Monarchia, Romana à Roma dicitur, quæ hæc urbs in Pontificis manus prætextu donatæ Constantini, pervenerit. II. Definitio ipsa constare, & differentiâ specificâ. I. *Genus est summum imperium*, de quo supra lib. 1. cap. 1. quod de hæc monarchiâ probatu est facilimum; præsertim quæ in visione statuæ Dan. 2. divinitus significat fuisse demonstratum dabimus: ne ipsis quidem fanaticis Scriptoribus, summitatem imperii huic monarchiæ abjudicantibus, ut supra lib. 2. cap. 2. ex Verbo lib. 1. audivimus: *Assyrios Principes omnium gentium potitos esse*. 2. *Differentia specifica* constat Efficiente, subjectis, adjuncto, & comparatis, testimonio divino probatis. *Efficiens est Deus*, id quòd supra in genere de monarchiis probavimus, esse ea imperia constituta: Quod igitur probatum est de genere, probatum est de speciebus. Nec obstat, quòd in *Tyrannica* nonnunquam regna & imperia occurrunt, ut plerique de Nimrodo arguunt (quia dicitur *Venator coram Domino* Gen. 10.) apprehensorem Tyrannicum primæ monarchiæ ipsum fuisse. *Deus* inquit August. lib. 5. de C. D. cap. 21. Tom. 5. regum terrenum piis & impiis dat, sicut ei placet, cui nihil justè placet. *Subjecta sunt Chaldaei & Assyrii*: Chaldaei quidem, ut nostri temporis viri docti adstruunt, quæ

dei ab Hebræo *Chasdim* dicti; *Assyris* autem ab
 r, filio Semi, & nomen & originem trahentes, jux-
 ominis enunciationem, quam Eustathius "Ασσυ
 ecit, ut & Barbari *Assyriam Attyriam* nuncupant,
 arum mutatione per dialectum factâ, de quo, ut
 um, l. 2. c. 1. supra egimus. *Adjunctum* est *continu-*
temporis, quo hæc monarchia in Mundo duravit,
 ujus determinatione Scriptores variant, ob incer-
 dinem initii, quod in hac monarchia statuendum
 Nos communioem & probabiliorem sententiam
 uuti, primum monarcham Ninum fuisse statuimus.
 quo *Hugo Grotius* l. 3. de jure Belli & pacis, c. 8. n. 1.
 196. scribit, *narrare Iustinum ex Trogo*, qui ante
 um bella gesserant, non imperium sibi, sed gloriam
 esse, & contentos *Victoria abstinuisse imperio*: *Ninū*
primum fuisse, qui fines imperii proferret, aliosq; popu-
subigeret. Quamvis enim primum *Babyloniæ Re-*
in Nimrodum fuisse dubium non sit, ut quem Scri-
 ra celebrat, quod *potens caperit esse in terra* & *ro-*
tus fuerit Venator coram Domino. Gen. 10. v. 8. cui
 lus successisse scribitur; Primum tamen omnium
 num oppresso Rege *Sabatio*, & longè latèque fini-
 is productis, monarchiam cœpisse, credibile est, in
 jus imperium etiam nos initium monarchiæ poni-
 us, numerando ejus Reges usque ad *Darium Medū*,
 ii Herodoto *Eabynetus*, & ultimus hujus monarchiæ
 ex & Imperator fuit. Paulò secus, quàm *Sethus Calvi-*
 us, qui hanc monarchiam Anno M. 1718. incepisse,
 in capto *Astyage* desuisse statuit cujus verba hæc sunt:
 Anno Mundi 1718. ante C. N. 2230. F. ☉ 18. ♃ 12. *Ba-*
ylonicæ Regni initium statuitur. *Diodorus Siculus* enim
 icit, *Regnum Assyriorum stetisse annis 1360. usq; ad*
ardanapali cædem. Inde numerat *Ctesias Cnidius* apud
Diodorum annos 313. usque ad captum Astyagem à Cy-
o; summa horum annorum est 1673. Nos verò eandem
 Ms in

in Nino, qui Patri Belo anno M. 1905 ante C. N. successit, incepisse, & in Dario Medo, quem Cyro anno M. 3412. captâ Babylone ad deditionem coegisse statuimus. Subtractis ergò 1905. à 3412. remanet durationis primæ monarchiæ anni 1507. quos in confirmatione posuimus *Comparata* divino testimonio probata, citatis apud Daniele locis extant. Quoniam nim cap. 2. v. 38. *Aureum caput* est in statua, & hæc monarchia est in summis imperiis mundi comparata. Sicut enim caput est summa & primaria pars corporis: Ita hæc Chaldæorum & Assyriorum monarchia reliquarum monarchiarum summa & primaria est, sicut Aurum inter reliqua metalla est præstantissimum. Ita monarchia hæc prima reliquarum est longè nobilissima. Ut reliqua ejus Encomia prætermittamus, interpretes Daniel vaticinio spiritu ad Regem Babylonicum, seu potius ad ipsum Regnum in litera applicando: *Si ap' p' n' d' n' y* asserendo: *Tu es aureum caput.* Vbi negandum non est, præcipuè intelligi Nabuchodonosorem, eique hoc Axioma præcæteris tribui, cum tamen præcedentes non excludi, patet ex v. 39. ubi dicitur: *Post TE consurget regnum aliud;* atqui defuncto Nabuchodonosore regnum aliud non surrexit, sed ad Darium Medum inclusivè: Ergò Nabuchodonosor exclusis reliquis hujus imperii monarchis, non intelligendus est Sic etiam bestia cit. 7. cap. Dan. v. 4. Leoni similis erat, optimè ad hanc monarchiam comparatur. Sicut enim hæc bestia inter 4. bestias est numerò prima: Sic Chaldæorum Monarchia inter 4. monarchias etiam numero est prima. Sicut hæc bestia similis Leoni: Sic hujus monarchiæ reges præcipui ob generositatem & heroicam animi magnitudinem, erant quasi Leones, ut non solum res ipsa de Nabuchodonosore, sed etiam de Nimrodo, Nino, & aliis, loquebatur, vel in ipsa Semiramide videre fuit, quæ, ut Iustinus

r, virtute sua viros anteivit: Ipsumque Alexandrū
 re ceteris gentibus in admirationem traxit, teste
 tio, lib. 7. Sicut hic Leo Aquilæ alas habuisse dici-
 sic victoriarum sub hac monarchiâ summa fuit ce-
 as & felicitas, ut videre est Jerem. 4. v. 7. Ezech.
 v. 3. Thren. 4. v. 19. Habac. 1. v. 8. Sicut hic Leo
 latus de terra scribitur: Sic hanc monarchiam de
 a sublatam dicere possumus tūm, quando illius Re-
 superbiâ turgebant, & divinos honores sibi affe-
 rant, ut videre est Esa. 37. v. 17. Dan. 3. & 4. & 5.
 m, quando ejus imperium eversum, & ad Persas per-
 rum translatum fuit. Hūc faciunt historicorum
 fanorum testimonia, qui unanimi consensu impe-
 m primum Assyriis adscribunt, ut Iust. lib. 1. dum
 : *Primus omnium Ninus Rex Assyriorum veterem*
quasi a vitum gentium morem nova imperii cupidita-
nuta vit. Item: *Ninus magnitudinem quæsitæ domi-*
tionis continua possessione firmavit. *Primus intulit*
la finitimis, & rudes ad resistendum populos ad Ly-
terminos usque perdomuit. Sic Diodor. lib. 2. circa
 tium scribit: Πρῶτος δὲ τῶν εἰς ἰσορίαν, καὶ μνη-
 ν ᾧ ἀδεδομένων Νίνος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων
 γάλας πρῶτος ἐπετέλεσται, hoc est: *Primus eo-*
m, qui in historiam & memoriam relati sunt, est Ni-
us Rex Assyriorum, qui magnas res perfecit. Confer
 ionys. Halicarn. suprà lib. 2. c. 2. allegatum Item
 ieron. qui tom. 6 in Os. cap. 2 scribit: *Ninam Bel-*
um omnes & Græcæ & Barbaræ narrant historie 1.
m Christ. Matthiam in Theatro 1. 1. Tract. Gen. n.
5. 6. 7. 8. pag. 5. 6. 7. 8.)

CAP. II.

De Statu hominum ante monarchi-
 am primam.

Ergo-

*Ergone ante monarchiam primam, a
do condito, annos ferè totos 1756. n
omninò fuit imperium in mundo, om
legibus & disciplinà diffibulata
fuerunt?*

Minimè gentium: Negatâ enim mon
chiâ, non protinus inferenda est anar
Quanquam enim negari non potest, sed
Scripturâ, confitendum, eò progressam
ante diluvium hominum malitiam, ut De
creati hominis pœnituerit: Patriam tam
potestatem viguisse tùm temporis, vel
constat, quia patres primi rerum divinarum
& humanarum cognitionem habuerunt
cellentissimam, juxta immediatas patefac
ones, quas Scriptura expressè testatur ipsi
ctas fuisse. Quis igitur divinis & humanis
gibus eorum vitæ statum caruisse dixerit?

[Reinecc. Reinerus addit etiam longævitate
trum Antediluvianorum, ad astringendam patriam
forum auctoritatem, dum ait: *Quæ diluvium præce
sere, intra paternæ auctoritatis metam consistebant
tissimè tùm patribus viventibus, & in suos, qui per
numeros interea generis gradus propagati, in maximam
multitudinem excrescerent, eandem potestatem retine
tibus, &c.* Vide Prolegom. Hist. Iul. fol. 17. Hinc
terea tempora Mundi distribuerunt secundum τὸν
μονικὸν, θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν in homine: ut
tam ætatem ante monarchias adscripserint τῷ ἰν

ubi excelluit sapientia, cum artes essent inventæ, gubernatio paterna sapientiæ, justitiæ & authoritas huc plena vigeret: *Secundam* ætatem adscripsit ὁ θυμικῶς, in qua fortitudo bellica, donec impererunt constituta, & ad summam perducta, exit, quæ usque ad monarchiam quartam, tumultu videm plenam, sed paulatim languescere incipit, & ob id ἐμθυμικὴν dictam, duravit. Vide n. Car. l. 1. pag. 131. 131. Item H. Grotium l. 1. de Belli & pacis c. 3. n. XVI. XVII. XVIII. &c. accurate de Regiminum formis, imprimis de summo rio differentem.)

id Scriptura, summam loquendo, de statu generis humani ante diluvium adeoque ante monarchias constitutas refert?

Primo, creationem Mundi & hominis, Gen. 1. *Secundo*, institutionem Ecclesiæ & Coniugii, Gen. 2. & 3. *Tertio*, Legem protoplastis, ut obedientiæ exercitium extaret, Gen. 2. *Quarto*, institutionem dominii, ibid. *Quinto*, Lapsum, causam mortis & calamitatum, ibid. *Sexto*, Ecclesiæ restitutionem & pœnitentiam, ibid. *Septimo*, Evangelii de nomine Mulieris promulgationem, ibid. *Octavo*, primæ sobolis procreationem, Gen. 4. *Nono*, Legis ob fratricidium Caini concionem, ibid. *Decimo*, artium

um apud primos patres inventionem, *Undecimò*, Annorum à condito Mundo attestationem, Gen. 5. *Duodecimò*, corruptissimè ter homines status, diluviique cum omni circumstantiis narrationem, Gen. 6. & 7.

(Hæc est summa capitum Geneseos usque ad diluvium inclusivè, à principio rerum incipiendo: post diluvium restant tria capita, quæ donec monarchia status fuit stabilitus, summam rerum continent, ut caput 8. recensens diluvii recessum, & Noæ egressum, cap. 9. Noæ, & filiorum ejus benedictionem, & suffocatorum & homicidii interdictionem; item significationem, & Noæ ebrietatem, c. 10. Gæalogiam filiorum Noæ, & Terræ inter ipsos divisionem. Quibus adde caput 11. in quo Spir. sanctus ædificationem Babel, tanquam primum, & eum quidem antiquissimum lapidem, monarchiæ primæ annotavit.)

Quot igitur anni numerantur à condito Mundo, usque ad finem diluvii, quo Noë ab ex arca egressus fuit?

Anni mille, sexcenti & quinquaginta sexcenti, ut supra lib. 1. in distributione epocharum annorum mundi notavimus, & ex generatione patrum antediluvianorum probavimus.

Quis sit, quòd sacra Scriptura tam sicco pede tanti temporis historiam tractet, cui non dubium sit, quin res notatu dignissimæ ante diluvium inter tam longævos patres evenerint?

ncipalis causa hujus brevitatis delitescit
 o Spiritus S. qui erat lineæ Christi de-
 o, & ecclesiæ perpetuò in mundo con-
 a demonstratio. A simplicibus igitur ad
 osita quasi systaticè progrediendo in pri-
 io ad scopum præfixum propriè non per-
 tia longius digredi, Spiritui S. qui & vo-
 linguæ artifex est, consultum non vide-
 : juxta Genealogiam Christi, ab ipsis E-
 gelistis extractam, verbi gratia: *Arpachsad*
uit Sem, qui fuit Noë, qui fuit Lamech, qui
Marbusalem, qui fuit Enoch, qui fuit Jared,
uit Malaleel, qui fuit Cainan, qui fuit Enos,
uit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei, Luc.
 36. 37. 38.

ulcherrimè hac de re differit D. VVolfgang. Fran-
 in Scholæ sacrificiorum Patriarchal faciæ disput
 quibus thesibus: v. g. in Thesi 2. ubi ait *Quòd*
evi, longevi, & sine dubio revelationum divinaru
matibus illustres patriarcha, ore ad os inter se in vi-
eandem (scil. de sacrificiis) doctrinam acceperint
propagaverint Et thesi 67. disp. ead. Sepe demon-
um est alibi, à Mose scriptos esse quinque libros, exi-
Aegypto, quo tempore suffecit ipsi summorum pri-
orum patriarcharum catalogum saltem prioribus
ibus 12 delineare, ut in reliquis 38. capitib. produ-
Dei providentia de promissionum Abraha. Isaaco,
bo factarum certitudine completa, copiosè animaret
Abraha filios, ad terram Chanaan citra metum in-
lendandam, ut pote in qua citra pericula diu privati, &
arii, & peregrini habitassent Abraham, Isaac & Ia-
&c. Disp. ead. à thesi 119. usque ad finem, idem
 The.

Theologus pulcherrimè explicat, quomodo
queant priora 10. capita Genes. quippe parum
rum in litera habentia, plurimum autem meditari
in recessu.)

CAP. III.

De mutationibus, quæ in Monarchia
Chaldæorum & Assyriorum con-
tingerunt.

*Semperne eiusmodi fuit monarchia
prima?*

TAmetsi hæc monarchia omnium flo-
rissima, experstamen mutationum
fuit, quin tribus præcipuè vicibus ita mutata
& quassata, ut in totidem dynastias distat
omni jure possit.

(Dicitur *tribus præcipuè vicibus mutata*. Constat
nim, præter tres insignes mutationum vices hanc
narchiam etiam alias mutationes fuisse expertam.
deò, ut, dum adhuc in incunabulis vagiret, statim
ortu sui mutari inceperit. Nimrodum enim filium
si, Nepotem Chami, primum mortalium potentem
affectasse, haud obscurè ex sacris literis constat, ad
ut facinore aliquo illustri sibi pararet aditum, cum
Babylonicæ condendæ author fuit, ipsa urbe Baby-
lonæ à fundamentis hinc conditâ, quæ Metropolis
stituti imperii erat, quam successor Belus ut regiam
tinuit, donec Ninus, qui haud obscuris ex S. Scriptura

gumentis Assur, filius Semi, nepos Noë fuisse col-
 ur, Belo, ut videtur, à se oppugnato, succedit, qui
 scriptis copiis imperium Chaldaeis eripuit, & Baby-
 lonem aspernatus, Regiam imperii Niniven, de suo
 nomine ædificatam, transtulit: Vide Reiner. in In-
 Jul. Vol. 1. fol. 47. 52. En mutationem hujus im-
 perii, statim à primordio, quo Babylonicum seu Chal-
 daicum esse desiit, & Assyrium esse incepit: *Assyrii e-*
dicuntur ab Assur, filio Sem, nepote Noë, qui Assur
urbem magnam, Niniven postea dictam, cōdidit,
 ait Suidas, allegante Reiner. l. c. fol. 47.)

censeas mihi, velim, præcipuas istas tres
mutationes, ob quas monarchia prima in-
totidem dynastias, seu familias, di-
tribuenda est?

Prima dynastia duravit annos circiter 1172
 Nino usque ad Sardanapalum, (quem Vel-
 us Paterculus, ut mox audiemus, *natum à*
Nino & Semiramide loco tertio & tricesimo scri-
t, sic ut semper regni paterni successor esset fili,)
 ob flagitiolam voluptatem, quæ diffuebat,
 Arbace Medorum præfecto imperio exu-
 tum, & in angustias desperationis redactum.

Secunda dynastia est Phul Belochi, ejusque
 virpis, usque ad Assarhaddonem, annos cir-
 citer 95. durans, in quo hæc familia desiit,
 quæ & Assyriorum imperium cum Babylone
 continuâ successionem tenuit. Nam postquam
 Arbaces Sardanapalum vicit, ipse profectus
 in Medos, Phul Belochi, qui & Belesis, socio
 rebel-

rebellionis contra Sardanapalum Babyloniam præfecturam, commendavit, quomodoque res cum Assyriorum imperio, eidemque cho obtingente, se habeat; ita ut hæc dynastia divisi in Assyrios & Medos imperavit usque ad quartam ætatem, hoc est, 300. annos. Tanto enim tempore, ut Dio lib. 1. testatur, regnum tenuere Medi: Atque interim potentiâ denuò crescentibus, & primis Israelis regnum crebrò infestantibus, tandemque delentibus, & decem tribuum captivitatem insolubilem ducentibus, regere est 2. Reg. cap. 17.

Tertia dynastia, quæ secundam sustulit, coarctavit Babylone circiter annos 207. à Nabonassar incipiendo usque ad Darium Medum, ultimum hujus monarchiæ Regem, qui Babylonem regni sedem tenuit, ut ceu postliminariam gentem & urbem rediisse imperium videtur; unde est, quòd hi reges in literis nominantur *Babylonici*, ut supra nominamus.

C A P. VI.

In specie de singulis singularum
hac prima monarchia familiarum
regibus & monarchis.

ne certus Regum Chaldeorum & Assyriorum catalogus pertexi?

Uanquam inde à Nimrodo, usque ad hanc præsentem ætatem, nomina omnium monarcharum hujus monarchiæ extent, eid solùm in monarchiarũ florente & in., verùm etiam perturbato, & ad interitũ nato statu, ut Reiner. in Prolegom. Hist. fol. 20. testatur, contra Diodorum, qui lib. I. conqueritur, *Primos in orbe reges igno-* propterea quod nulli scriptores eos in literas erint: Nec silentio prætermittendum sit, d Ioseph. Scaliger tertiam hujus monarchiam, regũque ejus seriem ex in- lo quodam genethliaco, cum annorum natione integram primus in lucem protu- cùm aliàs non nisi pauci extarent, ut D. vicus in Synopsi histor univers. p. 16. re- : Attamen negari non potest nos in hac na monarchia commentandâ, magnâ hi- iarum incertitudine laborare, in multisque ois, non ut volumus, sed ut possumus, o- tere hoc negotium prosequi: qua in parte, a Reinerus in sua Historia Iulia videtur esse iquitatis sagacissimus, visum est nobis, in busdam ejus suffragiis has nostras institu- nes munire.

*Quod si omnium monarchia primæ
nomina apud scriptores extant, non
est querere, quinam illi scriptores
apud quos de his regibus inqui-
rendum?*

Post Scripturam, quæ aliquot horum
primos & ultimos regum primæ monar-
chiae meminit, fide digni sunt authores *Archi-
lianus, Arrianus, Augustinus, Berosus, C-
odorus, Constantinus Manasses, Curtius, C-
lus, Diodorus, Eusebius, Eustathius, Fab-
Etor, Glycas, Hieronymus, Iornandes, Iose-
Justinus, Lactantius, Macrobius, Marcellus
Megasthenes, Orosius, Philo, Plinius, P-
chus, Solinus, Strabo, Suidas, Sulpitius, Se-
Xenophon, Zonaras, &c.* Apud hos histo-
non tantum plurium primæ monarchiæ
regum nomina, sed & variæ res ab ipsis gesta
veniuntur, ex quibus regum ejus catalogus
quodammodo probari potest.

*Qui igitur, & quot fuere Reges Chaldaei
& Assyriaci in dynastiâ primâ?*

Notabile est valdè, quod Vellejus lib. 1.
stor. fol. 13, de hoc Assyriorum imperio
que ad Sardanapalum scribit: *Quippe in quo
Sardanapalum eorum regem, mollitiis florentem
nimium felicem malo suo, tertio & tricesimo*

Nino & Semiramide, qui Babylona condidit, natum, ut semper successor regni paterni filius, Pharnaces (qui & Arbaces) Medusio vitæque privavit. Quod tam disertamē inquit Reinerus in prolegom. Hist. Iul. 8 alibi nuspiam traditum, non potest non veritatis studiosis gratissimum esse. cum is numerus propemodum convenit cum Euse- & tantum unus gradus deficit.

Modsi à Nino exordienda est monarchia prima, ubi manent Nimrodus & Belus?

Stravisse eos potius successoribus suis vi- ad monarchicum imperium, quàm mo- chas, pleno axiomatico cluentes fuisse, statu- is. NIMRODUM quidem, ut suprà dictū, am Chusi, Nepotem Chami, pronepotē No- qui primus mortalium imperium affecta- ; condendæ Babylonis cum turre ipsius, hor fuit; grassatores per viros fortes, quos gantum & Titanum nomine antiquitas ebrat, repressit, juxta Scripturæ testimoni- n Gen. 10. v. 9, quòd cœperit esse potens in ter- robustus venator fuerit coram Domino, prin- iumque regni ejus fuerit Babylon. Tribuun- r ei imperii Anni 56.

Stet illud nobis, inquit Reiner. in Hist. Iul. fol. 51. Nim- dum ideò Venatorem dici, quòd homines, ut feras besti-

as, in suam ditionem potestatemque redegit, qui non nisi domestica paternaque imperia tulerunt. Vocat eum Nebrot seu Nebrodem. Confer etiam Risetum in Exerc. in Gen. ad c. 10. Exerc. LXV. verba; Nimrod potens Venator coram domino, Vnde alia scribit: Venationem etiam figuratè oppressum violentis factam, reliquorum hominum Venationis aucupio comparari certissimum est. Nec potest in hoc Vocari, hoc loco Nimrodum insimulari, tanq̃ quod eius violentia sua, & quasi Venatione alios homines egerit. Probabile est tamen, primum ab arte Venationis dicta incepisse, roburq̃ suum, & industriam ad suas feras primum exercuisse, deinde facto periculo homines ipsos invasisse, prout accidit saepe, ut ex nimia Venationis consuetudine homines ad immanitatem erga suos sedant &c.)

Sic etiam *BELVM*, qui quisquis fuerit, Babylonem munivit, syderalem scientiam coluit, post obitum ab Assyriis nominatus: regnavit in Assyria annos 55. Plinius templum etiam suo tempore superfuisse memorat, quod Herodotus cum turre eius clare describit.

(Descriptio templi Beli cum turre Babylonica datur in Herod. lib. 1. fol. 75. 76. sequentem in modum. In altero Verò, inquit (puta alterius civitatis plagi medio) Διὸς Βήλε ἱερὸν χαλκόπυλον, Iovis Beli templum areis portis, id quod meà etiam nunc etate existit, diametrum undecunque stadiorum amplitudine, figuratè quadratū. In sacri medio turris solida, crassitudine similitudine stadii, cui alia rursus superimposita turre. & huic subinde alia ad octavam usque, &c. Et postea)

In postrema turri sacellum est aliud, in quo lectus
 lendide stratus, & apposita mensa aurea. Statua
 in hoc Sacello nulla est, &c. Et post: Porro in Ba-
 bylonis templo aliud etiam est sacellum inferius, quod
 nam habet Iovis statuam, eamque auream, pone
 sam & ipsam auream, simul & sustentaculum cum
 omniaque aurea, adeo ut Chaldaei octingentorum
 talentorum auri opus aestiment, &c. Hinc Paræus in-
 nuntiat. in Genes. cap. 11. pag. 891. Octo igitur tur-
 res vicem superimpositæ erant; turris una octo stadi-
 in altitudine, id est, milliaris Italici. Stupenda mo-
 de cujus ruderib⁹, suis met oculis visis D. Leonhard.
 u Wolff / in suo itinerrario part. 2. c. 7. pag. 204 in-
 lia hæc habet: Den (intellige turrem Babylonii-
) ersiehet man noch hinter dem Schloß-
 g / vnd hält wol eine halbe Meilwegs her-
 b in sich / ist aber dermassen zerfallen vnd
 gungen / daß er nicht mehr hoch / 2c. De
 i statuis, horumque cultu evertendo vaticinatur
 1. cap. 46. & Ierem. 50.)

Quæro igitur adhuc, quinam, & quot re-
 ges dynastie primæ in monarchia pri-
 mæ fuerint?

Ultimum hujus dynastie regem Sardana-
 lum fuisse, omnes consentiunt; de numero
 regum eorum scriptores valde discrepant,
 nemadmodum Reinerus Reineccius in pro-
 gom. Chaldi. & Assyrior. Histor. lul. fol. 44.
 45. 46. 47. 48. 49. has discrepantias inter se
 collidentes operose perstringit. Quod enim
 id numerum monarcharum hujus dynastie

attinet, feriem eorum integram Scaliger
 appendice Operis sui Eusebiani pertexi-
 merando exclusivè à Nino ad Sardanapa-
 reges, quem Reinerus in Hist. Iul. fol. 1.
 seqq. sequitur. Atque si consulimus C-
 sium in opere Chronologico, in quo ut
 mum secutus est Africanum, tum plures
 dynastiâ reges inveniemus, quàm triginta
 num, nempe inclusivè à Semiramide ad
 danapalum triginta novem, quorum nomina
 cum annis eorum regiminis ad annos M.
 alligatis hæc sunt

I. *Ninus*, cognomento *Assur*,
 juxta Iustinum monarcha primus,
 qui conscriptis copiis imperium
 Chaldeis eripuit, & Babylonem re-
 giam aspernatus. *Niniven* de suo no-
 mine ædificavit, eoque monarchiæ se-
 dē trāstulit, Armeniis, Medis, & Asiâ,
 usque ad Bactrianos subjugatis, &
 Semiramide, quam deperit amore
 ardente, à Menone marito abductâ,
 inq; propriam conjugem sibi vindi-
 catâ: Tandem in oppugnatione
 quadam ex ictu sagittæ periit, regno
 Semiramidi relicto. Imperii ejus
 anni fuerunt 52.

[De urbis *Ninivæ* magnitudine, & con-
 versione ad Deum vide Ionam c. 1. & 3.]

I. *Semiramis*, tam celebris in hi- 1957.
riis, ac ipse *Ninus*, de qua histo-
discrepant, dum laudatur ab his,
patur ab illis; quanquā plus vitu-
rii, quā laudis eam promeruisse
isimile sit. Venuſtate formæ præ-
lens à plerisque fertur, quæ Me-
ni adhuc nupta *Iapetem*, & *Idas-*
m peperit. Virum ad Bactrianum
illum comitata, fortitudine ſua
ino in expugnatione Bactrorum
a ſe commendavit, ut *Ninus* eam
enone ex impatientiâ amoris ſibi
tam abrupte, protinus in uxo-
em duxerit, & propter obſequia,
uibz animum Nini regis ſibi de-
inciebat, eidem regnum legaverit;
jusfacta & res geſtæ fuerunt am-
plificatio Babylonis, ejusque muri,
qui in ſeptem mundi miraculis nu-
nerantur; Media quoque & Perſia
ab ipſa perlustrata, Ægyptus, Æthi-
opia, & Lybia vaſtata, donec anno
62. ætat. in bello Indico occubuit,
incertū vulneribus eo bello accep-
tis, an ſcelere ſui filii, quem *Nino* Re-
gi peperit. A mariti enim obitu in-
continentiſſima fuiſſe ſcribitur, for-
mâ & decore præſtantiſſimos viros

in castris ad concubitum legere solita, quos deinde necavit; quam ipsam ob causam à filio, à se ad incestus flagitium sollicitato, jugulata existimatur. Regni ejus anni numerantur 42.

III. *Ninyas, Nini, & Semiramidis* filius, mollius à matre educatus, Ammonis oraculo ei infidiator praedicatur. Imperiū adeptus, deposito belli studio, voluptatibus se totū manicipavit, juxta Phoenicis Colophonii lambos, quos Athenæus de ipso l. 12. citat;

Ἄριστον ἐσθίειν καὶ πίνειν, τὰ δὲ

Ἄλλα κατὰ πέτρων ὥθει:

Ad edendum & bibendum optimus.

Cetera verò in saxa mandat.

Regiminis ejus anni fuerunt 30.

(Brevisissimi, recitatis regum nominibus, dehinc erimus ob defectum horū historiarum, de quo, ut supra fuit allegatum, Theophilus Antioch. l. 2 pag 325 *Assyriorum reges silentium & oblivio oppressit; Omnes enim saltem postremorum meminere temporum; puta ex professo; quia multa hinc inde particulatim, vel in fragmentis, (ut loquitur Clariss. Mæstlinus in quæst. 2 p. 15) in historiis inveniuntur; quæ in hac* διὰ τὸ δὲ conquirere non vacat, ubi nudā

minum eorum recensione cum anno-
n regiminis annotatione ad annos mū-
alligatâ acquiescemus.)

Nomina Re- gum	Anni regi- minis.	Anni Mun- di.
I. Arius	30.	2047.
. Aralius	40.	2067.
I. Xerxes	40.	2096.
II. Armamithes	28.	2137.
III. Belochus	35.	2165.
X. Palæus	42.	2203.
I. Sethus	32.	2245.
II. Mamythus	30.	2277.
XII. Aschalius	28.	2307.
XIII. Sphærus	22.	2335.
XIV. Mamylus	30.	2357.
XV. Sparteus	42.	2387.
XVI. Ascadates.	38.	2429.
XVII. Amyntas.	35.	2467.
XVIII. Belochus II.	25.	2503.
XIX. Balatores.	30.	2528.
XX. Lamprides.	32.	2558.
XXI. Sosares,	20.	2590.
XXII. Lampares.	30.	2610.
XXIII. Panyas	35.	2638.
XXIV. Sosarmus.	35.	2675.
XXV. Mithroos.	27.	2713.
XXVI. Tentarnus.	27.	2740.

XVII. Ten-

XXVII.	<i>Teutæus.</i>	24.
XXVIII.	<i>Arabelus</i>	34.
XXIX.	<i>Chalaos.</i>	24.
XXX.	<i>Anabos.</i>	21.
XXXI.	<i>Babius.</i>	27.
XXXII.	<i>Thinæus.</i>	24.
XXXIII.	<i>Dercylus</i>	22.
XXXIV.	<i>Eupacmes.</i>	30.
XXXV.	<i>Laosthenes.</i>	18.
XXXVI.	<i>Puritiades.</i>	14.
XXXVII.	<i>Ophrataus</i>	14.
XXXVIII.	<i>Epacheres</i>	21.
XXXIX.	<i>Acracarnes.</i>	22.
XL.	<i>Tonosconcoleros.</i>	
	qui Græcis <i>Sar-</i>	
	<i>danapatus.</i>	25.

[Hic ultimus de familia Nini in hac monarchia rex reliquis propter obscuritatem morum in historia celebrior; conditor *Tarsi* & *Anchiales* in Cilicia; cætera nefarius, & muliere corruptior, inter eunuchos & scorta lanam & colum tractans, indutâ & veste & voce fœmineâ: Ex quo *Arbæcis*, Medorum præfecti, ut & *Phul Belochi*, qui & *Belesis*, contra ipsum conspiratio, quos tribus proeliis represit, donec provinciis passim deficientibus, *Ninigen* egregiè munitam se contulit, ubi biennium integrum oblessus, magnâ muri parte ex inundatione Euphratis concidente, sese cum mulieribus & eunuchis ex desperatione in ignem cremandum conjecit E.]

monumentum in urbe Anchiale hoc
 esse scribitur: *Sardanapalus, Anacyn-*
raxis filius, Anchialem & Tarsum una
condidit, Tu verò hospes, ede, bibe, lude.
 us nominis etymi quidam hanc rationē
 addunt, quasi compositum esset ex *Sar,*
an, & *Niphal,* hoc est; *Excelsus, Dominus,*
versor. Contia Calvisius in Chronolog
 bere sub A. M. 3057. scribit, à Grecis
 etus *Sardanapallus,* per duplex LL. ut sit
 & nomine, & vitis deformis secundum Ci-
 ronem in 3. de Repub. Est enim *Pallus* &
ipallus in obscenis; Quamquam alias *Sar-*
anapal Assyriacum est &c.

deo annos regiminis regum dynastiae pri-
e in hac monarchia alligatos ad annos à
undo condito; quæro, an hac alligatio
certis & indubitatis argumentis
nitatur?

Probabilis, sed non demonstrabilis est hæc
 alligatio, ut paulò supra diximus, ob historicos
 recensendis his regibus valdè variantes, ut
 id certus chronologiæ canon in hac dy-
 astia constitui non possit, ut maximè, si cum
 Calvisio Africanum sequimur, topica proba-
 bilitate constitutum, quem cernis, canonem
 habeamus. Nam si Iustinum sequeris, initi-
 um Nini in annum Mundi 1777. incidet: Nu-
 merat enim is annos 1300. ad casum Sarda-
 napali; Sin Diodorum & Ctesiam, & æram
 Chal-

Chaldæorum, tùm initium Nini quinque
 nio erit posterius: Quanquam nec Africanus
 strictè ejus ductum sequeremur, huic con-
 gnato, à Calvisio mutuato canonì sufficit,
 supra diluvium hujus monarchiæ initium
 constituereprehenditur. Non igitur ut
 lumus, sed ut possumus, in hoc navigio
 ctuamus.

[Fuit dynastia hujus monarchiæ prima, sequens
 secunda.]

*Quomodo se habet Familia seu dynastia
 secunda in monarchia
 primâ?*

Hæc verò quoad Reges ex hoc fundame-
 to est certissima, quia scriptura sacra eam con-
 firmat, quinque eorum Reges à Phulbelo
 ad Assarhaddonem inclusivè ab effectis & expul-
 sionibus quibusdam valdè notabilibus re-
 ferens, quanquam quamdiu quilibet eorum
 gubernaverit, sicut fit in historia Regum Iudæ
 & Israel, non connotet; Ut proinde nefas sit
 de horum Regum successione dubitare, aut
 scrupulos movere de historica hac veritate
 Spiritu S. asserta.

(Συλλήβδην 2. Reg. 15. v. 19. item 16. v. 7. 8.
 & 2. Paral. 28. v. 20. 2. Reg. 17. v. 3. Esa. 40. v. 1.
 & 36. & 37. 2. Reg. 18. & 19. de his Regibus
 agitur

ut, ut mox de singulis sua ex scripturis loca produ-
 us, Hinc Reinerus in proleg Chald & Assyrior.
 49. notanter scribit: *De Cujus (scil. familiae in
 monarchia secundae) historia ideo minus labora-
 quod diligenter pertractetur in Sanctae scriptu-
 ris, unde fide optima repetit Iosephus)*

*igitur, & quot, nam sunt reges fami-
 liae seu dynastiae secundae in mo-
 narchia prima?*

Phulbelochus, qui Diodoro est *Belesis*, gen-
 Chaldaeus, praefectus Babylonis, ut refert
 odor^{l.} 3. insignis inter sacerdotes, astrolo-
 peritus, Arbaci, cuius amicus erat, ex arte
 inationis praedicens, potiturum eum o-
 nium, quorum Sardanapalus potiebatur;
 q; via Arbace ad rebellionem, ad quam
 mollitiem & turpitudinem Sardanapali
 ante inclinabat, incitato, post devictum &
 versum Sardanapalum Babylonis praefe-
 ram obtinet, quomodocunque Assyriorum
 gno deinceps ex manibus Arbacis in suam
 testatem redacto, Medorum Regno sub
 bacis, ejusq; posterorum imperio perma-
 nente. Hic imprimis a regum Israeliticorum
 testinis discordiis invitatus, bellum contra
Tenabem fecit, pacemque suppliciter peten-
 m mille talentis mulctavit, ut legere est 2.
 eg. 15. v. 19. Sunt qui sub hoc rege *Ionam* Nini-
 en appulisse, & universam urbem ad poeni-
 ten-

sentiam commovisse existimant. Anni regni
ejus numerantur 48.

II. PHUL. ASSAR, cognomento Tiglat, hinc TIGLATPILESER. Hic bellum
tristis contra Israelitas, & regem Phaceiam re-
tegravit, & occupata Galilæa, tribum Na-
tali in Assyriam transtulit. Achazo item,
Iuda, contra Phaceiam & Razinem auxilium
præstitit, ipso Razine cæso, Damascus vi-
pugnavit. Vide 2. Reg. 15. & 16. ité 1. Par.
5. & 2. Par. 28. Anni regni ejus numerantur

III. SALMANASSAR; Bello Israelitis
culentus, Oseam regem stipendiarium re-
& res novas molientem in carcerem con-
regnum ipsum cæde & incendiis vastat, &
maria triennali obsidione in potestatem re-
cta, Israelitas in Assyriam transfert, agros
in Media donat. Tyriorum item regem El-
um oppugnat & infestat, 2. Reg. 19. & 20.
Anni Regni ejus numerantur 7.

IV. SENNACHERIB, qui & SARGON
putatur, expugnator Azoti Palæstinorum
Thartanem, Esa. 20. v. 1. Res ei etiam
cum Medis rebellibus. Ut Ezechia regis de-
fectionem vindicaret, Iudæam infestis co-
invasit, ipsum Ezechiam, spem suam in Deo
reponentem, per Rabfacen barbarico fa-
exagitavit, tandem cum convitia in Deum
terasseret, una nocte 185000. hominum am-

, & ignobili fugâ domum reversus, in æde
 frochi deastri sui, à filiis de vita tollitur. Vi-
 Esaiæ cap. 36. 37. item 2. Reg. 18. & 19. An-
 regni ejus numerantur 7.

V. ASSARHADDON, subrogatur patri in
 perio obinnocentiam. Confer 2. Reg. 19. v.
 t. Hinc fratrum armis oppugnatus. etiam
 bylone novum hostem Merodachum ex-
 ritur, cum quo infeliciter congressus, interi-
 suo & familiam propriam, & Assyriorum
 gnum simul finivit. Numerantur anni ejus
 regiminis 10.

*Qui sit, quod in hac secunda dynastia seu
 familia huius monarchie anni regimi-
 nis regum non alligantur ad an-
 nos mundi?*

Hoc fit propter inevitabiles scopulos Chro-
 nologicos, in quos impingimus, quaqua ver-
 is carbasa dirigamus, si successionem regum
 in hac dynastia cum regibus dynastiae tertiae,
 erum in hac monarchia potitis, conferimus;
 praesertim si filum canonis Ptolomæi, cui Se-
 nus Calvisius plurimum, ut audiemus, tribu-
 t, sequi, & omnes in eo recensitos reges à re-
 gibus, quos modò in hac secunda dynastia
 narravim⁹ pro distinctis & singularib⁹ habere
 velimus. Quod tamen ad horum expeditiones
 O atti-

attinet, facilis est earum ad annos mundi assignatio, quia scriptura indicat, sub quibus annis Iuda & Israël singulae acciderint, vel gratia;

I.	Phul Belochi expeditio contra Manahen anno Mundi. - - - -	3140
II.	Phulassar, sive Tiglat-Peleser, à Rege Iuda, contra Regem Israelis Peka & Syrorum Rezin, in auxilium vocati expeditio, anno Mundi - -	3207
III.	Salmanassar Hoseam regem Israelis tributarium facientis expeditio anno Mundi, — — —	3220
	Samaritam obsidentis, anno Mundi; — — — — —	3227
	Expugnantis anno M. — — —	3227
IV.	Sennacheribis, Regnum Aegypti multiplicibus, cladibus afficientis, urbemq; Noevertentis &c. expeditio, anno Mundi — — —	3236
	Item Hierosolymæ obsidionem intentantis anno M. — — — —	3238
V.	Assarhaddonis, sive Assaradini in regno Babylonico electio, anno Mundi — — — — —	3272

(Fuit dynastia sive familia hujus monarchia secunda: sequitur tertia.)

quomodo ergo res regie, quoad historicas
narrationes, se habent in tertiâ dyna-
stia seu familiâ monarchie
primæ?

Valde intricatè, & quod ad Chronologiam ferè
extricabiliter, præsertim si indiculum genethli-
um regum hujus dynastie, quem Scali-
er cum annotatione annorum mundi primùm
vidit, pro canone in hac dynastia habeamus, qui
indiculus ille ipse canon Ptolomæi est, in quo ab
initio Epochæ Nabonassareæ reges Assyriorum,
abyloniorum, Medorum & Persarum, cum Ro-
manorum Imperatoribus, annisq; regiminis eo-
rum recensentur quem canonem Scaliger valde
videm corruptum apud Georgium Syncedum,
nianum & Pandorum invenit, Calvisius au-
tem ex manuscripto Ptolomæi, quod Londini in
Anglia habetur, beneficio D. Overalli, Paulinæ
ecclesiæ ibidem Decano, per Abrahamum Scul-
etum integrum & incorruptum accepit, & Isag.
Chronolog. c. II. eum pretiosorem auro æstimat;
addito: si is dudum innotuisset, res Chrono-
logicas multò meliùs se habituras, nec adeò
in diversas sectas Chronologos abituros fu-
isse.

Quis est igitur ille canon Ptolomæi, quem
tanti æstimat Calvi-
sius?

Sic

Sic habet inscriptio, prout in opere Chronologico Calvinii editionis quartæ habetur

Κανὼν βασιλείων

Ἀσσυρίων καὶ μύδων.

ἔτη. Συναγωγή

Ναβονασσάρη	ιδ	ιδ
Ναδίκ	β	ισ
Χινζίρη καὶ πώρη	ε	κα
Ἰεγαίη	ε	κς
Μαρδοκεμπάδης	ιβ	λη
Αρκιανῆ	ε	μγ
Αβασιλεύτης πρῶτος	β	με
Βηλίζης	Γ	μη
Απρωναδίκ	ς	νδ
Ριγηβήλης	α	νε
Μεσεσσιμορδάκης	δ	νθ
Αβασιλεύτης β	κ	ξζ
Ασσαραδίνης	ιΓ	ω
Σαοσδεχής	κ	ς
Χυνιλαδάνης	κβ	ςκβ
Ναβοπολασσάρης	κα	ρμγ
Ναβκολασσάρης	μγ	ςμς
Ἰλαροδάμης	β	ςπα
Νιεκασσολασσάρης	δ	ςζβ
Ναβοναδίκ	ιζ	σθ

(Sic habet Anglicum exemplar, exscriptum apud Calvinium.)

Scaligeri .editio ejusdem canonis,
apud Helvicum.

C. M.

02	<i>Nabonassar</i>	14
17.	<i>Nasius</i>	2.
19.	<i>Chinzerus &</i>	5.
	<i>Porus</i>	
24.	<i>Dulileus</i>	5.
29.	<i>Mardochempad</i>	10.
41.	<i>Arkeanos</i>	5.
	<i>Interregnum.</i>	12.
58.	<i>Belithus</i>	3.
61.	<i>Aporonadicus</i>	6.
67.	<i>Herigebalus</i>	1.
68.	<i>Nasnoemondacus</i>	4.
	<i>Interregnum</i>	17.
89.	<i>Ieraedin</i>	13.
102.	<i>Saosducinus</i>	9.
111.	<i>Kiniladachus</i>	29.
125.	<i>Nabopollassar</i>	30.
141.	<i>Nabuchodonosor</i>	43.
186.	<i>Evilmerodach</i>	2.
188.	<i>Neriglissooror</i>	4.
192.	<i>Laborosoardach</i>	9. Mens.
193.	<i>Nabonidus Medus</i>	17.

(Sic in nonnullis corruptè Scaligeri editio, ad An-
glicum manuscriptum exemplar exigendum, addit
etiam Calvisius in quarta editione sui operis reliquo-
rum

rum Persarum, Græcorum, Ægyptiorum, & Romanorum regum catalogum: quem in editione tertia confit; De quibus regibus, & singulorum catalogis in suis in locis agemus.)

*Quid ergo? Annon hic Ptolomæi cano-
exactus est, & ut Calvisius ait, pretio-
auro? Cur igitur suprâ dixisti, hanc
tiam dynastiam primæ Monarchiæ quæ*

*Chronologiam respectu huius canonis
se inextricabiliter ferè
habere?*

Dixi hoc propter inevitabilia dubia, con-
stante hoc Ptolomæi canone juxta scriptum
canonem in dynastia secunda, se offerunt
rem penitiùs introspiciamus.

*Primum dubium est τὸ ἀβασίλευτον, & inter
regnum regni Babylonis 121. annorum solus
rum, quod emergit ab interitu Sardanapa-
usque ad Nabonassarem, Babylonici regis
fundatorem, ut Calvisius sub A. M. 3203. scri-
bit; Nabonassar in Chaldaea imperium Babylonis
instituit. Constat enim, ipso putante Calvisio
Sardanapalum successisse Acracarni A. M.
3057. & regnasse annis 25. qui annis Mun-
dum dictis additi faciunt annos 3082. quos
ab annis Mundi 3203. quo tempore Nabona-
sar, uti dictum, Babylonis regnum fundavit
scribitur, subduxeris, remanent interregni an-*

21. qui fuerunt demonstrandi: Falsissimū
em esse, Babylonix regnum hoc tanto tē-
e regibus vacuū fuisse, tū ex Scriptura, tum
profanis autoribus facilimū est probatu: Ex
ptura quidē, quæ Babylonis regnū in mani-
regum Assyriorum secundæ dynastiæ fuisse
nde affirmat, quia non solū testatur, As-
orum regem, v. g. Salmanassarem capti-
Israelitas in Babyloniam deduxisse, sed e-
n coloniam de Babylone Samariam re-
xisse, uti 2. lib. Reg. c. 17. v. 24. expressè
itur: *Adduxit autē rex Assyriorū viros de Ba-
one, & de Cutha, & de Ahajath, & de Emath,
de Sepharuaim, & collocavit eos in civitati-
Samariæ pro filiis Israel, qui possederunt Sa-
riam*; quibus in verbis tam ipsam urbem
bel, quàm regionem Babel innui, & conse-
enter Imperiū regni Babylonici præsuppo-
quilibet ex contextu, & circumstantiis re-
m facile intelligit. Ex profanis autoribus i-
m constat, qui omnes uno ore testantur,
st eversum Sardanapalum Phul Belocho
bylonem, & cum Babylone etiam Assyri-
um regnum cessisse, Arfaci verò Mediam;
anquam Diodorus & Cedrenus Assyriam
iam huic vindicet, contra expressam Scrip-
ræ S. iterā, quæ Assyriorum regnum Phul Be-
choe ejusque posteris absque contradictione
describit. Primum id dubium est.

Secundum Dubium oritur ex confusione collifione regum quorundam *tertia* Dynastie cum regibus *Dynastie Secunda*, si uterque non, nempe scripturæ pro regibus *Dynastie Secunda*, & Ptolomæi pro regibus *dynastie* iuxta se collocantur, & inter se conferuntur, ex qua collatione aliqui reges *secunda* dynastia ὁφθαλμοφανεῖς fiunt & prodeunt ætanei aliquibus regibus *dynastie* tertie quod manifestam absurditatem argueretur. Exempli gratiâ; In canone Ptolomæi Nabonassaris imperium, juxta Calvisium Babilone institutum, incidit, uti dictum, in annum mundi 3203. durans annos 15. usque ad annum Nalîi, succedentis A. M. 3218: Quo tempore scriptura Phulassarem suscepisse expeditionem contra Peka & Rezin pro regibus testatur, incidentem quippe in A. M. 3217. adeoq; hujus Assyriorum Regis regimen contingentem: quo dato, tres necessariò reges, inter quos monarchia prima in hac *tertia* dynastia dividua statuenda esset, coætanei sequuntur, nempe *Phulassar* in Assyria, *Nabonassar* in Bylone, & *Arbianes* in Media, cujus regimen iterum ex Ptolomæi Canone, putante Calvisio, in A. M. 3217. incidit, & consequenter amborum, Phulassaris, & Nabonassaris regimen, coætaneum fuit. Idem dicendū est juxta utrumque scripturæ, & Ptolomæi canonem.

binzeri & Pori, ut & *Dutilai*, Babyloniam imperio, in A. M. 3220. atque 3225. dente, quod exactè cum *Salmanassar*, priorum regis expeditionibus A. M. 3220. tra *Hoseam* Regem Israel; item Anno M. . contra Samariam, eam obsidendo, & anno post excindendo, susceptis coincidit: um *Arbiane* in Media A. M. 3217. regnum gresso, continuato regimine usque ad A. M. 9. Iterum tribus Regibus datis pro duobus, & duobus pro uno; Id quod in historiis in auditum est hac monarchia, imprimis de ejusdem dynastia secunda. Ubi enim sacra & profana historia mentionem facit duorum Regum, quorum alter Assyriorum, alter Babylonis Regnum hac dynastia una & simul tenuerit, sicut post Solomonem in populo Dei duos & diversos reges Iuda & Israel fuisse sacrae literae testantur? quod tamen ex hoc Ptolomaei canone, juxta canonem scripturae positum sequi deprehendimus. Annon contrarium ex supra dictis manifestum est, dum post Sardanapalum Babylonis regnum Phul belocho, ejusque posteris cessasse unanimi profanorum scriptorum calamo demonstravimus, unaque probavimus, Assyriorum reges eosdem cum Babyloniis fuisse? Quod etiam ex utriusque regiae, & Babylonis & Assyriorum regis situ, ut & Babyloniiorum & Assyriorum conditione colligendum est,

ab uno, non à diversis regibus inibi fuisse
imperatum, quia Ninive à Babylone vix
milliaribus germanicis distat, ut credibile
sit, duos tantæ potentiaë dynastas in tanta
cuniâ, atque in promiscuo populo promiscuas
possessiones, imò tantùm non contiguas
gias habuisse, quarum una alterus perpetuo
in diametrali oppositione, fuisset Ecclipsa
quod in minorum gentium, nempe Iudz
Israel regibus factum esse scriptura testatur
donec interveniente tertio, puta Salmanasere,
interneccione unius partis, nempe Israel
& tandem superveniente Nebucadnezare,
privitate partis residuæ, nempe regni Iudz
inter utrosque bellum fuit finitum, quod in
monarchia sub dynastia secunda factum esse
non legimus, donec progressu temporis Assyrii
à Medis, imprimis à Cyaxare valdè fuerint
afflicti, & ipsa regia Ninive, cùm Nebucadnezare
Babylone resideret, eversa; procul dubio præ
textu juris, quod Medorum reges, ab Arbaces
descendentes, in Assyriorum regnum prætere
debant, quia Arbaces, ut Diodorus l. 3. testa
tur, victo Sardanapalo, omnium sibi rerum
potestate permissa, rex salutatus, Belochus
Chaldæo, Arbaci ex astris Regni spe facta, ut
socio conspirationis, Babylonem in præmium
conjuratiōis concessit, quo de antea in con
spiratiōe inter ipsos fuit conventum; quo præ
mio

Phul Belochus non contentus, neglecto
pace in Media, ipsi Assyriorum regno in-
fisse, idque vi occupasse, & Medorum iras
versus se irritasse videtur; quæ conjectura
anquam nostra sit, rationibus tamen nixa
le probabilis est, quia Phulbelochi, quem
odorus *Belesin* vocat, ingenii vafrities, præ-
astrologicam curiositatem statim in affec-
tis Ninives divitiis adversus Arbacem se
didit, dum prætextu voti incensæ regiæ
rdanapali cineres, & sub cineribus vim ma-
am auri & argenti, paratis navigiis, Babylo-
devexit, ut re manifestatâ per iudices capi-
damnatus, sed ab Arbace, confesso, *Ma-*
a Phul Belochi erga se beneficia, quàm injurias
e, absolutus criminis fuerit; quæ machi-
tio ideò fortissimum infidelitatis adversus
rbacem etiam post argumentum est, quia
ripturâ testante Assyriorum regni compos-
ctus est, & cum posteris Assyriorum rex in
xpeditionibus adversus regnum Israeliticū,
& contra alia regna appellatur: Quæ omnia
iàm momentosa sint, ad concludendum,
ssyriorum & Babylonis reges in dynastia
ujus monarchiæ secunda non diversos, sed
nos fuisse, cuilibet historias, & status Impe-
orum exactiùs pensitanti pronum est judi-
are; non reputato, quod Ptolomæus ad Ba-
yloniorum æram, non ad Assyriorum, Ecclip-
ses

ses accidisse demonstrat.

Quibus omnibus ex abundanti addip
testimonium R. Davidis Ganz in Chron
gia sacra profana, à Guil. Henr. Vorstio lati
versa, ubi pag. 169. n. 128. ita scribit: *1337. regnavit Belochus super Babel, Nim
omnes regiones Occidentis. Et Arbaces reg
super Persiam & Mediam. Et paulò po
140. Licet autem omnes reges, qui ante
(puta Phul) fuerunt, vocentur in versu (Scr
ix) tantum reges Assyria, usq, ad Nebuca
zarem, quia locus successionis eorum erat
ve, quæ erat in regione Assyria, sicut dicitur
Sennacheribo; & consedit Ninive; tamen
petuò habuerunt REGEM UNVM, prout
posuimus in præfatione nostra. Regnum eni
Assyria & Chaldaeorum erant sibi invicem unum
prout notum est peritis Geographia.*

*Ergó ne hunc Ptolomæi canonem pro
iectitio, habendum esse
statuis?*

Id verò ut statuam, absit, quomodocumque
vel tandem hæc nostra in contrarium alia
argumenta se habeant; quia constat, canonem
hunc inter alia soliditatis argumenta esse
Ecclipsium caractere esse munitum, & præ
sumptione rectitudinis ex reliquorum Regum
Medorum, Græcorum, Aegyptiorum & Iudeo
ma

orum catalogo niti, in quo, ut suis locis
bimus, omnia recto talo stare deprehen-
tur.

ut igitur in modo alligationis ad annos
di error est; quem tamen Ecclipsium ob-
atio, quæ in hoc tramite diu errare non
mittit, haud facile concedit: Aut halluci-
o ob nominum varietatem & confusio-
, quibus hujus monarchiæ reges apud
oricos indigitantur, in personis commit-
ut quidam Reges in canone Ptolomæi
quibusdam regibus dynastiæ secundæ,
s canon scripturæ exhibet, sint iidem, sed
bis pro diversis habiti: Quemadmodum
stat, inter doctissimos Chronologos ad-
sub iudice litem esse, quisnam ipse *Nabo-*
car, *Daduchus* & primicerius in Ptolomæi
one fuerit? *Salmanassar* ne? quod pleriq;
unt, & hoc volentes eum ad secundam
nastiam hujus monarchiæ referunt; an ve-
Merodach, ut vult Scaliger, l. 5. de emend.
np. fol. 314. 215, quem patrem *Markedem-*
li fuisse ibidem affirmat: Quemadmodum
ipsis regibus in hoc Ptolomæi canone qui-
sdam adhuc controversia est, quinam illi
erint: Quis *Mardoch Cempad*, sive *Mero-*
ch-Cempad, quintus numero rex in hoc ca-
one? à Calvisio in Isag. Chron. c. 30. pro
Merodacho, filio Baladan habitus, qui Eze-
chiæ

chiæ regi de recuperatâ valetudine, gratulatur
est, Esa. 39. v. 1. et seqq. Item quis *Nebuchadnezzar*? Annon *Nabopolassar*? quod Calvus
adversus Funccium magna severitate & con-
tentione refutat. Quæ omnia altiori inde
virorum, qui ex professo Chronologi sunt,
relinquere malim, quàm incertus, quod
vertam, ausim decidere.

[Confer hic, quæ suprà l. i. c. 10. de consensu
sensu Chronologorum, ut & de dissensus causis
cunda causa est diversitas appellationum, quibus
riorum & reges appellantur, diximus]

*Quenam est historia regum in hoc
none Ptolomæi contento-
rum?*

Excepta Sacra Scriptura, quæ de nonnullis
insignes expeditiones respectu populi
refert, paucissima sunt, quæ in profanis scrip-
tibus de iis habentur

Nomina Regum.

Anni Regiminis

I. *Nabonassar.*

14.

[Hic in Chaldæa, ut dictum, imperium
Babylone denuò instituisse scribitur: à
quo celeberrima annorum Nabonassareo-
rum æra incipit, cujus initium est die 26.
Febr. feriâ 4. in Meridie, ad quam Pto-
mæus, & alii Astronomi Ecclipses suas com-

Nom. Regum.

Anni Regim.

Anni
Mudi

tant, & radicem motuum Astonomico-
n ad hoc tempus statuunt. Et motus,
idem solaris æquabilis erat in gradu O.
piscium 1. Lunæ verò in gradu 11. 22.
arui. *Ptolom* : 3. & 4. *Μεγαλ. Συναγ.*)

I. *Nassius.*

2.

3218.

II. *Chinzernus.*

5.

3220.

IV. *Porus.*

[Hibini reges simul regnasse scribuntur.
sol. in canone.]

V. *Dulilaus*

4.

3225.

VI. *Mardochempad.*

12.

3229

[Hujus regis tempore anno primo, die-
us 29. transactis Mensis Thot, hoc est,
mensis primi, *Ptolomæus* l. 4. *Μεγ. Συναγ.*
eclipsin factam annotat &c. Porro hunc
psum regem Merodachum filium Baldam
uisse supra ex *Calvisio* retulimus; de quo
criptores, qui ad regnum venerit, variat;
ræsertim quod ad conspirationem con-
ra *Affarhaddonem*, cæso *Sennacheribo*
ttinet; de quo *Calvisius* contra *Funccium*
dasserentem ita in *Isag. Chron.*
30. scribit: *Vbi obsecro hæc Funccius le-*
git apud ullum scriptorem? Et cum hæc
Funccius fingat, quo potest esse tanta præ-
stantia figmenti alicujus, à quovis

etiam

Nom. Regum.

Anni Regim.

etiam homine propositi, cujus causa ab apertis Scripturæ verbis recedere, & interpretationem violentam admittere velimus? Quæ infectatio licet sententiâ Funccianâ veritati affinior, tamen justo durior est, quia Funccius non fingendi libidine, sed veritatis indagendæ studio, talia inquisivisse, putasse, aut conjecisse præsumendus est, ut maximè rem acu non tetigerit. Et verò quæ recessio ab apertis scripturæ verbis, & quæ violentæ interpretationis admissio, ut maximè Merodachum Assarhadoni rebellasse imò regnum Assyriis ereptū denuo Babylonem retulisse statuamus? Quam quidem sententiam Reineccius in Hist. Jul. de Monarch. Chald. & Assyriæ fol. 62. & nos ex eodem in prima editione harum institutionum Historic. sine studio fingendi sumus secuti. Est is rex, ut supra dictum, ipse ille Merodachus, qui regem Ezechiam, postquam de mirifico Solis regressu per id tempus edoctus erat, cum Deocharum, per legatos muneribus honoravit; uti legere est in 2. lib. Reg. c. 20. v. 12. & seqq. De cujus idolorum excidio Ieremias Proph. c. 50. v. 2. ita vaticinatur: *Captæ est Babylon, turpificatus Bel, Merodachus obtritus, turpificata ejus statua, obtrita nefanda simulacra.*)

VII. Arkeanos.

5.

Interregnum.

2.

VIII. Belibus.

3.

IX. Apronadius.

8.

X. Reg.

<i>Nom Reg.</i>	<i>Anni Regim.</i>	<i>Anni Mūdi</i>
X. <i>Rigebelus.</i>	1.	3257.
XI. <i>Meseßimardacus.</i>	4.	3258.
Interregnum.	8.	
XII. <i>Assaradinus.</i>	13.	3270.
XIII. <i>Saosduchens.</i>	20.	3283.
XIV. <i>Xeniladanus.</i>	23.	3303.
XV. <i>Nabopollasar.</i>	21.	3325.

[Rex hic longè clarissimus, quem *Fune-*
us Nebucadnezareem fuisse ex quibus-
m circumstantiis coniecit; ut suprà
entio facta, à Calvisio, in Mag. Chronol.
30. refutatus]

XVI. <i>Nebucadnezar.</i>	49.	3346
---------------------------	-----	------

[Ob rerum gestarum magnitudinem
iam *Magnus* dictus: filius *Nabopollasa-*
is, in scriptura clarissimus: ad huc vivo
atre cum exercitu A. M. 3341. ad rebelles
Egyptios, Iudæos, Palæstinos &c. coer-
endos missus; à qua expeditione scriptu-
a ejus annos inchoat; Hic Pharaonem
Necho ad Euphratem magno prælio hoc
anno vicit, Ierem. 46. Ejus terrore etiam
Rechabitæ se Hierosolymam conferunt,
quo etiam Nebucadnezar, victoriam pro-
ecutus, venit, & Daniele puerum regi-
m cum reliquis Babylonem mittit, atq; in
titui jubet, Dan. 1. Dehinc Tyro trede-
cim annis obsessâ &c. tandem, ut dictū,
postquam quartum annum in Syria regna-
vit, patri succedit, & adhuc 39. annos im-
perat, Is ipse est, qui *Joiachino* regi tribu-

Nom. Regum.

Anni Regim.

tum indixit, idq; post triennium pendere recusantem in vincula coniecit, & jugulatum sepulturâ privavit; ejusdemq; filium *Iechoniam*, quem tamen successorem nominârat, cum florentissimâ populi parte captivum abduxit, regno *Sedechie* permisso: post etiam hoc deficiente, ludæam novâ expeditione infestavit, Hierosolymam, quæ vi expugnavit, & expugnatam cum templo concremavit; rege è fuga retracto, & post spectatas suorum neces excæcato; Et quæ sunt plura ejus in scriptura annotata facinora; inter quæ singulariter notanda, quæ Propheta Daniel de eodem in prioribus 4. capitibus refert.]

XVII. *Evilmerodach.*

2.

[Hic *Iechoniam*, regem Iuda captum è carcere extraxit, & comiter præ cæteris regibus tractavit, ut videre est Ierem. 51. v. 31. 32. 33. 34. Herodoto *Labynitus*, *Nitocris* reginæ maritus esse videtur, de qua iste lib. 1. multa miranda monumenta, quibus Babylonem adornavit & munivit, refert, inter quæ pōs admirand⁹ per Euphratem magnâ opum vi extructus, quo utramque Babylonis, quæ medio flumine dividebatur, partem conjunxerat, cujus rudera D. Leonhart Rauwolff se vidisse, & admiratum fuisse in suo Itinerario part. 2. c. 7 p. 203. 204. testatur, ubi, ita scribit: Diese Gegne (puta ubi Babylon extructa fuit, cujus rudera ad huc dum inibi cer-

Nom Regum.

Anni Regim.

Anni

Müde

untur) ist gar Wüst vnd Surr/daß
 e nicht zu bawen/auch so Ged/daß
 ch schier gezweiffelt hette / ob die
 nächtige vnnnd gewaltige Stadt /
 verstehe Babylon) welche bald die
 Höchste ein Zeitlang in der Welt
 gewesen/vnnnd in der schönen vnnnd
 fruchtbaren Landschaft Sinear ge-
 legen/alda gestanden wäre / wann
 chs nicht der Gelegenheit nach /
 uch bey den viel gar alten vnd herr-
 icken Antiquiteten/so hierumb gantz
 Ded stehen / hette abnehmen vnnnd
 erkennen mögen: Als i. bey der
 alten Brücken / von deren noch et-
 liche Stück vnd Bögen an dem
 Orth/die vor Jahren vber den Eu-
 phraten gangen (welche auch vom
 Propheten Baruch c i. Sudwirdt
 genennet) ein wenig ober halb / da
 wir geländet / sind zu sehen. Diese
 Bögen sind von gebrandten Stei-
 nen/vnd so gewaltig erbawet / daß
 sich einer wol zu verwundern hat /
 vnd so viel desto mehr/ dieweil auff
 der gantzen Fahrt / sonderlich von
 Bir auß/als da dz Wasser vil fleiner
 nicht eine Brück zu finden / als
 diese/wie sie doch über das Wasser/
 da es schier einer halben Meilwegs

Nom. Regum.

Anni Regim.

breit/ vnd zimlich tieff ist / hat mög-
 gen geführt werden. Sed Herodotus l.
 i. fol. 76. 77. modum describit, quo pons
 hic fuit extructus, nempe effossum fuisse ef-
 fluvium paludis, & in locum depressum o-
 mnem fluminis cursum eversum; interea
 pristino alveo arefacto, opus pontis exorna-
 tum, & fluvium Euphratem ex palude in
 pristinum alveum revocatum fuisse. Lucun-
 dissiima mihi lecto Rauwolfi fuit, qui ru-
 dera hujus pontis suis met oculis in sua pe-
 regrinatione vidit, & quomodo factus sit,
 fuit admiratus, quem ego ante hoc, cum
 legerem *Herodotum*, factum fuisse vix cre-
 debam Hæc de *Nitocris* monumentis, quæ
 Evilmerodachi conjugem fuisse Viri docti
 opinantur)

XVIII. *Belsazer.*

4.

[Hic Nebucadnezaris ex filia nepos, ut
 Berofus habet apud Iosephum, post avun-
 culum Evilmerodachum ab affine suo sce-
 leratè oppressus, primis sub annis sub tu-
 tore Nerigliofforo fuit: quam ob causam
 hic, ut tutor pro pupillo, in Canone Ptolo-
 mæi ponitur.]

XIX. *Nabonedus Medus.* 17.

(Belsazer enim, pravæ indolis adoles-
 cens, ab amicis oppressus cum cruiatu in-
 terficitur. Qui eum opprefferant, conveni-
 unt, & de communi sententia regnum hu-
 ic Nabonedo, qui etiam Darius Medus vo-

Nom. Regum.

Anni Regim.

Anni

Mūdi

atur, tradunt, ut infrà dicetur. Hunc Cy-
 us praelio vincit, urbemq; praesidiis desti-
 utam averso flumine ex insidiis capit, &
 munimentis spoliat; ipsumq; Darium ad
 Borsippum deditione captum, vitâ donat,
 & Carmaniae praeficit, ut *Berosus* apud Io-
 seph. *Megasthenes* apud Eusebium, & *Ptolom.*
 in Can. scribunt; Imprimis Herodotus l. i.
 qui ipsum *Labynitum* appellat, Patris no-
 men & imperium habentem, & consequē-
 ter Nitocris reginae filium, de qua paulò su-
 prà mentio facta quod *Evilmerodach* ejus
 maritus fuerit, quem etiam *Labynitum* fu-
 isse vocatum ex allegato Herodoti loco se-
 quitur.)

CAP. V.

De regibus Medorum post eversum
 Sardanapalum usque ad
 Cyrum.

*Suprà fuit dictum, post Sardanapalum
 Chul Belochus Babylonem cum Assyriâ, Ar-
 baci autem Mediam cecidisse; queritur er-
 go, quinam reges Arbaci in regno
 Medorum successe-
 rint?*

Opportunè hoc quæritur, propter Medorum regum incursus, quibus Assyriorum regnum vehementissimè affligerunt, tandem captâ, & everfa ipsa regianinive, ut videtur Phul Belochi artes (quemadmodum hanc conjecturam supra ex Diodoro firmavimus) quibus Arbacis in Assyrios imperium transtulit, & Regis hujus, ut & ejus successorum iras adversus se & Assyrios concitavit.

Reges autem, de quibus quæritur
hi sunt.

<i>Nomina Regum:</i>	<i>Anni Regiminis</i>	<i>Anno</i>
I. <i>Arbaces</i>	28.	3077
(De hujus conspiratione cum Phul Belochi contra Sardanap. supra dictum.)		
II. <i>Mandaucæ.</i>	50.	3105
(Hoc regnante regnum Medorum seditionibus in multas lacinias discerptum fuit, quarum magnam partem occuparunt Assyrii, ut ex historia sacra constat)		
III. <i>Sosarmus</i>	30.	3135
IV. <i>Artica</i>	32.	3167
V. <i>Arbianes.</i>	22.	3199
VI. <i>Dejoces.</i>	53.	3252
(Hic familiæ dignitatem & auctoritatem veterem restituit, non armis, sed jure & legibus. Fuisse enim ipsum prudentiâ incredibili scribit Herodot. l. 1. <i>Ἀνὴρ</i> , inquit		

Nom. Regum.

Anni Regim.

Anni

Mūdi

is, μὲν vos κατὰ τὸ ὀρθὸν δικάζων, Vir so-
 us secundum id, quod rectum est, iudicans.
 rosius Dioclem appellat.)

VII. Phraortes.

22.

3293.

(Hic non contentus Imperio Medorum
 ellum Persis intulit, eosque sibi subiecit,
 ide aggressus Asiam, magnaque ejus par-
 e sibi subjecta tandem etiam Assyrios bel-
 o petiit, in eoque periit.)

VIII. Cyaxares.

40.

3314.

(Hic est Phraortis filius, qui patris
 necem ulturus, bellum cum Assyriis con-
 tinuat, eosque magno praelio vincit, urbem-
 que Niniven obsidet, obsessam capit, cap-
 tam evertit. Herod. l. i. Ier. c. 50. Ezech. 31.
 & 32.)

IX. Astyages.

35.

3355.

(Dicitur etiam Apandas. Hic filiam su-
 am, quam habebat unicam, quæ Manda-
 nes vocatur, Persæ cuidam Cambysi, non
 regiâ stirpe oriundo elocat, territus som-
 niis, quæ de Mandane somniârat, ex qua
 Cyrus paulò post natus, & mirâ Dei provi-
 dentiâ contra Astyagis mandatum, con-
 servatus est; quem deinceps Cyrus, ejus
 tyrannidem ab Harpago edoctus, regno e-
 jecit, & partâ hac contra avum maternum
 victoriâ primum gradum ad condendam
 Persarum monarchiam conscendit.)

Consentiunt ne Autores de his Medorum Regibus?

Minimè verò : Quidam pauciores, quidam plures numerant; Alii liberos, & absque imperio regum Medos usque ad Deiocem fecisse volunt, quam sententiam Herodotus amplectitur, *Deiocem, Phraortem, Cyaxarem, Astiagen* nominando; cui convenit Halicarnasseus, qui in rege quarto Medorum regnum fecisse ait: Alii cum libertate regum non repetitum esse, primumq; Media regem *Abacem* esse dicunt, dehinc catalogum non jam recensitum ferè ex Diodoro & Ctesias regum enarrantes, quæ sententia citra dubium verior est.

(De Media limitibus, nomine, gentibus, Medorum item origine, imperiis, familiâ regiâ, ejusq; propagatione intentu & institutis, vide *Remecc. part. 1. fol. 1. à fol. 1. ad fol. 13.*)

C A P. VI.

Synchronismus rerum ecclesiæ à divo usque ad excidium Hierosolymæ sub Nebucadnezare, incidens in primam monarchiam, ad quem omnes exoticæ historiæ exigi debent.

perné uniusmodi fuit administratio
rum Ecclesiasticarum, durante mo-
narchiâ primâ?

[Equaquam: siquidem tres diversas dy-
nastias Hebræi populi, sub prima mo-
narchia in sacris literis deprehendimus,
rum *prima* fuit *patria*, sub patriarchis, us-
ad Iosephum in Ægypto; *Secunda* Hero-
sub ducibus & iudicibus, à Mose usque ad
nuelem inclusivè: *Tertia regia*, à Saule
ue ad excidium Hierosolymorum, sub qua
isio regni Iuda & Israel post Salomonem
tigit.

Restant adhuc tres dynastiæ rerum ecclesiasticarū
monarchiis, nempe *quarta*, quæ *Ducalis* est, &
tificum post captivitatem Babyloniam, sub Per-
Quinta, quæ *Hasmoneorum* seu *Maccabeorum*,
Græca: & *Sexta*, quæ *Herodiadarum* & *Romano-*
sub Romana Monarchia, de quibus infra, libris
uentibus, suis locis, agemus.)

*Recense Patres cum præcipuis
eventibus sub primâ dyna-
stiâ, nempe pa-
tria?*

M.		Anni
S.		Ere
7.	Sem, filius Noæ, Gen. 10. v. 1. vixit annos	600.
8.	Arphachsad, biennio à dilu- vio natus, Gen. 11. v. 10. vixit annos	438.
	P5	Sa-

A. M.

1693.

Salah, Gen. 11. v. 12. vixit aⁿos

1723.

Eber, à quo quidam hebraicam linguam deducunt, Gen. 11. v. 11.

1757.

Peleg, cujus tempore fuit confusio Babylonica, Gen. 11. v. 16.

1787

Regu, Gen. 11. v. 18.

1819.

Serug, Gen. 11. v. 20.

1849.

Nachor, Gen. 11. v. 22.

1878.

Tharah, Gen. 11. v. 24.

1948.

Abraham, Gen. 11. v. 26.

2023.

Migratio Abrahami ex Haran, anno 75. ætatis Abrahamæ, Gen. 12. v. 4.

2047.

Circumcisio instituta anno 99. Abrahamæ, Gen. 17. v. 10.

2048.

Isaac, nascitur anno centesimo Abrahamæ, Gen. 21. v. 2. vixit annos.

2108.

Jacob & Esau, nati, Gen. 25. v. 25. & vixit iacob annos

2199.

Ioseph, nascitur anno 24. servitutis iacob, & vixit annos

2372.

Moses, nascitur, Exod. 2. v. 2. vixit

2453.

Exitus Israelitarum ex Egypto, Exod. 12. v. 37.

*Recense heroes sub dynastiâ
secunda, nempe heroica,
cum præcipuis e-
ventibus.*

Eodem anno, quo Israel ex
Ægypto exivit, *Moses à Deo Dux*
Israelitarum in deserto constitu-
tus fuit, Exod. 3. v. 10.

*Anni
gubernatio-
nis.
40.*

Iosua, filius Nun, qui terram
Chanaan plenè occupavit

18.

Divisio terræ inter 12. tribus.

Ios. 13.

Othoniel, seu *Athaniel*, Iud. 3.

v. 9.

40.

Ehud, seu *Ajoth*, Iud. 3. v. 15.

80.

Samgar, Iud. 3. v. 31.

Debora & Barac, Iud. 4. v. 4. 6.

40.

Gideon, Iud. 6. v. 14.

40.

Abimelech fratricida, Iud.

9. v. 1.

3.

Thola: Iud. 10. v. 1.

23.

(Hoc iudice rerum potiente excidi-
um Trojanum contigit)

Iair Iud. 10. v. 3.

12.

Iephtah, Iud. 11. v. 11.

6.

Ebzan, five *Abesan*, Iud. 12. v.

8.

7.

Elon, Iud. 12. v. 11.

10.

Abdon

2802. | *Abdon*, Jud. 12. v. 13.
 2290. | *Samson*, Jud. 13. v. 25.
 2810. | *Eli Sacerdos*, 1. Sam. 4. v. 18.
 2851. | *Samuel propheta*, 1. Sam. 3.
 v. 19.

*Recense reges cum precipuis
 synchronismis sub dynastia
 tertia, nempe
 regia;*

2875. | *Saul*, rex piimus, vivente ad-
 huc Samuele, creatur, 1. Sam. 10.
 v. 1.

2880. | *David*, rex & propheta, 2
 2890. | Sam. 16. v. 13. & denuo 2. Sam.
 5. v. 30.

2919. | *Salomon*, vivo adhuc patre
 Davide in regem unctus, 1. Reg.
 2. v. 12.

2933. | (Templum à Salomone magnificè
 extructum. 1. Reg 6 v 1 quod ste-
 tit annos 427. Sequuntur dehinc re-
 ges regni diversi, juxta se Synchrono-
 logicè positi.)

A M	Reges Iuda.	An Regni.	Reges Israel.
2969.	<i>Rehabeam</i> , sub hoc reg- num in tribū Juda, Benja- min & 12. tri.		<i>Ierobeam</i> , hic contrare- habeam à 10. tribubus fuit electus, & no.

<i>Reges Iuda.</i>		<i>Reges Israel.</i>	<i>Anni Regni</i>
bus fuit divi- sum, 1. Reg. 12 v. 16. regna- vit annos.	17	vum cultum in Bethel in- stituit, 1. Reg. 12. regnavit	12.
<i>Abia</i> , Impi- us: fit rex año 18. regni Iero- boami, 1. Reg. 15. v. 1. regna- vit annis	3.		
<i>Assa</i> , pius & sinceri cul- tus instaura- tor: fit rex an- no 20. Iero- boami, 1. Reg. 15. v. 9. reg- navit annis	41	<i>Nadab</i> , impi- etatis pater- næ æmulus, fit rex año se- cundo Assæ regis Iuda, 1. Reg. 15. v. 25. regnavit annis	2.
<i>NB.</i> *		<i>Baesa</i> , ho- mo impius, & minarum divinarum se-	

Anni Regni.

Reges Israel.

3013.

• • • • •

curus, fit rex
año tertio Af-
sæ, 1. Reg. 15.
v. 32. regn.

Ella, homo
fatuus, temu-
lent⁹, & impi-
us, fit rex an-
no 26. Affæ,
1. Reg. 16. v. 1.
regnau.

3014.

• • • • •

Amri, fit
rex anno 31.
Affæ in turbis
Simri & Tib-
ni, & postea
solus regnat

(Hic transtu-
lit sedem regni
in *Samariam*, 1.
Reg. 16.)

3025.

• • • • •

Achab im-
piorū pesim⁹,
gener *Ithoba-
li*, regis Tyri,
& ob id *Izabe-
li* uxori, fce-
minæ gentili,

Reges Iuda.

Anni Regni.

Reges Israel.

Anni
Regni

deditissimus
fit rex an-
no 38. Af-
sæ, 1. Reg. 16.
v. 29. regna-
vit annis

22.

Iosaphat, op-
timus & pie-
tissimus, fit
rex año quar-
to Achabi 1.
Reg. 22. v. 41.
regnavit an-
nis

25.

(Sub hoc va-
ticipatus fuit
propheta Elias
1 Reg. 17.)

.....

Ahasia, fit
rex anno 17.
Iosaphati, 2.
Reg. 1. v. 1.
regnat annis

2.

.....

Ioram, fit
rex anno 28.
Iosaph. 2. Reg
3. v. 2. regnat
annis

12.

10-

A. M.

Reges Iuda.

Anni Regni.

Reges Israel.

3049.

Ioram, pi-
entissimi pa-
rentis Josa-
phati impius
filius, fit rex
anno 5. Jora-
mi regis Isra-
el, 2. Reg. 8.
v. 16.

8.

(Sub eo floru-
it propheta *Eli-
sæus*, 2. Reg. 3
&c.)

3056.

Ahasia, im-
pius, fit rex an-
no 12. Jorami
regis Israel, 2.
Reg. 8. v. 25.

1.

(Hujus tem-
pore contigit
vera historia de
Didone, & initi-
ū Carthaginis)

3057.

Athalia, ty-
rannidem e-
xercet per an-
nos

6.

2. Reg. 11. v. 1.

3063.

Ioas, prudē-
tiā amicæ suæ

Iehu, Hic
progeniem A-
chabi divino
jussu extirpa-
vit 2. Reg. 10.
v. 36. regna-
vit annis

Reges Iuda.	A. R.	Reges Iſrael.	A. R.
caſi Athali- næ ſubtractus pius quamdiu loada ſum- mus ſacerdos vixit, fit rex anno ſeptimo Jehu, 2. Reg. 12. v. 1. reg. annis	40		
..... [Hoc rege regnã te Monarchia Af- ſyriaca, intereũ- te <i>Sardanapalo</i>, ab <i>Arbace</i> & <i>Be- leſi</i> fuit in Baby- lonios & Medos diviſa]		<i>Ioahas</i>, fit rex anno 23. <i>Ioas</i> regis Iu- da; 2, Reg. 13. v. 1. regn. an- nis	170
99.		<i>Ioas</i>, felix juxta vatici- nium <i>Elifæi</i>, fit rex anno 37. <i>Ioas</i> regis Iuda; 2. Reg. 23. v. 10. reg. annis	16.
100. <i>Amazia</i>,			

A. M.

Reges Iuda.

A. R.

Reges Israel.

quodammo-
do pius, fit rex
anno altero
Ioas Regis Is-
rael, 2. Reg.
14. v. 1. reg.
annis

29.

3114.

.

(Interregnum
annorum 11. quo
tempore Hoseas
& Amos prophe-
tarunt.)

Ierobeam II.
felix, quam-
vis impius, fit
rex anno 15.
Amaziae, 2.
Reg. 14. v. 23.
regn. annis

(Interregnum
in Israel, quod
duravit annis
20.)

3140.

Usias, five
Asarias, rex
pius & strenu-
us, fit rex año
27. Ieroboa-
mi; 2. Reg. 15.
v. 1. regnavit
annis

52.

(Sub huius re-
gis tempore, nē-

Reges Iuda.

A.R.

Reges Israel.

A.R.

pe tricesimo
quinto ejus regi-
minis anno, qui
incidit in annū
Mundi ter mile-
simum, centesi-
mum, septuage-
simum quartum
Olympiades in-
ceperunt)

7.

Zacharias, fit
Rex anno 38.
Ufia; 2. Reg.
15. v. 8. regn.
anni

2
1.

Sallum fit rex
anno 39. Ufia;
2. Reg. 15. v.
13. regn. men-
sem

78. Menahem, a-
varus & im-
manis in reg-
no, fit rex iti-
dem anno 39.
Ufia; 2. Reg.
15. v. 27. Fuit
infestatus à
Phul- Beloch
rege Assyrio,

A. M

Reges Inda.

A. R.

Reges Israel.

3189.

.....

& regnavit
annis*Pekaja*, fit rex
anno 52. *Ufia*.2. Reg. 15. v.
27. regn.

3191.

.....

Pekah, audax
per parricidi-

um regni in-

vasor, filius
Remalia, fitrex anno 52.
Ufia, 2. Reg.25. v. 27. regn.
annis

(Valdè fuit in-

festatus à *Tiglat*
Pileser, rege

Assyrio.)

3192.

Iotham, pius

& felix, fit rex

anno secundo

Pekah, 2. Reg

15. v. 32. regn.

annis

16.

(Hujus regis

tempore, nem-

pe regiminis e-

jus anno sexto,

Reges Iuda.

A. R.

Reges Israel.

A. R.

qui incidit in
annum mundi
ter millesimum,
centesimum, no-
nagesimum octa-
vum, Roma fuit
condita. sub hoc
etiam rege, ut &
sub *Vsia*, *Achas*
& *Ezechia* vati-
cinatus est *Esa-*
as propheta, ex
regio sanguine
oriundus.)

17. *Achas*, impi-
us hypocrita,
religionum
& rituum ex-
ternorū stul-
tus imitator,
fit rex anno
17. *Pekah*; 2.
Reg. 16. v. 1.
regn. annis

16.

18. - - - - -
20. *Ezechias*, pi-
issimus, fit rex
año 3. *Hosea*.
2. Reg. 18. v. 1.
regnavit ann.

29.

Hosea, ulti-
mus rex Israe-
lis, fit rex an-
no 12. *Achas*,
2. Reg. 17. v. 1.
regnavit ann.

9.

A. M.

Reges Iuda.

A. R.

Reges Israel.

(Hujus regis anno primo celeberrimum Pascha fuit celebratum, quod describitur Paral. 30.

Ejus etiam tempore 10 tribus abductæ fuerunt in captivitatem Assyriacam.)

(Tributarius fuit novem annis regni sui. Tandem à Salmanassare Assyriorum rege captus, & unacum 10. tribub⁹ in perpetuam captivitatem abductus fuit, regno Israel hoc modo totaliter everso, 2. Reg. 17.)

Restant aliquot reges Iuda, donec captivitas Babylonica, fuit infecuta.

3252.

Manasses, impiorum crudelissimus, prophetarum parricida, augurum & fatidicorum cultor; tandem à deo per calamitates ad poenitentiam adduct⁹, 2 Reg. 21. v. 1. regnat diutius, quam quisquā alius in populo Dei, nempe annos

3305.

Amon; impius, patris calamitatibus nihil melior factus, 2.

Reg.

Reg. 21. v. 19. regnat annos

2.

Iosias, rex piissimus & religiosissimus, 2. Reg. 22. v. 1. regnavit annos

32.

(Hujus tempore vaticinati sunt prophetae *Sophonias* & *Jeremias*.)

Ioachas, mente & factis impius, piientissimo parenti valdè dissimilis, qui à Pharaone regno privatur, & cum fratre Sallum in Ægyptum traductus, exul & vinctus moritur, 2. Reg. 23. v. 31. regnavit menses tres.

Iojakim, fratri abducto substitutus, quo nec animo, nec pietate meliorem se exhibuit; tandem malo per inconstantiam societatis à Babyloniis sibi attracto, interit, & insepultus abjicitur, 2. Chronic. ult. regn. annis

12.

49. *Iechonias*, in captivitatem abductus, regnavit 3. menses, 2. Reg. 24. v. 8. Advenienti Nebucadnezari cum exercitu se dedit, à quo Babylonem transportatus fuit, inter alios plurimos unà cū propheta *Ezechiel*, qui hinc numerat captivitatis Babylonicæ annos, quos ab hoc anno incipi-

A. M. | endos esse Ieremias c. 24. & 29.
demonstrat

3349. | *Zedekias*, ultimus rex Iuda,
regnavit annis

3360. | Anno undecimo regni sui ca-
ptivus abducitur Babylonem,
regnumq; Iuda universum cum
templo & politia destruitur, vi-
de 2. Reg. 25.

| Ejus tempore vaticinatus est
| Ezechiel.

(Ex hac accuratâ collatione successionis regum
Iuda & Israel patet, aliquoties patrem & filium per
quot annos, unâ in solio sedisse. Evidenter enim
hac computatione apparet, quàm egregiè anni regni
à distractione regni Iuda & Israel conveniant, cum
sitis 390. diebus, Ezech 4. v. 5. de quibus supra
in demonstr. epochæ septimæ mentio fuit facta.)

*Fuit synchronismus rerum Ecclesiæ
Monarchia prima: recense etiam reliqua
regna, quæ huic Monarchia fue-
runt synchrona?*

Primò est regnum *Ægypti*, ab ultima anti-
quitate repetitum, à Manethone sacer-
dote *Ægyptio* in certas dynastias distinctum
quod duravit usque ad tertiâ Monarchiâ, et
sub secunda Monarchia infestatum à Cambyses
& sub Persicâ potestatem redactum.

ujus regni dynastiæ, ut à Scaligero excerptæ ha-
 ir ex Africano, ab origine longissimè supra annos
 di excurrunt, quod vanitati Ægyptiorum tribu-
 m est; in posterioribus tamen cum S. Scriptura
 malè consentiunt. Regni ejusdem accuratam de-
 tionem vide in hist. lul. Reinecc. Vol. 1. à fol.
 usque ad fol. 272.)

Secundò est *regnum Germanorum*, sive *Teu-
 cum*, quod Aventinus à Tuiscone filio No-
 anno 121. post diluvium inchoat.

Quid Berosus & Tacitus de hoc regno referant, &
 modo id referant, videndum est in hist. lul. Rei-
 c. Vol. 1. fol. 642. 643. ubi assertiones utriusque,
 osi & Taciti, censentur & refutantur.)

Tertiò est *regnum Sicyonium*, in Græcia o-
 nium antiquissimum, cujus authorem Pau-
 las Eusebius & Suidas Ægialeum celebrant,
 reges usque ad tempora excidii Trojani,
 post, gubernatum. Tandem Ægialei fami-
 successit familia Phaësti ex Heraclidis. Té-
 re Eli sacerdotis hoc regnum defecit.

(De Sicyonis Urbis primordiis & dominationibus,
 de Strabonem lib. 8. Item Reiner. Reinecc. Hist.
 1. Vol. 1. fol. 303. & seqq.)

Quartò est *regnum Argivorum*, qui erant
 Egyptii, sed Græcis permixti, quorum pri-
 us rex fuit Inachus, quem Solinus Archi-
 æ genti nobilitatis initium dedisse scribit.
 Cæpit temporibus Isaaci, durans usque ad
 Mycenarum regnum, quod ipsum in hanc

Qs

pri-

primam Monarchiam incidit, suisque regum ordine familiis diversis constituit.

(Vtriusque regni, Argivorum & Mycenarum ratam descriptionem, vide in Hist. Jul. Reinert. 1. fol. 308 & 329)

Quinto, est *regnum Atheniense*, quod regum familiæ diversæ fuerunt. Prima *Cecropidarum*, à Cecrope, primo rege, tempore Moïsis adulti. Secunda *Erichtonii*. Tertia *Melanthi*. Sed non tantum à regibus, verum etiam post reges, à principibus Athenarum sunt gubernatæ. Hinc etiam dynastiæ diversitas. Quarum prima fuit regum à Cecrope usque ad ultimum regem Cecrope in cuius pietatis memoriam, postquam salute patriæ se hostibus devoverat, quod tempore Saulis, Hebræorum regis factum est. Athenienses deinceps neminem in se regem passi sunt, ut Iustinus testatur; hinc dynastia *secunda*, quæ erat ἀρχόντων perpetuorum quorum principatus morte finebatur. Quæ ad ἀρχοντας decennales, quorum erat dynastia *tertia*, incipiens tempore Iothami, regis Iuda, & durans annos 70. usque ad dynastiam quartam, quæ erat ἀρχόντων annuorum, durans & permanens usque ad Monarchiam tertiam. Quomodo hoc regnum à seditioso Cylone turbatum, & à Pisistrato tyranno quassatum fuerit, id apud historicos est legendum.

xtò fuit *regnum Trojanum*, authore Dar-
 , circa exitum Hebræorum ex Ægypto
 iens, annos 300. durans usque ad exci-
 , quod in tempora Tholæ, Hebræorum
 is, incidit.

eniorum hujus regni descriptionem vide in Hist
 ein. Reinecc. Vol. 1. à fol. 166. usque ad 139)

ptimò fuit *regnum Aboriginum*, quod eti-
Latinum & Albanum, (nam Aborigines
 ea Latini dicti fuerunt) à temporibus E-
 ludicis, annos circiter 80. usque ad exci-
 n Trojanum durans, cujus anno secundo
 eas in Italiam venit. generque Latini factus
 astiam secundam suscitatur, nempe Ænea-
 um, quæ annos 430. usque ad initium Vr-
 Romæ duravit. Hinc, Româ conditâ, dy-
 tia tertia Regum Romanorum, tempori-
 Iothami regis Iuda surrexit, annosque
 . duravit, usque in Monarchiam secun-
 n.

De hoc regno vide Hist. Iul. Reinecc. Vol. 1. à fol.
 usque ad fol 622.)

Octavò fuit *regnum Spartanum*, quod etiâ
 cedæmoniorum. Primus Rex *Eurota* fuis-
 dicitur, à quo Dynastia *prima*. Dynastia *se-*
nda est Heraclicidarum, ex Proclis & Eury-
 enis fratrum familia gemina semper binos
 ges, usque in Monarchiam tertiam, habens.
 Hinc

Hinc *Ephororum* magistratus paulò post
mam conditam institutus fuit. In hanc op
stiam incidit initium Olympiadum, temp
bus *Usia* seu *Asaria*, regis Iuda.

(Hujus regni plenam descriptionem vide in
Iul. Reinecc. Vol. 1. à fol. 354. usque ad fol. 383.)

Nonò fuit *regnum Corinthiorum*, cujus
nastiam *primam* fundavit Sisyphus; *Secundam*
Aletes ex Heraclidis; *Tertiam* Bachiada;
pore *Assæ* regis Iuda; *Quartam* Cypselidam
Cypseli videlicet & Periandri tyrannorum
Periandro autem occiso, Corinthii liberi
recuperarunt, tempore captivitatis Baby
nicæ.

(De hoc regno vide Hist. Iul. Reinecc. Vol. 1. à
v. 41. usque ad fol. 459)

Decimò, fuit *regnum Lydorum*, cujus
dynastia fuit obscurior, quæ erat Atyadum
Secunda Heraclidarum ab Agrone circa tem
pora *Iair*, iudicis Hebræorum incipiens; *Tert
tia* Mermnadarum, circa tempus Ezechia
gis Iuda, incipiens à Gyge, qui Candaulum
interemit, usque ad Cræsum à Cyro victum
annos 170. durans.

(Hujus regni plenior descriptionem vide in
Iul. Rein. Vol. 1. à fol. 202. usque 212.)

Undecimò fuit *Macedonum regnum*, cujus
conditorem Justinus *Caranum* ex Heraclidis

dicat, circa tempora *Amazie* regis Iuda datum putatur, durans usque in Monarchiam tertiam, quæ ipsa erat Macedonia, ut loco audiemus. Vide Histor. Iul. Reinecc. l. 2. à fol. 137. usque 140.

Duodecimò fuit *regnum Tyri*, cuius conorem Curtius lib. 4. *Agænoræ* autumat: Iohannes lib. 8. & Eusebius in Chronol. annis 240. apud Hierosolymitano vetustiore Tyri faciunt. Hoc regnum fuit pars regni Phœniciæ, cuius imperia potissimum erant *Sidoniorum, Tyriorum, & Aradiorum*. Huius regni Salomonis tempore rex erat *Hiramus*, Salomoni ad ædificium templi ligna suppeditans, lib. 1. Reg. cap. 1. videre est.

(Phœnicei regni, & consequenter etiam Tyrii, plenam descriptionem, vide Rein. Vol. 1. à fol. 138. que 149.)

Decimò tertio erat *regnum Syriacum*, cuius variata nomina, gentis originem, regna nobiliora & singulorum occasus, vide in Hist. Iul. Rein. Vol. 2. à fol. 150. usque ad fol. 157.

(Notandum, Reinerum Reineccium imperia cætera, quæ monarchiæ primæ tempore floruerunt, in Hist. Iul. Vol. 1. fol. 67. 68. ordine sequenti recensere, & in toto volumine operosè ex historiis pertrahere I In Asia, regnum Chananæum, Palæstinum, Moabiticum, Ammoniticum, Madianiticum, Idumæum, Israeliticum, in Hierosolymitanum & Samaritanum divisum, Phœniceum, Syriacum, Phrygium, Trojanum

janum, Mysium seu Teuthraneum & Pergamenum, Lycium, Lydium, Scythicum, Amazonicum, Rhodium, Cretense. II *in Africa*, regnum Ægyptum, Cyrenaicum, Æthiopicum. III *in Europa* regnum Cyprium, Argivum, Mycenæum, Spartanum, Messeniæ, Pherense, Oechaliense, Arcadium, Eleusium, Corinthiacum, Atheniense, Thebanum, Locrense, Tholonicum, Pelasgium, Phocense, Phthium, Argivum, Salamineum, Cephalineum, Ithacense, Thessalicum, Euboicum, Scyrium, Latinum, Albanum, Romanum, Tyrrhenum, Ligusticum, Celticum, Celtibericum & Teutonum.)

FINIS LIBRI TERTII.

INSTITUTIONVM
HISTORICARVM.

LIBER QUAR-
TUS.

De Monarchia secunda

Persarum,

CAP. I.

definitione Monarchiæ secundæ,
quæ erat Persarum.

Quenam fuit hæc Monarchia Persica?

¶ Fuit summum in mundo imperium,
quod à Cyro post devictam Babylo-
nem usque ad Darium ultimum, quẽ
Alexander M. devicit, circiter annos
7. penes Persas stetit, Dan. 1. v. 39. per ar-
teum pectus & brachia, & cap 7. v. 5. 17. per
undam bestiam urso similem præfiguratum.

¶ Definitum est, *Monarchia Persica*: de vocabulo
monarchiæ actum est suprà, lib. 2. cap 1 *Persica* au-
tem dicitur à Persis, penes quos stetit hoc imperium.
¶ Notandum, *Persas* sæpè à Græcis *Medos* nuncu-
pari,

pari, ut Reinecc. in Hist. Iul. Vol. 2. fol. 14. m.
 quod axiomati Monarchico Persarum non pra
 cat, tùm quia, cum sub *Persis* erant *Medi*, factum
 ut hæc Monarchia interdum etiam à Medis appe
 onem caperet, tùm quia Medorum regnum per
 cem Assyriis ereptum, diu potentissimum erat, ut
 hæc nominum *Medorum* cum *Persis* confusio:
Medos etiam *Persas* nominari Theodoretus sc
 quòd Cyrus à patre Medo, & matre Persa ong
 duxerit, & quia primus eorum rex fuerit. Nec
 reundum hîc, eosdem etiam appellari *Elymas*,
 S. Scriptura *Elamitas*, à Conditore gentis *Elam*,
 Sem, ut videre est ex collatione Gen 10. Esa 11
 22. Ierem. 25 v. 49. Ezech. 32. &c. qua de re ac
 agit Reiner. Reinecc. in Hist. Iul. Vol. 2. fol.
 26. II. Definitum sequitur *Definitio*, constans
 & differentiâ specificâ. *Genus* est *summum in*
imperium, quod de imperio Persico probatu est
 mum, si id in visionibus statuæ & bestiarum apud
 nielem præfiguratum demonstrabimus. *Differ*
specificâ constat causa efficiente, corrumpen
 subjectis, adjuncto & testimonio divino genit
Causa procreans est CYRVS, primus hujus Mon
 fundator, ut demonstrabimus, si ad seriem regum
 jus imperii deventum fuerit. 2. *Causa cor*
pens est Alexander M. qui per victorias aliquot
 ultimo clavam Monarchicam extorsit, fundand
 narchiam Græcorum novam, Dan. 8. v. 5 &c. Per
cum Caprarum usque ad Arietem ab Occidente
tem prophetæ in visione monstratus. 3. *Subjeda*
Persæ, synecdochicè genere pro specie sumpto,
 bus puta, qui Persis monarchicè imperabant, quor
 decem, ut mox audiemus, inclusivè à Cyro, usque
 Darium ultimum inclusivè numerantur. 4. *Adj*
etum est temporis continuatio, quo hoc imperi

archicè duravit. Vbi notandum, diversos diver-
chronologiam hujus Monarchiæ concinnare. Nā
o collegit annos 250. Suidas amplius 200. Cle-
s 235. Constantinus Manasses 213. referente Rei-
io hanc diversitatem in Hist. Iul. Vol. 1. fol. 22.
s diversitatis causæ variæ dari possunt. Nos Chro-
ogiam retinemus eventibus hujus Monarchiæ a-
gam, & in rei veritate fundatam, non obstante,
d hujus Monarchiæ, ut rectè monet Calvisius in
Chronol. c. 42. *terminus certus ex nulla historia
potest*; quia in tantis mutationibus non tam mo-
ta temporum, quàm ipsa tempora attenduntur.
~~vinum~~, & id quidem *geminum testimonium*, confi-
luabus visionibus apud Daniele in allegatis ca-
. descriptis. Quod enim cap. 2. v. 32 in statua est pe-
cum brachiis, incipientibus ubi caput desinit, hoc
Monarchiarum ordine est regnum Medicum & Per-
m, ex quibus hæc Monarchia, providente Deo, est
flata; Et quod idem pectus argenteum esse dicitur,
respectu capitis aurei de minori majestate est in-
gendum, quia hoc regnum Babylonico *minus v.*
expressè vocatur. Eadem ratione ad hanc Monar-
im optimè quadrant, quæ cap. 7. v. 5. & seqq. de
tia Vrso simili, habentur. Nam. 1. sicut hæc bestia
tur *secunda*, sic Persarum Monarchia Babylonice
cedens, itidem est numero *secunda*. 2. Sicut hæc
tia vrso similis est, cui ob voracitatem dictum est,
ge, comede carnes; Sic Persarum Monarchia carnis
manæ, per victorias multas, erat voracissima. 3. Quod
parte una stetisse dicitur, Hebræi, juxta Hieronymū
hunc locum, exponunt, nihil eos adversus Israel
udele gessisse. 4. Sicut tres ordines erant in ore ejus,
in dentibus ejus; Sic tres præcipui reges erant in ista
lonarchia, *Cyrus, Darius Hystaspes, Xerxes*, qui præ-
eteris potentiam imperii auxerunt & stabiliverunt.

Confer visionem Danielis cap. 8. v. 3. de arietis exactissimè cum Dario, ultimo hujus Monarchiæ ab Alexandro M. victo, & inibi per hircum adnotato, convenit.)

CAP. II.

De translatione axiomatis monarchici à Babyloniis ad Persas .Item Chronologia, sub hac Monarchiâ, observanda

Quomodo axioma monarchicum à Babyloniis ad Persas fuit translatum?

ARmis, quæ Cyrus avo materno Antiochus intulit, Persis ad defectionem per multis plurimisque regnis, dum Monarchiam perciperetur, suæ potestati subactis, inter subacta Persia & Media proximus gradus rant ad summitatem imperii, donec, occupatâ Babyloniâ, axioma monarchicum fuerit bilitum.

(Historiam de Cyri expeditionibus, & in potestatem redactis totius Asiæ regnis, occupatâ item Babyloniâ, Herodotus fusè tractat lib. 1. quæ, si omnes circumstantias vera est, utique admiranda. Quanquam de eodem historiæ valdè varient, quædam

itatem Rein. Reinecc. in Hist. Iul. part. 2.. fol.
21 inter se contendit.)

*Id si captâ demum Babylone secunda
archia, à Cyro fuit stabilita, quari-
r, quis tûm Babyloniorum rex fuerit,
quem Cyrus axiomaticè monar-
chico exuit?*

loc in puncto historici variant. Quidam
àzerem à Cyro victum fuisse putant, quam
entiam etiam *Reinerus Reineccius*, à nobis
toties allegatus, amplectitur, dum Vol. 1.
Iul. fol. 65. scribit: *Eum, urbe à Cyro
â, confossum, & Monarchiæ primæ finem in-
tu ipsius impositum fuisse*. Quanquam au-
t in hoc Bellazare polteritas Nebucadne-
is defecerit, non tamen Babyloniorum re-
in eo defecisse, sed adhucdum residuum
egem successisse *Berosus*, *Megasthenes*, &
Plinius in *Almagesto* expressè testantur,
Nabonidum puta, seu *Nabonidochum Meden*,
Megasthenes eum appellat, qui ipse *Darius*
Medus est, Dan. 5. v. ult. Herodoto verò lib.
Labyntus. Occisum autem esse Belsaza-
n non à Cyro, sed oppressum ab amicis, &
m cruciatu interfectum (*τετυμπατισμένον*)
iisdemque Nabonido huic, seu *Dario Me-*
o, regnum de communi sententia traditum,
m allegati Authores expressè habent. Hunc

Darium Medum, Nabonidum seu Labanum à Cyro post captam Babylonem vitam quidem, & ad Borsippum deditione vitam tamen donatum, & Carmanienſis ſtaturæ præpoſitum fuiſſe, Beroſus apud Megasthenes apud Euseb. & Ptolomæi Canone clarè teſtantur.

[*Darius autem Medus*, ut Daniel ſcribit, *non cupaſſe regnum*, ſed *accepſſe* legitur; ſic enim ſunt verba Danielis c. 5. v. ult. *Et Darius Rex Medorum regnum*. Confer Mœſtlini quæſtiones Chronologicæ quidem hunc Darium de ſemine Medorum, non autem ex Aſtyage ortum, ſed filium Abaſvero ait.]

Quodnam eſt fundamentum Chronologicum ad quam rerum eventus ſub hac ſecunda & ſubſequenti tertia Monarchia exigi debent?

Fundamentum Chronologicum ſub ſecunda, & ſequenti tertia Monarchia eſt nè diverſum. Nam ſicut S. Scriptura hiſtoriam à mundo condito *annorum ter mille, centorum & ſexaginta*, uſque ad everſionem politiæ Iudaicæ, à Nebucadnezare factam continuâ ſerie nobis exhibet: Ita hiſtoria, poſt vaſtationem Hieroſolymorum ſequens, nullo certo temporis intermedii nexu prioribus in S. Scriptura cohærent. Singula autem providentia Dei factum eſt, ut per prophetas

a scripta Chronologiam continuent, u-
 iptura in ea pertexendâ definit, quia con-
 exiguo ante expirantem scripturæ Chro-
 giam tempore inveniri temporum radi-
 id quas historiarum veritas, etiam quod
 onnotationem temporis attinet, tutissimè
 ipotest.

de quæ suprâ lib I. cap. 9. de hoc commate Chro-
 gico dicta sunt. Hîc loci tantum duas in memori-
 voca æras, nempe *Olympiacam*, quæ incidit in
 3174. ut Sethus Calvisius in Isag. Chronol. cap.
 emonstrat, de qua Africanus antiquus historicus
 l. lib. 3. his verbis apud Eusebium utitur: *Vsque*
Olympiades nihil exploratum in historia Græcorum
ntur, sed omnia confusis conscripta sunt tempori-
Sic etiam æram Nabonassaram, quæ incidit in an-
 Mundi 3203. quæ itidem celeberrima est, ad quâ
 omæus, & alii Astronomi eclipses suas computant,
 umq; Astronomicorum radicem ad ejus tempus
 unt. Hinc etiam post expirantem in S. Scriptura
 onologiæ calculum, exigendo rerum eventus ad
 æras, justâ earum alligatione ad annos mundi fa-
 Chronologicæ certitudinis continuatio, sed & uti-
 um, diversa à S. [Scripturâ ad hujusmodi epochas
 putandi ratio exoritur.]

C A P. III.

istoria regum Persicorum, & quæ-
 nam illorum successio.

*Potestne certa dari regum successio, dante
dynastia regni Persici?*

DOnec hoc regnum fuit monarchicum, satis luculenta est regum ejus apud historicos successio: retrò autem numerando ejus primordium, intricatissimè de hoc regno tam ejus populis quàm regibus ipsis, hìc loquuntur: regnatum tamen fuisse in Persia ipsis primordiis, verisimile est, quia plurimum valuit cœptum Babylone Nimrodì exemplum, quanquam Diodorus, eos Assyriis parasseverat. Nos hìc loci de Persiæ regibus, à primordii origine, ante monarchicum ejus axioma, admodum scrupulosè tricabimur, contra historica veritate, quæ successionem regum Monarchia ejus nobis aperit.

(Laboriosus est Rein ecc. part. 2. Hist. Jul. à fol. per multa folia in recensendis Persiæ gentibus, stirpibus, familiis imperiosis, earundemque successionis propagatione & interitu, ubi cum primis firmiter videndum esse, fol. 18. monet, quòd ab Achæmene regem in Persis iterum novum fundatum, & ad posterum propagatum sit. inter quos eminentissima domus Hyaspidarum quam Herodotus solam ab Achæmene usque ad Darius & Xerxem, serie posteritatis continuâ, exposuerit. Medis tamen Persas ante Cyrum fuisse, clarum est à historia Astyagis, qui avus maternus Cyni erat, quod Herodot. lib. 1. fusè describit, cujus summa est: Astyagen Medorum regem metuentem, ne suus ex filia Manda-
dane nepos, quem nasciturum, nondum natum, ob scelus
ones suspectum habuit, totâ Asiâ potiretur, elocasse

lli Medorum, sed Cambysi cuidam Persæ, ingenio
 & obscura gente orto; planè tamē contrario, quàm
 erat, e Gentu, uti exitus postmodum demonstravit.
 etiam Tarich, h. e. scriem regum Persiæ, ad
 hir Babekar, &c. editum per VVilhelmum Schik-
 m. &c. in proœm. pag. 43. & seqq.)

ra mentionem fecisti, in correcto cano-
 tolonæi, à D. Overallo per Abraham.
 tetum Calvisio ex Anglia misso, habe-
 etiam reges Persarum, quæso ex-
 hibe exemplar tran-
 scriptum!

κανών περσών βασιλείων:

	θ.	ση.	218.
βύσε	κ.	σκς.	226.
ει α	λς.	σξβ	262.
κ	κα	σμΓ	283..
ξέρξ α	μα	τκδ	324.
ει β	ιθ	τμγ	343
ξέρξ β	μς	τκθ	389.
κ	κα	υι	410.
ύς	β	υιβ	412.
ει γ	δ	υις	426.

rtexas igitur mihi velim catalogum ho-
 um regum, qui iuxta hunc Canonem
 in hac Monarchia regna-
 runt?

I. *Cyrus*, *Cambyſis* *Persæ* & *Mandane* cuius regni triplex initium conſtituitur. 1. Anno mundi 3397. dum victo *Aſtyage* avorum regnum ad *Persas* tranſtulit. 2. Anno mundi 3412. quando, devictâ *Babylone* ſine ferè imperium ad ſe tranſtulit, & *Mediam* ſtabilivit. 3. Anno mundi 3420. quando *Judæis* ex *Babylone* reditum in patriam conceſſit, quod initium *Judaicus* populus ſuprà l. 7. c. 10. ex *Calviſio* monuimus conſenſu conſtituit, qui gratam memorie liberationis ſuæ ex captivitate *Babylonis* reſtitutionis in antiquam patriam, ad quod ſe propagare hac epochâ inſtitutâ veterem quâ impoſterum in temporibus numerare uteretur. Ejus autem res geſtæ inter alia *Aſtyagis* avi materni ſubactio; *Mediam* ſub *Persas* ſubjectio; *Babylonis* occupatio; *Totius Aſiæ* per *Mardonium* ad patriam ſibi coactio; *Judæorum* ex captivitate *Babylonica* dimiſſio: *Cræſi* *Lyderum* regis preſſio; tandemque infelix adverſus *Mædum* expeditionis, de qua *Herodotus*, λόγον τῆς νώτατον εἶναι ait, quo *Cyrus* occubuiſſe, ejus caput à *Tomyri* regina in utrem; humeris cruore completum, demiſſum ſcribitur, cum inſultatione: Σὲ δ' ἐγὼ αἵματι κορίσω, *verò te ſanguine ſatiabo*. Regnavit à primo regni initio annos 30.

ile & necessarium est, hæc diversa Cyri initia ob-
i, ut Chronologiā S. Scripturæ, hujus Cyri multo-
m annotatione annorum ejus regni mentionē
tis, rectē assequamur, de quo supra l. I. c. 9. men-
ta fuit. Porro quod ad historicos, Cyri historiam
entes attinet, illi multum inter se dissentiunt,
ipse Herodotus lib. I. trifarias de Cyro narrandi
nominavit. Cæterum, quæ S. Scriptura de eo re-
authenticæ sunt, & extra omnem dubitationis
n posita.)

I. *Cambyfes*, Cyri filius, A. M. 3421, Rex à
e in Massagetæ profecturo designatur.
editionem in Ægypto contra regem Psam-
nitum suscipit, & deditione captum hu-
niter tractat, in reliquis expeditionibus
risque infortunatus; Ægyptiorum sacer-
tibus & sacris infestus; Fratricida Smerdis,
pter suspicionem iniuriarum; Sorores *Atos-*
& *Meroen* in uxores duxit, alteramque,
fraternam cædem non nihil dicentem, pari-
tricio interemit. Tandem, multis facino-
us designatis, in Ecbatanis Syriæ proprio
adio, fortē evaginato, vulneratus, & in mor-
m lethalem incidens, ut meruit, deces-
, cū regnasset annos 7.

(Post obitum Cambyfis, Smerdes Magus, A. M.
28. se verum Smerdem, Cyri filium mentitus, impe-
vit 7. menses, qui menses ad complendum octa-
um annum Cambyfis fuerunt reliqui. Ideo hujus
merdis tempus pro interregno potius, quàm ipso re-
no habetur. Historiam ejus vide apud Herodot. lib. 3.)

R 5

III. Da-

III. *Darius*, Histaspis Filius, A. M.

Hic occisis in Persia Magis (undè *magi* in Persia, quam *magosoriarum* appellant, dot. lib. 3.) fulmine confirmatur, induit quisoni: Oebaris ad regnum designatus, quam pro regio statu contra Otanem & gabyzum acriter dimicaverat. Inter alia expeditiones notabilis est Babylonis ratio, quæ sub Cyro occupata, postea recuperat, qua in recuperatione cum primis da est Zopyri præstita fidelitas, de qua ter Herodotus. Privatus adhuc Zorobab Iudæum, ex regia Davidis posteritate dum, inter necessarios amicos coluisse tur, Rex creatus, ut dignitatem confirmaret, duas Cyri filias, & totidem ptes uxores duxit. Epitaphium ejus Strabo Eustathius fuisse commemorant: *τοῖς φίλοις: ἰσχυρὸς καὶ τοξότης ἀεὶ καὶ ἐγερμένος πηγῶν ἐκέρτεν: πάντα ποιεῖν ἠδυνάμην*, hoc *Amicus eram amicis; Eques & jaculator sum; Venatores superavi; omnia facere potui*.
Regnavit annos 36

(Hujus Darii tempore consules Romani creati perunt, Sexto Tarquinio regis Tarquinii filio, patre & totâ familia, ob stuprum Lucretia Romæ pulso: Primi consules erant Junius Brutus, & ipse Tarquinius collatinus, Lucretiæ à Sexto Tarquinio præpatæ maritus. Eodem tempore Zopyrus & Heraclides Philosophus floruerunt.)

Xerxes, A. M. 3464. qui in sacris Bibliis
 Xerofsch dicitur, propter hanc causam,
 Hebraei in initio vocum duas consonan-
 tes, & enunciare non possunt, sed *X* eu-
 iæ causâ in sua lingua præponunt, ut *A-
 ni* id est *Ptolomeus*, *Achsan* id est. *Ξέρξης*:
 iam *Achsveros*, seu *Axvers* pro *Xerxes*,
 hoc etiam in mediis syllabis sanctæ lin-
 guæ usitatum est, ut cum pro *Vespasian* scribunt
 fianos ut videre est in *Judæorū Chronico*,
 in *Seder Olam*. Fuit is *Darii Histaspis* fi-
 & *Estheræ* maritus, ut multis argumentis
 colligitur, qui convivium illud celeberrime
 negit, de quo lib. *Esth.* c. *1.* Variæ & in-
 tantis fortunæ fuerunt ejus expeditiones.
 in Ægyptum feliciter recepit, patris bellū
 contra Græcos redintegravit; Exercitum ho-
 rum 1000000. contra Græcos duxit, de
 Vegetius lib. 3. rectè scribit: *Evidenter
 trere, nimium copiosos exercitus magis pro-
 multitudine, quàm hostiū virtute depressos;
 non montem incredibili labore perfodit;
 les pontum ponte junxit, ad Magenfiā na-
 400. naufragio amisit; Græcorum præ-
 um in Thermopylis infeliciter tentavit;
 ri ad Aphetas & Artemisium dubiâ pugna
 tavit; Thespias, Plataas, Athenas vi captas
 cendit; Tandem classe ad Salaminem cum
 Græcis infeliciter congressus, Mardonio pede-
 stri-*

tribus copiis permisissis, præcipiti fugâ
fiam recepit, rebus ejus magis magisque
ius collabentibus, donec tandem ab
no patruo suo, occisus, omni fortuna
imposuit. Ejus iracundia in mari flagi
dendo nemini non est nota, quam Ame
litenes imitatus esse, à Cedreno, referen
neccio, scribitur. *Regnavit annos 21.*

(Hujus regis tempore floruerunt *Aeschylus* &
rus Poetæ; *Themistocles* dux Græcorum, cuius
Xerxes fugâ sibi consuluit; *Aristides*, *Ostracism*
us ejectus, & *Empedocles* Physicus. Notandum
hîc, *Artabanum*, post Xerxen trucidatum, reg
menses, sed qui pro interregno habentur, & a
dam 21. annis Xerxis annumerantur. Porro nu
rum evadit, hos 4. Persiæ reges, *Cyrum*, *Camby*
rium & *Xerxen* esse illos ipsos reges, de quibus
v. 2. 3. *Ecce adhuc stabunt tres reges in Perside*, &
us ditabitur opibus magnis præ omnibus, cum
Salverit opibus suis, excitabit omnes contra
Græcia. Et mox: *Stabit autem rex fortis*, &
terit, conteretur regnum ejus, ut dividatur in 4
cæli. Ergò per quartum regem, *Xerxen* & per eum
subiungit, *Alexandrum M* per saltum intelligit
Mæstlinum in quæst. Chronol. pag. 37. Id quod
ti Hebræorum non attendentes, quatuor tantum
siæ reges fuisse ex allegato loco Danielis statuerunt
R. David Ganz in *Zemach David* lib. 2. p. v.
Seder Olam c. 30. & 28. allegat, sed & refutat hu
bis: *in numero Regum Persiæ multi intricati*
Licet autem in Seder Olam cap. 30. & 28. dicant,
Centre nos reges Mediæ & Persiæ, nisi 4. duntaxat,
scias ex sententia Pirke R. Eliezaris, quem omnes

res sequuntur, multò plures fuisse Reges Persia:
 lem Ganz multis allegationibus ex Rabbino-
 ezaris, Rasi, Sehadia, Abr. Ezra, Zacharia Le-
 isaaci Abarbinelis, & ipsius Iosephi inibi de-
 tat.)

Artaxerxes Longimanus. A. M. 3485.
 è Μακρόχεις, quod cognomen Strabo ei
 lib. 15. scribit, quod brachiorum & ul-
 n tantâ longitudine fuerit, ut genua con-
 ret. Ejus res gestæ præcipuæ sunt; Artaba-
 m liberis everfio; Ægypti magnâ opum vi-
 peratio; Clemens peccantibus, benignus
 tibus fuisse scribitur: Tamen si Judæos gra-
 accusatos, à Templi & urbis Hierosoly-
 um structurâ, serio edicto prohibuerit,
 avit annos 40.

huius regis temporibus floruere *Democritus* phy-
 , *Hippocrates* medicus, *Euripides* & *Sophocles* poe-
Herodotus historicus. Et quod benè notandum,
 Peloponnesiaci initium factum est, cuius historiâ
Thucydides accuratè descripsit Porro notandum hic est
 xerxi successisse Xerxen II. filium, in cuius regni
 gnato tempore Eusebius & Diodorus differunt,
 hic unius anni numerum, ille saltem duos men-
 numerat: Ipsique Xerxi II. succedente Sogdiano
 Ogdiano 7. mensium rege, ex quo factum, ut a-
 nonnullos horum duorum regum tempus pro in-
 regno habeatur, annisque Darii sequentis adici-
 ur.)

VI. *Darius Nothus*, interempto Sogdiano,
 A. M. 3527. rex fit, qui is ipse est, cuius anno.
 secun-

secundo structura tēpli Hierosolymitanū
 sumpta fuit, Dominus Iesum, summi
 dotem, & Zorobabelem ducem, per
 um & Zachariam prophetas confirm
 corroborante, ipsoque rege Dario appro
 mandatūque Cyri hactenus antiqua
 novo edicto serio repetente; id quod Sc
 firmissimis argumentis demonstrat. Ab
 igitur Dario, & exitu verbi ejus de resta
 templo 70. Hebdomades Chronolog
 peritissimi supputare incipiunt, quas Sc
 scopulum tam eruditorum, quam imp
 rum vocavit, apud quem nemo sine nau
 pratervehi potuerit. *Regnavit annos 19.*

(Huius regis temporibus duravit & flagra
 Artaxerxe inceptum bellum Peloponnesiacum
 eruntque *Thucydides*, huius belli scriptor graviss
Socrates philolophus, & vaticinati sunt propheta
geus & Zacharias.)

VII. *Artaxerxes Mnemon*, Darii Not
 lius, A. M. 3546. Huius regis multæ res
 memorantur ab historicis, inter quas
 dignissimum est, quòd Esdram miserit
 tolymam, & post eum Nehemiam, ad ab
 vendum ea, quæ ad restaurandam politici
 daicam adhuc desiderabantur. *Regnavit*
nos 43.

(Huius regis temporibus floruerunt *Alcibiades*,
Stophanes, *Isocrates*, natusque *Aristoteles*, eiusdem

circiter 23. Stagyrae, qui vicus est agri Olyn-
thiae *Nicomacho*, ex Hippocratis familia, ut est
certum; Fuit triennio ferè major Demosthe-

I Artaxerxes Ochus, Mnemonis filius,
3589. Fratrum natu minimus, regnum
perdidit, cum primis Atossam Novercam, &
per stupro ad conjugium, & regni socie-
pellicit. Vi pro rege se gerens, superstites
tres uno die obtruncat. Ingenio quidem
cri & industrio, sed saevo & avaro; hinc
expeditiones ab inquieto profectæ, suc-
multiplici; donec vel tandem Bagoæ Eu-
i infidiis periit, cadavere ejus felibus pro-
, & ossibus in gladiatorum manubria ver-
gnavit annos 22.

ujus regis tempore *bellum sacrum* inter Theba-
acedæmoniosque, & Phocenses, ob violatas in-
s contigit. Hos enim Thebani apud Amphicty-
accusarunt, qui inexsolubilis pecuniæ summæ
nati, bello vim à se propulsare decreverunt.)

X. *Arses* vel *Arsames*, A. M. 3611. Ochi fili-
bætatem, parricidæ Bagoæ nondum for-
labilem, conservatur; Patris in regno suc-
or vindicaturus cognita Bagoæ scelera, nisi
occupatus ab hominum altutissimo cum
ni prole extinctus fuisset: *Regnavit an-*
3.

(Circa hæc tempora floruerunt *Plato*, *Diogenes Cy-*
nicus.)

nicus, Aristoteles, Demosthenes, Aeschynes, Euripides

X. *Darius ultimus, Codomannus* alio
appellat⁹, A. M. 3614 Hic Ocho militavit
Cadusios, & provocatorem barbarum
citui insultantem, duello confecit. Bago
pera ad regnum evectus, ab eodemque
as sibi necti compertus, prudenter ex
prævenit, cogendo Bagoam venenum
quod in necem suam paraverat. Rebus
tis, Asiæ aditus contra Macedonas mun
sed, renuentibus fatis, frustra. Tribus
pugnis contra Alexandrum Magnum
tis, in ultimâ occidit, trucidatus à suis;
ma, victis ad *Granicum flumen* ducibus
Asiâ omni anteriore exuitur. In secunda
vis copiis 300000. peditum, & 100000.
tum coactis, ad *Issum Cilicie* graviter vul
tus, Matris, conjugis & liberorum turpen
ptivitate spectat, acceptâque ab Alexan
superba denunciatione, ut regni arbitri
victori supplex submitteret quia Mundus nec
bus Solibus regi nec duo summa regna, salu
rarum statu, habere possit, bellum, copia
superiorum numero duplicato, terriõ in
rat, inito ad *Gangamela*, secundum Strabo
nem, lib. 16. seu, ut multi tradunt, ad *Arbeli*
cum hoste cruento bello, ubi iterum fufus
gatúsque in *Bactrianam*, à Besso & Nabate
ne præfectis, interimitur, cujus corpus ab

dro repertum in Persiam deportari, regionum mentis inferri jubeatur. Spiranti ad Alexandrum supervenisse, ejusque calamem vehementer indoluisse, ipsique preesse, ut hoc parricidium ulcisceretur, hoc iussisse, multumque operæ in persequendo impendisse, nonnulli tradunt. Confollo, tamque strato solum canem, quem educat, cæteris diffugientibus, fidelem perisse, Ælianus scribit. In fuga cum aquam dam, & cada veribus inquinatam bibisse eum, scribit in Tuscul. Cicero, *seam jucundius bibisse*, addito *quod nunquam s biberit*. Ingenio fuit miti & simplici, sed dulatoribus, regum, principum, & aula-pestibus, non raro in transversum acto. *avit annos 6.*

antæ molis erat, summum Persarum imperium destruere, & fundare Monarchiam eorum novam. Hinc Seneca:

*Non sic Lybicus Syrtibus æquor
urrit alternos volvere fluctus,
Non Euxini turget ab imis
Commota vadis unda, nivali
Vicina polo, ubi cæruleis
Immunis aquis lucida versat
Plaustra Bootes;
Ut precipites regum casus
Fortuna rotat.*

S

Ergò

Ergò, ut ultrà addamus, quod idem
gnatibus terræ inculcat;

*Vos, quibus rector maris atq; terra
Ius dedit magnum necis atq; vitæ,
Ponite inflatos tumidosq; vultus:
Quicquid à vobis minor extimescit,
Major hoc vobis Dominus minatur,
Omne sub regno graviore Regnum est.
Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens jacentem.
Nemo confidat nimium secundis,
Nemo desperet meliora lapsus,
Miscet hæc illis prohibetq; Clotho
Stare fortunam, rotat omne fatum.
Nemo tam divos habuit faventes,
Crastinum ut possit sibi polliceri,
Res Deus nostras celericitas
Turbine versat.*

C A P. IV.

Synchronismi aliarum politiarum
quæ, durante Persarum Monarchia
suam αὐτονομίαν habuerunt: Et prius
quidem de αὐτονομία Iudæorum
politicâ & ecclesia-
sticâ.

*snam fuit status Ecclesiae post capti-
vitatem Babylonicam sub Monar-
chia Persica?*

[Τετονικός hoc est, *ducalis*, dum res Iudæ-
Lorum, captivitate Babylonicâ à Cyro so-
templôque Hierosolymitano sub Dario
ho restaurari permissio, & initio 70. hebdo.
lum Danielis facto, valde quidem afflictæ
verturbatæ, autonomice tamen admini-
stratæ fuerunt, ut ex historia Esdræ & Nehe-
miae, item Iosepho, colligitur.

Iosephus hanc Iudæorum dynastiam *αἰσακρά-
τωρ* appellat, Euseb. in Chronol. *ἀποδασμὸν*, &
reute Reinecc. Hist. Iul. part. 20. fol. 246 Vbi re-
ligenda sunt, quæ suprâ l. 2. c. 6. de administrati-
onis huius politiae attulimus, nempe fuisse dynasti-
on ejus formam *patriam* sub Patriarchis; *heroicam*
judicibus; *regiam* sub regibus, usque ad captivi-
tatem Babylonicam. Has sequuntur tres reliquæ, *du-
calis* & *pontificum* (ut modò diximus) ad Persicam;
ecclesiarum ad Græcam; *Herodiadarum* ad Romanâ
monarchiam pertinens. Porro notandum hîc, hanc
artem politiae Iudaicæ dynastiam, à veteribus valde
negligenter in historias esse relatam, ut nimium per-
plexâ sit controversia de Zorobabelis successoribus, &
ipsa Iudæorum politia, qualisnam illa fuerit; quia
tra Nehemiae, *Ἐλεειπομένων*, Iosephi, & libri *Se-
der Olam*, Eusebiique historias, Iudaicorum ducum
nomina difficulter alibi inveniuntur, sicut *Guilielm.
Henric Vorstius* in Chronologia sacra profanâ R. *Da-
vidis Ganz* id observavit, qui in præfatione ad bene-
volum

volum Lectorem, quod ad hoc punctum, ita scilicet
 revertamur ad nostrum Ganz; qui subinde à scopo
 rat, præsertim in historia regum ac ducum sub illo
 plo, ubi nimis pressè inhaeret Vestigiis nugatoris
 & Iosephus ipse l. II. c. 4. testatur, à reditu ex Babilonia
 ne penes Pontificem fuisse summam Authoritatem
 Asmonæorum gens, mutato rerum statu, regnum
 nuerit. Quæ sententia, Ducalem potestatem
 fuisse, concludere videtur, quod tamen, quia
 historia expressè contradicit, commoda moderatè
 mitigandum est, ut dicamus, non sequi; summam
 potestatem fuisse apud Pontifices; Ergò nullam fuisse
 apud duces: juxta sententiam Bonaventuræ
 de politia Iudaica, allegante eam Rein. Reinecc
 2. Hist. Iul. fol. 247. ubi inter alia etiam hæc habet
 Fieri tamen potuit, ut Iaddus reliquique Iudæi,
 aliquem ex tribu Iuda delegerint, qui primas in
 Synedrio obtineret, sed nominatenus potius, quam
 cum omnia à summis pontificibus penderent, At
 eò spectat, quod vulgò de eorum ducum serie circum
 tur nomine Philonis. Hæc ille.)

*Qui sunt igitur duces, durante dynastia
 quartâ Iudæorum?*

I. Zorobabel, filius Sealthiel, dux primus
 post captivitatem Babyloniam.

(Hic etiam prophetis, sanctis Dei hominibus, celebratus est. Seder Olam de eo inquit: Et ascendit Zorobabel in Ierusalem, & transmigratio cum eo, ante Cyro, regis Persarum. Et mox: Et reversus est Zorobabel in Babel, mortuusque est ibi.)

II. Mesollam, Zorobabelis Filius, alio nomine Mosollam; Idem etiam, ut Rein. Reinecc notat, Riesa dictus.

De hoc ait Seder Olam: Stetit autem post eum (Zobabelem) Mesullam filius ejus, & in diebus ejus imperium habuit Regnum Græcorum. Hic Seder Olam in unum vocari posse videtur. Quia enim hujus ducis aetate durante Græcorum regnum imperium habuit, cum constet, Persarum imperium annos usque ad Darium Codomannum inclusit duravisse. contra, Mesullam patri, primo duci, initia rerum alicarum restaurandarum circa initium Persicæ Mochiæ molienti, successisse? Verum si concedamus, Zobabelem 110. annos præfuisse regno Iudaico, et huic Hebræorum Chronico suum calculum cum terminatione relinquamus.)

II. Hananias. IV. Berechias. V. Hasadiah. VI. Isaias. VII. Obadias. VIII. Sechos. IX. Schemaia. X. Naadiah. XI. Hiskias

De his Seder Olam inquit: Alexander Macedo, Græciæ regnavit 12. annis, mortuusque est Mesullam, & stetit post eum Hanania filius ejus. Anno 140. Græcorum mortuus est Hanania, atque Mathathia filius Johanan filii Simeonis, stetitque post eum Berechia filius ejus. In diebus ejus fuit Seleucus & Antiochus, & edificavit Antiochiam, & Ptolomæus, qui descripsit Græcæ. Anno 70 Græcorum mortuus est Berechia, stetitque post eum Hasadiah filius ejus. In diebus ejus tribulatio magna contra Israël, in diebus sc. Ninnoris, Regis Græcorum: egredientesque filii Hasmonum (qui Maccabæi) occiderunt eum, & omnem militiam ejus, ipse est annus 175. Græcorum, regnavitque Johanan filius Simeonis, filius Mathathie, filius Hasmoni 10. annis. Et dormiens Hasadiah, stetit post eum Isaias. De Seder Olam, ejus catalogum, in V. Instr. Tom. 1. Münsteri, post operis vestibulum. Reliquos Duces videtur in Iosepho & Eusebio. Nam quos Seder Olam hic

porrò subjungit, illi ad tempora Maccabæorum
 nent, & quæ eos sunt sequuta, de quibus
 agemus. Confer item Reinecc. part. 2. Hist. Ju.
 249. & seqq.)

*Qualis autem fuit pontificum Iudaicorum
 potestas sub hac Monarchiâ seculari
 Persarum?*

Pontificum Judaicorum potestas
 solutam captivitatem major fuit, quàm
 lis, præsertim postquam ad Asmonæos ha-
 gnitas fuit devoluta, adeò, ut Dion ex-
 scribat, allegante Rein. part. 2. Hist. Ju.
 252. *Regi nomen summi pontificis apud Iudeos.*
 Et Philo de Legat. ad Cajum affirmare
 dubitat: *Pontificum dignitatem Iudeos præ-
 fecisse, quàm regiam.* Quod inde venisse
 detur, quia regis nomen, solutâ captivitate
 exteris regibus, præsertim Judæos ad æquum
 remittentibus, valdè suspectum & odium
 reddi potuisset, quod periculum Pontificum
 quàm *regum* titulo, concurrente ducum
 dictione, melius averti potuit, donec vel
 dem rebus suis firmatis Iudæi, abusu pontificum
 quàm usu dignationis, suos pontifices eo
 thoritatis progredi, & ducum potestatem
 leri passi sunt.

[Regnantibus in Iuda & Israel regibus, pontifices in ordinem redacti, & intra tramitem demandati]

confistere coacti sunt, ut ex S. Literarum histo-
riis constat. Quod itidem denuò factum est, post-
ea Romanis per Pompejum Judæorum res celsere-
nte quidem nomine tenus *αὐτονομία* & ecclesia-
re ipsa tamen sacerdotio ad arbitrium tyranno-
sæpius constituto.]

*ita iudæorum pontificum catalogum à
solutâ captivitate usque ad Macca-
bæorum tempora?*

Ex Nehemia & Iosepho prodeunt.

I. *Iehosua*, vel ut Esdras eum appellat, *Iosua*,
is Jozedek, Zorobabeli in officio ultra 110.
105 *σύγχρονος*.

II. *Ioachim*, Jesuæ filius, Nehem. 12. v. 10.

III. *Eliasib*, Ioachimi filius, ibid.

IV. *Iojada*, Eliasibi filius, ibid. v. 11.

V. *Jonathan*, Iojadæ filius, ibid.

VI. *Iaddua*, Jonathæ filius.

[Hic est ille *Iaddua* seu *Iaddus*, cuius historiam
Joseph. lib. 11. c. 8. describit, quod monitu Dei in somnis
Alexandro M. cum populo candidato, sacerdotali habi-
inductus, obviam ierit, iratumque flexerit. Cuius
contra frater *Manasses* filiam *Sanaballati* in uxorem
duxerat, permissuque Alexandri novum Templum in
monte *Garizim* extruxerat, & novum cultum instru-
erat, de quo Nehem. 13. v. 28. Joseph. lib. 10. c. 8.]

VII. *Onias Priscus*, Jaddi filius, 1. Macc. 12.
20. Joseph. lib. 11. cap. 8.

VIII. *Simon Iustus*, Oniæ filius, Syr. 50. Jo-
seph.

seph. lib. 12. c. 2. *Ptolomæo Lago σύγγραμ*

IX. *Eleazer*, frater Simonis Justi, *Ptolomæo Philadelpho σύγγραμ*. Joseph. lib. 12. cap.

X *Manasses*, Simonis & Eleazaripatru

XI. *Onias, II.* Simonis Justi filius, ob ritiam *Ptolomæo* tributa dare negavit, Joseph. lib. 12. c. 3.

XII. *Simon II.* *Oniæ* filius, Syracid σύγγραμ. Hujus filii de pontificatu disceptantes magnas turbas excitarunt, & *Antiochum Epiphanem* in Judææ perniciem attraxerunt. Joseph. lib. 12. c. 6.

[Hinc magna rerum in Ecclesia confusio, primis quod sacerdotes summos concernebat, eorum successio magis violenta, quàm ad præceptum legis exacta fuerat, uti fieri amat, ubi legibus, præsertim, solutis, in præceptis datur administratio.

XIII. Hic loci 4. quasi *Cadmæi* fratres successivè conjungendi veniunt, 1. *Onias III.* pius erat, sub Seleuco Philopatre, Heliodorus thesauros exigenti denegans, 2. *Maccabæus* v. 10. 11. 22. 2. *Iason*, ope Antiochi Epiphanis pontificatum adeptus. 3. *Onias*, sive *Meneleus*, qui fratri pontificatum eripuit, ab Eupator Epiphanis filio, iusto Dei, ob ejus impietatem judicio, interfectus. Joseph. lib. 12. c. 14. 15. *Lysimachus* 2. Macc. 4. v. 29.

XIV. His successit *Alcimus*, natus quidem ex Aaronis progenie, sed è familia pontificum non

oriundus, suffectus à Demetrio, 1. Macc. 5.9. alio nomine *Iacimus*, Joseph. lib. 20.

V. Huic successit *Onias*, *Oniæ* III. Filius, à *Ptolomæo Philometore* rege, & regina *Cleopâ*, impetravit veniam, *Heliopoli* in *Ægypto* condendi templum, Hierosolymitano si- e. Joseph. lib. 15. cap. 6.

Quid sit autem de Chronologia ducum & pontificum regni Iudaici, annon eorum anni ad certos annos mundi affigi possunt?

Quod ad initium restitutæ post captivitatem *autonomias* Iudaicæ attinet, *Zorobabelis* primi ducis, & *Iehosue* primi pontificis primum administrationis in A. M. 3419. circa incidit. Templo Hierosolymitano tandem M. 3533. sexto *Darii Nothi*, à *Zorobabele* soluto, uti legere est *Esræ* c. 6. v. 13. 14. 15. ccedentium autem anni probabiliter ex primum administratione colligi quidem, apostolicè autem concludi vix possunt, donec ad *accabæos* rerum administratio fuit devoluta, ubi plus luminis Chronologis, etiam in rebus ad Ecclesiam pertinentibus oriri incipit.

CAP. V.

Synchronismi aliorum regnorum
 politiarum, sub Monarchia Persica
 præter αὐτοκρατορία Iudaicam

*Quenam fuerunt regna & Politia
 quæ, quæ, Monarchia Persica stan-
 te, steterunt?*

I. **F**uit regnum *Agyptiorum*, quod po-
 rum Cambyfes ad Persas transfu-
 pérque sub jugum redactum; tametsi
 ties rebellando ad pristinam libertatem
 ma opum vi aspiraverit, donec stante Mo-
 chia Græcorum collum ejus fractum, sub
 gidarum potentia, usque ad subjugationem
 Romanam, permanserit.

II. Fuit regnum *Romanorum*, cujus in-
 mutatio, stante Persarum Monarchia, de
 statu in democratiam, sub consulibus,
 pore Darii Hytaspis, ut suprâ indicavi-
 facta est. Ex quo statu annis circiter 60. in
 cemviratum laxati fuerunt: decemvirat-
 verso in consulatum, consulatu in tribu-
 militum jus, consulari Potestate mixtum
 postea consulari potestate denuò plenè re-
 muta.

[Etiam hæ Romanæ reipubl. formæ aliis muta-

cum primis dictaturâ, permixtæ fuerunt, ut Ta-
 atim in vestibulo Annalium lib. 1. summam
 nis Romani, ante constitutum Monarchiæ axi-
 rosequitur, dum scribit: *Urbem Romam à prin-
 ges habuere: Libertatem & Consulatum L. Bru-
 tituit: Dictaturæ ad tempus sumebantur. Ne-
 cem & iralis potestas ultra biennium neque tribu-
 militum consulare jus diu valuit. Non Cinna,
 ulla longa dominatio: Et Pompeii Crassique poten-
 o in Cæsarem, Lepidi atque Antonii arma in Au-
 cessere.]*

I. Fuit *Macedonicum regnum*, de quo pau-
 te Philippum, Alexandri patrem: de ho-
 autem potentiæ augmento, ex mutuis
 carum civitatum bellis & ruinis, luculen-
 estis est Justinus lib. 8. c. 11.

V. Fuit *regnum Siciliae*; cuius Tyrannus Ge-
 m successoribus memoratur, à Xerxis
 pore in tertiam usque Monarchiam per-
 ans.

VI. Fuit *regnum Francorum*, ex Trojanis, à
 rcomiro, Antenoris filio, ex Scytia ad ostia
 eni ductis, oriundorum, qui sedibus ibi fi-
 per multa secula usque ad A. C. 419. habi-
 unt: quo tempore in Galliam transferunt, &
 ta irruptione, in ea Galliæ parte confede-
 it, quæ nomen ad hoc usque tempus ab il-
 retinet, & *Francia* dicitur, cuius regionis
 put est *Lutetia Parisiorum*, totius regni Me-
 opolis, Sleidan. lib. 8.

VI. Fuerunt *Respublicæ: Lacedæmoniorum*
 &

& *Atheniensium*, quarum hæc per annos
 Archontes magnam lucem historiis im-
 ambarum præcipuè memorabilis victori-
 Xerxe celebris est, apud Herodotum lib.
 postea utriusque mutuū bellum Pelopon-
cum, quo Athenienses prorsus attriti fuerunt.
 Sic etiam respublica *Lacedæmoniorum*, quæ
 nito bello Peloponnesiaco, Thebanis
 infesta fuit, & hi ipsi paulò post ab Alexan-
 M. omninò deleti: ut & *Phocensium* respu-
 ca, de qua tamen, præter bellum sacrum,
 memorabile in historiis existit.

[Longum esset, singula regna cum reli-
 quis in hanc Monarchiam incidentibus referre,
 quam negandum non sit, paucioribus autem
 contigisse sub Monarchia secunda, quam sub prima
 postquam nobiliora in Asia & Africa regna Persarum
 sere, & quæ non cessere, Monarchiæ tamen
 Majestatem agnoverunt. Prosequitur ea Reinholdus
 in Hist. Jul. part. 2. toto fere volumine quam labo-
 riosissimè ex historicorum monumentis, ordine seque-
 ti, dum recenset 1. Regna, in Asia 1. *Sacæum*. 2.
Sageticum. 3. *Cilicium*. 4. *Caricum*. 5. *Babylonicum*.
 6. *Cyprium*, & præcipuè *Salaminium* *Trojanum*.
darum. In Africa, 7. *Ægyptium*. In Europa
Thracium. 9. *Macedonicum* *Elymiotarum* & *Lyncæ-
 rum*. 10. *Pæonicum* & *Pannonicum*. 11. *Epiroticum*.
 in primis *Molossum* *Pyrrhydarum*. 12. *Geticum*.
Dacicum. 14. *Mysium* *triplex*, *Dardanorum*, *Trojanorum*,
Mysorum. 15. *Scythicum*. 16. *Celticum*.
 Tyrannides, quales sunt in Asia, 1. *Hellepontica*. 2.
nica quinque, *Milesia*, *Phocensis*, *Ephesia*, *Chia*, *Sami-*

e dua: Cumæa, Lesbia. 4. Atarnensis. 5. He-
 sis. 6. Sinopensis. 7. Naxia. 8. Coa. In Europa,
 na. 10. Argiva. 11. Epidauria. 12. Phlasiæ. 13.
 a. 14. Megarensis. 15. Oeanthensis. 16. Thes-
 potisimum Pherea. 17. Euboica. 18. Siculae tre-
 uti erant, Leontina, Agrigentina, Geloæ, Syracu-
 zanclea, seu Messanensis, Himerensis, Catanen-
 nea, Apolloniensis, Selinutia, Taurominitana,
 ia, Centuripina. 19. Italicae quatuor, Rhegina, Cu-
 Sybaritica, Eleatica. III. Respublicæ, quales
 in Africa. 1. Chartaginis. In Europa, 2. Attica
 ana. 4. Phocensis. 5. Ægina. 6. Locrensis. 7.
 iensis. 8. Tarentina. 9. Romana. 10. Campa-
 na. 11. Sabina. 12. Samnitica. 13. Lucana. 14. Brucia.
 De his omnibus & singulis Rein Reineccius co-
 differit in allegata parte 2. Hist. Jul. cujus
 allegatione hunc librum quartum de Mo-
 narchiâ secunda fini-
 mus.]

FINIS LIBRI QVARTI.

INSTITUTIONVM
HISTORICARVM

LIBER QUINTUS.

*De Monarchia tertia, à
sis in Græcos translata.*

CAP. I.

De definitione Monarchia tertia
fuit Græcorum seu Macedo-
num.

Quæ fuit Monarchia Græcorum

Fuit summum, à Deo in Mundo
stitutum imperium, quod ab Ale-
dro M. usque ad victum Antoni
mortemque Cleopatraz, & redat
ab Augusto Ægyptum in provincie form
annos 30. penes Græcos sub diversis duc
stetit, Dan. 2. v. 32. per ventrē & femora exar
c. 7. v. 6. 7. per Pardū quatuor alas, & quatuor
pita habentem; Ibid. cap. 8. v. 5. 8. per Hircum

cornu magnum, deinceps eo fracto, cor-
 tuor habentem, divinitus præfigura-
 ostensum.

I. *Definitum est Monarchia Græcorum*, dicitur
 Μακεδονικὴ Δυναστεία, Macedonum potentia,
 carnalæ lib. I. antiq. Rom. nempe à condi-
 onarchiæ hujus, qui fuit *Alexander M. Philippi*
onis Filius. II. *Definitio* constat genere & diffe-
 specifica. I. *Genus est summum in Mundo im-*
 ut interpretatio propheticiæ statuæ expressè ha-
 an. 2. v. 39. *Tertium aliud æreum (Regnum)*
imperabit universæ terræ. Intelligi autem hîc
 rum regnum, mox probatum dabimus. 2. *Dis-*
ta specifica constat causis efficiente principali &
 tra, adjuncto, comparatis divino testimonio de-
 tratis. *Causa efficiens principalis est Deus*, dum
 Monarchia dicitur *Summum à Deo in Mundo*
utrum Imperium, ex fundamentis in superiori-
 bris allegatis & adductis, feuda summorum, &
 um in mundo imperiorum, dependere à Deo,
 ore eorum ex liberrima voluntate, unico. *causa*
tra erat *Alexander M.* quem in suo genere causæ
 archiæ hujus conditorem nominavimus ob vi-
 as, quas donec fertum monarchici axiomatis re-
 averat, obtinuit, quarum aliquot suprà lib. præ-
 recensuimus, nimirum tres illas, quibus *ultimum*
Regni Perfici, cognomine *Codomannum* ever-
 evertendo eum, summum sceptrum ad se trans-
 t. Quò etiam illud referendum est, quòd Græci in
 mo convenientes, Alexandrum Magnum ante
 num cum Persis congressum communi suffragio
 tem contra Persas elegerint, ut author est Plutar-
 as in Alexandr. *Adjunctum temporis est determi-*
um trecentorum & decem annorum tempus, quò
 hæc

hæc monarchia continuo tractu stetisse rectè statu
 constitutis terminis à quo & ad quem: *Terminus*
 qui erat Alexander M. Monarchiæ conditor unde
Termino ad quem inclusivè, qui erat Ptolomæus
 sius, ultimus Ægypti rex, quem *Julius Cæsar* vici-
 gno tamē ejus sorori *Cleopatra* concessit, donec
Octavianus Augustus etiā hanc cum Antonio dep-
 rat, ipsumq; Ægypti regnū redegerat in provinciam,
 ut videre est in Plutarchi Antonio; Item in
 Iom. Almag lib. 3. c. 8. *Comparata sunt*, statua
Venter ferreus, *Pardus quadriceps* & *Tetrapartitus*
 nec non *Hircus quadricornis* allegatis Danielis
 moniis demonstratus]

*Quod si hæc Monarchia hoc tanto tempo-
 re, ut in definitione dictum est, stetit
 consequens est, debere aliquod immutabile
 fundamentum chronologicum esse, ad quod
 res sub hac Monarchia gestæ exigenda sunt.*

*Quæritur ergò quodnam, & quale
 sit illud fundamen-
 tum?*

Fundamentum chronologicum hujus
 monarchiæ idem est, quod suprà in Monarchia
 Persica fuit jactum, nempe prophana
 scriptorum in connotandis temporibus con-
 nuatio, in primis Olympiadum diligentissimæ
 annotatio, & Nabonassaris æræ exactissimæ
 ratio, ad quam Ptolomæus, & Astronomi
 lii, eclipses suas computarunt, ad ejusque tem-

notuum astronomicorum radicem stant.

(Vide quæ libro præced: cap. 2. de hoc puncto sunt, ista in hac tertia Monarchia tam accuratè ordant, ut Alexandri M. mors omnium scripto-consensu in Olympiadis 114. annum primum in se statuatur.)

CAP. II.

cutiuntur loci Danielis de statuæ
ntre cap. 2. & cap. 7. de pardo, &
cap. 8 de hirco, & applicantur ad
hanc Monarchiam Ma-
cedonum

*omodo convenit Græcorum Monarchia
um statuæ ventre & femoribus aneis,
Dan. 2. Babyloniorum Regi
monstratis?*

*Indicatur hac visione Monarchia Græcorum
Ordo & successio. Sicut enim ventet subest
tori: sic regnum Alexandri & Græcorum
cessit proximè Persarum imperio.*

*2. Indicatur hujus Monarchia insatiabilis
minandi cupiditas. Sicut enim venter omnē
bum appetit, ad se trahit & subigit; Sic Ale-
andri M. habendi regna cupiditas fuit insa-
tiabi-*

tiabilis, quod libro præced. cap. 3. ex super
ejus responso colligendum est, quando De
denunciavit: *Mundum nec duobus Solibus
gi, nec duo summa regna, salvo terrarum
habere posse; Diodor Siculus l. 17.*

3. *Indicatur regiminis Alexandri M. l
tas, qua in medio victoriarum cursu defecit*
cut enim venter cibum confectum diu
non retinet, sed ad alia membra transiit
Sic *Alexander M.* regnis, quæ in potestate
suam redegerat, diu potiri non potuit, sed
cibus suis ea possidenda reliquit.

(Vulgò per ventrem etiam Alexandri M. tem
perantiam notari volunt, de qua Curtius lib. 4. c. 1.
*Ipsam temperantiam intolerabili vini cupiditate
se.* Verum, utrum hoc unum tertium hîc locum
tu Sancto intendatur, non immeritò dubitamus
constat, primæ & secundæ Monarchiæ reges tam
se intemperantes, quàm fuit Alexander, contra
Monarchiæ tertiæ; cui libet tamen liberum sit
dare suo ingenio.)

4. Dum venter & femora ex ære fuisse dictu
tur, *indicatur nominis Alexandri M. celebritas*
Sicut enim *æ* vocalissimum (sunt verba Hæ
nymi) & sonantissimum, sonumque magnu
clarum longè latèque diffundit: ita hæc re
tatur magna imperii Græcorum fama & glori
non solum ob potentiam, sed etiam sapientiam
eloquentiam, quæ apud Græcos maxime fuit
Præcipuè verò significatur, famam Alex

M. super omnes reges & imperatores o-
 xvo fore clarissimam & celebratissimam.

(Decem in primis res numerantur, quæ nomen
 andri omnibus seculis admodum mirabile &
 orabile reddiderunt 1. *Ætas ejus*, quæ quasi in
 gine his tantis rebus, quas expedivit, suffecerat,
 iendo ab anno vigesimo, periendo usque ad tri-
 num secundum. Hinc *Julium Casarem* Sueto-
 refert, Gadibus, cum in templo Herculis simula-
 m Alexandri M. aspexisset, quasi ignaviam suam
 æsum, ingemuisse, quod qua ætate Alexander to-
 orbem subegerat, eâ ipse ætate nihil dum memo-
 e gessisset. 2. *Parvitas exercitus*, quo univer-
 orbem subjugare aggressus est: Affirmante enim
 archus, militum, quos in Asiam ad debellandum
 ntem transmisit, *minus quadraginta millia* ha-
 t, nec amplius in stipendium quàm septuaginta
 nta, nec nisi ad triginta dies commeatus tulit *Tan-*
paratus exiguitate, inquit Justinus, *utrum sit ad-*
abilius, Alexandrum vicisse orbem, quàm vincere
esum esse. 3. *Felicitas* in summis rebus expedien-
 ut in primis videre est ex tribus victoriis, quibus
 ium Codomannum Monarchiâ suâ exiit, ut libro
 eriori à nobis est memoratum, ubi *Darius* jactasse
 oitur, *se pro uno milite Alexandri decenos in suo exer-*
habere. Quin tantam fuisse felicitatem Alexan-
 addit Justinus, *ut nullo unquam cum hoste congres-*
sit, quin eum devicerit, nullam civitatem obsederit,
ne eam oppugnasset, nullam gentem adjerit, quin eâ
caßerit, denique præsentem Alexandro, tantam fuisse
litum ejus fiduciam, ut armatos hostes vel inermes
adoriri non dubitasset, semperque certam animo
esumerent victoriam. 4. *Ejus secundissima fortu-*
 tam in præsentissimis periculis superandis, quàm

in populis vincendis, & munitissimis locis occu-
dis, de qua Curtius lib. 10 scribit. *Fatendum*
cum plurimum Virtuti debuerit Alexander, plura
*eum debuisse fortuna, quam solus omnium mortu-
us in potestate habuerit* Hinc gentes devictæ, cum
exto Alexandro, mors ejus ipsis nuntiaretur,
nuntio non habuerunt, ut Justinus initio,
narrat, quod ut in victum regem, sic immortalem
crediderunt, recordantes, quoties præsentis mortis
esset s. amplitudo Imperii ejus. Subjicit enim
clariorem & nobiliorem Europæ partem, omni-
ariam & Ægyptum, universam Asiam & Indiam
ad Gangem & Oceanum. Confer Flinium
cap. 16. 17. Item lib. 4. cap. 10. Hinc Daniel
interpretatione hujus ventris ænei, hoc regnum
sæ terræ imperaturum prædixit. Unde illud
inventum, quo Alexandrum ex ære fixum sup-
cie cælum suspicientem. his subjectis versibus.

Æreus in cælum suspectans fare, quid ajat

Iuppiter, asserui terram mihi, Tu asserere cælum

6. *Victoriarum ejus celeritas*, dū tredecim annor-
um tot & tam disitas gentes devicit, quod temp-
us vix obeundis & videndis sufficere videtur:
factum, ut Apelles Alexandrum fulminiferum præ-
sentaret, & eum quidem tam ex ætère ad vivum, ut vul-
geretur: *Duos esse Alexandros, unum Philippi*
nullis Virtutibus superabilem, alterum, opus
nulla arte imitabilem 7 *Terror & fama*
ejus, quo sibi plura subjecit, quàm bello. Hoc
fuit statim post primas ejus victorias, dum omnes
statim illi sese dederant: & Oriente victo, etiã non
rum gentium ex Africa, Carthagine, Hispania, &
Italia, Sicilia; Sardinia, legationes Babylone, con-
tus, invenit Summatim, cunctæ Gentes Sele-
destinato sibi Regi adulabantur, ut Historici de con-

erba sonant. 8. *Monumenta stupenda*, ut sunt,
 es ab ipso extractæ, quas Plutarchus in prior
 ne de fortuna Alexandri, amplius 60. fuisse af-
 , ferinis ingeniis barbararum gentium pasim
 tis & expolitis Ipse enim, ut ait Plutarchus, Hyr-
 uti conjugis, Archesios agriculturam docuit: Sog-
 s, ut parentes alerent, non occiderent, persuasit;
 s, ut matres honorarent, nec uxorum loco haberent,
 cit; Scythas, ne mortuos suos commederent, sed se-
 nt, permovit. 9. *Virtutes planè regales*, quas
 us lib. 19. recenset, quales erant, incredibilis ani-
 gor, incomparabilis in rebus arduis agendis for-
 o, & in pervincendis constantia, mortisque per-
 us contemptus, erga victos & captivos admirabi-
 ementia, continentia & munificentia. Matrem
 à se captam, ut matrem coluit, ejusdem uxorem,
 rmofissimas filias honorificè tractari voluit, & ne
 deperiret, ne quidem earum formas ab aliis sibi
 lari æquo animo sustinuit, nedum ut eas viseret.
 matim, fuisse in eo fortitudinem Achillis; casti-
 am Agamemnonis pietatem Diomedis, magnanimi-
 m Cyri, sagacitatem & solertiam Themistoclis, Bras-
 audaciam, & Philippi patris peritiam ac pruden-
 militarem. Quanquam has tantas virtutes ingen-
 is vitiis æquatas fuisse, Scriptores non dissimulant,
 a illud: Μεγάλων ἀνδρῶν μεγάλα σφάλματα
 esse Leut (pinnen auch nicht reine Sciden.
 Denique huc referenda est scriptorum illius seculi,
 seculorum subsequentiū celebritas, quorum cala-
 s rebus gestis Alexandri M. commentandis egre-
 pare rat, quales fuerunt Hechatæus, Aristobulus, Cal-
 benes, Duris, Onesicratus, Diodorus Siculus, Trogus
 mpejus sive Justinus, Q. Curtius, Plutarchus, Arria-
 s, alii, adeò ut, quod ipse prædicaverat de Achille,
 fortunatum eum fuisse, quòd rerum suarum præco-
 nem

nem Homerum habuerit, id sanè multò verius possit de ipso, quod non unum Homerum, sed rerum à se gestarum præcones habuerit. Quæ ad melius intelligenda in Daniele, capitibus de hoc Monarcha loquentia loca, valdè profutur quibus dehinc.)

Quomodo convenit Græcorum Monarchia cum tertiâ bestiâ apud Danielem
7. pardo simili?

Hæc visio optimè convenit cum ipso Alexandro, tum & successorib⁹ ejus, inter quorum Monarchia quasi distributa, usque ad summum Romanorum Imperium, stetit.

Nam 1. sicut pardus est animal velocissimum, id quod per 4. alas, tanquam celestis hieroglyphica in visione notanter significatur; ita Alexander M. in expediendis rebus celeberrimus, ita celerrimus fuit, ut alacritas quasi pardi remigio in 4. Mundi plagas vel se magis, quàm profectus fuisse, dici poterit. *Sex enim annis*, ut ait Hieronymus, *per parte Europe, universâ Egypto, Syria & Palestina, omnique Asia usque ad Indiam potuit* de quo paulò suprâ.

2. Sicut pardus saltu in prædam est animal procacissimum; Sic Alexandri M. ingenium in populos subigendos erat incitatissimum. Curtius lib. 10. de ipso scripserit: *Quoties fortuna illum à morte revocavit? quoties remota*

la vectum perpetua felicitate protexit?

Sicut huic pardo in prophetæ visione
 hor capita vindicantur: Ita Monarchia
 Alexandrum distributa fuit in 4. regna
 ipalia, quæ erant *Syriacum, Ægyptium,*
ædonicum, Asiaticum. Quamvis enim
 es post Alexandri M. obitum Satrapia
 eorum, quàm hæc nominata 4. regna,
 nt, ut testantur *Iustinus, Curtius,* alii; His
 en quatuor, ut principalibus, monarchi-
 axioma vindicandum fuisse velinde cõ-
 tum quia cæteræ Satrapia his se paula-
 adjunxerunt, eisque fasces submiserunt,
 quia interfecto Aridæo, Alexandri fratre,
 quem summa rerum devenerat, horum 4.
 norum Duces regium titulum sibi sump-
 nt, ut *Iustinus Plutarchus,* & alii memorant:
 nec, & iis paulatim everfis monarchicum
 oma ad Romanos delatum fuit. De quo
 loco.

Notandum hîc est, quantus quantus Alexander
 bus & fortitudine, armis & potentia fuerit. Ipsum
 en non tam viribus suis, quàm Dei concessione,
 & providentiâ singulari tantum Imperium fuisse
 nsequutum: quod ipse Alexander confessus est.
 m, referente Iosepho lib. 11. cap. 8. Cum Alexan-
 venisset Hierosolymam, vidissetque Iudæorum
 ntificem *Iaddum*, qui pontificali habitu ornatus ex-
 urbem ipsi obviam processerat, protinus ad illius
 des se abiecit, eumque adoravit: interrogatusque ab
 nicis, cur præter morem huic pontifici tantum hono-

rem exhibuisset, respondit: *Se non honorasse
sed in homine Deum, qui eodem illi habitu in
visus esset, cum in Vrbe Macedonia Dio* *versaretur*
animo suo de suscipiendo bello adversus Persas
tur, eundemque certam sibi Victoria spem offerre

*Quomodo convenit Monarchia Graecorum cum hircu caprarum, & iis, qui
ipso Dan. c. 8. v. 5. & seqq. in visum
memorantur?*

Hæc similitudo hirci congregantis
Ariete, eumque vincentis, manifestam
significationem victoriarum Alexandri
Persis, & eorum, quæ post Alexandrum
signiter acciderunt.

Nam. 1. sicut hircus ardentior, velocius
potentior est ariete: Sic Alexander M.
rior, velocior & potentior fuit Persarum
bus.

2. Sicut hircus hic vocatur hircus caprarum:
Sic Alexander fuit dux Græcorum.

3. Sicut aries ovium, sic hircus caprarum
dux est & princeps. Ergo

4. Sicut capræ, teste Plinio, sagacioris sunt
nii, acutioris visus, & agiliores motu, quam
oves: Sic Persis Græcos his rebus præferebat
dubium non est.

5. Sicut hircus hic ab Occidente venit
dicitur: Sic Alexander è Macedonia, quæ Persi
Occidentalis est.

Sicut hircus venisse visus est super faci-
otius terræ: Sic Alexander imperio uni-
e terræ (ut habet visio Dan. 2.) potitus

Sicut hircus non tangens terram venisse
ur: Sic Alexander M. ad volasse potius,
m advenisse ad populos subigendos, ob
mam expeditionum pernecitatem, de qua
rà, dicendus est.

Sicut hircus cornu insigne inter oculos
s habuisse dicitur: Sic hæc tertia Monar-
a primum Imperatorem Alexandrum M.
si cornu excellentissimum habuit inter o-
os suos, ut "Ρωμην ἀνευ φρονήσεως, robur abs-
prudentia in hoc dynasta nunquam fuisse
eres.

9. Sicut hircus usque ad arietem venisse,
m percussisse, in terram misisse, & concut-
fle dicitur, ut arietem de manu ejus liberare
mo quiverit: Sic Alexander M. tribus, quos
prà memoravimus, victoriis rege Persarum
perior, imperio eorundem finem imposuit,
siusque regis internecio arieti huic finis fuit.

10. Sicut hircus hic arietis duo cornua fre-
sse à propheta visus est: Sic Alexander M.
vincendo Persas, una hac victoria duas gentes
abegit, penes quas erat (sunt verba Theodoret)
hoc imperium duplici nomine, Medorum & Per-
sarum ab omnibus appellata, propter Cyrum hujus

*imperii fundatorem patre Medo, matre Persa
sanatum.*

(NB. Lapsus est Theodoretus in his verbis in
quod *Cyri Patrem Medum, matrem Persam*
cum res, ut ex superioribus patet, se plane com-
beat.)

11. Sicut hircus hic *Magnus* nimis factus
citur: Sic Alexander ob res gestas ex pro-
dictus est *Magnus*.

12. Sicut cornu magnum, cum crevisse
ctum fuisse visum est: Sic Alexander
32. ætatis anno diem obiit, postquam con-
vit virtutem, & exercitum fortem nimis
ejus exaltatum, & elevatum est, decidit in
& cognovit, quia moreretur, ut lib. 1. Macrobius
legitur. Incertum vino, an veneno, an
finierit.

13. Sicut orta sunt quatuor cornua
illud, juxta vulgatam versionem, ut verus
textus habet, *Et surrexerunt visionis quatuor*
(subintellige cornua) pro eo; (cornu fractum)
ubi nota hebraismus in phrasi cornu visionis
id est, conspicuum & illustre: Sic mortuo Alexan-
andro M. Babylone, surrexerunt pro eo
tuor duces ejus, qui sibi, ut Hieronymus loquitur,
Imperium dividerunt: Ægyptum Ptolemæus
Lagi filius tenuit, Macedoniam Philippus
& *Aridæus Frater Alexandri M. Syriam*
Babylonem, & omnia regna Orientis Seleucus
Nica

nor, in Asia regnavit Antigonus. Nam, ut dictum est, quamvis ex Iustino, Curtio, Oro, Orosio, plures Duces his quatuor nominari possint, qui, mortuo Alexandro, partem unica Monarchiæ scidisse videntur, tamen quatuor fuerunt Principes, quibus de imperio dimicantibus reliqui adhæserunt, singulis, à quibus defensionem contra vim faciem expectare poterant.

4. Denique sicut ex uno quatuor istorum unum egressum est cornu modicum, quod inde factum, & usque ad fortitudinem cæli significatum est, de fortitudine & de stellis degens & conculcans eas, magnificatum usque ad principem fortitudinis, propter peccata robur conjugis sacrificium accipiens, ut v. 9. 10. presen- vaticinii habetur. Sic ex uno aliquo successum Alexandri genus suum & originem exit Antiochus Epiphanes, nempe ex Seleuco canore, qui post Alexandrum fundator imperii Syriaci & Asiatici fuit, à quo ille Epiphanes, propter tyrannidem dictus Epimanes, genus & originem ducens, octavus rex Syriæ nuncupatur, qui in hac visione modicum cornu dicitur, tum quia regni hæreditas ad ipsum, tanquam minorem fratrum non pertinuit, tum quia Romæ privatus, pro patre datus, obses, fuit, ut initio lib. 1. Maccab. & apud Justinum lib. 34. videre est, cujus expeditiones, ut ex libris

bris Maccabæorum constat, Ecclesiæ Dediturunt funestissimæ, donec à Deo punitus per-

(Ex his omnibus videre est, quàm exactissime res rerum his Danielis vaticiniis & visionibus respondeant; quod profectò indubitatum divinitus horum vaticinorum, ipsiusque libri Danielis argumentum est; Quia quicumque liber in se continet verissimam & eventus probatissima vaticinia de iis rebus, in quibus nullum signum in rebus creatis haberi potuit liber absque dubio est Θεόπνευστος & h. e. divinitus inspiratus, divinam auctoritatem habens: Atquidlibet propheta Danielis in se continet verissimam & eventus probatissima vaticinia de iis regnis & regibus, quorum longo tempore post futurorum, nullum signum in rebus creatis haberi potuit Ergò, Liber propheta Danielis absque dubio est Θεόπνευστος & divinitus inspiratus, divinam habens auctoritatem Ut quid ergò obijciat ad verâ parte Scripturam sacram ut divinam non probari ex Scriptura. Hæc ὡς ἐν Δεξόδο.)

Quomodo cum Alexandro M. concurreat quod Dan. ii. v. 34. habetur: Surgent fortis & dominabitur potestate multâ, & faciet, quod placuerit ei?

Si huius loci textus expenditur, nonnulla dura videtur ejus interpretatio de Alexandro. Sic enim angelus in immediatè antecedentibus verbis loquitur: Ego autem ab anno primo Darii stabam, ut confortaretur & roboraretur.

inc veritatem annuntiabo tibi; Ecce ad-
es reges stabunt in Perside, & quartus dita-
opibus nimis super omnes, & cū invaluerit
uis suis, concitabit omnes adversus regnum
ie. His in verbis per tres reges *Cyrum*,
bysen, *Darium Histaspidem*, & per quar-
Xerxen intelligi, dubium nullum est. His
m immediate *Alexandrum M.* ejusque
um post ipsum jungi quī probabitur? Sic
n tantum quatuor Persicos Monarchas
e, sequi videtur, quod contra manifestam
oriarum veritatem militat, ex qua nos li-
superiori 10. numero reges, durante Mo-
chia ista, produximus. Ex quo scrupulo Ju-
rum error, de quo superiore lib. c. 3. egi-
s, manavit, qui putarunt tantum quatuor &
rente Bodino in lib. de meth. hist. cap. 7.
424. *quinque duntaxat reges Persarum*,
oportere, quod Daniel quinque duntaxat, ut
videbatur, futuros esse diceret. Sed facilis est
utio, si cum Cl. Mæstlino ex quæst. Chron.
g. 37. quæst. 3. cujus ut dictum libro præ-
d. cap. 3. in historia regum Persicorū men-
nem fecimus, dicamus: *Propheta per sal-*
m omnes ceteros reges (etiam eos, qui templi
ucturam promoverunt) transilit. Iterum pag.
quæst. 2. *At inde (puta à Xerxe) per mag-*
um & ultra multos reges intermedios saltum
ansilu ad Alexandrum M. quem itidem
verbis

*verbis Angeli nemo non agnoscit. Nec tam
stimandum est, illos ceteros intermedios
raculo divino fuisse incognitos. Ita etiam
pud Hieremiam cap. 27. Prophecia est in
tanda. Hucusque verba Cl. Mastlini
Præceptoris nostri.*

CAP. III.

*De serie & successione regum
hac Monarchia.*

*Potestne certa series regum huius
monarchiæ proferri?*

IN linea recta nulla regum sub hac Mo-
narchia datur successio, quia constat, Alex-
andrum Magnum non tam successores
quàm successores statim ab exitu
habuisse, juxta illud propheticum Dan.
v. 4. *cum steterit, conteretur regnum ejus, &
detur in quatuor ventos cœli, sed non in populum
ejus, neque secundum potentiam illius, quia
natus est, lacerabitur enim regnum ejus eruntque
exteris. Sed quod lineam collateralem
cernit, constat, quatuor duces, uti dictum, &
legata angeli verba innuunt, successisse Alex-
andro M. quorum singuli singulas suas por-
tiones de Monarchia apprehenderunt, uti etiam*

aus Lagi Filius, qui Ægyptum, Aridaus,
lacedoniam, Seleucus Nicanor, qui Ba-
em & Syriam cum omnibus Orientis
s, Antigonus, qui Asiam, post Alexandri
em tenuit.

*ne legitima, & ordine iusto se habens
horum ducum, post Alexandrum,
in Græcorum Monarchia
successio?*

Quamquam negari non potest horrenda
fuisse, dum post Alexandrum invaluit du-
diversorum imperii administratio, &
perio singulorum successio, vicissim ta-
negari non potest, legitima fuisse eorum
a, & providentiâ divinâ firmata, ut isti
es gratiâ Dei in axiomatico monarchico
ati fuerint. Deus enim, inquit August. lib.
e C. D. c. 21. regnum terrenum piis & impi-
ut, sicut ei placet, cui nihil injustè placet, etsi
is occultis, numquid injustis?

*uomodo autem Monarchia sub quatuor
ibus monarchia esse potuit? Annon hoc
contranaturam Monarchiæ, quam Bo-
nus de Rep. lib. 6. adeò individuum es-
oportere scribit, ut, si dividatur, Mo-
narchia*

narchia non sit? quippe ubi eis princeps
 nus solus, ut Otanis apud Herodotum
*vocabulo utamur, Rex
 esto?*

Hic nodus ut solvatur, sciendum est
 ma monarchicum his regibus non separa-
 singulis, sed conjunctim omnibus, sim-
 tellectis vindicandum esse, ut præfectis
 cum tenentibus unius principis aut Mo-
 chæ, si is decesserit, juxta canonem lo-
 de causis sociis, *quæ simul sumptæ pro cau-
 stare censentur.* Ex quo consequens est
 Græcorum Monarchiam prius desisse
 quam dicendum esse, antequam tota in
 rum, nempe Romanorum manus deven-
 quod tum tandem factum esse sciamus.
 Jul. Cæsar Ptolomæum ultimum Egypti
 gem vicisset, ejusque sorore Cleopatram, cu-
 ctor regnum concesserat, devictâ, regnum
 Augusto in provinciæ formam mutatum
 isset. Summatim, providentia Dei Pardo-
 tuor cornua imposuit, quibus avellendis, aut
 endis, nuda vocabuli Monarchia gram-
 tio non sufficit.

(Vide Dresserum in Orat. de 4. Monarchiis pag.
 ubi ait: *Quod mortuo Alexandro regnum ejus in
 tuor partes distinctum est, nequaquam Monarchia
 Græcam tollit, aut minuit. Retinuit enim, atque
 nihilominus nomen summi, nec sedem, aut locum
 141.)*

*autem fuit huius Monarchiæ sub his
ducibus progressus? Omnia recto
steterunt talo?*

perpetuo bellorum salo hæc Monarchia
his ducibus fluctuavit, paulatim deficiens
agnis sui partibus diminuta, crescente in-
in urbis Romæ potentiâ, quæ progressu
horis omnia ista regna in potestatem su-
cedegit. Primum quidem *Asiam Minorem*,
o Antiocho Magno, ut testatur *Livius &
nus*. Deinceps *Macedoniam*, victo Perseo,
s. 156. post mortem Alexandri. Macedo-
n secuta est *Syria*, victo Tigrane à Pompe-
nnis circiter 260. post mortem Alexandri,
stantur *Livius, Plutarchus, Iustinus*. Tan-
i ipsa *Ægyptus* à Jul. Cæsare victa, atque
Augusto in provinciæ formam redacta, ubi
oma monarchicum à Græcis vel tandem
Romanos fuit translatum.

*quando, præcisè loquendo, axioma mo-
narchicum Græcorum desit?*

Non prius, nisi *Ægypto* ad Romanos devo-
â. Sicut enim, vi visionis propheticæ, Ro-
anum imperium ob solam plantam pedis
perstitem & residuam, adhuc monarchicū
ci meretur: Sic etiam Græcorum imperium
o solam *Ægyptum* superstitem, Monarchi-
um dici meruit, quâ victâ, & in potestatem
Romanorum actâ, etiam de axioma monarchi-
V chi-

chico actum fuit. Sublatis enim omnibus
tibus, totum negari consequens est. De
bus ergò par iudicium.

CAP. IV.

Continet hoc caput reges Monarchi
Græcorum: Et primo quidem Sc
matismum singulorum, cum ann
tatis annis mundi.

*Quinam fuerunt reges monarchi
Græcorum?*

Primus, ut diximus, Græcorum Monarcha
fuit *Alexander M.* qui, postquam
3614. viginti annorum adolescens pater
interempto successit, & sequente A. M.
Darium ultimum Persarum regem vicit,
axioma obtinuit, & illud augendo, ut
Augustus, administravit; donec vel tandem
paulò, antequàm secundus Annus Olympi
adicus 14. inciperet, postquam duodecim
no., & septem Menses, ut habet *Diodorus*
lus, regnando, triginta autem duos annos
octo Menses, ut *Arrianus*, vivendo implevit
in febrim delapsus diem suum obiit; gra
vimâ animi perturbatione prius affectus,
obruendæ conviviis indulgisse, morbiq;
lum sibi notando attraxisse scribitur; Quod
Curtius, *Diodorus*, *Iustinus*, alii, veneno per
se contendunt, cuius mentionem nemo ant
fuerit facere propter Antipatri, qui id adm
nistravit.

verit, potentiam; quod Plutarchus refu-
affirmans, se diarium morbi Alexandri
isse, in quo, quomodo se singulis diebus
xili paroxysmo habuerit, fuerit perscri-
, & quod decimo morbi die perierit. Per-
Asiatici luxerunt eum, ut patrem; Græci,
ejus potentiam horruerunt, exhilarati
Sisigambis mater Darii ex luctu se vitâ
cavit, quod eum, quem putasset esse ho-
filium experta sit. *Diodorus Sicul. l. 17.*
ost *Alexandrum M.* ut dictum, incipit
atuor duces distributa hujus Monarchiæ
ministratio. Ubi notandum, quod regnum
Antigoni, qui renovato inter duces hos pacto
A. 3639. Asiam obtinuit, regisque titulum
cum filio Demetrio assumpsit, diuturnum
fuerit, sed ante ejus nepotes expiraverit.
Demetrius enim Antigoni filius A. M. 3650.
i succedens, à Seleuco Nicanore, rege Sy-
cujus focer erat Demetrius, bello captus,
sque ad ejus mortem in custodia detentus
. Hic licet universam ferè Græciam in po-
atem suam redegerat, eo tamen victo, re-
am Asiæ ad Seleucidas pervenit, & cum Sy-
conjunctum fuit. Hinc summa rerum apud
acedonas permansit, donec gliscente pote-
te Romanorum etiam horum ducum po-
tia magis magisque minuta fuit, & vel tan-
m penitus extincta, quorum successio ex se-
uæti schematismo Synchronologico est videre

*Schematismus successionis ducum**& Aridae, etc.**AM**Selencia.*

3626.

- - - - -

3633.

- - - - -

dri M. Seleuci, Ptolomæi Lagi,
 alexandri Magni.

Lagide.

Ptolomæus,
 Lagi fili^{us}, dux
 Alexandri.

Anni Regni
 32

Macedones.

A.R.

Aridæus,
 frater Alex-
 andri M. cui
 sana mens nō
 constabat, ad-
 ministrato-
 rem Perdica-
 cam habuit,
 eoque occiso,
 Antipatrum.

7.

Cassander,
 Antipatri fi-
 lius. Hic inter-
 fecit Alexan-
 dri M. Matrē
 Olympiadem,
 Pydnæ obles-
 sam, pri^{us} cru-
 delem in A-
 ridæum, ejus
 que coniugē
 Eurydicen; e-
 contrā ejus fi-
 liā Thessaloni-

V3

cen

3638.

Seleucus, dux Alexandri, postquam *Lyfimachum* vicisset, ipse à *Ptolomæo Cerauno*, *Lyfimachi* affine occisus fuit.

[*Huic Synchronus fuit Megasthenes Historicus.*]

3654.

• • • • •

3656.

• • • • •

Lagida.

Anni Regni.

Macedones.

A. R.

cen, Alexandri
M. Sororem, in
uxorem duxit;
Roxane verò cū
filio in custodiā
ductā, iisdēq; vel
tandem inter
emptis. *Diodorus*
Sic. l. 19.

9.

.....
Antipater, (a-
liis *Antigonus*)
& *Alexander*, fi-
lii *Callandri*,
qui *Macedoni*
am inter se divi-
serunt, mutuis
bellis se confici-
unt.

4.

.....
Demetrius Poli-
orcetes, rex *Asiæ*,
filius *Antigoni*,

V 4

ducis

*Anni
Mundi**Seleucida.*

3664.

• • • • •

3665.

• • • • •

Lagida.

A.
R.

Macedones.

A. R.

ducis Alexandri
ascitus ab Ale-
xandro Cassan-
dri filio contra
fratrem *Antipa-
trum*, quo occi-
so, regnum oc-
cupat.

7.

Pyrrhus, Rex
Epiri, ejecto De-
metrio, unà cum
*Lysimachodyna-
stâ* Thraciæ, re-
gnat 7. menses:
Post cum *Lysi-
machus*, dux A-
lexandri M. U-
xo Dremetrii, ne
maritum iterũ
privatum vide-
ret, veneno vi-
tam claudit.

5.

*Ptolomeus Phi-
adelphus*, ita di-
tus, quia sororẽ
Arsinoen in uxo-
rem duxerat. Er-
ga literas & lite-

V 5

ratos

334

A.M.

INSTITUT. HISTORICAM

Seleucida

Eagida.

A.R.

Macedones.

A.R.

s munificē-
mus. Extru-
Alexandriæ
liothecā co-
fissimā: qua
sione Biblia
bræa in ser-
onem græcū
nversa fue-
nt.

28.

(Factum inde ut
omni Græciā e-
diti viri Alexan-
iam confluerent,
ter quos enituere
ratus, Apollonius,
heocrstus, Lyco-
ron, Nicander,
hilicus, Homerus
unior, omnes Poe-
æ, qui, quod nu-
nero septem essent
lejades dicti sunt.
uerunt & alii ibi-
lem viri celebres:
it Conon, Hippar-
hus, Mathematici,
quorum operā A-
lexandriæ libera-
les artes fuerunt
excitatae.)

Pio

336

INSTITUT. HISTORICAR.

A. M.

Selencide.

Anna

3668.

Regni

• • • • •

3669.

Antiochus Soter.

19.

[Huic σύγγραφοι erant Berosus
Historicus, Zeno Philosophus.]

3670.

• • • • •

368

Lagida.

Macedones.

A. R.

A. R.

Ptolomæus Ce-
raunus, frater
Ptolom. Phila-
delphi, *Lyfima-*
cho à *Seleuco*
occiso, *Seleucū*
vicissim occidit,
 & regnum oc-
 cupat: *Lyfima-*
chi viduam Ar-
sinoen sororem
 suam duxit, quā
 paulò post in e-
 xilium pepulit,
 liberis ejus, quos
Lyfimacho pepe-
rerat trucidatis:
regnum 210. dies
tenuit.

Antipater, à
Gallis occiso
Meleagro 45.
dies regnat.

Sosthenes Gal-
los pellit.

Antigonus Go-

natas

Anni
Mundi

Seleucida.

A.R.

3689.

Antiochus Theos.

15.

3703.

• • • • •

Lagide.

A.R.

Macedones.

A.R.

natas, Demetrii
 Poliorcetæ fili-
 us, Macedonia
 regnum adver-
 sus Antiochum
 Seleuci filium
 recuperat, quod
 penes ejus poste-
 ritatem perma-
 net usque ad fi-
 nem. Econtra A-
 siæ regnum ipsi
 ereptum, belli
 jure ad Seleuci-
 das transit: re-
 gnavit

40.

Ptolomæus Ever-
getes, Philadel-
phi filius: Hic
 bello vicit Se-
 leucum Callini-
 cum Syriæ Re-
 gem, qui Soro-
 rem, Ptolomæi
 novercam unâ
 cum filio inter-
 fecerat.

(Hic σύλλογος

erant

3704.

Seleucus Callinicus, cujus frater erat *Antiochus Hierax*.

(Circa ejus tempora flagrauit primū Bellum Punicum, sub Duce Carthaginensi *Amilcare*, floruerunt etiam *Chrysippus Philosophus*, *Polybius Historicus*.)

3711.

3716.

3725.

Seleucus Ceraunus, dolo Gallorum occiditur in expeditione contra *Attalum*, Regem Pergami.

3726.

Antiochus Magnus, frater Seleuci, ab *Achæo* cognato Rex creatus, tam vi, quàm dolo Ægypti regnum affectat, à Roma-

Lagida.

A.R.

Macedones.

A.R.

erant Syracides, &
Callimachus.)

Demetrius II.
Antigoni filius.

13.

Antigonus II.
cognomēto *Dodon*, sic dictus, q̄
multa promit-
teret, pauca præ-
staret : Tutor
Philippi, cuius
nomine regna-
vit annos ferè

13.

X

Pto.

342

INSTITUT. HISTORICAR.

A. M.

Seleucida.

A. R.

nis in ordinem redactus.

[Circa hujus tempora flagrauit secundum bellum Punicum, cujus dux erat Hannibal, Vincere hostem sciens, Victoriâ uti nesciens. Tum & in flore erant Archimedes Mathematicus, Ennius & Plautus, Poetæ.]

3728.

3746.

3763.

Seleucus Philopator, vel Soter.

12

3770.

377

Lagide.

A. R.

Macedones.

Anni
Regnū

Ptolomæus Phi-
lopator, per anti-
phrasin sic di-
ctus, utpote qui
interemit ma-
trem & fratrem,
Incestuosus, &
voluptuarius,
victoriam repor-
tans de Antio-
cho.

17

Ptolomæus E-
piphanes, quin-
quennis:

24

Ptolomæus Phi-
lometer, itidem
per antiphrasin
ita dictus, cum
matri fuerit in-
visissimus:

25.

vit

Philippus, De-
metrii II. filius,
victus à Roma-
nis, Græcis sua
libertate ab iis-
dem restitutâ:
moritur tandē
in ærore animi,
cū resisteret
innocentiam fi-
lii sui *Demetrii*,
quem veneno i-
deò sustulit,
quia alter ejus
filius *Perseus* e-
um fratrem de
suscipiendâ fu-
gâ ad Romanos
falsò suspectum
reddidit, regna-

41.

Per-

X 2

3775.

Antiochus Epiphanes, tyrannus crudelissimus, præsertim adversus Judæos, quem Propheta Daniel cap. 8. vers. 23. appellat *Regem impudentem facie, & intelligentem anigmata*: Vertente Luthero, *Einen frechen vnd tückischen König* / *cujus crudelissimas res gestas libri Maccabæorum calamo, non atramento, sed sanguine tincto describunt, ob quas per antinomasian non Epiphanes, sed Epimanes dici solebat.*

Lagide.

Anni Regni.

Macedones.

A.R.

Perseus, ultimus
Macedoniæ rex,
victus à Roma-
nis duce Æmi-
lio consule, in-
que triumpho
ductus, tandem
in carcere vi-
tam miserè fini-
ens, Macedoniâ
in potestatem
Romanorū re-
ductâ, regnavit

II.

A.M.

Seleucide.

A.

(*Huic σύγχρονοι fuerunt P. Scipio Africanus, Carneades Philosophus, Maccabæi, seu Hasmonæi, Terentius Comicus*)

3786.

Antiochus Eupator Epiphanis filius, à Lyfia in locum patris subvectus.

2.

3788.

Demetrius Soter, Seleuci, Regis quondam Asiæ, filius, obses Romæ elabitur, & regnum occupat.

II.

(*Hoc tempore flagrat Bellum Punicum tertium. in flore etiam fuit Scipio Africanus Iunior; Item Carthago, lata à Romæ de ejus deletione sententiâ, exterminata*)

3798.

Alexander Bala, seu *Veles*, extraneus, Syriam occupat, adjutus à Ptolomæo, qui filiam suam Cleopatram ei locavit, quem ob infidias sibi ab eo structas iterum profligavit.

6.

3804.

Demetrius Nicanor, Demetrii Soteri filius.

3805.

• • • • •

Anti

Lagidae

A.
R.

Macedones.

A.R.

Ptolomæus Pby-
scon ad instar
farciminis sic di-
ctus à saginâ vē-
tris, aliàs Ever-

X4

getes

348

INSTITUT. HISTORICAR.

A.M.

Selecida.

A.M.

3806.

Lagida.

A.R.

getes II, peranti-
 phrasin, quia fu-
 it crudelissimus;
 exinde populo
 invisus, ut ac-
 censa à suis Re-
 giâ clâm in
 Cyprum profu-
 gerit, repudiavit
 sororem Cleo-
 patram, quam
 in uxorem du-
 xerat, ductâ in
 ejus locum Cle-
 opatræ filiâ suâ
 privigna, prius
 à se stuprata. Cû
 verò intelligeret
 repudiatæ Cle-
 opatræ regnum
 deferri, suum
 proprium, quem
 ex ea genuit, fi-
 lium occidit,
 eidemq; ut ma-
 tri caput ejus,
 manus, & pedes
 misit. regnavit

Xs

Pto-

3806.

Antiochus Entheus, à Tryphone puer in regnum Syriae ex Arabia reducitur; reductus postea occiditur.

2.

3809.

Tryphon, extraneus, fugato Demetrio Nicanore, & occiso Antiocho Entheo, regnat.

3.

[*Huic αὐτοχθονοὶ fuerunt Hipparchus Astronomus, Lucilius Poeta. Circa idem tempus Numantia in Hispania fuit deleta.*]

3811.

Antiochus Sidetes, Demetrii Nicanoris, apud Parthos captivi, frater, pulso Tryphone: *Pius* & *Soter* dictus ob beneficia in Iudæos collata, postea tamen, cum Tryphonem hostem vicisset, beneficia collata maleficiis abundè compensavit & Iudæos graviter afflixit.

10.

3822.

Demetrius Nicanor, è Parthica captivitate dimissus, denuò regnat, tandem miserè interemtus.

3.

3824.

Alexander Zebenna, extraneus, à Ptolomæo Physcone contra Demetrium subornatus: postea ingratus, pellitur ab eodem.

2.

Antio

Lagide.

A.R.

Macedones

A.R.

A.M.

Seleucida.

A.R.

3826.

Antiochus Gryphus, ita dictus
à Naso, Demetrii filius, ab Anti-
ocho Cyzieno fratre diuturno
bello vexatur.

29.

[*Huic σύγχρονοι fuerunt* Lucretius
Poeta, Mitridates Rex Ponti. Circa hac
tempora flagravat etiam bellum Iu-
gurthinum.]

3834.

• • • • •

3850.

• • • • •

Lagida.

A.R.

Macedones.

A.R.

Ptolomæus Lathyrus, seu *Lathyrus*; *Physcon* ab Eusebio, *Soter* ab Epiphanio appellatus, crudelis, multa millia Judæorū interficiens, & occisorum carnibus captivos vesci cogens.

16.

Ptolomæus Alexander, frater *Lathuri*, à Matre *Cleopatra* ejecti, quæ, cum etiam ipsi *Alexandro* infidias strueret, ab eo-

dem

3855.

Cyzieni, nec non quatuor filiorum Antiochi Gryphi, puta *Seleuci, Philippi, Demetrii, & Antiochi*, bella intestina, & quasi interregnum per annos.

8.

[*Hoc tempore vixerunt Sylla, flagrante ejus bello civili; Item Cn. Pompejus, M. Tull. Cicero, Lucullus, Diodorus Siculus, Catilina seditiosus.*)]

3861.

• • • • •

3863.

Tigranes, Armeniæ Rex, ob intestina Seleucidarum bella, à Syris evocatus, regnavit pacificè annos.

18.

Postea à Romanis, quibus bellum indixit, Duce Lucullo vict^o, regnoq; exutus, Syria in Provinciam versa.

3869.

Lagide.

4

Macedones.

A.R.

五

de propter cru-
delitatem inter-
fecta fuit; dignū
vitæ exitum sor-
tita.

10

Lathurnus re-
dux, pulso Ale-
xandro ab Ægy-
ptiis, ab initio sui
regiminis regn.

3.

Pto-

356

INSTITUT. HISTORICAR.

A.M.

Seleucida.

A. P.

3869.

• • • • •

*Lagide.**Anni**Regni*

Ptolomæus, Dionysius, qui & Auletes, sic dictus, quia in habitu regio cū tibicinibus publicè certavit, à subditis ob ignaviam, & crudelitatem regno pulsus per Romanos, autoritate Pompeji restituitur. Hic Pompeiū à fuga Pharsalicæ Cladis occidi curat, à quo tamē ipse regno restitutus fuit: Et cum etiam Iul. Cæsari infidias strueret, ab eodem fugatus in aqua interit.

31.

Cleopatra, filia Ptolomæi Auletæ unica, libidinosa & luxuriosa mulier, quæ, victo Antonio, suo Amasio, Victore Augusto, sibi per aspides mortem ascivit.

18.

Ergo deficiente Lagidarum stirpe Egyptoque in Provinciam versa, reliquisque Græcorum regnis à Romanis occupatis, Græcorum quoque Monarchia desit, Romanorum vero incepit.

*Cur ita dispositos, & iuxta se positos re-
ges Monarchiæ Græcorum pro-
ponis?*

Ad demonstrandam divinæ providentiæ efficaciam, quæ vel maximis confusionibus dirimendis sufficit. Ecce! hoc regnum annon simile est horologio? quot rotis, inæquali ad sensum nostrum pondere motis, distincto? quot vacillantibus passim fractis dentibus, interrupto? Ut modò sisti, modò in præceps omnia labi, diceres: Et tamen quàm provida Dei dispositio! quàm efficax & præpotens tyrannorum de sede depositio, donec Romanis, sub quibus Salvator Christus in carnem venire debuit, Monarchicum axioma plena Majestate cessit! Quis ea, quæ Deus futura prædixit, dum fiunt, Deo non intuente, non moderante, non disponente, fieri diceret, ut maxime magna confusione sursum, deorsum, antrosum, retrorsum ferri videantur?

(Ergo putidissima est Taciti quiritatio de cladibus populi Romani, quasi illæ Deo curæ non fuissent, dum lib. 1. Histor. circa initium scribit: *Nec enim unquam atrocioribus populi Romani cladibus, magisve justis judiciis approbatum est, non esse cura Deis securitatem nostram, esse ultionem.* Loquitur ut ethnicus, à suæ rationis cæcitate in dubitationis salum conjectus, cujus oculi in perspiciendis judiciis Dei sunt ὥς ὁμματα τῶν πυκτείδων πρὸς μεσημβρίαν. Quanquam ἀντιπαρὶς
ferè

ferent; Non esse cura Deis securitatem nostram; Et
 Essentiam; quod posterius omnino iustam Dei, o-
 mnia, quæ injuste fiunt, iuste animadvertentis, provi-
 dentiam arguit.

*Supra in recensione Monarchiæ primæ &
 secundæ regum protulisti Ptolomæi Cano-
 nem: Quos reges hic Canon recen-
 set in hac Monarchiâ
 tertiâ?*

Tantum Ægyptios, & quidem sequentes:
 cum inscriptione

(κανὼν) Ἑλλήνων βασιλῶν ἐν
 Αἰγύπτῳ.

Πτολομαῖος λ' α' γ' β'	κ	λθ	29	463.
Π' ; φιλadelphus	λβ	οζ	77	501.
Π'. εὐεργέτης	κε	ρβ	102	526.
Π'. φιλοπάτορ Θ	ιζ	ειθ	119	543.
Π'. ἐπιφάνης	κδ	σμγ	143	567.
Π'. φιλομήτορ Θ	λε	ρον	178	602.
Π'. εὐεργέτης β	κθ	σζ	207	631.
Π'. Σωτήρ Θ	λς	σμγ	243	667.
Διονύσιος	κθ	σοβ	272	696.
Κλεόπατρας	κβ	σζα	294	718.

(Hos è vestigio sequuntur Romanorum Imperato-
 res, quos vocat reges, inclusive ab Augusto usque ad
 Antonium, Adriani successorem)

CAP. V.

De Synchronismis aliarum politiarum: In specie; De quinta Judæorum dynastia, quæ fuit Pontificum.

Superiori libro dixisti, quis populi iudaici status sub Persica Monarchia, & ulterius usque ad Maccabæos, fuerit: Quis verò eiusdem status fuit à tempore Maccabæorum usque in Monarchiam quartam?

EXceptâ historiâ Iaddi Pontificis, à Josepho lib. 11. c. 8. de quo libro præcedenti dictum, descriptâ, & Ptolomæi lagidæ, adversus Judæos exercitâ perfidiâ, ab eodem lib. 12. cap. 1. notatâ, Hebræorum res usque ad Antiochum Epiphanem & Maccabæos, in historia obscuræ sunt; donec Antiochi crudelitas, quæ Ecclesiam horrendum in modum afflixit, eas clariores reddidit, juxta visionem annos 400. antequam tyrannus hanc lucis usuram aspexisset, Danieli cap. 8. factam, ut suprâ demonstravimus. Hinc Asmonæorum sive Maccabæorum stirps & familia, quæ, repurgato tēplo ab Antiochi abominationibus, & armis liberta-

terecuperata, in dynastia Iudæorum quinta, ~~αρχιεπισκοπῆς~~ puta, h. e. *Sacerdotali* rerum potestate cui, juxta Iosephum lib. 14. v. ult. annos 126. usque ad regnum Herodis, qui capta Hierosolyma, principatum ad se transtulit, annis 7. ante victoriam Actiacam, finemque Monarchiæ Græcorum, ut idem Iosephus testis est lib. 15. c. 7.

Vnde deducta fuit Asmonæorum & Maccabæorum appellatio?

Asmonei dicti fuerunt, quia patrem habebant Mathathiam ex familia *Asmonæi*. Huic Mathathiæ quinque filii erant, *Iohannes, Simon, Iudas, Eleazar & Ionathan*, quos acriter ad constanter resistendum Antiocho, exemplo & verbis, instigavit, dicendo: *Nunc ergo, ô filii, amulatores estote legis, & date animas vestras pro testamento patrum nostrorum, & mementote operum patrum nostrorum, quæ fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam, & nomen æternum*, 1. Maccab. cap. 2. v. 50. Hoc nomen æternum principaliter nomen *Macca-* bai est, quod cognomen fuit Iudæ, filii tertii Matathiæ, ut d. l. v. 4. videre est, cui Mathathias summam belli, armis adversus Antiochum gerendis, commisit, l. d. v. 66. Et *Iudas Maccabæus*, fortis viribus à juventute sua, sit vobis princeps militiæ, & ipse agat bellum populi.

Huic ergò cognomen suum loco symboli fuit
quo Deum suum pro invictissimo Deo
confessus est, ex Exodi c. 15. v. 12. *Quis similis
tui in Diis, Domine?* Huius dicti initiales li-
teræ constituunt nomen *Maccabai* à quo Ma-
cabæorum nomen in S. Scriptura mansit, ma-
nebitque, donec Ecclesia in terra militabit.

[Hinc constat, rectius scribi *Maccabai*, quàm *Machabai*, propter puncta, quæ dictis literis initialibus
juxta analogiam punctandi in Sanctâ linguâ hocmodi
substernenda sunt, ut pronuncietur, מַכַּבַּי. vide ite-

nerar. in Psalt. David. M. Barthol. Scheræi, pag 459. Non
absimilis à verò quorundam conjectura est, Maccaba
duces, in vexillis suis quatuor hasce literas impressas ge-
stasse: Atq; hoc etymon non minus ingeniosâ, quàm pro-
babili originatione subnixum videri debet; scribit Ge-
lielm. Henr Vorstius super R. Ganz in observatione
p 272. Addito; Ex Græco longius petatum est. (Cuius
enim (R. Ganz) vult hac voce denotari linguâ Græcâ
fortem, bellicosum, respexit forsân ad Μαχόβιας.)

*Recita successorum nomina de Maccabæo-
rum stirpe, à tempore Antiochi Epipha-
nis & templi repurgati?*

Judas Maccabæus, (A. M. 3783.) filius Ma-
tathiaë Asmonæi, qui templum repurgavit
& exemplo patris Antiocho se fortiter opposu-
it, vitamq; pro lege patria paciscendo, & tan-
dem sanguinem fundendo, fortiter occubuit.
præfuit annos 9.

Jonathas: (A. M. 3793.) Frater Iudæ, cognomine *Apphus*, itidem heros strenuus, ab Alexandro rege Syriæ pontifex constitutus, tandē perfidē cum filiis à Tryphone occiditur. Præfuit annos 18.

Simon frater Iudæ, (A. M. 3807.) cognomine *Thasi*, ab universo populo Iudaico princeps constitutus: idem summus sacerdos; dolo generi sui *Ptolomæi*, cum filiis duobus *Iuda* & *Matathia* occisus. præfuit an. 8.

Iohannes Hircanus, (A. M. 3815.) idem Dux & summus Sacerdos filius Simonis, destructor templi in *Garizim*, quod *Manasses* ædificaverat, & everfor *Samaritæ*. Præfuit annos 31.

(Sub hoc ortæ sunt in Ecclesia Dei tres sectæ, *Pharisæorum*, *Sadducæorum*, *Essenorum*, de quibus Vide Evangelicam historiam & *Iosephum*.)

Aristobulus, (A. M. 3845.) *Hircani* filius; qui primus titulum regis diademate sibi impositopost captivitatem resumpsit, tres fratres minores cum Matre, quam inediâ suffocavit, in carcerem conjicit, *Antigonum* verò quartum fratrem regni participem facit; quem ipsum ex invidia, ob res præclare gestas, occidit; cuius parricidii iusto DEI iudicio recentem poenam passus est. Præfuit anno 1.

Alexander Iannaus, (A. M. 3846.) itidem *Hircani* filius, princeps fortunatus, tandem ex

intemperantia quartanam febrim accersimoriturq; cum regnasset annos 26.

Alexandra Salome, (A. M. 3873.) Iannæ Uxor, quæ defuncto marito, natu maiore filium Hircanum summum sacerdotem fecit ipsa verò regnans annos 9.

Aristobulus, (A. M. 3881.) junior filius Iannæi, Hircano fratre maiore, quem Senatus Romanus in regni successione & pontificatu iam confirmaverat, prius depulso. Hunc Pompeius captivum duxit, Hierosolyma à se capta. Præfuit an. 6.

Hircanus, (A. M. 3887.) ab Aristobulo fratre minore pulsus, à Pompejo in Sacerdotium absque regno restituitur: Autonomia ecclesiastica Iudæis relicta, politica verò iisdem adempta, inque Romanos translata. Præfuit annos 23.

Antigonus, (A. M. 3909.) filius Aristobuli, Hircanum auribus truncatis, captivum misit in Parthiam, Præfuit annos 4. *Quem Herodes*, (A. M. 3913.) expugnata Hierosolyma, interfecit, regnumque ex Romanorum concessione arripuit, deficiente stirpe Maccabæorum, circa initium Monarchiæ quartæ.

[Commentarios de his pontificibus, rebusque ab aliis gestis, scripsit Iosephus sparsim in libris suis de Antiquitatibus Iudaicis, cum quoslibet libros Maccabæorum contuleris, pauca desiderabis. Hoc unum hic ex-

expendendum venit, scil. in quam horrendam *ἀκαταστάσιαν* res hominum, gliscente potestate, vel tandem deveniant, dum videmus, optimæ Asmonæorum stirpis succedentem familiam, in pessimos ramos degenerasse, & posthabitis juribus divinis, in constituendo Sacerdotio sanctissimo summam tyrannidem prævaluisse, ut etiam fæmina, defuncto marito, testimonem retinuerit : Et hæc monstra adumbrarunt Christum, cum constet, sacerdotes V. T. fuisse typos unici summi sacerdotis N. T. Iesu Christi. En ! typum novissimorum temporum, in quibus eadem tragœdia in Ecclesia Dei in sancto loco, luditur.]

CAP. VI.

De Synchronismis regnorum & rerum publ. extra Ecclesiam, durante tertia Monarchia.

Recense præcipua regna extra Ecclesiam, Monarchia tertia σύγκροτα.

1. Fuit Regnorum Parthorum, quia Callinico & Hierace fratribus, regibus Syriæ, in mutua bella ruentibus, defecerunt, inque magnam potentiam excreverunt, ut multum negotii sequutis temporibus Romanis facefferint. Hoc regnum duravit usque in quartam Monarchiam ad tempora Alexandri Severi. Vide Justinum, Appianum & Sextum Ruf.

2. Fuit regnum Scotorum, quod initium cir-

et tempora Alexandri *M.* sumpsisse putatur.
Ejus in *Tacito* & *Solino* mentio fieri videtur.

3. Fuerunt regna *Armenia*, *Ponti*, *Epiri*, *Capadociae*, *Numidia*, *Mauritania*, quorum Romana historia meminit, destituta temporum successu.

4. Fuit regnū *Siciliae*, quod ad usque bellum *Punicum* secundum duravit; tunc enim à Romanis occupatum, regnum esse desiit, ut *Livius* authore est.

5. Fuerunt *Respublice Graecorum*, *Spartana*, *Attica*, *Rhodia*, *Masiliensis*, quæ durante haec *Monarchia* variè afflictæ, multisque tribulationibus & mutationibus subjectæ fuerunt, ut civitatibus fieri amat, quæ præpotentium principum spoliū sunt. De his vide *Iustinum*, *Diodorum*, *Plutarchum*, *Pausaniam*, alios.

6. Fuit *respublica Carthaginensis*, de dominatione orbis adversus Romanos æmula, tandem Romanis, tempore *Demetrii Soteris* regis *Syriæ*, deleta: *Plinius*, *Diodorus*.

7. Harum omnium potentissima esse incipit *respublica Romana*, quæ, labente paulatim *Seleucidarum*, *Ptolomæorum* & *Macedonum* imperio, quasi candidata axiomatis monarchici fuit, merita ejus admirandis expeditionibus complere strenuè satagens, ut eas in suis historiis prolixè enarrant *Plinius*, *Livius*, *Polybius*, *Salustius*, *Solinus*, *Florus*, *Tacitus*, *Suetonius*.

Appianus, Eutropius, alii: Summa istarum expeditionum sunt bella, ab hac republica, heroica planè fortitudine, longè latèque in orbe terrarum, ad cuius dominatum aspirabant, gesta, ut erant: *Bellum Tarentinum* cum Pyrrho, anno Urbis Condita 473. gestum. *Bellum Punicum I.* anno V. C. 488. *Bellum Gallicum Cisalpinum*, anno V. C. 527. *Bellum Punicum II.* anno V. C. 534. *Bellum Macedonicum cum Philippo*, anno V. C. 551. *Bellum cum Antiocho*, anno V. C. 562. *Bellum Macedonicum II.* cum Perseo, anno V. C. 581. *Bellum Punicum III.* anno V. C. 604. *Bellum cum Viriato*; item *Bellum Achaicum*, quo Corinthus fuit deleta, anno V. C. 608. *Bellum Cimbricum*, anno V. C. 640. *Bellum Iugurthinum*, anno V. C. 642. *Bellum Sociale Marsicum*, anno V. C. 661. *Bellum Mithridaticum & Civile Syllanum*, anno V. C. 665. *Bellum Gladiatorium*, anno V. C. 680. *Conjuratio Catilinae*, anno V. C. 690. *Bellum Gallicum Caesaris: Bellum Parthicum*, quo Crassus occubuit, *Bellum Civile Caesaris & Pompeji*, anno V. C. 704. Quo Cæsar rerum potitus, & vel tandem angularis lapis Monarchiæ Romanæ positus fuit.

[Notandum, si quis velit novisse, in quem annum mundi quodlibet horum inciderit, Is cujuslibet belli annis V. C. addat 3127. utpote tot annos mundi Urbem conditam antegressos, & habebit annum mundi
isti

isti bello coincidentem. V. G. Si velis scire, in qu
annum Mundi inciderit bellum Punicum I. adde
annos V.C. 488. prædictos annos Mundi 3197. Urb
conditam antegressos, tum habes A.M. 3685. qu
bellum Punicum I. exarsit, & sic
de cæteris.]

FINIS LIBRI QVINTI.

INSTITUTIONVM
HISTORICARVM

LIBER SEX-
TUS.

*De Monarchia quarta, quæ
est Romanorum.*

CAP. I.

De definitione Monarchiæ Ro-
manorum.

*Quanam est quarta Monarchia, quæ
Romana appellatur?*

Est summum, à Deo in Mundo con-
stitutum imperium, à Julio Cæsare in-
cipiens, & adhuc dum durans, dura-
turum usque ad finem mundi, Dani-
elis cap. 2. v. 33. per tibias ferreas, pedesque ex
parte ferreos, ex parte fictiles; Item in eodem
Propheta cap. 7. v. 4. per ferocissimam, & ter-
ribilem admodum bestiam, dentibus ferreis o-
mnia devorantem, & comminuentem. signifi-
carum.

[I. Considerandum venit definitum, quod est *Monarchia Romana*, sic dicta ab Urbe Româ, quæ metropolis erat monarchica hujus imperii, ejus initia, & incrementa expendenda sunt. *Omnia enim ferè rerum*, inquit Seneca de tranq. An. c. i *Politicarum & rō. & imperiorum maximè, tenera sunt principia; tempore ipsis duramentum & robur accedit.* Id, quod in primordio Urbis Romæ, & historiâ ejus Monarchiæ maximè videre est. Quâ, ut Eutropius l. i. ab initio, inquit, ab exordio nullum ferè minus, nec incremento toto orbe amplius Imperium humana memoria recordari potest. De quo Ioh. Rosinus l. i. Antiquit. Rom. c. i. inter alia ita scribit: *Post Aventinum (puta undecimū Albanæ Regem) Procas rerum Albanarum potitus est, & regnavit annos 13. relictis duobus filiis, Numitore & Amulio, quorum hic regnum, quod Numitori fratri propter etatem debebatur, fraude occupavit; & ne vindex regni ex fratris genere oriretur, ac ipse regno ejiceretur. Rheam Sylviâ, filiam Numitoris, Vestæ sacerdotem consecravit. Hac perpetuæ Virginitati devota, à Marte, ut fingunt antiqui, sive ab alio quodam, gravidâ facta, geminos procreavit pueros; Romulum scilicet, ac Remum; Amulius igitur hac re cognitâ, Rheam Sylviâ carceri includit, pueros exponi jubet, qui à Faustulo, regii pecoris Magistro, in ripâ fluminis Tyberis reperti, inter pastores ab ipsius uxore Laurentia, quæ ob vulgatum corpus Lupa dicta fuit, educati sunt. Remus ubi etatem virilem est adeptus, captus à prædonibus, perductusq; ad Amulium patrum Regem, accusatur, ut qui Numitoris greges abigere solitus sit; itaq; Numitori traditur, ut ipse de eo pro arbitrio pœnas summat. Verum Remus multis sermonibus vicissim habitis, & signis cognitis, nepos Numitoris agnitus est. Supervenit & Romulus cum Fausto, auxilium fratri Remo laturus. At hi omnes conjuratione factâ ex inopinato*

*Amulium obruunt, atq; obtruncant, regnumq; Avo Numa restitunt. Anno hujus secundo Romulus & Remus Urbem Romanam in eo loco, ubi expositi fuerant, condiderunt. Exortopostea bello inter Romulum ac Remum de Imperio, Remus occiditur. Romulus Civitati ac civibus Romanis nomen dedit. Haftenus Rosinus, intertexens etiam per parenthesin chronologiam Urbis hujus conditæ, quam apud autores invenit; annum nempe à capto Illo 431. Olympiadis septimæ primum: his tamen ad annum mundi non rectè alligatis, perhibens, esse annum 3220. juxta alios 3213. cum verius annus 3198. juxta *Calvisium* in opere Chronologico, fuerit. Dehinc *Romulo* defuncto, lex ordine sibi succedentes *Vibis Romæ* reges; post reges, quorum ultimus fuit *Tarquinius Superbus*, qui ob violatam à filio *Sexto Lucretiæ* pudicitiam è regno fuit ejectus, libertate & consulatu per *L. Brutum* instituto; post hunc Dictaturæ ad tempus sumptæ Decemvirali potestate, quæ ultra biennium non duravit, succedente; & post hanc consulari jure tribunorum militum, quod itidem non diu valuit, ob *Cinnæ* & *Syllæ* dominationem, nec non *Pompeji Crassique* potentiam, cito, ut audiemus, à *Cæsare* imminutam.*

II. *Definitio* constat genere, & differentiâ specificâ. I. *Genus* est, quod sit *Summum in Mundo imperium*: Scimus enim illud in *Europa* tenuisse *Italiam*, *Dalmatiam*, totamque *Græciam*, *Insulas Siciliae, Sardiniae, Candiae, Cypri, Rhodi, Nigroponti*, & omnes *Insulas Maris mediterranei*; Item *Hispaniâ, Galliam, Germaniam inferiorem, Angliam & Scotiam, Africâ, destructa Carthagine, habitabilem totam*; In *Asia Syriam, Phoeniciam, Palæstinam, Phrygiam, Cariam, Ciliciam, Bythiniam, Ægyptum, Cappadociam, Armeniam & Colchum, &c.* ut *Paurm. de Jurisd. lib. 2. c. 1. n. 11.* numerat: adeo, ut territorium ejus graduum 90.

in longitudine, hoc est, milliarius 1350. germanico-
rum; in latitudine graduum 45. hoc est, milliarius
675 fuisse censeatur. Quod ipsum consequens erit
si, quæ Danielis c. 2. & 7. capite visiones divinitus fi-
ctæ de hoc imperio referuntur, accuratius expendimus.
2. *Differentia specifica* constat causis, efficientibus
principali, procreante, adjuncto, & comparatis, divi-
nis testimoniis demonstratis. *Causa efficiens* princi-
palis est DEVS, à quo etiam hoc imperium constitu-
tum dicitur; quippe cujus gratiâ reges regunt, Prov. 8.
v. 10. Quod ipsi Imperatores hujus Monarchiæ luben-
tes fatentur; ut *Iustinianus* Imperator in l. 1. c. de V. l.
E. l. 1. C. de offic. præf. præt. Afr. Nov. 28. c. 4. in f. Nov.
47. c. 1. Sicut etiam hodierni Imperatores se gratiâ Dei
von Gottes Gnaden / electos scribunt, ut videre est
in Aureâ Bullâ Caroli IV. Imper. ubi hic Imperator dicitur
vinâ favente Clementiâ Imperator nominatur: *Qui*
Imperium Romanum, seu supremum in mundo caput
solum Deum recognoscit superiorem, Rûmelinus in Dis-
sert. 1. ad A. B. th. 4. p. 3. Nec obstat, pontificum
romanorum, Imperii Romani jus penes se esse, ut pri-
us penes populum fuerit, contendendum, intole-
randa præsumptio; sicut *Hadrianus* IV. primus Impe-
rium beneficium Papæ esse contenderat, missis ad Im-
peratorem *Fridericum* literis, quarum tenor apud A-
ventinum l. 3. annal. habetur, &c. Hoc enim qui pro-
babunt? *Reges gentium dominantur*, *Gos autem non*
sic, inquit Salvator, Luc. 22. v. 26. *Regnum enim ejus*
non est de hoc mundo, Ioh 18. v. 36. Ex quo factum, ut
hæc affectatio ab Imperatoribus Romanis multoties
gravissimè fuerit refutata; uti videre est in *Ludovico*
Bavaro, qui anno 1338. Coloniae de consensu proce-
rum constitutionem promulgavit, in quâ imperiale
dignitatem & potestatem à solo Deo immediatè esse
Imperatoremque à principibus electum, nullâ Papa
con-

confirmatione indigere dicit, illósque qui secús sen-
tunt, læsæ majestatis damnandos esse statuit. Reink:
l. 1. cl. 2. c. 3. Et Fridericus Ænobarbus Germaniæ e-
piscopis, eum commonentibus, ut debitam reveren-
tiam Pontifici exhiberet, respondit: *Debitam patri no-
stro reverentiam libenter exhibemus: liberam Imperii
coronam diuino tantum beneficio adscribimus*; Arium.
ad A. B. disp. 1. th. 23. Item Vol. 1. de jure publ. disc.
3. pag. 14. 15. 16. cujusmodi exempla infra lib. 7 plura
producentur. Summatim,

Ecclesiam regat ille suam, diuinæque Iura

Temperet: Imperium nobis, fascesq; relinquat:

Inquit Fridericus I. apud Guntherum. *Causa procre-
ans est Julius Cæsar*, Monarchiæ hujus conditor. Vbi
notandum, præcedentium Romanorum heroicas res
gestas, quibus via ad monarchiam latissimè strata fuit,
oblivione hîc loci minimè esse involvendas. Neque
enim, ut Cyrus ex abrupto surgens, primus Persicam,
sic Julius Cæsar Romanam Monarchiam fundavit.
Magna molis prius erat romanam condere gentem.
Annus jam 166. ante subactam à Romanis Ægyptum;
tempore Antiochi Magni, Græci in publico Isthmio-
rum ludorum conventu, cum ab iisdem pacem & li-
bertatem recepissent, hoc encomium dederunt, ut di-
cerent; *Esse aliquam in terra gentem, quæ suâ impensâ,
suo labore ac periculo bella gerat, pro libertate aliarum.*
*Nec hoc finitimis, aut propinqua Vicinitatis hominibus,
aut terris continenti junctis, præstet, mare trajiciat, ne
quod toto orbis terrarum injustum imperium sit; Et
ubique jus, fas, lex, potentissima sint.* Liv. ab Urbe
Cond. l. 33. fol. 669. Quod ipsum primus Maccabæo-
rum liber cap. 8. à v. 1. usque ad v. 16. gravissimè testa-
tur, & prolixè confirmat. Hinc glacie, magnâ opum
vi multis in terrarum orbe prælus gestis, fractâ, Iulio
Cæsari proclive erat, ultimum, qui restabat, monar-
chiæ

chiae gradum conscendere, dum victa à se Ægyptus
 contra leges perpetuus Dictator creatus, res romana
 regio planè jure administrandas suscepit, & ut Suetoni-
 us in ejus vita cap. 77. refert, *nihil esse rempublicam, d-
 xit, appellationem modò, sine corpore ac specie* &c. de
re homines consideratius jam loqui secum, ac pro legibus
habere, quæ dicat. Quanquam, ut idem Suetonius cap.
 79. refert, & plebi, regem se salutanti, Cæsarem se, non
 regem esse, responderit; nempe, ut odium regis no-
 men cautè declinaret, ipsa re sub specie repugnantis
 flagrantissimè desiderata. Et quamvis non iecus a
 patriæ invasor, & libertatis oppressor, ob hanc monar-
 chicam clavem, quam apprehenderat, vel tandem tri-
 bus & viginti vulneribus confossus, per conspiratio-
 nem in curia, autoribus, M. Bruto, & C. Cassio, perie-
 rit; multò tamen hebetior fuit pugionum parricida-
 rum acies, quàm ut Gordium monarchiæ nodum
 providentiâ Dei astrictum, incidere; cum constet
 quàm providis artibus Augustus, Iulii Successor, id
 ipsum confirmaverit, quod Iulius antecessor fuit mo-
 litus, ut qui cuncta discordiis civilibus fessa, nomi-
 nis principis sub imperium accepit. Hinc posito Triumvir
 nomine, ut Tacitus l. 1. Annalium refert, Consulem
 ferens, & ad tuendam plebem tribunitio jure conten-
 tum; ubi militem donis, populum annonâ, cunctos dul-
 cedine otii pellexit: Insurgere paulatim, munia senatus
 magistratuum, legum, in se trahere, nullo adversante
 cum ferocissimis per acies, aut proscriptione, cecidissent
 Ceteri nobilium, quantò quis servitio promptior, opibus
 & honore extolleretur; ac novis ex rebus aucti, tuta &
 presentia, quàm vetera & periculosa mallent. Neque
 provinciæ illum statum abnuebant, suspecto senatus po-
 pulique Imperio ob certamina potentium, & avaritiam
 magistratuum; in valido legum auxilio, quæ vi, ambitu,
 postremo pecunia turbabantur. Hactenus verba Ta-
 citi.

Ex quibus, tanquam ex proximis causis à priori, demonstratam Monarchiam Romanorum nemo est, qui non videt: ut tanta contentione opus non sit, ad probandum: *Quando lex regia*, qua populus Romanus omnem ac summam potestatem in principem transtulit, *lata fuerit*? Quæ Quæstio in politicorum schola est πολυδίπλητος; cui decidendæ verba Dionis lib. 53. & 57 iusticiunt, dum ait: *Senatus eum* (Augustum) *omni legum necessitate liberauit, ut, quemadmodum à me dictum est, re vera sui juris, & absolute potestatis, tam respectu sui ipsius, quam legum, omnia, quacunque vellet, faceret, quacunque nollet, non faceret.* Adjunctum temporis hujus Monarchiæ determinatè est duratio ejus ab Imperatorum Romanorum primo, qui Iulius Cæsar est, usque ad finem mundi: Id quod non tantum suprà lib. 2. contra Bodinum ἀνασκευαστικῶς, respondendo ad ejus argumenta, quibus Romanam Monarchiam infestat, demonstr. vimus, sed etiam ex professo hoc ipso libro κατασκευαστικῶς demonstratum dabimus, quando suo loco hujus monarchiæ durationem ad usque consummationem seculi stabiliemus. Quo etiam referri potest Dn. D. Mülleri disputatio de statibus Imperii Romani, ubi concl. 1. c. 1. à pag. 1. ad 6. usque *infantiam, adolescentiam, juventutem & senectutem* Imperii Romani, ex historicis συντόμῳ exponit. Restant comparata, duplici Danielis loco confirmata; dum hæc Monarchia nobis ferreis, pedibusque ex parte ferreis, ex parte fictilibus, c. 2. item ferocissima bestia, c. 7. comparatur: de quibus dehinc iusta ἀναλύσις methodo agemus.]

CAP. II.

De visionibus duabus, Dan. 2. & capitibus, sub statuæ, & bestiarum imagine, etiam quartam monarchiam significantibus.

Quomodo probatur, hanc quartam Romanorum Monarchiam dictis Danielis visionibus, cap. 2. & 7. fuisse præfiguratam?

HOc probatur ex eventu, & complemento, quod exactissimè in decursu Imperii Romani cum his visionibus, ad præsentem usque diem convenit, præsertim quod ad ejus robur & ferociam 2. dismembrationem & abscissa Regna, 3. restituendi abscissa, & redintegrandi divisa attentationem frustraneam. 4. majestatem & exaltationem, & tandem 5. ad usque finem mundi durationem, attinet. Quæ omnia uti prophetica visiones de quarto regno peculiariter asserunt, ita in quartâ Romanorum Monarchia completa fuisse, & adhuc completi, historiæ cum experienciâ testantur.

[Harmoniam eventuum cum his visionibus, etiam sub quata Monarchia, sequentibus capitibus ad oculum demonstrabimus; antequam progrediamur, expedie-

pediemus argumenta, quæ à Polano in contrarium afferuntur, quasi per pedes statue ferreos cap. 2. & per quartam bestiam, Dan. 7. non quarta Monarchia; sed successores Alexandri M: usque ad Antiochum Epiphanem, sub Monarchia tertia, intelligerentur.]

Omniunè unanimis est sententia, quartam Monarchiam Romanorum Dan. 2. per quartam bestiam intelligi?

Constans est, non vulgi opinio, inquit Cluten. in Sylloge th. 2. pag. 7. sed magni nominis theologorum unanimi consensu, multis seculorum ætatibus, comprobata sententia, Romanam Monarchiam in duabus illis visionibus colossi, & quatuor bestiarum, apud Danielelem prophetam adumbrari, &c. hoc tamen nō obstante. pag. 9. thes. ead. idem asserit; Nonnullos esse, qui per quatuor metalla Dan. 2. & quatuor bestias, Dan. 7. intelligent 1. Babylonios 2. Persas, 3. Alexandrum Magnum, 4. Alexandri successores decem, usque ad Antiochum Epiphanem. Huius opinionis autorem primum esse Porphyrium Christiani quondam nominis hostem acerrimum, quem refutat Hieronymus in Danielelem, & Theodoretus, &c. Et quidem Porphyrium præter Piscatorem secutus fuit Franciscus Junius, quem D. Helvicus in Chronicâ, à Cunrado Bachmano in Germanicum translata, fol. 3. 4. 5. 6. 7. solidè refutat. Nobis ad

præsens res sit cum *Polano*, qui non tantum comment. in Dan. cap. 2. per statuæ pedes Romanam Monarchiam intelligi negat, sed de hoc eodem argumento ex professo integram orationem scripsit, & pag. 371. 372. ejusdem 1. sententiam nostram de Romanâ Monarchiâ impugnat, 2. probare præsumit, per crura imaginis ferrea, & pedes partim ferreos, partim testaceos Seleucidarum, & Lagidarum regnum; per quartam vetò bestiam c. 7. Syriæ, quod & Asiæ, regnum intelligi. Argumenta, quæ nobis, & ipsi suo Calvino opponit, dehinc examinabimus, & solvemus.

CAP. III.

Proponuntur, & solvuntur argumenta Polani, quibus Monarchiam Romanorum 2. & 7. Danielis capitibus adumbratam, impugnat.

Propone argumenta, quibus nostram de Romanæ Monarchiæ Dan. 2. & 7. fundamentâ adumbratione, sententiam impugnat?

QUò minùs Romana Monarchia, ad cōsummationem sæculi duratura, per crura imaginis ferrea, & pedes partim ferreos, par-

rim testaceos, intelligi possit, repugnare scribit Polanus

Primò Interpretationem Danielis, ex qua constet, destructo hoc quarto regno, Christum venturum fuisse, qui regnum erigeret in toto mundo, in æternum duraturum, destructis prius regnis illis, quæ per imaginem fuerunt figurata. At Christum non venisse destructâ Romanâ Monarchia, sed sub ejus principium: Nec Romanam Monarchiam esse adventu Christi abolitam sed tum florere cœpisse, ac sub Trajano, ut ex Apiano, Rufo, Victore constet, patuisse latissime. Neque verba Danielis de ultimo Christi adventu, qui ad judicium erit, esse intelligenda. Nam sic lapidem illum de monte venientem crescere non posse, & totum terrarum orbem implere. Christi enim regnum non demum post ejus ad Iudicium universale adventum crescere debere, sed à primo debuisse augeri adventu & à tenuissimis principis inchoatum paulatim tantos progressus habere, ut brevi in tota terrarum erigeretur. Hactenus verba Polani in Orat. de IV. Monarch. pag. 371. 372. Analyti Hoseæ annexâ.

Respondetur: Hoc argumentum, textu Danielis ex oculis dimisso, plausibile, acriter autem inspecto, solutu facile est.

1. Negatur argumenti antecedens, nempe vi interpretationis Danielis, Christum destructo quarto regno venire debuisse: Reclamat textus, qui

qui *ἡ ἀρχὴ τοῦ βασιλείου* ait: *Comminuet autem & con-*
sumet universa regna hæc. Ex quibus verbis cla-
 rissimum est, respectu quarti regni diminutio-
 nem in futuro, respectu primi secundi, tertii
 in præterito esse intelligendam; scilicet, Chri-
 stum illud *ὡς ἐν σαρκὶ* in plenitudine temporis
 destructurum, hæc autem *ὡς ἀσάρκον* destruxis-
 se, cum interciderent, aut in te mutuò desine-
 rent. Sic intelligenda est illa temporis enal-
 lage, qua etiam testam & ferrum, à lapide de
 monte abscisso, sine manibus comminutum,
 vidisse Nebucadnezarem, Daniel affirmat. 2.
 Nec absolute verum est, hæc verba Danielis
 de ultimo Christi adventu non intelligenda
 esse: Loquuntur enim ea manifestè de univer-
 so Christi regno, ejus ortu, progressu, & du-
 ratione in æternum, ut clarissima litera verbis
 tum præteriti, tum futuri temporis hoc my-
 sterium exprimit: Ergò de utroque adventu;
 de primo, dum *lapis de monte sine manibus ab-*
scissus; de secundo, dum *universa regna con-*
sumpturus v. 44. 45. scribitur: quod Pererius
 comment. in Dan. c. 2. pag. 103. scitè notavit,
 inquiens: *Quamvis autem quæ Daniel hoc loco*
vaticinatur ea quadrent in regnum Christi, post
ejus adventum, inchoatum, & per varia incre-
menta & decrements processurum usque ad fi-
nem mundi, non est tamen negandum, eadem
magna

magna ex parte regno Christi, quod post secundum adventum erit, perfectissime convenire. Ergo vaticinium Danielis de regno Christi, convenit ei post primum adventum, inchoate & aliquatenus, post secundum autem adventum, consummate, ac secundum omnes numeros absolute.

Secundo arguitur Polanus: Quartum regnum statim duo crura habere, hoc est in duo regna divisum esse, & à duabus familiis administrari debuit, hoc de Romana Monarchia dici non posse. Quæ etsi post Constantinum M. divisa sit, non tamen in duas, sed in tres partes illam divisam fuisse, & e. longo demum tempore post in Orientis & Occidentis imperium æqualiter divisam. Polanus l.c. pag. 372.

Respondetur 1. per Instantiam. Si Romana Monarchia propterea statim in duo regna divisa esse debuit, quia statua duo crura habet, sequitur, etiam Persicum Imperium statim in duo regna divisum esse debuisse. Sed falsum est consequens. Quanquam enim duo Brachia duo regna, Persicum & Medicum, secundæ Monarchiæ denotant, non tamen denotant ea divisa, sed conjuncta & conflata in unum. Ergo falsum est etiam Antecedens. Ergo 2. quod falsum est, rectè negamus. Si enim dualitati crurum hoc divisionis subesset mysterium, non dubium est, in interpretatione Danielis id non fuisse omissum, in qua ad di-

gitos pedum numerata regna habemus, nedum ut integra crura omissa, aut oblivione neglecta credamus. Quin 3. si maximè quis instaret, duo crura duo imperii regna denotare quid absurdi statueretur, si divisio imperii in Orientem & Occidentem talia urgenti reponeretur?

Tertium argumentum Polani est: *Familias illas quartum regnum inter se divisum administrantes, conjugis coalescere, & alteram alterius regnum per connubia ad se transferre conaturas fuisse. Tale nihil in Romana Monarchia fuisse factum, nec fieri potuisse, cum familiae plures idem regnum plerunque administraverint.* Polonus l. c. pag. 372.

Respondetur: Familiis certis constitisse, & adhuc constare administrationem Romani Imperii, nemo est, qui negat. Atqui tale, quod Polanus de conjugis affert, in Romanâ Monarchia nihil fuisse factum, qui historiarum obliviosissimus probabit? Illustrissima documenta sunt, quæ D. Helvicus in sua Synopsi pag. 55. & seqq. ex historiarum latifundio quartæ Monarchiæ affert, quæ argumento Polani contrarium ἀνὰ τὴν πρῶτην in faciem demonstrant.

Quartò, inquit Polanus: *Regnum illud quartum debuit regno Christi ex oriente, planè esse deletum, ut ex v. 34 35. c. 2. Dan. liquet.* Vidisti, inquit,

quit, usque dum excisus est lapis, qui non est in
 ullis manibus, & percussit imaginem ad pedes i-
 psius ferreos, & aurum; adeo, ut comminueret e-
 os. Tunc comminuta sunt pariter ferrum, lutum,
 as, argentum & aurum, fueruntque ut gluma ex
 areis astivis, ita abstulit ea ventus, & nullus locus
 inventus est eis: lapis autem qui percusserat ima-
 ginem, effectus est mons magnus, adeo, ut imple-
 ret totam terram. Polanus l. c.

Respondetur: Si antecedens loquitur de re-
 gno Christi triumphante, conceditur; Sed in
 conclusione status quæstionis non attingitur.
 Sinde regno Christi militante, tum antece-
 dens negatur, ex fundamentis solutionis ar-
 gumenti primi.

Quintò infert: Regnum illud quartum omnes
 Babyloniorum regi Nebucadnezari subiectas di-
 tiones, quas postea etiam Medi & Persæ occupá-
 runt, debuit obtinere. At Romani de regno Ba-
 bylonio nihil obtinuerunt, exceptâ Ægypto & Sy-
 ria, de Persico regno tantum Asiam subegerunt
 minorem, & c. Polanus l. c.

Respondetur i. Quo sensu *πᾶσα ἡ οἰκουμένη*
 universus orbis, Augusto Octaviano ad centu-
 ram sui ab Evangelista Luc. 2. v. 1. subiectus
 scribitur, ut maximè multas gentes, cum pri-
 mis ultra Euphratem, Romano Imperio nun-
 quam fuisse subiectas concedendum sit; hoc
 sensu etiam universus orbis Imperio Roma-
 no sub-

no subiectus fuisse dicendus est, videlicet *Synecdochico totius, pro parte*: Qua ratione nec Babylonis regnum à Monarchiâ Romana excludi debet. 2. Tum demum autem consummative eveniet ista absoluta omniû in mundo regnorum sub hanc Monarchiam subiectio, cum institerit, & præsens erit huius seculi abolitio, id, quod visio Colossi v. 34. 35. aperte dicit: *Lapidem sine manibus abscissum, percussurum statuam, in pedibus ejus ferreis & fictilibus, & comminuturum esse eos.* Tunc contritum iri pariter ferrum, testam as, argentum & aurum, & redactum quasi in favillam æstiva areæ quæ rapta sunt vento, nullumque locum inventum iri pro eis. Quid in hac totali subiectione & everfione Polanus sub instante fine huius Monarchiæ desiderat?

Sexto arguit; *Prophetiæ occasionem prohibere hoc regnum quartum de Romana Monarchia intelligere, quæ occasio fuerit sollicita Nebucadnezaris cogitatio, quid posthac de suo regno futurum esset. Nam de ignotorum sibi, & remotissimorum regnorum statu futuro eum sollicitè cogitasse, persuaderi nemini posse.* Pol. l. c. pag. 373.

Respond. 1. Imò de ignotorum sibi regnorum statu sollicitus fuit, eo ipso, quia is sibi notus non erat. Et quidem 2. etiam de remotissimorum regnorum statu, quæ, ut textus vers. 28. expresse habet, ventura erant in novissimis temporibus.

Septimò concludit: *Typum idem figurare, cum una imago oblata fuerit, unius tantum corporis ditionum administrationem representans, non autem Romanæ urbis Monarchiam significans, quæ per 1200. milliaria Babylone distet.* Pol. l. c. p. 273.

Respond. 1. Ergò sequeretur, nec Persicam, nec Græcam Monarchiam hac statua adumbrari; Quia nunquam probabitur, has duas monarchias, cum prima, fuisse unius duntaxat corporis ditionum administrationem. Sed absurdum est consequens; ergò etiam antecedens. *2.* Non ex unitate imaginis, sed ex diversitate partium integralium ejus, faciendum est de interpretatione iudicium: Quatuor enim regna ex diversis statuæ partibus, non unum tantum diversæ administrationis ex unitate statuæ, Propheta numerat. *3.* Si tot miliarium distantia urbem Romam ab hac visione excludit, profectò plura regna, ob eandem causam, quod facilimum ex Geographicis fundamentis esset demonstratu, ab eadem visione excludenda essent, quæ tamen nec ipse Polanius excludit.

Octavo tricatur; Deum Nebucadnezari ideò hoc somnium objecisse, ut non tam Nebucadnezar cognosceret regni sui futuras vices, quàm ut Ecclesia Iudaorum sciret statum, usque dum Christus adventu suo, profligatis illis regnis, à quibus oppres-

oppressiones passura erat, gratiosum suum regnum
in toto mundo propugnaret, & ita inter futuras
calamitates consolatione certâ pii fulcirentur.
Polan. l. c. pag. 373.

Respond. à positione unius causæ ad nega-
tionem subordinatæ, nulla est consequentia.
Non sequitur, hoc somnium in consolatio-
nem Ecclesiæ Iudaicæ in V. T. regi à Deo
objectum fuit, Ergò non etiam in consolatio-
nem Ecclesiæ Christianæ. Quàm pressè enim
se mutuò sequuntur consolationes propheti-
cæ, quibus utraque utriusque Testamenti Ec-
clesia, uno & eodem momentorum fiduciæ
decurſu, fuit erecta! Talpa est in Scriptura,
qui hanc methodum Spiritus sancti apud pro-
phetas non observat.

*Annon autem Polanus suas habet ratio-
nes, quibus suam sententiam de Seleucida-
rum & Lagidarum regno, quasi id in
Nebucadnezaris somnio per pedes partim
ferreos, partim fictiles præfiguratum
fuiſſet, stabilit?*

Equidem in speciem plausibilia afferuntur
argumenta à Polano, quasi in hoc Seleucida-
rum & Lagidarum regno solo eventus prædi-
ctioni exactissimè responderent, id quod eti-
am in fingendâ & refingendâ quarta bestia
Dan.

Dan. c. 7. affectat, quibus omnibus & singulis incidendis duo sequentia fundamenta abundanter sufficiunt; 1. Quia in utraque visione, expresse numero quartum, à tribus antecedentibus diversum, & distinctum regnum vi Interpretationis propheticae, ponitur. Dan. v. 40. *Et regnum quartum erit velut ferrum.* Dan. 7. v. 17. *Hæ quatuor magnæ bestiae quatuor sunt regna, quæ consurgent de terra.* Atqui regnū Seleucidarum & Lagidarum non fuit distinctum regnum à regno Græcorum. Ergò regnum Seleucidarum & Lagidarum non potest per pedes partim ferreos, partim fictiles, aut per quartam bestiam intelligi. II. Quia eventus sub Romanorum Monarchiâ, usque ad hunc præsentē diem, longè pressius & exactius cū dictis visionibus conveniunt, quàm convenire cum Seleucidis & Lagidis à Polano finguntur, id quod *αυτοψία* demonstrabit, si quinque illa hujus quarti regni *κεῖμένα*; ejus. 1. robur & ferociam, 2. divisionem & mutilationem, 3. redintegrandi frustraneam attentationem, 4. majestatem & exaltationem, 5. ad usque finem mundi durationem, cum eventibus conferemus; quod capitibus sequentibus satis planum erit & apertum.

CAP. IV.

De Romanorum Monarchiæ ro-
bore & ferociâ.

*Quibus in verbis apud Danielem fit men-
tio quarti regni roboris &
ferociæ?*

DAn. c. 2. v. 40. hæc habentur verba: *Et regnum quartum erit velut ferrum: quomodo ferrum comminuit & domat omnia: sic comminuet & conteret omnia hæc: Cap. 7. v. 7. Et ecce, bestia quarta terribilis, atque mirabilis, & fortis nimis: dentes ferreos habebat magnos, comedens atque comminuens, & reliqua pedibus suis conculcans.*

(Hæc duo vaticinia de quarti regni robore & ferociâ agere, ex tinnitu vocabulorum constat. Et notabilia sunt verba, Cluten in sua Sylloge thes. 2. pag. 8. de quarta bestia Danielis, cap. 7. habet, quando scribit: *Illud quoque hic obseruari potest, Apocal d. c. 13. & 2. huic Bestiæ omnia attribui, quæ in precedentibus singula fuerunt, sicuti recte monuit Hieronymus. Est enim similis Pardo, habet os leonis, pedes Ursi, atque ita velut conflata est ex prioribus, & ferocia potentiaque omnes superat. Et quemadmodum pardus ferus & celer, Ursus vorax & truculentus, leo crudelis, animosus, iracundus, & rex animalium reliquorum: Ita sine dubio horum animalium natura Romani Imperii ingentium quasi & studium adumbrat, propter prudentiam, crudelitatem, rapacitatem, dominandi libidinem: Et hæc for-*

causa est, cur Daniel d. c. 7. nullum nomen, nec cer-
tam bestia speciem exprimit. Haftenus Cluten.)

Ubinam sunt eventus horum vaticinio-
rum, sub hac quarta Monarchiâ Ro-
manorum?

In utroque statu imperii, tam ecclesiastico,
quàm seculari robur & ferocia κατ' ἐξοχήν se
offerunt. Statum secularem quod concernit, ia-
tisgraphice illum verba Pererii comment. l. 2.
p. 95. exprimunt. Quæ tametsi à Jesuita profe-
cta sint, ob eorum stabilitatem huc transcri-
berenos non pigeat. Et sanè, inquit, Romani
domuerunt omnes gentes, vel robore corporis &
viribus prevalidas & feroces, ut Germanos, Gal-
los, Hispanos, vel imperio tunc potentes, ut Car-
thaginenses, vel majorum gloria, sapientia &
prudentia præstantes, ut Græcos vel divitiis &
militum copiis abundantes, ut Asiaticos: vel ter-
rarum longinquitate remotas, ut, Cappadoces,
Ponticos, Armenicos, Iberos, Albanos Scythas:
vel interfuso oceano à nostro orbe disjunctas, ut
Britannos: vel Patrum suorum sanctitate & suæ
legis religione confisas ut Iudæos, qui post mortem
Domini nostri à Deo derelicti & abiecti sunt, eo-
rumque religio inanis, Deoque invisæ fuit, &
superstitio magis, quàm Religio nominanda. Er-
go Romani perdomuere omnes gentes, ipsi verò à
nullo subacti nulliusque sub dominatum subiecti
sunt. Haftenus verba Pererii. Quæ omnia ex

bellis, à Romanis toto ferè orbe terrarum gestis, manifesta sunt. *Statum ecclesiasticum* quoque concernit, ex annalibus Ecclesiæ constat, quàm horrendis persecutionibus tragœdiæ à seculi ad secula actæ fuerint, & adhuc eas agi, experientiâ pronum est cognoscere. Martyrologi integræ in medio sunt, quæ testimonia locupletissima hujus ferociæ continent: Adeò, ut illa Maccabæorum ab Antiocho Epiphanii proveniens persecutio, tantùm umbra fuerit persecutionum Testamenti Novi, quod ferè cum Monarchiâ quartâ initium suum cepit. Er hoc quidem propter Christum, eiusque regnum, sub hac Monarchia diffundendū in universum mundum, qui per lapidem de monte sub hac Monarchia sine manibus abscessum intelligendus est. Ex quo factum, ut draco steterit, (& adhuc stet) ante mulierem, quæ erat paritura, ut, cùm peperisset, filium ejus devoraret, Apoc. 12. v. 4.

[Tria persecutionum genera sub hac Monarchia potissimum gliscere animadverta sunt; 1. Fuerunt *persecutiones ethnicae*, quarum decem sub Imperatoribus ethnicis, ut suo loco audiemus, recensentur. 2. *Persecutio Arriana*, de qua Hieronymus scribit contra Luciferian. c. 3. *Ingemuit totus orbis, & Arrianum se esse ingemuit.* 3. Fuit, & est adhuc dum *persecutio antichristiana*, cujus umbra fuit & figura ista Antiochi contra Maccabæos persecutio.]

CAP. V.

De divisione & dismembratione
Romani imperii

*Quid divinus Vates refert de divisione &
dismembratione Imperii sub hac
Monarchia?*

Cap. 2. v. 41. clara sunt verba: *Quia vi-*
disti pedum & digitorum partem testeam fi-
guli, & partem ferream, regnum divisum erit. V.
42. Et digitos pedum ex parte ferreos. & ex par-
te fictiles: ex parte regnum erit solidum, & ex
parte contritum. Cap. 7. v. 7. Quarta bestia dissi-
miliserat ceteris bestiis, quas videram ante eam,
& habebat cornua decem, Considerabam cornua,
& ecce cornu aliud parvulum ortum est, de medio
eorum, & tria de cornibus primis evulsa sunt à
facie ejus. Et ecce, oculi hominis erant in cornu
isto, & os loquens ingentia. V. 24 Cornua de-
cem ipsius regni decem reges erunt. Et aliud con-
surgat post eos, & ipse potentior erit prioribus, &
tres reges humiliabit. Et sermones contra excel-
sum loquetur, & sanctos Altissimi conteret. Et pu-
tabit, quod possit mutare tempora & leges. Et tra-
dentur in manu ejus ad tempus, & tempora, &
dimidium temporis.

*Quotuplex Divisio his vaticiniorum
verbis innuitur?*

Duplex : Una *imperii constantis*, altera *imperii labentis*.

Quenam est divisio Imperii constantis?

Illa, qua imperium adhucdum in flore tot regnis, quot bestia cornibus, constitit: Qualia erant, *Italia, Hispania, Gallia, Germania, Graecia, Asia, Syria, Aegyptus, Africa, Anglia*; pro qua alii numerant *Sarmatiam*.

[Tot cornua enim bestia habuisse in visione dicitur, id quod ad statum Imperii constantis, tot regna in provinciarum formas redacta, habentis, referendum est. Hinc Cluten in Syllog. thes. 2. pag. 9. *Per fissionem pedum in digitos, & cornua, denotatur divisio provinciarum Imperii Romani in totidem regna, puta quæ tum Romanæ Monarchia sub potestate habuit. Si hodiernum Imperium Romanum loco regnorum circulis contentum est, in tot circulos, in quot olim regna, divisum. Quæ Fr. Junius & Brugtonus obijciunt ex suprâ allatis, & Polano repositis, facile solvi possunt*]

Quæ est divisio Imperii sub hac Monarchia labentis?

Illa, qua cornua bestiae ceperunt evelli, hoc est regna Imperio eripi. *Ex parte enim*, inquit Daniel c. 2. v. 42 *Regnum erit contritum*, quod dismembratio verius, quàm divisio dicendum est.

[Vide D. Mülleri Disp. de statibus Imperii, in specie de diminutione ejusdem, &c. pag. 7.]

Quomodo & quando hoc factum est?

Factum est hoc aliquoties, & multoties, & adhuc fieri non cessavit. Quomodo enim, quod

quod in fatis, hoc est, providētia Dei, ut eveniat, dispositum est, fieri definat? Maximè autem notabiles divisiones & comminutiones Imperii Romani contigerunt.

I. Cùm Oriens ab Occidente separabatur, quod tempore Constantini M. factum est: Quæ divisio vel tandem fuit totius Orientis comminutio, ut historiæ loquuntur.

II. Cùm plurima regna ab Imperio Romano deficerent, & barbaræ gentes in id irrumperent; utierant *Vandali, Alani, Gothi, Franci, Suevi, Longobardi Saraceni, &c.* qui Imperium circa, & post tempora Theodosii Imperatoris misere dilacerarunt, donec vel tandem Orientali Imperio ab Imperatoribus Constantinopolitanis continuato *Carolus M.* Imperium Occidentale ad Germanos transtulit, Pannoniamq; superiorem Orientis & Imperii limitem constituit. Cujus exemplo succedentes Imperatores excitati, Orientis Imperium restituere quidem sunt conati, sed quod conabantur, efficere non valuerunt, alii aliis fortiores feliciorésque, alii imbecilliores infelicioresq; , ut historiæ, & eventus, vaticinii complementum & commentarius, loquuntur; *Regnum ex parte fuisse solidum, ex parte contritum.*

III. Maximè autem violenta divisio & dismembratio Imperii Romani adscribenda est duobus Antichristis; Uni Orientis extra, alteri

ri Occidentis intra Ecclesiam, quorum hic Danielis 8. v. 9. per *cornu in principio modicum* ille Dan. 7. v. 8. in allegata visione bestiae quartae, per *cornu parvulum*, fuit adumbratus: à quibus utrisq; miseranda, ob peccata hominum Deo indulta Imperii comminutio, pessundatio & afflictio profecta fuit.

Quis igitur est ille Antichristus Orientis, extra Ecclesiam?

Turca, Anti Christianismi sui originem ducens à blasphemiarum sutore Muhamete, quod ab initio vilissimus, progressu factus est crudelissimus, ut Asiâ, Africâ, Græciâ occupatis, & ita tribus bestiae cornibus avulsis, blasphemias in blasphemio Alcorano in Deum horrendas eructaverit, bellum cum sanctis gerendo, coetum & festa Christianorum immutando, victoriasque multas de Christianis reportando; & id quidem humanis oculis, hoc est, perspicacitate, fraudumque solertia inexplicabili, divinis oculis iusto iudicio conniventibus, hæreditarius hostis nominis Christiani.

Ergò per cornu parvulum Dan. 7. Mahometem cum Turcico regno praefiguratum esse statuis?

Omninò statuo, id quod ex interpretatione angelica, cum ipsis eventibus collata, apertissimè sequitur.

I. Si consideramus Muhametis originem, quæ

quæ tempore Heraclii, Anno Christi 560. fuit contemptissima. Patria enim Arabs, patre mago, matre Ismaelitide natus, à nobilitate sanguinis alienissimus fuit. *En: parvulum cornu!*

(Hic dissentientem habemus *Wilhelmum Schickhardum*, qui in præfatione *Tarich* à se enarrati, pag. 6. a & 7. b. Ita scribit: *Septima* (familia regum Persiæ) est *Muhammedis*, & agnatorum, qui genus hic palam ducunt à *Reidar*, *Ismaelis* filio, tantum abest, ut ex *Hagar* ancilla se natos esse negent, quod imperiti quidam tradidere. Habetque pseudopropheta inter proximos agnos *Cudajum*, *Abdomenaphum*, *Haschimum*, & *Abdolmutalibum*, sat celebres *Arabia Reges*, è quorum postremo per filium *Abytalib*, etiam *Haly* nepos, descendit, *Muhammedis* patruelis, ut omnino errent, qui ex obscuris parentibus natum dicunt. Haftenus *Schickhardus*. Sed contra: Quid si hic liber *Tarich* ad fimbrias *Othmani* extendendas scriptus, etiam multa fabulosa & falsa contineat, ut ipsum *Muhammedem* sibi consanguineum fingat. Vide hujus *Tarich* p. 23. Et verò quis fide dignior? An *Mahumetista*? qui *Mahumetem* celebrat, ejusque genealogiam extollit? An verò Christianus scriptor, qui ex *Annalium*, libris rei veritatem prosequitur? Qualis *Cedrenus*, *Chalcocondylas*, *Paulus Diaconus*, *Leunclavius*, alii, quibus religio est, etiam hostibus affingere falsa; Quorum in historiis hæc *Mahumedis* prædicamenta recensentur. vide, quæ *supra* l. i. c. ult. de fide dignis historicis dicta sunt, quòd tutius credendum sit iis, qui aliorum historias referunt, quàm qui suorum, vel suas: juxta *Bodini* prudentiam, citato loco scribentis; Itaque libenter *Cæsari* de Gallorum moribus scribenti, aut *Tacito* de Germanis, aut *Polybio* de Romanis, aut *Ammiano* de Francis, assentior, cum peregrini essent, & eorum, de quibus scripserant, antiquitates plane cognitas haberent.)

II. Puer existens, & patris sui iussa exequens captivus in Scenitarum manus devenit, ab iisdemque mercatori Ismaelitico venditus, & mercaturæ abhibitus, venit in familiaritatem Christianorum, Judæorum & Paganorum, quorum tam religionum instituta, quam mores & actiones externas, sagacissimè observabat. *En! tenuissima crescendi initia parvulicor-
nu!*

III. Ingenii ejus sagacitatem, & versutissimam res moliendi solertiam ex artibus, quas exercuit, videre licet. In statu Ecclesiastico loquatur ejus *Alkoranus*, cujus compilationi Sergium monachum, & alios quosdam hereticos, Judæosque adhibuisse scribitur hominū versutissimus, ut liber blasphemiarū nulli non hominū generi acceptior esset, iactatis colloquiis cœlestibus, & enthusiasmis, ut auctoritatem religionis novæ augeret: In statu domestico non acquievit, donec ex servo liber, ex libero mercator, ex Mercatore dux & Princeps fieret, ductâ Chadigâ Abdimoneplis, heri sui nuper defuncti, locupletissimâ viduâ, & per hanc occasionem pecuniâ, nervo rerum gerendarum, comparatâ. In statu publico sagacissimè odoravit capillatam apud Saracenos occasionem inchoandi regnum, quod diu meditatus fuerat. His enim usque ad Imperatorem Heraclium in fide Constantinopolitanorum Imperatorum manentibus, sed tan-
dem

dem quæstoribus ob stipendia petita, instar canum repulsis, Mahometi pronum erat, offensos se duce ad capienda arma contra Imperatorem pellicere; cuius prima præda erat Damascus, Mecha, & cum Mechâ integra Arabia *En! oculos hominis, quos statim in ortu sui parvulum cornu habuit! hoc est, versutissimum, ad fallendos & attrahendos ad se homines, ingenium!*

IV. Incrementum corniculi hujus testantur historiæ, & ferè tertia pars orbis, à Mahomedana tyrannide occupata. Quid enim *Asia, Africa, Græcia*, si non tria cornua à decem cornibus bestię avulsa? Longum esset, recensere Saracenorum sub Mahomete, & post Mahometem, sub ejus successoribus progressus, quibus rerum in orbe terrarum longè latèque potiti sunt, nec dum Ottomanica crudelitate, quæ Mahometanæ impietatis studiosissima est, adversus Christiani nominis professores, reges Europæos, gliscere desinente, ut verè, etiam in posteris & ætate re & nomine sit *Mahomet*, hoc est, *ira & indignatio*, *Ein Grin* em recte *furia Diabolica*; Ulti Chytræus in *Onomastico* pag. 259. scribit. *En! alium istum, quem angelus post reges, per cornua significatos, consurrecturum esse ait: addito, & ipse potentior erit prioribus, & tres reges humiliabit!*

V. Sermonibus contra Excelsum Alcoranus redundat. *Infideles* appellat, *qui crucifixum*

colunt, & qui sanctam Trinitatem credunt. Negat, in Christo esse duas naturas: Contradictio his dictis: *Mundus per ipsum factus est*: Item *Antequam Abraham natus est, ego sum*. Negat Christum missum esse, ut eius mors sit pretium pro peccatis nostris, ut propter eum detur remissio peccatorum, imputatio justitiæ, Spiritus Sanctus, & vita æterna. Negat, per eum, & propter eum fieri resurrectionem mortuorum. Negat, Christum animam suam posuisse hostiam pro peccato: sanguinem ejus purificare nos ab omni peccato, justificari nos fide gratis, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu, quem Deus posuit pro nobis propitiatorium. Summatim, dicere, Deum habere filium, esse tam atrox effatum, ut exhorrescat cælum, & obstupecant Elementa. Idololatram esse quicumque Christum adoraverit; Christum enim tantum fuisse legislatorem, & quidem inermem, & inutilem imperio, &c. En! sermones contra Excelsum! Quos tamen inexplicabili astutia mundo plausibiles fecit, dum in gratiam Judæorum Christi divinitatem negavit, circumcisionem retinuit: In gratiam Christianorum Christum virtutem Dei appellavit, & pro sancto, verace, magnoque propheta agnovit: in gratiam Gentilium polygamiam, divortia, libidines, scortationes, & alia horrenda peccata concessit, &c. Nec tamen ~~negavit~~ susque deque latâ, per concurrentia præcepta orationis, jejunii, peregrinationis

nis, eleemosynarum, etiam canibus dandum, &c. ! *En hominis, (imò Diaboli) oculos, in eructandis & palliandis blasphemis adversus Excelsum !*

(Vide *Salmasium* in prolegom. in *Solinum* accurata *Crisi* Etymologiam vocis *Alcoranum*, explicantem, quasi *collectanea* vel *συλλεγόμενα* divinarum præceptionum diceret; quia *Coran* Arabicè sit lectio, vel Collectio, à Radice quod & legere, & convocare, & Colligere significet; addito: *Collectio autem indigetatur ille liber, quod ex multis præceptionibus compositus sit, quas diversis temporibus ab Angelo Gabriele sibi traditas mentitus est ille impostor, easq; post mortem ejus repertas, & in unum corpus redactas Abubecrus Socr & successor Curanon appellavit, &c.*)

VI. Contritionem sanctorum Altissimi, à Mahumetica crudelitate factam, testantur avulsa cornua: nequidè Constantinopoli, imò nequidè sancta terra, prima Christiani nominis metropoli, exceptis, juxta proprium, quæ jactat, titulum, quo *destructorem fidei Christianorum* se profitetur.

VII. Profanatis, Judæorum Sabbatho, & Christianorum die dominica, in despectum crucifixi Salvatoris feriam sextam celebrat, id quod apud Arabes retinuit, qui morem hunc celebrandi diem Veneris ex gentilitate habebant, referente id ex Scaligero Setho Calvisio in *Isag. Chronol.* c. 13. de annis Hegiræ, p. 122. de quibus annis idem Calvisius l. c. p. 124. scribit: *Anni Hegiræ* (id est, Turcici, sive Mahumetani) *nunquam exactè coeunt in amicitiam*

*am cū annis æræ Christianæ nec est æra alia, quæ
ta contumax esset ad annos Iulianos, fortassis quod
omen est dissidii perpetui inter Romanū Imperiū
& Turcas, En mutationem temporum & Legum.*

VIII. Tempus, tempora, & dimidium
temporis, quibus Sancti in manibus huius o-
rientalis Antichristi permansuri ab angelo di-
cuntur, supputet is, qui articulos temporum
ab æterno videt. Si tamen angelici anni per
hanc Chronologiam angeli innuuntur, quo-
rum annorum singuli dies singulos annos cō-
munes constituunt, tum 2260. anni com-
munes prodeunt; incipiendo calculum ab
Imperatore Heraclio: Quæ res cū sit altio-
ris indaginis, ut & vaticinia de Gog & Magog,
quæ adhuc orientalem Antichristum à ple-
risque referuntur, cuiuslibet devotioni, ad alti-
us ea expendenda per nos relicta maneant.

[De Mahometis origine, progressu, regnique Tur-
cici robore, Tyrannide, &c. vide *Leunclavii* historias:
Newe Chronick Türckischer Nation. Item:
*Newe Musulmannische Histori/Türckischer
Nation/ von ihrem Herkommen/ Geschich-
ten vnd Thaten.* Item: *Turcogracia* libros octo
Martini Crusii; nec non *Deum orbem Saracenorum*
Vilhelmi Schikhardi. Imprimis Historiam rerum in
Oriente gestarum, *Iohannis Zonara*, item *Niceta Cha-
niate* Annales, & Historiam *Chalco condyle* unâ com-
plectentem; ut & *Paulum Diaconum*, *Cedrenumq;*]

*Omniurnne est eadem sententia de hoc par-
vulo cornu, scil. Mahometanum re-
gnum eo denotari?*

Quod patres Ecclesiæ concernit, mirum nō est, eos ante vaticinii complementum fuisse lapsos, dum hoc vaticinium de Antichristo occidentali in Ecclesia interpretabantur, ut Hieronymus, & cum Hieronymo Augustinus à Pererio in comment. in Dan. l. 8. citati, testantur: Hinc ipsi Pererio à patrum opinione divortium facere l. c. pag. 356. 357. religio esse videtur, ut maximè Vatablus, & alii, nostram interpretationē graviter demonstrent; Pererius profert argumenta duo, quibus probari putat, non *Mahumetem*, sed *Antichristum* propriè dictum *magnum* hoc parvulo cornu adumbratum fuisse.

Profer argumenta Pererii, cum eorundem solutionibus?

Primum argumentum Pererii est: Dicit hīc, tunc futurum illud cornu parvulum, cū quartum regnum, quod est Romanorum, dissipatum fuerit in decem reges. At, inquit, quo tempore Mahumetes fuit, eo tempore unus duntaxat Imperium Romanum tenebat, & administrabat, Perer. l. c.

Respondetur; 1. Si antecedens loquitur de divisione Imperii constantis, tum negatur consequens. Tempore enim Mahumetis Imperium omninò decem regnis constitit. Hinc textus v. 24. cornua decem ipsius regni. Regna per cornua intellige nondum avulsa, sed avel-

len-

lenda de bestia, quorum tria ipsum parvulum cornu humiliaturum v. eod. dicitur. 2. In eo etiam Pererii error est, quòd per parvulum cornu singularem tantum personam intelligat, sicut etiam in quæstione de Antichristo in Ecclesia, unam tantum personam in vaticiniis intelligi putat. Sed falsò, ut alibi abundanter nostri theologi demonstrarunt.

Secundum argumentum Pererii. *Scriptura, inquit hoc loco, illud cornu parvulum insectaturum, & devexaturum populum Dei, per tempus, tempora, & dimidium temporis, hoc est, per tres annos, perque dimidium annum. Atqui luce clarius est, persecutionem Mahumeti, & sectatorum ejus adversus Christianum populum, non tantum tribus annis & dimidio durasse: quin hodieque in Christianos exerceri, & deservire.* Perer. l. c.

Respondetur; Probare incumbit Pererio, per tempus, & tempora tres annos communes, per dimidium temporis, annum dimidium communem notari. Annos enim mysticos, hoc est, angelicos, quorum singuli dies singulos annos integros denotant, per tempus, tempora, & dimidium temporis denotari, probatu facilimum est. Imò quis vitio nobis vertet, si de hac prophetæ Chronologia respondeamus, quod Josephus Scaliger de 2300. diebus Danielis 8. v. 14. respondit l. 6. de emend. temp. cap. Reliquum tempus Danielis, &c. fol. 280. ubi ait: hoc anigma solvent, qui meliore erunt ingenio.
Nam

Nam ego in toto Daniele nihil obscurius invenio.

[Quid si sic? Si per tempus, tempora & diridium temporis, intelligendi essent anni mystici, nuper à Cl. Hainlino prolatis? in quibus ut septem dies unam hebdomadem; ita septem hebdomades unum mensem; septem menses unum annum mysticum constituunt, ut lib. I. c. 6. hujus calculi mentionem fecimus. Vide ipsam Clavem Sacrorum temporum Dn. Hainlini. & nunc Solem Temporis, quem interea temporis, donec nostræ Institutiones recuderentur, publicavit.]

Atqui plura, quàm tria regna à Saracenis, quorum primus dux erat Mahumetes, occupata esse, constat. Quomodo ergò hoc parvum cornu huc quadrat?

Non arithmetica est ista cornuum avulsio, sed geometrica regnorum occupatio, ubi minora regna adhuc tria majora referenda sunt, uti in omnibus Imperiorum mutationibus fit etiamat. Inveniunt ergò, quod pueri in faba, qui in hujus vaticinii complemento ampliùs tricare volunt.

Fuit Antichristus Orientis extra Ecclesiam; Quem dicis Antichristum Occidentis intra Ecclesiam?

Eum Ipsum, quem absque controversia ipsorum papistarum profitemur, esse præfiguratum Danielis c. 8. v. 9. per cornu modicum, quod de quatuor cornibus, super cornu magni hirci ortis, egressum est, de quo visio Danielis v. 10. 11. dicti c. 8. refert, factum esse illud

illud grande contra meridiem, & contra Orientem, & contra fortitudinem cœli, & deiecisse de fortitudine, & de stellis, & conculcavisse usque ad Principem fortitudinis, & magnificatum esse, & ab eo tulisse iuge sacrificium, & deiecisse locum sanctificationis ejus. Robur autem datum esse ei contra iuge sacrificium, propter peccata: addito, & prosternetur veritas in terra, & faciet, & prosperabitur.

Quomodo probatur, hoc vaticinium loqui de Antichristo occidentis intra Ecclesiam?

Hoc probatur ex natura typi & prototypi, qui se mutuò ponunt & arguunt. Ex quo fundamento ita procedimus argumentando.

Quocunque vaticinium juxta literam referendum est ad Antiochum Epiphanem, tempore Maccabæorum in V. Test. illud juxta sensum mysticum etiam referendum est ad Antichristum Occidentalem, intra Ecclesiam in Test. N. Quia constat, & utrinque in confesso est, Antichristum N. T. occidentalem per Antiochum Epiphanem fuisse adumbratum in V. Testamento: ipso Christo hanc typi cum antitypo convenientiam confirmante, quando ab omni nationem desolationis in Ecclesia Novi Test. à propheta Daniele dictam esse, Matth. 24. v. 15. Per desolationē templi Hierosolymitani non

non adeò obscure, etiam juxta patrum sententiam, innuit. Subsumimus.

Atqui hoc recensitum vaticinium Danielis, in ejus visione d. l. expressum, juxta literam referendum est ad Antiochum Epiphanem, tempore Maccabæorum in V. Testamento. Id quod angelica visionis interpretatio c. d. v. 9. 10. 11. 12. & ipsum complementum 1. lib. Maccab. à principio usque ad c. 6. inclusive demonstrat.

Ergò hoc vaticinium juxta mysticum sensum etiam referendum est ad Antichristum Occidentalem intra Ecclesiam in Test. Novo.

(Hoc argumentum papistis, ipsique Iesuitæ Pererio, omnimodè probatur: Hic enim in Comment in Dan. l. x. pag. 417 ex Gregorii libi 30 Moral c. 2. integram paginam exscripsit, & adprobavit, in qua Gregorius hæc verba Danielis, quæ ad literam de Antiocho accipienda sunt, de ipso Antichristo, cujus rex ille multis rebus figuram insigniter prætulerit, interpretatus est. Vbi hæc ad marginem adscripta habentur verba Pererii. *Quæ Daniel hoc loco vaticinatus est de Rege Antiocho, ea interprete D. Gregorio, mirificè competunt Antichristo.* In hoc tantum puncto $\delta\iota\varsigma\ \delta\iota\alpha\ \pi\alpha\sigma\omega\upsilon$ distamus Lutherani à Papistis, quòd Antiochi typum in papa mysticè quàm exactissimè completum esse contendimus: hi verò Papam omni conatu hujus commatis absolvunt, & futurum aliquem Antichristum fingunt, in quo omnia literaliter debeant compleri, quæ in hoc vaticinio, & alibi in Scriptura, mysticè de Antichristo fuerunt adumbrata: Quæ quidem Papistarum de futuro suo Antichristo opinio ex sequenti fundamento absurdissima est. Si Antichristus propterea nondum venisse dicendus, sed adhuc expectan-

pectandus est, quia vaticinia de eo à prophetis, Christo, aut Apostolis prolata, ad literam nondum completa sunt, tum nec ipse Christus, Messias, Salvator Mundi venisse dicendus, sed adhuc expectandus est propter eandem causam, qua nondum exhibitum sed adhuc exhibendum Messiam Iudæi probare præsumunt, quia in ipso Christo omnia de Messia loquentia vaticinia ad literam nondum completa, rectè demonstrant, v. g. quòd populi gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces conflaturi sint. nec gens contra gentem gladium levatura sit, &c. Esa. c. 2. v. 4. &c. Et quæ sunt ejusmodi plura, in æternum ad literam non complenda. Sed consequens, ipsis Papistis confitentibus, absurdissimum est. Ergò & antecedens absurdissimum esse oportet.)

Quomodo autem probatur hypothesis, ipsum Papam Romanum esse illum Antichristum Occidentis intra Ecclesiam, per Antiochum præfiguratum?

Hoc ut demonstremus, non est nostri instituti, relinquendum theologis, qui id prolixis demonstrationibus probaverunt alibi; hoc tantùm ut probemus, nobis incumbit; Papam dilacerandi, pessundandi, & enervandi Imperii Romani fuisse, & adhuc forsitan esse incensorem deterrimum, & tubam tribuniciam, quod nemo, nisi qui historiarum ignarus est, & plus partium studio, quàm annalium veritati tribuit, inficias ibit.

Quomodo id demonstras?

Ne odiosius, quàm veriùs loqui videamur,
alle.

allegari possent domestici Papistarum Historici, qui prolixè testantur multos Pontificum cruentis manibus Imperium cum Imperatoribus pessimè lacerasse, uti vel ex solo *Ludovico Imperatore quarto defenso*, *Bzovio injuriarum postulato*, libro ab *Iohanne Georgio Hervartio* ab *Hoenberg* / 2c. anno 16. 8. evulgato, & Monachii impresso, abundantissimè videre est: atamen ut saltem per transennam in rem præsentem introspiciendam deducamur, nonnulla specimina dismembrationis hujus, summis saltem digitis attingemus.

Quid est Romanæ Urbis, & magnæ Italiæ patriæ, à Pontifice Romano, sub prætextu *Donationis Constantini*, apprehensa poss. illio, quàm Imperii Romani, præcipuâ sui parte diminutio, quâ incunabula Imperii, & in erropolim ab ipso Imperio abscissam intuemur? Quâ donationem *Petrus de Vincis*, *Dantes Florentinus*, *Marsilius Patavinus*, *Laurentius Valla*, *Cusanus Cardinalis*, *Aeneas Sylvius*, deinceps ipsiusmet Papa, gravissimè impugnant, quippe præjudiciosissimam integritati & majestati Imperii, dum Imperatoribus hujus monarchiæ per dolum Pontificum sua Regia ex manibus est erepta.

Quid est affectata à Pontifice Romano politicum magistratum confirmandi, ipsumque Cæsarem ungendi potestas, quàm majestatis Imperii pessundatio, & jurium ejusdem dimi-

nutio? professione apertâ, *Imperatorem gladium à Deo, quia à Papa, ut Dei vicarius est, recipere, qui septuagies major sit Imperatore, quem ceu plumbum aurum; Planetas & Lunam Sol, quo lumen Imperii recipiat, dignitate supereminet divinâ; utpote à cujus nutu omnes principes Christiani dependeant.* Nec Baronium producit sub A. 1191. num. 2. *Celestini Papæ, ejus nominis III. petulantiam referre, quam in coronatione Heinrici VI. Imp. ejusque uxoris Constantiæ anno 1191. exercuit, dum in sede Pontificali sedebat, tenens coronam auream Imperialem inter pedes suos, & Imperatorem cum Imperatrice inclinato capite coronam de Pontificis pedibus recipiebat, statimque Pontifex coronam Imperatoris pede in terram deiecit, ad significandum, quasi ipse potestatem haberet, eum ab Imperio deieciendi, si ille mereatur.* Imperatores ergò Romani, *Heinrici cum primis & Friderici loquantur, quàm perniciosi pessundatores Imperii fuerint suorum temporum Pontifices: Ludovicus Bavarus, justissimus incisionum Imperii, per Pontifices factarum, detestator, ut ex libro Hervardi, modò allegato constat, testis esto ejus, quo de Papas ob divisum Occidentis Imperium accusamus, omni exceptione major.*

Summatim, quid Imperio Romano perniciosius accidere potuisset horrendis Pontificum bellis, & tribuniciis adversus Imperatores

Romanos, & eorum majestatem, machinationibus: de quibus Palingenius in Capric. non immeritò scripsit:

*Pontifices nunc Bella juvant, sunt cetera nugæ;
Nec precepta Patrum, nec Christi dogmata
curant.*

Quas fissuras stricta contra Imperatores bannorum fulmina imperio attulerint, iterum historię loquantur, quæ ut maxime coram Deo bruta fuerint, non tamen in Imperio perturbando, & in ejus axiomatico elevando fuerunt nulla, sed cum multorum gemitibus efficacissima & potentissima; ut cum Mantuano l. 1. Sylv. quivis Imperii Venerator justè conqueri possit:

*Roma quid insans, toties quid sanguine gaudes,
Sic fremis, ut frendens, cum ferrea vincula
mandit.*

*Cerberus, & Stygias murmure turbat aquas.
Tu fratres in bella vocas, in pignora Patres,
Nec Iovis Imperiũ, nec Phlegetontatimes, &c.*
Copiâ exemplorum fatiscimus, quibus ex temporum annalibus probari posset, Pontifices Romanos omnium violentissimos fuisse divisores & incisores Occidentalis Imperii, ne quidem Orientis Imperio ab illorum incisionibus omnimodè excepto.

(Fuit Imperii Romani divisio, restat divisi redintegrandi frustraneus conatus & attentatio.)

CAP. II.

De Imperii redintegrandi frustraneo
conatu & attentatione.

*Quibus Prophetae verbis hoc punctum
innuitur?*

CAP. 2. V. 43. Quod autem vidisti ferrum,
amistum testæ ex luto commiscebuntur qui-
dem humano semine, sed non adhærebunt sibi, si-
cuti ferrum misceri non potest testæ.

*Quid intelligitur per semen humanum in
his Prophetae verbis?*

Historiæ loquuntur, intelligi hîc loci per
semen humanum partim quæsitæ, partim ini-
ta connubia, quibus multi Imperatores inten-
derunt quidem, sed quia in fati non erat, non
valuerunt Imperium redintegrare & restituere

(Sic etiam marginalis Glossa Bibl. D. Andreae Osi-
andri habet super hæc verba: *Significatur fiducia Ro-
manorum Imperatorum in affinitate, contracta cum
regibus, ad Romanum Imperium non propriè pertinenti-
bus, ut, Rex Gallorum, Angliæ, Polonia, &c.*)

*Operæ pretium est cognoscere hæc exempla,
ad melius intelligendum, fundatam in
hoc vaticinio Dei providentiam: recense
ergo aliquot eorum insigniora monu-
menta ex historiis.*

Hîc loci D. Helvici vestigia & verba sequi
lubet, qui in Synops. Hist. Univers. pag. 55.
hanc commixtionem per connubia seminis
hu.

humani sequenti modo exprimit. In Theodosii Magni (inquit) familiâ, cujus temporibus cæteruatim barbarica diversa agmina irruerunt, quinque vel sex exempla occurrerunt tentatæ consolidationis corroborationis Imperii per conjugia. Nam 1. Theodosius Magnus contra Gothos à Gratiano Imperatore missus, & postea consors Imperii factus in Oriente, ducit Gallam, Gratiani sororem. 2. Ipse Gratianus, antea in imperii societatem adscitus, duxerat Constantini Imperatoris filiam, Marcell. l. 29. 3. Placidia, filia Theodosii Magni, Gratiani neptis à sorore, soror Honorii Imperatoris, à fratre Imperatore nuptum datur Constantio duci, & ipse Cæsar, seu successor in imperio Occidentis declaratur; Prosper in Chrō. Sigeb. Iornand. 4. Ex hoc conjugio natus Valentinianus III. Imperator Occidentis, ducit filiam Theodosii II. consobrini sui Imperatoris in Oriente, nomine Eudoxiam. Tripart. l. 12. c. 1. 13. 5. Ex hoc conjugio nata Eudoxia, nuptum datur Hunerico, à Genserico Vandalorum Rege Hunerici Patre. 6, Eudoxiæ enim mater, Valentiniano III. occiso coacta fuit nubere Maximo cædis auctori: Quo conjugio ut liberaretur, evocat Gensericum Vandalorum regem ex Africa. Ille igitur in Italiam ingressus, fugato Maximo, Imperatricem cum duabus filiabus abducit, & postea remittit, retentâ altera, Eudoxiâ, quâ filio uxore deducit. Marcell. Nicoph. 7. Altera soror Placidia nupta Olybrio Imperatori Occidentis, qui à Leone l. in

Occidentem missus & imperator constitutus fuit
8. Leo Thrax, Imperator Orientis, mittit Anthemium, ut sit imperator Occidentis: Ejus filius
Fl. Martianus duxit in uxorem Leontiam, Imperatoris Leonis filiam Posthæc adducuntur ex
 Iornande quinque connubia, quibus *Theodoricus Veronensis, Rex Gothorum*, pace cum
 Zenone Imperatore facta, & Occidentali Imperio postea sibi commisso, regnum, quamvis
 frustra, ut Iornandes testatur, stabilire fuit nisus. Quibus subjungitur porro 1. *Caroli M. Imperatoris*
 consilium, quando per nuptias *Irene Imperatricis* in Oriente, quas ambivit, conjunctionem
 utriusque imperii rursus molitus est, cum prius *Irene* legatos ad *Carolum* misisset, peti-
 tum filio suo filiam ipsius in uxorem consentiente quidem *Irene* in nuptias, sed pro-
 ceribus græcis id impredientibus. *Theoph. vita Eginhard. 2. Othonis secundi, Imperatoris Germani*, exemplum, qui *Theophaniam* filiam Ro-
 mani junioris Imperatoris Constantinopolitani anno 967. duxit: vel, ut alii dicunt, filiam
 Nicephori Imperatoris, nempe privignam. *Sigeb. Regin. app. Wittich, Cuspin in Oth. I. & II. Luitpr. 3.* Exemplum *Philippi Caesaris, Frederici Barbarossæ filii*, qui duxit *Irenen* *Isaci Angeli Imperatoris Constantinopolitani* fili-
 am, ipsius *Philippi* filia postea nupsit *Othoni IV.* reconciliationis ergo. *Naucler. Reusn. in Genealog. &c.*

(Notabiliter scribit Cluten in Sylloge th 21. pag.
 9. Ad extremum, per ferri lutique mixturam Prophe-
 tamuit, Imperium Romanum partim forte, partim
 imbecillum, quasitum sibi presidia, seque cum adfinita-
 tibus & fœderibus cum regibus, non verò amplius Ro-
 mano Imperio adherentibus (ut reges Gallia, Anglia, Hi-
 spania) nec tamen omnino separatis, muniturum. Ve-
 rum sicut ferrum & lutum non coalescunt: (licet enim
 limus, dum humorem habet, videatur, ferro aggluti-
 nari, mox tamen, ubi aruerit, decidit) ita etiam inter
 ipsos conjunctionem istam neutiquam fore firmam, sta-
 bilem, & constantem. Et sanè adfinitates constantem
 atque sinceram amicitiam minimè efficiunt, nisi Deus
 ipse hominum corda coniungat, & charitatis vinculo
 consociet. Quid multis? Adfinitates majorum potius si-
 militudinum atque odiorum, quàm constantis & sincere
 amicitie occasionem prabuerunt. Exempla suppeditat
 historia antiqua plurima, nova & novissima non pauca
 quæ cum odiosa forè futura sint, sicco pede prætereo.
 Hactenus Cluten.]

*Ergò nulla spes de redintegratione Imperii
 Romani reliqua est?*

Si vaticiniis tenaciter inhæremus, actū est
 de restoratione Imperii: & nisi ex iis de dura-
 turâ plantâ pedis cauti essemus, utique plus pe-
 riculi de metuenda ejus panolethria, quàm
 expectanda restitutione ob nostros oculos
 versaretur, præsertim dum intuemur Germa-
 niæ nostræ incendium, quo summa summa-
 rum domuum & familiarum Imperii culmi-
 na concidere, partim ad interitum inclinare
 videmus, & incendii flamma eò usque pro-
 gressa flagrat, ut metuendum sit, ne paces ten

tatæ sint suffusa bellorum frigida, & intestino
motus externi insultus excipiant.

[Non obstat quod Pax interea temporis in Impe-
rio fuit facta. quæ hanc nostram sententiam magis
confirmat, quàm infringit. Quid enim est illa pax
de tunica, quæ à Galliarum Rege per hanc pacem al-
lodialiter ab Imperio scissa est, quàm frustum, cadens
de luto pedis? quod ipsum quid aliud, quàm Imperii
diminutio?]]

CAP. VI.

De Imperii Romani maiestate, quæ
singulariter præ cæteris monarchiis
hæc quarta Monarchia
excellit.

*Quid divina visio de huius Monarchia
maiestate refert?*

E Quidem magnum & excellens est axio-
ma, quòd hæc Monarchia præ omnibus
regnis in externis rebus, quæ de hoc mundo
sunt, habere dicitur, de quibus *Arumæus* Vol.
1. de jure publ. disc. 1. Item *D. Müllerus* de sta-
tibus Imperii, nondum tamen hoc conferen-
dum est cum eo, quod Propheta Daniel de
hac Monarchia cap. 2. v. 44. 45. refert. *In die-
bus autem regnorum illorum, inquit, suscitabit
Deus cœli Regnum, quod in æternum non dissi-
pabitur & regnum ejus alteri populo non trade-
tur. Comminet autem & consumet universa re-
gna hæc, & ipsum stabit in æternum. Secundum*
quod

quod vidisti quod de monte abscissus est lapis sine manibus, & comminuet testam, & ferrum, & as, & argentum, & aurum. Hæc tanta est hujus Monarchiæ majestas, ut Imperium Romanū exinde meritò SACRUM nominari soleat; Et non dubium sit, Diabolum ei longè acerbius invidere hanc dignitatis majestatem, quàm si imperatori Romano diceretur: *Tu es aureum caput*: Ex hoc fundamento, quia, quantum in se, ex hac Monarchia bestiam, cui meretrix Babylonica insidet, facere omni conatu, indulgente Deo, laboravit: manente tamen Imperio suo axioma monarchico.

Definias mihi velim hanc maiestatem ex verbis prophetis?

Verbo rem dicam: *Hæc majestas est Christus cum regno gratiæ*, quamvis propriè loquendo id non sit de hoc Mundo; quod ex verbis visionis mysticis quidem, sed ob complementum apertis, facile demonstrari potest.

Nam I. solum Christi regnum est *æternum*, quod juxta præsens vaticinium, in æternum non dissipabitur, nec, ut regna hujus mundi, alteri populo tradetur. *Regnabit enim in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis.* Luc. I. V. 33.

II. Solum regnum Christi comminuet & consumeret universa regna hujus mundi, & summatè ea abolendo in die novissimo, cum Christus evacuaverit omnem principatum, & o-

menm

omnem potestatem, & omnem virtutem, 1. Cor. 15. v. 24. Ecclesiæ Statum militantem in Triumphantem versurus.

III. Solus Christus est 1. *ille lapis anguli*. Ps. 118. v. 22. *offensionis*, Es. 8. v. 14. *lapis probatus angularis, pretiosus, in fundamento fundatus*, Es. 28. u. 16. &c. Matth. 21. v. 42. Act. 4. v. 11. 1. Pet. 2. v. 6. 7. 2. *Lapis sine manibus*, puta, virilis seminis, solo mystico spiramine, per obumbrationem Spiritus S. in utero Mariæ virginis, Luc. 1. v. 35. *abscissus*. 3. *De monte nempe cœli, unde venit auxilium* Psal. 121. v. 2. 4. *Factus mons magnus*, fundando regnum per orbem universum, Esa. 2. v. 1. 2. Mich. 4. v. 2. 3. Psal. 68. v. 16. Psal. 87. v. 1. &c. Quicquid hâc majestate filii Altissimi, quâ Romanorum Monarchia præ reliquis cluet, splendidius quid alti⁹ in universo mundo? O si terrigena hanc novissimi temporis gratiâ agnoscerem⁹. *Tempore accepto exaudi te, & in die salutis audi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis!* 2. Cor. 6. v. 2.

C A P. VIII.

De duratione Imperii Romani usque ad finem mundi.

Quibus in locis prophetiarum apud Dani-
elem

elem visionum fundatur duratio huius
quarta Monarchie usque ad fi-
nem mundi?

Cap. 2. v. 32: inquit visio, quod tibiæ Sta-
tuae ferreae futurae sint, & pedum quadam
pars ferrea futura sit; Hoc Daniel v. 41. ita
exponit iuxta Chaldaicam!, hîc loci authen-
ticam veritatem, circa finem regnum illud erit
ex parte solidum. Cap. 7. v. 9. Visio hæc quar-
ta bestiae, quartam Monarchiam, ut proba-
vimus, designanti, subiicitur. *Adspiciebam*, in-
quit Propheta, *donec throni positi sunt, & anti-*
quus dierum sedit. Vestimentum ejus candidum,
quasi nix. & capilli capitis ejus, quasi lana mun-
da, Thronus ejus flammæ ignis, rotæ ejus ignis ac-
census, v. 10. Fluvius igneus rapidusque & egre-
diebatur à facie ejus, millia millium ministra-
bant ei, & decies millies centena millia assiste-
bant ei, judicium sedit, & libri aperti sunt, v. 11.
Adspiciebam propter vocem sermonum grandiñ,
quos cornu illud loquebatur; Et vidi, quoniam
interfecta esset bestia, & periisset corpus ejus, &
traditum esset ad comburendum igni. 12. Alia-
rum quoque bestiarũ ablata esset potestas, & tem-
pora vite constituta essent eis, usque ad tem-
pus, & tempus. V. 13. Adspiciebam ergo in visio-
nibus noctis, & ecce, cum nubibus cœli, quasi fi-
lius hominis veniebat, & usque ad antiquum di-
erum pervenit, & in conspectu ejus obtulerunt
eum

*eum. V. 14. Et dedit ei potestatem, & honorem
& regnum, & omnes populi, tribus & lingua
servient, potestas aeterna, quæ non auferetur, & re-
gnum ejus, quod non corrumpetur.*

*Quomodo concluditur ex his duobus locis
Danielis duratio quartæ Monarchiæ ad
usque finem mundi?*

Uti duo sunt loci; alter ex secundo, alter ex
septimo capite Danielis, ita duo palmaria ar-
gumenta ex iis, ad concludendum id, quod
in quæstione est, sumimus.

Locus capitis secundi manifestissimè affir-
mat; quòd pedum statuæ pars quædam ferrea
futura sit, hoc est, ut ipse textus explicat, quod
circa finem regnum illud ex parte solidum erit,
quo manifestissimè duratio hujus regni con-
firmatur. Atqui per hanc statuæ ferream par-
tem intelligitur Imperium Romanum, ut su-
pra probavimus; Et textus expressè ait: *Quar-
tum regnum id esse, cujus pedum quædam pars
ferrea futura sit.* Locus capitis septimi hoc ar-
gumentum nobis suppeditat: *Cujuscunque
imperii destructionem ultimum novissimi diei ju-
dicium immediate secuturum est, illud Imperium
certo stabit & durabit usque ad finem Mundi.*
Quia interitus mundi & ultimum istud ge-
nerale Judicium, quando Christus venturus
est ad judicandum vivos & mortuos, sese im-
me-

mediate excipient, ut ex Apostoli verbis 1. Cor-
 15. v, 24. constat, quod *Christus tum evacua-*
verit omnem principatum, & omnem potestatem,
& omnem virtutem Subsumimus: Atqui Im-
perii Romani destructionem immediate sequetur
ultimum novissimi diei iudicium: Sic enim cla-
rissima verba textûs innuunt, quo interneci-
onem bestia quartæ, per quam quarta Monar-
chia, uti probavimus, indigitatur, ultimum
novissimi diei iudicium secuturum esse, pres-
sumptis verbis innuitur. Ergo, Imperium Ro-
manum certò stabit & durabit usque ad finem
Mundi.

[Luserit ergo ille Gallia Sejanus ad suum placitum,
 qui dum vita ejus adhuc manebat, ex intestinis Ger-
 mania cladibus *augurium sumendo Regem suum pub-*
licâ comædiâ par un ballet, in Germanos animavit, re-
presentando in theatro quendam Imperii Romani Glo-
bum, igne artificiali repletum & comburentem, à quo
tandem consumptus in quatuor partes frustillatim ceci-
dit: pari modo (dicens) nunc instare diem, quo Imperium
R. G. intestinis simultatibus attritum & fractum, ur-
gentibus fatis, quatuor Imperii hostibus divisum eat. Ast
Deus providebit. D. Müllerus disp. de statibus Impe-
rii, pag. 8.]

Atqui & hoc probandum est, hic loci per de-
scriptum iudicium certò intelligi ultimum
novissimi diei iudicium; Probetur ergo
probatio Minoris argumenti
prolati.

Hoc

Hoc probatu facilimum est, si descriptionem ultimi iudicii in N. Test. fundatam, cum descriptione hac prophetica iudicii conferemus. Ex qua collatione probatio in mentis Solis posita erit, juxta canonem infallibilem. *Cuicunque competit definitio, ei etiam convenit definitum.* Atqui iudicio, de quo hic loci Daniel agit, competit definitio iudicii ultimi in N. T. à Christo & Apostolis descripti. Hoc *κενόμερον* probamus.

I. *Ex thronis positis, inter quos thronus antiqui dierum, qui sedisse scribitur, eminet. Eadem ferè descriptio extat Apocal. 4. v. 2. 3. Ecce, sedes posita erat in cœlo, & supra sedem sedens. Et qui sedebat, similis erat aspectui Iaspidis & Sardini, & iris erat in circuitu sedis, similis visioni smaragdinae. Et in circuitu sedis sedilia viginti quatuor, & super thronos viginti quatuor seniores, &c.*

II. *Ex Deo Patre, qui per antiquum dierum intelligitur, non quasi ætate proficeret; Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient, inquit David Psal. 102. v. 18. sed 1. propter æternitatem ejus, respectu hominum, quorum tempus breve est. Homo enim natus de muliere, brevivivens tempore, repletur multis miseriis, Hiob 14. v. 1. 2. Propter incarnationem filii, respectu cuius pater ipsa æternitate antiquus dierum est, quem ipsum canonici libri N. T.*
mul-

multoties iudicem novissimi diei constituunt
*Deus enim statuit diem, in quo iudicaturus est
 orbem in equitate, in viro, in quo statuit. Act.*

17. v. 31.

III. *Ad adjunctis multis hujus antiqui dierum,*
 quæ Deo patri, cum filio, novissimi diei judi-
 ci competunt, cujusmodi sunt; 1. *Vestimen-*
tum candidum quasi nix ad denotandum veri-
 tatis candorem in iudicando, omniscientiam
 incognoscendo. 2. *Capilli capitis, quasi lanae,* ad
 denotandum temperamentum gratiæ cum
 justitia, de qua David ait: *Semel locutus est De-*
us duo audiivi, quia potestas Dei est, & tibi, Domi-
ne misericordia, quia tu reddes unicuique secun-
dum opera sua, Psal. 62. v. 12. 3. *Flamma ignis,*
quæ thronus est, ad denotandam exquisitam e-
 jus contra impios justitiam, juxta quam hic
 noster Deus ignis consumens est, Hebr. 12. v. 29.
 4. *Rota throni, quæ ignis accensus sunt,* ad deno-
 tandam iudicii ab impiis inexpectati pernici-
 tatem & præsentiam, quia sicut fulgur exit ab
 Oriente, & apparet usque in Occidentem, ita erit
 & adventus filii hominis, Matth. 24. v. 27. 5.
Fluvius igneus rapidusque, à facie ejus egrediens,
 ad denotandum fulmen condemnationis cō-
 tra impios: *Discedite à me, maledicti, in ignem*
eternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis e-
jus, Matth. 25. v. 41. 6. *Millia millium, & deci-*
es centena millia ministrorum ejus, ad iudici-
 um,

um, quia *omnes angeli Christum adorant*, Hebr. 1. v. 6. *cum quo venturi sunt, cum ipse venerit in maiestate sua*, Matth. 25. v. 31. 7. *Libri aperti ad innuendum normam iudicii, quæ erit libri & evangelium. Sermo enim, quem locutus sum, ille judicabit in die novissimo*, inquit Christus Joh. 12. v. 40. Hinc Apocal. 20. v. 12. *Et vidi mortuos magnos, & pusillos stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt, & mortui iudicati sunt ex his, quæ scripta sunt in libris secundum opera illorum*: Id quod intelligendum est, non de operosa Bibliorum inquisitione, sed mirabili manifestatione in momento, quia *nihil opertum erit, quod non revelabitur & occultum, quod non sciatur*, Matth. 10. v. 26.

IV. *Ex filio hominis*, quem exinde Christum esse oportet, 1. Quia in humanitate assumpta redibit ad iudicium, quemadmodum discipuli viderunt eum euntem in coelum, Act. 1. v. 11. 2. Quia tunc videbimus filium hominis venientem in nube, Luc. 21. v. 27. Quod præter Christum, nulli hominum Scriptura tribuit. 3. Quia comitatu angelorum stipatus sedebit apud antiquum dierum, super sedem maiestatis suæ, Matth. 25. v. 31. 4. Quia pater, (*Antiquus dierum*) potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Joh. 5. v. 27. 5. Quia tunc congregabuntur ante eum omnes gen-

gentes, Matth. 25. v. 32. hoc est, omnes populi, tribus, & linguarum. 6. Quia tum incipiet regnum gloriae, quod non corrumpetur, cuius potestas aeterna erit, quae non auferetur, iuxta vocem magnam in caelo auditam: *Nunc facta est salus, & virtus, & regnum Dei nostri, & potestas Christi eius*, Apoc. 12. v. 10. &c.

Ex his fundamentis luce clarius est, per hoc iudicium, quod internecionem bestiae quartae immediate sequuturum est, non aliud, nisi ultimum novissimi diei iudicium intelligi posse, aut debere.

Suntne doctores hodierni Ecclesiae in hac interpretatione de Antiquo dierum, de filio hominis, de iudicio

ὁ μὲν ἔσται?

Equidem sunt, qui hoc apertissimum vaticinium non de Christo, sed de alio quodam rege, seu liberatore Ecclesiae, qui triumphatis omnibus externis Ecclesiae hostibus, regnaturus sit, interpretantur, ac si abolitâ Romanâ Monarchiâ, sub eo aureus quasi Ecclesiae status in his terris expectandus esset: in quam sententiam *Iohann. Henricus Bisterfeldius*, lib. 1. de uno Deo patre, Sect. 1. cap. 8. ambobus pedibus ire contendit, nixus quidem suis rationibus, quibus tamen quid soliditatis subsit, videre non possumus.

Quaeso, propone argumenta Bisterfeldiana, & ubinam singula hient, aut deficiant, directis solutionibus remonstra?

Quare Bisterfeldius non credat, Christum intelligi per eum, qui (Dan. 7. v. 9.) sicut filius hominis venit,

Primum ejus argumentum est: Illi filio hominis, de quo hic loci agatur, regnum non tradit nisi bestiis deletis, & Romana Monarchia everisa. scilicet, ut regnum pacatum sit, hostibus externis victis & triumphatis.

Atqui Christo regnum in ascensione traditum esse, non pacatum, sed potissimam partem hac in vita in medio hostium vicens.

Ergo: Illum filium hominis, de quo hic loci apud Daniele agatur, non esse Christum.

Respond. Nulla consequentia est in argumento; Christo in ascensione in Coelos regnum non pacatum traditum fuit. Ergo Daniel hic loci non agit de ultimo novissimi diei judicio, quo Christus, filius hominis, deletis bestiis, & everisa Monarchia Romana venturus est ad judicandum vivos & mortuos. Probetur consequentia: Qua non probata, Bisterfeldi argumentum fumus est, non argumentum.

Secundum argumentum Bisterfeldii:

Hic

Hic filius hominis ad Antiquum dierum dicitur adducendus, juxta Chaldaicum fontem appropinquare fecerunt, id est, adduxerunt eum.

Atqui tum personæ, tum officio Christi repugnat, ut ab aliis ad Antiquum dierum adduci dicatur, utpote unigenitus patris filius, & unicus mediator.

Ergo: Per filium hominis in hac visione Christus non intelligendus est.

*Respond. 1. ad Minorem per instantiam. Si personæ & officio Christi non repugnat, quod, cum illi subjecta fuerint omnia, & ipse tum subjiaciendus ab Apostolo dicatur illi, qui subiecit sibi omnia, ut sit Deus, omnia in omnibus, 1. Cor. 15. v. 28. tum multò minus ejus personæ & officio repugnabit, si juxta visionem, eum ad Antiquum dierum deducendum dicamus. Sed prius ex Apostoli verbis est verum. Ergo etiam posterius. Distinguendum igitur est 2. inter deductionem, quarum alia est *Pedagogica*, alia *majestatica*, qua ipsi Imperatores ab electoribus Imperii, Regni-que vasallis deduci dicuntur. De *pædagogica* deductione vera est Bisterfeldii Minor, sed textus visionis eam agnoscit, de hac verò, *majestaticâ* puta, quam visio in textu statuit, falsa est. Cum enim venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes sancti angeli cum eo, tunc sedebit super thronum maiestatis suæ,*

&c. En! deductionem comitatûs angelici quæ tantum abest, ut majestatem personæ & officii Christi minuat, ut potius eam solidissime confirmet.

Tertium argumentum Bisterfeldi.

Per filium hominis hic non tam una persona, quam primus (foris pius) quidam rex intelligitur, quo Christus in extirpandis hostibus Ecclesie utetur. Ratio: Regnum enim hoc non tam uni personæ, quam populo Sanctorum v. 27. dabitur, &c.

Atqui Christus una tantum persona est.

Ergo: Per filium hominis Christus hic non intelligitur.

Respond. 1. in Majori suppositio est, quæ non tam probanda, quam improbanda est. 2. Adducta probatio est textûs prophetici obscuratio. Diverso enim respectu regnum tradetur Christo, tanquam uni personæ, tradetur populo sanctorum, tanquam multis; Quia & ipse Christus regnum Deo & patri traditur, ab Apostolo scribitur 1. Cor. 15. v. 24. quæ modi regnum tradendi, supponendi; non opponendi sunt. Res ipsa, & textus propheticus clarior est, quam ut multis vocabulis in contrarium productis has paginas impleamus.

Quartum argumentum Bisterfeldii.

Hoc regnum tradetur populo Dei postquam ipsi judicium datum fuerit, hoc est, postquam bestiarum iniquitas, piorumque innocentia, judicialiter fuerit demonstrata.

At-

Atqui hic modus tradendi regnum repugnat majestati Christi, utpote qui ipse omnium iudex ac premiorum diribitor, ab universa Scriptura dicitur.

Ergò: Per filium hominis Christus in hac visione non intelligendus est.

Respondetur; hæc conclusio ex his præmissis non sequitur, nisi apertè & explicitè quatuor terminos in unum syllogismum coarctare velimus: Sed hoc tantum concluditur; Ergò per populum Dei Christus in hac visione intelligi non potest, quod nos ambamus manibus Bisterfeldio damus.

Quintum Bisterfeldii argumentum.

Nullum in hac visione occurrit nomen, quod Christo attribui possit.

Ergò: Christus hic non intelligendus est.

Antecedens probatur: Non enim eum, de quo hic agitur, vocat Ben Adam, aut Bar anosch h. e. filium hominis, sed tanquam filium hominis. Per nubes autem intelligi stylo prophetico piorum exercitus.

Respond. penè quot verba, tot absurda, 1. Annon filius hominis est denominatio, Christo in evangelicâ historiâ multoties attributa? 2. Annon Christus adventurus in nubibus scribitur? 3. Si chaldaicum præfixum, tanquam, obstat, quò minùs Christus intelligi possit, multò minùs pius aliquis alius rex intelligendus

dus est, quippe, si is in rerum naturâ oriundus esset, revera homo, non *quasi homo*, dicendus esset. 4. Clarior est textus visionis, quàm uæquivocæ nubes ex nubibus propriè dicti fingi possint. *Hunc locum citavit Christus in Evangelio, inquit Munsterus super hunc locum, cùm ad Caipham diceret: à modo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei.*

Sextum Buterfeldii argumentum :

Hæc visio Danielis agit de illo Christi beneficio, quo Ecclesiam, Antichristo funditùs extirpato, Iudæisque miraculosè ad se conversis, ab externorum hostium tyrannide liberatam, & ex universi Orbis populis, ne quidem Americanis exceptis, collectam, sartam tectam in hoc mundo conservabit donec eam ad se traducat.

Ergò : Christus per hunc filium hominis non intelligendus est.

Respond. 1. Antichristum ante ultimum Christi adventum funditùs extirpatum iri, Apostolus reclamât, quando 2. Thess. 2. v. 8. scribit: Et destruet illustratione adventûs sui eum. 2. De Judæorum miraculosa conversione Scriptura tacet, de ordinariâ spem aliquâ facere videtur. 3. Universalis ad ecclesiam vocatio iam per Evangelii præconium facta est, cùm non sint loquela, neque sermones, quorum non audiantur voces, Psal. 19. v. 4. Negato igitur antecedente, consequens sponte concidit.

Tan-

Tandem Bisterfeldius argumentum, quod in hac visione ab huius regni excellentia, diurnitate (dicere debebat, æternitate) & amplitudine sumitur, facile solvi posse putat, si consideretur, quòd hîc, ut ille putat, reverà describatur regnum Christi, non quatenus ipsius proprium sit, sed quatenus ipse sanctis suis regnum in his terris concedat.

*Sed argumentum, quod ab æternitate huius potestatis sumitur, fortius est, quàm ut glossâ quasitâ, & textui repugnante, infringi possit. Utrumque enim clarum est ex textu, describi regnum Christi, tum quatenus hoc ipsius proprium est, juxta textum, *Et dedit ei (filio hominis) potestatem, & honorem, & regnum*, tum quatenus ipse sanctis suis hoc regnum daturus est: Quæ duo non ad opposita, sed supposita referenda sunt.*

His ventilatis, firmissimum manet, intelligi in hoc vaticinio ultimum novissimi diei iudiciû, quod immediatè secuturum est internecionê bestię quartæ. hoc est, interitum Monarchiæ Romanæ, ὅπερ ἔδει δεῖξαι. Abundet interim suo ingenio Bisterfeldius, modò Danielis vaticinium incorruptum nobis relinquat, nec somniet Utopiam aurei alicujus seculi Chiliticam, aut aliquid de illo.

Quid autem, si per adventum filii hominis primus Christi in carnem adventus hic intelligeretur? Quæ opinio Calvinii est?

Durior, imò collata cum circumstantiis textûs, absurdior est hæc sententia, quàm ut refutanda videatur, quia absurdissimum est, statuere, Christum in primo adventu venisse in nubibus, venisse ut severum iudicem, venisse ut destructorem & interfectorem quartæ bestię, Monarchię Romanæ, &c. quia res ipsa clamat, futura esse hæc, nondum facta fuisse. Ut quid igitur ex futuris fiunt præterita?

Quid autem respondetur Lactantio, qui libro 4. c. 15. planè contrarium statuere videtur, scilicet interiturum antestinem mundi Romanum Imperium?

Hoc respondetur, abundare Lactantium suo sensu, nec præjudicare sensui prophetico, quando scribit: *Romanum nomen, quo nunc regitur orbis (horret animus dicere sed dicamus, quia futurum est) tolletur de terra & Imperium in Asiam revertetur, ac rursus Oriens dominabitur atque Occidens serviet: quibus posterioribus verbis quamvis Saracenicum & Turcicum Regnum innui videatur, tamen quod de occi-*

Occidentis servitute subjungitur, hætenus, qualiter qualiter adhuc stante, atque durante per dei providentiam Romano Imperio, ab eventu dissonum observavimus: adeò, ut rationi potius in hac sua sententia indulgisse, quàm vaticinium prophetæ Danielis inspexisse videatur Patrum & Philosophorum optimus, dum hanc sententiam de præcoci interitu hujus Monarchiæ secutus est; quòd ex verbis, quæ allegato loco annectit, satis liquet patet, quando scribit: *Nec mirum cuique videri debet, si regnum tanta mole fundatum, ac iam diu per tot & tales viros auctum, tantis denique opibus confirmatum, aliquando tamen corrumpet. Nihil est enim humanis viribus laboratum, quod non humanis æque viribus destrui posset: quoniam mortalia sunt opera mortalium: Ex quibus verbis equidem destructio Romanæ Monarchiæ sequitur; non autem destructio necessario præcisè ante finem Mundi. Ergò adhuc dum Lactantius abundet sensu suo, dum modò nobis vaticiniis Danielis in hac questione tenaciter inhærere liceat.*

Atqui suprà libro 2. cap. ult. cis finem soliditatis & impietatis damnata fuit opinio, quâ Romani Imperii æternitas, hoc est, duratio præ ceteris Regnis continuata sta-

statuitur : hæc quomodo cum hac de duratione Imperii Romani ad finem Mundi sententia congruant, velim mihi explicari?

Romanorum de sua Urbe & Imperio opinio in absolutam æternitatem intendebat, juxta allegata Claudiani verba panegyri. 3. de laudibus Stilliconis :

*Nec terminus unquam
Romane ditionis erit.*

Et Maro in Satyrico Carmine Sulpitii repositum :

Imperium sine fine dedi.

Nostri a. sententia durationem tantum ad finem Mundi ex vaticiniis Danielis infert; adeoque ipsum Orbem, nedum imperium Urbis finitum iri ponit: Et eam quidem non perpetuò sui similem, sed insignibus, & iis quidem ab ipso Daniele prædictis mutationibus obnoxiam, planè ad omnium Regnorum & Imperiorum indolem, quibus in quarto modo proprium est vicissitudinibus esse subjectis; quod Livius quasi ex impotentia animi venenum Imperiorum Decad. 1. l. 2. appellat, inquiens : *Id unum venenum, eamque labem civitatibus opulentis reperiunt, ut magna Imperia mortalia essent : Cum, ut idem Decad. 5. l. 2.*
ait

in omnia humana, tum maxima quaque & regna & Imperia sub casibus multis sunt.

[Hac de re pulcherrimè Philo in libello, quod Deus immortalis sit, scribit, cuius verba digna sunt, ut integra huc transcribatur. An putas, inquit mortalem rem ullam verè esse ac subsistere, & non tanquam in suggestu quodam ab inani & incerta opinione sustineri, non aliter quam somniorum ludicra? Quod si non libet singulorum fortunas perquirere, vide regionum integrarum & gentium mutationes in melius & deterius. Floruit quondam Gracia, sed Macedones abstulerunt ei potentiam. Postea Macedonia viguit opibus, sed divisa in plures portiones debilitata est, donec omnino interit. Ante res Macedonum inclyta fuerat Persarum felicitas, sed una diestam ingenti regno finem attulit, & nunc Persa, penes quos paulò ante fuerat imperium, sunt Parthorum provincia. Fuit & Aegypti olim per ampla, magnificaq; potentia, sed nubes in morem præterit ejus felicitas. Quid Aethiopes, quid Carthago in Africa? Quid Pontici Reges, quid Europa Asiaq;? Et ut compendio dicam, totus orbis habitabilis? nonne more navis susq; deque jactata marinis fluctibus nunc secundis Ventis, nunc adversis nititur? Nam Verbum divinum choreas in orbem ducit, quod Vulgus hominum fortunam nominat. Et cum perpetuò feratur per civitates, gentes, regionesq;, res aliorum aliis omnium omnibus tribuit, subinde variantibus apud singulos temporibus, ut totus terrarum Orbis tanq; una civitas, optimo republica genere administretur, populari regimine. Nihil igitur est in humanis rebus ac negotiis præter umbram auramq; levissimam sine morâ præter volantem. Eunt enim ultro citroq; tanquam astuaria. Nam & Marini aestus nunc cum magno impetu sonituq; accedunt, & longè lateq; per littora diffunduntur undis stagnantibus: nunc reflunt retro magnamq; maris partem in formam

*continentis redigunt : simile quiddam accidit , quando fortuna postquam populosam aliquam gentem inunda-
vit magnis felicitatibus, fluxu averso, re guttam qui-
dem sinist relinquit, deletis etiam vestigiis opulentia
pristina.]*

*Quod si duratio huius Monarchiae tot mu-
tationibus est obnoxia, queritur, quales &
quotnam mutationes haecenus in
imperio contige-
rint ?*

*Primum mutationis intervallum est anno-
rum 353. à Iulio Cesare usque ad Constantinum
Magnum, anno Christi 306. qui primus pa-
cem per orbem dedit Ecclesiae, & Imperii se-
dem Constantinopolim transtulit, post cuius
obitum prima divisio Imperii facta fuit inter
filios ejus, non sine fatali labefactione Mo-
narchiae.*

*Secundum intervallum est annorum 506. à
Constantino ad Carolum Magnum, anno Chri-
sti 800. hocque intervallo decurrente, facta est
secunda & tertia Imperii divisio: Secunda inter
filios Theodosii, paulò post Occidentali Impe-
rio in Augustulo anno 476. desinente, & pau-
lò antè sub ipso Theodosio I. & II. barbaro-
rum exercitu Imperium invadente, diripien-
te, dilacerante : Tertia verò sub ipso Carolo,
sub*

sub quo ultima divisio Imperii in Orientem & Occidentem contigit.

Tertium intervallum est annorum circiter 244. à *Carolo Magno*, qui Imperii dignitatem ad Germanos transtulit, usque ad Imperatorem nostrum *Ferdinandum III.* sub cuius intervalli decursu notandum est, vel tandem captà à Turcis Constantinopoli, Orientale Imperium Græcorum anno 1453. desisse, Occidentale verò usque ad præsentem diem, singulari Dei protectione apud Germanos stetit, cuius iterum quinque distinctæ dynastix sunt.

1. *Francorum*, sen *Carolidarum*, usque ad *Heinricum Aucupem*, anno 920.

2. *Saxonum*, ab *Heinrico Aucupe* usque ad *Cunradum Secundum Salicum*, anno 1024.

3. Rursus *Francorum*, à *Cunrado Salico Secundo* ad *Cunradum Tertium*, anno 1138.

4. A *Cunrado Tertio* quæ *Suevorum* est dynastia, usque ad *Rudolphum Habspurgensem*, anno 1273 quo tempore electores constituti putantur.

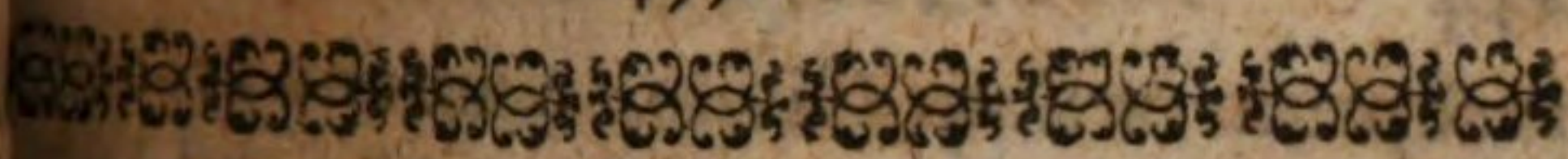
5. A *Rudolpho Habspurgensi* dynastia eorum incipit, qui ab electoribus electi sunt, quorum maxima pars est *Austriacorum*, usque ad

ad Ferdinandum Imperatorem nostrum, decimum tertium ex Archi Ducali Austriae familia.

Hæc omnia ad oculum demonstrantur libro sequenti septimo, in quo Lector in rem præsentem deducetur.

FINIS LIBRI SEXTI.

INSTITUTIONUM
HISTORICARVM
LIBER SEPTIMUS.

Continens compendiosam Historiam Imperatorum Romanorum per sua mutationum intervalla, à Iulio Cæsare, usque ad Imperatorem nostrum Ferdinandum III. cum Synchronismis, juxta Imperium decurrentibus.

C A P. I.

Imperatores Romani sub decursu intervalli primi, usque ad Constantinum M. exclusivè.

Quot, & quanam fuerunt Imperatores sub decursu intervalli primi, à Iulio Cæsare, ad Constantinum M. exclusivè?

Triginta novem, circiter puta, quorum series cum Synchronismis præcipuis insigniorum virorum, rerum & Eventuum hic est.

I. JULIUS CÆSAR: (A. M, 3902.) æquè bello ac literis insignis, qui victo in pugna Pharsalicâ Pompejo, & priùs fugato Ptolomæo Dionysio, ultimo Ægypti Rege, anno quinto post incep-

Inceptum bellum Civile, in urbem rediit primusque rerum Monarchice positus est, Dictatoris nomine perpetuo sibi sumpto, & ad suum arbitrium Senatu constituto; tandem autem ab *M. Bruto*, & *C. Cassio*, conspiratione facta, in curia viginti tribus vulneribus confusus periit, ut quem ambitio ad id fastigium tollit, ambitione lapsum diceret; quippe apud socios professum, *se male in obscuro oppido primum esse, quàm Romæ secundum*: Assueto etiam sibi Euripidis dicto; *Si violandum est jus, regni causâ vires, in cæteris pietatem colas*. Inter posteriora ejus opera est *fastorum correctio*, ad Solis cursum exacta, quo de l. i. c. 6. de anno Juliano. Imperii ejus Anni numerantur 4.

II. OCTAVIUS AUGUSTUS. (A. M. 3907.)
Octaviæ & Accis filius, de quo Nigidius Figulus statim à partu Patri dixisse fertur: *Dominum nobis genuisti, Iulii Cæsaris ex sorore nepos*, qui partâ adversus Antonium in pugna ad Actium victoriâ, interfecto J. Cæsari successit, cuncta discordiis civilibus fessa, nomine Principis sub Imperium accipiens: Ob auctum Imperium primus à Senatu *Augustus* appellatus; tandem ab eodem consalutatus *Patriæ Pater*, cui lachrymans respondit, *compos factus votorum meorum, P. C. quid habeo aliud Deos immortales precari, quàm ut hunc consensum vestrum ad ultimum vitæ finem*

mihi perferre liceat. Annos 45. natus, à Deo
 recatus est Scipionis fortitudinem, benevolentiam
 Pompei, Cæsaris fortunam. Sub hoc ergo Im-
 peratore restituta Pax orbi, vis legibus, judici-
 Autoritas, Imperiumque Magistratum ad
 certum modum redactum &c. Romam, ut ipse
 loratus, latericiam accepit, marmoream reliquit:
 notiturus amicis dixit, date plausum, omnesque
 cum gaudio strepitate Vitæ vanitatem eo de-
 dens. Imperii ejus anni post victum Anto-
 nium ad Actium sunt 44. post interfectum Lu-
 cum 57. anni.

Hoc imperante Salvator noster IESVS CHRI-
 TYS ex Virgine Mariâ A. M. 3947. natus est.
 Et audito ob infantulum JESV crudelissimo
 infanticidio, ab Herode in Iudæâ perpetrato,
 in quo filius quoque Herodis occisus perhibe-
 batur, Augustum dixisse, Macrobius autor est,
 Melius esse Herodis porcum, quàm filium esse:
 quòd scilicet, qui filios occideret, abstineret à
 cæde porcorum utpote Iudæus,

[Synchroni ei fuerunt Virgilius & Horatius, Poe-
 tæ, Dionysius Halicarnassensis, T. Livius & Strabo, Hi-
 storici; Ovidius in Pontum relegatus, horumque æ-
 quales Q. Curtius, Tibullus & Propertius. In primis
 etiam Cicero, quem Augustus libidini Antonii permi-
 sit, qui percussoribus in fuga ipsum deprehendenti-
 bus, ex lectica cervicem immotam præbuit, Atoriar,
 inquit, in Patriâ sepe servatâ; cujus caput, in quod
 Ful-

Fulvia, Antonii Vxor, muliebriter sævit, cum
nu, quâ Philippicas scripsit, pro rostris colloca
est.]

III. CLAUDIUS TIBERIUS NERO, (A
15.) Liviæ filius, Octavii privignus, & adop
vus, trux, avarus, insidiosus, subdolus, qu
statim in puero apparuit, ut Theodorus P
ceptor eum *lutum sanguine maceratum* appe
ret, cujus in imperio tanta crudelitas fuit,
ruentibus sub eo Senatoribus, vix reperient
qui Magistratum gererent. Ob ebrietate
cui deditus erat, *Caldus Eiberius Mero* dictu
quanquam principia ejus Imperii moder
fuerint, ut etiam præsidibus exactionem trib
torum suadentibus, rescriberet, *Boni pastoris*
se tondere pecus, non deglubere: Etiam convit
susque deque latis, inquiring, *in liberâ civitate*
liberas quoque linguas esse debere: tametsi in e
tremâ ætate ipsum nihil æquè, quàm convit
urebant. Tantâ populus lætitiâ ejus morte
audivit, ut terram matrem oraret, *ne morti*
sedem ullam, nisi inter impios, daret. Moritura
norum 77. senex; in ipso agone copiosâ ven
injectâ oppressus, cum imperasset annos 2
Mens. 5. dies 28.

Sub hoc Salvator noster IESVS CHRISTI
crucifixus est: cui cum ex Syria Palæstinâ nu
viatum esset, quòd Christus illic suæ divinitat
ver

curam revelaverit, detulit ad Senatum, ut prærogativâ suffragii sui, & refragante Senatu, in sententia mansit, comminatus periculum accusatoribus Christianorum.

[Huic Synchroni fuerunt *Valerius Maximus, Columella, Pomponius Mela, &c.*]

IV. CAJUS CALIGULA, (A. C. 37.) à caligine militaribus ita dictus, optimi patris (nempe Germanici) pessimus filius, Tyrannus Tiberto immanior, utut moderata ejus initia fuerint, ut *Senatus filium & alumnum appellaret*. Progressu enim temporis monstrum, non Principem se exhibuit. Nefarius fratris interfector, & incestuosus sororum stuprator: tantus populi Romani osor, ut exclamarit, *utinam populus Romanus unam cervicem haberet!* Suppliciis filiorum crudelissimis etiam parentes interficere oportuit: horum uni, valetudinem excusanti, lecticam misit: alium, *an oculos claudere in speculo sic eat*, rogantem mactari jussit. Rideo, aliquando Consulibus dicens, *quòd uno nutu meo vos jugulare possim*. Ut Deus prætendeas, *congruere se cum Luna, sive Diana, & ob id esse Iovem*, coli voluit, statuam suam illaturus templo Hierosolymitano, si precibus Agrippæ Regis non fuisset aversus. Tandem oppressus à suis, ferro per obsecra adactò, ut causa cædis ostenderetur, perit. Imperii ejus anni numerantur. 3. Menses 10. dies 9.

Sub hoc Imperatore *Herodes Antipa*, *Herodiadis* raptor, & *Ioh. Baptistæ* interfector Galliam relegatus est, qui cum hac suâ incestuosa bestia inde in Hispaniam veniens, moerore consumptus fuit. Etiam *Pilatus*, Christi mortem condemnator, ab hoc Imperatore Galliam relegatus, voluntaria morte exilium imposuit.

[Huic Synchronus fuit *Simon Magus*, Hæreticorum Alpha, plurimarum hæresium Inventor. Itaque *Philo Iudæus*, causam Iudæorum magnâ constantia coram hoc Imperatore agens. Nascitur etiam *Iosephus Historicus* primo anno Imperii huius Imperatoris, ut ipse testatur in principio libri de vita sua.]

V. CLAUDIUS TIBERIUS DRUSUS, Patruus *Caligulæ*, Princeps ignavus, vino, ventri & libidini deditus, stolidior, quàm peior, qui sublatâ *Messalinâ*, perfrectissimæ frontis adulterâ *Agrippinam*, fratris filiam patris, nullo turpitudinis exemplo, in uxore duxit. Multa ridiculè edixit. Edictum quoddam medietatis fuisse scribitur, quo veniam daret crepitum ventris emittendi, cum periclitatur quendam præcontinentia comperisset. Hinc ita eviluit, ut litigator quispiam ei aliquando dixerit: *Et Senex & Stultus es*. De aleâ peculiarem librum scripsisse fertur, tandem anno 64. ætatis veneno ab *Agrippinâ* uxore, adjuvante

Xenophonte Medico, interfectus est, cum re-
gnasset annos 13. Menſes 8. dies 20.

[Sub hoc Discipuli Christi Antiochiæ primùm
Christiani appellati sunt: Et Synodus Apostolorum
Hierosolymis acta. Huic Synchroſi fuerunt *Dionysi-
us Areopagita: Q. Curtius, Persius.*]

VI. DOMITIUS NERO, (A. C. 54.) Do-
mitii Enobarbi & Agrippinæ filius, Claudii
privignus, ab eodem adoptatus, Germanici ex
filia nepos, quo non tellus tulit sceleratiorem,
id quod Patrem statim à nativitate ejus, quasi
vaticinatum, de nato filio gratulantribus, dixisse
scribunt, negando, *quicquam ex se & Agrippinâ,
nisi detestabile, & malo publico, nasci potuisse.* Pri-
mum quidem Imperii ejus quinquennium
laudabile fuit, quam diu *Burrhus & Seneca*, Im-
peratoriae juventutis Rectores, abditis ejus vitiis
obstitant: refertque ejus vocem Seneca, cum
à Præfecto urgeretur subscribere quorundam
latronum supplicio, ipsum dixisse, *Vellem lite-
ras nescire.* Dehinc sceleratissimus, ut magis
efferata bestia nunquam imperaverit. Luxus
ejus incredibilis, avaritia insatiabilis: Hoc, in-
quiebat, *agamus, ne quis quidquam habeat:*
Crudelitas abominanda, quâ Agrippinam ma-
trem, Octaviam conjugem, Antoniam ami-
cam, Senecam Præceptorem, Lucani Poetæ
patruum, aliosque multos, cognatione sibi
a 4 proximi-

proximos sustulit : tandem cum omnem se-
rum veneno tollendum, sibi proponeret, &
senatu, ut & à Populo ad necem quæreretur
αὐτόχειρ, h. e. *carnifex sui*, interiit, supremis
ré vocabulis & vitæ & mortis suæ compend-
um exprimens, dicendo. *vixi deformiter*,
morior turpius. Imperii ejus anni numerantur
13. menses. 7. dies 28.

Sub hoc Tyrannorum monstro *prima Chri-
stianorum gliscebatur persecutio*, cujus causam ip-
se Tyrannus præbuit, magnam Urbis partem
per ludum incendendo, incendiique culpam in
Christianos transferendo, quos Tacitus imme-
ritissimè fontes appellat, & aliquos eorum cri-
men confessos, cæteros detulisse, ut maxime
cætera gravis, mendacissimè scribit; contra
propriam pennam, quâ ipsum Neronem totius
populi opinione hujus cladis autorem fuisse è
vestigio asserit. Horrenda erat hæc persecu-
tio & pereuntibus addita ludibria. ut ferarum
tergis contacti, laniatu canum interirent, aut
crucibus affixi, aut flammam: atque ubi de-
fecisset dies, in usum nocturni luminis ureren-
tur, tædâ, papyro & cerâ superinduti, suffixo
gutturis unco, ne stantes ad palum motatione
capitis picem effunderent,

VII. SERGIUS GALBA, (A.C. 68.) jam Senex
à militibus, quibus præerat, acclamatus Impe-
rator

ator. Princeps industrius, sed infelix, cuius
severitas breve fecit Imperium: Nam ex
Othonis insidiis in foro Romano à militibus,
jugulatus perit. Facto in se impetu, jugulum
protendisse & dixisse fertur: *Hoc agite,*
quidem ita est ex re populi Romani. Imperium,
eius non fuit annuum septimo mense parri-
cidio abruptum.

VIII. SYLVIVS OTHO, (A. C. 68.) ortu
majorum splendidus, sed vitæ turpitudine ob-
scurus: in vasol Imperio, Galbâ, quem sustule-
rat, haud diuturnior, à Vitellio, lævi prælio ad
Cremonam, victus. Mori igitur sibi honestius,
quàm imperare existimans, in pugionem
erectum, & utraque manu suffultum,
incumbendo finivit, anno ætatis 30. im-
perii die 95.

IX. AULVS VITELLIVS, (A. C. 68.) Pueri-
tiâ capreis inter Tiberii scorta actâ, Caligulæ
propter aurigandi, Claudio propter aleæ, Ne-
roni propter Musicæ studium acceptissimus,
& inde vita omni corruptissimus. In Germa-
nia creatus fuit Imperator. Sicubi in itinere
campos attigit, in quibus prælium commissum
erat, & abhorrentibus quibusdam ab iis, *optimè*
elere hostem occisum & melius civem, dixisse fer-
tur:

tur: jubensque fortè quendam fœneratorum
 qui olim debitum à se exegisset, in ipsa saluta-
 tione interfici; *Velle se, dixit, oculos pascere.* Im-
 perator enim factus nemini quicquam, quan-
 vis obæratissimus, solvere voluit, *magnam sat*
beneficium suos Creditores habere, inquiens, quo-
non interficerentur: sumptuosissimus insuper
 septem mensium spacio in cœnas absumen-
 novies millies sestertium, ferè 40. milliones
 cum una aliquando patina constiterit ultra
 quadraginta florenorum millia. Tandem à mi-
 litibus, Vespasiano faventibus, intra ipsam ur-
 bem, prælio ter repetito, victus & feminudus
 per urbem raptus, omnique ignominie gene-
 re affectus, minutissimis ictibus ad gemonias
 unco excarnificatus, & in Tiberim projectus
 est. Ita tres Imperatores P. R. intra bienni-
 um per ludibrium perierunt. Imperii men-
 ses numerantur octo.

X. FLAVIUS VESPASIANUS. (A. C. 69.)
 propter cœdes Principum diu quasi vagum &
 incertum Imperium suscepit. Hic est illelm-
 perator, qui missus à Nerone, bellum in Iudæa
 gessit, atque administrante bellum filio *Tito,*
 Hierosolymam funditus delevit, cum homi-
 num millia sexcentum in Urbe, ut Tacitus re-
 fert, conclusa essent, *tot scilicet, quot exierant ex*
Ægypto. Stabiliendæ Reipublicæ studiosissimus.
 Cum-

Cum primis Disciplinæ restaurator, Scortorumque libidinis, & Caufidicorum improbitatis, & fœneratorum iniquitatis oppressor gravis & severus, ut maximè cætera comis & amabilis: offensarum adeò non memor, ut inter virtutes vel præcipua fuerit, *inimicitias oblivisci*: etiam justis judiciis condolens: sola, ob quam culpatus, fuit pecuniæ aviditas, dum etiam urinæ vectigal commentus est, ut filio, id reprehendenti, pecuniam ex prima pensione ad nares admoverit, sciscitando, *an odore offenderetur?* & illud neganti, *atqui è lotio est*, responderit. Unde proverbium ortum, *Lucri bonus est odor ex re qualibet*. Cum lethaliter decumbere inciperet, joco dixit: *Vt puto, Deus fio*: Quia non nisi mortuos Principes honor divinitatis sequebatur. Fessis ventris profluvio, & assurgens, dixit: *Imperatorem stantem mori oportet*: Tandem anno ætatis 69. exacto, extinctus inter sublevantium manus. Imperii ejus anni numerantur 10. exceptis sex diebus.

[Huic Synchroni fuerunt *Plinius Senior, Quintilianus*, ex Hispania Romam à Galba ductus, *Silius Italicus, Apollonius Tyaneus* Magus, &c.]

XI. TITUS VESPASIANUS, A. C. 79.) vindicatæ necis Christi titulo clarus, ob justitiam & benevolentiam, *Amor & delitiæ generis humani* dictus. Coronas, quæ ei ob subactam

Hic-

Hierosolymam certatim mittebantur, modestissime recusavit, non se, dicens, illa fecisse, sed Deo, iram suam declaranti, manus suas commodasse. Affectari Orientis suspectus redditus, festinantissimus Romam contendit, patri dicendo, *Veni, Pater, vni.* Monentibus, quasi plura promitteret, quam præstare posset, respondit, *non oportet quemquam à sermone Principis tristem discedere.* Inter cœnā recordatus, quòd interdum nihil cuiquam præstitisset, exclamavit; *Amici, diem perdididi.* Crimen Majestatis non admittit, inquiens; *Ego cum nihil faciam dignum, propter quod contumeliâ afficiar, mendacia nihil curo.* Duos insidiatores, Imperium affectantes, tantum ut desisterent, monuit, dicens, *Principatum fato dari.* Cum vixisset annos 40. menses 9. non sine suspitione veneni, fratre Domitiano propinante, moritur. Numerantur anni ejus Imperii 2. menses. & dies viginti.

[Eo imperante Vesuvii montes incendium erupit, cujus effuso cinere Plinius Senior, improvidus novæ rei spectator, obrutus, ejusque pumicibus duæ Urbes oppressæ sunt. Quod ante aliquot annos iterum factum fuisse accepimus.]

XII. FLAVIUS DOMITIANUS. (A. C. 81.)
 Titi Germanus, & fratri & patri dissimilimus, crudelis & avarus, alter ferè Nero. Deum se appellari iussit, Edictisque suis præscribi voluit, *Dominus & Deus noster sic fieri jubet.* Inter ini-

tra Principatus horam sibi sumpsit, quâ mus-
cas captabat, styloque acuto configebat; unde
interrogatus quidam, *intus ne esset quis cum Cæ-*
sare, respondit, *ne musca quidem*. Calumniato-
res maximis pœnis affecit, dicens, *Princeps Ca-*
lumniatores non castigans, irritat. Tandem in
omnem ordinem, Consularem, Senatorium
& Equestrem crudelissimus, novis Quæstionû
generibus inventis, inamisso per obscæna igne:
postremò additâ sævitiae hypocrisi, spe gratiae
plenos dimittens, quos interfecturus erat; tri-
stiori sententiâ nunquam sine præfatione Cle-
mentiae pronuntiata, ut nullum jam certius a-
trocis exitûs signum esset, quàm Principis le-
nitas. Tandem anno ætatis 45. interit per Au-
gustæ procuratorem Stephanum, qui, dum li-
bellum ei legendum secretò obtulit, inter le-
gendum inguina ejus confodit. Præcedenti
die, antequam interiret, ominatus cædem,
dixit, *se metuere, ne Luna in Aquario se cruentaret*
circa horam quintam sequentis diei. Sed sequen-
ti die de horis inquirenti sexta pro quinta an-
nunciata fuit, paulò post ipso occiso. Et, quod
benè notandum, Apollonius Magus Ephesi tum
fuit in foro, & in media oratione, quam for-
tè ad populum habebat, subitò, quasi attoni-
tus exclamavit, *Percute Tyrannum*: & paulo
post; *Confidite, Tyrannus occisus est*; eodem die
82

& horâ, quâ Domitianus occisus fuit. Imperii ejus anni numerantur 15. dies 5.

Sub hoc fuit *Persecutio Christianorum secunda*, crudelis admodum, cujus intuitu Eusebius eum *Neronianæ sevitiae heredem* appellat. Item hoc Imperante, *Iohannes Evangelista* Romæ in oleum ebulliens immissus, & ex eo salvus evadens in *Pathmum Insulam* relegatus est. Huic Synchroni fuerunt, *Martialis*, quem ob assentationem in deliciis habuit: Cujus æquales fuerunt *Statius & Juvenalis*, item *Maximus Tyrius Platonius*.

[Nota benè: Horum duodecim priorum Imperatorum Vitas *Suetonius* candidissimo stylo descripsit, ex quo multa, quæ retulimus, sumpsimus.]

XIII. NERVA COCCEJUS (A. C. 96.) Bonus, sed ob senectutem brevis Imperator, Imperium pœnè invitus suscepit, Abolitis Domitiani Actis, omnis generis clementiæ & liberalitatis erga oppressos & pauperes judicia dedit, Iurasse in Senatu scribitur, *nullum ex Senatu suo jussu, interemptum iri*. Id quod præstitit. Hinc professus aliquando, *nihil se fecisse, quò minus posset deposito Imperio, privatus tutò vivere*. Contemptus autem ob Senectutem, à militibus, *Vlpium Trajanum*, præteritis propinquis, in filium & patrem Imperii adoptat. Imbecilli stomacho moritur anno ætat. 68. Imperii Mens. 4. die 9. Ad

[Ad hunc *Plinius* Panegyricum scripsit.]

XIV. ULPIUS TRAIANUS, (A. C. 99.) annos 42. natus ad Imperium pervenit. Coloniae Agrippinae Insignia Dignitatis à Nerva & Senatu missa, accepit, cum antè per somnium vidisset, se à viro gravi ætate, coronâ & purpurâ indui. Id egit, ut apud populum mitis, venerandus apud Senatum, omnibus amabilis, gravis nulli, nisi hosti, esset. Hinc in insequentium Imperatorum inauguratione acclamari solitum: *Sis Augusto felicior, Trajano probior!* Leges & Iudicia Romæ restituit; Bibliothecas, cum primis à se nominatam *Vlpianam*, instruxit; Usu & re, quàm præceptione doctior. Tàm comis erga amicos, ut diceret ob id se culpan-
ti, *Talem se Imperatorem esse privatis, quales esse sibi Imperatores privatus optasset.* Vinolentus tamen, vitium prudentiâ mollivit, vetans curari iussa post epulas largiores. Foris rebus gerentis felicissimus, ut Romanum Imperium nunquam latius, quàm sub hoc Imperatore patuerit, ipsis Parthis, Romanis diu negotium facessentibus, debellatis, ut suprâ lib. 2. c. 9. fuit dictum. Hinc amicis dixisse fertur; *Vtinam juvenis essem, virèsque ac robur suppeterent, in fines Indorum penetrarem;* tandem tamen fortunâ proinditâ inconstantia, vertente; ut præ tædio bellorum, & adversâ valetudine correptus, in
Itali-

Italiam navigare constituerit, in Ciliciamque
veniens, membris stupore resolutis, repentini
morte, 63. annos, menses 6. & dies 15. natu
decesserit. Imperii ejus anni numerantur
menses 6. dies 15.

Sub hoc Imperatore *tertia Christianorum
Persecutio* erupit: Quâ unâ, cætera laudatissi
mus Imperator, laudem in Ecclesia prodegit.
Cum enim is putaret, se à Jove accepisse Im
perium, quem devotissimè coluerat, & aliàs in
colendis Idolis valdè supersticiosus esset, pri
mus Senatui consilium ingessit, de religione
patria & antiqua tuenda: præsertim Christia
nis ubivis terrarum multiplicatis, Idolisque
spretis, & *Plinio Secundo*, quem Trajanus Bi
thyniæ Proconsulem constituerat, Christiano
rum rem ad ipsum Epistolâ scriptâ referente,
ejusque consilium super hoc negotio requi
rente; Cujus responsum, capto consilio Pseu
dopolitico, hoc erat, *Christianos conquirendos
non esse, delatos autem, & in sententia persistentes,
puniendos.* Hinc adversus innocentes dira &
dura persecutio.

[Huic Imperatori Synchroni fuerunt *Dio, Plutar
chus, Lucianus, Appianus*: cui primis autem ipse *Cor
nelium Tacitum, L. Florum, Solum, Plinium juni
orem*, complexus est.]

XV. **ÆLIUS ADRIANUS**, (A. C. 117.) Tra
jani

ani Consobrinus, à militibus Imperator salutatus, à Senatu confirmatus. Pacis in universum studiosissimus, tenacissimusque, Solis Judæis exceptis quos, Ducem *Bencochab* nactus, non potuit non, ob rebellionem armis compescere; instauratis tamen, suo jussu, ruderibus Urbis Hierosolymæ, mœnibusque Calvariæ monte incluso: appellando novam quasi urbem à suo nomine *Heliam*. Peregrinationis studiosissimus, omnes ferè Imperii provincias pedibus circumivit, monumenta in sui memoriam passim relinquens, inter quæ sumptuosum ad Pelusium Pompeji sepulchrum, cum Epicedio:

Ossaviri magni tenui quàm clausa sepulchro?

Ingenio fuit acerrimus; ad lacescendum pariter & respondendū seriis, joco, maledictis; referens carmen carmini, dictum dicto, ut meditaturs crederetur omnibus id audientibus. Uno tempore scripsit, dictavit, audivit, & cum amicis fabulatus est. Strenuus Venator, Rempublicam tamē ob hoc exercitiū minimē negligens. Christianis fuisse, sed prohibitus ab aliquibus, ne id ob gentiliū Deorum metuendam desertionem faceret, plures eorum supplicio affecisse scribitur. Moriturus ita animam affatus est: *Animula, vagula, blandula, Hospes comesque corporis, quæ nunc abibis in loca pallidula, rigida, nudula.*

b

Nec

Nec, ut soles dabis jocos. Imperii ejus annos numerantur 20. mens. 10. dies 29.

[Circa ejus tempora florere *Pausanias*, & *Pompeius Trogus*, Historici. *Plutarchum* quoque familiarem ab *Epistolis Suetonium* habuit.]

XVI. ANTONINUS PIUS, (A.C. 138.) a *Adriano* adoptatus, & *Senatui* commendatus, factus est *Cæsar*: multis nominibus *Pius* dictus, cum primis ob perpetuam clementiam & beneficentiam, ut fere prorsus inter omnes *Principes* solus sit, qui prorsus sine civili, & hostili sanguine imperavit. *Malo*, inquit, *unum civem servare, quam mille hostes perdere.* Publica privatis usque adeo prætulit, ut ab uxore reprehenderetur, reprehendenti autem responderit, *Stulta*, posteaquam ad Imperium transivimus, illud etiam, quod habuimus ante, perdidimus. Viros bonos & promotione dignos publicis muneribus præfecit, otiosis, tanquam fucis, salaria subtraxit; Nihil crudelius esse, inquit, quam *Rempublicam* arrodi ab iis, qui nihil in eam labore suo conferunt. Pacis erat studiosissimus, nulla bella excitans, sed excitata à rebellibus per legatos suppressens. In Christianos nullum Edictum publicavit, quin erga eos clemens & benignus, præsertim, postquam *S. Iustinianus*, ex Philosopho Christianus factus, ei *Apologiam* pro Christianis tradidit,

extinctus est placidissimè, cum triduo ante ex
Casei Alpini esu sibi febrem contraxisset. Æta-
tis ejus anni numerantur 74. menses 6. Imperiū
verò 22. menses 7. dies 26.

[Circa hujus tempora vixerunt *Ælianus, Ptoloma-*
us Astronomus, Arrianus & Justinus Historici. Justi-
anus Martyr, Galenus, L. Apulejus, & A. Gellius.]

XVII. MARCUS AURELIUS ANTONINUS,
(A.C. 161) cognomento *Philosophus*, qui L.
Verum, Socium Imperii sumpsit; ambo ab
Antonino Pio adoptati, & inde in Iustinianéo
Iure passim *Divi fratres* appellati. *Philosophus*
dictuserat ob Philosophiæ præcepta, quibus
egregiè abundabat, & adoptati fratris L. Veri
vitia magnâ moderatione tegebat, ut diceres,
ab eo comprobata Platonis vocem; Tum de-
num beatas fore Respublicas, si aut Philosophi re-
gant, aut Reges philosophentur. L. Verus enim
Collega voluptatibus deditus deteriora seque-
batur, cui, ne ante oculos omnium pernicioso
exemplo peccaret, consentiente Senatu, Bel-
lum Parthicum demandatum fuit, quod ta-
men per Legatos feliciter confecit, ipso in Syria
genio licentiosè indulgente, & tandem non
multo tempore post apoplexiâ, quam com-
messando contraxerat, extincto, summiâque
rerum ad unum Antoninum devolutâ, sine ip-
sius voto, quod ex ejus dicto constitit, quo Im-
perium

perium Oceanum esse malorum, dicebat. Interea alia bella, quæ gessit, imprimis notabile, quod cum fratre *Marcomannis & Quadis*, hoc est, *Moravis & Silesis*, intulit. Huic enim cum inter alias difficultates, imprimis siccitas & siti funesta & exitiosa erat, Christiana legio, quæ in hoc exercitu erat, nomen ab Insula Melite ubi Paulus primum Evangelium prædicavit habens, precibus suis ingentem tempestatem & largam pluviam à Deo impetravit, & cum pluvia victoriam, ut ipse Imperator huic legioni nomen dederit *νεgevνοβολα*, h. e. *fulminatrix*: quæ de re pulcherrimi versus apud Glau-dianum sunt legendi. Medicorum, filio ejus gratificantium, æcelere peremptus scribitur, anno ætatis 59. Mense 10. die 20, Imperii vero anno 19. die 11.

Sub hoc, ut maximè cætera laudatissimo Imperatore, *Quartæ Persecutionis* Christianorum procella sæviebat, inter quos etiam Polycarpus Smyrnæ, Evangelistæ Iohannis Discipulus, item *Iustinus Martyr*, qui alteram Apologiam pro Christianis scripsit, absumptus est.

[Circa hujus Imperatoris tempora inter alios plures claruerunt *Epictetus & Alexander Aphrodisiensis*, Philosophi, quorum æquales erant *Iulius Pollux, Aphthonius, Hermogenes Rhetor, Philostratus, Egesippus Appianus Alexandrinus, Athenæus & Macrobius.*]

XVIII. COMMODUS, (A.C. 180.) optimi
M. An.

Antonini Patris pessimus filius: Imperio
ante nondum maturâ imperare cœpit. Hinc
assentatoribus corruptus, consequenter fla-
vitiosissimus, turpissimus, crudelissimus, ut sæ-
vitia, etiam in ipsos Senatores, vix ullus imma-
rior fuerit, & ejus scelera referre pigeat: Fa-
vitiosissimus insuper omnium, quod ex titulo
quem sibi, cum scriberet ad Senatum, ultimis
hujus temporibus sumpserat in hunc modum:
Imperator Cæsar Lucius Ælius, Aurelius, Commodus,
Antoninus, Augustus, Pius Felix, Sarmaticus, Ger-
manicus, Maximus, Britannicus, Pacator Orbis
Terrarum, invictus, Romanus, Hercules, Pontifex
Maximus, Tribunitiæ Potestatis XVIII. Imperator
VII. Consul VII. Pater Patriæ &c. Nihil tamen
contra Christianos tentavit, ut diceret, Deum
iusto iudicio Tyranni sævitiam vertisse in Se-
natorum viscera, ad vindicandum effusum per
Senatores Christianorum sanguinem. Hinc
incrementa fidei & Professionis Christianæ.
Tandem à suis strangulatus finivit. Imperii e-
jus anni num. 12. mens. 8. dies 15.

[Sub hoc floruit S. Irenæus, post sub Severo Mar-
tyr, Itemque Vellejus Paternulus, & Dio Cassius, Hi-
storici.]

XIX. ÆLIUS PERTINAX, (A. C. 193) ita
dictus, quod invitus imperium acceperit, obs-
curo patre, coctiliariam tabernam exercente

genitus: primum, Professor Grammaticus, de hinc per singulos militiæ gradus ascendens, ad fastigium pervenit. Hinc *Pila fortuna* nominatus. Tam reverenter autem fortunam habuit, ut nec uxorem Augustam, nec filium Cæsarem à Senatu appellari pateretur. Verum dum corruptissimum Reipublicæ Statum in pristinum restituere laborabat, multorum in odia, ut fit, incurrens, Iuliani Iurisperiti fraude, à Prætorianis militibus interficitur, anno ætatis 61. Imperii die 85.

XX. DIDIUS JULIANUS, (A. C. 193.) Hujus Principatus malè partus, malè dilapsus. Quippe mercatus à Prætorianis Imperium, cum non esset solvendo, in odium militum venit. Senex gulosus, aleator, & vitæ parùm continentis. Ex hoc factum, ut Senatus Imperium illi abrogatum *Septimio Severo* detulerit, cujus jussu Didius peremptus periit. Imperii ejus dies numerantur 66.

XXI. SERTIMIUS SEVERUS, (A. C. 193.) Natione Afer, Romæ educatus à M. Antonio Philosopho, tam felix bello, ut nullo congressu non decesserit Victor. Cum primis *Fescenium Nigrum*, qui Asiam, & *Albinum*, qui Gallias ad defectionem sollicitarunt, ad usque interfectionem persecutus est. In Bello Britannico, quod novissimè gessit, cum ægrotante ipso pedibus,

alibus, milites de summa rerum solliciti, ejus
 filium *Bassianum* Augustum salutarent, sisti au-
 tem ob id unâ cum filio, ac veniam suppliciter
 precari juberentur, *sentis ne tandem* inquebat,
caput, pulsans id manu, *imperare, non pedes*. De eo
 ita judicavit Senatus, *illum aut nasci non debuis-*
se, aut non mori; eò quod nimis crudelis esset, &
 nimis utilis Reipublicæ videretur. Nam cum
 solus Imperium teneret, magnam crudelitatem
 exercuit, etiam adversariorum amicos interfi-
 ciens. Moriturus filios ad concordiam adhor-
 tatus est, commendans eis orationem Micipsæ
 apud Sallustiū, supremis his verbis: *πάντα ἔγνων*
μην, καὶ ὅτι ἐμοὶ λυσιτελεῖ. *Omnia fui, & nihil mihi*
prodest; vitam suam finiens, postquàm imple-
 visset ætatis annos 65. menses. 8. Imperii 17.
 menses 7. dies 3.

Sub hoc mota fuit *Quinta in Christianos per-*
secutio, quæ tam atrox fuit, ut nonnulli putâ-
 rint, *Antichristum ipsum fuisse*: cujus occasione
Tertullianus scripsit *Apologeticum*.

[Circa ejus tempora fecundissima Juris consulto-
 rum fuit ætas. Ea enim *Papinianum*, *Cassium*, *Ulpia-*
num, *Paulum*, & multos alios effudit. Item his Syn-
 chroni fuerunt *Ammonius Philosophus*, *Clemens A-*
lexandrinus, Magister *Origenis*, *Tertullianus*, &c.

XXII. ANTONIUS BASSIANUS CARACAL-
 LA, (A.C. 211.) Severi filius, ex primâ c onju-

ge *Martiā*: Cui pater fratrem *Getam* in Imperio moderando, ut Collegam adjunxit, quem autem *Bassianus* non tulit, sed tandem irruens in ejus cubiculum, de matris collo pendentem, & clamantem; *Mater*, opem fer mihi *interficior*, interfecit, ut mater à sanguine filii respersa, vulnus in manu acceperit: αἰσώπρας tamen atrocissimæ internecionis propriæ carnis & sanguinis oblita, eidem postea nupsit, quasi per negligentiam sinum nudando, eundemque ad Incestum invitando, ut dicenti, *vellem, si liceret*, responderit: *Si libet, licet*. An nescis, te Imperatorem esse, & Leges dare, non accipere. Occiso à se fratre, per Palatium discurrens, & per castra, viâ se fratris insidias effugisse, narravit. Senatores, aliosque plures trucidavit, inter quos J. Ct. *Papinianus*, quod fratris *Getæ* necem excusare noluit, dicens: *Non tam facile esse excusare parricidium, quam facere*. *Dictærium*, quo ductam à se novercam *Iuliam Locostam*, ipsum verò *Oedipum* nominabant *Alexandrini*, cùm *Alexandriæ* esset, multis millibus civium *Alexandrinorum* constitit. *Aristotelis* libros comburere fuit conatus, incusans *Aristotelem* initi consilii de necando *Alexandro M.* per venenum. Tandem à Satellite, cujus fratrem interfecerat, cùm ventri exonerando intentus esset, pugionem per aversum

amadaeto, trucidatus periit; Anno ætatis 43.
 imperii 6. mens. 2. die 5. cuius cineribus a-
 lectis, noverca & uxor Antiochiæ mortem si-
 conscivit, justo Dei iudicio abominatio-
 nem scelerum vindicante, cum instante fato
 somniis terrebatur, operam dedit magicis
 ritibus, ubi inter evocatas, ut opinabatur nulla,
 spectra esse animas præterquam *Commodi* ei re-
 pondit, inquiens: *σεῖτε δίκης ἄσσοι, perge ocius
 ad supplicium.*

XXIII. MACRINUS, (A. C. 217.) natalibus
 obscurus, Juris consultus magis, quàm belli
 Dux, factus est Imperator ab exercitu in Al-
 syria, ne milites tam procul ab Italia sine Im-
 peratore essent. Parthico Bello malè admi-
 nistrato, Antiochiam regressus est, delitiis &
 luxui deditus, fastu alios, alios crudelitate of-
 fendit, unde non *Macrinus* sed *Marcellinus* di-
 ctus. Duos milites, qui hospitam stupraverant,
 duobus Bobus inclusit, sic, ut exertis capiti-
 bus, donec morerentur, colloqui possent, ma-
 gis ut sævitiam novo supplicio exerceret,
 quàm administraret adversus scelera justitiam.
 Hinc militum odio in se concitato, cum filio
Diadumeno, quem novem annorum puerum
 Collegam sibi assumpsit, trucidatus interiit,
 anno ætatis 50. cum imperasset annum 1. &
 menses 2. minus diebus 3.

XXIV. HELIOGABALUS, (A. C. 218.) qui
 b 5 etiam

etiam *Avitus*, turpissimus & flagitiosissimus omnium, ut consultius sit, ejus infanda scelera, propter castas aures, tacere, quam recitare. Imperium orsus à Conjugio cum Vesta quam sibi desponderat; Horrenti super hac Senatu scripsit; *Sacerdoti convenire Sacerdoti nuptias, ob idque etiam augustiores futuras.* Sub odorans periculum internecionis sibi imminuentis, altam turrem excitavit, substratis aureis gemmatisque tabulis, ex qua se præcipitare & violentiam militum avertere posset, dictitans, *mortem suam pretiosam esse debere, & sine exemplo.* Sed frustra: In latrina latitantem à Prætorianis obtruncari oportuit, cadavere per vias Urbis tracto, hac militum acclamatione, *indomita & rabida libidinis catulum fuisse*: tandem Tyberis ei pro sepulchro contigit, adjecto pondere, ne unquam emergeret. *Ætatis ejus anni numerantur 18. Imperii 3. mens. 5. dies 4.*

XXV. SEVERUS ALEXANDER, (A.C. 222.) Heliogabali consobrinus, optimus Princeps pessimo Imperatori successit: Severi nomen dedere milites, ob Severam disciplinam, tam adversus Tribunos, quam milites. Et aulam & Senatum, ordinemque Equestrem reformavit, honores virtuti, non gratiæ, aut opibus, distribuens. *Invitos enim, inquiebat, & non ambientes in Rempublicam collocandos.* Quie me-
bant

Magistratus, nunquam promovit: *Nece-*
esse, perhibens, ut, qui emit, vendat. Ementes,
ut corruptos, ut fures detestatus est, solitus,
per præconem edicere, *ne quis saluaret princi-*
um, quem se furem esse nasset. Thurinū Verconiū,
sumos vendere, id est, acceptā pecuniā, impe-
ratoris responsa fingere solitum, ad stupidem re-
ligari, fumoque necari iussit clamante præco-
ne, *Fumo pereat, qui sumos vendidit.* Quæ qui-
dem agebat ex Symbolo suo, à Christianis mu-
tuato; *Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.* Sine
Consiliariis, Professionis suæ peritis, nihil fa-
ciebat, doctissimum quemque in usu sibi ha-
bens: *Nihil horum consuetudine jucundius, dixit,*
his recreari se magis, quam cibis delicatissimis.
In primis a se I. C. Ulpianum & Paulum am-
plexus est, quorum arbitrio pleraque fecit,
quod quidem multis Christianis, quos illi, ma-
ximè Ulpianus, pessimè oderant, exitiosum &
funestum fuit, quanquam ipse Imperator Chri-
stum, cuius imaginem in Larario posuit, non
oderat. Objicientibus sibi, *se sua civilitate, cui*
studebat, infirmiore potestate Imperii fecisse, re-
spondit, fecit securiorem atque diuturniorem. Tām
liberalis erat, ut molestius ei fuerit, nihil peti,
quàm dare. Sæpè ultrò invitabat. *Pete, di-*
cendo, ne privatus de me queraris. Læctioni &
subscriptioni Epistolarum quotidie certas ho-
ras

ras impendit, multis sua manu adjectis, aut detractis. Contra Parthos, Artaxerxe potentissimo eorum Rege fugato, felicissime pugnavit. At Expeditione in Germaniam suscepta a summis militibus disciplinæ impatientibus, apud Moguntiacum, Maximini dolo, trucidatur, anno ætatis 30. Imperavit annos 13. dies 9.

[Circa hujus Imperatoris tempora vixerunt Origenes Alexandria, Ælianus, Herodianus, Africanus, Censorinus, Historici: Pomponius, Hier., Modestinus Icti.]

XXVI. MAXIMINUS Thrax, (A. C. 235.) humili ortu parentibus barbaris oriundus, ipse Pastor olim, ab Exercitu, sine autoritate Senatûs, Imperator factus, Germaniæ depopulator & pacator: tam velox corpore, ut pedibus currentem Equum cursu ubique æquaret, & ob robur corporis voracissimus. Ad altiora profectus, tam crudelem se tum in milites, tum in Senatores delatos exhibuit, ut alii eum *Cycloperem*, alii *Busiridem*, alii *Phalarin* propter sævitiam nominarent. Quæ in Germania gesit, depicta in tabulis Romam misit, ut antecuriam proponerentur. Filium cognominem, raræ pulchritudinis, Collegam sibi fecit, Senatui gratulatus de tam pulchello Imperatore. In Africa, ob ejus sævitiam rebellio militum adversus ipsum incepit, qui *Gordianum*, senem nobilissimum & justissimum, cum filio Imperato-

atorem salutarunt, quos ambos altero anno
Capellio, Maximini Dux, oppressit. Quo ta-
men non reputato, Senatus Maximinum ho-
mem iudicavit, faciendo Imperatorem Gordia-
nam tertium adjunctis consularibus duobus,
Pupieno Maximino, & Celio Balbo : quo audito,
Maximinus exercitum ducturus Romam, in via
ad Aquileiam, se recipere nolentem, haeret, &
Aquileiensibus tantâ constantiâ pugnantis,
ut deficientibus nervis ad emittendas sagittas,
funes ex capillamento uxorum texerent, in o-
dium militum, quos ignaviæ accusabat, venit,
qui, cognitâ Senatûs voluntate, medio die
quiescentem in tenebris occiderunt; Patris
interitui adjicientes internecionem filii, dicen-
do, *ex pessimo genere ne satulum quidem relinquen-*
tum esse. Capita eorum contis præfixa Romam
missa fuerunt. In Theatro hi versus à quodam
coram ipso recitati sunt: *Elephas grandis est, &*
occiditur. Tigris fortis est, & occiditur. Cave mul-
tos, si singulos non times. Eo occiso, & Gordiano
tertio electo, etiam Balbinus & Pupienus, quo-
rum moderatione Gordianus Imperium ali-
quandiu pulcherrimè administravit, occisi sunt
à Prætorianis, dolentibus, quòd ii autoritate
Senatûs cum Gordiano rerum potirentur, &
quòd iis in Gordiani inauguratione acclamare-
tur: *Sapienter electi Principes sic agunt: per impe-*
ritos

ritos electi Principes sic pereunt. Imperii ejus anni numerantur 2. fere 6. Menses.

Sub hoc flamma Sextæ Persecutionis Christianorum erupit, ob gravem, ut putatur, invidiam erga Alexandri familiam, in qua plures Christiani erant.

XXVII. GORDIANUS JUNIOR, (A.C. 237.) quem *tertium* vocant, tametsi mitis fuerit, iustitiæ & castitatis amans, etiam felix foris contra Thraces, & Saporem, Parthorum Regem, tamen infidiis Philippi Arabis, militibus ab eo alienatis, ut vociferarentur, adolescentem esse Gordianum, nullo rerum usu pollentem, tutores inquerendos, tandem periit, in tentorio obtruncatus. Meridiana Eclipsis, & terræ motus sub eo brevitatem ejus Imperii significasse videntur percussoribus omnibus, miro Dei judicio, iisdem gladiis per euntibus, quibus suum appetierunt Principem. Cum milites ex Persiâ regrederentur, Principi suo trucidato Gordiano monumentum fecerunt hoc sensu: Divo Gordiano, Victori Persarum, Victori Gothorum, Victori Sarmatarum, depulsatori Romanarum Seditionum Victori Germanorum, sed non Victori Philipporum, Etatis ejus anni numerantur 22. Imperii 6.

XXVIII. PHILIPPUS ARABS, (A.C. 241.) à latrone natus, ut latro Imperium rapuit, & latrocinio oppressus amisit, tametsi autores sint, qui

qui primum inter Imperatores Christianum
factum esse scribant, quod Scaliger in
Eusebio refutat. Filium, *Iulium Saturnium*,
merum adhuc dum, habuit, qui à quinto æta-
tis anno nullo commento in risum solvi potuit.
Hunc ascivit in Collegam Imperii, *Decium* con-
tra rebellantes Scythas invitum misit, quem
exercitus in Illyria repugnantem, strictis ensi-
bus imperium suscipere coegit: minitantes,
& furore percitum Philippum prævenerunt
insidiæ militum, qui ipsum Veronæ trucidà-
runt, etiam ejus filio duodenario à Prætoria-
nis Romæ occiso. Imperii ejus anni numeran-
tur 7.

[Circa hujus tempora vixit *Cyprianus*, Episcopus
Carthaginensis.]

XXIX. *Decius*, (A.C. 250.) ex Pannonia
ortus, morumque probitate ad Imperium e-
vectus, cogente Senatu, filium in consortium
dignitatis ascivit, ipse vicissim Senatûs autori-
tatis studiosissimus, vicemque multis modis
reddens; hinc Trajano æquiparatus. Bellum
perjuris & rebellibus Scythis movens, eosque
in angustias agens, à Gallo, limitis Mœsiæ du-
ce, ad obsidendos aditus misso, hostibus nefa-
riè proditur, ut ductus in paludes filium atro-
cissimæ cæde amiserit, ipse verò ne in hostium
manus veniret, in paludem insilierit. Imperii
ejus est annus 1. menses 3. ut

Ut optimus hic Imperator cætera fuit persecutor tamen erat Christianorum crudelissimus, exercens adversus eos *Persecutionem optimam*, de qua Cyprianus agit lib. de lapsis. Item Gregorius Nyssenus in *Thaumaturgo*. rant autem, inquit hic, non solum minæ verborum terribiles, sed cum iis varius apparatus suppliciorum &c. Enses & ignes, & bestię, & fossę, & instrumenta ad torquendum membra accommodata, & ferrea in igne cathedrę, & ligna erecta, in quibus eorum extensa, qui persistebant, corpora porrectis horrendis laniabantur ungulis, &c. Ut quid igitur mirum, Si, qui bonus fuit erga mundum, crudelis autem adversus Christum, tam miserando exitu, punitus à Deo, finivit?

XXX. GALLUS, (A. C. 252) per Decii cladem à legione, quæ integra fide Scytharum remanserat, salutatur Imperator, cum hoste factus inivit Romano nomini probrosum & pernitiosum, quippe, quo hostes ad insultandum & insidiandum nomini Romano facti fuerunt insolentiores. Convenerat enim, ut Romanus Barbaro tributum ducenta millia drachmarum annuatim penderet. Romam inde veniens, & filium *Volusianum* Con- Cæsarem faciens, Scythisque Italię dira minantibus, sed ab Æmiliano fuscis, ut Æmilianus Imperator salutaretur, cum filio à suis desertus, & oppres-

preffus periit. Imprimis pestilentia è mor-
 ejus Imperium notum est, quæ adeò sæviit,
 Romæ ad *quinque millia singulis diebus in Li-*
merationes venerint; contagio ferè in decen-
 num continuato. Imperii ejus anni numeran-
 tur 4.

[Circa hoc tempus Origenes annos 69. natus, di-
 um suum obiit, de quo usitate pronunciatum fuit;
quod in ea parte, qua probatur, neminem sibi post A-
stolos habeat equalem, in ea verò, qua reprehenditur,
nemo deformius aberraverit.]

XXXI. ÆMILIANUS, (A.C. 256.) cum Scy-
 thas Italiæ imminentes fugaret, prædamque
 omnem recuperaret, & ignominiam per Gal-
 lum Romano nomini illatam vindicaret,
 quippe Sarmatico limiti in Mœsia præfectus,
 Imperator ab exercitu appellatus est: interfe-
 ctus tamen à suis, ad præcavendas turbas, post-
 quam alter exercitus, qui in Alpibus erat, *Va-*
lerianum, nobili genere natum, Cæsarem crea-
 vit. Imperavit 3. menses.

XXXII. VALERIANUS, (A.C. 256.) susci-
 piens Imperium septuagenarius, magnâ omni-
 um gratulatione, sed sine effectu. Profectus
 enim in Persas, & victus & captus fuit à Persa-
 rum Rege, *Sapore*, qui cervice Valeriani loco
 scabelli in ascendendo Equo aliquot annis usus
 est, donec ei vel tandem in extremâ senectute
 viven-

viventi cutem à cervice ad pedes usque detraxit. Imperii ejus anni numerantur 4.

Sub hoc Imperatore erupit *Christianorum Persecutio octava*, qui quidem ab initio iis facta, sed seductus ab aliquo Mago Ægyptiaco, humanas hostias mactando, Christianos persecutus est, inter quos etiam Cyprianus absorptus fuit. Et quia hæc Persecutionis procella valde sæviit, quid miremur, Tyrannum justo Dei iudicio à Tyranno deglubitum fuisse?

XXXIII. GALLIENUS, (A. C. 260.) ferè similis Neroni aut Domitiano, quâ sævitiam quâ voluptatum illecebras, ut tædium sit, ob scænitatem & crudelitatem ejus scribere, quæ abnominatio est eas legere. *Ecquid, subinde quæsiuit, habemus in prandio? Et quæ voluptates paratæ sunt? Et qualis cras erit cæna? Qualis ludii? Circenses? Gladiatores? Scenici?* Cum omnes pro patre ejus capto solliciti essent, solus ipse filius gavisus est. Et qui curâ pro patre non fuit affectus, quâ afficeretur pro Imperio? Hinc Ægyptum descivisse, nuncianti, dixit; *Quid? sine lino Ægyptio esse non possumus?* Vastitatem Asiæ referenti; *Quid? Sine Aphronitis esse non possumus?* Perditam verò Galliam annuncianti; *Quid? non sine trabeatis sagis tuta est Respublica?* Et sic de aliis. Quorum damnorum horrenda evenerunt prælagia, terræ motus & mugitus

gitus, multorum dierum tenebræ, hiatibus absorptæ Urbes, inaudita pestis &c. *Triginta Tyrannorum seu Ducum* historia meminit, qui sub hoc Imperatore à suis Exercitibus Imperatores fuere facti, sed partim interfecti, à quibus hic Gallienus variè exagitatus fuit; quæ laniena vires Imperii duriter afflixit, & administrationem valdè turbavit: Tandem *Aureolum* Tyrannum persequens, ad Mediolanum cum fratre Valeriano, & filio Gallieno anno ætatis quinquagesimo interfectus fuit, cum imperasset annos fere 15. cum Patre 7. Sub eo fit primamentio *Francorum* in Historia de bellis Romanorum.

XXXIV. FLAVIUS CLAUDIUS. (A. C. 268.) è Dalmatis oriundus, prorsus ob morum gravitatem talis, qualem tot malis fractum Imperium desideravit. Initiò *Aureolum* Tyrannum, collatis signis à Republica depulit. Scythas, Sarmatas, Gothos, magno numero in pernitiem populi Romani conjurantes, diversis locis & præliis fortissimè attrivit. Ne coacervati in Græcia, maximè Athenis, libri flammis abolerentur, obstitit, dicendo: *Abstineamus hanc injuriam ab his codicibus, quibus Græci homines dum studiosius incumbunt, minus ad bella idonei sunt.* Summatim; *Claudi* Imperator, acclamabat ei Senatus, tu Frater, tu Pater, tu Amicus, tu bonus

bonus Senator, tu verè Princeps. Syrmii Pannoniæ ex morbo decessit, cùm imperasset annum 1. menses 7.

XXXV. VALERIUS AURELIANUS, (A. C. 269.) Claudii commendatione Imperium adeptus est: Natus in Smyrnio à matre sacrificulâ Solis, quæ puero Imperium ominata fuit. Tàm validus corpore & animo, ut manû suâ uno die 48. diversis diebus 950. confoderit. Militari virtute excelluit, ad crudelitatem tamen declinans. Eo Tribuno bis peccare non licuit, militem hospitæ stuprum inferentem, duabus arboribus inflexis alligavit, quæ rursus erectæ medium discerpserunt. Hinc ejus Epistola ad suum Vicarium, in qua inter alia etiam hæc extant; *Si vis Tribunus esse, imò si vis vivere, manus militum contine. Nemo pullum alienum rapiat, ovem nemo contingat, vinum nullus auferat, segetem nemo detrahat, oleum, sal, lignum nemo exigat, annonâ suâ contentus sit, de præda hostium, non de lachrymis Provincialium habeat.* Imperator factus, ter tribus præliis servavit Italiam apud Placentiam, apud Fanum, apud Ticinum, Gothis devictis. Nondum Imperator triginta millia Francorum ad Moguntiam trucidasse scribitur. Pacatâ Italiâ Romæ seditiones urbanas sedavit, civibus multis, ut & Senatoribus, interfectis, sancitâ tandem Amnitione

ne audirentur, qui deferebant de Principi-
bus malè locutos, Cùm urbem Tyanam Hero-
dammonis prodicione caperet, proditori pro
ptamio mortem intulit, inquiens, *proditorem
amare non potui: nec enim mihi fidem servasset, qui
Patriæ non servavit.* Memorabilis est ejus Ex-
peditio in Zenobiam, Reginam Orientis, quæ
ad deditionem hortanti respondit, *virtute fa-
ciendum esse, quicquid in rebus bellicis gerendum sit.*
Victa ergo postremò, currum Aureliani Ro-
mæ, in triumphum cum filiis & filiabus ducta,
antecessit. Ob castitatem sui seculi Penelope,
more matronæ privatæ reliquam vitam Ro-
mæ transigens. Tandem hic Imperator, reditu-
rus in Orientem, non procul à Byzantio à mi-
litibus, instinctu sui Scribæ Mnesthei, cui mor-
tem minatus erat, trucidatus interit, ipso Mne-
stheo bestiis objecto. Imperii ejus anni nu-
merantur 6. minus paucis diebus.

Sub hoc Imperatore gliscere incipiebat
Nona Christianorum Persecutio, cujus Edictum
cum Tyrannus jam subscripturus esset, Divina
eum corripuit ultio, ut *Eusebius* testatur.

[Circa hujus tempora vixit *Porphyrius* blasphe-
mus, Plotini Discipulus, item *Herodianus* Historicus.]

XXXVI. M. CLAUDIUS TACITUS, (A. C.
176.) unanimi Senatûs consensu, filius Imperator,
refugiens hunc honorem secessu in Campani-
am.

am. Prima ejus cura fuit interimere Aureliani Interemptores. Studiis ita fuit deditus, ut nullum diem, nullam noctem sine lectione pratermitteret. Ob temporis brevitatem, quo Imperator fuit, nihil memorabile ab ipso perficere potuit. Interemptus enim fuit insidiis militibus sexto regiminis mense: Ut & postea ejus Frater *Florianus*, cum Imperium quasi hereditarium arriperet, altero statim mense à suis militibus Tharsi trucidatus fuit.

XXXVII. VALERIUS PROBUS, (A. C. 276.) Suffragiis Exercitus, qui Tarfi erat, Imperator factus, & à Senatu receptus, quanquam invictus, subinde clamitans; *Nec mihi, nec vobis expedit, milites. Ego enim vobis blandiri non queo.* Ducto exercitu ex Oriente in Galliam, Francos, qui eam invaserant, depulit, *Proculum*, qui se Imperatorem nominavit, interfecit, & *Bonosum*, eandem majestatem affectantem, nec non *Alemannos* intra Nicrum cedere coegit. Omnibus igitur benè gestis, & quiescentibus, auditus fuit dicere: *Brevi milites necessarios non habebimus.* Otiosos enim ferre non poterat, inquietans, *annonam gratuitam militem comedere non debere.* Ergò cum in Syrmio milites oneraret labore ficcandi paludes, aliqui adversus ipsum seditionem moverunt, & fugientem in speculam trucidarunt. Reliquus Exercitus dolens

olens extinctum, sepulchrum cum hâc inscriptione fecerunt ei: *Hic Probus Imperator, vere probus situs est, victor omnium gentium barbararum, victor etiam Tyrannorum.* Sub eo prima mentio *Alemannorum.* Imperii ejus anni numerantur 6. & menses 4.

XXXVIII. CARUS NARBONENSIS, (A. C. 283.) propter virtutem à militibus Imperator factus, *Carinum & Numerianum*, filios Cæsares nuncupavit. Primum omnium Sarmatas, post Probi mortem insolentiùs in Pannoniam & Thraciam irrumpentes, repressit; Sedecim millibus interfectis, & viginti millibus captis. Ad bellum Persicum transiens, cum ad fluvium Tygridem fatalem Imperii terminum, pervenisset, mortuus est. Huic successurus erat ob virtutes filius *Numerianus*, sed *Apri* sui soceri, ut is Imperium in se transferret, insidiis fuit occisus; quo cognito, *Diocletianus* ab exercitu in Imperatorem electus. *Aper* verò spectante exercitu, occisus fuit. Imperii autem *Cari* annus unus est.

[Circa hæc tempora vixerunt *Stobæus*, *Æl. Spartianus*, *Lampridius*, *I. Capitolinus*, &c.]

XXXIX. DIOCLETIANUS, (A. C. 284.) natus in Dalmatia, patre Scribâ Senatoris *Amilini*. Initio Imperii vicit *Carinum*, qui *Patri Caro* succedere voluit. Metuens autem, ne

ob novos in Provinciis motus albi alii Imperatores crearentur, *Maximianum*, fortem & militaris rei peritum, sed truculentum & libidinosum, Collegam sibi fidum elegit, pari potestate Augustum eum appellans. Cumque propter crescentes passim motus pluribus Ducibus fidelibus opus esset, uterque, *Diocletianus Galerium Maximinum*; *Maximianus* verò *Elavium Constantium Chlorum*, *Constantini M. Patrem*, ob insignem ejus virtutem Cæsares nominarunt. Conjugiis etiam fœdera firmata fuerunt. Nam *Diocletianus* filiam suam *Valeriam* dedit *Maximino*; *Maximianus* verò privignam *Theodoram Constantio*: Hinc bellorum operæ inter eos distributæ. *Galerio* *Particum* bellum demandatum, quod cum summa offensione *Diocletiani* malè, amisso propè omni exercitu, administrabat, donec amissam victoriam victoriâ partâ compensavit, recuperatâ totâ *Assyriâ*, & quinque Provinciis trans *Tigrim*, quæ post *Trajanum* defecerant. Contra *Constantius* in Occidente cum *Alemannis* periculosissimè quidem, sed & felicissimè conflixit, cæsisque LX. millibus, *Germaniam* attrivit, & *Galliæ* securitatem restituit: receptâ quoque *Rhetiâ* & *Belgio*, in sui que monumentum *Spirâ* ad *Rhenum* conditâ. Inde cunctis Principibus à Senatu maximus triumphus decretus,

cretus, cum primis Diocletiano, qui velut Numen aliquod cæleste adorari voluit, divini honores habiti. Post Diocletianus & Maximianus, ille Nicomediæ, hic Mediolani, uno die Imperium posuere, illo affirmante, istum diem & vitæ, & felicitatis sibi principium illuxisse: Quamquam Maximianum repetendi Imperii libido denuò post cœperit, stimulantem quoque collegam, ut idem faceret; cui ille: *Nolo peste liberatus plus bibere veneni. Satis pro Republica laboravi. Tempus adest, ut mihi vivam, quod tum primum cœpisse mihi videor, postquam ipsus in patriâ mea olera sevi. Nec res jam angusta pro dignitate videri debet, quia non est turpe homini, animi bonis felicitatem metienti, honestem profiteri paupertatem.* Hoc non obstante, Maximianus rem apud filium Maxentium, & generum Constantium tentavit, donec Massiliæ captus, & strangulatus periit. Diocletianus autem ætatis anno 78. ex stupore mentis mortem sibi conscivit. Justo Dei judicio, ob crudelissimam Persecutionem, quâ Christianum sanguinem fundebat, ut jam dicemus. Imperii Diocletiani anni numerantur 20. Maximiani verò 18.

Sub hoc Imperatore Persecutionis incendium, longo tempore crudelissimè exarsit, oleum flammæ addentibus ejus Collegis, Maximiano, Galerio, post etiam Maxentio, Constantio Chlоро, qui

qui Christianos amavit excepto, ut *κατ' ἐξοχήν* eam maximam & numero decimam appellare debeamus, de qua Sulpitius: *Hæc tempestate omnis fere sacro Martyrum cruore orbis infectus est, quippe certatim in gloriosa certamina ruebatur, multoque avidius tunc Martyria gloriosis mortibus quærebantur, quam nunc Episcopatus pravis ambitionibus appetuntur.* Nullis unquam bellis mundus magis exhaustus est, neque majore unquam triumpho vicinus, quam cum decem annorum stragibus vinci non potuimus, &c. Ineffabilis Tyrannis in hac diuturnâ persecutione fuit exercita.

[Sub fine hujus intervalli Imperatorum ad usque Constantinum, notandum est, historias his temporibus valdè turbatas esse, ob concursum tot Imperatorum & Cæsarum, & Tyrannorum seditiosorum, qui Imperium cum summo detrimento Imperii affectarunt. Sic hîc concurrunt Maximianus, Constantius Chlorus, Galerius, Maximinus, qui adoptavit Flavium, Valerium, Severum & Maximinum, & præter hos vel eandem Maxentio à Prætorianis militibus pro Cæsare salutato; qui dum ope militum Severum occideret, Licinius à Maximino in Collegam Imperii fuit assumptus. En confusionem, & eam quidem abominandâ tyrannide, non utrobique suâ vi nixam. Ex quo factum, ut Nobiles Romani Constantinum, Constantii Chlorig filium, ex Galliis, ubi agebat, evocârint, ad Urbem liberandam à tyrannide, quam Maxentius ibi exercuebat.]

CAP. II.

Quot, & quinam fuerunt Imperatores sub decursu Intervalli secundi, à Constantino M. usque ad Carolum M.

Quandoquidem sub hujus Intervalli decursu Imperium distractum & miserè dilaceratum fuit, ejus sede Româ Constantinopolin, ex Occidente in Orientem, translata, factum est, ut in lineâ Successionis rectâ permanere non possimus, sub hoc & sequenti intervallo, sed nobis mox digredendum sit ad lineam collateralem, conferendo Imperatores *Orientalis* cum *Occidentalibus*, id quod in primis anno Christi 364. sub *Gratiano* & *Valentiniano* fieri incepit, ut Imperatores in Oriente & Imperatores in Occidente simul regnaverint, quorû numerus, nomina, & præcipuæ res gestæ ex sequenti Catalogo cognosci possunt.

I. CONSTANTINUS MAGNUS, (A.C. 303.) *Constantii Chlorig*, ex priori conjugē *Helena* filius. Exacta sub *Galerio* pueritia, adolescens ab eo missus contra *Sarmatas*, victoriâ partâ, Ducem eorum, catenis vinctum, ad *Galerium* duxit. Hinc *Galerius* *Constantinum*, non secus,
ac

ac Saul Davidem, per insidias perdere quæ-
bat, hortatus eum, ut cum Leone in arena
descenderet, devictâ pugnando bestia, tandem
ex Italia ad Patrem profugit, intellectis, quibus
petebatur, insidiis, & Patre viâ functo Im-
perium Galliarum, Hispaniarum, & Alpium
cepit; Principibus & militibus amore ac bene-
volentia magnâ sibi devinctis, ut in omnem vi-
ciniam ejus nominis & virtutis fama se diffun-
deret. Romæ igitur Maxentio tyrannidem
& libidinem intolerabilem exercēte, Constan-
tinus assertor & Vindex Imperii à Senatu ap-
pellatus, cum parte copiarum venit in Italiam,
& præliis aliquot cum Maxentio initis, eum
tandem ad angustias adegit, ut victus unâ cum
equo in Tiberim insilierit, submersusque am-
plius apparuerit nulli. *Hocq; modo Occidens sub u-*
no Constantino unitus. Fulgida crux, ex lucis
splendore formata, cum inscriptione, EN TOY-
TON NIKA, IN HOC VINCE, victoriam ei pro-
misisse scribitur. Orientem adhuc tenuit Lici-
nius, parentibus quidem rusticis natus, sed ad-
optatus à Galerio. Cum hoc fœdus icit Con-
stantinus, tradita ei sorore suâ Constantiâ in
Uxorem, hac lege, ut Christianis parceret:
Persecutus enim eos fuit graviter Licinius;
Sed ad persecutionis Ingenium denuò rever-
sum Constantinus, posthabita affinitate, ad ar-
ma

na progressus, tanquam fœdifragum & tyrannum persecutus est, eo progressu, ut victor vitam petenti, purpuramque, quam 16. annis gestarat, ponenti, copiam cum uxore Thessalonice privatim vivendi dederit, ubi quietis impatiens, & res novas moliens, anno 70. ætatis à præsidio Constantini oppressus fuit. Hic Licinius, sicut osor erat Christianorum, sic etiam contemptor erat literatorum, quos peccatorem & venenum Reipublicæ appellare solebat: ipse tam rudis, ut vix nomen suum decretis subscribere posset. Ex his victoriis Venerabilis Constantinus utriusque Imperii Orientalis & Occidentalis dignitatem consecutus est, ut Magnus & Maximus dictus summis honoribus à Senatu Romano mactaretur: quibus ut facta responderent, nihil intentatum contra Imperii hostes reliquit, cum primis Sarmatas & Gothos, Imperio nimium infestos reprimens atterensque, pace Imperio sic restituta. Verum enimverò ut Constantinus Imperium Orientis valido propugnaculo adversus fœdifragos barbaros muniret, *Byzantium* urbem, in augustissimo Propontidis freto positam, portibusque duobus firmissimis munitam, prius à Severo, quàm muros dirutam, amplissimè restaurari iussit, in eamque & sedem Imperii & omnem dignitatem ejus transtulit, *Novamque Romanam*

nam appellavit, quantumvis usus obtinuit, ut Constantinopolis à Constantino, ad haec usque tempora diceretur: quæ translatio metssi Imperium, ut sequiora tempora & Eventus restabantur, valde debilitaverit, fato tamen, h. e. justo Dei judicio non caruit, dum aliis gentibus, ad invadendam Romam, & cur Romam ipsam Italiam, Imperii arce alibi conditam, janua fuit aperta, & via strata, ad efficiendum id, quod effectum in Annalibus legimus partim oculis nostris coram in loco sancto intuemur. Hic est ille Imperator, *ille Constantinus Magnus*, qui abolitam superstitione Ethnica, Christianam religionem passim introduxit sub quo completa videtur *dispersio manus populi sancti*, exantlatis prius infandis Persecutionibus sub Imperatoribus Ethnicis, de cujus zelo Scriptores Ecclesiastici prolixos commentarios ad seram posteritatem transmiserunt. Ultima ejus Expeditio fuit in Persas, Mesopotamiam infestantes, in qua, non sine suspitione veneni, in morbum incidit, quo ingravescens tandem anno ætatis 66 finivit. Princeps pius, justus, severus, felix, & in Christianam fidem constantissimus, devotissimusque, nullos labores, tum pro eâ, tum pro Republicâ defugiens. Quanquam & ipse homo fuerit, a quo, quod humanum, non alienum erat, dum Successibus info-

insolentior factus, avaritiâ, cædibûsque mul-
torum Nobilium, ut & suorum, divitias Regi-
um virtutum, quibus pollebat, non parùm
obscurasse scribitur, quod vel ex eo colligen-
dum est, quia proprio filio Crispo Cæsari non
pepercit, sed pronus ad deteriora credenda,
eum supplicio affecit, circumventus ab Au-
gustâ Faustâ, Crispi novercâ, quam ipsam, ejus
fraude perspectâ, deinceps neci tradidit. Et
nunc Reges, intelligite, erudimini, qui judicatis ter-
ram. Servite Domino in timore, exultate ei cum tre-
more. Apprehendite disciplinam, ne quando irasca-
tur Dominus, & pereatis de viâ justâ, Psal. 2. v.
10. 11. 12. imperii ejus anni numerantur circi-
ter 30. menses 9. dies 27.

[Circa hujus Imperatoris tempora viguerunt *Ar-
nobius, Lactantius*, Crispi Cæsaris Magister, *Juvencus*
Poeta, *Eusebius, Donatus* quoque Grammaticus, &
Victorinus Rhetor: Item *Athanasius* ab Arianis, qui-
bus se constantissimè opposuit, maximopere affli-
ctus, &c.

II. CONSTANTIUS, CONSTANTINUS, &
CONSTANS, (A C. 337.) Constantino M. ex
faustâ Galerii Maximini filiâ geniti, uxores enim
duas Constantinus Magnus habuit: præter *Fau-
stam*, etiam *Minervinam*, ex qua Crispû Cæsarem,
Faustæ artibus oppressum, suscepit. Hi Tres
ex Fausta fratres divisum à Patre acceperunt
Imperium, *Constantinus* Alpes Cottias, Galli-
am,

am, Hispaniam, Britanniam, Orcades, Thule
Constans verò Italiam, Africam, cum Insulis, I-
lyricum, Macedoniam, Græciam; & *Constantinus*
us Orientem cum Thracia; quos ipsos latius
regnandi cupido divisit, & in mutua prælia ar-
mavit. Nam *Constantinus Constanti* Bellum in-
tulit, sed ad Aquileiam, fervente prælio, à fra-
tris Ducibus per insidias circumventus, neca-
tur, triennio nondum expleto. *Constans* igitur
persequendo quidem prudenter victoriam
propter insolentiam tamen vel tandem gravi
militi & populo, causa fuit conspirationis Cen-
turionum adversus se, qui *Maxentium* Impera-
torem salutarunt, cujus jussu percussores *Con-*
stantem trucidârunt, quiescentem in tentorio,
anno 30. ætatis, Regni 13. Ergò percusso *Con-*
stante à *Maxentio*, Imperium ad unum *Con-*
stantinum, *Constantini* M. primogenitum, re-
volutum fuit, qui victo, & ad desperationem
adactò *Maxentio*, fratris sui interfectore, tri-
umphans Romam venit, miratus Urbis suæ
Majestatem, è contrà ob pusillam statutam
de ridiculo ab urbe habitus: ibi ab *Hormisdas*
in triumpho, quid de Roma sentiret, interroga-
tus, respondit: Id sibi tantùm placuisse, quòd ho-
mines ibi quoque mori didicisset. Post aliquando in
Orientem regressus, duobus bellis gerendis
implicatur, uno Persico, quod ipse conficere
insti-

stituit; altero Germanico, quod *Iuliano* pa-
 neli 23. annos nato, commisit, quem adopta-
 it, Cæsaremque fecit, sororem Helenam ei
 locando, tutelamque Galliarum committen-
 do. Intellecto autem, Iulianum ab Exercitu suo
 Augustum esse salutatum, omisso bello Persi-
 co, novo Imperatori offensus occurrit, verum
 correptus febris, ad Tauri montis radices, anno
 ætatis 40. vitam finivit; Iuliano tamen Suc-
 cessore in Imperio prius designato, relinquens
 uxorem gravidam, quæ enixa est filiolum,
 quam deinceps in uxorem duxit Gratianus Im-
 perator. Sub hoc Imperatore cœpit usurpari
 nomen *Paganorum*, exautoratis ab eo militibus
 Ethnicis, & in Pagos relegatis, quanquam hæ-
 resi Arianae deditissimus erat, Catholicorum
 persecutor severus & rigidus. Hic ille Con-
 stantius est, à quo *Constantia*, urbs illa Episco-
 palis, ad lacum Podamicum, fuit ædificata.
 Imperii ejus anni numerantur 24. menses 6.

III. JULIANUS APOSTATA, (A. C. 361.)
 ita dictus, quia, cum initio Christianus esset, ad
 Ethnicam superstitionem, cujus semina adole-
 scens, in scio Eusebio, à Philosophis hausit, fuit
 delapsus. Hinc Christianorum persecutor &
 oppressor; Scholas eis prohibendo, inquit,
 ἰσχυροῖς πτερύγεσσι βαλλόμεθα, propriis pennis ferimur, &
 in odium Christianorum Iudæis Templi ædifica-
 tionem

tionem Hierosolymis concedendo, quos
 men statim in moliendis ejus fundamentis,
 rumpentes flammarum globi ab instituto ab
 egerunt. Prosperitate rerum ex voto suc
 dentium elatus, supra hominis conditione
 se sperare non dissimulavit: alioquin animi de
 tibus ad admirationem excellens, à quibus
 dam scribitur, ut lenitate Tito, felicitate Tra
 jano, clementiâ Antonino moderatione Ma
 co Aurelio, & literarum studio summis Philo
 sophis similis æstimatus fuerit, quanquam Na
 zianzenus planè diversum ex ejus Physiogno
 miâ judicium tulerit, de juvene adhuc existen
 te, inquiens; *Quantam pestem Romana Monarchia*
nunc alit! In Persico Bello hastâ per Ilia ictus
 dum evellere ferrum dextrâ tentabat, digito
 rum nervos utrinque sensit excisos. Paulò an
 tequam animam exhalabat, exceptum volâ san
 guinem in aërem projecit, Christum rabiose
 allatrans, vociferando, *Vicisti tandem Galilee. A*
lexandrum M. rebus gestis aut superaturum se
sperabat, aut exæquaturum, quòd Palingenesi
Pythagoricâ animam ejus in se descendisse cre
deret. Anni ætatis ejus numerantur 31, Impe
rii 1, menses 8.

Synchroni ei fuerunt *Hilarius, Macarius, Optatus*
Milevitanus, Ammianus Marcellinus, Basilus Magnus,
Gregorius Nyssenus, Gregorius Nazianzenus, Epiphanius,
Ephrem, &c. Eodem

Eodem ferè tempore templum Delphicum
horrendâ tempestate disiectum, & Constan-
nopolis sævo terræ motu quassata fuit.

IV. IOVIANUS qui & JOVINIANUS, (A.C.
365.) militari favore fit Imperator, & quia
Christianum se fuit professus, gentibus se im-
perare nolle significanti, milites acclamârunt,
etiam se *Christianos esse*; Saporì Regi Persico
quinque Provincias trans Tigrim à Galerio oc-
cupatas, partemque Mesopotamiæ paciscen-
do reddidit, ut Ecclesiis, aliisque gentibus
tranquillitatem à Iuliano turbatam, restitue-
ret, quam obrem dictariis ejus fama non caru-
it, in quibus & hæc: *Venisti è bello, utinam ibi pe-
risses*; Item, *quanta longitudo est, & profunditas,
tanta est stultitia*. Morbo ex intemperantia
contracto, periisse scribitur, quidam ex odo-
re cubiculi, recenti calce illiti. Imperii ejus
menses sunt 7. dies 22.

[NB. De hinc aliquandiu utcunquè divisum Im-
perium in Orientem & Occidentem, ab Orientali-
bus & Occidentalibus Cæsaribus administratum se-
quitur. Horum primi fuerunt]

V, VALENTINIANUS Occidentis, & VA-
LENS, (A.C. 3647.) Orientis Imperator. *Va-
lentinianus*, quòd ædituo gentilium, aquâ lu-
strali aspergenti se, colaphum dedisset, à Iulia-
no ordine motus, ab exercitu post interre-
gnum, mortuo Ioviano, Imperator factus est,
fratrem

fratrem *Valentem*, quem exercitus prius Colligam Valentiniano obtulit, Augustum Constantinopoli pronuntiat, Occidentis Imperii sibi servato, Orientis Valenti commisso. A quo tanto post etiam filium *Gratianum* Augustum nominavit. *Valentinianum* severum, animi gravem, ingenio solertem, vitiis omnibus, maxime avaritiæ infestum, commendant Res gestæ, utpote sunt magna prælia, quæ victoriolæ contra Alemannos gessit, inprimis contra Saxones, quos infra Coloniam Agrippinam repressit. Ad Nicrum arces condidisse scribitur. In Pannonia ex commotione nimia subitâ febri paucos intra dies finivit. Nam postquam Legati Sarmatarum in habitu sordito eum sequerentur, & Valentiniano interroganti, qui nam homines essent, responderent, se præcipuos esse inter Sarmatas, adeò illè iracundiâ exarsisse scribitur, quòd cum tam despectis hominibus bellum gereret, ut subitò conciderit, & venâ frustra sectâ, cum nihil sanguinis flueret, diem suum obierit; anno ætatis 50. cum imperasset annos 12. minus 100. diebus.

Valens fratri dissimilimus ob impietatem & sævitiam, dehortante eum fratre, amplectitur Arianam hæresin, Orthodoxis Episcopis in Exilium missis. Procopium cognatum rebellantem, acie vicit, victumque arboribus

volenter inflexis, discerpi jubet medium. Contra Gothos & Adranopolin pugnans, vulnere accepto ex Equo decidit, in proximum agurium ductus, incendientibus id hostibus persequentibus, qui Cæsarem ibi esse nesciebant, flamma periit, luens adversus Orthodoxos exercitæ lævitæ meritas pœnas. Imperii ejus anni numerantur 14. mens. 4. dies. 9.

[Hâc tempestate viguit *Ausonius Gallus*, Gratiani Cæsaris, & Paulini, Nolani pòst Episcopi, Magister: Item *Eutropius*, *Vegetius*, & *Martinus Turonensis*.]

VI. GRATIANUS, Valentiniani I. (A. C. 375.) filius, natus ex Severa, & VALENTINIANUS II, Gratiani frater, natus ex Iustina, hunc vix quadrimum à militibus Cæsarem appellatum, lubens in consortium Dignitatis admisit Gratianus. Erat is egregiè doctus, & orthodoxæ fidei addictus, Episcopos Orthodoxos ab Exilio revocans, Hæreticos exesse cogens, omnesque Ecclesias ad amplectendum Symbolum Nicænum incitans. Vivo adhuc Valente, ad Argentoratum 30000. Alemannorum trucidavit. Valenti contra Gothos succursurus, serò venit, eo jam interfecto. Adjuncto sibi præter *Valentinianum* fratrem, *Theodosio*, curam gubernationis Imperii omisit, ludisque & venationibus deditus, Maximi Galliæ Præsidis & Andragathii conspiratione è medio fuit subla-

sublatus, divinâ vindictâ in percussores animadvertente, dum alter à Theodosio peremptus, alter metu deditiois in mare profiliens vitæ finem imposuit. *Valentinianum*, hæresi Arianâ imbutum, non melius fatum, quàm *Gratianum* mansit, ut mox in vita Theodosii audiemus. Imperii Gratiani & Valentiniani anni numerantur 17.

[Hæc Ætas fertilis fuit Virorum illustrium. Vixerunt enim tum, præter eos, quos suprâ nominavimus *Casarius*, Nazianzeni frater, *Cyrillus*, Antistes Hierosolymitanus. *Dydimus* cæcus oculatissimus, *Aurelius Prudentius*, *Ephremus* Eremita. *Damasus* Pontifex, *Epiphanius*, *Ambrosius*, *Hieronymus*, *Augustinus*, *Orosius*, *Severus Sulpitius*, *Cassianus*, alii.]

VII. THEODOSIUS I. MAGNUS, cui GRATIANUS & VALENTINIANUS, (A. C. 379.) quorum Collega in Oriente quatuordecim annos erat, meritò ad latus denuò collocantur. Hic Patre Honorio, matre Tremantiâ in Hispania ex familia, cujus origo ad Trajanum refertur, natus, literis, pietate, justitia & fortitudine excellens, postremus Romanum Imperium in Occidente & Oriente integrum tenuit. Mox enim sub Honorio ejus filio *Valerianus* Rex in Gallia regnavit, & Roma ab *Alarico*, Rege Gothorum, capta est. Sub *Valentiniano* I. Magister Equitum, pacavit Africam & Rhetiam: Gratiani Collega factus, Gothos multis

multis præliis vicit: *Maximianum* ut dictum, vi-
 tor & interfector, qui interfecto *Gratiano* fuit.
 Pace in Oriente constituta, terribile bellum in
 Occidente ingruit. Postquam enim *Valentinianus*
 post *Maximi* interitum Galliam quinque
 circiter annos regeret, à cubiculariis, per *Eu-*
genium *Scribam*, & *Arbogastum* Exercituum *Val-*
entiniani Ducem corruptis, strangulatus in-
 terit. Interfecto igitur *Valentiniano*, cum par-
 ticipis, ingenti exercitu ad Alpes instructis,
 confligendum fuit, quod etiam feliciter, post-
 habita loci incommoditate, in somno, ut con-
 sigeret, admonitus *Theodosius* præstitit, pictis
 in vexillis literis $\chi\rho\varsigma$, etiam divinitus magnis
 ventorum flatibus, qui hostibus contrarii e-
 rant, adspirantibus, de quibus noti sunt versus
Claudiani:

Omniū dilecte Deo, cui militat æther,

Et conjurati veniunt in Classica venti.

Victus enim *Eugenius*, & ad pedes *Theodo-*
sii prostratus, à militibus capite truncatus est;
Arbogastus metu deditionis $\alpha\upsilon\tau\acute{o}\chi\epsilon\epsilon\varsigma$ interit.
 His expeditis, Romam profectus, multa ibi
 emendavit, & *Valentiniano* in Galliam misso,
 ipse Constantinopolin rediit, ut convocata Sy-
 nodo Ecclesiæ paci consulere. Domestica
 hujus Imperatoris vita itidem laudatissima
 fuit Christianus natus $\alpha\pi\acute{o}\tau\acute{\epsilon}\varsigma$ $\epsilon\gamma\epsilon\acute{\iota}\phi\alpha\varsigma$ doctrina

cœlesti imbutus fuit: Symboli Nicæni Confessor, & hæresium osor omnium. Felix etiam coniugiis, priori cum *Placilla*, ob beneficentiam in pauperes laudatissima, & mariti monendi, ut legibus acceptum imperium administraret, eumque qui contulit, coleret, studiosissima, ex qua suscepit *Arcadium & Honorium*; Posteriori cum *Galla*, Valentiniani I. filia, ex qua suscepit *Placidiam Gallam*, post nuptam Constantio, Baptizari non nisi ab Orthodoxo voluit. Singulare in eo conspicitur exemplum pœnitentiæ & reverentiæ erga Ecclesiam, dum ob Sævitiā, quā propter seditionem Urbis Thessalonicae iratus, per cohortes aliquot commissas, septem millia hominum, non inquisitis culpæ autoribus, inibi promiscuè trucidavit, ab *Ambrosio* ex templo fuit exclusus, lamentisque pœnitentiā ostensā; non nisi absolutione ab *Ambrosio* acceptā, octo mensibus dilapsis in templum rediit. *Arcadium & Honorium*, adhuc pueros, creavit Cæsares, quos cum Arsenio Præceptori commendaret, non ut Cæsares, sed ut discipulos tractari voluit, etiam verberibus, si quid deliquissent, additis. Moritur Imperatorum nulli secundus, si tam potens sui, quam pius fuisset. Cum Gratiano & Valentiniano regnavit annos 4. cum Valentiniano tantum, annos 10. solus annos circiter tres, ut anni totius

us Imperii, quibus præfuit, completi numerantur 16. dies 2.

[Circa ejus tempora vixerunt *Theodoretus*, *Rufinus*, *Claudianus Ausonius*, *Pappus* Mathematicus.]

[NB. Dehinc consummata sequitur Imperii Divisio, utpote quæ Orientem & Occidentem ita distraxit, ut nunquam amplius sub unius Imperatoris regimine coaluerint, utrinque variis vicissitudinis eventibus, donec, oppresso Occidente, solus Oriens, Axiomate Monarchico insignis, aliquandiu permanfit. Ante oppressum autem Occidentem, tres Orientales Imperatores, nempe *Arcadius*, *Theodosius II*, & *Martianus*, duo verò Occidentales, *Honorius* & *Valentinianus III*. numerantur: quod notandum est, ne lectio memoriam confundat.]

VIII. Ergò *ARCADIO*, (A. C. 395.) Orientis Imperatori, jungimus ad latus *HONORIUM*, Imperatorem Occidentis. Uterque, ut ex superioribus constat, *Theodosio I. Magno* genitus, & Cæsar à Patre creatus, sed & propter ætatem, Imperio nondum maturam, tutoribus, Ducibus, *Arcadius Rufino*, *Honorius Gildoni*, *Africæ Præfecto* ut & *Stilliconi*, quos *Theodosius* fidos fore putabat, concreditus.

Arcadius expertus est *Rufinum* affectare Imperium, postulantem consortium Imperii, factâ conspiratione cum Gothorum Rege *Alarico*, quem milites, cum hoc ante tribunal peteret, dato ei præmio perfidiæ, trucidarunt, capite ejus ad portâ Constantinopolis cuspidi suffixo

fixo, & dexterâ per urbem circumlatâ, exel-
mando; *Date stipem viro avaritiâ inexplebili*.
Post Rufinum *Cajanus*, alius Gothorum Dux
seditionem ei movit, qui ipsam Constantin-
polim, & in eâ Arcadii Regiam, incendere co-
nabatur, Cajani militibus ab exercitu Angelo-
rum, qui conspectus fuit, miraculosè depulsi
& ipso Cajano post multa atrocità conamin-
deprehenso & interfecto. Tandem *Eutropi-
us Eunuchus*, ceu serpens in sinu, Aulae pestis,
cùm diu Magistratus, præfecturas, & ipsam ju-
stitiam venalem habuisset, transferre in se Im-
perium molitus, in ipso Consulatu, jussu Ar-
cadii, decollatus est. Conjux Arcadii erat *Eu-
dokia*, Chrysostomi, tum temporis Episcopi
Constantinopolitani, non secus ac Herodias
Iohannis Baptistæ insidiosa persecutrix, quippe
taxantis luxum, & spectacula, quæ ad statuam
Eudoxiæ, non procul à templo, in columnâ
marmoreâ collocatam, ab Histrionibus & Mi-
mis propudiosius fiebant, hanc statuam, &
cum eâ ipsos ludos, templo vicinos Chryso-
stomus tolli voluit, comparans in concione
Eudoxiam Herodiadi, inchoando; *Iam iterum
insanit Herodias*. Hinc Eudoxiæ contra Chry-
sostomum odia, quæ incitatio in ipsum Severia-
no, facundo aulico, Chrysostomum prius ut
publicè concionaretur, sæpè adhortato, non
desti-

cessit, priusquam Chrysostomus, prætatu
dissensionis inter *Epiphanium* & *Se* de libris O-
rigenis, in Exilium frigidam suffundente Seve-
riano, mitteretur, in quo Patri huic zeloso mo-
nendum fuit. Spectaculis tamen gladiatorum
abrogatis, & privilegiis Ecclesiarum auctis,
Arcadius decessit ætatis anno 31. imperii 13.
mens 3. dies 15.

HONORIUS in occidente ferè eandem for-
tem expertus est, quam frater Arcadius in Ori-
ente. Primus, qui Imperium affectavit, fuit *Gil-*
do Præfectus Africæ, qui ob hanc perfidiam à
proprio fratre *Mascelize*, in fugam coniectus,
navisq̃ue velo, in qua fugiebat, strangulatus
est: Hunc secutus *Stilico*, Imperium per tute-
læ speciem, affectans in Gallia, quamvis à
Theodosio familiæ suæ ingentibus beneficiis
obstrictus; Hic oppresso in *Hetruria* *Rhada-*
gasio, Gothorum Rege, cum ingenti exercitu,
turbarum maximarum semina in Oriente jecit,
Vandalosque, Suevos, Alanos & Burgundos
in Gallias sollicitavit, sperans fore, ut aut *Hono-*
rius bello cadat, aut filius suus *Eucherius* in
consortium Regni veniat. Quibus artibus ac-
cessit, quod idem *Stilico* *Ataricum* cum exer-
citu, cui *Honorius* Gallias petenti concessit, ut
Francis velut propugnaculum objiceretur, eò
pergentem per insidias adortus fuit, quam ob
inju-

injuriam Gothi cum suo Rege *Alarico* quasi iracundiam acti, cœpto itinere deserto, Romam rectâ contendunt, eâque capta multa insolenter agunt, impetrato tamen ab *Alarico*, ut templis Apostolorum parceretur, militesque præda contenti à cæde abstinerent. *Alarico* mortuo, successit *Arnulphus*, connubio sibi jungens sororem *Honorii Blacidiam*, quæ Romæ deletionem avertit: Mortuo *Arnulpho* successit Rex creatus *Rogerus* & hoc defuncto, *Vallis*, Dux astutus & prudens, Rex constitutus est. Verum horum motuum pœnas *Stilico* maturè dedit: cognito enim, *Stiliconem* Imperium affectare, *Honorius* eum, cum filio *Eucherio* interfici imperavit. Imperii Anni, quibus *Honorius* regnavit, numerantur 28. menses 6.

[Hac tempestate floruerunt *Prudentius*, *Sedulius*, *Paulinus*, *Nectarius*, *Hesychius*, *Synesius*, *Isidorus*, *Orosius*, *Salvianus*, *Eutropius*, &c.]

IX. THEODOSIUS II. Orientis, & VALENTINIANUS III. (A. C. 408.) *Honorii* è sorore nepos, Occidentis Imperator. *Theodosius* *Arcadii* ex *Eudoxiâ* filius, septennis à Patre relictus, *Perfarumque* Regi potentissimo, & *Arcadio* fidissimo *Iezdegirdi* commendatus, sub tutore *Anthemio*, negotia Imperii feliciter & prudenter agente, optimis literis moribusque institutus fuit; Sorore *Pulcheriâ* multum adjumenti con-

conferente. Ex Ephebis egressus, *Athenaidem*,
Leontii, Atheniensis Philosophi filiam, adeo
eruditam, ut de victoria Arcadii & mariti poe-
mata scripserit, suasu sororis, duxit, quam dein-
ceps Eudoxiam nuncupavit, quale matrimoni-
um pater filiae prius prædixerat testamento,
quod condidit. Quæ puer hausit *Theodosius*, ea
Vir egregiè probavit, omnis generis pietatis,
amorisque erga Deum, & erga proximum
exercitiis, ut universam ejus Aulam *Pietatis of-
ficinam, non vitiorum sentinam*, diceres. Discen-
di desiderio, & quotidianâ cum Pastoribus
conversazione, ad amorem librorum illectus,
exemplo Ptolomæi, instructissimam Biblio-
thecam ex omnis generis Scriptoribus compa-
ravit, nō tam ut subtiliter de rebus differeret,
quàm benè secundum virtutem viveret. Po-
tentissimus affectuum suorum Domitor, ali-
quando quæsitus, *cur obrectatores maledicos non
puniret*, respondit, *utinam mortuis vitam dare
possem. Non est enim difficile, neque magnum ali-
quid, hominem jugulare*: in quarum virtutum
Stadio, sororis Pulcheriæ monitu nunquam
segnis erat. Hæc cum aliquando negligen-
tem in subscribendis libellis observaret, obtu-
lit ei libellum de venditione uxoris, quam plu-
rimùm amabat, subscribendum, subscriptum-
que, sed non lecto, quid intus scriptum esset,
ita

ita subornavit, ut ex syngrophâ Eudoxia periretur: quo stratagemate Principis negligentiam festivè correxit. Hanc tamen sui fidissimam sororem circumventus Eudoxiæ, ab Euncho Ariano eâdem hæresi infectæ, impulsu aulâ & dignitate movit. Quam Augustæ ingratitudinem Deus talione compensavit dum adulterii ob inusitatæ magnitudinis pomum, quod à Marito acceptum, sed *Paulino*, erudito viro, sibi familiari, à se donatum pertinaciter negavit, Imperatori suspecta, Hierosolymam abiit, vitam reliquam sacrorum curâ ibi exigens; Pulcheriâ in pristinum statum restituit. Talis fuit Theodosius domi. Foris cum Gothis, ut tranquilli essent, pacem sancivit, quâ longe facessere iussu voluptatum abusu, usus est ad Leges utiles in Republica observandas, & ad pacem in Ecclesia colendam, præsertim Synodo Ephesina contra nestorium instituta. Etiam contra Persas duabus vicibus, magnis commissis præliis, Victor, de Pace facienda Legatos ad eos misit, ut intempestivè Pacificum cum tum temporis diceret. Mortuus est Constantinopoli placidè, in Theodosii primi, & Patris Arcadii sepulchro reconditus. Horrendus terræ motus, sex menses durans, Constantinopolin, & multa Asiæ loca concutiens, sequentes Imperii ruinas, ipsiusque Mahometis ini.

ntia, significavit. *Ætatis ejus anni numerantur 51. Imperii verò 42. menses 2. dies 28.*

VALENTINIANUS III. ex *Constantio* & *Placidia prima*, *Honorii* sorore, genitus: filiam *Theodosii II. Eudoxiam secundam* in matrimonio habuit, Ultimus, ut dictum, Occidentis Imperator, usque ad *Carolus Magnus*, sub quo, quicquid de Imperio in Occidente fuit reliquum & à barbaris divulsam, proprios Reges sibi sumpsit. Fax & tuba *Tragœdiæ Imperialis*, primùm erant *Bonifacius*, qui *Africam*, & *Aëtius*, qui *Narbonensem* rexit *Galliam*. *Bonifacius* ab *Aëtio* apud *Placidiam* calumniis prosecissus, & vocatus ex provincia, metùque periculi venire renuens, *Vandalorum Regem Gensericum* attraxit, quo attracto, de ipso *Bonifacio*, de *Exercitu Romano*, & de *Carthagine* in *Africa* actum fuit: Magna crudelitate à *Gensericum Ariano* in *Orthodoxos* exercita: eo progressu ut *Valentinianus* cū eo pace facta, *Africa* partem ei concesserit: Hac pace non considerata, *Gensericus* ex *Pannonia* contra *Gothos* attraxit *Hunos* & *Attilam*, venientem cum quingentis millibus in *Germaniam* & *Italiam* ad *Tolosam* usque, ubi *Aëtius* *Francos* sub Rege *Meroveo*, & *Gothos*, sub Rege *Theodorico* sibi adjunxit, ut nunquam majores exercitus inter se oppositi fuisse scribantur, Commisso prælio

prælio ad Campos *catalaunos*, ex altero exercitū
Dux Theodoricus, Gothorum Rex, ex alter
parte totus exercitus peremptus est, *cadentibus*
centum octoginta millibus hominum, ex utraque
parte, Præter nonaginta millia Gepidarum & Fran-
corum, qui mutuis vulneribus ceciderunt. Quan-
quam autem Attila penè ad desperationem
tum adactus fuerit, tamen collectis novis co-
piis, ita instructus in Italiam regressus est, u-
plerasque Istriæ & Insubriæ Urbes diripuerit,
idemque Excidium reliquis Italiæ urbibus mi-
natus fuerit. Hinc potentissimi quique, pa-
tria relictæ, insulis, paludibus, stagnisve salutem
suam permiserunt, & hac necessitate etiam
Veneriæ, in Adriatici sinûs ora, ubi rivus altior,
& reliquis tutior videbatur, securitatis ergo
ædificari fuerunt ceptæ Attila Leonis I. Romæ
Episcopi precibus ab oppugnatione Urbis fuit
aversus, interrogatus, *cur ita exorabi! se præbuis-*
set? respondit: *Se vidisse adstantem Leoni senē, specie*
supra humanam terribili, mortem stricto gladio in-
tentantem, ni supplicibus parceret. Ut maximè
hi motus Imperio funesti fuerint, tamen Va-
lentinianus præter alia scelera sua, etiam adul-
terio eidem fuit funestior. Maximo, Consu-
lari viro, Conjux erat pulcherrima, hanc depe-
riebat. Vocato igitur Maximo in aulam, lusu-
que talorum ipsius annulo, per annulum ipsa
ejus

us conjuge poritur, misso eo Maximi conju-
ut quasi à Maximo vocata in aulam veniret,
ne dum veniebat, à Valentiniano per vim
aprum passa est, quâ injuria motus Maximus,
atum de occidendo Valentiniano cogitare
cepit. Metuens autem Aëtium, eumque pri-
stollendum judicans, per cuniculos calu-
nniarum effecit, ut Aëtius quasi affectator Im-
perii ex Galliis vocatus, nihilque tale metuens,
Valentiniano propria manu, sed aliena, ut di-
ctum, Maximi fraude peremptus fuerit: Quo
facto, duo milites, impulsu Maximi, demum ip-
sum Valentinianum in campo Martio confo-
derunt. Hinc Maximus raptor Imperii, & En-
dokia, uxoris Valentiniani, quam turpibus nup-
tiis sibi copulavit; hujus injuriæ adeò impati-
entem, ut Gensericus, Vandalorum Rex, ab ea
vocatus Romam venerit, ultum injurias. Ma-
ximus ergò, veniente Genserico, membratim
discissus in Tiberim projicitur, & Roma, or-
bis Domina, tanquam mancipium, diripien-
da & stupranda in Prædatoris manus venit.
*En! horrenda Dei judicia! En! fata Urbis poten-
tissimæ!* Numerantur anni Valentiniani 29.
menses 5.

X. MARTIANUS, (A.C. 450.) grandævus,
autoritate, & quod virtutum caput est, pietate
& justitiâ excellens, quo regnante, Attila in,
e Itali-

Italiam venit. Cum per bellum captivus tenebatur à Genferico, Aquila ejus caput, dum in campo dormiebat, ne radius Solis læderetur, tegere visa est, quo spectaculo delectatus Genfericus, præfagiens, hunc Imperatorum fore, dimisit eum, hac conditione, ne Imperator factus, bellum inferret Vandalis. Hunc igitur Pulcheria ad Imperium vocavit, utque ei major esset autoritas, ipsum sibi despondit, hac conditione, ut intacta maneret ipsius virginitas, Pacis ubique erga omnes, & cum omnibus erant studiosissimus, frequenter dicere solitus. *Quamdiu pacatè vivere licet, non est Principi decorum, ut arma sumat.* Orthodoxæ fidei erat sincerè addictus, Ecclesiisque ab hæresibus purgandis valdè intentus. Imperii ejus anni numerantur 6. menses 6.

MARTIANUS, quamvis à Patriciis Romanis de auxilio sibi ferendo, & ut Imperatorem novum in locum Valentiniani crearet, invocaretur, nihil tamen, vel ætate, vel tædio novæ curæ impeditus, tunc molitus est. Ob Synchronisimum Regiminis in Occidente ei ad latus jungendi sunt.

1. VALENTINIANUS III. de quo modo dictum, quo adhuc vivente, Martianus successit Theodosio.

2, MAXIMUS, Valentiniani Interfector, Imperii

rii Invasor, de cujus interitu itidem in Valen-
tiano modò dictum.

3. AVITUS, creatus à Senatu Imperator,
in quo Martianus foedus icerat, qui anno
inductum finito à *Richimero* Gotho apud Pla-
centiam captus, Imperiumque deponere co-
actus est.

4. MAJORANUS, quem Marcianus militiæ
Magistrum creavit, dimissum ad accipiendum
Imperium occidentale; qui *Ravennæ* Impera-
tor factus, & Vandalis in Africa bello illato,
tertio anno Imperii mortuus est.

5. SEVERUS, *Ravennæ* Majorano succedens,
tertio Imperii anno veneno extinctus.

6. ANTHEMIUS, à Martino missus in Itali-
am, ut Occidentis Imperium teneret, qui *Richimerum* Gothum, pacis causâ in Collegam
ascivit, elocatâ suâ filiâ; Sed *Richimerus* *Aria-*
nus, cum Episcopos suos *Romæ* cathedris pro-
hiberi videret, arma in socerum sumpsit, in ip-
sâ Urbe dimicans, socerumque *Victor* occi-
dit, quarto anno Imperii: quadagesimo die post
ipse sævissimis corporis cruciatibus extinctus,
& justâ Parricidii pæna affectus.

[Restant quatuor Occidentis Reguli magis, quam
Imperatores, *Olybrius*, *Glycerius*, *Iulius Nepos*, *Augu-*
stinus, de quibus mox sub Leone, cui fuerunt Synchroni.]

XI. LEO I. (A.C. 457.) natus in Thracia, auctoritate Asparis Gothi consecutus est Imperium, cum Ardaburio, Asparis filio spem adoptionis, & Cæsareæ dignitatis fecisset. Coronatus ab Anatolio, Patriarchâ Constantinopolitano, non ut Imperium, sed testimonium Christianæ Professionis, hæreseos puræ ab eo sumeret. Cunctante Leone, Ardaburium facere Cæsarem, Aspares pater, prehensâ in senatu purpurâ, inquit; *Nefas est, mentiri Principem hâc veste indutum*, admonens eum promissis. Cui Leo; *Etiâ cogi, & instar mancipii trahi, nefas est*: cedens tamen tempori, post Cæsarem appellavit. Structis autem Leoni ab Aspare insidiis, subinde dictitante; *Deveremus nos Leonem, πρὶν αὐτὸν ἡμᾶς ἀρῆσθαι, priusquam ipse de nobis prandium instruat*: ipse cum filio oppressus est. Ex quo Rempublicam tranquillè administravit Leo, ornando eam justitiâ, prudentia & beneficentia dicere solitus, *sicut Sol cunctis, quæ illustrat, non nihil caloris impertit, Sic Princeps dignabitur misericordiâ, quos cûnque contuetur*. Et quamquam non valdè doctus erat, doctos tamè impendiò amavit, eamque in primis seculo suo felicitatem optavit, quâ stipendia militum in *Salaria doctorum convertere posset*, Imperii anni, quibus regnavit, sunt 17. menses 6.

Leoni ob Synchronismum regiminis in Occidente, adjungendi sunt. dente,

1. *Olybrius*, à Leone missus Romam, affinitate Imperatorum clarus, ut qui *Placidiam*, *Valentiniani* filiam, in conjugio habuit, septimo imperii mense decedens.

2. *Glycerius*, invito Senatu à militibus electus, cui, cum non totum annum regnasset, *Iulius Nepos* eripuit Imperium, faciens ex eo *Episcopum Salonæ* in *Dalmatia*. Ergò

3. *Iulius Nepos*, quem *Orestes*, militum Magister deposuit, filiumque *Augustum* adolescentem Imperatorem fecit, qui postea per contemptum *Augustulus* vocatus est. Ergò

4. *Augustulus*, à Patre Imperator factus, qui postquam *Odoacer Rugianus* *Orestem*, *Augustuli* Patrem, victum, captumque spectante exercitu interfecit, fugiens Imperio se abdicavit; Exspirante cum eo Occidentali Imperio, quod cum Augusto incipiens annos 500. stetit.

[Sequuntur ergò dehinc Imperatores, qui in Oriente. Occidentali Imperio sub Gothis extincto, ad usque *Carolus M.* regnaverunt, stabiliente *Theodorico Veronensi* novum Regnum.]

XII. *ZENO* (A.C. 474.) Leonis gener, *Ciliciæ* loco ignobili natus, informis corpore & animo, *Sebastiani* cujusdam, qui Magistratus & Præfecturas vendebat, mancipium, ut socrus *Berina Augusta* in ejus absentia fratrem suum *Basiliscum* Imperatorem vocaverit. Zenone metu

metu consternato, & ad privatum vitæ statum in natale solum regresso; Basilisco autem interea moribus nec meliori, nec religione puriori quippe Eutychiano, & Orthodoxis gravissimo. Ergo Zenone Constantinopolin revocato, Basiliscus in solitudines Cappadociæ nudus relegatus, fame & frigore periit. Zenonis reditus insignis fuit incendio Constantinopolis, in quo præter sumptuosas structuras, pretiosissima Bibliotheca conflagravit: calamitate hæc susque deque latâ, ad nefanda scelera conversus, illustrissimos quosque interfecit. Filium Zenonem, quem Successorem suum speravit fore, jam tum in pueritia fastu turgentem, immaturâ ex alvi profluvio morte amisit, ipse miserimè oppetens. Errore enim mentis, & comitiali morbo, quo frequenter corripiebatur affectus, ut similis mortuo prolaberetur, vivus sepultus est, prohibente *Ariadnâ* uxore, cui invisus erat, ne quis aperiret monumentum, quamvis è sepulchro lamentabiliter implorare domesticos auditus fuisset. Lacertis propriis comestis periit. Imperii ejus anni numerantur 17. menses 5.

XIII. ANASTASIUS DICORUS, (A.C. 491.) ex Scribarum ordine Ariadnes Augustæ dolo ad Imperium evectus, quæ ipsum, vivente Zenone, sibi maritum desponderat: intrans ut vulpes,

Alpes, regnans ut Leo, Syngrophâ suâ se Orthodoxum testatus, deinceps eadem per vim Patriarchæ *Macedonio* extortâ, Eutychetis hærese infectum prodidit, Orthodoxis Ecclesiis perturbatis, & earum Episcopis expulsis, inter quos ipse *Macedonius* Patriarcha fuit. *Vitalianum* seditionem moventem, Constantinopolin, que obsidentem, navali prælio vicit, navibus ejus, industriâ *Procli* Mathematici, exemplo *Archimedis*, cavis speculis de mœnibus suspensis, combustis. Tunc temporis infuderunt se Hunni in Asiam, Getæ in Macedoniam, Bulgari in Thraciam atque Illyricum, qui relicta Moscovia sedem in Mœsia fixerunt, appellantes eam de suo nomine *Bulgariam*. Denique Persarum Rex *Cabades* armis pressit Anastasium: cujus Regis fortuna ex eò memorabilis, dum latâ lege, ut uxores essent communes, rebellionis causam præbuit, ut procures Regni eum in custodiam conjecerint, commissâ rerum summâ fratri ejus *Baldio*, ab accessu carceris etiam uxore ejus exclusâ, cujus tamen formâ præfectus carceris illectus, accessum ei promittit, si ipsa vicissim sibi noctem permitteret: studio liberandi virum pudicitia fuit expugnata; hinc intromissa vestes cum marito mutavit, ut custodes virum pro muliere emiserint. Elapsus Ergò *Cabades*, & ab Hunnis adjutus,

Reg-

c 4

Regnum recuperat, fratremque luminibus ob-
 batum, vinculis durissimis mancipavit. Pon-
 memorabilis est interitus Anastasii, cui prædi-
 ctum erat, eum fulmine interiturum esse, quod
 etiam factum; ut ut Proclus Mathematicus
 ædificium construxerit, in quo tutus esset
 fulmine; arte ab irato Deo in ludibrium ver-
 sa. Imperii anni, quibus Anastasius rerum po-
 titus est, sunt 27. mens. 3.

XV. IUSTINUS THRAX, (A.C. 518.) igne-
 bilis ortu, sed pietate clarus, in juventute sub-
 ulcus, post faber lignarius, inde miles, tandem
 conscensis omnibus dignitatibus militarium
 gradibus, Imperator factus; *Insidiis* ab *Amar-
 tio & Vitaliano* structis non caruit, quibus ta-
 men oppressis, securitatem sibi præstitit. Or-
 thodoxus is fuit, & tantus Arianae hærese so-
 for, ut Antiocheno Episcopo Severo linguam
 præcidi iusserit, ob Arianam blasphemiam.
 Tum temporis *Theodoricus* Rex sævisse, *Symma-
 chum & Boetium* interfecisse, & alia plura ty-
 rannicè egisse scribitur, cui cum fortè cenantibus
 ingentis piscis caput apponeretur, Symmachus,
 nuper à se occisi, caput id esse, torvisque oculis,
 & exertis dentibus ei exitium minitari fuit vi-
 sum; hinc territus, suammet incusavit Tyran-
 nus crudelitatem. *Iustinus* verò in Oriente se-
 nex, quarto mense ante obitum *Iustinianum*, ex
 foro-

ore nepotem, Imperatorem creavit, præsen-
tibus *Epiphano* Patriarcha, & Senatoribus præ-
cipuis. Imperii ejus anni sunt 9. dies 23.

XV. IUSTINIANUS, (A. C. 527.) Iustini ex
ore nepos, restituendæ veteris Romano-
rum gloriæ studiosissimus, & per Duces suos,
cum primis *Belisarium* Patricium, & *Narsetem*
Eunuchum felicissimus. Omnes mundi plagas
Belisarius victoriis peragravit. Persas repressit,
Parthos ad amicitiam adduxit; *Gilimerem* in
Africa Regem fregit, ad deditionem coegit &
cepit, Carthaginem recuperavit, Lybiam pa-
cavit, Bulgaros latâ strage fudit, Gothos, mul-
tis jam annis in Italia rerum potitos, penè de-
levit, ipsorum Regem *Vitigem* captivum duxit,
Siciliam, ipsamque Urbem Romam à Gotho-
rum tyrannide liberavit, in fide Imperatori
præstandâ constantissimus, etiam Italiæ regno
à Gothis sibi oblato, responderat; *Qui aliquid*
innovarem, qui Sacramento fidem obligavi meam?
hinc Constantinopolin triumphans ingressus,
duobus Regibus dictis triumphum suâ capti-
vitate decorantibus, cum Elogio, missilibus ab
Imperatore spargi jussis, inscripto, *Belisarius,*
decus Romanorum; Variis tamen vitiis conspur-
catus, & ob uxoris impudicitiam infamis fui-
se scribitur; tandemque gratia Imperatoris,
sui Domini, excidens, miserrimus, ut nonnul-
li

lieum ad extremam paupertatem redactum
alii excæcatum, & mendicare coactum sen-
bant, hæc voce usum: *Date Belisario, quem vir-
tus extulit, Invidia d. pressit.* Ejus victor
Narsetes, iustitiâ & prudentiâ nixus, continua-
vit in Italia, Africa, alibi. Interim Constanti-
nopolis seditione & damnis afflictissima, ut Im-
peratorem factiones largitionibus distrahere,
distractasque opprimere oportuerit. Hic Im-
perator est iste *Iustinianus*, qui leges Romanas
prolixè diffusas, operâ *Triboniani* correxuit, &
in certa volumina digessit: ex quibus *Institu-
tionum libri 4.* Romani Iuris compendium.
Ipse est Conditor Templi *Sophiæ*; etiam *Theo-
dora* ejus Uxore, passim monumenta sui exci-
tante. Quanquam uterque, & Imperator, &
Augusta, multa tyrannicè perpetrâsse scriban-
tur, dum ille ex innocentum, per calumniam
delatorum, facultatibus lacunas Fisci explebat,
doctorumque stipendia arodebat, ad luxum
continuandû, hæc verò in excogitandis aucul-
piis erat ingeniosissima: Hoc imperante, duo
Monachi bombycum ova ex India primum By-
zantium attulerunt, Græcosque rationem con-
ficiendi serici docuerunt. Tum temporis eti-
am cœpti sunt anni numerari non per Olym-
piades, aut Consules, aut Indictiones; Sed à
Nativitate Christi, ut Exordium salutis nostræ
notius

otius fieret in mundo : Et hoc quidem Dio-
ysii Exigui operâ, qui composuit Cyclum Pa-
chalem. Ætatis Iustiniani numerantur 80. Im-
perii verò 38. anni 3. menses 19. dies.

[Circa hæc vixerunt tempora, *Vigilius, Arator, Priscianus, Procopius, Iornandes, Simplicius, Agathias, Marcellinus Comes, Evagrius, Fortunatus, &c.*]

XVI. IUSTINUS IUNIOR, (A.C. 565.) Iu-
stiniani è sorore nepos : Imperium aggressus,
Edictum de recta fide scripsit ; Princeps ve-
cors & avarus, fœdans progressu regiminis tur-
pi vita, quæ Imperium ingressus laudabiliter
egit. Hoc imperante, Persæ Asiæ sævis popu-
lationibus fuerunt funestissimi. *Narsetem* Beli-
sarii victorias in Italia feliciter continuantem,
ita pressit in Aula Imperatoris Invidia, ut avo-
cato *Longinus* Successor mitteretur, mandante
simul *Augusta Sophia*, ut ad partiendorum inter
puellas pensorum ministerium rediret : quâ contu-
melia incitatus *Narsetes* respondit, talem se
telam orsurum, qualem ipsa, dum viveret, detextu-
ra non esset : id, quod plane fecit. Longobardis
in Italiam attractis, qui crudelissimè sæviendo,
novum regnum istîc condiderunt : ut in cæte-
ris Provinciis, quæ Imperio subjectæ manse-
runt, Iustinum *Exarchatum*, novum Magistra-
tûs genus, ad vices suas obeundas, constituere
oportuerit. Tandem *Tiberium Cæsarem*, de
confi-

consilio Sophiae, declaravit verbis memoria dignissimis coram Episcopo, Senatu, & militibus, clara voce prolatis: *Ne te in errorem inducat vestis splendor* (induebat enim eum purpura) *neque illustris ornatus istarum rerum, quae aspectum cadunt, decipiat, quibus ipse in fraude impulsus, imprudens me ipsum gravissimis supplicibus obnoxium reddidi.* Itaque tu in Republica summum cum mansuetudine, & animi lenitate regenda, vita mea emendato, Digito interim monstrans Magistratum, & porro addens, *non oportet horum consitiis morem gerere: nam hi me ad istas, quae cernis, miserias, deduxerunt.* Imperii ejus annos numerantur 12.

XVII. TIBERIUS II. (A. C. 578.) pius & beneficentissimus, cum primis in pauperes, & ob id à Sophia Augusta reprehensus, quod redactus esset ad pauperiem Rempublicam, respondit: *Nequaquam. Non deerunt nummi Fisco nostro, quoad inde pauperibus elargiemur.* Bella contra Hormisdam Persam felicissime gessit, ipsa Mesopotamia ad Imperium reducta. Ullus Ducis Mauricii perutili opera, eidem & filiam suam Constantiam in uxorem & Imperium tradidit: Imperator & vita, & Imperio dignissimus, Imperii annos exegit 7.

XVIII. MAURITIUS, (A. C. 586.) gente Cappadox, Princeps pius, cordatus, & gravis, duas

as virtutes, pœnè dissociabiles, magnitudinem & mansuetudinem, ab omni superbia tenam, conjungens. Contra Persas feliciter agnavit, cui ex intestinis eorum dissidiis victoria nata fuit, ut tandem ex pactis pacem cum iis coluerit. *Cagani* autem Avarum seu Hungarorum Regis bellum ei causa fuit miserrimi omnium interitûs. Postquam enim commisso prælio valdè cruento, utrinque magnus erat captivorum numerus, tredecim millia in manibus *Mauritii*, & duodecim millia in manibus *Cagani*; *Mauritius*que *Cagano* quidem suos remiserat, *Caganus* autem non, nisi pro singulis aureo soluto, *Mauritio* suos restituere voluerat, quos pro captivis cùm *Mauritius*olvere recusaret, *Caganus* iratus omnes trucidavit; Ex qua tenacitate *Mauritio* ingens invidia conflata fuit, accedentibus, tanquam ab animo ægro, aliis factis & Consiliis, à Iustitiâ & humanitate alienis, ita, ut milites missâ legatione, cujus Princeps erat *Phocas*, *Commentiolum* trucidati exercitûs Ducem, tanquam Proditorem, ad mortem deposcerent, cujus defensio à *Mauritio* suscepta (ut & alia quædam) ita offenderat milites, ut *Phocam* in clypeos elatum Imperatorem salutaverint, & ad urbem properaverint, in quam admissus, diademate à Patriarcha *Cyriaco* fuit ornatus

natus. Cum autem inter ortas seditiones Phocæ diceretur: *Abi, cognosce statum rerum, discedinem, Mauritius vivit, Mauritius non est mortuus*, clamore hoc Phocas incitatus, Chalcedonem suos misit, ut Mauritium ex fuga retraherent, qui adductus, primo filiorum, quorum minimus à lacte nutricis fuit abreptus, inde pietatissimæ conjugis supplicia spectavit, quos ipsi trucidatus vel tandem secutus est, unâ hæc epigrammate voce inter suorum cædes editâ; *Iustuses, Domine, & rectum iudicium tuum*. Oculos suos in cælorum cadaveribus, donec fœtor nares non offenderat, Tyrannus pavisse scribitur. Per somnium sibi se tribunali Dei, & tradi Phocæ Mauritius antea spectavit & cum sciscitanti, *quisnam mortalium Phocas esset*, responderetur, *juvenem esse temerarium, sed timidum*: subiecit, *πᾶν θεὸν φονικὸν, si timidus est, homicida est*, pœnitens etiam facti, quod captivos non redemerit, ad omnes Ecclesias scripsit, deprecatus culpam, iubensque Deum pro se orari, ut pœna divina mitigaretur. Imperii ejus anni numerantur 16.

XIX. PHOCAS, (A. C. 602.) per seditionem Imperator factus, crudelitatem in amicos Mauritiæ continuans, toto Imperii progressu nihilo melior, quàm fuit ingressu: crudelitati, libidinùmque flammis deditus, Imperium Per-

sis,

Hunnis, Cagano diripiendū reliquit, scele-
ro ejus exercitu, Maurītiī sanguine resperſo,
ex dante pœnas in Oriente, ubi captā Hie-
roſolymā, à Coſroe Perſarum Rege fuit par-
tim trucidatus, partim captivus abductus.
Hinc Tyrannum non potuerunt non odiſſe
ſimulus, quā Principes; Ergò *Heraclius*,
Africae Præfectus, Procerum rogatu, Phocæ
bellum movit, qui adducto ad Conſtantino-
polim exercitu Tyrannum cepit, captōque ſu-
perbiam in miſeria retinenti, collum pedibus
conculcavit, tandēque exectis pudendis, ut
libido hominis notaretur, trucidavit: quā oc-
caſione *Photius* quidam cujus uxorem Phocas
rapuerat, uſus, eundem è ſolio deturbatum,
numellisque conſtrictum, ad *Heraclium* ad-
duxit, cum inſultatione; *Miſer, itane Rempubli-*
cam gubernāſti? ad quæ desperatæ ſalutis ho-
mo, *Tuum eſt, rectius eam regere.* Hic eſt ille
Phocas, qui in odium Episcopi Conſtantino-
politani *Cyrilli*, edicto ſancivit, ut titulus *Uni-*
verſalis Episcopo Romano tribueretur. Im-
perii ſeu Tyrannidis ejus anni numerantur 8.
XX. *HERACLIUS* (A. C. 610.) afflictissi-
mum Imperium accipiens, rebus alibi aut ad
Pacem compositis, aut induciis dispositis, totis
viribus in Orientem proſectus *Coſroem*, Perſa-
rum Regem ex Syria propulſavit, ut triginta
millia

millia hostium perierint, postquam eorum *Re*
Cosroes nullam aliam conditionem Pacis ei
Heracio respondit, quàm ut Christiani reli-
gionem crucifixi ejurarent, & in cultum *So*
Perfici consentirent. Hinc *Christo* Duce
victoriosa Romanorum adversus *Perfas* expe-
ditio, & *Perfarum* in ipsum *Cosroem* tam
atrox inflammatio, ut is conspiratione factâ, a
ipso suo filio *Syræ* domi occisus, & pax cum
Romanis sancita fuerit. Felix ergò erat *Hera-*
clius in mediis periculis, donec pius erat &
Orthodoxus: Infelix autem, *Monothelita* fa-
ctus, & conspurcatus nuptiis cum *Martina* fra-
tris filia, lege etiam lata, ut ejusmodi conjugia
dehinc licita essent, Tunc enim *Saraceni*,
Heracio militantes, sed stipendiis suis fraudari,
maximâ multitudine defecerunt, & Duce
Mahumete per *Syriam* grassati, *Damascum* oc-
cuparunt, *Ægyptum* vastarunt, *Arabiam* sub-
jugarunt, ut nullum Imperatorem *Reipubli-*
cæ Christianæ *Heracio* majora damna dedisse
diceretur, tum quòd incendio per seditiosa ar-
ma *Mahometis* orto non obstitit, tum quòd
Monothelitarum hæresi obstetricatus fuit.
Tandem curis animi & corporis molestiis, ut-
pote *Hydrope*, confectus infelici exitu finem
vitæ imposuit. Imperii ejus anni sunt 30. men-
ses 10.

XXI. CONSTANTINUS III. (A. C. 641.) filius Heraclyi, Patri successit, Vir pius, & Orthodoxæ tenacissimus, sed veneno à novercâ Martinâ propinato sublatuſ est, dum vix 4. menses post Patris obitum regnaret.

XXII. HERACLEONES, (A. C. 641.) alter Heraclyi ex *Martina* filius, adjuvante Pyrro, Episcopo Constantinopolitano, ad Imperium profectus : sed à Senatu, cùm deponeretur, nasimutilatione punitus, ipsius insuper Matri Martinæ, quòd Constantinum occidisset, lingua in supplicium abscissa, Imperii ejus menses sunt 6.

XXIII. CONSTANS, (A. C. 642.) Constantini III. filius, Heraclyi nepos, nec laudandus, nec felix. Nam Monothelita Orthodoxos pessimè tractavit, ipsi Romano Episcopo *Martino* non parcens, quem in vinculis Constantinopolin missum, ad Carceres in Thracia Chersoneso damnavit, quorum squalore aliquantò post fuit extinctus. Tantos progressus eo regnante habuerunt Saraceni, ut comparata in Phœnicia classe Asiæ littora popularentur, & ipse Constans ingenti prælio in Lycia, à Saraceno Duce *Muthavia* victus fugerit. Interfecto etiam, ob quandam offensionem, fratre Theodosio, ex quo priùs Diaconum fecerat, in suorum odium incidit : unde profectus in Sicili-

f

am,

am, Syracusis Aulam instituit, hoc interim agendo, ut Imperatoriam sedem Constantino poli Romam transferret, inquit, *amplio rem honorem matri, quam filiae deberi*: sed insidiis praeventus, & aqua fervente in balneo perfusus, fitulâ capiti ejus ab Andreâ Troili filio graviter impactâ, infelicem animam exhalavit. Imperii ejus anni sunt 27.

XXIV. CONSTANTINUS IV. (A. C. 669.) cognomine *Pogonatus* seu *Barbatus*, sic dictus, quod imberbis in Siciliam navigans, postea Constantinopolin regressus, prolixam barbam retulerit. Princeps Orthodoxus, ut ex Synodo Constantinopolitana sexta constat. Hujus Principatus cladibus, quam Successibus, insignior est. Inter alias enim clades Saracenorum progressus Imperio fuerunt funestissimi, qui, capta Rhodo, in Sicilia Syracusas, in Africa Carthaginem cepere, quin ad Byzantiû atque Cyzicum navigantes occuparunt, quod stationem septennem eorum Classi praebeuit, donec arte *Callinici* ignes sub aqua facti, naves Saracenicae combustae, & Saracenorum 30000. milia submersa fuerunt: ex quo Pax triginta annorum inter ipsos & Romanos facta, quo exemplo etiam reliqui in Oriente hostes mitiores facti fuerunt, exceptis Bulgaris, contra quos Constantinus, valetudine praepeditus, expeditionem pro-

prosequi non potuit, majori cum dedecore, quam damno his hostibus tributarius factus, Domestica etiam diffidia passus est, ut fratres, *Heracium & Tiberium*, naribus eorum mutilatis, ob affecta tum Imperium amoverit, solusque rexerit cum Iustiniano filio. Imperii ejus anni numerantur 17.

XXV. JUSTINIANUS II. (A. C. 685.) sedecim annorum puer, inquietus, crudelis, in-temperie sua Rempublicam in maximas angustias præcipitans, Fœderum ruptor, quæ cum Bulgaris & Saracenis Pater Constantinus fecerat, filius exercitu Slavico, quem *populum acquisitum* vocabat. Hinc Iustiniano ad pugnam progresso, Saraceni, invocato Deo, ut tam manifestæ perfidiæ vindex esset, tabulis induciarum de hastis suspensis, in pugna victoriam obtinent, Sclavis deficientibus, & deserentibus Romanos. Duos in Aula Sycophantas aluit, *Theodosium* Monachum, & *Stephanum* Sacellarium: Hi summam rerum tractantes, crudeles in ipsos Duces fuerunt, inter quos fuit Dux *Leontius*, biennium in carcere detentus, qui, cum è carcere, juvante *Callinico* Patriarcha, evasisset, Imperator factus est; Iustinianum naribus præcisus, in Chersonesum relegans, *Theodosium*que & *Stephanum* funibus ad pedes alligatos, per urbemque tractos, comburens.

rens. Hunc eundem Leontium triennio post *Tiberius Absimarus*, ab exercitu suo Imperator salutatus, itidem truncatis naribus in Monasterium detrussit: Iustiniano autem denuò Imperium post decennale Exilium regresso, & *Leontius*, & *Absimarus*, & Patriarcha *Callinicus* & *Absimari* frater *Heraclius*, trucidati fuerunt sed ne sic quidem Iustiniano extra teli jactum constituto, utpote quem exercitus *Philippicus Bardanis* cum filio *Tiberio* interfecit, postquam is hunc suum Ducem Bardanem Imperatorem creavit. En! judicia Dei, dum Tyranni semutuo, non ut muli mulos scabunt, sed ut carnifices torquent, interficiunt. Ultimus erat hic Iustinianus stirpis *Heraclii* Imperator. Imperii ejus anni numerantur 26.

[Tum temporis vixit *Beda Anglicus*.]

XXVI. *PHILIPPICUS BARDANES*, (A.C. 711.) prudens is erat, sed ad res gerendas ineptus: ex quo *Bulgaris* & *Saracenis* animus crevit, ut cristas altiùs erexerint, Imperatore domi securo, thesauros ab antecessoribus relictos prodigente. Hinc odia Senatus adversus ipsum concitata, ut *Artemii* Secretarii consiliis privatus oculis in carcerem fuerit conjectus. Imperii annus erat 1. menses 6.

XXVII. *ARTEMIVS ANASTASIUS II.* (A.C. 713.) Eruditus, amans quietis, & bello infelix.
Exer-

exercitus enim seditionibus corrupti, novæ-
que disciplinæ impatientes, *Theodosium Adrami-*
um, telonio præfectum, ad Imperium vocâ-
unt, qui ipse post paucos menses Imperatori-
um dignitatem Leoni sponte cessit: Artemius
vero, cum collecto ex Bulgaris milite Imperi-
um repetere conaretur, à suis proditus & in-
fectus est. Imperavit 2. annos.

XXVIII. LEO III. (A.C. 716.) Patria Isau-
rus, omnes exercitus in sua verba adegit, res
maximas contra Saracenos gessit, & maxima
pericula ab Imperio depulit. Stratagemati-
bus felix, adjutus ope Numinis divini, dum
grando ignea cœlitus hostium naves combus-
sit. Destructor erat Imaginum, easque ex
Templis Christianorum ejici curavit, ob idque
fulmine Excommunicationis à Gregorio III.
Pontifice vexatus, qui Imperii subditos in Italia
sub Exarchorum regimine, tum fidei nexu, tum
tributorum pendendorum necessitate solvit,
id quod avellendæ Italiæ à Græcia, Francos-
que ad Imperium vocandi, initium fuit. Impe-
rii ejus anni numerantur 25. menses 2.

XXIX. CONSTANTINUS V. Copronimus
(A.C. 741.) filius Leonis, sic dictus, quod in-
fans, dum baptizabatur, aquam sacram sterco-
re inquinavit. Exemplo Patris vehemens Ico-
nomachus: hinc *Artabasdu* propugnator Ima-
ginum,

ginum, à Patriarcha, & omni nobilitate, in ejus odium factus Imperator. Quem tamen hic Copronimus vicit, victumque cum filio oculis privavit, & Patriarcham fustibus subiectum, asinumque retrorsum impositum, ut freni vice caudam teneret, per Urbem equitari jussit; Proceribus asperrimis suppliciis peremptis, Synodo, quam septimam Oecumenicam haberi voluit, Constantinopoli indicta, decrevit, ut Imagines Idola dicerentur, earumque cultores Idololatriæ; quibus omnibus Gregorius III. Papa se valdè opposuit. Hoc regnante, in Franco Gallia Merovingorum linea cessavit, *Chilperico* Rege ob ignaviam depositus, & *Pipino*, *Metelli* filio, in locum regni substituto. Hic *Pipinus* contra *Aristulphum*, Longobardiæ Regem, qui Exarchatui, à Constantinopolitanis in Italia instituto, finem imposuit, ejus urbes in suam ditionem redigendo, Papam Romanum acriter defendit, ut cum filiis inter Patricios urbis fuerit receptus. Imperii Copronimi anni numerantur 34. menses 3.

XXX. LEO IV. (A.C. 775.) Constantini filius, vivo adhuc Patre Imperator factus, in Uxorem ductâ Irene, Bulgarorum Regis filiâ, moribus Græcis imbutâ, quæ Leoni filium Constantinum peperit, suâque gratiâ effecit, ut sibi, suæque posteritati Dignitas Imperatoria hære-

hereditaria confirmata fuerit. Ab initio Orthodoxus visus, sed post imaginum cultorum persecutor, cum duas Imagines in pulvinari reperiisset, eam ob id repudiavit, & reliquit. Ejus Imperii Anni numerantur 5. res 6.

XXXI. CONSTANTINUS VI. (A.C. 780.)
Huc Imperio immaturus, prudentissimæ Matris *Irenæ* curâ & laboribus, optimis literis imbutus, & in dignitate conservatus est, eâ moderatione insidias punitis, ut favor sibi filioque apud reliquos integer manserit. Hinc Constantinus, Imperium aggressus, tantisper felix fuit, quantisper Matris consiliis obtemperabat. Grandior autem factus, dejectâ matre, insolenter regnare cœpit, ardore libidinis legitimâ conjuge abdicatâ, prætexens insidias, & *Theodote* cubiculariâ in ejus locum ductâ, ex quo magni Ecclesiæ motus orti sunt, aliis probantibus, aliis improbantibus hoc Imperatoris factum. Hinc Mater *Irene* potiore rationem habens Imperii, quàm filii, eò rem deduxit, ut filius Constantinus caperetur, & capto oculi eruerentur, eoque ex impatientia maternæ contumeliæ paucis diebus post defuncto, Imperium ad solam *Irenen* redierit, quod dum tribus annis tenuit, per occultos nuntios *Caroli Franci* connubium petiisse scribitur. Qui ambitus

bitus ita Proceres offenderit, ut ipsa, jam tum ob sævitiam in filium exercitæ publico odio subjecta, tanquam Exteris Imperium proditura, in Lesbium relegata, & ab imperio de communi sententiâ amota fuerit, postquam anno 23. regnavit.

CAP. III.

Appendix de reliquis Græcorum Imperatoribus, dehinc cum Occidentibus Impp. usque ad captam Constantinopolin, puta, annum Christi 1453. decurrentibus.

REstant adhuc quinquaginta circiter Imperatores Constantinopolitani, qui post avulsam ab Oriente Occidentem à Carolo M. usque ad captam Constantinopolin imperarunt, in quorum historiis recensendis, quatenus à *Zonara*, *Niceta*, *Cedreno*, *Nicephoro*, & *Chalco*, *Condyla* eas descriptas habemus, paulò succinctiores erimus.

I. NICEPHORUS LOGOTHETA (A. C. 800) qui expulsâ *Irene*, Imperium Caroli M. indignè tulit, quem tamen Carolus suâ humanitate delinivit, ut utriusque Imperii limites certi fuerint constituti. Tandem in Bello contra

a Bulgaros cum omni ferè nobilitate trucidatur, & interit; cum regnasset annos 8. menses 9.

II. **STATUATIUS**, Nicephori filius, (A.C. 811.) acceptis multis vulneribus, ex bello contra Bulgaros à patre gesto evadens, succedit in Imperio, cui, quia ineptus erat ad res gerendas, substitutus fuit *Michael Curopalates*, Nicephori gener, anno sequenti ex ulcere tabefactus finivit. die Januarii.

III. **MICHAEL CUROPALATES**, Nicephori Gener (A.C. 812) Vir multis virtutibus præditus, sed rebus gerendis, imprimis bello adversus Crunnum, Bulgarorum Regem, infelix, de Imperio sustinendo desperat, idque cum consensu Procerum Leoni Armenio tradit; ipse cum Uxore & Liberis abiens in Cœnobium, cum imperasset anno 1. & mensibus 9.

IV. **LEO ARMENIUS** (A.C. 813.) à Legionibus Imperator salutatus, cui Michael, ut dictum, sponte cecidit, de cuius interitu, postquam imperaverat annis 7. & mensibus 7. vide in Michaele è vestigio sequenti.

V. **MICHAEL BALBUS** (A.C. 820.) qui rudis literarum, etiam ut pueri literas docerentur vetuit; reus Majestati è carcere elapsus, & Leone occiso, adhuc in compedibus salutatus Imperator. Nam postquam cum aliquibus

contra Leonem, de tollendo ipso conspiraverat, Leo, re proditâ, ipsâ vespere vigiliarum Nativitatis Christi, ut se inspectante, vivum combureretur, decrevit; Intercedente tamen Augustâ, ut supplicium differetur, in compedes, quarum claves Imperator ipse sibi sumferat, fuit conjectus; quo factò, Michael sibi Sacerdotem adjungi petit, per quem conjurationis focios admonuit ut pergerent, secus se omnes prodituros esse, qui sibi metuentes eâ ipsâ nocte Leonem in templo interficiunt, & Michaelem adhuc compedes gerentem in thronum collocant, posterôque Nativitatis die coronant, qui filios Leonis, virilibus eorum exectis, in Insulas relegat, conjuge ejusdem in Cœnobium inclusâ, moritur, cum imperasset annos 8. & menses ferè 10.

VI. THEOPHILUS Michaelis filius (A.C. 830.) qui, cum justus videri vellet, interfectores Leonis occidit, non reputato, quòd parentes Leonis occidit, non reputato, quòd parentem suum ex præsentissimo ignis periculo liberaverint, & ad Imperium promoverint; Iconomachus, à Saracenis victus moritur, cum imperasset annos 14. & mens. 2.

VII. MICHAEL (A.C. 842.) Theophili filius, valde adolescens, aliquandiu benè regnavit cum matre Theodorâ; hac semotâ, novus Nero factus, tandem in ebrietate à Basilio per
ficarios

caros trucidatus interit, cum Basilius, insidias ab eodem sibi structis, videret, quod vivere eo vivere sibi non liceret. Cum Matre imperavit annos 14. solus annos 12.

VIII. BASILIUS MACEDO, (A. C. 867.) natione Armenius, extremè inops per industriam emerfit, sub quo *Photius* Episcopus Constantinopolitanus à Pontifice Romano damnatus, & à Basilio de sede deturbatus fuit; ex quo processu magnæ in Ecclesia turbæ. Tandem cum solus post Michaellem, cujus Con-
cesar aliquandiu fuit, 19. annos imperasset, filio Leone ad rectè administrandum Imperium fideliter informato, moritur.

IX. LEO, Basilii filius (A. C. 886.) dictus *Sapiens*, cujus sunt illæ Novellæ, quæ Novellis Iustiniani suffiguatur: cui sexto anno Imperii in ipso festo Pentecostes structæ fuerunt insidiæ, ut fuste prostratus salvus tamen evaserit, parricidâ ætrociter punito: Moritur alvi profluvio, cum imperasset annos 25. mens. 1.

X. ALEXANDER Leonis frater; (A. C. 911) Hic *Enthymium* Patriarcham, virum senem & venerandum, statim ab initio sui Imperii sede dejecit, quem Clerici ob asperiores disciplinam, barbâ ei evulsâ, verberibus exceperunt. Ergò ut meruit, cum pilâ luderet, men-

menſe decimo tertio Imperii ſanguinis proflu-
vio finivit.

XI. CONSTANTINUS VII. (A. C. 912.
Leonis filius, *Porphyrogenitus* dictus, puer ſep-
tem annorum, progreſſu ætatis virtutibus &
vitiis inſignis: primùm cum Matre, poſteà cum
Romano, inde ſolus imperans. Romanus enim
claiſis præfectus, incitatus ab Aulicis, ut Impe-
rium Matris Imperatoris pueri in ordinem re-
digeret, tandem juxta *Constantinum* *Conſar*,
Auguſtus que proclamatus fuit, filiâ ſuâ Im-
perator *Constantino* prius elocatâ; & ipſo
filio *Chriſtophoro* coronatione pro *Auguſto*
declarato, ut Imperium tres *Auguſtos* pro uno
habuerit; donec vel tandem anno Chriſti
944. *Romanus*, non tantum per ſe *Constanti-*
no gravis, ſed etiam per filios, quos *Conſtan-*
tino prætulit, intolerabilis factus, juſto Dei ju-
dicio â proprio filio *Stephano* in *Inſulam* re-
legatus, *Constantinus*que, *Romani* filiis par-
tim relegatis, partim occiſis, dignitati Imperii
quaſi poſtliminiò ſolus reſtitutus fuit: ſingula-
ris ſcientiarum amator & promotor, quas propo-
ſitis præmiis excoli juſſit, tanquam longo tem-
pore ex incuria ſepultas. Tandem moritur,
cum ob venenum â filio *Romano*, cui juſto diu-
tius vivere videbatur, propinatum, ſed magnâ
parte egeſtum, diurnè ægrotaret & impe-
raſſet

fflet annos 54. videlicet cum Alexandro fra-
tre & matre annis 13. cum Romano 26. solus

XII. ROMANUS, filius Constantini (A. C. 959.) moritur, cum imperasset annis 3. mens.
4.

XIII. NICEPHORUS, (A. C. 963.) ob res in
Cretâ adversus Saracenos præclare gestas, post-
habitis Romani filii Imperator eligitur. Hic
Imperium suum insigni perfidiâ adversus Ot-
tonem M. Imper. maculavit, dum sub prætextu
oblatae filio Ottonis privignae præstantissimos
Viros Ottonis, ad excipiendam Sponsam mis-
sos, trucidavit, ut in Ottonis M. vita audie-
mus. Tandem cum fortificatione palatii se
adversus suorum odia tueri cogitaret, adju-
vante uxore per *Zemiscen* trucidatur, cum im-
perasset annos 6. menses 6.

XIV. IOHANNES ZEMISCES (A. C. 969.)
Nicephori fraudem adversus Ottonem exerci-
tam statim correxit, satisfaciens Ottoni per
omnia: dehinc Barbaris victoriosè debellatis,
Deo, non sibi, victoriæ gloriam adscripsit.
Tandem cum videret amplissimas possessiones
suorum spadonum, & militum, qui Imperium
defendebant, inopiam, cum his conferret, ob
rei indignitatem ingemuit: Hinc *Basilius* eum
veneno sustulit, cum imperasset annos 6.
mens. 6.

XV.

XV. BASILIUS (A.C. 975.) filius Romani continuans Nicephori adversus Ottonem perfidiam : adversus Bulgaros & Saracenos victoriosus ; tandem anno ætatis 72. finiens, cum imperasset annos 50.

XVI. CONSTANTINUS IX. (A.C. 1025.) frater Basilii, homo pravus, delectans scurris, bonos odio persequens. Cum desperatè decumberet, hac conditione Romano Argyropolo Imperium obtulit, ut filiam suam in conjugem duceret conjugem, quam Romanus jam habebat, dimissâ, secus ei oculos erutum iri ; quam conditionem, Romanus consentiente, & in Monasterium concedente conjugem, suscepit : Imperium Constantini est annorum 3.

XVII. ROMANUS Argyropolus (A.C. 1028.) à Zoë, conjugem propria lento veneno consumptus, & adjuvante Michaelē adultero strangulatus interit, cum imperasset annos 5. & menses 4.

XVIII. MICHAEL (A.C. 1034.) forma pulcherrimus, arte Argentarius, justo Dei iudicio factus deformissimus, cum Romano adulter in thoro succederet, pœnitens tandem, peccato suo deplorato : Imperavit annis 7. Mens. 8.

XIX. MICHAEL CALEPHATHES, (A.C. 1042.) iussu Zēos, quæ eum in filium adoptavit,

t, & in ipsum thorum assumpt, coronatus,
deus ut vetulæ, pertæsus, dum Monialem
ea fecit, populum offendit, ut & ipse, exocu-
tus prius, à populo Monachus factus fuerit,
um imperasset mens. 4.

XX. CONSTANTINUS IX. *Monachus* (A.C. 1043.) in matrimonium Zoës assumptus, quam Michael Antecessor jam rasam revocare fuit coactus. Sub hoc res Turcarum fuerunt auctæ. Moritur cum annos 12. imperasset.

XXI. THEODORA (A.C. 1055.) soror Zoës, tantâ moderatione Imperii habenas tenuit, ut nemo Augustum desideraret. Moritur, cum imperasset annum 1 mens. 9.

MICHAEL *Stratonicus* (A.C. 1057.) bonus miles, sed malus politicus; quippe homo morosus, duces suos nullo in pretio habens; hinc abdicatus à proceribus, in Monasterium, purpurâ depositâ, abiit, cum imperasset annum 1.

XXIII. Isaacius *Comnenus* (A.C. 1057.) Imperium invadens, cui Michael cedere coactus cessit; factus in studitarum Cœnobio Monachus, ubi interdum ex obedientiâ Abbati præstitâ lanitoris officio functus est, Imperatore, qui sibi non sanguine junctus, sed Reipublicæ peritus erat, prius electo; nempe Constantino Duca: Imperavit annos circiter 2.

XXIV. CONSTANTINUS X. *Ducas* (A.C. 1059.

1059.) Vir strenuus & prudens, cui Isaac purpurâ depositâ sponte cessit, Monachus in dictum, factus: Imperavit autem Constantinus annos 7. mens. 6.

XXV. ROMANUS DIOGENES VESTARCHES (A.C. 1067.) quem Eudocia, Constantini Vidua, contra fidem, defuncto Marito deservando filiis Imperio, nec ineundo cum alio conjugio, datam, in Matrimonium accepit, tandem malè cadente; Quia Michael successor ei oculos eruit, non, ut fieri solebat, medicamentis adhibitis, ut vermibus in ejus capite enatis mortuus fuerit, postquam annos ferè 4. imperasset.

XXVI. MICHAEL Ducas (A.C. 1071.) Constantini Ducæ filius, antea cum patruo Iohanne Duca, & fratribus Cæsar appellatus; qui, cum Musis, quam armis deditior erat, Sultano in Asiâ minori januam ad progressus aperuit: Tandem proclamato Nicephoro pro Imperatore, cum uxore in cœnobium detruditur, cum imperasset annos 6. Mens. 8. Biennio tamen post è Cœnobio aufugit, petens à Pontifice & Normannis, ut Imperium sibi restitueretur.

XXVII. NICEPHORUS Botoniates (A.C. 1078.) detruso Michale in Monasterium, Imperium tyrannicè obtinet; Imperans annos 3.

XXVIII.

XXVIII. ALEXIUS *Comnenus* (1081.) qui Niphoro, ut quod fecerat, ipse pateretur, in monasterium detruso, Latinis in recuperandâ palæstinâ multum nocuit; simulando cum Latinis amicitiam, sed clam conspirando cum Turcis. Imperavit annos 37. Mens. 4.

XXVIII. IOHANNES *Comnenus* (A. C. 1119.) Alexii filius, ex vulnere sagittæ venenatæ venando acceptæ interit, nolens vulneratam manum sibi præcidi, Negans, *Imperium sua manu regi posse*. Imperavit annos 24.

XXX. MANUEL *Comnenus* (A. C. 1143. Ioannis filius, qui maluit vagas sequi libidines, quam virtute eximiam amare conjugem, Cunradi Romanorum Regis sororem. Is frustra cum Almarico, Hierosolymitano Rege, Egyptum invasit, etiam Venetis bello illato: Contra Sultatum Iconii prælians primâ vice magnâ clade vincitur, vice secunda prælio instaurato victor evasit, in literis ad Frider. Barbarossam scriptis de hac Victoriâ magnificè gloriatur, missis muneribus, inter alia cantaro Smaragdineo, qui capax erat sextarii. Moritur, cum imperasset 38. annos, & menses aliquot.

XXXI. ALEXIUS *Comnenus* (A. C. 1180.) Emanuelis filius; tredecim annorum puer, biennio post ab Andronico, Manuelis patruele,

chorda arcus strangulatur; suffocatâ etiam vidua Emanuelis, & trucidatis Regis tutoribus: Alexii ergò Imperium 2. annorum est.

XXXII. ANDRONICUS (A. C. 1181.) Notsecus, ac Adoni Beseck, justissimâ talione tyrannidis suæ pœnas crudelissimas dedit, trucidatus ab Isaacio Angelo & universo populo infandum in modum; id, quod ei à malo Spiritu prædictum fuit, periturum ipsum ante 14. Septembrem, & trucidatum iri ab aliquo, cuius nomen ab Is inciperet, qui, uti dictum fuit, is ipse Isaacius Angelus; quod fœdis modis cruciato, & trucidato Andronico evenit; cuius Imperii anni 3. numerantur.

XXXIII. ISAACIUS *Angelus* (A. C. 1185.) hic cum die 11. Septemb. comprehendi deberet, acriter se defendit, & quosdam trucidat; confugiensque in templum, statim Imperator proclamatur: Walachos aliquoties infelicitè adortus est: A fratre Alexio Comneno & imperio privatus, & oculis orbatus fuit; quod Eremita quidam, qui futura prædicare solebat, ei significasse scribitur, nihil quidem dicendo, sed imagini ejus, quæ fortè aderat, oculos effodiendo. Imperavit annos ferè 10.

XXXIV. ALEXIUS (A. C. 1195.) cum coronaretur, equus eum sessorem capere noluit: tandem, cum Imperator in eum insilisset, adeò

deò ferocivit, ut coronam, & ipsum Impera-
 orem dejiceret, &c. Deficiente pecuniâ ad
 erendum bellum, Imperatorum sepulchra
 peruit, ex quibus ad septuaginta talenta con-
 lavit. Imperavit annos 8. menses 3.

XXXV. DUCAS ALEXIUS (A.C. 1204.) ob
 conjuncta supercilia *Mur zuſi* dictus: hic in-
 perfectis Isaacio & Alexio Imperium stabilire
 sibi visus est: sed captâ Constantinopoliâ
 Balduino in fugam conjicitur, cum vix impe-
 rasset menses 2. & dies 16.

XXXVI. BALDUINUS Flandriæ Comes
 (A.C. 1204.) hic, ut dictum, captâ Constan-
 tinopoli Imperator eligitur, qui Innocentio
 III. Romam scribit, & ex dicto Petri, subditi
 estote &c. concludit, *quod Sacerdotium sit sub*
Imperatore, Imperiumq; præeminere, & Imperato-
rem Jurisdictionem habere tam in Sacerdotes, quàm
Laicos: Victus & captus â Walachis miserri-
 mè interit, dum manibus & pedibus truncatis,
 in vallemque conjectus, tertio demum die ex-
 pirat, cum imperasset annum 1.

XXXVII. Henricus, Balduini frater (A.C.
 1206.) Communibus votis Constantinopoli
 eligitur: Imperavit annos ferè 10.

XXXVIII. PETRUS Comes Antissiodorensis
 (A.C. 1216.) Henrici gener, cum filiâ Henri-
 ci *Iolanta* Imperium pro dote accipiens. Con-
 stanti-

stantinopolim autem iturus in itinere captus, tandemque obtruncatus est; Imperio penes Iolantam manente, quæ imperavit annos 5.

XXXIX, ROBERTUS, Petri filius (A.C. 1221.) nuntio paternæ captivitatis accepto, Constantinopolin profectus est; dicitur imperasse annos 7.

XL. BALDUINUS II. (A. C. 1229.) Impubes, Roberti filius, Ioannis Brenni, Regis Hierosolymitani Gener: hic de retinendâ Cōstantinopoli desperans, ablatis templorum donariis defertur in Italiam ad Imperatorem Fredericum. Imperium ejus, usque ad Michaelē Palæologum numerando est annorum circiter 30.

XLI. MICHAEL *Palæologus* (A.C. 1259.) Latinis Constantinopolin deferentibus, Imperium obtinet; cujus posterī in successione permanserunt usque ad eversum à Turcis Græcorum Imperium. Hic Palæologus imperavit annos 24.

XLII. Andronicus II. *Palæologus* (A. C. 1283.) filius Michaelis, justitiæ sine respectu Personarum tenacissimus, scribens ad Magistratus: *Aut injurias, aut vitam relinquite.* Sub hoc Imperatore, anno nempe circiter 1300. fundamentum Othomannici Imperii jactum est; Imperavit is annos 45.

XLIII. ANDRONICUS III. *Palæologus*, (A.C. 1218.) Andronici secundi nepos, Avo suo expulso solus regnat, crescentibus Turcarum viribus inter Avum & Nepotem Augustos. Moritur è splenis tumore, cum post captum Avum 13. Annos imperasset, ante viginti jam annos iure belli Constantinopoli captâ.

XLIV. IOHANNES, filius Andronici (A.C. 1341.) qui annos 12. natus tutorem *Contacuzenum* accipit, sed in vasaorem Imperii, cuius filiam *Orchanes* Turcarum Rex cum ingenti Græciæ malo uxorem habuit. *Calcocondytas*, qui post *Nicaphorum* Historicum, hoc anno desinentem, Græcorum res descripsit, in connotatione temporis non adeò diligens est: hinc in sequentibus Chronologia Græci Imperii fluctuat.

XLV. IOHANNES VI. (1354.) filius Andronici, dictus *Calo*, *Cantacuzeno* Francisci *Catalanii* Genuensis ope exacto, paternum Imperium obtinet. Hic pressus Bulgaricis armis cum Turcarum Rege societatem init, quâ *Amurates*, *Orchane* genitus, in proprium compendium usus est, per speciem armorum sociorum multa oppida circa *Hellesponti* fauces occupando, & *Adrianopolin* Imperii sui sedem transferendo; quæ damna & pericula detestanda hujus Imperatoris negligentia valdè pro-

promovit, cum occupato aliquo in Thracia a Soleimanno Castello, victa etiam Calliopolis diceret; *Vini Amphoram tantum amissam esse, & stabulum quoddam Porcorum*; quid autem amissum fuerit, eventus post docuit, Hadrianopoli captâ, & ingenti Christianorum numero in miserrimam servitutem conjecto, Hujus Imperatoris filius Andronicus cum Amurathis filio conspiravit, ut uterque suum parentem interficeret, & ipsi Imperiis paternis potirentur: Sed re patefactâ Amurathes suum filium oculis privavit; quod idem Iohannes tentavit, sed impeditus, ut sequentes historiae ostendunt.

XLVI. ANDRONICUS IV. Palæologus (A.C. 1384.) Iohannis filius. Hic patrem & fratrem Emanuele tres annos in captivitate tenuit, adjutus à *Bajazethe*, cui pro auxilio Impietatis tributarius factus est, donec ambo, Iohannes & Emanuel ex carcere elapsi ad ipsum Bajazethem venerunt, à quo Emanuel vicissim tributarius Imperium accepit, capto Andronico, & ad Bajazethem missus; donec vel tandem *Temir Cham*, vulgò *Tamerlanes*, ab Emanuele, quem Bajazethes ut servum habuit, evocatus, Bajazethem vicit, victumque ob insolentius responsum caveâ per quatuor fere annos inclusum tenuit, donec ob contumeliam uxori illatam, quam seminudam aliis ministra-

coactam amplius videre non potuit, Capi-
ex impatiētiā in caveam illiso, mortem si-
conscivit.

XLVII. EMANUEL *Palæologus* (A.C. 1387.)
Iohannis filius, Andronici IV. frater; sub quo,
& sub antecedentibus, nec non ponē secutis
Imperatoribus Imperium Græcorum non se-
cus fluctuavit, donec interiit, quā obortā
tempestate navis desperatis navigantium Con-
siliis in Mari fluctuat, donec naufragium, sco-
pulis illisa, patitur.

XLVIII. IOHANNES *Palæologus* Emanuelis
filius (A. C. 1422) Turcicæ dominationis pe-
riculis pressus, anno Chr. 1438. venit ad Conci-
lium Ferrariense, postea Florentiæ continua-
tum, ad sancendam unionem inter Ecclesias
Orientales & Occidentales; sed frustra: spe-
rans quidem, *Mustapham* & *Amurathem* Muha-
medis I. filios mutuis certaminibus attritum
iri; sed & hoc frustra; quia Amurathes Musta-
pham cepit & strangulatione ejus dissidium
intestinum composuit: de hinc Constantino-
poli obseſſā, tormentisque horribiliter concus-
ſā; jugulum Imperii Græcorum petiit; re ta-
men infectā discedere coactus, prædam hanc
filio Muhamedi reliquit: Imperavit Iohannes
annis ferè 25,

XLIX. CONSTANTINUS *Palæologus* (A.C.
1448.)

1448.) Iohannis frater, Emanuelis filius, cognomine *Dragoses*, Ultimus in Oriente Imperator, cui magna cum fratribus, in Peloponnesi conditiones suas habentibus, fuit controversia, fratres *Amurathem* de auxiliis sollicitarent, qui ad sui perniciem facile impetrarunt, donec defuncto *Amurathe* filius ejus *Muhamed*, ejus nominis II. *Solimanni* Proavus, anno tertio sui regni, Christi vero 1453. Constantinopolin incredibili opum vi obsedit, obsessamque diebus 54. die 29. Maii cepit; præter alia infandæ crudelitatis genera, ipsum Constantinum Cæsarem cum omni familia interficiens, Turcici Imperii sede eò translata; nomine item & successionem Christianorum Imperatorum ibi funditus deleta, finitoque plane Orientali Imperio. *Diligite justitiam, qui judicatis terram!*
Sap. I. v. I.

CAP. IV.

Sequuntur Imperatores sub decursu Intervalli tertii, à Carolo Magno usque ad Imperatorem nostrum Ferdinand. III.

Quod intervallum in certas Dynastias distributum est. Et quidem de Dynastiâ primâ Carolidarum.

Qui-

*Quinam fuerunt Imperatores sub decursu
Intervalli tertii Imperatorum Romanorum?*

Translato Imperio Occidentis ad Germanos, quorum *Carolus M.* quod suprà l. 2. adversus Bodinum probavimus, prius Imperator fuit, singulari Dei providentiâ factum est, ut axioma hoc apud Germanos ad hunc usque diem constanter permanferit, diversis tamen in familiis, quas *Dynastias* appellare solemus.

Quanam sunt istae Dynastiae?

Prima est *Carolidarum*, hoc est, eorum, qui plerique à *Carolo M.* ortum habuerunt.

Secunda est *Saxonum*, ab *Henrico Aucupo* ad *Cunradum* secundum *Salicum*.

Tertia est *Francorum*, à *Cunrado Salico* ad *Cunradum* tertium.

Quarta est *Suevorum*, à *Cunrado* tertio ad *Rudolphum Habsburgensem*.

Quinta est eorum *Imperatorum*, qui ab *Electo*ribus constituti sunt, à *Rudolpho* usque ad *Imperatorem nostrum Ferdinandum III.*

Recita Imperatores sub Dynastiâ Primâ, quae est Carolidarum.

CAROLUS MAGNUS, (A. C. 800.) Patre *Pipino*, Matre *Bertâ*, natus *Ingelhemii*, altero à *Moguntia* lapide. Animi & corporis donis

nis ornatissimus, & quarumvis virtutum ac
terarum capacissimus: *Petro Pisano*, & *Alcoi*
Anglo Præceptoribus usus, nullo non Philoso
phiæ genere excultissimus: tam Vir, quam
puer SS. literarum Lector studiosissimus, Cul
tor Dei sui devotissimus, ut nimis longum es
set, à Pietatis & virtutum ejus genere transire
ad species Mortuo Patre Pipino Regnum cum
Carolomanno fratre fuit partitus, Wormatia
residens. Adriano Papæ, & afflictissimo Ec
clesiæ statui, contra *Desiderium* Longobardo
rum Regem auxiliatrices manus potentissime
præbuit, fugato, tandemque in obsidione Ti
cinenfi capto Desiderio, & Leodium relegato,
Regnóque Longobardorum in Italiâ extincto.
Hinc summa, & ea quidem Imperatoria ei ob
lata fuit Romæ dignitas. Bellum Italicum ex
cepit Expeditio in Saxones, quæ duravit annos
circiter 33. ob Saxonum partim fidem lubri
cam, partim in resistendo fortitudinem, Duci
bus ejus gentis *VVitekindo*, ad *Visurgim* Prin
cipe, & *Albione*, Principe ad *Albim*: his victis
multæ inter eos à Carolo erectæ fuerunt Scho
læ & Ecclesiæ. Hoc bello gliscente; erupit
etiam Bellum in Hispania Saracenicum, in
quo Carolus bis victus, amissis multis, & inter
hos etiam Rolando, ex Sorore nepote, Duce
fortissimo, tandem tertiâ vice pugnans, victor
ad

usque internecionem Saracenicam evasit, ut
urgendi facultas victis ampliùs non daretur.
Et progressum felicitate Thassilo, Rex Bo-
rum motus, in Carolum incitavit univer-
sam Bavariam; Et quanquam inter Carolum
Thassilonem paciscendo res composita es-
set, fractâ tamen Pace Thassilo ad arma re-
cessus, à Carolo victus, regno mulctatus, &
aureaci in Monasterium detrusus fuit. Hun-
nos & Avars, quos Thassilo in bellum con-
tra Carolum asciverat, Bavariam post victum
Thassilonem hostiliter vastantes, ex superiore
Pannoniâ pepulit, eamque Regni sui limitem
versus Orientem constituit: Germaniam Gal-
liâ conjunctam in duo Regna distrahens, in
Occidentale ad Galliam, quod *Westreich* / &
Orientale quod *Oestereich* / teutonicis vocabu-
lis nominatur. Hæc præcipua Bella Caroli.
His peractis, ad sopiendos Romæ tumultus
Romam profectus, & anno Christi 800. festo
Nativitatis templum ingressus Imperator Ro-
manorum à Pontifice Leone renunciatus fuit,
populo acclamante: *Carolo Augusto à Deo coro-*
nato, magno & piissimo Imperatori Romanorum, vi-
ta & victoria! quam inaugurationem licet ille
primùm averfatus fuerit, tamen missis ad Ire-
nen Orientis Imperatricem legatis, de toto Oc-
cidentis Imperio sibi concesso transegit, quæ
transactio

Transactio à Successore Nicephoro rata habita fuit, ut Carolum triplici jure Occidentis Imperatorem fuisse, dicendum sit; *Belli, Electionis & Transactionis*: Pontifice nihil, præter declarationem Electionis legitimæ, conferent. Hinc exteris Principibus & populis admirationi fuit, etiam Persarum Rege, & Maurorum Principibus Legatos cum muneribus mittentibus. Divisis ergò, & distributis inter filios Regnis, cura ei præcipua fuit constituere Ecclesias, & ædificiis exornare Regna. Luxum quoque Sacerdotum compressit; Aliquando non neminem eorum, sine suppedaneo, uno impetu in equum insipientem revocavit, ei dicens: *Vales, ut video, viribus, & Eques non malus es, opera tuâ in bellis utar, ubi tua virtus enitescat: over Christi alii ignobili, & imbecillo committam.* Moriturus testamentum erexit, uti justissimum, ita propter misericordiam erga pauperes, piissimum: Ludovicum etiam filium, Aquitania Regem, Procerum consilio & consensu diademate imposito, jussit Imperatorem appellari. Tandem febris & pleuritide, septimo, postquam decubuit die, decessit, ætatis anno 72. Regni 47. Imperii 14. Aquisgrani, ubi templum condidit, humatus.

[Hac ætate florere *Paulus Diaconus* Historicus, *Haymo*, *Rabanus*, *Oecumenius*, *Suidas*, *Theophylactus*, *Alcuinus*, *Eginhardus*, alii, Ludo-

II. LUDOVICUS Pius (A.C.814.) cum Leo-
 Armenio, Constantinopolitano Cæsare,
 amicitiam renovans. Pius dictus ob favorem
 erga Ecclesiam. Ante Imperium bello, in His-
 pania contra Saracenos, clarus. Danicum bel-
 lum, à Patre Carolo relictum, confecit, Bern-
 hardum, Longobardiæ Regem, suum ex fratre
 Pipino nepotem, rebellantem, & omnes ejus
 Ecclesias, luminibus privavit, excæcatumque in
 Monasterium detrussit, paucis diebus post ex
 merore fato functum. Tandem instinctu E-
 piscoporum, quorum fastum represserat, à pro-
 priis filiis captus, & in Monasterium detru-
 sus fuit, missâ Augustâ novercâ in Italiam, ob
 suspicionem molitionum, quam ei Episcopi
 concitaverant, & Lothario filiorum Ludovi-
 ci natu maximo, impulsu Episcoporum, Impe-
 rium invadente, qui, cum exercitus ad liberan-
 dum Ludovicum undique conflatos videret,
 nolens volens Patri supplex factus, rebellionis
 veniam petiit & impetravit. Tandem Insi-
 gnia Imperii in Lotharium transmittens. Mo-
 guntia mortuus est, anno ætatis 64. Imperii
 27. tres filios relinquens, Lotharium, Ludovicum,
 & Carolum Calvum.

[Hâc ætate vixerunt *Maurus, Nicephorus* &c.]

III. LOTHARIUS; (A.C.840.) Hic jure
 successionis omnia ad se revocans, Ludovicum
 Bava-

Bavariâ, & Carolum Aquitaniâ contentos
 vere, sibi que parere jubens, à duobus his fi-
 tribus, ad æqualem divisionem, ineunda
 adigitur, ita, ut Ludovico *Germania*, Caro-
 Calvo *Francia*, Lothario cum Imperio Itali-
Gallia, *Belgium*, *provincia regnum*, cum *Austrasia*
 & *Lotharingiâ*, cesserint: Dehinc externis be-
 lis quemlibet horum Fratrum in suis Provin-
 ciis vexantibus, contra Ludovicum Bohemi &
 Marcomani, contra Carolum Normanni
 contra Lotharium Pontifices, Græcos Impera-
 tores reducere conati, surrexerunt. Tandem
 deposito Imperio inque filium Ludovicum
 derivato, Lotharius in Monasterium conce-
 sit, non diu post finiens, ipsius etiam filiis a
 breve tempus superstitis. Imperii ejus an-
 ni numerantur 14.

IV. LUDOVICUS II. (A. C. 855.) filius Lo-
 tharii: Princeps pius, perhumanus, beneficentis
 ingenio & consiliis valens, ad stuporem in li-
 teris divinis & humanis versatus. Cum Sclavis
 & Saracenis graviter confligens, victor evasit
 adjutus à fratre Lothario. *Adalgisum* Ducem
 cum Græcis colludentem, turpissimâque pro-
 ditione se Beneventi in Palatio captum tenen-
 tem, nec sine cautelâ veniæ, sub juramento, di-
 mittere volentem, ut hostem publicum pro-
 scripsit, postquam Papa Iohannes eum hoc ju-
 ra-

mento solverat. Expostulavit cum Nobilitate Romanâ, quod absque suo consensu Patrem elegerent moritur nullis relictis hæredibus. Imperii ejus anni numerantur 19, menses 6.

V. CAROLUS II. *Calvus*, (A. C. 876.) Gallicæ Rex, à Iohanne IX. Pontifice, ingentibus honoris cultu, hoc est, corrupto, Romæ consecratus Imperator, resistente licet fratre Ludovico, nato majori. Metu ergò fratris, ut Italiæ Imperium firmiùs muniret, rem amicitiiis aggressus est. Duces novos creando in Italia, quæ res Carolinis, & ipsi Italiæ, pessimè cessit. Variam expertus fortunam veneno à Sedechiâ, Medico Hebræo extinctus interit, Princeps alioquin literarum amantissimus, & eruditorum Fautor, qui etiam Arabum libros in latinam linguam transferri curavit: Regni ejus post parentem anni numerantur 37. Imperii verò 2.

VI. LUDOVICUS III. *Balbus*, (A. C. 878.) Calvi filius. Patri succedens, morbo prædictus & correptus interit, Imperio non diu gustato, relictò filio posthumo, *Carolo Simplici*. Imperii ejus est annus 1, menses 6.

VII. CAROLUS III. *Crassus*, (A. C. 880.) Ludovici Germaniæ Regis filius, Pontificem contra Saracenos juvans, & Longobardorum Regno

Regno occupato, Romæ pronuntiatur Imperator. Clarus & felix fuisset hic Carolus, tam scivisset parta tueri, quam quærere. Ducibus enim ejus fratribus, quos habebat, defunctis, Germaniam omnem, Italiam & Galliam obtinuit, quod præter Carolum Magnum, & Ludovicum Pium, nulli contigit: Sed infelicissimus, vel tandem propriâ culpâ, dum armis suis diffusus, turpiter cum Normannis pacatus erat, bonam regionis Franciæ trans Sequanam partem de suo deinceps nomine Normanniam appellatam, ipsis concedendo: quæres in magnum odium eum conjecit, & id quidem in majus auctum, cum uxorem Richardam, Regis Scotiæ filiam, fœminam pudicissimam, ad ulterius falso accusatam, repudiaret. Tandem inutilis Imperio, nec animo, nec corpore valens, à subditis depositus, vivus Successorem Arnulphum habuit, ad tantam paupertatem reductus, ut sæpè victûs quotidiani penuriam pateretur, derelictusque ab omnibus in ignobilis Sueviæ pago vitam finiverit. Imperii ejus anni numerantur II. & quod excurrit.

VIII. ARNULPHUS, (A. C. 888.) Carolomanni Regis Baviaræ, & Ducis Carinthiæ filius naturalis, nepos Ludovici Senioris Regis Germaniæ. Nullam provinciam pacatam accepit, scissumque sub eo diversis modis Imperium.

um, cum singulae Provinciae singulos Reges
eare niterentur. Tunc etiam Hungari ex
ythia pulsī, irruerunt in Pannoniam, & Ger-
maniae insignes Clades intulerunt, Bis cum
Normannis, ut eos à Burgundia abigeret, con-
ixit, prima vice, se absente, victus; secunda
vice, se praesente, fortiterque pugnante, Victor.
Cum Othone in Francia transegit, ut ad *Caroli*
Simplicis maturam usque aetatem titulo Tute-
læ Franciam administraret. Hinc à *Ruperto* O-
thonis fratre, Avo *Hugonis Capeti*, *Carolo Sim-*
plici de Regno lis fuit mota, ut hujus nepos
Carolinae stirpi tandem ademptum Regnum
ad se transferret. Progressus in Italiam, *Gui-*
done ejusque filio victis, tandem à *Guidonis*
conjugē, quam in arce *Camerina* obsidione
clausit, insidiosè victus interit, dum hæc val-
dè astuta, per quendam, auro in id corruptum,
ei pharmacum ingessit, quo accepto, ipse in tri-
duanum, & eum quidem tam altum somnum
conjectus fuit, ut nullo strepitu excitari po-
tuerit, expergefactusque nihil senserit, & cor-
pore putrefactus tanta pediculorum multitu-
dine infectus fuerit, ut nulla Medicorum cu-
raminui posset; Quanquam sit, qui scribat,
eum ex Italia, morbis gravissimis obnoxium,
rediisse, & ob conjugis suæ adulterium, cujus
convicta fuerit, turbatum, paralyti finivisse.
h Quo

Quo morbo etiam extinctus finivit. Imper
ejus anni numerantur 12.

IX. LUDOVICUS III. (A. C. 900.) filius *M
nulphe*, ultimus Carolinæ stirpis Imperator, à Pontifice coronatos Pseudo Cæsares sibi op
positos habuit, *Ludovicum* Bissonis filium, quem
Carolus Regem Italiæ creârat, hoc que à *B
ringario* Veronæ capto, & exoculato ipsu
Beringarium, sed & hujus coronatione, tan
quam per vim facta, in Synodo Episcoporum
quàm Papa Iohannes IX. Ravennæ ann
póst egit, abrogatâ, *Lambertum*, quem Conci
liabulum hoc quasi penes ipsum fuisset abro
gare & eligere Imperatores, pro legitimo Im
peratore habuit; ut iniquissima tunc tempor
fuerint, passimque in Italia, in Germania &
Lotharingia motus gravissimi, à quibus sopier
dis *Ludovicum* abstraxit Hungarorum in *B
variam* truculenta irruptio, contra quos infel
cissimè pugnavit, ut pace ab ipsis auro redem
pta, præ mœrore animi in morbum delapsu
vitam finiverit, annos vix novendecim natu
non relicto hærede, ultimus ex Imperatorib
stirpis Carolinæ, quæ continua successione an
nos 112. dignitate hac fuit gavisa. Imper
ejus anni numerantur 12.

X. CUNRADUS I. (A. C. 912.) filius *Cunr
di*, Comitis Franconiæ Orientalis, ab Otton
Duc

duce Saxoniam, Imperium oblatum ob ætatem
excusante, nominatus, cui Arnolphus Bavarus,
cognomine *Malus*, Gislebertus Lotharingus,
et Carolus Simplicem opposuerunt, quæ res
rupisset in incendium, nisi Hungarorum ir-
ruptio in Bavariam id suppressisset. His autem
submotis, Cunradus indictis Comitibus Imperii,
hostes suos proscripsit, Bavarum pepulit, Lo-
tharingi duos fratres, quos captos tenebat, se-
curi percussit, hocque modo Germaniam pa-
cavit, contra Henricum Saxonem, Arnolphi
Imperatoris, ex filia Ludgarda, nepotem, diu
belligerans, tandem morti propinquus, sce-
ptrum & Insignia Imperii ei mitti curat, ob
insignem ejus virtutem, Imperio defendendo
suffecturam, quam fuit in Expeditionibus ad-
versus eum expertus Laudatissimo Patriæ amo-
re privatis inimicitiis publicam salutem præ-
ferens: Qui Imperator ob maternum à Carolo
M. in se derivatum sanguinem, Carolidis an-
nectendus fuit. Imperii ejus anni numeran-
tur 7.

CAP. V.

Recita Imperatores sub Dynastiâ
Secunda, quæ est Saxonum, ab Henrico Au-
gusto, ad Cunradum Salicum.

HENRICUS AUCEPS, (A. C. 910.) sic dictus, quod in Aucupio Imperii Insigni à Cunrado I. per fratrem Eberhardum suscepit, inaugurationis ritu Frizlarii peracto Pontifici Herigerio unctionem offerenti in conventu Procerum, respondit: *Satis est me divinâ annuente gratiâ, vestrâque, Principes, pietate, Regem dici Romanorum. Tanto honore nos indignos arbitramur. Penes eos unctio sit, qui majores esse cupiunt. Hâc sumus appellatione contenti. His dictis manibus cœlum versus elevatis, Deo se Imperiumque commendavit. Hinc populi applausus: Deus te Regem custodiat! Deus de iurat! Dia tibi gratia adsistat!* Duxerat is jam antea filiam Comitum Oldenburgensis, viduam, quæ post obitum sui Mariti Monialis facta fuerat, ex qua filium Dankwerdum suscepit, sed Episcopis hoc non licere affirmantibus, divortio eam dimisit, in ejus locum ductâ Mechilde Ringelheimensi, quæ ipsi, antequam Imperator fieret, Othonem Magnum peperit. Inter Principes motus æquitate sua non armis diremit. Arnolphum Bavarum, cognomento Malum, æmulum Imperii, ab exilio reducem placavit. Brandenburgum, Henetorum propugnaculum, asperrimâ hyeme, Castris in glacie positis, expugnavit: orâ istâ in Præfecturas limitaneas, quas Marchias vocamus, præsidibus distributâ. Hungaros in Saxoniam furio-

irruentes ad Mersburgum, implorato prius
omine divino per Kyrie eleison ad interne-
onem delevit, quadraginta millibus eorum
adentibus: hinc *Pater Patriæ* dictus. Cinctus
tineri in Italiam, ad sedandos inditos in eâ
notus, paralyfi diem obiit, ætatis anno 60. Im-
perii 17. mense 6.

II. OTHO I. *Magnus*, (A. C. 936.) Henrici
filius, ut dictum, ex Mechtilde susceptus; *Ma-*
gnus dictus ob rerum gestarum magnitudinem,
& virtutis præstantiam, à Patre Imperii Col-
lega designatus. Initia gubernationis pericu-
lorum habuit plena, motibusque intestinis
turbida, quos tamen tam feliciter, quàm for-
titer compressit, hostibus in fugam coniectis, &
Principibus, qui Fax & tuba erant tumultuum,
armatâ manu victis, fugatis, cæsis: quos inter
imprimis erant *Arnulphi Mali Ducis Bavariæ* fi-
lii, *Eberhardus*, *Arnolphus* & *Hermannus*, qui Pa-
tre defuncto se Ottoni Imp. opposuerunt,
quos Otto Ducatu Bavariæ exuros, titulo Co-
mitum *Spirensium* contentos esse iussit, donec Ot-
toni III. *Vittelsbachio* ex his comitibus postea
genito à Friderico Barbarossa Bavaria, *Henrico*
Leoni erepta, cum Palatinatu iterum fuit con-
cessa. Domi rebus compositis, *Hugonem Cape-*
tum in Gallia, *Ludovicum* Franciæ Regem, Im-
peratoris generum, vinculis tenentem, exerci-
tu

tu suo Parisiorum urbi admoto, ita afflixit, Ludovicum libertati, regnum Ludovico restituerit. Hinc in Italiam profectus, Berengarium consensu Papæ titulum Imperatoris jactantem fregit, cum filio relegatum in Germaniam mox tamen Longobardiæ restitutum. Ex quo offensio filii Ludolphi, & generi Cunradi Suevi, ut arma in Patrem sumserint, quorum tamen copiae fusæ sunt, ut filius & gener nudis pedibus ad Patris genua advoluti, & multis lacrimis culpam deprecati, veniam consequi adacti fuerint. Hungaros interea, incredibili multitudine Germaniam infestantes, & potentiam Imperatoris attritam opinatos, propè Augustam fudit & fugavit, tribus eorum Regulis, ad dedecus gentis, suspendio punitis. Bellum etiam minora contra Danos & Henetos gessit, iisque confectis, & Pace firmatâ, ludos Equestres, quos *Torneamenta* vocant, primus in Germaniâ instituit, & Privilegiis ornavit. Interim Berengarii inhumanitas in Italiâ recrudit, quem Otho à communibus Italiæ quiritationibus attractus, ditione exiit, exutumque ad perpetuos carceres Bambergæ damnavit, cuius filio Alberto cum Iohannes XII. Pontifex, oblitus recentissimorum beneficiorum Othonis, adhæreret, eò indignationis Othonem commovit, ut deposito Iohanni XII. Leonem substitui-

merit, & jura Imperatoris in eligendo Pa-
 hoc actu renovarit, Romanis & Papâ
 nuò ad ingenium Perfidia redeuntibus,
 avissimamque Othonis offensam & anim-
 versionem sibi attrahentibus : donec veltan-
 em majoris autoritatis ergò filium Othonem,
 Romam vocatum, Imperatorem renuntiari
 uravit, desponsâ ei Theophaniâ, Nicephori
 Constantinopolitani privignâ ; quod cum
 Græci ægré ferrent, Othonis exercitum,
 quem miserat ad excipiendam nurum, violato
 Legationis jure, trucidaverunt : injuriâ tamen
 non diu inultâ manente, Calabriâ & Apuliâ
 per Othonis Duces Græcis ademptâ, captisque
 sine naribus Constantinopolin remissis. Re-
 gressus ex Italia, recordatus, mulierem, quæ
 eunti in Italiam de illato sibi stupro retulerat,
 advocavit, quæ dum abolitam matrimonio
 ignominiam referebat, nec pœnam urgebat,
 non sic per Othonis barbam, respondit, sentit dola-
 brum (barbam enim in pectus promissam ritu
 prisco gestavit.) *Nam inter vos (addebat) facta*
collusio sacris legibus non imperat. Exemploque
 adulter securi percussus. Circa ejus tempora
 Otho Hatto, Episcopus Moguntinus, Comb-
 stor ille pauperum famelicorum, *frugibus con-*
sumendis mures eos natos, dicens, vixit, tandem
 ipse comestus à muribus, cujus turris in medio
Rhe-

Rheno, propè Bingam adhuc conspicitur quam historiam *Serrarius*, contra *Trithemium* aliosque negat, *Marcus Eridericus VVendelm* affirmat. Circa vitæ finem gratitudinis causæ erga Deum, cujus auxilium & protectionem multipliciter senserat, Archiepiscopatum Magdæburgi instituit, primusque Archiepiscopus *Albertus* ordinatur; cui Otho suffraganeos esse voluit Episcopum Misnensem, Cicensem, Mersburgensem, quos Episcopatus instituerat, & redditibus ex agris atque urbibus, Sclavis ademptis, liberaliter instruxerat, &c. Tandem Memlebiæ, deficientibus viribus præsentis filio & uxore, vitam placidissimè claudit, cum imperasset annos ferè 37.

[Per eadem tempora claruere *Luitprandus*, & *Willelmus* Historici.]

III. OTHO II. (A.C. 973.) Othonis M. filius, & Patris, & propriâ virtute clarus: Imperium pacatum accepit, excepto uno *Henrico Bavaro* patruele, qui iuvantibus Episcopis *Ratisbonæ* Imperator renunciatus fuit, quem tamen nullo negotio compescuit, & Principum consensu Exilio multavit posthac tamen rebus ei non benè cedentibus. *Lotharius* Rex Franciæ movens de Lotharingia controversiâ bellis eum eò adegit, ut Lotharingia in fide Imperii quidem manserit, sed valdè imminuta, multisque de corpore membris abscissis, & ad ali-

is, verbi gratiâ, Episcopum Coloniensem & Eodensem translatis. Contra Græcos, qui auxilio Saracenorum Apuliam & Calabriam, ab Othone I. ob violatum Ius Legatorum ipsas ademptas, recuperare tentabant, infelicius pugnavit, atroci prælio fugatus, conscensâque scaphâ à Pyratis interceptus, sed ab his non agnitus, & græcâ linguâ, quam puer didicerat, amabilis, lytro se redemit, recollectis tamen vel tandem viribus, Saracenos ad internecionem delevit, ut inde *Pallida mors Saracenorum* diceretur: Inde Benevento deletus, Romam regressus, Senatum cum Papa convivio excepit, oculisque Rebellionis autores notavit, quos à mensa abreptos militum gladiis jugulari iussit. Hinc à quibusdam *rubeus*, à quibusdam *Sanguinarius* Otho dictus. Romæ decessit ventris profluvio, vel, ut alii volunt, ex vulnere sagittæ venenatæ in bello Saracenico. Imperii ejus anni numerantur 10. mens. 7.

IX. OTHO III. (A.C. 983.) filius Othonis II. ex Theophaniâ Reginâ, cognomento *das Kind* / quod puer decennis Patri substitutus fuerit, multis aliis Imperium affectantibus; *Italis*, qui dare, non accipere, volebant Imperatorem; *Lothario* item Rege Francico, & *Henrico* Bavaro. Regimen aggressus, ea specimina sapientiæ edidit, ut *mirabilia Mundi* diceretur. Sum-

ma rerum ab ipso gestarum est, captum Consilium pacandæ Germaniæ efficax, in quo undecim integros annos fuit versatus, Sudiosus conjungendæ Italiæ cum Germania, ut du nobilissimæ Nationes in unum corpus coalescerent, & Italia æquabili servitutis & libertatis temperamento cum Germania Imperii Sceptrum agnosceret; *Crescentii*, Consulis Romani, tribunitio supercilio Romæ tumultuantis, Pontificatûmque pro lubitu tractantis, justissima trucidatio, quem post summam ignominiam, qua aversa facie vili jumento per Urbem ductus fuit, minutis sectionibus membrorum cruciari, cruciatûmque ad portam suspendi iussit. Inprimis in rebus ejus gestis notabilis est Paparum Romanorum tûm punitio, tûm in ordinem redactio; dum ex Brunone Saxone Pontificem, Gregorium V. fecit; Iohannem XVII. à Crescentio factum, & Gregorio V. oppositum, naso truncavit, oculisque privatum de Capitolio præcipitavit: In reliquis omnibus ad Germanorû Imperium ita attentus, ut post Providentiam Dei, ejus Constitutionibus adhuc dandum sit, quòd Romani Imperii Axiomate Monarchico Germania decora esse nondum desierit: fundamento ab eo jacto laudatissimi Electorum Collegii, (numero licèt septenorum nondum definito) quod

quod Majestatis Imperii conservandæ quasi
maceria est, inter quam Germania, & cum Ger-
mania ipsum Imperium, quantum in fatis est,
sartum tectum permanet, præsertim Caroli V.
Aurea Bulla accedente, de qua infra suo loco
dicetur: Uno conjugio infelix, ob impudici-
tiam conjugis *Mariæ de Arragonia*, quam vi-
vam flammis addixisse scribitur, cognita mira-
bili casu ejus impudicitia. Hæc enim cum fru-
strâ ad adulterium tentatum Comitem elegan-
tioris formæ, ut insidiatorem suæ pudicitia, ac-
cusaret, & ut capitis damnaretur, Maritum Im-
peratorem facilè permoveret, factum est, ut
Comitis relicta vidua, rerum omnium gnara,
Mariti innocentiam, illæsis manibus ferrum
candens sumendo, probaverit. Hunc Otho-
nem, viduarum conthorali costa, Crescentii vi-
dua Romæ pellexit, quæ dum frustrâ ejus con-
jugium sperâisset, veneno occulto Roma abe-
untem, adorta est, missis ei Chirothecis affabrè
factis, sed veneno infectis, quibus pruden-
tissimus Imperator ab astutissima foemina ex-
tinctus fuit, anno ætatis 28. Imperii ejus anni
sunt 18. Mensis 1.

V. HENRICUS II. (A.C. 1002.) *Sanctus*, sic
dictus ob vitæ morumque sanctitatem illu-
stem; Bavariæ Dux, Othonis Magni pro-
pinquus. Rebus intestinis pacatis, Henetos, &
Christi & Imperatoris jugum excutientes, ad
officiam revocavit. Bohemiæ Ducem, & Po-

loniæ Regem *Boleslaas*, se ut Imperatorem asperrantes, adegit ad obedientiam, compressa simul rebellione, quam fratres *Chunigunda* Augustæ moverant. *Bambergensem* Comitatum, masculo Successore carentem, in Episcopatum convertit. Sororem *Ciselim* virginem, forma præstantissimam, Ungarorum Regem per Legatos in uxorem petenti, hac conditione concessit, ut Christianus fieret. Hinc Ungarorū ad fidem Christi conversio. *Arduinū* Marchionū, à Proceribus Imperatorem factū, bello vicit fugavitque. *Claudus* etiam dicitur, quòd insidiis in Italia interceptus, & Ticini in curia negligenter custoditus, luxato crure saltu evaserit, claudusque per vitam reliquam manserit: quam injuriam graviter ultus est. Mutuo consensu ejus conjux *Chunigunda*, *Sigifridi* Palatini *Rheni* filia, illibata in ipso thoro Virgo māsit, ut moriturus Episcopis dixerit: *Recipite, quā mihi tradidistis, virginem vestram*. Paulò ante obitum Successorem nominavit *Cunradum Salicum*, de quo jam in Dynastiā tertiā dicetur. Imperii ejus anni numerantur 22. menses 5.

CAP. VI.

Quinam fuerunt Imperatores sub Dynastiā tertiā, scilicet Francorum, à Cundo Saliquo, ad Cunradum tertium?

UNRADUS II. (A. C. 1024.) *Saliquus*, post integrum biennium in possessione Imperii, contradictione sublata, confirmatus, & post confirmationem æmulatione conspirantium Ducum turbatus, quos bello vidit, Ernestumque Sueviæ Ducem, factionis caput, trucidavit, aliis bellis alibi, cum primis contra Mediolanenses & eorum Episcopum, feliciter confectis; & Burgundiâ cum Germania denuò conjunctâ. Tandem in Germania repentinâ morte fato functus, Spiræ in summo Templo sepelitur. Imperii ejus anni numerantur 14. mens. 10.

[Circa hæc tempora vixit in Italia *Guido Aretinus* Monachus, qui novam cantandi rationem per Syllabas, *ut, re, mi, fa, sol, la*, excogitavit,]

II. HENRICUS III. (A. C. 1039.) *Niger*, Cunradi filius, undecim annorum adolescens, progressu Imperii felix, & pius. Bohemos, tributum pendere renuentes, subegit, victo eorum Rege Bretislao, regiumque titulum deponere coacto. Hungaros, Regem suum ob religionem de Statu deturbantes, in ordinem redegit; Alberto Bavaro, fidelem operam ei in hac Expeditione contra Hungaros præstanti, parte de superiori Hungariâ concessa. Pontifices ipsos, totam Italiam scindentes, deposuit, Benedictum IX. Gregorium VI. Sylvestrem III.

III. iis substituto Clemente II. sed & hoc per
venenum sublato, & post eum, Damaso, etiam
à se constituto, Leonem IX. nominavit: Civi-
bus Romanis Imperatori jurantibus, se post
hac sine Cæsaris consensu neminem electuros.
Tandem fortunâ versâ, in bello contra Slavos
Lusatios victus, fugatusque, Bretfeldiæ ad
Hercyniæ sylvam morbo correptus, anno 40.
ætatis decessit; Ultimus Imperator, qui Im-
perii Majestatem à Pontificis tyrannide illiba-
tam conservavit. Imperii ejus anni sunt 17.
mens 4.

[Huic Imperatori Synchronus fuit *Hermannus
Contractus*, Monachus S. Galli. Item *Lambertus
Schaffnaburgus*.]

III. HENRICUS IV. (A. C. 1056.) puer qua-
tuor annorum, Patri successit, Matre ejus Im-
peratrice Rempublicam moderatè & benè ad-
ministrante. Hujus Imperatoris vitam, si quid
dandum est cœlestium peritis, perpetuis oppo-
sitionibus & quadraturis luminum erratico-
rum, turbatam fuisse oportuit. Sed sortes no-
stras, quomodocunque id fiat, in manibus Do-
mini esse, fidelis anima statuit. Ejus adolescen-
tia maternæ educationi Episcopi Coloniensis,
Ecberti, & Othonis artibus subtrahita, summis
periculis fuit obnoxia. Puer enim Henricus,
persuafus ab Hannone Episcopo Coloniensi,
&

Egberto Marchione Saxonie, ut secum ascenderet in navim, abductus fuit, & cum se abductum videret, vim metuens, ex navi defiliit, ut periret in aqua, nisi Marchio cum maximo periculo se in flumen conjiciens, puerum servasset. Hujus Imperatorie Juventuti adhibitus fuit Adelbertus Archiepiscopus Bremensis, pessimus neglector, Seductor & Instigator pueri ad vitia, in quæ ejus Ingenium pronum videbat. Annorum 13. puer, ad Imperium quasi extrusus, primò Salomonem, Hungariæ Regem à Bela patruo ejectum, armatâ & victrici manu in Regnum restituit: dehinc in Slavos Lusatios felix Expeditio, quam seditiosa Saxonum ex odio, adversus Henricum incepta conspiratio excepit, cujus autor erat Otho, Dux Bavarie qui missus in Italiam ad exigenda Tributa, Imperium, adminiculantibus aliis Episcopis & Principibus, haud obscure affectavit, quos justo prælio à Suevis & Bavaris adjutus Henricus in Thuringiâ fudit, Principibus, qui se dediderunt, in custodiam traditis, qui elapsi, atrocioribus bellis Imperium cum Imperatore concusserunt. His motibus nova Fax incendii, ad absumendam Majestatem Imperii accessit, nempe edictum Gregorii VII. qui antea Hildebrandus dictus, quo solenniter abrogavit Imperatori suam potestatem in distri-

tribuendis & confirmandis Episcopatibus vindicando eam inprimis Romano Pontifici quæ res uti Episcopis, ad eximendos se ab Imperatoris, legitimi sui Magistratûs divinitus datâ potestate, erat acceptissima, sic etiam ad opprimendum Imperatorem accomodatissima, Saxonibus præsertim universæ Germaniæ exitiosum Edictum approbantibus, ignique Romæ ardenti delationibus adversas Henricum oleum affundentibus, ut Henricus gravissimis minis territus, ob delicta juventutis, quæ non nulla fuisse, facile concedimus, Iudicio Papæ se sistere, ejusque cognitioni subjicere coactus fuerit, qui Romam veniens, antequam in conspectum Papæ veniret, totum tri-duum in Arcis, ubi Pontifex erat, arcam & vestibulo, tenui cultu, nudis pedibus, regisque Insignibus depositis, ad usque vesperam jejunus permansit, donec quarto die amissus, leges repetitas, vix mancipio, nedum Imperatori, præscribendas, denuò accepit, & abominanda sacra Pontificis sustinuit, post multam Majestatis pessundationem, vel tandem dimissus, interim Imperio per Saxonis conspirationem domi privatus, ab ipsaque Ecclesiâ proscriptus, in Rudolphum, Sueviæ Ducem, Imperio collato, cui Pontifex coronam cum hac inscriptione misisse scribitur:

*Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolpho,
hac rerum indignitate Rhenani & Franci, etiam
Italiae Proceribus, ob contumeliam Imperatori
illatam freudentibus, Duce Gothofredo
Bullionæo commoti, arma pro Henrico contra
Rudolphum sumunt, ad quos Henricus,
clām Romā abiens, se contulit, cum Saxoni-
busque novem justis præliis confligit, & quarto
prælio Rudolphum fugavit, ut amissā pu-
gnando dextra (Helmoldus eam tantūm le-
thaliter sauciam scribit) eaque sibi allata, jam
expiraturus, Episcopis circumstantibus dixe-
rit: *Hæc dextra est, qua Imperatori promissam fi-
dem confirmavi, hæc violatæ à me, vobis impulsori-
bus, fidei argumentum, & nefariæ perfidiæ vestræ
testis est, de qua vobis rationes reddendæ erunt Deo.*
Cum Henrico referebatur, esse Rudolphum
regaliter sepultum; Optarem, respondit, omnes
meos hostes tali monumento conditos. Hinc ab Im-
peratore tota belli moles in Pontificem con-
versa, captâ post biennium Româ jura Impe-
ratorum asserta, Gregorius Pontifex fugitivus
dignitate dejectus, & Clemens Ravennas ei
substitutus fuit. Dehinc regressa in Germani-
am adversus Saxones expeditio, quorum impe-
tus, ipsis ferro, aliisque casibus absumptis de-
ferbuit. Romæ tamen rabie Pontificum non
desinente, sed instar hydræ Lerneæ vires novas,
prio-*

prioribus truculentiores, resumente. Attritus enim Saxonibus, Urbanus II. Papa, Clemens Successor, *Cunradum*, Henrici filium, in Henricum Patrem concitavit. Urbano immatura morte sublato, Paschasius II. Urbani Successor, *Henricum* filium alterum Henrici Imperatoris itidem in Patrem parricidali inflammavit odio, ut is adjutus Saxonum ope, Patri multis certaminibus afflicto, auxiliisque nudato Imperium extorlerit, Moguntino, Pontificis jussu, ornamenta Imperatoria ei in conspectu filii detrahente, ipsique filio in conspectu Patris conferente. Valdè quidem inter se Scriptores de hoc Imperatore discrepant, prout erat affectus, & studium partium: ut ut sit, Acta, quæ utrinque in confesso sunt, Imperatoriam majestatem à Papa & Episcopis pessimè pessundatam esse loquuntur. Fortissimum quoque & Patriæ amantissimum fuisse hunc Imperatorem, ex rebus gestis colligendum est, ut discas *ex ungue Leonem*. Sexagies sex cum hostibus ferocissimis pugnavit, supergressus M. Marcellæ Expeditiones, & Iulii Cæsaris bella, si numerum spectes. Motus horum temporum antecesserunt multa prodigia, quorum ex divina intentione scopus est, nostra ante plagas ad Deum conversio: quæ erant, Cometa aliquot mensium; ignea acies in æthere, monstrosi par-

artus; infantes in utero materno locuti; pa-
es fracti sanguine fluentes, &c. Imperatore
imperante Expeditio sancta in Palæstinam su-
cepta fuit, cujus Autor imprimis *Petrus Ere-*
nita erat; *Vilhelmus Malmesburiensis*, qui
cum vixit, putat, si in unâ summâ computentur,
fuisse ad *sexagies centena millia hominum*, qui
cum temporis, anno nempe Chr. 1096. & se-
quentis temporibus in Palæstinam profecti fue-
runt. Mortuus est hic Imperator Leodii mœ-
tore animi, quo relegatus fuit, postquam 56.
annos pila fortunæ, 49. Imperator fuit.

[Sub hoc Imperatote floruit *Ivo*, Episcopus Carno-
lensis, qui ex Canonibus Sanctorum Decretalia con-
scripsit, & pro Iureconsultorum Patrono habetur:
Item *Marianus Scotus*, Monachus Fuldensis, *Cunradus à Liechtenau* / Abbas Urspergensis, &c.

IV. HENRICUS V. (A. C. 1106.) magis fal-
sz superstitionis fascino, quàm dominâdi cupi-
ditate seductus, patre vivo Imperator factus.
Primæ ejus Expeditio fuit adversus Polonos,
Tributa Imperio debita denegantes. De pace
cum Legatis Boleslai Regis agenti, & mon-
strando iis thesaurum dicenti; *Hic Polonos per-*
domabit, unus Legatorum, detractum digito
annulum adjiciens, respondit, *jungatur aurum*
aurum. Pontificem *Paschasium* Romæ cum sum-
mo suæ vitæ periculo armata manu coegit, ut
occupatis Imperatoris Iuribus in Episcopos
cedere-

cederet: mox tamen post abitum Imperatoris, Pontifex hæc Decreta, quasi per vim extorta in Concilio Lateranensi rescidit, ipso Imperatore excommunicato. Hinc nova Rebellionis occasio, cui *Lotharius*, ob Saxoniam quam beneficio Imperatoris possidebat, extrinsecus ingratus, se Ducem contra Henricum præbuit, sed ingenti prælio ab Henrico superatus. Tandem tamen vertente fortuna, ingenti clade *Henricus* ad *Wolffsholz* affectus, ut ne in Italia, nec in Germania, quò se verteret, videret, in Postulata Pontificum consensit, traditis Imperatoris Iuribus, quæ in Episcopos *Carolo M.* habebat: Quæ traditio magna fuit Majestatis Imperii diminutio: sed ne sic quidem Saxonibus quiescentibus, qui res novæ ubique moliendo, Patriæ communi valdè graves fuerunt. Tandem pacandæ oræ Belgicæ ad Trajectum *Henricus* incumbens, sine liberis, ut tenor quarti præcepti, immorigeris liberis consequenter vindictam Dei minitantis maneret, infelix discessit, Imperii anno 18. mens. 9.

[Circa hæc tempora vixerunt *Bernhardus, Helmol-
dus, Honorius Augustodunensis, Hugo de S. Victore.*]

V. *LOTHARIUS II. Saxo.* (A. C. 1125.)
quem loco *προσθήκης* huic Dynastiæ añectimus.
Hic *Cunradum Suevum*, æmulum Imperii, præ-
ver-

gens, Imperator factus, duas in Italiam expeditiones suscepit, primam ad defensionem *pæ Innocentii II.* contra *Anacletum*, qui tandem defensus Imperatori sua in Episcopos iurisdictione restituere detrectabat: alteram contra *Rö-*
rum, *Siciliæ Regem*, in Bona Ecclesiæ invocationem, quâ expeditione iterum valdè auxit Pontificis potentiam. Hic *Lotharius* Leges Romanas in Apuliâ invenit, quas *Pisanis* donavit, iussu, ut explicarentur, & Jus in Imperio Romano juxta eas diceretur: de quo jure *Uernerus*, homo Germanus, quem *Immerium* vocant, benè meritus fuit; libros Iuris Civilis renovans, & primus Bononiæ in Italia Iuris Professor, hanc professionem, tum collatam aperiens. Regressus ex Italia in Germaniam *Lotharius* in itinere propè *Tridentum*, morbo correptus discessit. Imperii ejus anni numerantur 12. mens. 3.

CAP. VII.

De Imperatoribus Dynastiæ Quartæ, quæ est Suevorum,

Quinam fuerunt Imperatores sub Dynastiâ IV. quæ erat Suevorum, à *Cunrado III.* usque ad *Rudolphum I.*?

CUNRADUS III. (A.C. 1138.) Franconia
 Sueviae Dux, excluso Hérico Superbo Duc
 Bavariae, Lotharii genero, qui per vim Insigni
 Imperii tenebat, certò sibi despondens Imperi
 um hoc tamen neglecto, Cunradus ab Imper
 Proceribus Lothario suffectus fuit. Hinc nov
 motus, quos Cunradus proscriptione dissipa
 vit, Belli tamen telam *Guelphus*, Frater Henri
 ci, Bavariam armis sibi vindicans, ejecto *Lupol
 do* Austriae Duce, pertexuit, fortunâ variâ, exitu
 memorabili. Conclusus is in oppido *Weins
 berg* (ditionis *wirtembergicae*), tandem armis
 & fama oppugnatus, se suosque arbitrio Vi
 ctoris permittere fuit coactus, hac conditione,
 ut oppidum militibus diripiendum daretur;
 Fœminis verò ab irato Victore impetrantibus
 ut liberè abirent, sumptis iis Bonis, quæ aspor
 tare possent, & neglectis opibus, suos viros hu
 meris exportantibus, Cunradi Ira conversa
 fuit in gratiam, ut matronis, suorum conju
 gum fidissimis, etiam bona concessa fuerint;
 frementibus militibus, quòd hæ feminæ leges
 deditionis dolo violassent, Cunradus respon
 dit; *Non revocandum esse verbum Regium*. Circa
 hæc tempora factiosa & feralia *Guelphorum* &
Gibellinorum nomina nata sunt, Milites enim
Guelphi in pugnae congressu clamârunt; *Hic
 Weiff* / Cæsariani verò, *hic Weiblingen*. Quòd
 Cun-

Cunradus Weiblingæ, in agro Wirtembergi-
o, non procul à Stutgardia, natus & educatus
est: hinc Italicâ Dialecto vocabulum, Weib-
ingen, mutatum in *Gibellinorum* nomen:
Velpis Pontificum, Suevis seu *Gibellinis* Im-
perii partes tuentibus. Hic Cunradus, piis-
simis S. Bernhardi suasionibus commotus, ut
Christianorum in Asia tribulatissimorû, ob in-
valescentem Turcarum potentiam, miserare-
tur, contractis ingentibus copiis, Franciæ eti-
am & Angliæ Regibus auxilia sua addentibus,
iter Constantinopolin versus ingressus est, cum
Emanuele Comneno de universa ratione belli de-
liberaturus, qui plusquàm Punicâ perfidiâ o-
pimos conatus Cunradi evertit. Et quanquam
Cunradus Turcas ad Mæandrum ingenti cla-
de fudit, & ad Hierosolymam accessum aperu-
it, tamen triennio elapso, in Germaniam, re in-
fectâ, exercitûque attrito, reversus fuit. Is Im-
perator est, qui *Dicasterium Rotweilense* insti-
tuit, & multas Germaniæ Urbes privilegiis ex-
ornavit, non sine suspitione veneni, à Medicis
Italicis propinati, decessit, Lorchæ sepultus.
Cum decumberet, tam paternè de Imperio sol-
licitus fuit, ut Principibus, qui aderant, *Fride-
ricum Barbarossam*, præterito Filio suo *Friderico*,
ob egregias virtutes, quibus Barbarossa emi-
nebat, commendaverit. Imperii ejus anni fue-
runt 14.

[Circa hujus tempora vixit *Otho Frisingensis*.]

II. FRIDERICUS I (A. C. 1152.) *Barbarossa* / *Ænobarbus*, à barbâ ruffâ sic dictus, Sueviæ Dux
Cunradi ex fratre nepos. Uno omnium Pro-
cerum ore Imperator electus. Suscepto Im-
perio Principes dissidentes mutuâ benevo-
lentiâ devincire studuit: Ottoni Wittelsba-
chio Bavariam, Henrico Leoni ademptam, cum
Palatinatu Rheni concessit; qui Wittelsba-
chius modernorum Electorum Bavariæ & Pa-
latinatus Genitor est, à quo universa hæc fa-
milia descendit: sic etiam relictos à Cunrado
in Italiâ motus composuit. Veronenses, quod
nondum à Papa inauguratus esset, obsequium
præstare recusantes, ita castigavit, ut urbes re-
liquæ venientem promptissimè exceperint,
etiam Mediolanenses solâ autoritate compes-
cuit, imò tertio in Italiam profectus, eorum
urbem funditus evertit, in perlo sale, & indu-
cto aratro, ob recrudescens rebellandi ingeni-
um; à Pontifice *Hadriano III.* inauguratus, in
Germaniam rediit. *Arnoldum* Moguntinum, &
Hermannum Palatinum, in ejus absentia totum
Rheni tractum commoventes, pacavit; Mo-
guntino quidem ob ætatem & ordinem par-
cens. Palatino autem ad receptam tum censu-
ram damnato, qua canem in publicis specta-
culis circumgestare cogeatur. Graves porro
ini-

inimicitia inter hunc Imperatorem, & Pontificem Hadrianum orta sunt: ut Pontifex Imperatorem excommunicare statuerit, quod tamen mors ejus interveniens, dum muscâ suffocatus interiit, impedivit. Causam inimicitiarum præbuere ad Imperatorem literæ, in quibus Pontifex jactavit, *se dignitatis & honoris plenitudinem, coronamque Imperialem Imperatori libentissimè contulisse*, quæ verba non tantum Barbarossam sed etiam Principes ita offenderunt, ut Otho Palatinus Comes Pontificis Legato exerto gladio mortem intentarit. Nec satisfecit Imperatori, quòd Pontifex voces, *Beneficium & coronam conferre, leniverit, ita eas interpretatus, ut non Beneficium pro feudo, sed simplici acceptione pro bono facto, nec conferre pro dare pleno jure, sed simpliciter pro imponere acciperetur*. Convocatis igitur Lombardiæ Proceribus, per Iuriconsultos Regalia Imperii Fridericus discuti præcepit, ex quibus *se iure Dominum Mundi esse intellexit*. Romæ interea Hadriano mortuo, duo Anti papæ emerferunt, Alexander III. & Victor IV. quorum iste proscripsit, hic defendit Fridericum: Victore autem extincto, Alexander, Imperatoris Persecutor, prævaluit, qui Italos, & vicinos contra Imperatorem incitavit. Friderico ergò in Germaniam regresso, Mediolanenses Urbem excitare denuò institue-

i s tue-

tuerunt, quos denuò dissipavit; tandem cum
ipsis Romanis pugna inita, duodecim milli-
bus civium caesis, ipsam Urbem occupavit.
Alexandro fuga, induta veste nautica, dilapso
quem Venetias fugientem cum Imperatoris
filius *Otho* ad Istriam usque persequeretur,
Veneto Ciano captus, & cum triumpho in ur-
bem ductus fuit. Hinc *Fridericus* pro filio Ve-
netiis Papæ supplex factus & ad pedes ejus pro-
stratus, colloque à Pontifice conculcatus fuit.
se scribitur, cum hac insultatione: *super aspidem*
& basiliscum ambulabis, & conculcabis Leonem &
Draconem, *Fridericò*que replicante; *Non tibi,*
sed Petro, etiam Pontifex replicasse; *Et mihi*
& Petro. Accepta dein salute pacis, *Fridericus*
in bellum sacrum se recepit. Omnibus ergo
rebus in Germania priùs benè constitutis, sum-
ptibusque in tam longinqui Belli subsidia
comparatis, Expeditionem Asiaticam aggres-
sus fuit, tribus ingentibus præliis Turcarum
copiis superatis fuisque, plurimisque Provin-
ciis Saracenis ereptis, ita ut *Saladinus*, *Ægypti*
Sultanus, de relinquenda universa Asia cogita-
rit. Sed fata, Asiam urgentia, obstiterunt Vir-
tuti tanti Principis, qui ingressus aliquod *Ar-*
menia flumen, à vorticibus ejus abreptus fuit,
tanto omnium cum luctu, ut vix ulli Princi-
pum plus lachrimarum datum fuerit, utpote
cujus

jus virtutibus integer & justus debetur pa-
egyricus. Non multò post etiam Saladi-
us decessit in cujus funere Præco, ferens in-
torem ejus tunicam, clamavit: *Saladinus,*
sic Domitor, ex tanto Regno, tantisq; opibus, ni-
l præter hoc secum aufert. Friderici anni qui-
us regnavit, sunt 38. Mens. 3.

[Circa hæc tempora vixerunt *Gratianus*, Decre-
torum Compiler, *Petrus Lombardus*, Magister sen-
entiarum, *Avenroës*, item *Petrus Comestor*, ita dictus
quod Biblia ita memoriter proferret, quasi ea in me-
moria ventrem esu comedisset.]

III. HENRICUS VI. (A. C. 1190.) *Asper*, sic
dictus ob severitatem: Hic cum Pater Fride-
ricus in Oriente bello sacro occupatus esset,
tulo Regis res Germaniæ atque Italiæ admi-
nistravit, ejus uxor erat *Constantia*, Rogerii Si-
culi filia, quæ quinquagenaria enixa est filium
in publico tentorio, mulis utriusque sexûs ad-
stantibus, ne filius supposititius haberetur,
quod quidam pro figmento habent. Hunc
cum *Cælestinus* Papa inauguraret, coronam e-
jus pede in terram dejecit, ut significaret, se
habere potestatem ejiciendi Imperatorem ab
Imperio, si ille demereret, Manifesta Maje-
statis pestundatio! In Italiam ingressus, rebel-
les in ordinem redegit, Siciliam puta, Calabri-
am, Apuliam, Neapolin, exquisita supplicia in
autores rebellionis exercens, quibusdam ex-
coria-

coritatis, aliis exocularis, stipitibusque suffixis nonnullis, qui Regnum affectarunt, ignitis Coronis redimitis. Hinc non tantum *Asper*, sed etiam *Crudelis* habitus. Legem sancivit, ut Imperium Successione esset hæreditarium, non arbitrarium Electione; Papâ & Principibus Germaniæ quinquaginta duobus hanc Legem successionis confirmantibus, & ipso Henrici filio successionem declarato; quæ tamen Lex cum ipso Henrico mortua est. Ipso regnante, ordo militiæ Teutonicus institutus fuit, in obsidione Ptolomaidis: Bello sacro mediocriter progredienti suppetias procuravit, præmaturâ morte majores conatus impediens, dum in Sicilia venationi deditus, aliquando leniendi caloris gratiâ, ad frigidissimos fontes secessit, contracto morbo lethali, quo Panormi extinctus fuit, relicto filio quadrimo. Imperii ejus anni numerantur 8. & Menses aliquot.

IV. PHILIPPUS, (A.C. 1198.) *Henrici VI.* frater: Huic Pontifex opposuit *Othonem*, *Henrici Leonis* filium; ex quo magni motus in Germania, & magna Principum dissensio, *Othonem* tamen *Philippus* fortiter profligavit, fugavit, placato spe lucri Pontifice, qui *Philippo*, ne Imperium obtineret, adeò obstetit, ut juraret, se potius Pontificiam dignitatem amissurum, quàm *Philippo* permissurum diade-

Adema Regium; stricto in Philippum excommunicationis fulmine. Tandem regressus Philippus in Germaniam, cum Bambergæ post venæ sectionem fortè in cubiculo quiesceret, *Otho V Vittelbachius* Palatinus, cui olim filiam sponderat sed ob homicidium repudiatus, ad eum, præsentibus tantùm Episcopo Spirensi, Camerario, & Dapifero, venit, qui admissus primo intuitu, unòque ictu Philippum trucidavit, & effugit, cum imperasset Philippus annos 10.

V. OTHO IV. (A.C. 1209.) Princeps, qui neglectis Principibus, cum Episcopis multa secretò disposuit. Pontifici tamen suspectus, quòd vagam potentiam sedis suæ circumscripturus videretur, imprimis quia Pontificem de restitutione Marchionatus *Anconæ*, qui ad Imperium pertinuit, postulavit; hinc excommunicatus. Sub hoc Imperatore lex de eligendo Imperatore denuò his verbis sancita fuit; *Imperatorum nullus hereditariam dignitatem vindicato*: Definitus etiam Electorum numerus constitutus. Tandem *Friderico II.* à Bohemo, Bavaro, Saxone, & potentioribus ob majorum merita, & virtutes proprias electo, spontè cessit, postquam regnasset annos 3.

VI. FRIDERICUS II. (A. C. 1112.) Henrici VI. filius: deposito Othone, Coronam more majore-

majorum Aquisgrani accepit. Inclitus Heros
exemplo majorum Majestatis Imperii strenu-
us assertor : à Pontificibus Romanis multo-
ties excommunicatus. Clemens in auguratio-
nem ejus differendo potius denegavit, quàm
denegando distulit. Hoc mortuo, *Honorius*
eam detulit, sed gratiâ non diu flagrante, ob
animadversionem, quâ Cæsar in seditiosos A-
pulix Principes, & eorum Episcopos, Papâ
non reputato, usus erat. Hinc prima in ipsum
Excommunicatio. Non mitius à *Gregorio IX.*
Honorii Successore, cum hoc Imperatore a-
ctum, dum præpeditus valetudine, & ventis
contrariis Brundisii moram fecerat in prose-
quendo Bello sacro, ita ut scripto criminatio-
nibus Pontificis prius dilutis, demum ut Dux
ejus Belli in Syriam navigaverit, ubi pactis
cum Sultano induciis decennialibus, in Italiam
reversus est, & multo auro Papales diras rede-
mit : Sed mox relabente Papâ ad dirum ful-
minandi ingenium, cùm cerneret, Fridericum
petere, ut filio *Cunrado* decerneretur à Proce-
ribus Imperium ; (Nam Henricum primoge-
nitum suum, jam electum Romanorum Re-
gem, Pater Fridericus ob molitiones adver-
sus se, in carcerem conjecit, in quo miserabili-
ter mortuus est) quod ut impediret Pontifex,
nihil intentatum in concitandis motibus ad-
ver-

erfus Imperatorem reliquit, etiam *Gibellino-*
rum & *Guelphorum* factionibus recrudescenti-
us, quorum illi Cæsari, hi Papæ addicti erant.
Imperator igitur, ut lupum auribus fortiter te-
neret, Italiani magnis copiis ingreditur, ma-
gno ubique progressu: hinc Pontificis tertia
excommunicatio, cujus ira ne vana sine viri-
bus esset, etiam exercitum à cruce signatum
comparavit, quem Imperator, Imperatoriâ vi-
nexus, delevit, Urbi tamen parcens, Mortuo
Gregorio & Celestino, ejus Successore, extincto,
Innocentius IV. creatus est, qui orsam à Grego-
rio telam masculè pertexuit, transmigrans in
Franciam, & coacto Lugduni Concilio, Impe-
ratorem ob insidias comparere nolentem, o-
mnibus diris devovit, quæ fuit quarta Excom-
municatio. Quanquam autem & huic insultui
magnum exercitum opposuit, tamen vel tan-
dem desertus ab amicis & fortuna, rebus diffi-
dit, & in Siciliam ire cogitavit: ubi in itinere
nō sine suspitione veneni vitam finivit. Quan-
quam sint, qui à notho *Manfredo* suffocatum
fuisse affirmant. Pertinacia adversariorum, &
domesticorum perfidia suspiciosum ipsum
reddidit, quæ res & ipsi, & fidiſſimis ejus Mi-
nistris plurimum nocuit. Princeps erat erudi-
tus, & multarum linguarum peritissimus. Hinc
etiam literarum Patronus, qui curavit, ut Pro-
loma-

Iomæus, Avicenna, Aristoteles, Galenus, alii in latinam linguam transferrentur. Fundata Academia Viennensis. Imperii ejus annis imperantur 38.

[Hoc imperante, vixerunt *Hugo Cardinalis, Accursius glossæ Compiler, Liranus* ex Iudæo factus Christianus, *Vincentius Beluacensis*, Theologus & Historicus, *Alexander Alensis, Albertus Magnus*, nobilis Suevus, ejus discipulus, *Thomas de Aquino, Alphonsus Castellæ Rex*, præclarus Astrologus, *Bonaventura* &c.]

VII. CUNRADUS, (A.C. 1250.) Friderici II. filius: cui adjungendi sunt *Henricus Landgravius*, viventi Friderico, ejusque filio *Cunrado*. Pontificis machinatione oppositus, nec non *Wilhelmus, Hollandiæ Comes*; Item *Richardus Angliæ Regis frater*, qui itidem Imperatores fuerunt electi: adeò, ut mortuo Friderico interregnum ferè in Imperio viginti duorum annorum secutum fuerit, quia hi non ab omnibus pro Imperatoribus fuerunt habiti. *Cunradus* à Landgravio ad Francofurtum profugatus in Italiam abijt ad occupanda Regna Neapolis & Siciliæ hæreditaria, *Cunradino* filio quem habebat, Bavariæ Duci, spe successionis commendato, tandem à *Manfredo*, Fratris spurio, iisdem Regnis inhiante, veneno sublatus est. *Henricum Landgravium*, profligato *Cunrado*, etiam sua fata manserunt. Postquam enim

Reutlingam frustra obsederat, ariete,
qui adhuc ostenditur, ibi relicto, tandem Ul-
nam oppugnans, sagittâ percussus interiit. Nec
Wilhelmus Holandiæ diu fuit superstes, dum
imperator electus in Frisios res novas molie-
batur, in insidias delapsus, hastisque confossus
fuit nihil memoriâ dignum præstans. *Richar-*
us Anglus, qui, ut Imperator fieret, suffragia
petit, vi potius quam moderatione procedens,
& crudeliter persequens eos, qui in ejus Ele-
ctionem non consenserant, tandem spretus &
desertus, desperatione in Angliam ad Fratrem,
bella contra subditos gerentem, rediit, ubi in
aliquâ obsidione telo trajectus, periit. His mu-
tationibus præcipuæ familiæ extinctæ fuerunt,
inter quas *Suevica*, quæ in *Cunradino* *Cunradi*
IV. filio, lugubriter desit, utpote Regnorum
Neapolis & *Siciliæ*, multarumque in Germa-
nia provinciarum hærede unico. Hunc *Caro-*
lus Andegaviensis, Ludovici Regis Francorum
Frater, ab *Urbano IV.* Pontifice attractus in
Italiam, utroque ejus Regno occupato, in Mar-
sis devicit, & cum *Friderico Austriaco* captum,
Neapolin duxit; ubi non diu post securi per-
cussus, vitam miserabiliter finivit; *Clementis*
IV. Pontificis impulsu Carolum hanc cædem
designasse agunt, cui Pontifex de captivis scis-

citanti responderit : *Vita Cunradini mors est Caroli, Mors Cunradini vita Caroli.*

CAP. VIII.

Qui fuerunt Imperatores à Septemviris Electi, à Rudolpho I. usque ad tempora nostra, & Imperatorem nostrum ?

RUDOLPHUS I. (A.C. 1273.) *Habsburgensis*, exiguo quidem censu, angustoque Principatu, sed generis Nobilitatem ad Veteres Francones referens, ex Castris vocatus, factus fuit Cæsar, cum Ottocarus Bohemiarum Rex, qui se Imperatore Romano longè potentiorē putabat, à Principibus oblatum Imperium stulto consilio repudiaret ; Princeps prudens, armisque & bello strenuus, qualem turbatum Imperium tum poscebat. Italiam, ut à Pontifice coronaretur, ingredi nunquam voluit, non dissimulans causam, quod Cæsarium in *Italiam vestigia læta, magnifica, plenaque bonæ spei videret, ex Italia verò referentia, & foras versa tristitia, misera, luctuosa, alludens ad apologum :*

- - Quia me vestigia terrent,

Omnia te vorsum spectantia, nulla retrorsum.
Liberalis fuit in dandis Italiæ urbibus, quæ di-

tio

onis Imperii erant, pro pecuniâ, Immunita-
tibus; hinc *Bononienses, Florentini, Genuates, Lu-*
enses, alii, liberi. Germaniæ autem restaurator,
& à Latronibus, quibus ea scatebat, repurga-
tor, Pacificator: Consilia moderata & tuta
prius semper experiri maluit, quàm quenquam
aggredi bello. Bohemiæ Regem *Ottocarum*,
apud quem antea Magister Aulæ fuerat, Im-
perio Austriam restituere nolentem, ad pacif-
cendum adegit, sed Pactis impulsu conjugis
sue non stantem, armis denuò aggressus est,
victumque in prælio interfecit. Toto Impe-
rii sui tempore bellavit, in 14. Conflictibus
semper Victor evadens, ut *Victoriosi* nomen in-
de reportaverit. Paulò ante mortem Franco-
furtum Electores convocavit, ut filium suum
Albertum crearent Regem Romanorum, quod
obtinere non potuit. In postremo vitæ decur-
su plura de Imperii curis questus, conspecto
ante se aliquando regio diademate, dixit:
Quàm blando & jucundo fulgore oculos aspectanti-
um perstringis, & ad te allicis, verùm si mortales
scirent, quantum molestiarum sub de lateat, nemo
etiam humo sublevaret. Privatim humanissi-
mus fuit erga omnes, Satellitibus præcipiens,
ne quenquam pauperum ab accessu suo abige-
rent, *Sinite*, inquiens, *homines ad me venire.*
Non enim ideò ad Imperium vocatus sum, ut in ar-
k 2 cula

culâ inc'udar. Frequens in ore ejus erat hæc sententia: Severum & immitem me fuisse aliquando pœnituit, lenem & placabilem nunquam. In castris ut miles, habitu incessit, detritâ nonnunquam veste, visus interdum vestes refarcire, ut exemplo esset aliis. Facetus etiam salibus, cûm aliquando duos audiret Oratores, quorum alter barbâ canâ, nigro capillo; Alter verò barba nigrâ, cano capillo erat, iis, citam expeditionem flagitantibus, respondit, se non prius absoluturum esse eos, quàm rationem diversitatis barbæ & capillorum reddiderint: qui postero die responderunt, Alter, cûjus barba cana, capilli nigri erant: Omnem suam curam fuisse, ut ori & gulæ satisfaceret, hinc barbam suam esse canam, capillos nigros: Alter: Barbam suam 24. annis juniorem esse capillis, qui statim creverint, cûm infans natus esset, barbâ non itidem: hinc barbam suam esse nigram, capillos canos. Hoc responso delectatus Imperator, benignè eos dimisit. Tandem cum Erfordiæ graviter ægrotare inciperet, Spiram verius properat, in-quiens, sibi multos Reges ibi conveniendos esse, alludendo ad sepulturam, quam inibi desideravit: sed fato præpeditus decessit in oppido Germersheim ad ripam Rheni, in Palatina. tu, anno ætatis 74. Imperii 17. Mense 9. die 16. Spiræ in Templo juxta Philippum Frid. Barbarossæ filium, dormiens. Il. Adol.

II. ADOLPHUS NASSOVIVS, (A. C. 1292.)
Moguntini favore electus, nec autoritate, nec
virtutibus, nec prudentiâ pollens; inimicitias
cum Alberto, Austriæ Duce, fidelitatem iura-
mentum nolente, exercens, quem tanquam æmulum
imperii, ditione pellere fuit conatus. Imperator
ergo factus, ob rem domi angustam, quam
pro Symbolo, *Præstat vir sine pecuniâ, quam pe-*
nia sine viro, non dissimulavit, Angliæ Regi
Edwardo mercenariam 100000. aureorum sti-
pendio militiam contra *Philippum*, Franciæ Re-
gem, locavit: quod ejus existimationem valdè
lesit, & Principum studia à se avertit; *Stipen-*
diarius Angli ab Alberto nominatus: quam ta-
men operam aliis negotiis impeditus, quamvis
servatâ pecuniâ, non præstitit, sed emptam
Thuringiam, quam Albertus Thuringiæ Land-
gravius ei venum obtulit, armatâ manu occu-
pare laboravit. Re autem lentè progressâ,
multisque sceleribus, qualia erant adulteria,
stupra per vim Monialibus illata, fides violata,
ab eo designatis, Moguntinus, favore in odium
verso, de ipso deijciendo, in ejusque locum
Alberto substituendo, Electoribus autor fuit.
Adjutus autem Adolphus Rudolphi Palatini,
& Baviariæ Ottonis auxiliis, cum Alberto in-
ter Wormatiam & Spiram in campo, qui
dicitur *Nasenysh*/conflixit, sed congressu in-
felici:

felici: quippe ipsius Alberti manu interfectus plusquam 60. Ducibus & Comitibus cum e cadentibus: Victoriâ tamen etiam conjurantibus adversus Adolphum malè cedente quorum singulos Adrastia divina mansit. Albertus decennio post à fratris filio ense peremptus, eodem mortis genere Comite de Hohenloe & de Ochsenstein pereuntibus; Moguntinus apoplexiâ tactus; Comes gemini Pontis in fluvio submersus; Episcopus Argentinen-sis à rustico gladio transfossus; Comes de Leiningen phrenesi correptus, aliis aliâ strage demessis. Imperii Adolphi numerantur anni ferè 7.

[Circa ejus tempora vixit *Gregoras Martinus Polonus, Bonaventura, alii.*]

III. ALBERTUS AUSTRIACUS, (A. C. 1298.) sic dictus, quia per conjugium Elisabethæ Exarchatum Austriæ, Comitatum Tirolis & Goriciæ acquisivit: Francofurti denuò eligitur, & more prisco Aquisgrani coronatur. Papa inaugurationem ei primò denegavit, Parricidam ipsum appellans, quòd Adolphum interfecisset, tandem ut haberet, quem *Philippo* Regi Galliæ opposeret, ejus Electionem approbavit. Papa tum erat *Bonifacius VIII.* annum Christi 1300. primùm pro Jubilæo Orbi Christiano obtrudens, quo pecuniæ aucupio vix aliud

ind efficacius fuit. Ipse tum Papa primo Julii die Pontificis habitu, secundo Imperialibus ornamentis indutus processit, evaginato gladio ante se proclamari iubens: *Ecce duo gladii*. Huic Pontifici sequenti Epithaphio parentatum fuit: *Intravit ut Vulpes, regnavit ut Leo, mortuus est ut Canis*. Expeditiones Alberti fuerunt variae: cum ipsis Electoribus Rheni ipsi confligendum fuit ob telonia, quæ ad Imperium spectare dicebat. Sic etiam de Hungaria cum Othone, Duce Bavariæ, ei prolixa fuit controversia, ut vel tandem ad arma fuerit ventum, eventu Alberti lugubriori, quàm feliciori. Filium suum Rudolphum armatâ vi Regem Bohemiæ constituit, qui vix regnum ingressus, in Cubili fraude fuit obtruncatus. Summatim, duodecies in ipsa Germaniâ, fortunâ variâ conflixisse memoratur Albertus, extra Germaniam nullo bello memorabili gesto. Tria potissimum genera decimas scribitur; *Pudiciâ feminas claras & illustres, Clerum devotum & religiosum, ac milites strenuos & fortes*. id quod luxuria tam severè eâ tempestate punita loquitur dum adulteris pudenda fuerunt amputata, aliis exemplis severitatis in alios sceleratos statutis. Tandem à fratris filio Johanne, cuius Boni Tutoris nomine justo diutius obtinere videbatur, truci-

datus ad Vindonissæ flumen interit. Uxore
Elisabetha acuti erat ingenii, quæ mineram Sa-
lis, ejusque faciendi usum invenit in Hallis pro-
pè **Smunden** in superiori Austriâ: inter cae-
ros ejus filios clarus est *Leopoldus*, dictus *M-*
litiae Decus, qui in prælio occubuit, ab Hel-
vetiis trucidatus ad oppidum **Sempach**. Im-
perii ejus anni numerantur 9. menses 6.

[Circa hæc tempora floruit *Franciscus Petrarca*
Ioh. Bocatius, *Raimundus Lullius*, *Arnoldus de Vill-*
nova, *Iohannes Scotus*, *Nicephorus Callistus*.]

IV. HENRICUS VII. (A.C. 1308.) Comes
Lucemburgensis: non quidem opum sed vir-
tutum ditissimus, hinc conjunctis Electorum
suffragiis electus, ut laboranti Imperio mede-
lam adhiberet, id quod insigniter præstitit.
Curæ initio facto in Germaniâ, æquissimâ ju-
stitiæ trutinâ bella & controversias auferens,
tum demum in Italiam profectus, alios in de-
ditionem accepit, alios armis subegit; impri-
mis *Theoboldo Brussato*, seditionis autore, equis
discerpto, Guelphorumque compressâ inso-
lentiâ, & Gibellinis denuò recreatis. Romæ,
Pontifice tunc Avinione sedem habente, jus-
jurandum, quod Cardinales Pontifici præstan-
dum dicebant, pronuntiare recusavit, nolens
jurando devinciri Pontifici. Circa hæc tem-
pora bellum Wirtembergicum à *Cunrado*
Wins.

insbergensi Barone, & civitatibus Suevicis est
 citatum, Victo Wirtembergiæ Comite, &
 cto, sed post mortem Imperatoris amissa, &
 trais, recuperante. Item *Philippus Pulcher*
 ancorum Rex, extinxit *Templarios*, in hians
 rum opulentia, quorum prædia Hospitala-
 is S. Iohannis attributa fuere. Tandem Hen-
 cus Imperator veneno, quod Monachus qui-
 am Ordinis Prædicatorii, à Guelphis subor-
 nus, in ablutione calicis, cum sacra Synaxi
 teretur, ei in Italia dedit, extinctus est; Mo-
 asterio exusto, ipso verò Monacho excoriato:
 imperii ejus anni numerantur 4. Mens. 8.

V. LUDOVICUS IV. *Bavarus*. (A. C. 1314.)
 hic laudatissimus Imperator, non sine contra-
 dictione rerum potitus est. Adversarium enim
 habebat *Fridericum* Austriæ Ducem, Cæsaris
 Alberti filium, cognomine *Pulchrum*: quem
 Coloniensis Bonnæ inauguravit; Suffragiis ta-
 men superior Ludovicus: hinc inter utrumque
 magna vi dimicatum ad *Eslingam* (alii scribunt
 ad oppidum *Muldorf* propè pagum *Ampfingen*;
 Nam ad *Eslingam* incertâ victoria pugnatum
 affirmant *Paralip. Vrspergensis*.) victoriam ob-
 tinente Bavaro, qui *Frider.* Austriacum trien-
 nio in custodia captivum detinuit, tandem his
 conditionibus dimisit, ut quoad viveret, no-
 men, non verò jus & potestatem Imperatoris,
 k s usur-

usurparet, qua victoria Ludovicus moderatus
 usus erat, confirmatâ sibi omnium benevolen-
 tiâ. Inde in Italiam profectus, ad sopiendâ G-
 bellinorum & Guelphorum dissidia, istâ
 quàm his æquior. Hic Ludovicus ferè ful-
 σημείον ἀντιλεγόμενον Pontificum. Eum enim
 excommunicavit Papa Iohannes XXII. quia si-
 ne Papali confirmatione sibi partes Imperato-
 ris sumpserat, quam Tyrannidem Ludovicu-
 masculè repressit, publico scripto ex divinis &
 humanis literis muneris sui dignitatē asserens
 nihilominus Mediolani ferreâ, Romæ verò Im-
 periali coronâ à Cardinali Columna, ex consen-
 su Senatûs Populiqûe, coronatus, ubi, habitâ
 Synodo, Papam Iohannem à Pontificatu deije-
 cit, & surrogavit ei Nicolaum V. quem Ital-
 captum Avennionem Papæ miserunt, ubi in
 carcerem coniectus periit. Ludovicum ex-
 communicavit Iohannis Successor, Benedictus
 XII. &, quantum in se, privavit dignitate
 cui itidem generosissimus Imperator restitit
 Francofurti Conventu indicto, masculè de-
 monstrans, quòd Pontificibus Romanis nihil
 juris in Imperium Romanum comperat. Lu-
 dovicum excommunicavit Clemens VI. furiosissi-
 simè Omnium in optimum Cæsarem debac-
 chatus, eò usque re deductâ, ut Moguntinus Ec-
 lectores convocaverit, qui abdicato Ludovico
 surro-

rogarunt *Carolus* filium *Iohannis Bohemi*.
 Quanta autem Impudentiâ *Bzovius* hodiernus
Artonii continuator, *Paparam* fastum palliet
 defendat, è contrâ *Ludovici* heroicam con-
 stantiam in asserenda dignitate Imperatoriâ in-
 uset, videre est ex libro, *Monachii* anno 1618.
 vulgato, cui titulus est: *Ludovicus Quartus Im-*
perator defensus, Bzovius injuriarum postulatus,
quod eundem Divum Imperatorem, Serenissimo-
rum Bavarie Ducum Progenitorem contra jus, fas,
equum, verum, in mendosissimis Annalibus suis in-
fectatus, gravissimis calumniis oneravit: ab Io-
anne Georgio Hervvarto ab Hoenberg, Serenissimo
Bavarie Duci ab intimis consiliis, Præside Suabæ
&c. Paulò post Carolus sibi illegitimè op-
positum Ludovicus veneno potatus, & in ve-
natione de Equo præcipitatus, mortuus est.
 Imperii ejus anni sunt 33.

Circa hæc tempora floruerunt *Nicolaus Lyranus, Gu-*
lielmus Occam, Iohannes Taulerus, alii.

VI. CAROLUS IV. (A. C. 1346.) *Henrici*
 VII. nepos, filius *Iohannis, Regis Bohemiæ*.
 Hujus electio denuò magnis difficultatibus
 laboravit. Nam Principes, mortuo *Ludovico*,
Frankofurti convenientes, negaverunt, *Caro-*
lum legitimè antea electum. Hinc electus *E-*
dwardus, Rex Angliæ, ob gloriam rerum gesta-
 rum, qui agens, quæ domi agenda habebat, ob-
 latum.

latum Imperium reverenter recusavit. Po-
hunc electus fuit *Fridericus*, Marchio Misnia
quem Carolus corrupit oblatiis muneribus,
& ipse Imperium, quod alii affectarent, omitti-
ret. Post hunc *Guntherus*, Comes Suarzburgen-
sis, industrius vir, & bellicosus, electus fuit, &
publicè Imperator proclamatus, sed & hunc
Carolus arte Principibus infensum & odio-
sum fecit. Facto igitur Francofurti decreto
Carolus ab Electoribus electus, etsi à Ponti-
fice non unctus, declaratus Imperator mansit,
confirmans tum Francofurtensibus suas nun-
dinas, & vernaes, & autumnales; Gunthero
per venenum, à Medico in potiunculâ porre-
ctum, inutili ad Imperium facto, & Carolo
Romæ etiam à Pontifice Innocentio VI. coro-
nato, qui in Francia educatus, Francorum ubi-
que fuit studiosissimus; horum mores & artes
in gubernatione egregiè exprimens. Iura Re-
gni Arelatensis, quæ penes Imperium fuerunt,
Francis concessit. Econtrà Bohemiæ ampli-
candæ fuit studiosissimus. Corruptis etiam
Philippi Ducis Austriæ Legatis, ut terrore
Principi suo incussò, fugæ capeffendæ autores
essent, adulterinâ monetâ perfidiæ officium
compensavit, & Proditoribus de compensa-
tione conquerentibus, non alio, quàm adulterino
auro dignam esse perfidiam, respondit. Ucut au-
tem

hic Imperator homo, & nihil, quod humanum, ab eo alienum fuerit, tamen saluberrimam *Carolinam* legem, *Aurea Bulla* nomine nominis, Imperio reliquit, de cuius tenore *J. C.* tituli multa differunt, in qua imprimis Jus Electionis Electoribus Principibus *διαρρηθὲν* est assertum. Tandem ambitu largitionis etiam suo filio *V. Venceslao*, januam ad Imperium, ut ipse ingressus fuit, aperuit, dum obtinuit, ut is Successor Imperii designaretur. Cum autem promissam pecuniam Electoribus dare non posset, publica vectigalia ipsis oppignoravit, & sedecim Urbes *Sueviæ* vicinis Principibus vendidit, Imperii Patrimonio insigniter imminuto, ut *Maximilianus I.* Imperator dixerit; *Ex pestilentiore pestem nunquam aliâs Germania contigisse.* Alii etiam eundem dissipatorem Imperii, alii *Vuricum* Imperii, vocarunt. Literatus fuit, & literatorum fautor: *Academiæ* fundator & auctor. *Commentarium* de suâ vitâ scripsit, quem edidit *Reineccius*, Imperavit annos post *Ludovicum* 30. Menses 5. sed à primâ Electione annos ferè 32.

[Circa ejus tempora vixit *Iohannes Wicclef* in Angliâ *Papatus* oppugnator strenuus; *Bartholus*, *Baldus*, *Maximus Planudes*, *Ioh. Bocatius*.]

VII. *V. VENCESLAUS*, (A. C. 1378.) filius *Caroli IV.* naturâ & educatione admodum vitiosus,

riosus, Reipublicæ negligens, vini, quàm Imperator
 curiosior, ut *Aeneas Sylvius* loquitur. Intestini
 etiam tunc ingentes motus exorti sunt, cum
 Civitates Sueviæ, Bavariæ & Franconiæ con-
 tra Principes conspirarent, unde Principes
 vicissim vicinas civitates oppugnandas
 esse statuerunt. Tandem *Venceslaus*, cum
 nulla in ipsum animadversio, ne quidem squa-
 lidus carcer, quicquam proficeret, ab Electori-
 bus de ponte fuit dejectus: cum enim volu-
 ptatibus etiam adderet tyrannidem, Pragen-
 ses & Proceres Regni eum aliquoties capti-
 vum tenuerunt; primum quidem carcere pu-
 blico, & eo quidem teterrimo quatuor men-
 sibus, ex quo precario, ut tantum lavaret, ope-
 ra balneatricis nudæ ipse nudus evasit, in arce-
 suam penetrans; sed nihilo melior factus ite-
 rum capitur & elabitur: Tandem clam captus
 Viennam Austriæ deducitur; ex qua captivi-
 tate opera Piscatoris denuò elapsus, & habitu
 mendici Pragam reversus, regnum, ut aliter
Nebucadnezar, sed sine pœnitentiâ, recupera-
 vit: donec, uti dictum, ab Electoribus accusa-
 tus communi suffragio ab Imperio fuit remo-
 tus, postquam imperasset annos 22.

Eâ tempestate vixerunt *Paulus Venetus*, *Chrysola-
 ras*, qui Græcas literas in Italiam revexit; Latinâ et-
 iam linguâ excoli denuò inceptâ, Item *Bertholdus*

iger Chymista, & Monachus Germanus, qui in perniciem generis humani excogitarunt ferale tormentum bellicorum genus, quæ à sonitu Bombardas vocamus, cum ex silice excussa scintilla fortè in pulverem sulphuraceum in mortario servatum, incidisset, veneti contra Genuenses bombardis primum usi fuissent dicuntur.)

VIII. RUPERTUS *Palatinus* (A. C. 1400.)
 hic Venceslao non immediatè successit, sed
Friderico Brunsvicensi, qui in locum Venceslai
Frankofurti electus, in reditu ad patrios Lares,
 ab *Henrico V Valdeccie Comite*, instinctu *Moguntini*, prope *Frizlariam*, occisus est. Huic ergò
Friderico Rupertus successit. Hic Imperio
 restituere cogitavit, quæ à suis antecessoribus
 alienata fuerunt: inprimis *Mediolanensem*
Ducatum, & *Insubriam* priùs *Galeacio*, *Medio-*
lanensi Duci concessam, sed à fati in aliam
 viam retractus, obiit. Imperii ejus anni nume-
 rantur 9. Mens. 9.

IX. JODOCUS BARBATUS, (A. C. 141.)
Marchio Moraviae, *Caroli IV.* ex fratre *Hen-*
rico nepos. Brevis Imperio, & ad res gerendas
 ineptus. Extat ejus cōstitutio, quòd status Impe-
 riū Imperatori ipsi resistere possint, sic cōtra ordinatio-
 nes Imperii fecerit, absque ullo crimine rebellionis &
 fidelitatis. Goldast. Imperavit 5. Menses.

X. SIGISMUNDUS, (A. C. 1411.) *Caroli IV.*
filius, *Venceslai* frater, *Hungariae* & *Bohe-*
miae

miæ Rex : Imperator bello, & secundo con-
gio, ob Conjugis Barbaræ, Germani Comi-
tissæ filia inestabilem libidinem, satis infelix
sed propria virtute nulli Principum secundum
Is interfuit Constantiensi Concilio, contra tres
Pontifices, *Iohannem XXIII. Gregorium XII. &*
Benedictum XIII. coactum, quibus ob varia vi-
tia depositis, substitutus fuit *Martinus V.* tunc
temporis non obstante salvo conductu, quem
Imperator dederat, combusti fuerunt *Iohan-
nes Huss, & Hieronymus Pragensis.* Hoc ipso in
Concilio *Adolphus Clivia, & Amadeus, Sabau-
dia Comites,* in ordinem Ducum Imperii, &
Fridericus V. Burggravius Noribergensis, nec
non *Fridericus Bellicosus, Misniæ Marchio,* E-
lectores ab Imperatore creati fuerunt. Tunc
etiam Academia Rostochiensis fundata. Ad
bellum Turcicum iturus, bello Hussitico im-
plicatur, in quo *Iohannes Ziska,* monoculus, sed
natalibus splendidus, & belli gloriâ nulli se-
cundus, Sigismundo multis præliis gestis, glo-
riosè se opposuit. Summatim, nihil præter
meliorem fortunam, quæ in Dei, non homi-
num, manu est, in hoc Imperatore desidera-
tum fuisse, scribunt. Purpuratis, maledicen-
tiam Germanorum apud eum accusantibus,
respondit; *An vobis grave videtur, illos malè lo-
qui, cum nos malè agamus?* Objicienti ministro-
rum

nonnulli, quod ditioribus multa, egenis
nil largiretur, duabus pyxidibus, alterâ auro,
alterâ plumbo impletâ in optionem oblatis, o-
ndit, *bona & honores non tam humanitus,*
tam divinitus, conferri. Tandem obiit Imperii
anno 26. mense 8.

[Eâ tempestate florere viri doctrina illustres, *La-
rentius Valla, Iohannes Hufs, Iohannes Gerson, Iohannes
Errecremata, Aretinus, Flavius Blondus, Forojulien-
s, Georgius Trapezuntius, Laurentius Iustinianus, Dio-
scorus Carthusianus, Nicolaus Cusanus, Antonius Flo-
rentinus, &c.*]

XI. ALBERTUS II. *Austriacus* (A. C. 1438.)
Sigismundi Gener, postquam ab Alberto I. oc-
ciso, sex Imperatores ex aliâ, quàm Austriaco-
rum familiâ successerant, Princeps virtutum &
Charitum choro stipatus & cumulatus, eo-
dem anno Rex Bohemiæ, & Rex Hungariæ, &
Imperator Romanus factus, ter coronatus fuit.
Bohemiâ à Polonis, Hungariâ ab Amurate
Turcâ vindicavit, tandem ex immodico pe-
ponum esu, ob ingentem æstum, ad refrige-
randum corpus, obiit, relictâ Uxore gravida,
quæ *Ladislaum Posthumum* peperit. Imperii e-
jus annus 1. est, & Mens. 9.

XII. FRIDERICUS III. (A. C. 1440.) filius
Ernesti, Archiducis Austriæ. Pacificus Impe-
rator, Principes suos amans, ut Pater: contra
Carolû Burgundiæ Ducem hostem se magis
ostendit.

ostendit, quàm præbuit. Imperium undique
turbulentissimum accepit; turbarum causas
præbentibus Papis, *Eugenio IV. & Felice V.* inter
contrariis Conciliis, *Basileensi & Florentino.* Eodem
regnante, *Pius II.* Pontifex, antea *Aeneas Sylvius*
dictus, ab Episcopo Moguntino juramentum
exegit, ut nunquam Septem viros convocare
nisi de Pontificis voluntate: hoc denegantem
dignitate dejecit, substituto ei *Adolpho Nassovio*.
Moguntinus contra à *Friderico I. Palatino, &*
Ludovico Bavaro, cognomine *Divite*, defensus
fuit, adversæ factionis exercitu fuso & capti-
vibus Principibus, *Badensi, Metensi, & Wirtem-
bergenfi*, quibus cum capti erant, in prima Cæ-
na nihil panis appositum fuit, quòd contra
Belli leges, & segetes, & Molas omnes, incen-
dio delevissent. Etiam contra Hungaros, &
Austriacos bellare fuit coactus. Cæteròquin
summa sub eo Pax in Imperio fuit. Fabio enim
quàm in Scipioni similior, plura cunctando,
quàm celeriter agendo confecit. Ejus Symbo-
lum fuit: *Irreparabilium felix oblivio rerum.* Ita-
li scribunt, *neminem potuisse introspicere latebro-
sum hujus Cæsaris pectus.* Eo regnante, *Vladis-
laus, Poloniae & Hungariæ Rex*, ab *Amuratho*
II. Turcarum Rege, ad *Varnam* victus fuit,
dans pænas induciarum violatarum. Porro
Friderici pacifica monumenta sunt *Academici*

citata & privilegiis donata, Friburgensis, Basi-
 ensis, Ingolstadiensis, Moguntina: *Tubingen-*
fundata fuit ab *Eberhardo Wirtembergensi*
comite. Eo imperante, etiam Ars Typo-
 graphica inventa est Argentorati, à *Iohanne*
 Gutenbergio, alii tamen Moguntiae hoc nun-
 quam satis laudatum inventum adscribunt.
 Tandem anno ætatis 78. decessit *Fridericus*
Imzii, altero crure prius ob enatum Carci-
 noma amputato, propter gangrænam, cum im-
 perasset 53. annos, quos Imperii annos nullus
 Imperatorum attigit; *Ultimus*, qui Romæ co-
 ronatus fuit.

[Eo seculo vixit seges virorum illustrium: *Pom-*
ponius *latus*, *Platina*, *Bessario Nicæus*, *Theodorus Ga-*
ra *Cardinalis*, *Antonius Sabellicus*, *Marsilius Ficinus*,
Iohannes & Franciscus Pici, *Mirandula Comites*, *Phi-*
lippus Callimachus, *Hermolaus Barbarus Venetus*, *Io-*
hannes Iovianus Pontanus, *Angelus Politianus*, *Am-*
brosius Calepinus, *Hieronymus Vida*, *Iohannes Trithe-*
mius, *Rudolphus Agricola*, &c.)

XIII. MAXIMILIANUS I. (A.C. 1493.) *Fri-*
derici III. & *Leonoræ Portugalensis Reginae* filius,
Aquisgrani Rex Romanorum, superstite adhuc
Patre, coronatus: *Caroli Burgundi* unicam fi-
liam Mariam castissimam & pulcherrimam du-
 xit, loco dotis *Belgii Provincias* acquirens,
 quas tamen uxore præmaturè ex casu equi
 mortuâ, filio *Philippo* consignavit. Varia &
 gra-

gravissima bella gessit, vario eventu, ut periculum mortis vix evaserit. A Brugenſibus per menses captus, ſuis oculis nobiliores ſuos Aulicos decollari conſpexit, cum momentaneo horrore idem fatum metuens. Celebratis morte Patris Wormatiæ Comitibus, Iudicium *Camera Imperialis* inſtituit & *Eberhardum* Comitem Wirtembergicum Principibus Imperii adſcivit, hunc honorem non ambientem. Inter alia bella etiam Helveticum ei grave fuit, dum octies cum Helvetiis conſlixit, ad eos reducendos ſub Imperii jugum, iis tamen paciſcende libertatem ſuam reliquit: quorum Exemplo Ruſtica Seditio de abolendo Magiſtratu exarſit, initiis in pago Ditionis Spirensis, *Undergrimbach* exortis: horum fœdus appellabatur *Bundſchuch*. Helveticum bellum exceſſit Bavaricum, ob *Georgii Divitis Bavari* teſtamentum, quo genere *Ruperto*, *Philippi* Electoris Palatini filio, legata diſpoſuit, quæ Imperio præjudicaverunt. Hujus belli occasione Dux *Virtembergicus Maulbronnensem*, *Noribergenses Altorfanum tractum* Palatinatui detraxerunt. Poſt ſecutum fuit decennale Bellum cum Venetis, quo hæc Reſpublica graviffimè afflicta fuit. Memorabile eſt, cum Legati Venetorum Romanâ voce Maximiliano bellum indicerent; S. P. Q. *Venetis indicit bellum* Maxi-

liano, Maximilianum placidè respondisse;
& gerite bellum simili stultitiâ, quâ indixistis.
tum, uti dictum, habuit Philippum Belgarum
incipem, qui ductâ Iohanna Ferdinandi &
Abellæ Hispanorum filia, familiæ Auftriacæ
Hispaniam, Siciliam, Neapolin, Indiâsque tum
rimùm inventas, nomine Dotaliciorû acqui-
vit: anno verò ætatis 28. decessit, duobus fi-
is, *Carolo & Ferdinando*, & filiabus quatuor re-
lictis, superstite adhuc *Maximiliano* Patre,
annis aliquot. Tum temporis *Selimus*, Tur-
carum Imperator, de victis regnis Orientis, re-
versus in Thraciam, orbi Christiano terrâ ma-
iorque bellum minitabatur, cui Maximilianus
pro Imperio vigilantissimus, quàm potentissi-
mè resistere parabat, cuius conatus tamen
Mors, quam incautus Medicus suo pharmaco
multum accelerasse putatur, impedivit; Mors,
inquam, inexpectata Imperio, sed non Maxi-
miliano, qui mortalitatis memor, triennio an-
te mortem, funebrem capulum, è querno li-
gno, secû circumferri iussit, cavitque testamen-
to, ut corpus suum exanime rudi linteo invo-
lutum, sine ullâ exenteratione, huic capulo in-
ferretur, & vivâ calce, ut citò putresceret, in-
persum, in quietem poneretur. Hic Maximi-
lianus ab infantia in nonum ætatis annum elin-
guis fuit, sed progressu temporis tam facun-
13 dus

du, ut supra patriam linguam, Latinè, Gallicè, Hispanicè, Italicè, eleganter loqueretur. Præceptorem primum habuit *Petrum*, Novæ civitatis deinceps Antistitem, importunum Pædōtribam, utpote solas Dialecticas argutias doctum, ad quæ capessenda Maximiliani pueritia apta non erat, qui optimam indolem verberibus à literis magis absterruit, quàm ad eas amandas excitavit: quâ de Scholasticâ tyrannide Imperator dicebat: *Si hodie Præceptor meus viveret Petrus, quanquam multa Præceptoribus debeamus, efficerem, ut eum instituisse me pœniteret.* De hujus Herois Ingenii profunditate Judicium fiat ex Speciminibus, quæ edidit. Primus inter omnes Principes singulorum Genealogias indagavit. Interdum philosophabatur, ingeniosè de rebus naturalibus disputans, acrius disserens de rebus sacris: in ipsâ Medicinâ haud rarò magna experimenta exhibens; Solis Jureconsultis, *Bartolum & Baldum* crepantibus, parùm æquus. Ipse res gestas suas poemate Teutonico Emblematicè conscripsit, libro titulum *Thewordanc* præscribens, fingens curiositatem & Invidiam, quasi personas comicas, quas prudentiâ suâ aut vitaverit, aut vicerit: cujus poematis clavis extat apud Sebastianum *Grancfen* in Chronico Germanico. Si, quibus virtutibus laudatissimus hic Imperator, claruit

aruit, dicendum esset, integra oratio vix su-
feret. Summa humanitas in Majestate sum-
ma, & summa Majestas in humanitate summa.
corpore erat in omnibus Expeditionibus la-
poriosissimo: nec æstus, nec frigus, nec com-
teatûs penuria eum frangebatur. Tantâ vale-
at memoriâ, ut quem semel viderat, is longo
post tempore ab eo certò agnosceretur. Pru-
dentissimus injuriarum dissimulatur, & per-
hoc multarum molitionum in se dissipator. Ju-
stitiæ tantus assertor, ut loca suppliciiis destina-
ta præteriens, venerabundus solet dicere,
Salve Iustitia. Militaris disciplinæ excultor fuit
gravissimus, & machinarum bellicarum exco-
gitator ingeniosissimus. Ob venationis & au-
cupii studium, quo plurimum delectabatur,
interetiam cum summo vitæ periculo in altissi-
mis rupibus capreas sectaretur, à quibusdam
culpatur: sed leve, & veniale in tanto Heroe
vitium. Tàm castus & pudicus, ut virgini
exemplo esse potuisset. Iturus cubitum, ne
quidem cubicularium ad se exuendum, admi-
sit. Dum ægrotabat, præ verecundia urinam
paucis concessit Medicis: Testamento cavit,
ne mortuo sibi induerentur feminalia aut ca-
ligæ, ne in cujusquam arbitrio esset etiam ca-
daveris denudatio. Symbolis his delectaba-
tur: *Tene mensuram, & respice finem.* Item, *Cha-*

*non expectat egentis petitionem, ubi necessitatem
det, priusquam petitur, opitulatur, & auxilium
fert. Imperii ejus anni numerantur 25. me-
ses 5.*

*(Circa hæc tempora florere Gabriel Biel, Iohannes
Râuchlin, dictus Capnio, Iohannes Naucerus, Iohannes
Stöflerus, Vilhelmus Badaus, Desiderius Erasmus
Philippus Melancthon, Iohannes Reysersberg/ Beatus
Rhenanus, &c. cum primis LUTHERUS, Papæ Leonis
ejusque Indulgentiarum præconibus anno 1517. lectis
opponens, thesibus suis numero 95. templo Archiepis
Vvittembergensis affixis, ex quo Reformationis Evan-
gelicæ primordium.)*

XIV. CAROLUS V. (A.C. 1518.) *Maximilia-
ni è filio Philippo nepos : natus Gandavi in Flan-
dria, à juventute ita informatus, ut anno æta-
tis 15. egregia specimina futuri regiminis edi-
derit. Hinc Belgii administratione maturè
susceptâ, obortis lachrymis Deo gratias egit,
quòd tam amœnâ provinciâ ab ipso donatus
esset, cùm Ultrajecti eam ex editissima turri
in circumjacente planitie aspiceret. Cognitâ
avi materni morte, statim Castellæ & Hispaniæ
Regis titulum usurpavit. Sicuti etiam avo
paterno electus Imperii Imperator successit,
Francisco Galliarum Rege frustrâ id ambiente.
Susceptum ejus Imperium varia, & ea quidem
gravia bella ponè secuta sunt. Eo regnante,
Rusticorum tumultus, longè latèque in Ger-
mania*

mania grassans plenis velis erupit, quem de-
ennio post fanatica in Westphalia secuta fuit
editio. Bellum primum extra Germaniam
gestum, fuit *Gallicum*, contra Franciscum Re-
gem Galliae, quo ipsum Franciscum, & in Italia
Urbem Romam cepit, ob Pontificem Clemen-
tem VII. qui in foedere contra Carolum erat.
De hinc secuta *Expeditio Asiatica*, qua *Mule-*
assum Tuneti Regem restituit, & oras Siciliae at-
que Italiae a Pyratis liberavit: tandem alea
belli biennio post infeliciter repetita, cum suis
periculosè, ut prius victoriosè regressus est;
semalle, dicens, *unum Christianum servare, quam*
mille Mauros, Turcas & Pœnos occidere. Asiae
bellum excepit in Austria *Turcicum*, quod So-
limannus non sustinuit, sed in Thraciam, Ca-
rolo non expectato, & arctissimâ Viennae ob-
sidione solutâ, prædâ onustus, rediit. Varia
quoque erant bella in Germaniâ; *Virttem-*
bergicū contra Ducem *Vlricum*, *Clivense*; de pos-
sessione *Geldriae*; *Brunswicense*, ab Henrico
Brunsvicensi natum, & quod omnium gra-
vissimum fuit Principibus Protestantibus,
Smalcaldicum, cujus a *populi* Causae, Initia, Con-
silia, Conflictus, Progressus & Eventus, passim
apud Historicos, cum primis *Hortlederum*, *Slei-*
danum & *Thuanum* extant: *Smalcaldicum* di-
ctum, quia Evangelici, auditis Pontificiorum

15

mi-

minis. Smalcaldiae foedus defensionis mutu-
fanciverunt. Helena, pro qua in hoc bello sa-
rabatur, fuit Religio, quæ armis nunquam fuit
coacta, multò minus li verbo Dei nixa est, vi-
cta, aut expugnata; quod non nemo inter Pon-
tificios, victis & captis Saxoniae Electore, &
Hassiae Landgravio, dixisse fertur: *Victos esse*
Principes, sed causam triumphare. Laboravit
quidem Carolus in Germania Philippo filio
Imperium relinquere hæreditarium, sed præ-
ter Ordines Imperii, obstabat ei ipse frater Fer-
dinandus jam tum non sine Ordinum offen-
sione factus Romanorum Rex, qui hanc ipsam
in spem filium *Maximilianum* educaverat.
Tandem resignato Electoribus Imperio, &
hæreditariis Regnis filio Philippo traditis, quod
reliquum vitæ erat, invictissimus Imperator
Monasticum esse voluit, à Confessionibus jux-
ta se habens *Constantinum*, virum gravem & pi-
um, cujus suavissimis consolationibus mirificè
erectus fuit. *Hinc in solo crucifixo se omnem sa-*
lutis spem collocasse, Bernhardi verbis confessus,
sumpto viatico, *in me mane,* dixit, *dulcissime Ser-*
vator, ut ego in te maneam: in quæ verba defici-
ens, exanimissimè Evangelicè finivit. Hujus Im-
peratoris fortunæ & laudes integros libros,
quorum septem *Guilielmus Zenocærus*, ejus olim
Consiliarius, conscripsit, requirant. Non ta-
men

en negligenda Apophthegmata, ex quibus
us gravitas prudentia, & virtutum aliarum
amulus colligi debet. A Gallis laudatus, re-
pondit, *Laudes illas existimare se eò pertinere, ut*
commonefiat, qualis esse debeat. Querentibus
Antonio Levâ, aliisque Ducibus, quòd non, ut
Julius Cæsar, & Alexander M. victoriis suis
uteretur ad amplificandam potentiam, respon-
dit, *Alexandro & Iulio in bellis gerendis unum fu-*
isse finem, honorem & gloriam: Christianis autem
Regibus duos esse propositos, honorem, & animæ sa-
lutem. Legati Veneti inculpationem, tardita-
tem exprobrantis, nihil offensus diluit, Mun-
dum, inquiens, *nunquam à bellis quieturum, aut re-*
spiraturum, si ea celeritate, quam res & causæ ple-
runque postulant, bella statim moveret. Pontifici-
bus frustra Concilium promittentibus, dice-
bat; *Concilium Dei Consilium est.* Cùm Religio-
ni & Turcici belli negotium in Comitiiis
sæpè frustra tractaret, *Diæta, dicebat, diætam*
parit, & partus suffocat matrem. Conspectis ad
Ingolstadtium Protestantium Castris, quæsiuit,
Suntne isti omnes Germani? Subdens, *benè est, citò*
eis deerit consilium, & pecunia, & concordia. De
Principe quodam bellum moturo, dixit: *igno-*
rat ille, quid ad bellum requiratur; In comparan-
do bello inquiebat, se caput sumere ab Italis, bra-
chia & manus ab Hispanis, pectus à Germanis, ven-
trem

*trem & pedes ex reliqua gentium colluvie. Nervi
belli esse pecuniam, commeatus, milites: si ex iis a
quo carendum esset, militem veteranum se electurum
esse, reliqua duo ex hoste comparaturum. De Fra-
ncisco, Galliae Rege pugnam semper detrecta-
te, dixit optare se, Gallo vel plus audacia, & felici-
tatis, vel minus verborum & odiorum inesse. Si
etiam, re exigente, severa protulit Apophtheg-
mata. Consiliariis ejus consulentibus, ne Impe-
rium deponeret, sed aliis ad regendum per su-
am auctoritatem relinqueret, respondit: mihi
praesente ita res administrastis, ut omnes de vobis
conquerantur, quid fieret, si consiliis & rebus geren-
dis ipse non interesset? Admonitus aliquando,
ut militibus Germanis ebrietatem prohiberet,
respondit; id perinde esse, ac si Hispanis interdice-
rem, ne furarentur. De Hispanorum ad Witte-
bergam exercitâ crudelitate & libidine com-
motus dixit: Profecto, si quod aliquando mihi ac-
cideret ingens infortunium, propter istorum nebulonum
scelera mihi accideret. Cum aliquando Genuae
Oratorem Latine perorantem, non satis plene
percepisset, tristi & ingenuo ore confessus est,
dare se nunc puerilis incuriae poenas, & praesagium
Hadrianum Praeceptorem fuisse, qui hanc poeniten-
tiam ei praedixisset. Adulteria & libidinum tur-
pitudines toto pectore execratus est: cum
Farnesium, Pontificiarum copiarum Ducem,
quas-*

quasdam matronas per vim stuprâsse intel-
xisset, prehensio gladii capulo dixit, *si adesset*
purus ille, manu meâ eum confoderem, iussu Stu-
ratore in Italiam regredi. Interrogatus, cur
urhero Salvum conductum præstaret, respon-
dit, *Fidem rerum promissarum, etsi toto Mundo exu-*
aret, tamen apud se consistere oportere, nec ullius rei
ergò labefactandam, aut mutandam, &c. Hinc à
bonis & sapientibus quibusdam viris *Miracu-*
lum naturæ sui temporis dictus. Edicta asperiora,
quæ Protestantium confessioni opposuit, non
tam virtutibus ejus, quàm candori deferenti-
um præjudicant, qui Optimo Imperatori Or-
thodoxam Confessionem exosam reddide-
runt, Imperii ejus anni numerantur 40.

XV. FERDINANDUS I. (A.C. 1558.) Filius
Philippi, Regis Hispaniarum, Caroli V. Fra-
ter. Primum Electus Romanorum Rex, re-
clamante Electore Saxone, *deferri Imperium ad*
externum, contra Auream Bullam. Tandem Ca-
rolo Fratre Imperium resignante, unanimi E-
lectorum consensu Francofurti Imperator de-
claratus fuit, cui declarationi Papa, tanquam se
inscio factæ, reclamavit. Auspicia Ferdinan-
di Imperii fuerunt pacifica, conciliatis inter se
Principibus, qui ob reliquias ex bello Alberti
Brandenburgici, controversias habuerunt:
Quin inter ipsos Evangelicæ & Pontificiæ re-
ligio-

ligionis assertores pax religiosa, & Transactio
Passaviensis ejus autoritate fuit constituta. E
gò pacifici Imperatoris filius *Maximilianus*
Electorum suffragiis, Francofurti Romanor
rum Rex renunciatus fuit, ut, qui Successor
rat virtutum Patris, esset etiam Successor coro
næ in Imperio. Religionis conciliandæ stu
diosissimus, vehementer gavisus est, cū
paulò ante mortem Pontificium Diploma, d
potestate utriusque speciei in sacrâ Cœnâ La
cis exhibendæ, ad Archiepiscopum Salisbur
gensensem mitteretur. Uxorem *Annam*, Ludo
vici, Pannoniæ Regis, sororem habuit, ex qua
15. libros tulit, & in iis 3. masculos, *Maximi
lianum* Imperatorem, Regemque Bohemiæ;
Ferdinandum, cui Tirolis; *Carolus*, cui Stiria,
Carniola & Carinthia, more germanico, ces
sere. Religionem non tam armis cogere,
quàm Colloquiis & Collationibus conciliare
semper studuit. Literas & literatos impen
diò fovit, libellumque Erasmi de Institutione
Principis semper in manibus habuit. Ab *Al
varo Orosio* Præceptore fideliter institutus, Ci
ceronis de Officiis præcepta puer ita hausit,
ut ea Rex & Imperator, magno usu ad praxin
transtulerit. Imprimis historiarum fuit aman
tissimus, in prandio sæpè Sleidani lectioni va
cavit: Inter Magistros imprimis *Ludovicum Vi*

um, & *Erasmum* imitabatur, per sanctè aliquo-
es asseverans, se gemmas & thesauros malle
perdere, quàm literas nescire, quas permodi-
as se scire aiebat, Naturâ clementissimus e-
rat, Rudolphi atavi sententiam sæpiùs infe-
rens; Severum & immitem fuisse nre aliquando pa-
nituit, placabilem nunquam. Cubicularium qui
humilem mulierem ab accessu suo arcuerat,
acriter increpavit, dicendo, *si nos excludimus in-
opes à conspectu nostro, quid nobis ipsis ad tribunal
Dei eveniet?* cùm in venatione Magistro vena-
tionis aliquando fasciculum supplicationum
daret, ad summam earum colligendam, & Ve-
nator, *se id nescire*, responderet, ipse reposuit;
Ergò finite me alere scribas, qui id possint. Fidei,
ipsis hostibus datæ, fuit servantissimus, ut eri-
am Arces per traditionem sibi oblatas con-
stanter recusaverit, quam virtutem ipse Soli-
mannus in eo laudavit. *Si enim*, dicebat ali-
quando, *ex duobus alterum me ferre oportet, levi-
us rerum, quàm famæ jacturam subibo.* Castis-
simum fuit ejus conjugium cum Uxore Annâ,
quindecies puerperâ. *Esse enim*, aiebat, *honesti
Principis, in conjugio castè vivere.* Tanta erat e-
jus temperantia & sobrietas, ut Cæsarem Fer-
dinandum I. nunquam visum esse ebrium, con-
stanter asserant. Cùm dicenti, eveniente ali-
quo casu præter expectationem, *Accidit in pun-*
cto

*Et, quod non speratur in anno, aliquis Confiliarius
rum subjiceret; Perditur in puncto, quod non
paratur in anno, denuò subjunxit: Incommodum
medentur piæ preces & sapiens consilium. Eius
Symbolum fuit: Fiat Iustitia, & pereat Mundus.
Tandem præeunte levi febre, aquâ intercuti
placidissimè obdormivit, prædefiniens obitu
sui diem, cum solus regnasset annos 6.*

XVI. MAXIMILIANUS II. (A. C. 1564)
*Ferdinandi, & Annæ Vladislai, Poloniae & Hun
gariæ Regis, filiaë pientissimæ, filius, qui puer
ad Carolum Patrum in Hispaniam missus, cum
ejus filio Philippo optimè educatus fuit. In
bello Carolo semper à latere fuit: exinde ar
gumentum sumatur de insignissimis ejus Tyro
ciniis, quæ puer posuit. Reversus in Patriam
Pacificationem Passaviensem, commune Ger
maniae πολιτεία, constitutum invenit, ipse to
to Imperii tempore Pacis & Iustitiæ amantis
simus: exinde optimis auspiciis vivo & præsen
te Patre Ferdinando Rex Romanorum, & eo
mortuo, Imperator fuit constitutus. Primo
rum ejus Comitiorum, quæ Augustæ Vindeli
corum instituit, acta fuerunt de Pace in Reli
gione & Regione conservandâ, & Turcico
bello gerendo. Ipse Augusto, Saxoniae Duci,
insignia sub aperto cælo, magnâ cum solenni
tate, contulit. Austriacæ ditionis Nobilitati
docti.*

etiam Augustanæ Confessionis liberam
cessit, hac lege, ut secundum Pacificatio-
nem in Religione factam, quietè, piè & mode-
viverent. Spirensium, quæ indixerat, Comi-
tum scopus Principalis erat pax. continuan-
Biblia sacra, in Hispanicam linguam
transposita, dono accepit à *Friderico III.* Ele-
ore Palatino, quæ benignè accepit, promit-
tens, se ea lecturum. Ejus Legatorum interpo-
sitione decennale bellum inter Daniæ & Sue-
Reges, Stetini Pomeraniæ æquè fuit com-
positum : tantùm abest, ut se immiscuerit Ex-
teriorum bellis, ut ea magis componere labo-
raverit. Hinc etiam ab Exteris amatus, ut Rex
Poloniæ in Polonia electus, & publicè procla-
matus fuerit. Comitia Ratisbonæ novi Re-
gis Romanorum creandi causâ indixit : Is erat
Rudolphus II. ejus filius, à Rudolpho Habsbur-
genfi in Austriacâ familiâ, decimus. Tandem
Comitis ibidem repetitis, de reprimendo
Turcâ curam suscepit, ubi inter manus Ordi-
num Imperii pientissimè, & examussim Evan-
gelicè, finivit : nam interrogatus à Neostadi-
ensi Episcopo, *An in fide Christi vellet mori ?* re-
spondit : *Non aliter.* Princeps æquitate animi,
prudentiâ & justitiâ insigni, & In quo ad sum-
mam fortunam nihil meritò desiderares, nisi
firmiorem valetudinem. Ex sedecim liberis,
m quos

quos ex conjuge Mariâ, Caroli V. filiâ, tunc
superstites ei fuerunt *Rudolphus II.* ejus in Im-
perio Successor. *Ernestus*, qui in Belgio dece-
sit, *Matthias*, Fratris *Rudolphi* in Imperio Suc-
cessor, *Albertus*, Cardinalis, item *Anna*, quæ
Philippo Hispaniæ, & *Elisabetha*, quæ Galli-
Regi, *Carolo IX.* nupsit. Longum esset, ejus
numerare virtutes. Pietas illarum caput erat.
Ejus Symbolum fuit: *Dominus providebit.* In
negotio Religionis, quod in Germania mul-
tis ab hinc annis agitatum est, eam rationem
servavit, ut, cum à sacris Majorum non expro-
fesso recederet, non propterea Protestanti-
bus suspectus fuerit, mediam Emendationis
viam totâ vitâ consecratus, cui etiam post Con-
cilium Tridentinum, ad finem perductum, in-
stitit, impetrato suis calicis usu à Pontifice,
quem & pro Sacerdotum Conjugio sæpius in-
terpellavit, sed nullo exitu. Audita etiam fer-
tur præclara ejus vox ad *Guilielmum Olmucen-
sem* Antistitem; *Nullum peccatum gravius esse,
neque ullam tyrannidem graviolem, quàm Conscien-
tiis velle dominari, addito insuper, Qui in Consci-
entias imperium sumant, eos cæli arcem invadere.*
Plura ejus Apopthegmata, insignem pietatem,
sapientiam & justitiam spirantia, omittimus,
quorum tamen pauca huc reponenda. Gratu-
lanti cuidam de anno 49. ætatis complero, ut
Clyma.

ymaeterico, respondit: *Anni omnes sunt Cly-*
terici. Etiam adolescens de nimia lenitate
 Præceptoris aliquando ad Patrem querulus
 fuit; *Se istâ lenitate, & erga se reverentiâ Præ-*
ceptoris, diu sub ferula hæsurum. Chymico pro 20.
 annis, in carbonum sumptus inpendendis,
 quæcos montes promittenti, respondit; *Mi-*
serise, tantillum subsidium tot annis Cræsi opes non
parasse. Consuetas nonnullis leges, sed
 iriè ad casus deflexas, *cereos nasos* appellavit.
 iteratorum tantus Fautor & amator erat, ut
 ulam haberet ob decora, in omniumque re-
 um scientiâ exercitatissima ingenia, nulli Aca-
 demia secundam. Hinc, ut Vespasianus, *Amor*
deliciae humani generis in publicis Elogiis ap-
 ellatus. Imperii ejus anni sunt 12.

XVII. RUDOLPHUS II. (A.C. 1575.) Maxi-
 miliani II. filius, successit Patri in Imperio;
 cujus Regimen multa memorabilia in Statu
 Ecclesiastico & Politico, insigne fecerunt, quo-
 rum angustia hujus paginae non est capax. Eo
 regnante, *Gebhardus Truchses*, Episcopus Colo-
 niensis, ducta Uxore, subditis Confessionem
 Augustanam liberè amplectendam, concessit.
 Hinc Episcopali Dignitate privatus. *Ernestum*
Bavarum, Alberti filium, Successorem habuit.
 Eo imperante, Calendariū Gregorianū intro-
 ductū; Frater ejus *Maximilianus* frustra in Regē

Poloniæ electus; Archiepiscopatus Argentini-
 sis, post obitum *Manderschidii*, inter Caroli
 Lotharingum, & *Iohan. Georg.* Brandenburg-
 cum, in duas partes distributus; Turca
 Hungariâ & Transsylvaniâ fortiter oppugn-
 tus; *Mendoza* Hispanus hostiliter in VVe-
 phaliam invecus; Ordinum Belgii Status
 magis magisque stabilitus; Calvinismus non
 ne magno Marpurgicorum motu in Hassiam
 introductus. *Henricus Iulius*, Dux Brunsvicer-
 sis, ad urbem Brunsvigam, cui inhiabat, oppu-
 guandam, armis, frustaneo conatu, cinctus; &
 aliquot Comitibus institutis, tandem cum hæ-
 reditario nominis Christiani hoste, Turcarum
 Imperatore, pax in 20. annos constituta fuit
 in Imperio tamen ne sic quidem belli fomites
 extinctis. Proscripta enim *Donavverda*
 Bavarix Duce in potestatem redigitur, novæ
 diffidentix aleâ inter Imperii Status jactâ
 Fratrumque gratiâ, puta, *Rudolphi* Imperato-
 ris, & *Matthiæ*, valde languidâ, dum *Matthias*
Rudolphum armatâ manu coëgit ad faciendâ
 petita, donec incendium, interventu Statuum
 αἰρενοποιῶν, amicâ reconciliatione fuit sopitum.
 Novis tamen subinde flammis in Imperio fu-
 migantibus, donec progressu temporis incen-
 dium, quod nunc flagrat, erupit. Mortuo
Düsseldorfii Iohanne VVilhelmo, Duce *Julia &*
 Cli.

livæ, sine hærede masculino, *Electo Brandenburgico*, & *Philippus Ludovicus Palatinus Neoburgicus*, de Successione concertarunt, quibus minime convenientibus, Saxonum nova interveniebat prætenſio. Subſecuta dehinc è vestigio Evangelicorum *Unio Politica*, & Pontificiorum *Liga Catholica*, duo angulares Lapides notuum, in quibus ferè ad internecionem cepit Germania. Primum inquietudinis ſpecimen fuit *Bellum Iuliacum & Alſaticum*, Protestantium copiis geſtum, interventu tamen Ducis Lotharingici, *Iohannis Reinhardi*, Comitis Hanoviensis, Legatorum Argentoratensium, & Nobilitatis Alſaticæ, compositum. Mortuo *Fridrico Palatino IV.* *Iohannes Palatinus Biptinus*, ex Electoris Testamento, Palatinatûs Administrator ſucceſſit, cum vi Aureæ Bullæ, Dux *Philippus Ludovicus Neoburgicus*, proximior agnatus, ſuccedere debuiffet, hinc nova diſſidendi ſcintilla. Tandem placidè obdormivit *Rudolphus*; Princeps, cujus virtutes in ore omnium jucundiffimâ memoriâ ſunt celebratiſſimæ. Autoritate Imperatoriâ ipſum flagraſſe, teſtabantur Principes, quos ſuâ Maieſtate quaſi terruit; Legati item Perſici, Turcici, Moſci, per quos iſti Dynaſtæ & fœdus & amicitiam *Rudolphi* ambiverunt. Literatorum Meccenas erat incomparabilis, ipſe omni in

m 3 disci-

disciplinâ literatissimus, quod vel ex solis
 bulis Rudolphinis, à *Tychone* inceptis, &
Keplero continuatis, est conjiciendum. Latine
 egregiè doctus, ut ipse disertissimus ex tem-
 re Oratoribus responderit, præter lingu-
 Hispanicam, Gallicam, Italicam, Bohemicam
 quas egregiè calluit. In Mechanicis vix hab-
 secundum: Pictor, Aurifaber & horolog-
 rum artifex ingeniosissimus, ut qui ipse co-
 nam auream, & mensam ex meris gemmis
 cerat. Cibi potusque parcissimus. Gravis Im-
 perator non nisi cum gravibus viris conversa-
 gavissus. Moriones ferre non potuit. Symbo-
 lum ejus erat: *Omnia ex voluntate Dei*. Imperii
 ejus anni numerantur 35.

XVIII. MATTHIAS, (A. C. 1612.) Hun-
 garia & Bohemia Rex, frater *Rudolphi*, ab Elec-
 toribus Francofurti in Imperatorem electus,
 coronatus ibidem, ejus Imperio magis magis
 que à quiete in turbas declinante. Sua enim
 gravamina Uniti Principes, sub *Rudolpho* re-
 monstrata, in comitiis conqueri perrexerunt,
Mülhemium extrui inceptum, inhibitorio Cæ-
 saris mandato impeditum, soloque adæqua-
 tum: Turbæ & seditiones Francofurti &
Wormatiæ ob exactiones Judæorum exar-
 runt, quas severâ Cæsaris animadversione sup-
 primi oportuit: Incendium dissidii Brunsvi-
 cen-

sis inter ducem *Ulrico-Fridericum*, Henrici
filium, & *Brunsvigam*, in apertum bellum
transiit, quod non, nisi utrinque multis milli-
bus virorum caesis, componi potuit. Etiam à
electis *Ferdinando* Archiduci Græciensi bel-
lum illatum: Heilbronnæ à Protestantibus
Statibus Imperii Unitis Conventus fuit ha-
bitus, quem Cæsar *Matthias* ipsis exprobravit.
Ferdinandus Archidux, consentiente & petente
Matthia Imperatore, Rex Bohemiæ & Hunga-
riæ fuit electus, capto à *Ferdinando* & *Maxi-*
iliano Archiducibus, clàm *Matthia*, Cardi-
nali *Cleselio*, & in *Stiriæ* fines abducto, ob re-
rum administrationem, uti incusabatur, ma-
lam, & seminatam inter Archiduces discordi-
am, donec vel tandem sub cinere gliscentes in
Bohemia bellorum flammæ in apertum eru-
perunt incendium, defenestratis in Aula Pra-
gensi *Vilhelmo Slavata*, supremo Judicii Pro-
vincialis Præfecto, item *Iaroslao Borzita Sme-*
zanski, unà cum Secretario *Paulo Michna*, qui
se Proceribus Regni, relevationem gravami-
num urgentibus, opposuerunt, quæ defene-
stratio causa fuit Belli Bohemici, quo etiam
vicinæ Germaniæ, totiusque Imperii recta,
non secus, ac flagrantissimo incendio ardere
inceperunt, ut modus grassanti flammæ trigin-
ta ferè annis statui non potuerit; quæ clades
statim

statim à primordio eruptionis tantò funestum fuit, quò instantior erat suprema Matthiæ Imperatoris lux, quem Deus singulari consilio fluctibus imminentibus, qui dehinc indies cundiores fuerunt Adria, exemit, cum vixisset annos 62. imperasset annos 6.

XIX. FERDINANDUS II. (A. Chr. 1619.)

Ferdinandi I. nepos, Caroli Archiducis filius.
Hic Francofurti unanimi Electorum suffragio in Imperatorem electus, Imperium adivit dissolutionum flammis undique periculosum proximum Regni Bohemici parietem, jam tum præ oculis suis intuitus vehementissimam ardentem, ex quo bellorum mala progressu temporis eò ruinarum progressa sunt, ut illius scribenda esset volenti, prudentissimi Imperatoris vitam, acta, & res gestas prosequi, quæ cum non tantum ab aliis jam tum in Commentarios, & certa virtutum capita, totius Imperii Principibus & Statibus in suis generationibus in exemplum, sint relata, sed etiam omnibus, rerum publicarum Statum intuentibus, experiendo cognita, & recentissimè nota, haud intempestivè modum pennæ statuimus, notatis Imperii annis, quem 18. annos regnasse constat.

XX. FERDINANDUS III. (A. Chr. 1637.)

Ferdinandi I I. Filius, Ratisbonæ ab Electoribus

is in Romanorum Regem electus, victorio-
 Patri Imperator in Imperio successit, cujus
 bus & temporibus dicendis suo tempore
 non deerunt Ingenia. Eo florente, candidior
 penna, quæ filet, quàm quæ vocabula, a-
 lationis suspecta, pingit. Non tamen abs-
 fuerit, si Majestatis suæ Imperium ob pacem
 anno 1648. in Westphalia conclusam, & anno
 postero executione firmatam, prædicemus
 AUGUSTISSIMUM, quâ sub Imperatoriâ ejus
 Majestate post triginta continuos annos, qui-
 bus Germania in sanguine suo natavit veriùs,
 quàm stetit, cuilibet licet esse pio, & in religi-
 one sua devoto, quamvis *Papa* ob bolos sibi e-
 reptos protestando eam irritam pronunciavit,
 Deo pacis, & qui Dii sunt, vanitatem protesta-
 tionis merito ridentibus; rati habentibus con-
 traria, quæ *in verbo veritatis* sunt cõfirmata. Quod
 beneficium tantum abest, ut dissimulemus, ut
 potius huic nostro Imperatori, post Deum in
 debitæ gratitudinis tesseram, **PACIFICI** titulo
 vindicato, hanc Cæsarum historiam fi-
 niamus; orato Deo, ut bene
 cepta continuet!

§§) o (§§

m s

CAP.

CAP. IX.

Synchronismus Ecclesiæ Christi-
 næ sub decursu Monarchiæ
 Quartæ.

*Quomodo se habuerunt Res Ecclesiæ Chri-
 stianæ à Nato Salvatore Iesu Christo, usq;
 ad tempora nostra?*

QUÀM commodissima videtur esse ^{πρωτις} Synchronismi Ecclesiastici, tempo-
 ribus Novi Testamenti cum Monarchi-
 Romana decurrentis, si consideratur 1. Gentili-
 um ad fidem Christi conversio. 2. Hæresi-
 um contra fidem Christi Irruptio. 3. Fidelium
 propter fidem Christi Persecutio. 4. Eorum-
 dem in fide Christi divina conversatio & Pro-
 ductio,

I. GENTILIUM AD FIDEM CHRISTI CON-
 VERSIO, exacto à Salvatore nostro Iesu Chri-
 sti Redemptionis opere, 1. conspicitur in A-
 postolorum, quorum sonus exivit in omnem
 terram, prædicatione Evangelicâ; Petri, qui
 prædicavit potissimum Iudæis dispersis in Asia,
 Iacobo statim inter Ecclesiæ nascentis initia Hie-
 rosolymis gladio sublato; Iohannis, qui prædi-
 cavit

in vicinis Ecclesiis totius Asiae; *Andreas*,
prædicavit in Scythiâ, Cappadociâ, Galatiâ,
Thyniâ, Thraciâ, Macedoniâ, Thessaliâ, A-
sia; *Philippi*, qui prædicavit in Scythiâ, &
in minori Asiâ; *Thomæ*, qui prædicavit in India,
extrema Orientis ora; *Bartholomæi*, qui iti-
em prædicavit in India, Lycaonia, Armenia,
& *Matthæi*, qui prædicavit in Asia, Ponto, Æ-
thiopia; *Iacobi Minoris*, dicti etiam *Alphæi*, qui
post Iacobum Majorem prædicavit Hieroso-
lymis; *Simonis Zelotæ*, qui prædicavit in Ægy-
pto, Libya, Persia, Africa; *Iudæ Thaddæi*, qui
prædicavit in Melopotamia, Ponto, Perside,
& *Matthiæ*, qui prædicavit in Æthiopia. Quibus
in prædicatione non minor fuit *Paulus Apo-*
stolus, Doctor gentium, ut ipse de se scribit,
quod abundantius illis omnibus laboraverit, I.
Corinth. 15. v. 10. Quorum temporibus Eccle-
siam Virginem puram, & incorruptam mansisse,
Eusebius scribit. 2. Apostolos secuti sunt Apo-
stolici viri, salutaria regni cælorum semina per
universum terrarum orbem, ut *Eusebius* inquit,
quaqua patet, auctiora reddentes, donec præ-
ter lapsis tribus primis persecutionum seculis,
dispersio maris populi sancti. (Dan. 12. v. 7.) sub
Constantino M. fuit completa, & facta solennis
integrarum Nationum, Regnorum & Princi-
patuum ad Evangelium accessio, nempe Hiber-
norum,

worum, *Scotorum*, *Burgundiorum*, circa ann
Christi 433. *Noricorum*, circa A. C. 454. *ga*
rum *Apostolus Severinus* fuisse scribitur. *V*
dolorum, circa A. C. 474. *Francorum* cum suo
ge *Clodoveo*, circa A. C. 496. *Persiae* quorund
Hunnorum, circa A. C. 528. C. 518. *Herulorum*
Theodone Ratisbonæ Bojorum, eorum Regu
puloporum, circa A. per *Rupertum* circa A.
537. baptizato. *Armeniorum*, circa A. C. 574. *Brita*
norum, cum *Edelberto Centauriorum Rege*, cir
A. C. 602. *Gandavorum*, per *Amandum Gallum*, cir
A. C. 612. *Flandrorum*, circa A. C. 648. Inprim
Germanorum, fidelissima *Anglorum* & *Scoto*
rum opera, quam in prædicando *Evangelii*
Germaniæ navarunt, uti *Scotorum* adhuc, qu
passim visuntur, *Monasteria* testantur. Hi
ad *Evangelium* accesserunt *Franci*, conver
per *Chilianum*, circa A. C. 688. *VVostphali*
cōversi per duos *Evaldos*, *Album* & *Nigrum*
dictos, & *Frisi*, conversi per *Wilibrodum An*
glum, ipsorum Duce *Rabodo* victo, circa A. C.
696. *Thuringi* & *Hessi*, circa A. C. 740. con
versi per *Lonifacium Moguntinum Episcopum*,
quem *Germanorum Apostolum* vocant, qui diver
fos *Episcopatus* in diversis *Germaniæ* locis in
stituit, *Herbipolensem* & *Eistettensem* in *Franco*
nia, *Frisingensem* in *Bavaria*, cum cœnobio *Fulden*
in *sylva Buchonia*, donec *Imperium Occi*
dentis ad *Carolum Magnum* fuit devolutum,

ab A.C. 772. usque ad A. C. 800. adeoque
ginta tres annos continuum & difficile bel-
lum contra Saxones gessit, & sæpissimè victis
nullam aliam legem tulit, quàm ut abjecta
Solomania Ethnica, Christianam Religio-
nem amplecterentur, quippe colentibus duo
Idola, unum *Irminsul*, alterum *Crodon* dictum,
quorum illud *Mercurium*, hoc *Saturnum* desi-
gnasse putatur. His Idolis deletis, Saxonum
progressa est conversio, decem Episcopatibus
Carolo constitutis, *Osnabrugensi*, *Halbersta-*
densi, *Paderbornensi*, *Monasteriensi*, *Hildeshei-*
densi, *Verdensi*, *Mindensi*, *Bremensi*, *Magdeburgen-*
Hamburgensi: Non, ut Episcopi essent secu-
lares Principes, Episcopatum curâ *Suffragane-*
is, quos ineptè vocant, commissâ, sed ut oves
& agnos Christi doctrinâ cœlesti ad vitam æ-
ternam salubriter pascere, officiûmque bo-
norum Pastorum animæ fideliter ipsi agerent,
quem ipsum in finem etiam reliqui in Germa-
nia Episcopatus fuerunt constituti & fundati,
v.g. *Moguntinensis*, cujus Episcopus *Maximus*
A.C. 345. graviter refutavit sectam Arii; *Curi-*
ensis Rhetie, cujus Episcopus *Asimon* A. C. 452.
Chalcedonensi interfuit Concilio, *Vindonien-*
sis, postea sub *Clodoveo* Gallorum Rege *Con-*
stantiam translatus; *Argentinen-sis*, à *Dagober-*
to, Galliarum Rege, fundatus, cujus primus E-
pisco-

piscopus *Amandus* Aquiranus circa A. C. 640.
 fuisse scribitur; *Spirensis*, cujus Episcopus *Iesus*
 circa A. C. 348. Coloniensi Concilio inter-
 fuit; *Vormatiensis*, qui circa A. C. 500. ex mu-
 nificentia *Clodovei* primi incepisse vulgò puta-
 tur; *Augustanus*, cujus primus Episcopus *Nar-
 cissus* A. C. 296. ex Hispania Augustam venis-
 se dicitur; *Herbipolensis*, quem *Bonifacius*, ut su-
 pra dictum, *Germanorum Apostolus*, auxiliis Pipi-
 ni, A. C. 700. instituit: Sexennio post *Eichstet-
 tensi* constituto, *Bambergensis*; A. C. 1007. ab
Henrico II. Imperatore, ejusque Uxore *Cun-
 gunda* fundatus. Quem ipsum in finem, scilicet
 ut Episcopi Pastores ovium, non Principes se-
 culares essent, etiam *Carolus M.* ut supra in-
 jus historia mentionem fecimus, immensas o-
 pes in Episcopatus contulit, non contentus
 curâ Conversionis, quam pro populis sibi sub-
 jectis gessit; quin ad *Holsatos*, *Ditmarsos*, *Van-
 dalos*, *Vngaros*, *Venetos*, *Slavos* & *Avares*, suo ius-
 su missis præconibus, quorum loquelis hi po-
 puli ad fidem Christi informarentur, Ecclesie
 promœria proferri oportuit, ut accessione ho-
 rum & aliorum, versus Septentrionem popu-
 lorum ad Ecclesiam, in Occidente quodam-
 modo compensatum diceres, quod per Ma-
 humetanam impietatem in Oriente & Aegy-
 pto tum temporis fuit corruptum & amissum.

Germanos enim in accepta fide Christi secuti
sunt Dani circa A.C. 826. eorum Rege *Haral-*
do, cum conjuge & proceribus, Moguntiaē ba-
ptizato; *Avares & Hunni* in Pannonia & Nori-
co, ubi nunc Austria & Ungaria, quos *Vrol-*
phus, Pataviensis Episcopus, circa A.C. 845. in-
stituit. Hos secuti sunt *Moravi*, instituti ab
eodem; *Bohemi*, eorum Duce *Borsipho* circa A.
C. 895. à *Methodio*, Moravorum Archiepisco-
po, cum *Ludmilla* conjuge baptizato; *Slavi*,
quos itidem *Methodius & Cyrillus* instituit; *Bul-*
gari, A.C. 865 per *Irmenricum* Episcopum, &
Collegas Sacerdotes, informati; Iterum *Vn-*
gari, prius à fide deficientes, sub Henrico II.
Imperatore, cujus Sororem *Cisela* Rex *Die-*
gon in uxorem duxerat; *Poloni*, circa A.C. 965.
Miecislao, eorum Principe *Cheſnæ* baptizato;
Russi, qui hodie Moscoviam possident, circa
A.C. 988 *Vladomiro*, Russiae Duce, Constanti-
nopoly baptizato, & Imperatoris Sorore *Anna*
in uxorem ductâ; *Prutenii* quibus *Adolbertus*,
Episcopus Pragensis, Evangelium circa A.C.
1008. prædicavit; *Heneti*, qui sub Henrico II. fi-
dem Christi abjecerunt, quam sub *Othone I.* pro-
fessi erant, circa hoc tempus ad Ecclesiam re-
dierunt: restitutis ab Henrico Episcopatibus,
cum primis *Merspurgenſi*, quos Barbari prius ar-
mis devastaverant, Labentibus autem in Ori-
ente

ente Christianorum rebus per arma Mahometica, suscepta est Christianorum in terram sanctam, Duce *Godofrido Bulionæo*, Lotharingi Principe A. C. 1099. expeditio, Hierosolymis armatâ manu Saracenis ereptis, & *Bulionæo* spem, exemplo Christi ita ornari volente, coronato, regno tamen hoc non amplius annis 88. durante, dum per intestinum Occidentalium Christianorum in Oriente bellum *Saladinæ*, Egypti Regi, janua fuit aperta, & Hierosolymis anno 1187. Christianis denuò ereptis, finis regno impositus. Nec dum tamen Evangelio versus Septentrionem currere desinente ad ejus Confessionem accedentibus *Pomeranis*, circa A. C. 1114. eorum Principe *VVartislae* cum totâ gente ab *Othone* Bambergensi Episcopo baptizato: *Vandalis*, quorum ad fidem Christi *Pædagogus* & Pastor *VVicelius* A. C. 1154. fato decessit; *Borussis* sive *Prutenis* A. C. 1164. à *Boleslao* Polono ad Ecclesiam traductis, & post defectionem A. C. 1217. à fratribus Teutonici Ordinis in ordinem redactis; *Rugianis*, A. C. 1168. eorum Principe denuò à *Iaremario* Baptismi sacris initiato; *Livoniensibus*, A. C. 1186. per *Meinhardum*, Episcopatus *Rigensis* fundatorem, conversis; *Tartaris*, A. C. 1249. Evangelium professis, quorum Princeps *Erkaldaus* suam ad fidem Christi conversionem

nem Galliarum Regi per Legatos significavit: *Lituanis*, A.C. 1387. ab *Vladislao* Rege in regiam Urbem Vilnâ, Ecclesiâ Cathedrali, & Episcopatu constituto. Tandem novis Insulis Hispanorum, & Lusitanorum navigationibus seculo superiori inventis, & ad Christi fidem, concurrente quantumvis fermento Papistico, adductis. Ex quibus omnibus præter propter colligenda est Universalis gentium ad Ecclesiam Vocatio, ut verè cum Regio Psalte exclamare possimus: *Domine, Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in univèrsa terra*, Psal. 8. v. 2. *non sunt loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum. In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*, Psal. 19. v. 4. 5. Fuit gentilium ad Christi fidem Conversio, sequitur.

II. HÆRESIUM CONTRA FIDEM CHRISTI IRRUPTIO: In vobis enim, inquit Petrus 2. Epist. c. 2. v. 2. *erunt Magistri mendaces, οἱ τινες παρεσάξουσιν ἀνθρώπους ἀπολείας*, qui introducent sectas perditionis, assignante Apostolo causam 2. Thess. 2. v. 10. 11. *Eò, quòd charitatem veritatis non receperunt, ut salvi fierent, ideo mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio, &c.*

Primi seculi hæretici fuerunt Simoniani, à Simone Mago, Hæreticorum Alpha. Pseudo Apostoli, Alexander Hymenæus, & Philetus,

n

Dio-

Diotrepheſes, Menandriani, Saturniani, Baſilidi-
 diani, Carpocratiani, Gnoſtici, Cerinthiani,
 Ebionitæ. *Secundi ſeculi* hæretici erant Aquila
 Ponticus, Valentiniani, Secundiani, Ptole-
 mæus Secundus Succeſſor, Heracleonitæ, Mar-
 cita Colarbaſiani, Floriniani, Sethiani, Abeli-
 ni, Cainiani, Adamiani, Ophitæ, Archontici,
 Angelici, Aſcodruptæ, Aſcitæ, Cerdoniani,
 Marcionitæ, Apelliani, Severiani, Encratitæ,
 Apoſtolici, Mōtanitæ, Taſcodrongitæ, Theo-
 ditioni, Artemonitæ, Artolyritæ, Alogiani,
 Noëſiani, Elceſæitæ. *Tertii ſeculi* Origeniani,
 Arabici, Novatiani, Sabelliani, Nepoti-
 mi, ſive Chiliaſtæ, Samofateniani, Agrippiniani,
 Manichæi, Patriciani, Paterniani, ſive Ven-
 ſtiani, Tertullii. *Quarti ſeculi* erant Ariani,
 Aëtiani, Eunomiani Anomæi, Macedoniani,
 Aëriani, Apollinaritæ, Donatiſtæ, Gnoſtici, ſi-
 ve Priscillianitæ, Pelagiani, Marcelliani, Pho-
 tiniani, Audeani, qui & Anthropomorphitæ,
 Melitonii, Semi Ariani, Maſſaliani, Helvidiani,
 Collyridiani, Luciferiani, Joviniani. *Quinti ſe-
 culi*, præter aliquot nunc recensitos, hæretici
 inſuper erant Abelonii, Paterniani, Prædeſti-
 nati, Neſtoriani, Moſes Cretenſis, Eutychiani.
Sexti ſeculi erant Monophyſitæ, qui & Theo-
 paſchitæ, Acephali, qui & Severitæ, Agnoetæ,
 in Damianos, Paulianos, & Peritas diviſi, Iaco-
 bitæ, Armenii, Monothelitæ. En! monſtra ho-

inum & nominum! *Septimi & sequentium se-*
lorum hæreses compendiosè in Papismo con-
 unt, præsertim post stabilitum à *Phoca* uni-
 versalis Episcopi titulum, & tyrannide Mo-
 archicâ plenis velis, circa A.C. 602. in Eccle-
 iam introductâ, ut jam in proclivi sit, digito
 monstrare & dicere, Hic est, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,
ius perditionis, 2. Thess. 2. v. 3. Qui juxta fun-
 amenta salutis introducit τὰς αἱρέσεις ἀπωλείας,
hereses perditionis, 2. Pet. 2. v. 1. qui sedet θεὸς εἰς τὸν
 οὐρανόν, in templū Dei, ὡς θεός, 2. Thess. 2. v. 4. Ut de-
 nunc difficile sit pronunciare de subsequenti-
 um virorum, qui annotati leguntur, erroribus,
 omnesne numerandi veniant in hæresibus pro-
 priè dictis, quia nihil expeditius est, quàm sub
 tenebris sine pertinaciâ impingere in lapidem
 offensionis, & accusari Errorum ab errantibus.
 Præponderet ergò judicium Charitatis in
 multis, in plerisque judicio Veritatis relicto
 Deo, si sub tenebris Papalibus fuisse legimus
 Felicianos, Bajolenses, Concordenses, Eli-
 phantinos, Paulicianos, Bagomilos, Beringaria-
 nos, Petrobusianos, Henricianos, Arnoldistas,
 Abaraldianos, Patarenos, waldenses, sive pau-
 peres de Lugduno, Albigenes, Flagellantes,
 Dulcinistas, Templarios, Begardos & Begi-
 nas, Lamperianos, VViclevistas, Lolhardos,
 Armacanos, Turrelupinos, & reliquos, ob ne-
 gligen-

gligentiam Scriptorum istorum temporum
 Annales non relatos, donec exorto per *Lutherum*
Evangelii jubare, in reformatis Ecclesiis
 tenebræ diffugerunt, & Reformationis opus
 fuit progressum, quod ipsum ab heterodoxis
 Sacramentariis contradictione non fuit in-
 mune, ut penultimum, & novissimum,
 quod incidimus, mundi seculum testatur. Et
 hæc quidem omnia in *Occidente*: Interim in
Oriente Ecclesiæ rebus eò perditionis ob Ma-
 humeticam tyrannidem & blasphemiam ad-
 actis, ut licet multi Christiani inibi invenian-
 tur, tamen plerique periculosissimæ religionis
 opinionibus & horrendis Erroribus delibuti
 sint, quorum decem genera numerantur. *Latini*,
 multum de Papistica Traditione partici-
 pantes; *Græci*, Patriarchæ Constantinopolita-
 no subjecti; *Indi*, sive *Æthiopes*, sub Presbyte-
 ro Johanne; *Iacobitæ*, circumcisionem susci-
 pientes, unamque tantum in Christo naturam
 divinam nempe, agnoscentes; *Nestoriani* &
Maronitæ, quorum hi etiam *Monothelitæ* sunt
Armenii, præsidem habentes, quem *Catholicum*
 appellant; *Georgiani*, à Georgio Equite dicti
 in Persiâ & Mediâ Græcorum linguâ & ritu
 bus utentes: *Suriani* cum Græcis fermenta-
 tum panem in Cœna adhibentes, & in pleris-
 que Græcis *ἰμώψηφοι*, *Mozarabes*, Romanæ Ec-
 clesiæ

elæ parentes, in multis tamen ab eâ diffiti,
 orum Successio brevior fuit, eò, quòd tan-
 m inter suæ gentis & religionis homines di-
 antur iniisse conjugia. En ! relictas de Apo-
 olicis Ecclesiis in Oriente lacinias ! Ad quas
 erendas valdè efficax fuit *Iconomachorum* ve-
 ementia, ut supra in Cæsarum historia aliquo-
 es meminimus, quæ in extirpandis Idólis, ad-
 ersus superstitionem illius temporis, in alte-
 m extremitatis partem nimum declinavit,
 t dices *Excessit Medicina modum*, qualis
 oc nostro tempore etiam observanda est in
 onoclastiâ Calvinisticâ. *Fuit Hæresium con-*
ra fidem Christi in Ecclesiam irruptio, sequitur.

III. ECCLESIAE PROPTER FIDEM CHRI-
 TI PERSECUTIO, à Christo, & Apostolis
 ultoties prædicta, & piè in Christo vivere
 volentibus inculcata, cujus intuitu fideles
 ὡς πρόβατα σφαγῆς, θανατῶμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, sicut
 oves occisionis, mortificatæ totâ die, æstimantur,
 Rom. 8. v. 36. Hæc incepit statim cum Chri-
 sto Nato, juxta querelam ejus in spiritu; Sæpè
 expugnaverunt me à juventute meâ, Psal. 129. v. 1.
 Et quis quælo est, qui spem in Salvatoris sui
 meritum ponit, cui pretiosissima ejus *Passio*, in
 quatorrentes Belial confluxerunt, tanquam
Persecutio persecutionum, non notissima esse pos-
 sit? Ergo quid mirum, si à capite in membra

passionum Catarrhi decidant? Post Christum
proximi erant Apostoli, post Apostolos Ap-
stolici viri, post hos vigilantissimi Patres Ec-
clesiæ, cum integris suis, quas pascebant, Ecce-
lesiis, imò sæpissimè cum integris Regnis & Na-
tionibus, ubi in Christianos, tanquam in pe-
gamenta hujus Mundi, & peripsemata fuit
quisitum, & sævitum. Ut multa transeant
diamur saltem à *Nerone*, ab hoc decurrunt Per-
secutiones denario numero insignes, insigni-
res crudelitate, ut auditu, nedum exantla-
horribiles & tremendas diceres, quarum
historia Cæsarum à nobis suis in locis est me-
tio facta, ut in vita *Neronis*, *Domitiani*, *Trajan*
Antonii, *Severi*, *Maximini*, *Decii*, *Valeriani*, *Au-*
liani & Diocletiani, ejusque complicum, *Max-*
miani, *Galerii*, *Maxentii*, *Maximini & Licini*.
Donec dispersio manus populi sancti sub *Co-*
stantino M. fuit completa, & tanto tempore
sanguine suo undanti Ecclesiæ quies parva
quæ tamen diuturna non fuit, externis Sym-
ptomatibus in intestina per hæreticos ver-
ut Ecclesiam tam acriter ab his, quàm ab illis
afflicta videretur. Horrendum dictu, in qua
tas angustias *Ariana hæresis* eam conjecerit, in
sis Imperatoribus, *Constantio*, *Valente*, aliisque
potentioribus, ab hæreticorum astutissimis
hoc penetrantissimo veneno infectis, & deli-

atque totum mundum ingemuisse, & Arianum se
 cognovisse, Hieronymus scribit. Athanasium
 hujus persecutionis atrocitate sex annos
 in puteo delituisse, historia Ecclesiastica testa-
 tur, ut aliorum Orthodoxorum Exilia, tor-
 menta, & Martyria taceamus. *Iuliani* Aposta-
 tice Persecutionem tam fraudulentam, quam tru-
 lentam quis nescit? quam quasi *προδοτική* ho-
 stis humani generis persecutioni Arianæ addi-
 dit. Longum esset, referre Acta persecutio-
 num, quibus Persæ, Gothi, Vandali, Occidentis
 Imperiū invadentes, quibus Donatistæ, Manichæi
 Longobardi, Monothelitæ exercuerunt Ecclesiā, do-
 nec Mahumetana impietas, hæreditaria nominis
 Christiani Persecutio, in Oriente suo furore in-
 valuit, & Occidenti hoc ipso tempore denuò
 terribilis esse incepit.

Quin in ipso sancto loco, hoc est, in templo Dei,
 abominatio desolationis in possessionem ve-
 nit. O! quantis fluminibus sanguinis Evange-
 licorum, saltem à novissimo Reformationis
 Evangelicæ seculo, inundavit Ecclesia, dum ho-
 mi peccati, & filius perditionis spiritu oris
 Christi fuit revelatus! Hinc animæ propter
 verbum Dei, & propter testimonium, quod
 habebant, subtus altare Iohanni in Apocalyp-
 sic. 6. v. 9. 10. visæ, & voce magnâ clamare au-
 ditæ: *Vsque quò Domine, sanctus & verus, non*
 n 4 judi-

judicas, & non vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra? Persecutiones futuras, quæ Ecclesiam uti novissimè, ita juxta Christi vaticinium, funestissimè manent, cognitæ sunt Deo: Nostrum est, animas nostras, si eæ ingruunt, possidere in patientia, & constanter ferre, quæ Deus etiam porro imposuerit. Fuit Ecclesiæ propter Christi fidem Persecutio; sequitur

IV. EJUSDEM DIVINA IN FIDE CHRISTI CONSERVATIO ET PROTECTIO, ad demonstrandum, quòd *fundamenta ejus sint in montibus sanctis*, Psal. 87. v. 2. *ut nec portæ inferorum contra eam prævalere valeant*, Matth. 16. v. 18. quæ quidem protectionis divinæ demonstratio est quintuplex: Quis enim r. divinum esse neget Martyrum robur, quo eos ad contemnenda & perferenda exquisitissima tormenta incitados, cum admirationis Stupore legimus, ut in omni cruciatuum genere *αἱ ὑπερβυχῆντες* eos ex Rom. 8. v. 37. cum Apostolo dicere fas sit, eorūque *Sanguis pinguedo Ecclesiæ, & semen Christianorum* ab hoc divinæ conservationis eventu à Patribus dictus fuerit? Longum quidem, sed perutile esset, si instituti ad brevitatis legem adstricti ratio id pateretur, referre Martyrologia, in quibus nobilissimæ passionis Martyrum victoriæ referuntur, non tantum quas,

teste

este Eusebio, gloriosissimi Athletæ sub Imperatoribus Ethnicis olim, sed etiam novissimè sub crudelissimâ tyrannide Meretricis Babyonicæ tam fortiter obtinuerunt, ut suo sanguine mulierem purpuratam inebriaverint, & Iohannes, cum inebriatam in spiritu videret, *miratus fuerit admiratione magnâ, Apoc. 17. v. 6.* Quis 2. in divinæ protectionis documentis non numeret solaminum momenta, quibus se mutuò ad non cedendum malis, sed contrà audentiùs eundum, extimulaverunt Martyres, v. g. Cyprianus ipse tandem Martyr, qui hunc ipsum in finem singularem libellum de exhortatione Martyrii ad Fortunatum scripsit? Populus enim sciens Deum suum, obtinebit, & faciet, & docti in populo docebunt plurimos, & ruent in gladio, & in flammâ, & in captivitate, & in rapina dierum, Dan. 11. v. 33. Quorum alii, ut Epist. ad Hebr. c. 11. v. 36. 37. testatur, ludibria & verbera experti, insuper & vincula, & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt, &c. qui omnes testimonio fidei (quæ à solo Deo) probati non acceperunt repromissionem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur. Quis 3. Dei protectioni non adscribat respirandi spatia, quæ Ecclesiæ in medio persecutionum Ethnicarum salo contigerunt? v. g. sub Vespasiano & Tito post Nero-

n s

Nero-

Neronem, sub Nerva post Domitianum, sub Adriano post Trajanum, sub Commodo post Antoninum, sub Philippo, ut multi ipsum Christianum fuisse volunt, post Maximinum, sub Constantino M. post Decium, Valerianum, Galienum, Aurelianum, Diocletianum, Maximinum, Galerium Maxentium, Licinium, &c. quo intuitu ipse Athanasius horrendam persecutionem, Ecclesiæ ab Arianis intentatam, *nubeculam citò transituram*, appellavit. Quod divinæ protectionis specimen Ecclesia Evangelica hoc ipso tempore satis illustri documento comprobatum habet, dum indemnitate suæ confessionis, renovatâ Religionis pace augustius, quam unquam antea nixam videt, etiam cum exurgerent homines in nos, & fere vivos deglutissent nos, cum irasceretur furor eorum in nos, & aqua absorbisset nos, Psal. 124. v. 3. 4. ut talpam esse oporteat, qui nō videt, factū idesse à Domino, & esse mirabile in oculis nostris, Ps. 118. v. 23. Nec 4. parvū momentū habuerunt horrenda Judicia, quæ Deus in Tyrannos & persecutores statuit, ut ea in Cæsarum historiā magnam partem sunt annotata, juxta Psalmistæ verba: *Gladium evaginaverunt peccatores, intenderunt arcum suum, ut deiciant pauperem & inopem, ut trucident rectos corde. Gladius eorum intret in corda ipsorum, & arcus eorum confringatur*, Psal. 37. v. 14. 15. *Ridebunt iusti, & timebunt, & super eum*

um ridebunt, Psal. 52. v. 8. Et s. quis divinum protectionis Ecclesiæ opus esse negaverit illam Hierarchiam Ecclesiasticam, dum Christus aliquos dedit Apostolos, quosdam Prophetas, alios Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, in edificationem corporis Christi? describente eam Apostolo, ad Ephes. 4. v. 11. 12. Quæ in vigilantissimâ Doctorum Ecclesiæ operâ & curâ satis luculenter videre est, ut longum nimis esset, singulorum seculorum Patrum nomina, opera, libros & labores referre, quibus operosissimè rigaverunt & plantaverunt Ecclesiam, præsertim multis conciliis, autoritate Christianorum Imperatorum, ad extirpanda hæreticorum zizania convocatis & actis: ut decumani Conciliorum Tomi proluxa testimonia loquuntur, inter quæ quatuor *Oecumenica* seu *Universalia* eminent: *Nicænū* anno Chr. 325. sub Imperatore *Constantino M.* celebratū, & *Ario* hæretico, Deitatem Christi oppugnantem, oppositum, trecentis & octodecim Episcopis constans, inter quos *Eustathius*, Episcopus Constantinopolitanus suo merito primas tenuit, cui ipse *Athanasius*, non ut Episcopus, sed adhuc ut Diaconus, interfuit. *Constantinopolitanum*, quod propter subsequentia alia ibi celebrata Concilia, *prima Synodus* nominabatur, anno 381. sub Impe-

Imperatore *Theodosio Majore* celebratum, & *Macedonio* Deitatem Spiritus S. oppugnanti oppositum, cui interfuerunt centum quinquaginta Episcopi, inter quos *Gregorius Nazianzenus*, qui Constantinopolitanam Ecclesiam rexit, emicuit. *Ephesinum*, anno 431. Sub Imperatore *Theodosio Iuniore* celebratum, & *Nestorio*, ex unâ personâ Christi, ob negatam communicationem Idiomatum, consequenter, ut concluderunt Patres, duas facienti oppositum; quod ducentis & triginta Episcopis constitit, inter quos *Cyrillus Alexandrinus* primas tenuit. *Chalcedonense*, anno 451. sub Imperatore *Martiano* celebratum, & *Eutychi* è duabus in Christo naturis unam facienti, oppositum, quod sexcentis & triginta Patribus à *Martiano* convocatis, constitit, qui *Leonis Romani* Episcopi, licet absentis, Epistolâ, ad *Flavianum*, Constantinop. Episcopum super hoc commate scriptam, maximi fecerunt, eamque *σύλον τῆς ὀρθοδοξίας*, columnam rectæ doctrinæ appellârunt. Hinc totidem Symbola, *Nicenum*, cui addi debet *Athanasii*, *Constantinopolitanum*, *Ephesinum*, *Chalcedonense*, quæ Ecclesiæ invariatae Confessioni Augustanae addictæ, tantâ venerationis asseveratione amplectuntur, ut pro auro, argento, & lapidibus pretiosis, unico fundamento Iesu Christo, constantissimo pietatis zelo, ab his vene-

venerandis Antiquitatis Synedriis, super ædificatis, ea sanctissimè habeant, longum & æternum facessere iussis lignis, fœno & stipulis Pappisticis, à B. *Luthero* expurgatis per Reformationis opus Evangelicæ, superiore seculo mirabili progressu susceptum (*Quid enim paleis ad triticum? Ier. 23. v. 28.*) Ex quo lemniscata, & novissima Mundi tempora concludimus, ut præter finem, & præsentibus in futurum majores Ecclesiæ tribulationes, vix ulla residua videatur esse expectatio, postquam revelatus est homo peccati, filius perditionis, qui adversatur, &c. Quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione adventus sui eum, cujus est adventus secundum operationem Sathanae, in omni virtute & signis, & prodigiis mendacibus, & in omni seductione iniquitatis 2. Thess. 2. v. 7. 8. 9, &c. Ergo Veni Domine Iesu, & noli tardare.

CAP. X.

Synchronismus præcipuorum Regnorum, & Politiarum aliarum, sub decursu Monarchiæ Quartæ in Mundo extantium.

PLurima alia Regna in Quartam Monarchiam incidunt, præcipua eorum ob brevitate perstrinxisse ad præsens sufficiat.

I. *Parthorum regnum* sub hac Monarchiâ adhuc duravit, multum ei negotii faciens, usque ad Alex. Severum, sub quo *Artaxerxes* Persa hoc regnum obtinuit: occiso Arfacidarum ultimo eorum Rege, ab Arface ita dicto, victo autem anno Christi 631. Persico Rege *Hormisdâ Iezdegird*, filio *Sirois*, filii *Cosrhois* ad oppidum *Merga*, hoc regnum ad Saracenos, quorum Dux *Othman* erat, fuit devolutum; hinc *Æra Iezdegirdica*, qua Persæ adhuc utuntur, incidens in annum Christi 632, postquam ex *Æra Nabonassarea* effluxissent anni 1379. Ex principio autem annorum *Hegiræ* dies 3623.

II. *Francorum Dynastia secunda* incidit in annum Christi 419. quo *Francones* è Germania in Gallias transierunt Duce *Pharamundo*, duravit ad *Pipinum & Carolidas*, A. C. 750. Dynastiam tertiam facientes: usque ad *Hugonem Capetum*, A. C. 987. qui Quartam Galliarum Dynastiam, ad usque præsentem diem perdurantem, constituit.

III. *Scotorum Dynastia prima* ad A. C. 1370. decurrit: Secunda est *Stuartorum* ad hunc usque diem, sed amisso sui Rege ad præsens quasi in statu *ἐδέτρεω* fluctuans:

IV. *Vestgothicum regnum in Hispania*; hujus prima Dynastia incidit in A. C. 381. sub *Alarico*, Dy-

qui postea Romam popularus est: *Secunda Dynastia* incidit in A.C. 716. quam *Pelagius* ex regia stirpe Gothorum, vir bellicosus, Westgothis regno ejectus, in Asturibus & Legionibus constituit. *Tertiam Dynastiam* orsus est *Ferdinandus Primus* Rex Asturum, Legionis & Castellæ. *Quartam Dynastiam* *Ferdinandus Quintus* Rex Legionis, Castellæ, Arragoniæ & Siciliæ: dehinc *Dynastia Sexta* à *Philippo I. Austriaco*.

V. *Ostgothicum Regnum in Italia*. Hoc *Theodoricus Veronensis*, *Winitharii Ostgothici Ducis* pronepos, tempore *Zenonis* Imperatoris in Italia tenuit: Ultimus eorum Rex erat *Tejas*, A.C. 554. ad *Cumas* à *Narfete*, Duce *Iustiniani*, victus & occisus; Gothico Regno in servitutem verso.

VI. *Hunnorum*, qui postea Hungari, è *Scythia* in *Pannonias* erumpentes, primum A.C. 381. innotuerunt. Tempore *Theodosii Junioris* eorum Rex *Attila* terror gentium dicebatur. A.C. 744. nova constituta Dynastia sub Ducibus septem in *Transylvaniâ*, unde septem *Castra*, *Stebenbürgen*. A.C. 1000. *Stephanus*, Hunnicæ stirpis Rex fuit creatus, primus ibi Christianus, Dynastiam novam condidit A.C. 1300. successerunt Reges extranei, Bohemi, Austriaci hucusque.

VII. *Vandali*, oriundi è *Scythia*: sub *Con-*
stan.

flantino M. Imperio subiecti, pòst in Panonia sibi concessis, quietè habitàrunt, usque ad A. C. 410. inde cum *Alanis & Suevis* Gallias vastàrunt, & Hispanias occuparunt. Tandem ob metum Westgothorum in Africa sedem figentes, & usque ad Iustinianum ibi commorantes à *Bellisario*, Iustiniani Duce, A. C. 534. victi fuerunt, eorum regno deletò.

VIII. *Longobardi*, à longis barbis ita dicti, hi A. C. 382. egressi è Scythia in Rugiorum Insulam, inde in Pannoniam transgressi, usque ad A. C. 568. habitàrunt inibi: Inde sub *Alboino* Rege, Italiam occuparunt. 206. annos regnantes, usque ad Carolum M. qui A. C. 774. ultimum eorum Regem *Desiderium* vicit, regnòque ipsi finem imposuit.

IX. *Exarchi Ravennates*, ab Impp. Constantinopolitanis in Italia Longobardis oppositi, quorum gubernatio ab A. C. 169. ad A. C. 743. duravit. Tunc enim *Luitprandus*, Longobardorum Rex, Ravennam cepit, & Exarchatui huic finem imposuit.

X. *Saraceni*, vel *Arabes Scenitæ*, ab Heracio ob denegatum stipendium militiæ deficientes circa A. C. 622. *Mahumedem* Pseudopphetam Ducem creant, totàmque Syriam, Egyptum, & Africam ab Imperio avellunt, ipsamque Persiam occupant, & usque ad A. C. 868. reti-

etinent, quo tempore Caliphatus in Syriam & Ægyptum divisus, & constitui cepta fuit *Dynastia secunda*; ita quidem, ut in Ægypto hæc *Dynastia* continuâ successione duraverit usque ad A. C. præter propter 1246. ubi rerum potiti sunt *Mamaluci*, Sultani Ægyptiaci servi, usque ad annum 1517. quo *Campson & Tomumbejus* à *Selimo* Turcarum Rege victi sunt, regno eorum destructo & finito. In Syria verò eadem *Dynastia* itidem continuâ successione usque ad A. C. præter propter 1260. manente, quando *Musleazam* à Tartaro *Haleacho* interfectus fuit. Hinc nova *Osmanidarum* seu *Turcorum* *Dynastia* & Successio, cujus regnum *Othomanicum* vocant; A. C. 1297. ab *Osman* Saraceno, cujus genealogia ex Annalibus Turcicis petenda est, conditum, & usque ad præsentem diem *ὡς μακροδυσμία* à Deo, ob nostra peccata, toleratum. Ex quo etiâ de regnis Ægypti, Africae & Persiæ præterpropter judiciû sumendû est.

XI. *Polonorum* regnum à principio Duces habuit è diversis familiis. 1. *Lechidarum*, 2. *Cochidarum*, 3. *Primislai*, 4. *Iesciadarum*, 5. *Prastiolarum*, & horum quidem ab A. C. 806. usque ad *Boleslaum*, quem *Otho* Imperator circa A. C. 1000. Regem creavit. Post hos *Vngari*, circa A. C. 137. *Iagellonidæ* à *Iagellone*, Lituaniæ Duce, circa A. C. 1386. usque ad A. C. 1573. tandem

dem A. C. 1594. regno ad *Sigismundum Iohannem* Regis Sueciæ filium devoluto, apud cuius posteros nunc perdurat.

XII. *Britannorum regnum*, ante Christum natum 1116. floruit tempore *J. Cæsaris* vectigale factum, postea in Provinciæ formam redactum, tempore autem *Theodosii Iunioris* eos gravissimè affligentibus *Scotis & Pictis*, è Germania Angli & Saxones evocati venerunt in prefectorum auxilium, qui re bene gestâ sedes ibi fixerunt, tandemque in septem diversa regna divisi, paulatim ipsos Britannos excusserunt ex imperio, mutuis bellis in se invicem grassati, donec A. C. 800. *Egebertus Rex Occidentaliū Saxonum* ferè solus rerum potitus, edicto fancivit, ut universa hæc gens nominaretur *Anglica*; quæ forma regiminis permansit usque ad A. C. 1017. quo Dani per quinque Regum successionem Regnum tenuerunt. Dehinc *Normannorum* redordienda successio, à *Guilielmo Conquestore* A. C. 1067. evocato: Quam A. C. 1136. excepit *Stephanus Comes Bleffensis*, Gallus; unde *Stephani* adoptivus *F. Comes Andegavenfis Henricus II.* Et postea A. C. 1185. *Comites Vallorum & Richemontani*: donec Regnum ad *Jacobum VI. Scotorum Regem*, devolutum est, cuius filius *Carolus*, Regni Successor, solio indignus iudicatus fuit, nisi rationes

iones administratæ Reipublicæ redderet; quo tandem capto, & publicâ sententiâ capitis damnato, atque securi subjecto, Regnum in Reipublicæ formam redactum, hætenus Re-
gibus caruit.

XIII. *Bohemorum regnum*: hujus conditor *Zechus* Frater *Lechi*, qui Polonicum Regnum condidit; domo ex gente Illyriâ profugus fuisse scribitur. Ab eo Duces incertâ annorum serie: donec A.C. 1086. *Vradislaus II.* ab *Henrico V.* Imperatore primus regium titulum accepit, titulo tamen hoc non omnibus Successoribus competente, donec *Primislaus II.* à *Philippo Cæsare*, A.C. 1199. denuò Rex dictus fuit, titulo hoc usque in præsentem diem in omnes Successores derivato.

XIV. *Danorum, Suecorum & Norwegiorum* Regnum ad *Magogum* Japeti filium, ut conditorem, referunt, qui *Scandiam* Insulam Septentrionalem tenuerit. *Danorum* regnum apud Historicos obscurum est, usque ad *Ivari* tempora, circa A.C. 869. Indigenis Regibus id gubernatum scribitur, usque ad *Ericum*, *Pomeraniae* Ducem, à *Margarethâ waldemari* filiâ, adoptatum, A.C. 1411. Hinc A.C. 1439. ad *Christophorum Bavarum* devolutum; Cujus regimen A.C. 1448. excepit Dynastia Ducum *Slesvici & Holsatiæ*, ex veteri stirpe Comitum *Olden-*

denburgensium, Norvvegiæ Regū hucusque, *Suecorum* regnum antiquitus cum Danis unitum, plurimum tamen distinctos Reges habuit, sed incertâ serie annorum, usque ad *Albertum Megapolitanum*, à *Margaretha VValdemari* filiâ Daniæ Regina, captum; donec *Gustavus Stenonis*, Gubernatoris nepos A. C. 1523. ejus Regni peculiare sceptrum denuò apprehendit, cujus victoriosa posteritas adhucdum in Regina abnepte *CHRISTINÂ*, gloriosissimæ memoriæ Regis *GUSTAVI ADOLPHI* filiâ relictâ rerum potitur. Etiam Poloniæ Regibus suis datis, ut *Sigismundum* modò in Polonorum regno nominavimus. *Norvvegiæ* regnum modò propriis Regibus, modò Suecis, modò Danis paruit; & his quidem à *Margaretha, Waldemari* filiâ, usque ad hæc tempora nostra.

XV. De *Hierosolymorum* regno paulò suprâ in *Synchronismis Ecclesiasticis* dictum est, stetit hoc ab A. C. 1099. usque ad A. C. 1287. putâ, à *Gothofredo Bullioneo*, usque ad *Saladinum*, *Ægypti* Regem, qui Christianis *Hierosolymam* denuò eripuit, ipsique regno finem imposuit.

XVI. *Tartarorum* regni successio est incerta. Clarus in historia *Temur Cham*, quem vulgò *Tamerlanem* vocant, qui *Bajazethem* Turcam in caveâ ferreâ captivum circumduxit, uti in histo-

Historia Cæsarum ejus à nobis est mentio
facta.

XVII. *Iudæorum* regnum per *panoethriam*
extinctum, sit *scriptionis nostræ finis*. Hoc
circa *Quartæ Monarchiæ* initium adhuc sub
Herode stetit, sub filio autem *Herodis Archelao*
in *Provinciæ* formam à *Romanis* reductum,
& usque ad excidium *Hierosolymitanum* per
præsides administratum fuit, *Archelao* per re-
legationem ejecto. Eversis A. C. 70. *Hiero-*
solymis, ipsum regnum eversum est, sub *Traja-*
no & Adriano, *Iudæis* ob rebellionem ad interne-
cionem denuò cæsis, & per totum terrarum
orbem dispersis, nec reversuris ad sceptrum,
donec orbis steterit, quia decretum est, usque ad
consummationem & finem desolationem perseveratu-
ram esse, Dan. 9. v. ult.

APPENDIX APOLOGETICA,

Propter allegationes Autorum in hoc
septimo Institutionum libro omittas.

*Qui fit, quòd in hoc septimo libro ferè tot
historiæ extent, quot sunt lineæ, & Autorum, ex qui-
bus eæ desumptæ sunt, propè nulla fiat alle-
gatio? id, quod in superioribus li-
bris non est factum.*

Cer-

Certo consilio id factum est. Nam 1. singulis momentis Autores, ex quibus ea desumpta sunt, fuissent assignati, tot ferè allegationum apicibus, quot rerum vocibus, totus liber fuisset interpolandus, quæ rem memoriam confunderet, & lectionem per se jucundissimam, faceret tædiosam.

Ergò 2. consultius visum fuit, contextum sine hiatu, stylo leniter presso, ne brevitatis rebus obscuritatem afferret, pertexere, ut uno, & eo quidem continuo intuitu, flosculorum varietas oculis Lectorum exponeretur, ut sit in hortis rectè dispositis, liliis, rosis, cariophyllis aliisque flosculis benè confitis.

Fecimus hoc 3. Lectoris æquanimitati nihil diffusi. Si enim fidem habemus *Tacito*, *Suetonio*, *Livio*, aliis, in paucis, unde sua habeant, allegationes exprimentibus, etiam nostra fidem citra allegationes habitura speramus; quia nec isti sibi tantùm visa, sed maximam partem multis ante se seculis gesta, & alibi lecta referunt, & sua tam ex aliis habent, quàm nos nostra ex ipsis.

Et tamen 4. ne planè sine cortice nater libellus noster, hunc ipsum in finem Catalogus Autorum frontispicio ejus præfixus extat, ut constet, ex quibus Scriptoribus nostra sint desumpta, in quibus præter *Veteres*, *Herodotum*,
Tha-

Thucydidem, Halicarnassem, Curtium, Iustinum, Tacitum, Suetonium, & sequiores per quos Cæsarum historiam continuatam habemus, etiam recentiores, & moderni veniunt, Cuspinianus de Cæsaribus Romanis, Melanchthon in Chronicis, Thuanus in historiis sui temporis, Helvicus in Synopsi historiæ Universalis, Pappus in Epitome historiæ Ecclesiasticæ, Cramerus in Arbore Hæreticæ consanguinitatis, Tursellinus in Historiarum Epitome, Pareus in historiæ universalis medulla, ambo cum iudicio, ille ut Jesuita, hic, ut Calvinista legendus: Besoldus in rerum ab Orbe condito gestarum Synopsi, editionis novissimæ, suis allegationibus in singulis ferè rerum momentis nixæ, itidem ut Apostatata, præsertim sicubi de corio Papæ luditur, iudiciose & discretè legendus: Cum his, & aliis, nos etiam in hoc ultimo libro nostra contendimus, ne is in suo decursu Ariadnes filo careret.

F I N I S.

INDEX PRIMUS

LOCORVM SACRÆ

SCRIPTURÆ, QVÆ IN HIS

*Institutionibus Historicis explicantur: partim
à falsis interpretationibus vin-
dicantur.*

GENESIS. Decem priorum capitum sum-
ma exegetica. Pag. 193. 194.

C. 10. v. 8. *Nemrod, ipse cœpit esse potens in
terra, & erat robustus venator coram Domino*
148. 185.

C. 11. v. 26. *Vixit autem Tharah septuaginta
annos, & genuit Abram, Nachor & Aran.* 69.
70. 71.

V. 29. *Iste sunt generationes Tharah, Tharah
genuit Abram, Nachor & Aran* 57. *ibid.*

V. 32 *Fuerunt autem dies Tharah quinque &
ducenti anni, mortuusq; est Tharah in Haran* 70.

EXODUS. Cap. 12. v. 40. *Habitatio filio-
rum Israel, quâ manserunt in Ægypto, fuit qua-
dringintorum annorum, &c.* 72.

C. 15. v. 11. *Quis similis tui in Diis?* 362.

C. 23. v. 10. 11. *Sex annis seminabis terram
tuam & congregabis fruges ejus, &c.* 49. 50.

â

LEVI=

INDEX PRIMVS.

LEVITICVS. C. 25. v. 34. Sex annis seruum tuum, & sex annis putabis vineam tuam &c. 49, 50.

V. 20. 21. Quod si dixeris, quid comedemus anno septimo, si non seuerimus &c. 49. 50

I. REGUM. C. 6. v. 37. Anno quarto fundata est domus Domini in mense Ziph 73. 74. 75.

C. 11. v. 42. Dies autem, quos regnavit Salomon, in Ierusalem super omnem Israel, quadraginta anni sunt, &c. 74.

II. CHRON. C. 3. v. 22. Anno autem primo Cyri Regis Persarum, ad explendum sermonem Domini, quem locutus fuerat per os Ieremiae, suscitavit Dominus Spiritum Cyri, &c. 32.

ESRA C. 1. v. 1. 2. & seqq. In anno primo Cyri, Regis Persarum, ut compleretur verbum Domini ex ore Ieremiae, suscitavit Dominus, &c. 32.

C. 6. v. 1. 2. 3. &c. Tunc Darius Rex precepit, & recensuerunt in Bibliotheca librorum, qui erant repositi in Babylone, & inventum est in Ec-batanis, &c. 32.

C. 7. v. 11. Hoc est autem exemplar epistolae edicti, quod dedit Rex Artaxerxes Esdra Sacerdoti, Scribae erudito in sermonibus & praeceptis Domini &c. 32.

NEHEMIA C. 2. v. 1. 2. & seqq. Factum est autem in mense Nisan anno vicesimo Artaxerxis Regis, &c. 32.

IEREMIA. C. 25. v. 12. Cumque impleti fue-
rant

LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ.

erunt septuaginta anni, visitabo super Regem Baby-
lonis. & super gentem illam, &c. 83.

EZECHIEL. C. 4. v. 4. 5. 6. Et tu dormies
super latus tuum sinistrum, & pones iniquitates
domus Israel super eo numero dierum, quibus dor-
mies super illud &c. 74.

DANIEL. C. 2. à v. 31. ad 40. Tu Rex vi-
debas, & ecce quasi statua una grandis statua il-
la magna &c. p. 139. & seqq.

V. 38. Tu es aureum caput 184.

V. 32. Pectus & brachia de argento 277.

V. eod. Venter & femora ex ære. V. 39. Et
regnum tertium aliud æreum, quod imperabit u-
niversa terra 309. 310.

V. 53. Tibia autem ferrea, pedum quedam
pars autē fictilis. V. 40. Et regnum quartum erit
velut ferrum à p. 370. item à p. 377. & seqq.
item 417. 418.

V. 41. 42. Quia vidisti pedum & digitorum
partem testeam figuli, &c. 392. & seqq. 417. &
seqq.

V. 43. Quod autem vidisti ferrum mistum
testa ex luto, commiscebuntur quidem humano
semine, sed non adhærebunt sibi, &c. 410 & seqq.

V. 44. 45. In diebus autem regnorum illorum
suscitabit Deus cœli regnum, quod in æternum
non dissipabitur, & regnum ejus alteri non tradi-
tur. Commineuet autem, &c. 417. & seqq.

C. 5. v. 28. Divisum est regnum tuum, & da-
tum est Medis & Persis 278. 279.

INDEX PRIMUS

V. 31. Et Darius Medus successit in regnum, annos natus sexaginta duos &c. 280.

C. 7. v. 2. ad v. 8. item v. 17. Videbam in visione mea nocte, & ecce quatuor venti cœli pugnant in mari magno &c. 138. 139.

V. 4. Prima (bestia) quasi leœna, alas habebat aquila, &c. 186. 187.

V. 5. Et ecce bestia alia similis Urso in parte stetit, &c. 256. 277. 278.

V. 6. Posthæc aspiciebam, & ecce alia quasi Pardus, & alas habebat quasi avis, quatuor super se 314. 315. 316.

V. 7. Bestia quarta terribilis, atque formidabilis, & fortis nimis, &c. 295. 302. 303. 312. 313. 314. 315. 316. 369. 377. 378.

V. 8. Et ecce cornu aliud parvulum ortum est de medio eorum, tria de cornibus primis avulsa sunt à facie ejus, &c. à p. 394. ad 403.

V. 9. 10. 11. 12. 13. 14. Aspiciebam, donec throni positi sunt, & antiquus dierum sedit, vestimentum ejus candidum &c. à p. 417. ad 429.

C. 8. v. 5. Ecce autem hircus caprarum veniebat ab Occidente super faciem totius terræ 215. item à p. 252. ad 255. 256. 316. & seqq.

V. 23. Regem impudentem facie, & intelligentem enigmata 344.

V. 9. 10. 11. De uno autem, ex eis egressum est cornu unum modicum, & factum est grande contra meridiem, & contra Orientem 403. & seqq.

C. 9. v. 2.

LOCORVM SACRÆ SCRIPTURÆ

C. 9. v. 2. Ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, &c. 83.

V. 24. 25. Septuaginta hebdomades abbreviate sunt super populum tuum 82. & seqq.

V. 25. Scito ergo, & animadvertite, ab exitu sermonis, &c. 29. 227. 32. 289. 290.

C. 11. v. 2. Ecce adhuc stabunt tres Reges 288.

V. 3. 4. Surget Rex fortis, & dominabitur potestate multâ, & faciet, quod placuerit ei 320. 321. 322.

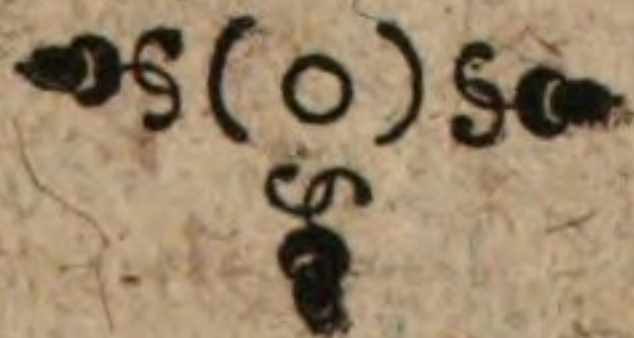
I. MACCAB. C. 2. v. 50. 66. Nunc ergo, ô filii, emulatores estote legis, & date animas vestras &c. Et Iudas Macabeus fortis viribus, &c. 361. 362.

LUCAS. C. 2. v. 1. Πάσα ὁμοθυμῶν, &c. 131.

ACTOR. C. 7. v. 4. Postquam Therab mortuus esset, transtulit Deus Abrahamum in terram hanc 70.

C. 13. v. 20. Et destruens gentes septem in Canaan sorte distribuit eis terram eorum, quasi post quadringentos & quinquaginta annos, &c. 97.

GALAT. Epist. c. 3. v. 17. Hoc autem dico, testamentum confirmatum à Deo, quæ post quadringentos & triginta annos facta est Lex 72.

INDEX SECUNDUS
POTISSIMAM SVM-
MAM RERVM ET VERBORVM
Harum Institutionum in se
continens.

A.

Aboriginum Regnum, quod etiam Latinum
 & Albanum, sub Monarchia prima 251.

Academia à Frid. III. fundata 593.

Adolphus Nassovius Imper. ab Alberto Au-
 striæ Duce interfectus 580.

Aegyptiacum Regnum sub Monarchia pri-
 ma 247. sub secunda 302. sub tertia 322. &
 seqq. sub quarta 638.

Ælius Pertinax Imper. Pila fortuna dictus,
 ejus regimen, exitus 454.

Emilianus Imp. ejus electio, interitus 465

Æra quid? 24. Etymologia vocabuli
æræ, de qua Calvisius minus criticè 25. 26. quo
 duplex? 26. 27. dissensiones de ea 25. ejus er-
 ror infinitos errores pariens 126. Nabonassa-
 ris 29. Olympiadum 30. Romæ condita 31.
 Septuaginta hebdomadam Danielis ibid.
 Hispanica 33. Christiana ibid. sub Justiniano
 incep-

RERVM ET VERBORVM.

- cepta 505. 506. ejus correctio 34. æra Indi-
tionum ibid. Modernorum Impp. 35. lezde-
ard 37.
Eternitas quid 36.
Evum quid; ibid.
Alaricus, Gothorum Rex, Romam capit
491.
Albertus I. Imp. dictus Austriacus, ejus res
gestæ, severitas in puniendis adulteris, violen-
tiamors 580. 581. 582.
Albertus II. Imp. Austriacus, uno anno
tribus coronis coronatus 591.
Alcorani blasphemix 397, 398. ejus Auto-
res 396.
Alemannorum sub Valerio Probo prima
mentio 470.
Alexander Magnus, Græcorum Monar-
chiæ conditor, 306. 307. per pardum Danie-
lisc. 7. 314. 315. per hircum caprarum prædict^{us}
316. 317. 318. 319. 320. ejus res memorabiles,
310. 311. 312. 313. 314. adscribit suam potesta-
tem Deo 315. successores ejus quatuor 322.
323.
Altorfum in Noribergensium possessionem
venit 594.
Anastasius Dicorus, Orientis Imp. Eutyche-
tis hæresi imbutus 501. 502. 503.
Anastasius II. Orient. Imp. ejus vita, regi-
men, &c. 415. 416.
24 *Anna*

INDEX SECVNDVS

Annales quid ?

Annus, quid? quotuplex? 36. 37. communis 37. caelestis 38. Solaris, Lunaris 38. 39. 40. Bisextilis 41. Solaris an Lunaris in Scriptura? 42. 43. politicus 43. 44. anni constituendi apud veteres difficultas 44. annus Julianus, ejusque præstantia 45. ejus item defectus 46. annus sacer seu mysticus 46. 47. 48. Sabbathicus, & ejus usus 49. 50. Jubilæus ejusque significatio 50. 51. Sabbathicorum & Jubilæorum nova forma & ratio 47. 48. annus climactericus 52. anni collecti, dispersi, currentes, completi 53. annus Nativit. & Passionis Christi 65. anni Consulium Romanorum 31. anni Mundi quousque in Scriptura currant 65. annus nativitatis Abrahamæ valde disputabilis 69.

De Anni Partibus, cujusmodi sunt ver, æstas, Autumnus, hyems 56.

Antichristus, Orientis intra Ecclesiam, à p. 394. ad 403. Occidentis intra Ecclesiam, à pag. 403. ad 409. Antichristiana intra Ecclesiam persecutio 629. 630

Antonini Pii Imp. optimi Principis imperium & finis, Christianis bonus 350. 351.

Antonini Bassiani Caracalla, Imp. fratricida & incestuosi regimen, interitus 455. 456.

Apollonius Magus eo momento, quo Domitianus Imp. Romæ fuit occisus, Ephesi dixit, *Tyrannus occisus est* 445.

Arta-

RERUM ET VERBORUM

Arabes, Turcæ 154. 155

Arcadius Imp. Orientis, ejus vita, regimen

88. 489. 490

Argentiniensis Episcopatus inter Carolum Lotharingum, & Joh. Georgium Brandenb. distributus 610. 611

Argivorum regnum sub Monarchia prima 249.

Ariana persecutio 628. 629

Aristotelis libri a Caracalla comburi jussi

456

Arithmetica in quantum necessaria historico 109. 110

Arnulphus Imp. ejus regimen & interitus, à Guidonis conjuge astu & veneno paratus

542. 543. 544.

Arsames vel Arses, nonus Persarum Rex 291

Artaxerxes Mnemon, septimus Persarum Rex, Esdram & Nehemiam mittens Hierosolymam 290. 291

Assarhaddon à Merodacho victus, ultimus Phulbelochi familiae Rex 210.

Assur, primus Monarcha, Ninives extructor 200. unde Assyriaca Monarchia 134

Astyages ultimus Medorum Rex, à Cyro ex filianepote victus 231. ejus suspicio in nepotem nondum natum 284.

Attila, venit in Italiam 498.

a 5

Athe-

INDEX SECVNDVS

Athemius Imperator Occidentis, Martian
 αὐτοκράτωρ 49

Atheniensium Regnum sub Monarchia pri
 ma, cum suis familiis 250. sub Monarchia se
 cunda 304

Augustana Confessio 634

Augustulus, ultimus Occidentis Imperator
 per contemptum ita dictus, Leoni I. Orien
 tis Imp. αὐτοκράτωρ 500

Avitus Imp. Occidentis 498

Aureus numerus, quid? 54

Aulus Vitellius Imper. ejus luxuriosissima
 vita, & turpissimus interitus 441. 442

Sequuntur Viri illustres Monarchis &
 Imperatoribus αὐτοκράτορες.

Abbas Vrspergensis 156. *Accursius* Glossa com
 pilator 574. *Africanus* 460. *Æl. Spartanus* ibid.
Æschylus 288. *Æschynes* 292. *Agathias* 506.
Alcibiades 290 *Alcuinus* 538. *Alexander Aphro
 disiensis* 452. *Ambrosius* 485. *Ammianus Mar
 cellinus* 481. *Angelus Politianus* 593. *Anto
 nius Florentinus* 591. *Antonius Sabellicus* 593.
Aphthonius 452. *Apollonius Tyaneus Magnus*
 443. *Appianus* 448 452 L. *Apuleius* 451 *Ara
 tor* 506. *Aretinus* 591. *Aristides* 288. *Aristoteles*
 290 292. *Aristophanes* 290. *Arnobius* 478. *Ar
 noldus de villa nova* 582. *Arrianus* 451. *Arseni
 us* Are

RERVM ET VERBORVM.

Arcadii & Honorii præceptor 487. *Athanasius* 478. *Athenæus* 452. *Averroes* 569. *Augustinus* 484. *Ausonius Gallus*

B.

Babylonica Monarchia 183. primus ejus la-
 ngularis Babel 190. Hinc Babylonici Re-
 es in Scriptura 139. 184. eorum canon Chro-
 ologicus sub Dynastia prima probabilis
 150. sub Dynastia secunda & tertia valdè in-
 ricatus 209. 210. scopuli Chronologici in hac
 dynastia monstrati 214. 215. 216. 217. 218. 219
 220. hujus Monarchiæ initium 187. mutatio-
 nes & Dynastiæ 191. 192. 193. 194. triplex ejus
 appellatio, Chaldaea, Assyriaca, Babylonica
 139. Ejus Excellentia 177. 186. Babylonica tur-
 nis descriptio 198. 199. Pontis item super Eu-
 phratem 227. 228

Bagoa insignis Regicida apud Persas 291
Balbinus & Pupienus, socii Gordiani in Im-
 perio, trucidati 461

Basileense Concilium 592

Bambergensis Comitatus ab Henrico II.
 Imp. in Episcopatum conversus 574

Belisarii iniquissima fortuna 504. 505

Bellum Græcorum Peloponnesiacum 289
 eorundem sacrum 291. Romanorum multi-
 plex 367

Belus Nemrodi Successor 184. ejus templi,
 cum turre descriptio 198. 199

Bern-

INDEX SECVNDVS

Bernhardus, expeditionis in Asiam ad
currentum Christianis contra Turcas Cu-
rado III. Imp. suator & autor

Bisextum quid? ejususus

Boëthius & Symmachus à Theodorico
terfectus

Bohemia sub Matthia Imp. erumpens
cendium funestissimum Germaniæ

Bobemorum Regnum sub Monarchia qua
ta ad usque tempora nostra

Bombardarum inventores

Bonifacius VIII. Papa instituit Jubilæum
Papisticum

Britannia sub Monarchiâ tertiâ & quartâ
a dusque tempora nostra

Brunsvvicense dissidium

Burgundia cum Germaniâ denuò conjun-
cta

Viri illustres, Imperatoribus

συγγροφ.

Bartholus, Baldus 587. *Basilius Magnus* 481

Beatus Rhenanus 598. *Beda Anglicus* 515

Bertholdus Niger chymista 588 589

Bessario Nicanus 593. *Boethius Bonaven-
tura* 580

C.

Cabadis Persarum Regis historia 502

Cain sparsit imperiorum semina 181

Calen-

RERVM ET VERBORVM

Calendarium Gregorianum	142.552
Caligula Imp. abominandus tyrannus, ejus regimen, interitus	437
Calvinismus in Hassiam introductus	614
Cambyfes, secundus Persarum Rex. ejus ty- onis, regimen, facinora, interitus	283
Camera imperialis Judicium, à Maximilia- no institutum	594
Canon Ptolomæi	211. 212. 213. 283 359
Captivitas Babylonica initium	70
Caroli Imperatores. I. dictus Magnus, natio- ne Germanus 166. 167. ejus coronatio 168. excellentissima dona, bella gesta in Italia, Ger- mania, Hispania, Pannonia, &c. Germanicæ divisio, pietas erga Ecclesiam, pauperes, &c. testamentum, mors, &c. à pag. 535. ad pag. 538. Episcopatus ab eo erecti 620. 621. 622	
Carolus II. Imper. dictus Calvus, ejus regi- men, interitus à Judæo Medico	541
Carolus III. dictus Crassus, initio felix, in fine pauperrimus, vitam in ignobili Sueviæ pago finiens	541. 542
Carolus IV. Imp. ejus ambitus & artes: Au- tor Aureæ Bullæ, Vitricus Imperii dictus 585. 586. 587	
Carolus V. Imp. ob nativitatis locum Ger- manus 167. Avi materni in Regnis, paterni in Imperio, successor, ejus bella, obitus pientissi- mus, Apophtegmata, à pag 598. ad pag. 603	
Cartha-	

INDEX SECVNDVS

<i>Carthagenensis Respublica</i> sub Monarchia	
<i>tertia</i>	366
<i>Carthagini & Didonis historia</i>	240
<i>Causidicorum improbitas</i> coercita	449
<i>Chalcedonense Concilium</i> Oecumenicum	
634	
<i>Chaldaei</i> , quasi Chasdæi	184. 185
<i>Characteres annorum</i> quid?	53. 54
<i>Christus</i> summa Imperii Romani Majestas	
415. 416	
<i>Christianorum</i> Legio sub Marco Aurelio	
<i>Antonino</i> fulminatrix	452
<i>Christiani</i> primum sic appellati	437
<i>Chronologia</i> , quid? 22. quotuplex? 23	
<i>Scripturæ</i> à Mundo Cond. quousque se ex-	
tendat; 65. respectu Regum Monarchiæ pri-	
mæ, certitudine caret 205. & seqq. ejus dubia	
214. 215. 216. &c. ejus fundamentum sub Mo-	
narchiâ Græcâ 308. 309. in profanis autori-	
bus continuatur	322
<i>Chronologi</i> , eorum dissensiones in allegan-	
dis epochis ad annos Mundi 89. 90. Dissensi-	
onum eorum causæ 90. 91. eos quoad antenu-	
conciliandi monstrata ratio, à pag. 93. ad pag.	
103.	
<i>Chrysostomi</i> Exilium ob Eudoxiæ Augustæ,	
quam taxabat, luxum.	489. 490
<i>Chymicorum</i> aurificum vanitas	604
<i>Ciceronis</i> , ab Augusto Antonio relictæ inte-	
ritus	435
Clau-	

RERVM ET VERBORVM

- Claudii Imp.* Principis ignavi vita, regi-
nen, exitus 438
- Claudii Taciti Imp.* Fratrisque ejus Floriani
perbreve Imperium 469. 470
- Claudius Tiberius Nero Imp.* Augusti Suc-
cessor, pessimus Tyrannus, ejusque de Christi
divinitate sententia 436. 437
- Cleselii Cardinalis* captivitas 613
- Clivia & Sabaudia* Comites duces facti 590
- Cælestinus* Papa pessundator Coronæ Im-
peratoris 569
- Commodi Imp.* pessimi Principis pessima
vita, & interitus 452. 453
- Conscientiæ* dominium magnum pecca-
tum & tyrannis 608
- Connubia* ad roborandum Imperium Ro-
manum, ab Imperatoribus inita 410. 411.
412
- Constantia, Henr. VI. Imp.* uxor quinquæ-
genaria parit filium 569
- Constantia* Civitas ad lacum Padam. à Con-
stantio Constantini M. filio ædificata 480
- Constantinus M. Imp.* Constantii Chlo-
ri, & Helenæ Britannicæ filius, ejus tyroci-
nia, à Romanis evocatus vincit Maxentium
474. 475. fulgida lux spondet ei victorias i-
bid. vincit Licinium osorem Christianorum
& literatorum, Orientis & Occidentis potitur
476. *Magnus* dictus, & *Maximus*: transfert
Impe: ii

INDEX SECVNDVS

Imperii sedem Constantinopolim 476. profi-
gator Ethnicæ superstitionis, propagator
Christianæ Religionis 410. tandem insolens,
crudelis & avarus 477. 478.

Constantinus II. Constantini filius, Patri,
cum duobus fratribus, Constantino; & Con-
stante succedit: in bello contra fratrem gesto
interit 479. 480.

Constantinus III. Imp. Orientis, ejus breve
regimen, interitus per venenum 512.

Constantinus IV. Pogonatus, ejus regimen
513.

Constantinus V. Copronymus, ejus re-
gimen Orthodoxis grave 516. 517.

Constantinus VI. Imper. Orientis, ejus vita
regimen, interitus, jussu matris Irenæ exocu-
latus 518. 519.

Constantiense Concilium 590.

Constantinopolitanum. Concilium Oecu-
men. sub Theodosio M. 633. item sexta Sy-
nodus sub Constantino Pogonato 513. septi-
ma sub Copronymo 517.

Corinthiorum Regnum sub Monarchia pri-
ma 252.

Cornelius Tacitus castigatus 286. 287. 358.
mendax 440.

Cosrois Persarum Regis adversus crucifi-
xum Christum insolentia 448.

Crescentii Consulis Romani supplicium 552.

Cri-

RERVM ET VERBORVM.

- Crodon*, Idolon Saxonum 619
- Cunradus I.* Imp. instante ejus fato, mittit
insignia Henrico Saxoni, hosti suo, ob ejus vir-
tutem 545
- Cunradus II.* Saliquus, ejus regimen, exi-
tus 555
- Cunradus III.* Imp. Waiblingæ natus, hinc
Gibellini, ejus res gestæ, inter quas suscepta in
Asiam ad liberandos Christianos expeditio
564. 565
- Cunradus IV.* Imp. à Spurio fratre Manfre-
do sublatuſ 574
- Cunradinus*, Cunradi filius à Carolo Ande-
gaviensi, impulsu Pontif. Clem. IV. securi
percussus 575. 576
- Cyclus Solis* quid? *Lunæ*, qui & decenno-
valis, quid? 54
- Cyaxares*, Rex Medorum, Nini, expugna-
tavi, everſor 231
- Cyrus*, à Patre Persa, Matre Meda 318. ejus
Regni triplex initium 111. 112. primus ejus
annus quisnam Esræ sit? 86. prius Rex Per-
sicus factus, Babylonicæ Monarchiæ axioma
in suum regnum tranſtulit 158. hæc translatio
qualis? 278. ejus res gestæ & interitus 284. 285
- Viri illustres Imperatoribus
εὐρυνομία.
Cassianus 485. *Cassius* ICT. 455. *Chrysoloras*
588 *Claudianus* 488. *Clemens Alexandrinus* 455
Columella 437. *Cornelius Tacitus* 448
D. Da

INDEX SECVNDVS

D.

Danielis vaticinia de Monarchiis à Johan. Bedini objectionibus vindicata 145. & seqq.

Danorum Regnum sub Monarchia quarta ad tempora nostra 641.

Darius Codomannus, ab Alexandro M. victus, ultimus Persarum Rex, ejus expeditiones, bella, interitus 292. 293

Darius, Histaspis filius, tertius Persarum Rex, ejus electio, de Monarchia consultatio, Babylonis per Zopyrum recuperatio; & epithaphium 286

Darius Medus, ultimus Monarchiæ primæ Rex 155. ipse Nabonidus 228

Darius Nothus, sextus Persarum Rex, anno secundo edictum de reædificandis Hierosolymis promulgans 289 290

Decius, Imp. & Persecutor, cætera Princeps bonus, ejus vita, regimen, interitus 463. 464

Deioces, Medorum Rex, justitiæ strenuus assertor 230

Delphicum templum tempestate disjectum 482

Deus Monarchiarum causa 130. 131

Diaria 7. 8

Dies quid, & quotuplex? 59

Didonis & Carthaginiis historia 240

Diodori Siculi, de Vsu historiarum pulcherrima Dissertatio III. 112. 113

Didie

RERVM ET VERBORVM

- Didius Iulianus* Imp. ejus vita, regimen; interitus 454
- Diversitas circumstantiarum unius & ejusdem historię à diversis scriptæ; quid de ea sentiendum? 121. 122
- Diocletianus* Imp. ejus regimen, cum Collegis Maximiano, Gallerio, Maximino, Flavio Constantio Chloro 471. 472. 473. 474
- Domitianus* Imp. pessimi Principis pessima vita, regimen, interitus 444. 445. 446
- Domitius Nero* Imper. sceleratissimi tyranni sceleratissima vita; & turpissima Mors 439. 440
- Donauverda* à Duce Bavarie capta 610
- Dynastia diverse* Hebræi populi 195. Patria cum patrum Catalogo 233. 234. Heroica cum Heroum Catalogo 235. 236. Regia cum Regum Catalogo, à p. 236. ad p. 247. Ejusdem populi post Babyloniam captivit. sub Monarchia secunda Ducalis potestas 295. Ducum horum Chronologia incerta 296. 297. 298
- Dynastia tres* Regum Monarchie primæ. Prima à Nino ad Sardanapalum: Secunda à Phulbelocho ad Assarhaddonem: Tertia à Nabonassare ad Monarchie finem 193. 194
- Dynastia quinque* Imperii Germanici Carolicorum, Saxonum, Francorum, Suevorum & eorum, qui electi fuerunt ab Electoribus 536

INDEX SECVNDVS

Viri illustres. Imperatoribus

συγγραμ.

Damasus Pontifex 485. *Democritus* 289 *Demosthenes* 292, *Desid. Erasmus* 598. *Dio Cassius* 453. *Diogenes Cynicus* 291, 292 *Dionysius Areopagita* 439. *Dionysius Halicarnassæus* 439. *Donatus Grammaticus* 478

E.

Eberhardus Comes Wirtenbergiæ fit Dux
594

Ecclesiæ conservationis quinque specimina. 1. Martyrum robur 2. Solaminum efficacitas. 3. Respirandi spatia. 4. Horrenda Dei adversus persecutores iudicia. 5. Doctorum *Ecclesiæ* vigilantia à p. 630. ad 635

Eclipses incomparabilis Chronologiæ thesaurus 55

Edictum de restitutione populi Iudaici qua duplex 32

Eduardus, Rex Angliæ, Imperium oblatum recusat 585, 586

Elimai & Elamite, Persæ 256

Electorale Collegium, quando & à quo fundatum 552

Emanuelis Comneni Imp. Constantinopolitani punica fides adversus Cunrad. III. Imp. Occid. in expeditione Asiatica 565

Enneadecaeteris quid? 54

Epa-

RERUM ET VERBORUM

<i>Epactæ</i> quid? & earum Autor	42
<i>Ephemerides</i>	7. 8
<i>Ephesinum Concilium</i>	634
<i>Episcopatus</i> , quem in finem instituti	619
<i>Episcopi</i> . Jura in eos ad Imperatorem spe- ctant 541. 548. 552. 555. 556. 559. 561. 565. à Pa- schasio Papa per tyrannidem rapta	562
<i>Epochæ</i> Quid? 62. quotuplices 63. 64. de- monstratio Epochæ primæ 65. 66. 67. secundæ 67. 68. 69. 70. 71. Tertiæ 71. 72. Quartæ ibid. Quintæ 73. sextæ 73. 74. Septimæ 74. 75. Octa- væ 83. Nonæ 84. 85. Decimæ, quæ est 70. heb- domadam Danielis 86. 87. 88. 89.	
<i>Eudoxia Augusta</i> , Persecutrix Chryso- sti	489. 490
<i>Eusebii Error</i> in numerandis annis Mundī 66.	
<i>Evilmerodach</i> , Herodoto Labynitus	226
<i>Exarchatus Italiæ</i> , ab Imp. Justino constitu- tus 506. ab Aristulpho, Longobardiæ Rege abolitus.	517
<i>Viri illustres</i> . Imperatoribus αὐτοκρατορῶν.	
<i>Eginhardus</i> 538. <i>Empedocles</i> 288. <i>Epietetus</i> 452. <i>Epiphanius</i> 481. <i>Ephremus Eremita</i> 485. <i>Evagrius</i> 506. <i>Euclides</i> 292. <i>Euripides</i> 289. <i>Euse- bius</i> 478. <i>Eutropius</i> 484.	
F.	

INDEX SECVNDVS

F.

Fabulosa quatenus in historico toleranda
122

Fasti quid ?

Ferdinandus I. Imp. ejus electio, pacis studium, mascula proles, studia juvenilia, Princeps fidei fervantissimus, castus, temperans, pie finiens 603.604.605

Ferdinandus II. Imp. ejus electio, & Regiminis periculofissimus status 614

Ferdinandus III. Imperator modernus, ejus electio, successio 614.615

Flavius Vespasianus Imp. Optimi Principis vita regimen, obitus 442.443

Flavii Claudii optimi Principis optima vita, decessus 467.468

Flavius Constantius Chlorus, Maximiniani Collega, Constantini I. Pater 472

Francofurtensium & Vormatiensium, ob exactiones Judæorum feditio 612

Filius hominis Danielis 7. est Christus, non alius Princeps terrenus in Ecclesia 423. usque ad pag. 429.

Francorum Regnum sub Monarchia secunda 303. sub Monarchia quarta, ad usq; nostra tempora 636. Prima eorum mentio in bellis Romanis sub Gallieno Imperatore 467

Fridericus I. Imp. Barbarossa dictus, ejus Imperium & res gestæ, inter quas Mediolani everio, Hermannii Palatini castigatio, juris Impe-

RERVM ET VERBORV M.

Imperii adversus Papam assertio , Alexandri
Papæ profligatio , vicissim exantlata Alexan-
dri pessundatio, ad bellum sacrum profectio ,
interitus 566.567.568.569

Fridericus II. Imp. valdè tribulatus , ter à
Papis excommunicatus 571.572.573.574

Fridericus III. Austriacus Imp. ejus Impe-
rium initio tribulatum , progressu pacatum ,
res gestæ, Academia ab eo fundatæ , captis
principibus , Badensi , Metensi, V Virtenber-
gensi in cœna nihil panis apponit. Cur? 591.
592. ejus mors 593

Fridericus Brunsvicensis Imperatore electus
in reditu ad suos occiditur 589

Fridericus Burgr. Norib. & Fridericus Mar-
chio Misniæ facti Electores 590

Fridericus Marchio Misniæ corruptus. im-
perium respuit 586

Viri illustres , Imperatoribus

αὐτοκρατορῶν

Flavius Blondus 591. *Floro juliensis* ibid. *Flo-*
rus 448. *Fortunatus* 506. *Franciscus Petrarcha*
582

G.

Galerius Maximinus, Collega Imperatoris
Diocletiani 472

Galli origine pro Germanis haberi postu-
lant 166

b 4

Galli-

INDEX SECVNDVS

- Gallieni* Imp. fere *Neroni* similis imperium, interitus 466. 467
- Gallus* Imper. ejus regimē, interit⁹ 464. 465
- Gebhardus Truchseß*, Episcop. Colonienſis, ductâ Vxore, fit Evangelicus 609
- Gelo* Tyrannus Siciliæ 303
- Gentilium* ad fidem Christi ſucceſſivæ in *Univerſo Mundo* converſionis, compendioſa deſcriptio, à p. 616 ad 623
- Genſerici* Vandalorum Regis Ariani in Orthodoxos ſævitia 494
- Geographia* quatenus hiſtorico neceſſaria 104. & ſeqq.
- Germanici Imperii* Dynaſtiæ quinque Carolidarum, Saxonum, Francorum, Suevorū, ab Electoribus electorum Imp. p. 536. ejusdem Majeſtas etiam à Crotio, ſed fruſtrâ exploſa 168. 169
- Germanorum Regni* initium, & duratio, ſub Monarchia prima 249. eorum ad fidem Chriſti converſio 618 619
- Gildonis* adverſus Honorium perfidia 490
- Glycerius*, Orientis Regulus, Leonis I. Imp. Orient. οὐγγρον 500
- Gothorum* ſub Honorio Imperatore in Italiam irruptio 490. 491
- Gratianus* Imp. Orthodoxus, Orthodoxorū adiutor. Ejus regimen, interitus 484. 485
- Græcorum Monarchia*. Ejus Summitas, Deſinitio, Cauſæ, Adjuncta, Comparata 306. 307 308

RERVM ET VERBORVM.

307.308. Fundator Alexand. M. 307. In quatuor Duces distributa 327.328. Ejus stat ⁹ sub Du- cibus inquietissimus & Finis 325. 326. Reges à p. 327. ad p. 357. Respublicæ sub ea, inter quas Carthaginensis & Romana, de domina- tu orbis æmulæ	365.366.367
<i>Græcorum</i> perfidia adversus Othonem I. Imp.	542
<i>Gravamina</i> protestantium	612
<i>Gregorius</i> III. Papa sua excommunicati- one occasionem præbuit attrahendi Francos in Italiam, & avellendi à Græciâ Italiam	516
<i>Gregorius</i> VII. Hildebrand. dictus, Henri- co IV. Imp. abrogat potestatem suam in di- tribuendis Episcopatibus	557.558
<i>Gregoriana</i> Calendarii adhucdum vitiosa correctio	46.609
<i>Guelphorum</i> & <i>Gibellinorum</i> nomina, & fa- ctiones, unde?	564.565
<i>Guido Aretinus</i> Monachus, inventor sex vorum Musicalium, ut, re, mi, fa, sol, la, 555	
<i>Guntherus</i> Imp. Electus, à Carolo IV. Prin- cipibus odiosus redditur	586
Viri illustres, Imperatoribus	

αὐτοκρατορ.

Gabriel Biel 598. *Galenus* 451. *Georgius Tra-*
pezuntius 591. *Gratianus*, *Decretorum Campi-*
lator 569. *Gregoras* 580. *Gregorius Nazianzenus*
481. *Gregorius Nyssenus*, ibid.

INDEX SECVNDVS

H.

Hadrianus IV. Pontifex, ex Imperio Romano beneficium Papæ facere primus conatus est 372.

Heilbronnensis Conventus Vnitorum Principum 613

Hatto, Episcopus Moguntinus, Combustor pauperum 549.550

Hæresium omnium, à tempore Apostolorum, usque ad hodiernum diem successivæ in Ecclesiam irruptionis compendiosa descriptio, à p. 623. ad p. 627

Hebræi populi Dynastiæ diversæ; Patria 196. 197. Heroica 197. 198. Regia, à p. 108. ad usque 206

Heliogabalus Imp. ejus vita, regimen, interiorius 457. 458

Helveticum bellum Maximiliano I. Imper. grave 594

Henrici Imperatores.

Henricus I. Imp. Auceps dictus, Vnctionem Papæ nihili faciens, victoriosus, Pater patriæ dictus. Ejus res gestæ, finis 546. 547

Henricus II. Sanctus, idemque Claudus dictus, & cur? Ejus regimen, finis. Augustam Chunigundam in thoro Virginem relinquit 553 554

Henricus III. Imp. Niger dictus. Ejus regimen, res gestæ: inter quas Pontificum in ordinem redactio 555 556

Hen-

RERVM ET VERBORVM,

Henricus I V. Imp. Ejus à puero inquietis-
sima vita, tribulatissimum Imperium, cum pri-
mis Papis, Gregorio VII. Urbano II. & Pa-
schasio II. aquam Imperii per Saxones tur-
bantibus, filium in Patrem concitantibus 556
557. 558. 559. 560. 561

Henricus V. Imp. Patre vivo creatus: ejus
cum Paschasio II. Papa ob jura in Episcopos
concertatio 561. 562

Henricus VI. Imp. Asper dictus. Severus re-
bellium in Sicilia & Neapoli castigator 569.
570

Henricus VII. Imp. ejus res gestæ: Pontifi-
ci jurare recusat. Veneno per Eucharistiam à
Monacho extinctus decedit 582. 583

Henricus Landgravius, in Imperatorem e-
lectus, Reutlingam occupat, ante Vlmam ca-
dit 575

Heraclius Imp. maritus Martinæ, fratris fi-
liæ: Ejus regimen ob Saracenorum defectio-
nem infelix 510. 511

Heracleonas Orientis Imp. ejus regimen
interitus 512

Herodis ob commissum infanticidium ab
Augusto notata crudelitas 435

Herodis Antipæ, Joh. Baptista interfectoris
interitus 438

Hierosolymitanum Regnum sub Monarchia
Quarta 642, numerus eorum, qui in Palasti-
num

INDEX SECVNDVS

nam ad hoc Regnum obtinendum sunt pro-
fecti 561

Hystaspis domus apud Persas ante axioma
Monarchicum illustrissima 282

Historia quid? & unde dicta: 1. ejus obje-
cta, causæ & fines 2. 3. Divisio in Universalem
& Particularem, humanam, naturalem, divi-
nam 5. Universalis, introitus in particularem
10. ejus necessitas & utilitas 110. 111. 112. 113.
Omnibus, in omnibus, ad omnia 114. Mag-
natibus, Consiliariis, Theologis, Jureconsul-
tis, Politicis utilissima 114. 115. 116. 117. 118.
119. 120. Historiarum multitudo 127. earum
lectio à scopo & qualitate legentium pendens
11. 12.

Historici Universales 6. 7. particulares 7. 8.
9. de Monarchiis 14. 15. de singulis Regnis 15.
de Rebus publ. 16. de Electoratibus. Ducati-
bus 18. Historicus in scribendo sit ἀπαθής 123.
124. An judicium rebus à se descriptis inter-
ponat? 124

Honorius Imp. Occidentis, ejus imperium
à Gildone & Stilicone valdè turbatum 490.
491.

Horæ quid? earum principia 61

Hungaria superior à Carolo M. versus O-
rientem limes Imperii constituta 393. ab Hen-
rico III. Alberto Bavaro concessa 555

Hun-

RERVM ET VERBORVM.

Hannorum Regnum sub Monarchia quarta

Viri illustres, Imperatoribus

ου̇ γ̇ γενο̇ι.

Hermannus Contractus 556. *Hermogenes Rhetor* 452, *Hermolaus Barbarus* 593. *Helmoldus* 562. *Herodianus* 460. *Herodotus* 289. *Hesychius* 491. *Hieronymus Pragensis* 590. *Hilarius* 481. *Hippocrates* 289. *Honorius Augustodunensis* 562. *Horatius* 435. *Hugo Cardinalis* 575. *Hugo de S. Victore* 562

I.

IESVS CHRISTVS sub Augusto Imper. in hunc mundum natus 435. sub Tiberio crucifixus 437

Imperium summum 129

Imperium Chaldaeorum, Medorum, Arabum, num Babylonico fuerit majus? 153. 154.

Imperia ante diluvium paterna 181

Imperium Romanum sub Trajano latissimum 447. ejus in tres filios Constantini distributio 478. 479

Incertitudo Catalogi Regum Monarchiae primae 196

Intercalatione temporum 40

Indictio quid? 34

Indiculus Regum tertiae Dynastiae Monarchiae primae 211. 212. 213

Invi-

INDEX SECVNDVS

<i>Invidie</i> perniciosissimus fructus	506
<i>Innocentie</i> miraculosa probatio	553
<i>Job. Henrici Bisterfeldii</i> sententia, de filio Hominis Dan. 7. refutata à p. 423. ad 429	
<i>Johannis Bodini</i> sententia, & argumenta contra Monarchias refutata, à p. 145. ad us- que	178
<i>Job. Evangelista</i> in Oleo fervente servatus, & in Pithmum missus	446
<i>Jovianus</i> , qui & <i>Iovinianus</i> Imp. ejus vita, regimen, finis	482
<i>Italia</i> exarchatus à Justino constitutus, ab Aristulpho abolitus	517
<i>Jubileum primum</i> Papisticum à Bonifacio VIII. institutum, & magno fastu celebratum	580. 581
<i>Julius Cesar</i> primus Romanorum Impe- rator, ejus vita, regimen, interitus	433. 434
<i>Julianus Apostata</i> Imp. ejus educatio, vita, ingenii dotes, regimen, interitus 580. 581. Per- secutio adversus Christianos	629
<i>Julius Nepos</i> , Occident. Regulus, Leoni I. евъзгорѣ	500
<i>Ivo</i> , jureconsultorum Patronus	165
<i>Jura in Episcopos</i> , à Paschasio Ponrif. Hen- rico IV. per tyrannidem erepta	165
<i>Justinus Junior</i> Imper. Occidentis, ejus vita, regimen	506
	Justi-

RERVM ET VERBORVM.

Justinus Thrax Imp. ejus vita, subulcus, fa-
erlignarius, miles, Imperator, Orthodoxus
02.504

Justinianus I. Imp. Orientis 504.505

Justinianus II. Orient. Imper. Perniciosus
Princeps ejus in aula Sycophantæ, regimen,
meritus 514.515

Judeorum αὐτονομία sub Monarchia Persi-
ta 295.296. Eorundem Ducalis potestas sub
hac Monarchia 296.297

Viri Illustres, Imperatoribus

οὐ γὰρ οὐκ.

Irenæus 453. *Isocrates* 209. *Jonas Prophetæ* 207
Bernardus 506. *Julius Capitolinus* 471. *Julius*
Pollux 452. *Iustinus Historicus* 451. *Ivo, Iurecon-*
sultorum Patronus 497. *Iustinus Martyr* 451
L.

Labynithus Evilmerodach 226

Labynithus Nabonedus 229

Lacedæmoniorum Respublica sub Monarchia
prima 251. sub secunda 303

Leges Juristicæ Cereus nasus 609

Leo I. Pontifex avertit Attilam ab oppu-
gnatione Romæ 495

Leo I. Imp. Orient. ejus vita, regimen 499

Leo II. Imp. Orient. Iconomachus, à Papa
excommunicatus 56.

Leo III. Imp. Orient. ejus vita, imperium,
hære-

INDEX SECVNDVS

hereditarium id esse volentis, constituentis
517

Leopoldus, Alberti Austriaci Gloriosi filius
ad oppidum Sempach cadens 582

Lex Regia quartæ Monarchiæ quando lata
375

Licinius à Maximino in Collegam ascitus
474

Liga Catholica 610

Lis inter Electorem Brandenburgicum, &
Philippum Ludovicum Palatinum Neob. de
Successione Juliæ & Cliviæ ibid. Item inter
Johannem Palatinum Bipontinum, & Phil.
Ludovicum Neoburgicum, de administra-
tione Palatinatus 610.611

Lotharingia imminuta 550.551

Lotharius I. Imp. ejus regimen, & imperii
cum fratribus Ludovico & Carolo Calvo di-
visio, nec non discessio in Monasterium 538.
539

Lotharius II. Imp. restitutor legum Roma-
narum 562.563

L. Verus Imp. ejus regimen, M. Aurelii in
Imperio socius 451.452

Ludovici Imperatores.

Ludovicus I. Imp. dictus Pius, ejus vita an-
ceps, finis 839

Ludovicus II. Imp. literatissimus, ejus vita,
regimen 540

Ludo-

RERVM ET VERBORVM

Ludovicus III. Imp. *Calvus* dictus ejus, regimen 541.

Ludovicus IV. ultimus ex *Carolina* stirpe Imperator, ejus regimen 544

Ludovitus vulgo *IV.* Imp. *Bavarus*, ter à diversis *Papis* excommunicatus, ejus res gestæ, finis 583. 584.

Lydorum regnum sub *Monarchia* prima 255.

Viri illustres Imperatoribus

συγγεγονοι.

Lactantius 478 *Lambertus Schafnaburgensis*

556. *Lampridius* 471. *Laurentius Justinianus* 591

Laurentius Valla, ibid. *Luitprandus* 550

M.

Maccabæorum ortus, unde dicti 362. eorum Catalogus 362. 363. 364.

Macedonicum Regnum sub *Monarchia* prima 211. sub secunda 303.

Mahomet Antichristus Orientis extra Ecclesiam 394. ejus descriptio ab Origine, institutis, ingenio, rebus gestis, blasphemis, crudelitate, durarione à p. 394. ad 400.

Majoranus Imperat. Occidentis, *Martiano* συγγεγονοι 498

Mapparum Geographicarum utilitas, jucunditas 105

Marcus Aurelinus Antoninus Philosophus Imp. c

INDEX SECVNDVS

**Imp. optimi Principis optima vita, imperi-
um, mors** 451. 452.

***Mardokempades*, qui & Merodach Bala-
dam,** 223. 224.

***Marchia* unde dicta** 546.

***Martinus. Lutherus*, ejus theses indulgen-
tiis oppositæ** 598.

***Matthias* Imp. ejus electio, regimen,
mors** 612. 613. 614.

***Maulbronnensis tractus* in manus Wir-
tembergicas veniens** 594.

***Mauritius* Imp. ejus vita, imperium, miser-
rimus exirus** 507. 508.

***Maxentii* Tyrannis Romæ exercita** 474.

***Maximus Thrax* Imp. ejus celeritas, vo-
racitas, crudelitas, interitus** 460. 461.

***Maximus, Valentiniani* Imp. interfector,
& Imperii invasor** 497. 498.

***Maximianus* Diocletiani Collega** 472.

***Maximilianus* I. Imp. Ejus Conjugium,
periculum, bella, virrutes, per incautum Me-
dicum accelerata mors 585. dotes item, &
specimina ingenii 596. de Carolo IV. la-
tum iudicium** 587.

***Maximilianus* II. Imp. electus Romano-
rum Rex, pacis studium. Nobilitati Austria-
cæ concessa Evangelii prædicatio 606. 607. E-
jus pientissimus finis, virtutes & apopthegma-
ta 607. 608. electus in Poloniæ Regem 607.
sed frustra 609.**

Medo-

RERVM ET VERBORVM.

Medorum Regni, per Arbacem ab Assyri-
co abscissi Reges, & usq; ad Monarchiam se-
cundam status 230. 231.

Mensis Solaris, juxta Sacrobustum quan-
titas 38

Menses quid sint 57, eorum partes Calen-
da, Nonæ, idus 57. 58.

Merovingorum linea in Francogallia cessans,
Pipini incipiens 517.

Mesullam secundus Judæorum Dux 296.

Methodus historiarum anayltica 9. 121.

Monarchia quid? 128. Ejus vocabulum
non Philosophicè, sed politico Theologicè
sumptum 128. 129. Eius Synonyma 129. 132.

causæ 130. 131. adiuncta propria, 132. 133.

134. 135. Numerus earum, & distributio 136.

137. 138. 139. 140. 141. 142. Mutationes & de-

nominations 170. 171. 181. Fines & interitus

causales 182. Canones de iis 179. 180. 181. 182.

Mycenarum Regnum sub Monarchia pri-
ma 249

Viri illustres, Imperatoribus

εὐχρηστοί.

Macarius 481. *Marcellinus Comes* 506.

Marianus Scotus 165. *Marsilius Ficinus* 563.

Martialis 446. *Martinus Lutherus* 598 *Mar-*

inus Turonensis 484. *Martinus Polonus* 580

INDEX SECVNDVS

N.

Nabonassar, quis? *Salmanassar*, an *Merodach*? 29.66.67.

Nabuchodonosor cujas? 154.

Nabuchodonosor dictus Magnus, decantatissimus in scriptura 225.226.

Nabonedus seu *Nabonidus*, ipse *Darius Medus*, apud *Danielem*, Filius *Evilmerodachi*, ultimus *Babyloniae* Rex, à *Cyro* victus 228. 229

Nemrod primus tyrannus 197.198.

Nerva Coccejus Imp. bonus, sed brevis temporis Princeps, ejus vita, regimen, obitus 446.

Ninus primus Monarcha primae Monarchiae 200.

Ninyas, tertius Monarcha Monarchiae primae, voluptuarius, 202.

Nitocris Regina *Babyloniae* 186. ejuspons super *Euphratem* 186. 187. *Evilmerodachi* conjux fuisse putatur 226.227.228.

Normannia unde dicta 542.

Noverca *Caracallae* uxor *Caracallae* 456.

Niconum Concilium 63.

Norvegorum Regnum sub Monarchia quarta, ad tempora nostra 64.

Viri illustres, Imperatoribus

συγγεγραμ.

Nesta

RERVM ET VERBORVM.

Nectarius 491. *Nicephorus Calistus* 582. *Nicolaus Lyranus* 585. *Nicolaus Cusanus* 591.

O.

Ochus, octavus Rex Persarum 291.

Octavius Augustus Imp. ejus vita, regimen laudabile, obitus placidus, Christi Salvatoris nostri sub eo nativitas, ejus de infanticidio judicium 434. 435.

Octoeris Romonorum quid 41.

Olybrius Regulus Occidentis, *Leoni I.* Imp.

Ὀλβριος 500.

Olympiades quid? earum usus cum Nabonassar's æra collatio 30. 31.

Orientis Imperatorum à *Carolo M.* ad usque captam *Constantinopolim* imperantium Catalogus à p. 519. ad 535.

Ostgoticum Regnum in Italia à *Theodor. Veronensi* fundatum 637.

Othones Imperatores.

Otho I. dictus à rerum gestarum magnitudine *Magnus*: Ejus vita, heroica facta, regimen, subitanea mors 547 548. 549. 550

Otho II. Imp. ejus severum regimen, ob Saracenos debellatos *Pallida mors Saracenorum*, ob Romanos punitos *Rubeus Otho Romanorum* dictus 550 551.

Otho III. Imp. ob edita specimina sapientia *mirabilia Mundi* dictus, ejus animadversio in *Crescentium Consulem Romanum* & Pon-

INDEX SECVNDVS

Pontifices, fundator Collegii Electoralis, venenatis chirothecis à Crenscientii vidua interemptus 551. 552. 553.

Otho IV. Imp. excommunicatus à Papa, sponte cedit Friderico II. in Imperatorem electo 571.

Viri illustres, Imperatoribus

αὐτοκράτορες.

Opatus Milevitanus 481. Origines 460. Orosius 485. Ovidius 435. Otho Frisingensis 566.

P.

Pagani qui, & undedicti 480

Papa nihil juris habet in Imperium 373.
&c. tuba tribunitia Imperii dilacerandi 407.
 408. 409. 559. 567. 592. **Pessundator Majestatis Imperatoriae** ibid. **Ejus, & Episcoporum Electio Imperatoribus asserta** 541. 548. 549.
 552. 556. 559. 563. 565. **per tyrannidem Henrico IV. pag. 558. item Henrico V. erepta** 562.

Parricidii divina vindicta 580

Papinianus lictus à Caracalla Imp. trucidatus, quia fratricidium ejus excusare noluit 456.

Partiborum Regnum sub Monarchia tertia 365. **sub Monarchia quarta** 636.

Patria in Mundo potestas ante diluvium 188

Pax cum Turca 610.

Per-

RERUM ET VERBORUM

Persica Monarchia, eius definitio, causæ, sub-
iecta, & adiuncta 255. 256. 257 magnitudo re-
spectu aliorum Regnorum 155. & seqq.

Persæ, à Græcis sæpe dicti Medi, & cur? 256.
etiam Elimæi ab Elam, filio Sem dicti ibid. E-
orum Regni status, ante Monarchiam confir-
matam, disputabilis 282. 283.

Persecutionum in N. Test. tria genera, Eth-
nicæ, Arianæ, Antichristianæ 627. 628. 629.
compendiosa descriptio 390.

Persecutionum Ethnicarum numerus dena-
rius: Prima 440. Secunda 446. Tertia 448.
Quarta 452. Quinta 455. Sexta 463. Septima
464. Octava 466. Nona 469. Decima 473.
474.

Pestis Romæ sævissima 465

Phariseorum origo 361.

Philippus Bardanes, Orientis Imp. 515.

Philippus Arabs Imp. eius regimen, interi-
tus 462.

Philippus Imperatoris Henrici VI. Frater
oppugnatus à Papa, eius interitus 370

Philippus Macrinus Imper. malus Princeps,
eius interitus 457.

Philippus, Maximiliani I. filius nomine do-
talitiorum acquirit Hispaniam, Siciliam,
Neapolim & Indias 505

Phocas Imp. Mauritiï interfectior, eius re-
gimen, interitus 509. 510.

INDEX SECVNDVS

Phocensium Respublica sub Monarchia se-
cunda 304

Phulassar cognomento Teglath, hinc Ti-
glathpileser, eius res gestæ contra Israelitas 208

Phulbelochus, qui & Belesis, socius Arbaces
contra Sardanapalum 193. 194. eius vita, res
gestæ 207. 208.

Pilati interitus 438.

Placidia, Arnulphi uxor, avertit ever-
sionem Romæ 491.

Plinii Senioris interitus 444.

Polanns negat, Danielis 2. & 7. cap. Ro-
manam Monarchiam in visionibus intendi,
eius argumenta examinata, refutata à p. 378.
ad 387.

Poloniae Regnum sub Monarchia quarta
639. 640.

Pompeji sepulchrum 449.

Pons Nitocris Reginae Babyloniae 226. 227.

Pontificum Iudaorum Potestas qualis 298.
eorum Catalogus 299. 300. 301. Chronolo-
gia, sed incerta 301.

Præceptorum in ventutis exempla, Theodo-
rus Tiberii Præceptor 436. Lactantius Crispi
Cæsaris 478 Ausonius Gallus Gratiani Cæsa-
ris 484. Arsenius Arcadii & Honorii 487. Pe-
trus Pisanus & Alcoinus Anglus, Caroli M.
537. Petrus (importunus Pædotriba) Maxi-
miliani I. 596. Hadrianus Catoli V. 602. A-
varus

RERVM ET VERBORVM.

varus Orosius Ferdinandi I. 604. Præceptor
Maximilianii I. importunè lenis sic & Præcep-
tor 609.

Providentia Dei, in mutationibus Regni
Græcorum valdè conspicua 358.

Proclus Mathematicus cavis speculis com-
burit naves hostium 431.

Pulcheria pulchrum stratagema, quo fra-
tris Theodosii Imp. negligentiam in subscri-
bendis epistolis non lectis correxit 492. 493.

Viri illustres, Imperatoribus

συγχοροί.

Paulus Diaconus 538. *Paulinus* 491. *Paulus*
ICtus 455. *Paulus Venetus* 588. *Pausanias* 450.
Persius 439. *Petrus Comestor* 569. *Petrus Lom-*
bardus ibid. *Philippus Callimachus* 593. *Philip-*
pus Melancton 598. *Philo Iudeus* 438. *Pinda-*
rus 288. *Plato* 291. *Platina* 593. *Plinius Senior*
444. *Plinius Iunior* 448. *Plutarchus* ibid. *Pol-*
ycarpus Martyr 452. *Pompejus Trogus histori-*
cus 450. *Pomponius ICtus* 460. *Pomponius Lætus*
593. *Porphyrius blasphemus* 469. *Procopius* 506.
Priscianus ibid. *Prudentius* 485. *Ptolomæus* 451.

Q.

Quintus Curtius

435. 437.

Quintilianus

443.

R.

Reges Regni Iudæ & Israel 236. & seqq.

Reineccius Reinerus, Antiquitatis studiosis-
simus

195.

c 5

Richa-

INDEX SECVNDVS

Richardus Anglus, in imperatorem electus
interit 575.

Richimerus Gothus, Arianus, Interfector So-
ceri Anthemii 498.

Roma, quando condita 371. eius initia, in-
crementa, conditores, status, regimen 270.
capta & spoliata ab Alarico 491. iterum à
Genserico 496.

Romanum Imperium. Eius iurisdictionis
amplitudo, maiestas, vires 132. 133. 134. ter-
ritorii latifundium, cum in flore esset 135.
hodiernus, in summas angustias redactus sta-
tus unde, ibid. Cur *Sacrum* appelletur 415. E-
ius status à Constantino M. ad Carolum M.
474.

Romana Monarchia. Eius definitio 369. de-
finitionis analysi 370. 371. 372. Robur in sta-
tu seculari 389. 390. divisio eiusdem duplex,
respectu Imperii constantis & labentis 391.
392. Constantis Imperii decem regna 392. La-
bentis tres species divisioni 393. 394. La-
bentis Imperii nulla expectanda in pristinum
statum restitutio 413. Eius tamen Maiestas
ob residuum axioma Monarchicum omni-
bus aliis Regnis, Hispanico, Gallico, Lusitano
Turcico, Æthiopico, Tartarico, præferenda
163. & seq. Duratio eiusdem ad finem Mun-
di, à p. 417. ad 434. symptomata & interval-
la 434. 435.

Roma-

RERVM ET VERBORVM.

Romanorum Regnum sub Monarchia secun-
da 302. sub Monarchia tertia 366. varia ejus
bella 367.

Rostochiensis Academia fundata 390.

Rotvveilense Dicasterium à Cunrado III.
Imp. institutum 565.

Rudolphus I. Habspurgensis Imp. victoriosus
à victoriis dictus : ejus electio, res gestæ,
Princeps bonus, misericors, facetus 576. 577.
578.

Rudolphus II. Imp. ejus regimen 552. me-
morabilia in Imperio sub eo 609. 610. Inter
ipsum & fratrem Matthiam diffidentia 610.
ejus Majestas juxta virtutes & gratias incom-
parabilis 612. 613.

Rudolphi Suevia Ducis, justa poena ob per-
duellionem, instinctu Papæ adversus Henric.
IV. Imp. motam 559.

Rupertus Palatinus Imp. 589.

Viri Illustres, Imperatoribus

σύνθεσις.

Rabanus 538. *Rudolphus Agricola* 593.

S.

Saduceorum origo 363

Saladini, Ægypti Regis justa funeralia 569

Saraceni, Arabes & Turcæ dicti, sub Hera-
clio Imp. rerum potius incipientes 155. 510.

Sardanapali vita, regimen, interitus 204.
205.

Sat

INDEX SECVNDVS

Salmanassar, ejus res gestæ, Regni Israeliti-
ci everfor 208.

Sargon, qui & *Sennacherib* esse putatur
ibid.

Saxonum lubrica fides tempore Caroli M.
537. eorum duo idola *Irmisul* & *Crodon* 619.
Iidem tepore Henrici IV. & V. patriæ com-
muni valdè graves & perniciosi 562

Scotorum Regnũ sub Monarchia Græca 365.
sub Monarchiâ quarta 636.

Scripturæ sacræ summaria Relatio, status &
rerum ante Monarchias gestarum, cur tam
brevis sit in describenda historia à condito
Mundo ad Monarchiam primam 198. 199.

Selymus Imperator Turcarum minatur or-
bi Christiano bellum 595

Semen humanum Danielis cap. 2. quid de-
notet 410. 411. 412.

Semiramis ejus vita, res gestæ 201. 202. ipsi
Alexandro M. mirabilis 187.

Sennacherib, ejus res gestæ, interitus 208.

Septimana quid 59.

Septimius Severus Imp. ejus vita, regimen,
mors 454.

Sergius Galba Imp. ejus vita, regimen, inte-
ritus 440. 441.

Serici conficiendi ratio, primùm per duos
Monachos ex India in Græciam allata 505.

Sever-

RERVM ET VERBORVM.

<i>Severianus</i> perversissimus Politicus, occultis technis Chrysoctomum persequens	489.
490	
<i>Severus Alexander</i> Imp. ejus vita laudabilis, regimen, fatum	458 459.
<i>Severus</i> Imperator Occidentis, Martiano	498.
ἐὺ γὰρ	
<i>Sigismundus</i> , Caroli IV. filius, Imp. bello & conjugio infelix	589. 590. 591.
<i>Sicilia Regnum</i> sub Monarchia Græca	366.
<i>Smalcaldicum</i> Bellum unde dictum	599.
<i>Smerdes</i> , à Fratre Cambyse interemptus, cui opponitur falsus Smerdes	285.
<i>Sogdianus</i> septem Mensium Persarum Rex	289.
<i>Somnium Traiani</i>	447.
<i>Spartanum Regnum</i> sub Monarchia primâ	251.
sub secunda	304.
<i>Stiliconis</i> contra Honorium perfidia	490.
<i>Suecorum Regnum</i> ad usque tempora nostra	636.
<i>Suevica Familiae</i> Imperatorum interitus in Cunradino	575. 576.
<i>Sycophantiæ</i> Pestis perniciosissima	514.
<i>Summitatis Imperiorum</i> natura	159.
<i>Sicyonium Regnum</i> in Græciâ antiquissimû, sub Monarchia prima	249.
<i>Sylvius Ottho</i> Imper. ejus regimen, interit	441.
αὐτόχρῃς	Sym-

INDEX SECVNDVS

Symbola Conciliorum 634.
Symmachus & Boetius à Theodorico inter-
 fecti , horrendum adversus conscientiam
 Theodorici iudicium 504.
Syriacum Regnum sub Monarchia prima

253.

Viri illustres , Imperatoribus
 σύγχεροι.

Salvianus 491. *Sedulius* ibid. *Severus Sulpi-*
tius 485. *Silius Italicus* 443. *Simon Magnus* 438
Simplicius 596. *Socrates* 209. *Solinus* 448. *So-*
phocles 289. *Statius* 446. *Strabo* 435. *Suetonius*
 450. *Suidas* 538.

T.

Tartaricum Regnum sub Monarchia quarta
 642.

Theodoreti lapsus , scribentis , *Cyrum* esse à
 Patre Medo, Matre Persa, quod contrariè ve-
 rum est 256. 318.

Templarii extincti 583.

Tempus Astronomicum quid? *Politicum*
 quid? 26. 27.

Tempora Mundi distributa secundum
 τὸ ὑγεμονικὸν θυμικὸν ἐπιθυμητικὸν 188. 189.

Tempora meliora vix speranda 179. 413.

Thasilo Rex Bojorum , à Carolo Magno
 victus , & *Laureaci* in Monasterium detrusus
 538.

Theo-

RERVM ET VERBORVM.

Theodosius I. Magnus Imp. Gratiani & Valentiniani quatuordecim annos in Oriente Collega, pientissimi Principis vita & res gestæ, ultimus, qui Orientis & Occidentis Imperium simul tenuit 485. 486 487.

Theodosius II. Imp. Valentiniani III. ultimi Imperatoris Occidentis Collega, pientissimus Princeps, ejus aula *Officina pietatis*; inter ejus res gestas Synodi Niceni convocatio 491. 492. 493.

Tiberius II. Imp. Orientis vita 567.

Titus Vespasianus Imp. Optimus Princeps, Hierosolymorum everfor 443. 444.

Torneamenta ab Othone Magno instituta 548.

Tractatio Passaviansis 604. 605.

Trajanus Imp. Optimus Princeps, sola persecutione Christianorum laudem suam prodigens 447. 448.

Trojæ excidium 191.

Trojanorum Regnum sub Monarchia prima 251.

Turca quis? 349. 350. Antichristus extra Ecclesiam ibid.

Turcarum Regnum sub Monarchia quarta ad usque tempora nostra 638. eorum Imperatoris observantia erga Majestatem Cæsaream 135.

Tycho-

INDEX SECVNDVS

Tychonis Brabesententia, de anni Solaris
quantitate 38. ejus tabulæ 612.

Tyranni triginta tempore Imperatoris Ga-
lieni 467.

Tyrannica regnorum invasio providentiæ
divinæ non præjudicat 184.

Tubingensis Academia ab Eberhardo Co-
mite fundata 593.

Typographia quando, & ubinam inventa
593.

Viri illustres, Imperatoribus

συγχοροι.

Tertullianus 455. *Theophylactus* 538. *Thu-
cydides* 289. *Tibullus* 435. *Titus Livius*, ibid.
Theodorus Gaza 593.

V.

Valentinianus I. Occidentis, & *Valens* O-
rientis Impp. eorum regimen, res gestæ, inte-
ritus 482. 483.

Valentinianus II. Imper. ejus regimen, in-
teritus 484. 485.

Valentinianus III. Occidentis ultimus Im-
perator, ejus regimen, interitus 494. 495.
stuprum, quod uxori Maximi intulit, &
Occidentis Imperio finem attulit 496.

Valerius Aurelianus Imp. Persecutor Chri-
stianorum, cætera laudatissimus, ejus interitus
468. 469.
Falec

RERVM ET VERBORVM.

Valerius Probus Imp. ejus regimen, interi-
cus 470. 471.

Vandalorum Regnum sub Monarchia quar-
ta 637. 638.

Vaticinia complementis fiunt clara 147.
magnam partem neque de Christo, neque
Antichristo ad literam, sed tantum mysticè
complenda 405.

Venetia quando, & qua occasione ædifica-
ta 495. à Venetis Archiduci Austr. Ferdinan-
do bellum motum 613.

Vesuvii montis incendium 444.

Vladislaus Poloniae & Hungariae Rex dat
poenas violatarum induciarum 592.

Ultimi Iudicii descriptio 419. & seqq.

Unio Evangelicorum politica 611.

Viri illustres, Imperatoribus

συγχοροι.

Valerius Maximus 437. *Vegetius* 484. *Vel-*
lejus Paterculus 453. *Victorinus Rhetor* 478. *Vir-*
gilius 435. *Vlpianus* ICt. 455. *Vincentius Belua-*
censis 574.

VV.

VVaiblingæ Cunradi III. Imperatoris Pa-
tria: hinc *Gibellini* Italica dialecto dicti 500.

VVeinßpergensium matronarum fidelitas er-
ga maritos 565.

d

VVer-

INDEX SECVNDVS

VVernerus Germanus, quem Itali Interi-
um vocant, primus Professor Juris Bononiae,
Professionem Juris etiam in Germaniam affe-
rens 563.

VWilhelmus Holandiae Comes in Imperato-
rem electus interit 575.

VWestgothicum Regnum in Hispania sub A-
larico 636. 637.

VWurtembergicum Bellum 582. 583.

Viri Illustres, Imperatoribus

σὺ γ' ἄγεοι.

VWilhelmus Occam. 585. *VWilhelmus Budens*
598.

X.

Xerxes, quartus Persarum Rex Darri filius,
Estheræ, ut putatur, maritus: ejus expeditiones
287.

Z.

Zeno Imp. Orientis, vivus sepultus miser-
rimè interit 500. 501.

Zenobia Regina Orientis, à Valerio Aure-
liano in Triumphum ducta 469.

Zorobabel primus Judæorum Dux post ca-
ptivitatem Babyloniam 296.

Erm.

Errata, magnâ parte leviora, quæ le-
ctionem parum remorantur, ita
correcta legantur.

Paginâ 1. lineâ 19. lege *spectata* p. 2. l. 4. & 5.
pro *quoad* l. *quod* lin. 28. *προεισνε*. p. 3. l. 1. l.
demulceantur p. 11. l. 2. l. *prodierunt* p. 22. l.
9. l. *prolegomenis* p. 23. l. 22. l. *Chronologia* p. 31.
l. 12. l. *Era* lin. 20. l. *aggressi* lin. 29. l. *initium*
p. 48. l. 27. pro *Hebræo* *fabesch* l. *kaddesch* p.
52. l. 8. l. *recentiorum* p. 55. l. penult l. *Chara-*
cterum p. 58. l. 9. l. *Nonæ* lin. 10. l. *Februarii*
lin. 16. l. *precedente* p. 72. l. 10. l. *Epochæ* p. 78.
l. ult l. *adminiculo* p. 81. l. 24. l. *glaciem* p. 82.
l. ult. l. *scripturam* p. 93. l. 13. l. *abest* p. 105. l.
22. l. *inconcinnae* p. 111. l. 22. l. *προφητιν* p.
112. l. 26. l. *αἰών* p. 118. l. 17. l. *Vir es* p. 124.
l. 15. l. *dignitatum* lin 17. l. *scribenti* p. 131. l.
14. l. *Monarchæ* p. 136. l. 7. pro *hebræo* *ha-*
chakal l. *hachabba* p. 138. l. 7. l. *tibiæ* p. 140. l.
10. l. *quaternario* p. 141. l. 23. l. *ἀρχὴν* p. 146. l.
22. l. *statim* p. 150. l. ult. l. *poetarum* p. 151. l.
25. l. *afferendum* p. 167. l. 22. l. *iaçoit* p. 178. l.
6. 7. l. *junceto* p. 195. l. 22. pro *nobis* l. *nos* p.
197. l. 8. l. *conveniat* p. 200. l. 5. l. *atqui* p. 207.
d 2 l. 4.

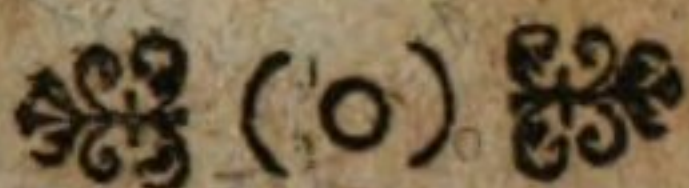
l. 4. l. *hac* p. 215. l. 27. l. *literam* p. 218. l. 7. l.
alterius p. 224. l. 7. l. *indaganda* p. 228. l. 10. 11.
l. *jucundissima lectio* p. 250. l. 21. l. *finiebatur*
p. 279. l. 9. l. *Belsazarem* p. 286. l. 20. l. *πρω*
p. 320. l. 6. l. *vaticiniorum* p. 333. l. 17. 18. l. *V-*
xor Demetrii p. 343. l. 10. l. *rescisceret* p. 357.
l. 9. l. *ipse* p. 362. l. 11. 12. pro *hebræo Ma-*
sabbai l. *Maccabai* p. 365. l. 19. l. *Regnum* p.
369. l. 18. 19. l. *terribilem* p. 373. l. 6. l. *Imperii*
p. 374. l. 16. 17. l. *parricidarum* p. 388. l. 7. l.
quæ Cluten habet p. 399. l. 8. l. *Coran* lin. 9. l.
radice kara lin. 10. 11. l. *indigitatur* p. 404. l.
16. l. *quodcunque* p. 425. l. 25. l. *eam non agnos-*
cit p. 434. l. 9. l. *malle* p. 436. l. 10. l. *reperiren-*
tur p. 437. l. 22. l. *pratendens* p. 444. l. 19. l.
mensēs 2. lin. 20. l. *montis* p. 447. l. 19. 20. l.
gerendis p. 452. l. 5. l. *sitis* p. 456. l. 15. pro
via l. *vix* p. 457. l. 7. *dele nulla*; lin. 8. l. *nulla*,
præterquam lin. 9. pro *ἄσσοι* l. *ἄσσοι* l. 18. l.
Macellinus p. 458. l. 6. l. *Senatus* lin. 16. l. *m-*
domitæ l. ult. l. *qui emebant* p. 459. l. 14. l. *con-*
suetudine lin. 16. l. *autem* p. 461. l. 16. 17. l. *re-*
linquendum p. 466. l. 15. l. *abominatio* p. 47.
l. 1. pro *albi* l. *alibi* p. 473. l. 15. l. *honestam* p.
477. l. 5. l. *restabantur* p. 479. l. 23. l. *deridicu-*
lo lin. antep. l. *aliquantò* p. 483. l. 15. l. *sordido*
p. 484. l. 2. l. *Adrianopolin* p. 488. l. 5. l. *con-*
summata lin. 8. 9. l. *eventibus* p. 491. l. 8. l. *Pla-*
cidiam

fidiam lin. 22. l. Theodosius p. 495. l. 14. l. per-
 miserunt p. 497. l. 5. l. Imperatorem p. 499. l.
 24. l. suo lin. ult. dele Dente p. 502. l. 7. 8. l.
 Constantinopolinque p. 509. l. 6. 7. l. minimus
 p. 511. l. 16. 17. l. fraudati p. 512. l. 2. 3. l. Or-
 thodoxiae p. 514. l. 5. l. affectatum p. 515. l. 18.
 l. Philippicus p. 516. l. 5. l. dignitatem p. 517. l.
 11. l. Idololatrae p. 519. l. 19. l. Chalcocondyla p.
 520. l. antepenult. l. Majestatis p. 521. l. 5. l.
 differretur p. 522. l. 20. l. atrociter p. 523. l. 9.
 10. l. redigeret p. 525. l. ult. l. Zoës p. 532. l. 13. l.
 Nicephorum p. 533. l. 25. 26. l. insolentius p.
 536. l. 1. l. Imperatores p. 540. l. 19. l. beneficus p.
 542. l. 24. l. Arnulphus p. 546. l. 13. 14. l. te
 juvet p. 548. l. 7. l. generi lin. 14. l. attritam l.
 24. l. damnavit p. 549. l. 23. l. extemploq; p.
 552. l. 3. l. Studiosus p. 554. l. 11. l. Marchio-
 nem p. 558. l. 9. l. adversus l. 19. l. admissus p. 563.
 l. 2. l. hoc Imperatore lin. 13. l. Imperatore p. 564. l.
 13. l. fame p. 566. l. 2. l. sive p. 567. l. 25. l. Persecu-
 tor p. 569. l. 19. l. multis p. 570. l. 1. l. coriatis p.
 575. l. ult. l. ajunt p. 577. l. 23. l. te. p. 580. l. 13.
 l. numerantur p. 581. l. 3. l. processit p. 587. l. 6.
 l. διαρρήδην p. 590. l. 2. l. Hermannii p. 592.
 l. 20. acie in p. 596. l. ult. l. Imperator p. 598.
 lin 7. l. Budæus p. 601. l. 18. 19. l. Religionis p.
 604. l. 7. l. concilianda p. 608. l. pe-
 nult. l. tamen p. 618. l. 5. 6. 7. 8. pro
 Persia quorundam Hunnorum circa A. C. 528.

C518. *Herulorum & Theodone Ratisbona Bojorum, eorum Regulo pulporum circa A. per Rupertum circa A. C. 537. baptizato; lege; Persio quorundam populorum, circa A. C. 518; Herulorum & Hannorum, circa A. C. 528. Bojorum, Regulo eorum Theodone Ratisbona per Rupertum circa A. C. 537. baptizato p. 623 l. 1. l. significavit lin. 12. l. universal. 22. l. ἀπὸ τοῦ p. 624. l. 12. l. Saturniniani Basilidiani lin. 11. l. Theodotiani p. 625. l. 10 pro θεῶν εἰς τὸν ναὸν τοῦ, lege εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ p. 629. l. 22. 23. l. homo p. 640. l. 10. l. bene p. 641. l. 22. l. circa p. 643. l. 7. l. redactum p. 645. l. 15. l. Apostata.*

Errata in numeris commissa ita corrigantur.

Pag. 120. lin. antep. lege Cap. XIV.
P. 194. l. 24. l. Cap. IV.
P. 221. l. 22. l. fol. 315.
P. 230. l. 23. l. 3217. pro 3117.
P. 235. l. 12. l. Jos 13.
P. 244. l. 14. l. 2. Reg. 15.
P. 252. l. 16. l. 442. usq. ad.
P. 253 l. 15. l. 1. Reg. 5. v. 1.
P. 277. l. 1. l. Liber IV.
P. 387. l. 6. 7. l. Dan. 2. v. 40.
P. 410. l. 1. l. Cap. VI.
P. 414. l. 10. l. Cap. VII.

P. 438. l. 15. l. *Drusus* (A. C. 41)

P. 474. l. 21. l. (A. C. 306.)

P. 482. l. 4. 5. l. (A. C. 363.)

P. ead. l. 25. l. (A. C. 364.)

P. 546. l. 1. l. (A. C. 920)

P. 589. l. 21. l. (A. C. 1410)

P. 642. l. 21. l. pro 1287. l. 1187.

Tandem corrigatur Autoris ab aliis seducti
lapsus, qui pag. 582. de *Leopoldo* Austriae Duce,
in praelio ad oppidum *Sembach*/ ab *Helvetiis*
trucidato scribit, quod *Alberti I. Austriaci* fi-
lius fuerit: qui fuit filius *Alberti II.* de quo
Cuspinianus in *Austria* fol. 50 ita scribit: *Leo-*
poldus quartus, Alberti secundi filius, dictus co-
gnomine Militiae Decus, ab aliis Gloria aurato-
rum equitum &c. Confer etiam *Limina nostra*

Genealogica p. 40 &c. Reliqua æquani-
mitati Lectoris commi-
tuntur.

F I N I S.

1. *De la nature de la vieillesse*
 2. *De la cause de la vieillesse*
 3. *De la cure de la vieillesse*
 4. *De la mort de la vieillesse*
 5. *De la resurrection de la vieillesse*
 6. *De la gloire de la vieillesse*
 7. *De la punition de la vieillesse*
 8. *De la vieillesse en general*
 9. *De la vieillesse en particulier*
 10. *De la vieillesse en l'homme*
 11. *De la vieillesse en la femme*
 12. *De la vieillesse en l'enfant*
 13. *De la vieillesse en l'animal*
 14. *De la vieillesse en la plante*
 15. *De la vieillesse en la pierre*
 16. *De la vieillesse en la mer*
 17. *De la vieillesse en la terre*
 18. *De la vieillesse en le ciel*
 19. *De la vieillesse en l'enfer*
 20. *De la vieillesse en la vie*
 21. *De la vieillesse en la mort*
 22. *De la vieillesse en la resurrection*
 23. *De la vieillesse en la gloire*
 24. *De la vieillesse en la punition*
 25. *De la vieillesse en la vieillesse*

31419

Wagner, Tobias

Institutionum historicarum libri septem

Ulmae Suevorum 1653

H.un. 663

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10034267-3

VD17 12:207171A